

Slovenská botanická spoločnosť

BULLETIN

Slovenskej botanickej spoločnosti

ročník 38, supplement 3

Bratislava 2016

Slová na úvod

Vážení čitateľa, v predkladanom zborníku, vychádzajúcom ako supplement Bulletinu Slovenskej botanickej spoločnosti, prinášame články, ktoré odznali ako referáty v rámci spomienkovej konferencie, konanej pri príležitosti sto rokov od narodenia významného slovenského kňaza a botanika doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. (13. 1. 1914 – 7. 7. 1980).

Konferencia sa konala vo Zvolene v dňoch 20.–21. mája 2014 pod záštitou Slovenskej botanickej spoločnosti, Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied a Katedry fytológie Lesníckej fakulty Technickej univerzity. V prednáškovej časti konferencie na Technickej univerzite vo Zvolene (20. mája) odznelo 15 referátov, ktoré sa zaoberali rôznymi aspektami života a diela jedného z nestorov modernej botaniky na Slovensku. Program na druhý deň pokračoval botanickou exkurziou po Náučnom chodníku Jána Futáka, vedúcom naprieč Národnou prírodnou rezerváciou Boky medzi obcami Budča a Hronská Dúbrava, slávnostným obedom v kultúrnom dome obce Turová, návštevou rodičovského domu, pamätnej izby a miesta posledného odpočinku J. Futáka v Turovej. Na záver sa uskutočnila spomienková svätá omša v rímskokatolíckom kostole v Turovej, ktorú celebroidal kňaz a botanik Dominik Roman Letz OP. Okrem botanickej verejnosti sa konferencie zúčastnili i blízki príbuzní J. Futáka, ktorí spolu s predstaviteľmi obce Turová vytvorili jedinečnú a srdečnú atmosféru, za čo im patrí naša vďaka.

V zborníku prinášame 12 článkov venovaných životu a dielu J. Futáka, vrátane jeho podrobného životopisu a bibliografie, alebo spomienok bývalých kolegov. Obohatením je aj floristická štúdia, ktorá je pokusom porovnať súčasný stav flóry vybraných lokalít v juhovýchodnej časti Kremnických vrchov pri Turovej, Kováčovej a Zvolene so stavom v časoch, keď tu botanizoval J. Futák. Verím, že tu sústredené informácie budú nielen naším poďakovaním za jeho prínos v slovenskej botanike, ale aj pozitívnym odkazom pre ďalšie generácie botanikov na Slovensku.

RICHARD HRIVNÁK
editor zborníka

Kňaz a botanik Ján Futák – chronológia života a diela

A priest and a botanist Ján Futák – chronology of his life and work

DOMINIK ROMAN LETZ

Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava, letz@savba.sk

Abstract: Slovak catholic priest and one of the most important founders of modern Slovak botany in 20th century Ján Futák was born on 13th January 1914 in the village of Turová in the district of Zvolen. His life was very eventful not only due to his study and pastoral work abroad and the combination of his priestly vocation and scientific career, but also because of multiple changes of political regimes of the 20th century in his country. His life could be divided in the following periods: 1) childhood in his native village Turová (1914–1924), 2) the grammar school in Zvolen (1924–1928), 3) the grammar school and formation in the small diocesan seminary in Banská Bystrica (1928–1932), 4) the study of theology and botany at the State University of Strasbourg and priestly formation in the international seminary in Strasbourg (1932–1937), 5) pastoral work among the Slovak emigrants in France, Belgium and Switzerland and engagement in Slovak political exile (1937–1940), 6) completing the study of botany at the newly established Faculty of Natural Sciences of the Slovak University in Bratislava (1940–1942), 7) an assistant and associate professor at the Institute of Botany of the Slovak University in Bratislava (1942–1949), 8) work on vegetation mapping of Slovakia for the State Water Management Plan (1949–1953), 9) work as a founder of the Department of Nature Protection at the Slovak Heritage Institute in Bratislava (1953–1955), 10) scientific work in the Slovak Academy of Sciences as the founder of the multi-volume work *Flora of Slovakia* (1955–1980).

Key words: Czechoslovakia, Department of Botany of the Comenius university, *Flora of Slovakia*, history of Slovak botany, Institute of Botany of the Slovak Academy of Sciences, Slovak Botanical Society, Slovak Catholic Mission in France.

Významný slovenský katolícky kňaz, prírodovedec a pedagóg Ján Futák je jedným z nestorov moderného výskumu flóry Slovenska 20. storočia. Jeho biografický profil bol už viackrát publikovaný buď pri príležitosti životného jubilea, úmrtia, výročnej spomienky alebo v rámci spracovania biografického hesla do lexikónu či encyklopédie (prehľad prác o Jánovi Futákovi pozri Šípošová et al. 2016). Dosaiaľ publikované životopisy sú však stručné, málo komplexné a sústreďujú sa hlavne na jeho botanickú prácu. Navyše tie, ktoré vyšli pred rokom 1990, nemohli v dostatočnom rozsahu a bez ideologického zaťaženia hovoriť o Jánovi Futákovi ako o kňazovi a o jeho pastoračnej službe v Cirkvi, nezamýšľali sa nad teologickou súvislosťou medzi jeho duchovným povoláním a vedeckou prácou v oblasti botaniky.

100. výročie jeho narodenia sa stalo príležitosťou k podrobnejšiemu a komplexnejšiemu spracovaniu jeho biografie, hlavne na základe dosiaľ nevyuži-

tých veľmi rozsiahlych a dobre zachovaných archívnych prameňov a spomienok pamätníkov. Vzhľadom na rozsah získaných biografických informácií, rozmanitosť aspektov života a význam osobnosti Jána Futáka, spracovanie jeho života a diela neskôr vyústi do pripravovanej monografie, ktorá nadviaže na tento zborník podrobnejším a ucelenejším rozpracovaním všetkých tém jeho činnorodého života. Na tomto mieste predkladáme stručnejší, ale pre prax veľmi užitočný chronologický biografický prehľad, ktorý umožňuje rýchle zorientovanie sa v rôznych etapách jeho života a diela formou kalendária.

Život a dielo Jána Futáka sa vyznačuje veľkou pestrosťou a obsažnosťou nielen z dôvodu spojenia kňazského povolania s botanickou vedeckou prácou, určitého obdobia štúdia a činnosti v zahraničí, ale aj z dôvodu zmien politických režimov v 20. storočí. Tie ho nútili vždy nanovo hľadať realizáciu svojho povolania v daných podmienkach, avšak bez rezignácie na vysoko nastavené hodnotové kritériá, hoci niekedy za cenu formálnej lojálnosti voči režimu. Nezlomil ho ani štátny pokus o paralýzu slobodného cirkevného a vedeckého života v časoch komunistického režimu a s tým súvisiaci nútený odchod z bratislavskej Slovenskej univerzity v roku 1949. V daných podmienkach neopustil svoju vlasť, hoci v zahraničí bol váženou osobnosťou, a svoj život zasvätil intenzívnej a obetavej práci pre lepšie poznanie a ochranu pestrého rastlínstva Slovenska. Práve v tom nachádzal hlboké vnútorné prepojenie so svojím navonok od určitého času skrytým duchovným povolaním.

Osobná písomná pozostalosť a hlavná archívna dokumentácia k životu Jána Futáka, sa v súčasnosti nachádza rozdelená v 3 samostatných fondoch, ktoré sa navzájom dopĺňajú:

1. Archív rodiny Kamiačovej v Turovej (osobný fond Jána Futáka uložený v jeho pamätnej izbe, ktorý predstavuje 1. časť jeho písomnej pozostalosti),

2. Ústredný archív SAV v Bratislave (osobný fond Jána Futáka, ktorý predstavuje 2. časť jeho písomnej pozostalosti; inventár k tomuto fondu spracovala Kamencová, 2005),

3. Archív Oddelenia taxonómie vyšších rastlín Botanického ústavu SAV v Bratislave (osobný fond Jána Futáka, ktorý predstavuje 3. časť jeho písomnej pozostalosti).

Okrem toho dôležitými prameňmi k biografii Jána Futáka sú aj nasledovné fondy: Archív Banskobystrickej diecézy v Banskej Bystrici (Ján Futák, osobný spis obsahujúci korešpondenciu s biskupským úradom), Archív literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice v Martine, Archív Matice slovenskej v Martine a Archív Spolku sv. Vojtecha v Trnave.

Táto štúdia čerpala zo všetkých uvedených archívnych fondov. Podrobnejšie historiografické citovanie dokumentov sa však uvedie až v pripravovanej monografii o Jánovi Futákovi. Údaje z literárnych zdrojov sú citované príslušným spôsobom. Viacero informácií o živote Jána Futáka pochádza zo spomienok pamätníkov, osobitne jeho sestry Márie Kamiačovej rod. Futákovej. Jej spomienky som písomne zaznamenal v Turovej počas rokov 2012–2016.

Významné udalosti v živote Jána Futáka sú v nasledujúcom chronologickom prehľade uvedené podľa jednotlivých rokov, počnúc jeho narodením. V zátvorke sa za každou udalosťou väčšinou

uvádza aj presný dátum, ak je známy. Po roku úmrtia sú uvedené udalosti, ktoré súvisia s oceneniami *in memoriam* a spomienkovými podujatiami venovanými tejto osobnosti.

1914

- Ján Futák sa narodil 13. januára v obci Turová (farnosť Budča neďaleko Zvolena) ako prvé dieťa v roľníckej rodine Štefana Futáka (nar. 1888) a Anny Futákovej rod. Korviniovej (nar. 1894), v dome, ktorý bol neskôr prestavaný a dnes má popisné č. 107.

1919

- Ján Futák začal chodiť do ľudovej školy v Turovej.

1920

- Približne v tomto roku sa mladá rodina Štefana Futáka presťahovala do nového domu, ktorý si postavili pri hlavnej ceste v Turovej (dnes dom s popisným č. 127 s pamätnou tabuľou na Jána Futáka).

1924

- Na odporúčanie budčianskeho farára Pavla Márika a turovského učiteľa Jozefa Dlhého rodičia dali Jána Futáka, ako veľmi talentovaného žiaka, študovať na Štátne československé reálne gymnázium vo Zvolene. Práve v tom roku vyšlo 2. vydanie monografie o Andrejovi Kmeťovi od Karola Medveckého (1924). Život Andreja Kmeťa v znamení spojenia botaniky a kňazského povolania Jána Futáka veľmi zaujal a priviedol k nasledovaniu (Futák 1941). Na zvolenskom gymnáziu, kde absolvoval štyri ročníky, mal na neho dobrý vplyv aktívny kňaz Anton Šalát – profesor náboženstva a v školskom roku 1924/25 aj jeho triedny profesor, známy tiež ako publicista a neskorší poslanec Hlinkovej slovenskej ľudovej strany v pražskej poslaneckej snemovni i v neskoršom slovenskom sneme.

1928

- Ján Futák vstúpil do tzv. malého diecézneho seminára v Banskej Bystrici a popri tom pokračoval v štúdiu na Štátnom reformnom reálnom dievčenskom gymnáziu Karola Kuzmányho v tomto meste. Riaditeľom a profesorom prírodopisu tu bol významný český entomológ Jan Roubal, ktorý prehĺbil Jánov záujem o botaniku, sprístupnil mu knižnicu a skontaktoval ho s viacerými významnými českými botanikmi (K. Domin, J. Klika, F. A. Novák, J. Suza, S. Trapl a i.).

1929

- Ján Futák navštevoval významného národovca a literárneho pracovníka Jozefa Kačku, farára v Hájníkoch (dnes súčasť mesta Sliač), ktorý ho podporoval v jeho študijných aktivitách a nakontaktoval ho na Jozefa Škultétyho, správcu Matice slovenskej v Martine, ohľadom prístupu k vzácnnejšej botanickej literatúre.

- Začal sa systematicky venovať floristicky málo preskúmaným Kremnickým vrchom, hlavne ich južnej časti v jeho rodnom regióne (Futák 1932d).

- Napísal list významnému českému botanikovi Karlovi Dominovi, v ktorom ho informuje o svojich botanických nálezoch (23. septembra) (Vozárová 1990).

1931

- Ján Futák sa stal členom *Československej botanickej spoločnosti*.

- V júli podnikol výskumnú cestu do Strážovských vrchov, kde býval na vojenskom veľkostatku v Horných Motešiciach u štábného kapitána a inžiniera agronómie Antonína Lokvenca, ktorého manželka bola švagrinou profesora Jana Roubala. Jánovi Futákovi sa vtedy podarilo potvrdiť údaj J. L. Holubyho o výskyte škumpy *Cotinus coggygria* pri Timoradzi (8. júla) a podnietil sa jeho záujmom o výskum flóry Strážovských vrchov, osobitne Kňažieho stola (Futák 1932a). Navštívil aj Súľovské skaly, osobitne Manínsku tiesňavu (18. júla), čo ho podnietilo napísať jeden zo svojich prvých botanických článkov práve o tomto území (Futák 1932b).

- S dr. Stanislavom Traplom, ktorý bol predtým profesorom prírodopisu na banskobystrickom chlapčenskom gymnáziu, absolvoval krátku botanickú exkurziu na Roháče v Západných Tatrách (28. júla) (Futák 1932c).

1932

- Ján Futák ako botanik debutoval piatimi článkami v časopisoch *Věda přírodní*, *Kultúra*, *Časopis Muzeálnej slovenskej spoločnosti* a *Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti*, v ktorých uverejnil svoje floristické objavy z botanických ciest.

- Zmaturoval s vyznamenaním na Štátnom reformnom reálnom dievčenskom gymnáziu Karola Kuzmányho v Banskej Bystrici (21. jún).

- Banskobystrický biskup Marián Blaha J. Futáka ako talentovaného bohoslovca poslal na kňazskú formáciu do medzinárodného seminára v Štrasburgu. Tento seminár bol univerzitným kolégiom pre zahraničných bohoslovcov, študujúcich na Fakulte katolíckej teológie Štátnej univerzity v Štrasburgu.

1933

- Ján Futák na Štrasburskej univerzite získal osvedčenie o znalosti francúzskeho jazyka *Certificat d'Etudes Françaises Modernes* (23. február).

- V druhom (1933/1934) a treťom (1934/1935) ročníku štúdia absolvoval popri štúdiu filozofie a teológie aj niekoľko botanických predmetov na Prírodovedeckej fakulte Štrasburskej univerzity, hlavne u profesorov C. Huarda a H. J. Maresquella.

1935

- Ján Futák ako štipendista Českej akadémie vied absolvoval 2-mesačný študijný pobyt na *Station internationale de géobotanique méditerranéenne et alpine* [Medzinárodná stanica pre mediteránnu a alpínsku geobotaniku] v Montpellieri pod vedením zakladateľa fytocenológie J. Braun-Blanqueta.

1936

- V rámci štúdia prírodných vied na Univerzite v Štrasburgu Ján Futák vypracoval prácu *Náčrt geobotanických pomerov Kremnických hôr*, ktorú poslal pod heslom *Scientia amabilis* na Slovensko do literárnej súťaže *Súbeh zo základiny Petra Hubku* pod patronátom Matice slovenskej (február). Ján Futák získal v tejto súťaži prvú cenu v kategórii vedeckých prác a zasadnutie vedeckých odborov MS (30. apríla) i valné zhromaždenie MS (1. mája) mu udelili odmenu 2500 Kčs z Hubkovej nadácie. V zmysle podmienok súbehu právo prvého vydania práce získala Matica slovenská.

- Získal bakalársky diplom z teológie *Diplôme de Bachelier en Théologie* (28. apríla).

1937

- Ján Futák úspešne absolvoval skúšku na Prírodovedeckej fakulte Univerzity v Štrasburgu a po obhajobe práce na tému *Esquisse de Géographie botanique des montagnes de Kremnica (Tchéco-Slovaquie)* [Fytogeografický náčrt Kremnických vrchov v Česko-Slovensku] (13. mája) získal *Diplôme d'Études Supérieures de Sciences Naturelles* [diplom vyšších prírodovedných štúdií] (19. mája).

- Absolvoval skúšku z kánonického práva (28. júna) a získal diplom *Diplôme d'Études Supérieures de Droit Canonique*, štrasburský biskup mu udelil bakalarát a licenciát kánonického práva (5. júla).

- Štrasburský biskup Charles Ruch J. Futáka vysvätil na kňaza v Katedrále Notre Dame v Štrasburgu (16. júla). V Štrasburgu slúžil svoju prvú sv. omšu (17. júla).

- Po návrate na Slovensko J. Futák slávil primičnú omšu aj v rodnej obci Turová na poľnom oltári na mieste budúcej kaplnky Sedembolestnej Panny Márie (1. augusta), ktorá sa práve začínala stavať. Jej základný kameň v deň svojich primícií požehnal novokňaz Ján Futák.

- Bol ustanovený za kaplána vo farnosti Krupina (od 1. augusta).

- Banskobystrický biskup Marián Blaha so súhlasom slovenského biskupského zboru J. Futáka služobne prideliť ako duchovného pre slovenských vysťahovalcov vo Francúzsku, Belgicku a Švajčiarsku. S týmto poslaním sa presťahoval do Paríža, kde už fungovala Česko-slovenská katolícka misia pod vedením českého kňaza Rudolfa Zháněla. Ján Futák sa usadil na parížskom predmestí Argenteuil (1. novembra), kde bola jedna z najväčších slovenských komunít vo Francúzsku.

1938

- V apríli začal Ján Futák v Argenteuil vydávať časopis *Náš krajan*, slovenský mesačník krajanského Spolku sv. Cyrila a Metoda a výrazne pozdvihol činnosť tohto spolku.

- Od decembra začal navštevovať slovenských vysťahovalcov na viacerých miestach vo Francúzsku (Carvin pri Lille, Grand Combe, Lisieux, Melle, Serans, Vésines-Chalette, Mormant, Gennevilliers, Paríž, Engenville, Laleu, Vesoul, Remeš, La Celle-Saint-Cloud, Croissy-sur-Seine), v Belgicku (Strépy, Maurage, Eisdén, Bracquegnies, Bossu-Bois, Hennuyeres a i.) a vo Švajčiarsku (v okolí Ženevy).

1939

- Na pozvanie Jána Futáka navštívil Slovákov v Paríži cestou do USA publicista a poslanec autonómneho slovenského snemu Konštantín Čulen (3.–4. februára).

- Vo februári J. Futák navštívil Maticu slovenskú v Martine, kde matičných pracovníkov informoval o kultúrnych potrebách Slovákov vo Francúzsku a Belgicku. Na základe toho MS rozhodla o zriadení slovenskej verejnej knižnice v Paríži a iných zahraničných mestách.

- Ako zástupca francúzskych Slovákov sa vo Viedni zúčastnil na stretnutí viedenských Slovákov s ministrom česko-slovenskej vlády Karolom Sidorom (19. februára).

- Nitriansky biskup Karol Kmeťko, povereník slovenského biskupského zboru pre misie, v súvislosti s príchodom druhého kňaza pre Slovákov Vojtecha Kleina (2. augusta), oficiálne zriadil *Slovenskú katolícku misiu* v Argenteuil a jej vedením poveril J. Futáka (15. augusta). J. Futák v Paríži spolupracoval s pomocným biskupom parížskej diecézy Emmanuelom Chaptalom de Chanteloup, ktorý mal na starosti pastoračiu cudzincov.

- J. Futák spolu so zástupcami slovenských katolíkov usadených vo Francúzsku navštívil na česko-slovenskom vyslanectve v Paríži mimoriadneho vyslanca Štefana Osuského, ktorý stál na čele formujúceho sa zahraničného odboja. Š. Osuský, na rozdiel od prezidenta E. Beneša, nebol za unitárne Československo, ale zasadzoval sa za autonómne postavenie Slovenska v rámci obnovenej ČSR. Delegácia odovzdala Osuskému prehlásenie, podľa ktorého slovenskí katolíci vo Francúzsku chcú mať účasť v zahraničnom odboji a zastúpenie v exilovej ústavnej inštitúcii, ktorá by tento odboj zastrešovala (3. novembra).

- Stal sa členom 7-člennej Slovenskej národnej rady (SNR) v Paríži, ktorú vo francúzskom exile založil bývalý predseda česko-slovenskej vlády Milan Hodža (22. novembra). Stal sa tiež členom užšieho vedenia tejto exilovej SNR, ktorá mala ambíciu slobodne vyjadrovať a uskutočňovať vôľu slovenského národa, keďže doma to v dôsledku podriadenosti Nemecku bolo obmedzené.

1940

- Začiatkom júna, tesne pred okupáciou Paríža Nemcami, Ján Futák evakuoval do mesta Bayonne v južnom Francúzsku, kde bol biskupom Edmund Vansteenberghe, jeho bývalý profesor teológie počas štúdií v Štrasburgu. Keď Nemci obsadili aj toto mesto, Ján Futák sa bál, že ho zaistia. Rozhodol sa preto vrátiť na Slovensko.

- Hneď v deň návratu (26. júla) ho však vzali do väzby v Ústredni štátnej bezpečnosti (ÚŠB) v Bratislave pre účasť v zahraničnom odboji. Po takmer dvoch mesiacoch v samoväzbe ho prepustili z vyšetrovacej väzby (17. septembra), no zostal konfinovaný pod policajným dozorom v Bratislave, resp. u rodičov v Turovej a nemohol sa voľne pohybovať. Všetky jeho osobné písomnosti, vrátane vysokoškolských diplomov, zostali vo Francúzsku a boli zabavené. Kancelárii prezidenta republiky požiadal o zastavenie trestného pokračovania cestou milosti.

- J. Futák sa ubytoval u kanonika Jozefa Šrobára na Kapitulskej ul. 18 v Bratislave a počas sviatkov vypomáhal vo farnosti Tekovská Nová Ves, kde bol Šrobár farárom.

- Na odporúčanie bratislavského kanonika Karola Körpera J. Futák požiadal banskobystrického biskupa Mariána Blahu (30. septembra) o dovoľenie dokončiť štúdium botaniky, započaté v Štrasburgu, na mladšej Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity (SU) v Bratislave s perspektívou ďalšej vedeckej práce a habilitácie na novovzniknutom Botanickom ústave SU¹. Za J. Futáka sa u biskupa listom prihovoril aj prednosta tohto ústavu Prof. František Nábělek (10. októbra). Sídlna kapitula v Banskej Bystrici na čele s veľprepoštom K. Hölszkym odporučila biskupovi Blahovi, aby vyhovel žiadosti J. Futáka (24. októbra). Biskup mu nakoniec udelil dovoľenie pracovať v Bratislave pre Katolícku tlačovú kanceláriu (KTK), čím nepriamo vyhovel aj jeho žiadosti o štúdium botaniky (11. novembra).

- J. Futák sa zapísal ako poslucháč Prírodovedeckej fakulty SU v Bratislave (14. novembra) a ako kňaz so služobným pridelením do KTK sa ubytoval u riaditeľa KTK, kňaza banskobystrickej diecézy Bela Šumana-Hreblaya na Štefánikovej ul. 19.

- V akademickom roku 1940/41 absolvoval viacero botanických disciplín u profesora Františka Nábělka (anatómia rastlín, systematika rastlín, praktické cvičenia z anatómie rastlín, praktické cvičenia pre pokročilých, anatómia a fyziológia rastlín), u asistenta Ľudovíta Pastýrika absolvoval vybrané kapitoly z biológie a fyziológie rastlín, okrem toho tiež všeobecnú mineralógiu a petrografi u asistenta Rudolfa Lukáča. Zároveň pracoval ako demonštrátor Botanického ústavu SU.

1941

- Koncom januára Ján Futák dostal prezidentskú amnestiu, ale v júni bol opäť konfinovaný asi dva týždne a musel sa denne hlásiť na ÚŠB.

- Bol prijatý za riadneho člena spolkového Slovenského múzea (SM) v Bratislave (24. júla). Neskôr sa stal referentom Botanickej skupiny Prírodovedeckého odboru SM (Jurkovič 1945).

- V auguste J. Futákovi zmenili kňazské služobné pridelenie do Zvolena, keďže „vysoké vládne kruhy“ si nepriali, aby sa zdržiaval v Bratislave. Mohlo by sa zdať, že to znemožní jeho ďalšiu prácu. No od júna 1941 začal ako biskup koadjútór Banskobystrickej diecézy účinkovať Andrej Škrábik, ktorý prevzal aj personálnu agendu Jána Futáka a oznámil mu, že bude disponovaný na také kaplánske miesto, aby mohol vlakom ľahko dochádzať do Bratislavy a nech si vymôže, aby mu neobmedzovali pobyt v Bratislave (6. augusta).

---

¹ predchodca dnešnej Katedry botaniky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave

- Pri príležitosti 100. výročia narodenia Andreja Kmet'a J. Futák uverejnil o ňom článok v časopise *Kultúra* (Futák 1941).

- Štrasburská univerzita sa po napadnutí Francúzska Nemeckom prest'ahovala do mesta Clermond-Ferrand a odtiaľ sa J. Futákovi podarilo získať doklady o dosiahnutom vzdelaní i rukopis jeho záverečnej práce z prírodovedného štúdia. Na základe toho mu dekan Prírodovedeckej fakulty SU Prof. František Valentín uznal 6 semestrov štúdia na Štrasburskej univerzite a udelil mu absolútórium – potvrdenie o ukončení štúdia na Prírodovedeckej fakulte (16. októbra).

- J. Futák zostal po absolútóriu pracovať na Botanickom ústave SU ako nehonorovaný výpomocný asistent. Viedol praktické mikroskopické cvičenia zo všeobecnej botaniky pre poslucháčov lesného a poľnohospodárskeho inžinierstva a samostatné práce pre pokročilých poslucháčov Prírodovedeckej fakulty. Mal na starosti ústavný herbár, s plným nasadením pomáhal budovať technické i zbierkové vybavenie ústavu, budoval aj odbornú knižnicu v univerzitnej botanickej záhrade.

- Po prepracovaní a doplnení práce o flóre Kremnických vrchov, ktorú pripravoval ako svoju doktorskú prácu, sa rozhodol vydať ju knižne vo vydavateľstve Matice slovenskej (26. novembra), ktoré s tým súhlasilo (10. decembra).

1942

- Po náhlom úmrtí kňaza Jána Švárala, Futákovho spolužiaka z gymnázia, bolo treba obsadiť po ňom uvoľnené miesto. Preto bol Ján Futák od 1. januára ustanovený za dočasného správcu malej farnosti v Turčianskej Sv. Helene (dnes súčasť obce Dražkovce) a ubytoval sa v podnájme v Turčianskom Sv. Martine. Aby mohol študovať a pracovať na Botanickom ústave SU, musel každý týždeň cestovať do Bratislavy, kde býval u kanonika J. Šrobára na Kapitulskej ulici. Vždy po návrate z Bratislavy sa venoval helenským farníkom a popri tom ešte učil aj náboženstvo na mešťianke v Martine.

- Profesorským zborom Prírodovedeckej fakulty SU bol J. Futák vymenovaný za nehonorovaného asistenta (3. marca) a ministerstvo školstva mu preto hradilo všetky výdavky spojené s dochádzaním do Bratislavy.

- Zložil s vyznamenaním rigoróznú skúšku zo systematickej botaniky a fyto geografie (14. apríla) a na návrh profesorského zboru nastúpil ako honorovaný výpomocný asistent (1. mája) na miesto uvoľnené po mineralógovi dr. Rudolfovi Lukáčovi, ktorý bol menovaný na mimoriadneho profesora Slovenskej vysokej školy technickej. Banskobystrický biskup Andrej Škrábik

Jána Futáka odvtedy ustanovil za kaplána vo farnosti Dobrá Niva tak, aby v čase voľna od univerzitných povinností mohol vypomáhať v duchovnej správe Dobrej Nivy a Babinej.

- Pod vedením asistentov Botanického ústavu SU, Ing. Dr. Juraja K. Brižického, Dr. Ľudovíta Pastýrika a J. Futáka, sa uskutočnila botanická exkurzia pre poslucháčov Prírodovedeckej fakulty SU a lesného inžinierstva Slovenskej vysokej školy technickej do parkov v Topoľčiankach a v Mlyňanoch (30.–31. mája). V nedeľu ráno J. Futák odslúžil pre účastníkov exkurzie sv. omšu v zámockej kaplnke v Topoľčiankach. V tlači poukázal na potrebu lepšej starostlivosti o vzácny park v Mlyňanoch, hlavne zabezpečením jeho zavlažovania (Futák 1942).

- J. Futák zložil s vyznamenaním rigoróznú skúšku z paleontológie (9. júna).

- Keďže všetky štúdiá absolvoval s vyznamenaním a mal byť prvým doktorom Slovenskej univerzity, mal nárok na slávnostnú promóciu *sub summis auspiciis* za účasti zástupcu prezidenta republiky. Akademický senát univerzity však takúto promóciu zamietol (16. septembra). Bolo to zrejme po intervencii vtedajšieho rektora univerzity Vojtecha Tuku, ktorému prekážala Futáková prítomnosť v Bratislave, keďže sa angažoval v zahraničnom odboji a zdal sa mu málo lojálny k vtedajšiemu zriadeniu.

- Po obhajobe práce *Kremnické hory. Štúdia geobotanicko-floristická* bol promován na doktora prírodných vied na Slovenskej univerzite v Bratislave, prvého v jej histórii (30. októbra).

- Po rokovaniach s tajomníkom vedeckých odborov Matice Slovenskej F. Hrušovským, zastupujúcim správcom MS J. Martákom a tajomníkom MS S. Mečiarom J. Futák pripravil pôdu pre vydávanie *Prírodovedeckého zborníka Matice slovenskej* (november).

1943

- Od akademického roka 1943/44 začal Ján Futák na Prírodovedeckej fakulte SU aj prednášať, pedagogicky aktívny bol neskôr aj na Lekárskej fakulte SU, kde učil poslucháčov farmácie, a na Slovenskej vysokej škole technickej, kde učil poslucháčov poľnohospodárskeho, lesníckeho a zememeračského inžinierstva. Popri výuke venoval veľa úsilia budovaniu knižnice Botanického ústavu SU a jeho vybaveniu optikou. Považuje sa za jedného zo zakladateľov tohto ústavu (dnešnej Katedry botaniky PríF UK).

- Počas veľkonočnej návštevy bulharského cára Ferdinanda Coburga v Banskej Bystrici u biskupa Andreja Škrábika (21.–28. apríla) prišiel na cá-

rovo pozvanie aj J. Futák, ktorý s ním diskutoval na rôzne botanické témy a spolu podnikli cestu do hôr v okolí Banskej Bystrice.

- Matica slovenská na jar vydala monografiu J. Futáka *Kremnické hory, štúdiá geobotanicko-floristická* (Futák 1943), s autorským honorárom 4440 Ks. Bola to prvá botanická monografia napísaná v spisovnej slovenčine.

- Pod vedením prednostu Botanického ústavu SU Prof. Dr. Františka Nábělka a jeho asistentov Ing. Dr. Juraja K. Brižického a Dr. Jána Futáka sa uskutočnila botanická exkurzia pre poslucháčov Prírodovedeckej fakulty SU a lesného inžinierstva Slovenskej vysokej školy technickej, ktorá viedla na nasledovné lokality: skupina Zobora a okolie Nitry (1.–2. júna), park v Topoľčiankach (3. júna), okolie Kozároviec a Hronského Beňadika (4.–5. júna), Banská Štiavnica a okolie (5.–6. júna), okolie Hronskej Dúbravy (7. júna).

1944

- Biskup A. Škrábik prestal Jána Futáka aplikovať do verejnej duchovnej správy (od 1. januára), keďže sa presvedčil o jeho dobrom uplatnení na univerzite, ale aj ochote vypomáhať v prípade potreby v pastoračnej službe. Vystavil mu tiež potvrdenie, že je kňazom Banskobystrickej diecézy, pracujúcim ako asistent Slovenskej univerzity, a že môže celebrowať omšu.

- Výbor Matice slovenskej vymenoval J. Futáka za člena novozaloženého Prírodovedného odboru MS (23. marca), ktorého hlavnou úlohou bolo redigovať *Prírodovedný zborník MS*. Ján Futák v ňom uverejnil niekoľko príspevkov a recenzií.

- Na jar mal J. Futák niekoľko kontaktov s bulharským cárom Ferdinandom Coburgom, ktorý sa od mladosti zaujímal o botaniku a žil na odpočinku vo svojom zámku vo Svätom Antone. Futáka považoval za jedného z najlepších znalcov slovenskej flóry a rád s ním chodil na botanické vychádzky. O svojich pozorovaniach a nálezoch Futáka informoval aj korešpondenčne.

- Po prvých bombardovaniach Bratislavy americkým a anglickým letectvom (16. júna) sa začala organizovať evakuácia cennejšieho inventáru Prírodovedeckej fakulty SU. J. Futák presadil evakuáciu inventára Botanického ústavu SU na stredné Slovensko a podarilo sa mu ho zachrániť. Sám sa zaslúžil o vybavenie ústavu cennou literatúrou a optikou.

1945

- V marci od Spolku sv. Vojtecha Ján Futák prevzal rozpracované dielo *Slovenský herbár* autorov N. Kolokolova a M. Havryleka, ktorí museli emigrovať na západ, aby ho doplnil a redakčne upravil (Letz 2016).

- Z iniciatívy zoológa Ivana Zmoraya a botanika J. Futáka sa na Zoologickom ústave Prírodovedeckej fakulty SU zišli prírodovedci pôsobiaci v Bratislave, aby prediskutovali a pripravili riešenie otázok organizovania prírodovedcov, prírodovedeckého výskumu a ochrany prírodných hodnôt na Slovensku (10. júla). Dohodli sa na založení *Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti* (SPS), členenej na botanickú, entomologickú a ornitologickú sekciu. Predsedom prípravného výboru SPS sa stal Prof. František Nábělek, dekan Prírodovedeckej fakulty SU a prednosta jej Botanického ústavu. Ján Futák sa stal členom prípravného výboru ako vedúci Botanickej sekcie SPS (Prípravný výbor SPS 1945) a po založení SPS bol tajomníkom spoločnosti. Hoci nakoniec nemal v Botanickej sekcii žiadnu funkciu, rozvíjal jej činnosť (Futák 1957).

- Po oslobodení Povereníctvo školstva, vied a umení menovalo J. Futáka za vedúceho „skupiny pre reštitúciu zavlčeného inventára vedeckých ústavov“.

- Na valnom zhromaždení *Československej botanickej spoločnosti* v Prahe (12. decembra) bol J. Futák spolu s ďalšími dvomi delegátmi za Bratislavu, J. M. Novackým a F. Nábělkom, zvolený za člena výboru ČSBS (Novák 1962).

1946

- Ján Futák sa stal tajomníkom *Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti* (SPS) (Futák 1957), ktorá vznikla začiatkom roka s programom podpory prírodovedného výskumu Slovenska. SPS zriadila viaceré biologické výskumné stanice, ktoré mali uľahčiť prácu v teréne (Futák 1946e).

- V Martine vyšlo prvé číslo (dvojčíslo 1–2) *Prírodovedného zborníka* – vedeckého časopisu *Prírodovedného odboru Matice slovenskej*. O jeho vznik a vydávanie, plánované už od roku 1936, sa výrazne zaslúžil člen *Prírodovedného odboru MS* J. Futák, ktorý v prvom čísle uverejnil tri príspevky a desať recenzií (porov. Šípošová et al. 2016).

- V matičnom časopise *Príroda* J. Futák uverejnil výzvu k spolupráci na botanickom výskume Slovenska s podrobnou inštrukciou ako zbierať rastliny do herbára. Dobrovoľníci, ktorí by svoje zbery poskytli Botanickému ústavu SU, mali tak prispieť k lepšiemu poznaniu rozšírenia aj bežných druhov (Futák 1946c).

- Stal sa členom *Národnej kultúrnej komisie* (vznikla 12. septembra), ktorej úlohou bola povojnová záchrana pamiatkových predmetov, historických knižníc a zbierok, ktoré ostali ohrozené po odchode pôvodných majiteľov z ich konfiškovaných kaštieľov a kúrií. Tieto sa mali ďalej prideliť múzeám a ve-

deckým knižniciam. Dôležitou iniciatívou bola tiež ochrana vzácných biotopov a parkov, ktoré sa nachádzali na konfiškovanej pôde (Futák 1946d).

- Bol menovaný za jedného z troch ústredných konzervátorov pre ochranu prírody a kraja pri Povereníctve školstva a osvety – ako poradca pre botaniku vo veciach ochrany prírody a navrhovateľ botanických rezervácií. Ako konzervátor inicioval listy Povereníctva školstva a osvety okresným národným výborom vo Zvolene a Prešove (19. februára) za účelom zabezpečenia ochrany druhov *Fritillaria meleagris* a *Cotinus coggygria*, ako aj list na Povereníctvo vnútra (11. marca), aby bol vydaný zákaz predaja niektorých vzácných rastlín (*Ruscus hypoglossum*, *Daphne cneorum* a iné) (Stockmann 2013). Na problém predaja týchto rastlín na bratislavskom trhovisku poukázal aj v časopise *Príroda* (Futák 1946a).

- Koncom októbra J. Futáka opäť zatkli. Upodozrievali ho, že počas vyšetrovania v roku 1940 prezradil štátnej bezpečnosti niektoré fakty o česko-slovenskom zahraničnom odboji vo Francúzsku, ktoré mali ostať utajené. Keďže dostal v roku 1941 amnestiu, nazdávali sa, že kolaboroval s vtedajším režimom a chceli ho postaviť pred ľudový súd.

- Vo vydavateľstve Spolku sv. Vojtecha v Trnave vyšlo rozsiahle dvojzväzkové dielo o liečivých rastlinách pod názvom *Slovenský herbár* (Futák 1946b), ktoré J. Futák redigoval a je jeho spoluautorom (Letz 2016).

1947

- Začiatkom januára Jána Futáka prepustili z vyšetrovacej väzby, lebo obvinenia vznesené proti nemu sa ukázali neopodstatnené. Keďže nemal kde bývať, nocoval vo svojej pracovni v budove Prírodovedeckej fakulty na Moskovskej ul. alebo v Botanickej záhrade SU na Karloveskej ceste.

- Prírodovedný odbor Matice slovenskej súhlasil s návrhom J. Futáka, aby sa do jeho popularizačného časopisu *Príroda* zaviedla farebná príloha o liečivých rastlinách (1. marca).

- Profesorský zbor Prírodovedeckej fakulty SU sa uzniesol udeliť asistentovi J. Futákovi hodnosť docenta v odbore Systematická botanika a geobotanika na základe práce *Xerothermná vegetácia skupiny Kňažného stola* (19. marca), ktorá mu vyšla ako monografia v Spolku sv. Vojtecha (Futák 1947) a ktorú predložil ako svoj habilitačný spis.

- Počnúc 4. číslom 2. ročníka časopisu *Ochrana prírody* (Praha) sa J. Futák stal členom redakčnej rady časopisu, v ktorej pôsobil až do roku 1950.

- Zúčastnil sa prvého povojnového zjazdu obnovennej *Československej botanickej spoločnosti* na Hrubom Jeseníku v chate na Šeráku (4.–8. júla),

kde sa rozhodlo o vytvorení troch zemských odborov v Prahe (český), Brne (moravský) a Bratislave (slovenský). Slovenský odbor, ktorého konateľom sa stal J. Futák, sa stotožnil s botanickou sekciou *Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti*. J. Futák sa na zjazde zúčastňoval porád o floristickom výskume ČSR (spolu s J. Dostálom a J. Šmardom) a bol poverený organizáciou zjazdu ČSBS v roku 1949 v Belianskych Tatrách, ktorý sa však uskutočnil až v roku 1955 vo Vysokých Tatrách. Na zjazde bola odhlasovaná rezolúcia o ochrane Súľovských skál a zabránení elektrifikácie Súľovskej tiesňavy, ktorú navrhol J. Futák (Dostál 1948).

- Na tri roky sa stal členom Poradného zboru Štátnej botanickej rezervácie Mlyňany (1. augusta), v ktorom sa aktívne zasadzoval za zachovanie a zveľadenie tohto vzácneho arboréta.

- Po zriadení *Ústrednej komisie pre zber liečivých rastlín* pri Povereníctve zdravotníctva sa stal jej predsedom.

1948

- Povereníctvo školstva a osvetu potvrdilo uznesenie o udelení docentúry Jánovi Futákovi (17. januára).

- J. Futák sa stal redaktorom časopisu *Príroda* – popularizačného časopisu *Prírodovedného odboru Matice slovenskej*. Úlohu redaktora prevzal po Rudolfovi Lukáčovi a časopis redigoval spolu s Ivanom Zmorayom, asistentom Zoologického ústavu Slovenskej univerzity. Sám do tohto časopisu prispel viacerými populárno-náučnými článkami a recenziami v rokoch 1946–1948.

- V Turovej v Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie sobášil sesternicu Annu Packovú rod. Futákovú (4. apríla) a svoju sestru Máriu Kamiačovú rod. Futákovú (9. mája).

- Prírodovedný odbor Matice slovenskej sa rozhodol vydať rukopis J. L. Holubyho *Zoznam rastlín cievnatých okolia pezinského* (3. novembra), ktorý upravil a navrhol na vydanie J. Futák. Vyšiel však až v roku 1956 vo Vydavateľstve SAV.

- Slovenská národná rada vyhlásila *Tatranský národný park* zákonom č. 11/1948 o Tatranskom národnom parku (18. decembra) s platnosťou od roku 1949. J. Futák pracoval ako člen komisie, ktorá ho pripravovala a neskôr aj zabezpečovala jeho uvádzanie do praxe.

1949

- V letnom semestri Ján Futák prednášal aj na Prírodovedeckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe.

• Koncom jari bol navrhnutý na mimoriadneho profesora Prírodovedeckej fakulty SU, návrh však po intervencii zástupcu komunistického akčného výboru, Prof. Rudolfa Lukáča, neprešiel.

• Ubytoval sa v podnájme v dome na Jazdeckej ul. 8 v bratislavskej štvrti rodinných domov nazývanej tiež Ľudová štvrť alebo Emiháza.

• Na valnom zhromaždení *Československej botanickej spoločnosti* v Prahe (4. júla) bol opäť zvolený za člena výboru spolu s ďalšími troma delegátmi za bratislavský odbor (Novák 1962).

• V súvislosti s prebiehajúcimi politickými čistkami na vysokých školách dekan Prírodovedeckej fakulty SU J. Futákovi úradne oznámil (19. októbra), že dostal príkaz upozorniť ho, aby sa dobrovoľne vzdal miesta na univerzite, že mu síce chcú docenskú hodnosť zachovať, ale na univerzite pôsobiť nesmie. Dohodol sa s ním, že odstúpi od 1. januára 1950.

• J. Futák svoju situáciu ako nevitanej osoby kňaza na univerzite vykreslil v liste svojmu priateľovi kňazovi Jánovi Tóthovi (29. októbra), bývalému spolužiakovi zo seminára v Štrasburgu, riaditeľovi biskupského úradu v Banskej Bystrici, ktorého neskôr pri tvrdých výsluchoch utýrali k smrti (2. 3. 1954).

• Vynútené požiadal o uvoľnenie z prednášok (5. novembra) a podal na biskupský úrad v Banskej Bystrici poslednú správu, že sa miesta na univerzite už písomne vzdal (17. novembra).

• Na Povereníctvo zdravotníctva zaslal žiadosť o prijatie do pracovného pomeru (19. novembra), aby mohol pracovať na výskume liečivých rastlín a viesť Ústrednú komisiu pre zber liečivých rastlín pri Povereníctve zdravotníctva, ktorej bol po celú dobu jej trvania (1947–1951) podpredsedom alebo predsedom. K zamestnaniu však nedošlo.

• Vynútené ukončil pracovný pomer na Slovenskej univerzite (30. novembra), podobne ako stovky iných pre komunistov politicky alebo ideovo nepohodlných pedagógov, ktorí ako tzv. nepriatelia režimu neobstáli v previerke. Z Botanického ústavu SU musel odísť aj jeho zakladateľ Prof. F. Nábělek, prepustený pod zámienkou odchodu do dôchodku.

• J. Futák prešiel na plný pracovný úväzok (1. decembra) ako expert Vodohospodárskej kancelárie Povereníctva techniky (od roku 1951 Povereníctva stavebného priemyslu), kde už aj predtým, ešte ako docent Prírodovedeckej fakulty SU, pracoval na fytoecologickom mapovaní Slovenska pre účely Štátneho vodohospodárskeho plánu. Ako vedúcemu tohto mapovania sa mu v spolupráci s ďalšími botanikmi (J. Májovský, J. Michalko, J. Jurko, D. Magic, S. Muránsky a M. Ružička) podarilo vypracovať súbor farebných mapových listov v mierke 1 : 75 000, ako výsledok mapovania pre-

vládajúcich drevín a rašelinísk podľa jednotlivých povodí (Futák et al. 1954). J. Futák sám spracoval viac ako polovicu územia Slovenska. Údaje sa v teréne zaznamenávali do máp v mierke 1: 25 000. K ukončeným mapám sa vyhotovili sprievodné správy a podľa povodí sa vypracovala aj mapa pôvodného vegetačného krytu v mierke 1: 200 000, ktorá je historicky prvou vegetačno-rekonštrukčnou mapou územia Slovenska (Michalko 1965). Intenzívna práca v teréne J. Futákovi popri mapovaní vegetácie umožnila zozbierať veľké množstvo chorologických údajov a herbárových položiek, ktoré aj po odchode z univerzity ukladal v herbári Botanického ústavu SU. Niektoré údaje o výskyte vzácnejších druhov, zaznamenané počas tohto mapovania, neskôr publikoval v štúdii *Floristické poznámky z juhovýchodnej časti Západoslovenského kraja* (Futák 1962).

1950

- Zomrel banskobystrický biskup Andrej Škrábik (8. januára) a vedenie diecézy mal dočasne prevziať legítimne zvolený kapitulný vikár Daniel Briedoň (13. januára). Komunistická štátna moc však do vedenia diecézy neoprávnene dosadila kňaza Jána Decheta (13. februára), ktorý prijatím tohto úradu upadol do exkomunikácie a všetky jeho rozhodnutia sa stali neplatnými (Letz 2001). V takejto situácii Ján Futák nevidel potrebu zodpovedať sa banskobystrickému biskupskému úradu vo veci jeho ďalšieho pracovného zaradenia. Ako kňaz v daných spoločensko-politických okolnostiach videl najlepšie uplatnenie svojich talentov a služby Bohu i ľuďom v intenzívnej vedeckej práci s cieľom lepšieho poznania a ochrany slovenskej kveteny.

1951

- Ján Futák sa bezúspešne pokúšal zamestnať vo Výskumnom ústave lesníkom v Banskej Štiavnici (29. augusta).

1952

- V Turovej v Kaplnke Sedembolestnej Panny Márie Ján Futák sobášil svojho brata Pavla Futáka (3. februára).

- Vzhľadom na to, že do konca roku mala podľa plánu skončiť práca J. Futáka vo Vodohospodárskej kancelárii Povereníctva stavebného priemyslu, hľadal si nové zamestnanie.

- Uchádzal sa o miesto štátneho docenta v odbore Poľnohospodárska botanika na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre (2. augusta), ale bez úspechu.

- Požiadal o prijatie do zamestnania v *Laboratóriu geobotaniky a floristiky*² (17. decembra), ktoré sa koncom roka (1. októbra) začalo budovať na Klemensovej ul. č. 27 v Bratislave v rámci *Prírodovednej sekcie Slovenskej akadémie vied a umení* (SAVU – predchodkyňi SAV), pod vedením sekretára sekcie, čerstvého absolventa Prírodovedeckej fakulty SU, RNDr. Milana Ružičku. J. Futák zatiaľ ešte nebol prijatý.

1953

- Po ukončení mapovacích prác pre Štátny vodohospodársky plán Ján Futák našiel pracovné miesto v *Slovenskom pamiatkovom ústave* v Bratislave, kde sa zamestnal ako vedecký pracovník (1. februára) (Anonym 1981). Stal sa hneď prednostom novozriadeného *Oddelenia ochrany prírody*, ktoré začal budovať. Snažil sa postaviť ochranu prírody na Slovensku na vedeckom základe a rozvinul inventarizačné výskumy projektovaných chránených území.

- J. Futák preskúmal stav vzácnjej pieskovej lokality pri Chotíne na Podunajskej nížine a rokoval s miestnymi orgánmi o zriadení rezervácie. Informoval o tom oddelenie ochrany prírody Povereníctva školstva a osvetu (1. apríla) (Stockmann 2013).

- Do škôl na východnom Slovensku rozoslal pod hlavičkou pamiatkového ústavu dotazník, zameraný na zistenie výskytu ľahko poznateľných druhov *Leucojum vernum* a *Fritillaria meleagris* (5. mája). Takto sa mu efektívne podarilo zistiť aktuálny stav výskytu týchto ohrozených druhov na málo preskúmanom území.

- Bol menovaný za stáleho člena *Poradného zboru pre veci Tatranského národného parku* (30. januára), (neskôr sa stal jeho podpredsedom), keďže už predtým sa angažoval v jeho prospech. Vždy zdôrazňoval potrebu výskumu tatranskej prírody a pričínal sa o zriadenie *Výskumnej stanice Správy TANAP-u* v Tatranskej Lomnici, kde bol členom jej vedeckej rady.

1954

- Ján Futák sa stal externým pracovníkom (1. januára) a členom vedeckej rady (3. mája) *Laboratória geobotaniky a systematiky rastlín SAV*, ktoré viedol Oleg S. Grebenščikov. Jednou zo základných úloh laboratória boli prípravné a realizačné práce smerujúce k novej *Kvetene Slovenska* (Grebenščikov 1954).

---

² Po zriadení Slovenskej akadémie vied – SAV (18. júna 1953) sa v júli 1953 pracovníci tvoriaceho sa Laboratória presťahovali z Klemensovej na Sládkovičovu ul. a 5. októbra 1953 bolo oficiálne zriadené *Laboratorium geobotaniky a floristiky* SAV, ktoré sa 1. januára 1954 premenovalo na *Laboratorium geobotaniky a systematiky rastlín* SAV (Pastýrik 1963).

- Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu v Bratislave vydala súbor máp *Druhovú skladbu lesov a rašeliniská*, ktoré sú výsledkom expertného mapovania J. Futáka v spolupráci s J. Májovským, J. Michalkom, J. Jurkom, D. Magicom, S. Muránskym a M. Ružičkom (Futák et al. 1954).

- Predsedníctvo SAV ustanovilo *Komisiu pre prípravu Kveteny Slovenska* na podnet J. Futáka, ktorý bol menovaný za jej predsedu (15. februára). Jednou z prvých úloh komisie malo byť vydanie Dominovho rukopisného materiálu k flóre Slovenska. Tajomníkom komisie bol J. Michalko a ostatnými členmi komisie boli J. Májovský, J. M. Novacký, D. Magic, V. Bojňanský, O. Grebenščikov a E. Schidlaj.

- V Smoleniciach sa konala konferencia o príprave Kveteny Slovenska, pod vedením predsedu konferencie J. M. Novackého a predsedu Komisie pre prípravu Kveteny Slovenska J. Futáka (8.–9. marca). Konferencia stanovila ďalšie prípravné práce smerujúce k vydaniu diela. Hlavné kritériá pre vypracovanie kveteny mali byť kompatibilné s osnovou pre paralelné dielo *Veľká kvetena Československa* (Ružička 1954). Rozbehla sa tiež *Floristická akcia*, v rámci ktorej mali aj amatérski botanici zbierať herbárový materiál z územia Slovenska pre potreby Kveteny Slovenska. Floristická akcia nadväzovala na Futákovu povojnovú výzvu (Futák 1946c), v roku 1955 bol jej vedením poverený Botanický ústav UK (Ružička 1955).

- Na jar pri návšteve Kováčovských kopcov J. Futák zaznamenal nevhodné zásahy do porastov – skupinové vytlínanie zdravých dubov a zalesňovanie borovicami, a to aj napriek tomu, že stav kritizoval už pred rokom. Snažil sa preto dosiahnuť dohodu s Poverením lesov a drevárskeho priemyslu vo veci Kováčovských kopcov (Futák 1955).

- Výbor *Československej botanickej spoločnosti* menoval 5-člennú redakčnú radu diela *Květěna ČSR*, v zložení F. A. Novák, I. Klášterský, B. Fott, J. Šmarda a J. Futák (1. apríla). Futák bol poverený členstvom v redakčnej rade Slovenskou akadémiou vied.

- J. Futák sa zúčastnil na *Zjazde moravskoslezských botanikov* v Opave (20.–29. jún), kde mal prednášku o botanickej dokumentácii.

- Aktívne sa zúčastnil pracovnej exkurzie po najzaujímavejších botanických územiach Slovenska za účasti viacerých botanických pracovníkov v súvislosti s návštevou profesora leningradskej univerzity V. B. Sočavu (6.–11. október) (Grebenščikov 1955).

- V decembri sa stal členom predsedníctva *Československej botanickej spoločnosti* s cieľom lepšieho prepojenia medzi českými a slovenskými botanikmi (Hrabovec 1996).

1955

- V Bratislave Ján Futák predsedal ustanovujúcej schôdzi *Československej botanickej spoločnosti na Slovensku* (predchodkyne dnešnej *Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV*) (11. marca), keďže bol menovaný Predsedníctvom II. sekcie SAV za jej zvolávateľa (Hrabovec 1996). Predsedom ČSBS na Slovensku sa stal J. M. Novacký, podpredsedom J. Májovský a tajomníkom J. Futák. Bola tiež menovaná prípravná komisia na zabezpečenie zjazdu ČSBS vo Vysokých Tatrách v zložení J. Futák, O. Grebenščikov a J. Májovský (Ružička 1955, Futák 1957).

- Zúčastnil sa na schôdzi hlavnej redakčnej rady chystanej česko-slovenskej kveteny, kde sa rozhodlo, že ponesie názov *Flora ČSR* (23. marca). J. Futák sa v rámci tohto projektu stal tiež členom redakčnej pracovnej komisie pre cievnaté rastliny (Novák 1956) a bol zvolený do *Komisie pre botanickú nomenklatúru ČSBS* (Novák 1962).

- Na pozvanie zo SAV sa J. Futák zamestnal v *Laboratóriu geobotaniky a systematiky rastlín SAV* na Sládkovičovej ul. v Bratislave (1. júla) ako vedecký pracovník s prepožičanou hodnosťou kandidáta vied, so záväzkom obhájiť kandidátsku dizertačnú prácu. Tu sa konečne naplno mohol venovať práci, ktorá bola jeho prioritou, na diele základného významu – podrobnej a kritickej *Flóre Slovenska*. Bol to jeho dávny sen, pre ktorý získal porozumenie v orgánoch SAV i u ostatných slovenských botanikov. Aby práce prebiehali čo najefektívnejšie, zabezpečil budovanie jedinečnej bibliografickej dokumentácie a herbára.

- Už v tomto roku J. Futák pracoval v *Laboratóriu geobotaniky a systematiky rastlín SAV* v pozícii samostatný vedecký pracovník.

- Predsedníctvo SAV schválilo J. Futáka za člena *Komisie pre využitie rašelin* (20. júna), ktorá bola pracovnou inštitúciou SAV v rámci sekcie poľnohospodárskych vied.

- J. Futák bol generálnym tajomníkom zjazdu *Československej botanickej spoločnosti*, ktorý sa konal vo Vysokých Tatrách v Novom Smokovci (11.–17. júla), za účasti viacerých zahraničných botanikov (V. N. Sukačev, W. Szafer, B. Pawlowski, R. Soó, B. Zólyomi a iní). Zaslúžil o skvelý priebeh zjazdu (Novák 1962). Na zjazde mal úvodnú prednášku na tému *Tatranský národný park, jeho vznik, organizácia a súčasné problémy* (Futák 1956).

- Vyšiel *Zákon Slovenskej národnej rady č. 1/1955 o štátnej ochrane prírody* (18. októbra), na príprave ktorého mal významnú zásluhu J. Futák.

1956

- V januári Ján Futák zmenil podnájom z Jazdeckej ul. č. 8 na Jazdeckú ul. č. 11, kde si v jednoposchodovom dome prenajal horné poschodie. Býval tam až do konca života.

- Po repatriácii Olega S. Grebenščikova do Ruska J. Futák prevzal po ňom vedenie *Laboratória geobotaniky a systematiky rastlín SAV*, ktoré sa v júli presťahovalo zo Sládkovičovej ul. do väčších priestorov na Sienkiewiczovej ul. č. 1 v Bratislave.

- Povereník (minister) kultúry menoval J. Futáka za člena vedeckej rady *Slovenského múzea v Bratislave* (4. februára).

- Na valnom zhromaždení *Československej botanickej spoločnosti* v Prahe (20. februára) bol zvolený výbor ČSBS, ktorého členom sa stal J. Futák ako štvrtý podpredseda spoločnosti (Novák 1962).

- J. Futák absolvoval študijný pobyt v Budapešti (13.–26. apríla), kde pracoval na doplnení bibliografických údajov pre pripravovanú *Bibliografiu k flóre ČSR*. Excerpoval najmä staršiu, ťažko dostupnú literatúru. Pre knižnicu Laboratória geobotaniky a systematiky rastlín získal viacero botanických časopisov, navštívil botanické pracoviská a dohodol s nimi spoluprácu.

- Zúčastnil sa na 29. zjazde *Polskej botanickej spoločnosti* v Zakopanom (5. – 8. júna), kde mal prednášku na tému *Správa o vedeckej spolupráci česko-slovenských a poľských botanikov v Tatrách*, v ktorej navrhol konkrétny plán tejto spolupráce (Gajewski 1956, Ružička 1956).

- Redakčnou radou časopisu *Biológia* bol navrhnutý do širšieho redakčného kruhu časopisu za odbor systematická botanika a floristika vyšších rastlín (21. júna).

1957

- Vznikom nového *Biologického ústavu SAV* (1. januára), do ktorého sa začlenilo aj *Laboratorium geobotaniky a systematiky rastlín SAV*, nastala organizačne nová situácia. Laboratorium sa pretransformovalo na jedno zo štyroch oddelení väčšieho ústavu. Ján Futák ako vedúci pôvodného laboratória bol potvrdený vo funkcii vedúceho *Oddelenia geobotaniky a systematiky rastlín BioÚ SAV*, zároveň sa stal aj interným zástupcom externého riaditeľa *Biologického ústavu* Ľudovíta Pastýrika.

- J. Futák sa ako člen predsedníctva zúčastnil prvej celoslovenskej inštruktáže členov *Floristickej akcie* (FA) (4.–5. mája) v budove Slovenského múzea v Bratislave, ktoré prevzalo patronát nad FA po Botanickom ústave UK. J. Futák na tomto podujatí prednášal o význame FA z hľadiska pripravovanej *Kveteny Slovenska* a v priestoroch *Oddelenia geobotaniky a systematiky rastlín BioÚ SAV* spolu s dr. A. Hlavačkom inštruoval účastníkov o vedení kartotéky druhov. Následne spolu s doc. J. Májovským a dr. A. Hlavačkom viedol floristickú exkurziu a praktickú časť inštruktáže pri Borinke a na lokalite Piesok pri Stupave. Na záver predniesol zhodnotenie inštruktáže FA (Hanušin 1957, Záborský & Dočolomanský 1957).

1958

- Vedecká rada Biologického ústavu SAV uznala nárok Jána Futáka na odpustenie aspirantských skúšok vzhľadom na jeho všeobecne známe vedecké kvality a znalosti (10. januára).

- Spolu s Josefom Dostálom a Aloisom Zlatníkom J. Futák úspešne zorganizoval *XII. Medzinárodnú fytogeografickú exkurziu* (I.P.E.), ktorej trasa viedla Česko-Slovenskom (1. júla až 4. augusta). J. Futák bol podpredsedom organizačného výboru I.P.E. a ako jej sekretár pre Slovensko zabezpečil slovenskú trasu exkurzie (2.–20. júla), ktorá mala panónsku a karpatskú etapu (Futák 1958). Bola to prvá takáto exkurzia, usporiadaná v socialistickom štáte od skončenia druhej svetovej vojny a na jej bohatom programe sa okrem 60 domácich zúčastnilo 62 zahraničných botanikov z 11 európskych štátov (Ružička 1958, Dostál et al. 1961, Novák 1962).

- J. Futák požiadal o uvoľnenie z funkcie vedúceho oddelenia i zástupcu riaditeľa Biologického ústavu SAV zo zdravotných dôvodov. Predsedníctvo SAV schválilo (24. novembra) jeho odvolanie z týchto funkcií k 31. decembru.

- Bola schválená *vyhláška Povereníctva školstva a kultúry č. 21/1958 Ú.v., ktorou sa určujú chránené druhy rastlín a podmienky ich ochrany* (23. decembra). Návrh tejto vyhlášky na ochranu 252 taxónov vyšších rastlín vypracoval J. Futák (Stockmann 2013).

- Pri Predsedníctve SAV vznikla *Komisia pre koordináciu výskumu vo Vysokých Tatrách* (pracovala do roku 1976). J. Futák sa stal jej členom a podpredsedom, bol predsedom subkomisie pre biologické a prírodné vedy a zabezpečoval spoluprácu s poľskou stranou.

1959

- Vedúcim Oddelenia geobotaniky a systematiky rastlín Biologického ústavu SAV sa stal RNDr. Ján Michalko a doc. Ján Futák jeho zástupcom (1. januára).
- Na valnom zhromaždení *Československej botanickej spoločnosti* v Prahe boli do jej výboru za ČSBS na Slovensku zvolení J. Futák a Vladimír Kozinka (23. februára) (Hrabovec 1996).
- Spolu s Josefom Dostálom sa J. Futák ako člen biogeografickej subkomisie pripravovaného *Atlasu ČSR*³ zúčastnil jej rokovania v Brne (24. februára). Subkomisia prerokovala tvorbu máp *Vegetačné oblasti, Súčasné zastúpenie drevín, Rekonštrukčná mapa vegetačného krytu, Florogenéza a Rezervácie a florogenéza*. Pre územie Slovenska sa mali využiť mapy, ktoré J. Futák v roku 1953 vytvoril so spolupracovníkmi v rámci mapovania pre štátny vodohospodársky plán.
- Na zjazde *Československej botanickej spoločnosti na Slovensku* v Bratislave bol J. Futák zvolený za jej predsedu (26. februára).
- Úrad predsedníctva SAV ustanovil J. Futáka za predsedu komisie, ktorá mala zabezpečiť vyčlenenie knižných fondov *Botanickej záhrady SAV* pre potreby *Pedagogického inštitútu* a iné pracoviská SAV (20. októbra).
- Vyšlo prvé vydanie úspešnej populárno-náučnej knihy *Kvety lesov a lúk* (Jávorka et al. 1959), ktorú z maďarčiny preložil kolega J. Futáka, Aladár Hlavaček. Autormi maďarského originálu sú Sándor Jávorka a ilustrátorka Vera Csapodyová. Autorsky sa na texte slovenského vydania podieľal aj J. Futák, ktorý k nemu napísal úvod, kapitolu *Prirodzený rastlinný pokrov Slovenska a Zoznam slovenských názvov rastlín*. Ďalšie slovenské vydania (1966, 1973) J. Futák aktualizoval a ešte viac prispôbil slovenským pomerom.
- J. Futák predložil na pripomienkovanie prvý predbežný rukopis neskoršej knihy *Flóra Slovenska II.* (Futák 1966b) ako výsledok výskumnej úlohy *Kvetená Slovenska, I. časť*, na ktorej pracoval spolu s E. Schidlayom a M. Jasičovou. V práci sa zaoberá aj problematikou fyto geografického členenia Slovenska (Futák et al. 1959).

1960

- Vyšla rozsiahla *Bibliografia k flóre ČSR do roku 1952* (Futák & Domin 1960), v ktorej Ján Futák využil aj materiál z pozostalosti profesora Karla Domina (1882–1953). Bola to veľmi náročná práca, podklady k nej pripra-

³ Vyšiel ako *Atlas Československé socialistické republiky* v roku 1966. J. Futák bol neskôr posudzovateľom príslušných častí.

voval už počas svojho účinkovania na univerzite, hlavne od roku 1943. Túto knihu považoval za integrálnu súčasť diela *Flóra Slovenska*.

- J. Futák sa zúčastnil na rokovaníach s poľskou stranou o bilaterálnom pláne výskumu Tatranského národného parku a navrhol ako spoločný projekt spracovanie geobotanickej mapy Tatier. Navrhoval, aby sa v celej tatranskej oblasti postupovalo jednotnou metódou, ktorá by mohla byť súčasne základom pre jednotné mapovanie vysokohorských oblastí v celých Karpatoch (Futák 1961a).

- Zúčastnil sa sympózia o problémoch mapovania vegetačného krytu ČSSR v Smoleniciach (28.–30. novembra), kde bol menovaný do špeciálnej komisie na riešenie problému vegetačných jednotiek Vysokých Tatier (Ružička 1961a, 1961b).

1961

- Pred komisiou vedeckej rady Biologického ústavu SAV Ján Futák obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému *Xerothermná vegetácia južnej časti Strážovskej hornatiny* (15. novembra) a získal vedeckú hodnosť kandidáta biologických vied (CSc.) (24. november). Hlavné výsledky tejto práce publikoval v štúdiu *Ekológia a rozšírenie niektorých vzácnějších druhov rastlín v južnej časti Strážovskej hornatiny* (Futák 1961b).

1962

- Jánovi Futákovi zomrel otec Štefan Futák (31. januára).

- V Bratislave sa konal slovenský zjazd *Československej botanickej spoločnosti pri SAV*⁴, ktorý J. Futáka potvrdil vo funkcii predsedu spoločnosti (15. februára). Spolu s J. Májovským na zjazde prednášal o problémoch taxonómie na Slovensku (Zahradníková 1962).

- J. Futák sa zúčastnil na *Jubilejnom zjazde československých botanikov* v Prahe (1.–8. júla) pri príležitosti 50. výročia *Československej botanickej spoločnosti*. Na zjazde odznali prednášky popredných osobností rastlinnej taxonómie zo zahraničia (Futák 1963a).

- V lete sa zapojil do terénneho mapovania nelesných spoločenstiev a vzácných druhov Tatranského národného parku, v rámci ktorého mal na starosti spolu s kolegyňou O. Hubovou Velickú a Batizovskú dolinu (Somora 1967).

---

⁴ Tento názov sa pre *Československú botanickú spoločnosť na Slovensku* používal od 7. 3. 1960 (Mihalovičová 1989).

1963

- Z *Biologického ústavu SAV* sa vyčlenil samostatný *Botanický ústav* (1. január) s pozmenenou organizačnou štruktúrou (Erdelská et al. 2003). *Oddelenie geobotaniky a systematiky rastlín*, sídliace v starom meste na Sienkiewiczovej ulici č. 1, zostalo spočiatku zachované. Jeho vedúcim bol naďalej dr. J. Michalko a zástupcom vedúceho doc. J. Futák.

- V Smoleniciach sa konala medzinárodná pracovná porada o výskume flóry a fauny Karpát (14.–16. mája). Botanický ústav SAV mal koordinovať geobotanické mapovanie celej karpatskej oblasti a bol poverený hlavným gestorstvom medzinárodnej výskumnej úlohy *Fytogeografické problémy Karpát*, s cieľom vypracovania máp rozšírenia asi 100 charakteristických druhov, ktoré mal navrhnúť J. Futák, menovaný za zvládateľa *Medzinárodnej redakčnej rady pre vydávanie fytogeografických máp karpatskej sústavy*. Odporučilo sa, aby sa vydali bibliografie o flóre a faune Karpát s použitím jednotnej metodiky, podľa vzoru *Bibliografie k flore ČSR* (Futák et Domin 1960) (Futák 1963b).

1964

- Ján Futák sa stal členom organizácie *International Association for Plant Taxonomy*.

- V súvislosti s úlohou *Fytogeografické problémy Karpát* navštívil viacero botanických inštitúcií v Rumunsku (jún).

- Bol preradený na funkčné miesto vedúceho vedeckého pracovníka (1. júna).

- Vedecké kolégium SAV pre špeciálnu biológiu schválilo menovanie J. Futáka za člena komisie pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác na Botanickom ústave SAV vo vednom odbore botanika (špecializácia geobotanika a ekológia, systematika) (8. júna).

- J. Futák sa zúčastnil sympózia Východoalpsko-dinárskej sekcie Medzinárodného zväzu pre výskum vegetácie (*Ostalpin-Dinarische Sektion der Internationalen Vereinigung für Vegetationskunde*) vo švajčiarskom meste Chur (24.–30. júla), kde mal prednášku na tému *Fytogeografické vzťahy medzi Západnými Karpatmi a Východnými Alpami* (26. júla), ktorá neskôr vyšla v časopise *Angewandte Pflanzensoziologie* (Futák 1966c). Na tomto podujatí sa tiež zúčastnil slávnostného zhromaždenia pri príležitosti 80. narodenín jeho učiteľa Prof. J. Braun-Blanqueta (26. júla), ako aj viacerých terénnych exkurzií.

- Predsedníctvo SAV menovalo J. Futáka za člena *Komisie pre organizáciu vedeckých spoločností pri SAV* (15. októbra).

1965

- Ján Futák sa vrátil na univerzitnú pôdu a ako externista prednášal predmet *Fytogeografia* pre poslucháčov špecializácie botanika na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave.

- Na slovenskom zjazde *Československej botanickej spoločnosti pri SAV* bol opäť potvrdený vo funkcii jej predsedu (17. apríla) (Hrabovec 1996).

- Zúčastnil sa *Medzinárodnej geobotanickej exkurzie*, ktorú na Slovensku usporiadal Botanický ústav SAV (20.–30. júna). Jej cieľom bolo pripraviť legendu pre geobotanickú mapu Karpát a dohodnúť sa na metodike mapovania rozšírenia taxónov karpatskej flóry v rámci medzinárodnej výskumnej úlohy *Výskum flóry a fauny Karpát*. V rámci exkurzie zasadala *Medzinárodná redakčná rada pre mapy rozšírenia vyšších rastlín v karpatskej oblasti* pod vedením J. Futáka, ktorý bol zároveň členom medzinárodnej koordinačnej komisie celého projektu (Magic et al. 1966).

- Zúčastnil sa exkurzie pre členov sekretariátu Flóry Európy a ich regionálnych poradcov na Jutskom polostrove v Dánsku s východiskom v Aalborgu (od 6. augusta). Následne sa v dánskom Arhuse zúčastnil diskusného stretnutia *Mapping the European Flora* (10.–11. augusta), na ktorom bol menovaný riadiaci výbor pre mapovanie rozšírenia rastlín v Európe (*The committee for mapping the flora of Europe*), v zložení F. H. Perring, H. Meusel, F. Ehrendorfer, J. Jalas, J. Futák, J. Kornaš. Hlavným cieľom výboru, ktorého sekretariát bol zriadený v Helsinkách, bolo koordinovať vydávanie diela *Atlas Florae Europae*. Za Česko-Slovensko dodával mapové údaje J. Futák spolu s J. Holubom. Priamy autorský vklad (údaje o rozšírení druhov na Slovensku) mal J. Futák vo zväzkoch, ktoré vyšli v rokoch 1972, 1973, 1976, 1977 a 1980.

- Stal sa členom medzinárodného združenia pre vegetačné vedy *Internationale Vereinigung für Vegetationskunde*.

- J. Futákovi udelili *Čestné uznanie Poverenictva Slovenskej národnej rady pre školstvo a kultúru* za zásluhy v ochrane prírody (18. októbra) pri príležitosti 10. výročia uzákonenia štátnej ochrany prírody na Slovensku, keďže sa zaslúžil o vyhlásenie zákona o ochrane prírody (1955).

1966

- Pre *Československú botanickú spoločnosť pri SAV* mal Ján Futák v Bratislave prednášku *Rastlinstvo Dánska a problematika mapovania flóry Európy* (25. marca), v ktorej sa podelil so svojimi skúsenosťami zo zasadania výboru pre vydávanie diela *Atlas Florae Europaeae* v Dánsku.

- Ako predseda *Československej botanickej spoločnosti pri SAV* sa po jej premenovaní uznesením Predsedníctva SAV č. 202 (14. februára) na *Slovenskú botanickú spoločnosť pri SAV* s účinnosťou od 1. apríla (Mihalovičová 1989, Hrabovec 1996), stal prvým predsedom *Slovenskej botanickej spoločnosti*.

- Vyšli prvé dva zväzky jeho celoživotného diela *Flóra Slovenska*, J. Futák bol editorom oboch. Prvý, všeobecne zameraný zväzok (Futák 1966a) obsahuje hlavne morfológickú terminológiu, ktorú vypracoval J. Dostál. J. Futák je autorom fytogeografického členenia Slovenska. Druhý zväzok (Futák 1966b), ktorý vyšiel asi 2 mesiace po prvom zväzku, obsahuje kritické spracovanie výtrusných a nahosemenných vyšších rastlín Slovenska. J. Futák v ňom okrem spoločných častí spracoval rody *Huperzia*, *Lycopodium*, *Lycopodiella*, *Diphasium*, *Selaginella* s. l., *Equisetum* s. l., *Botrychium*, *Ophioglossum*, *Marsilea*, *Salvinia* a *Azolla*. Už tieto prvé zväzky Flóry Slovenska, ako aj Bibliografia k flóre ČSR, boli žiadaným výmenným artiklom pre zahraničné pracoviská, čo výrazne prospelo k obohateniu knižnice Botanického ústavu SAV o zahraničnú literatúru. Za Flóru Slovenska I. a II. bol riešiteľský kolektív ocenený *Odmenou SAV* k 9. máju 1966.

- Vyšiel veľký *Atlas ČSSR* (Götz 1966), na ktorom sa J. Futák podieľal ako jeden z kolektívu recenzentov.

- J. Futák sa zúčastnil na poslednej časti *XIV. Medzinárodnej fytogeografickej exkurzie* (I.P.E.) v Západných Alpách. Z Bazileja botanizoval s Prof. Reichsteinom vo švajčiarskej Jure (20. júla), v Chambéry vo Francúzsku sa pripojil k účastníkom I.P.E. (21. júla) a po 8 dňoch exkurzie sa z Grenoblu vrátil na Slovensko (31. júla).

- *Oddelenie geobotaniky a systematiky rastlín Botanického ústavu SAV* sa rozdelilo na dve samostatné oddelenia. Kým *Oddelenie geobotaniky* zostalo na Sienkiewiczovej ulici, *Oddelenie systematiky rastlín*, ktorého vedúcim sa stal J. Futák (1. novembra), sa presťahovalo do nového samostatného prízemného pavilónu typu tzv. švédskeho domu v areáli na Dúbravskej ceste, kde už sídlili fyziologické oddelenia ústavu. Prioritou nového samostatného oddelenia bolo pokračovanie prác na viaczväzkovom diele *Flóra Slovenska*, domáce i zahraničné chorologické projekty, ako aj vedecká výchova nových špecialistov na taxonómiu vyšších rastlín.

1967

- V januári sa pod vedením Jána Futáka dokončilo presťahovanie nového *Oddelenia systematiky rastlín BÚ SAV* do nových priestorov na Dúbravskej ceste.

- V letnom semestri sa J. Futák stal hosťujúcim profesorom fyto geografie a systematickej botaniky na univerzite v Štrasburgu (16. apríla), na základe pozvania profesora Maresquelllea, dekana Prírodovedeckej fakulty štrasburskej univerzity, ktorý ho učil na tejto univerzite v rokoch jeho teologických štúdií (1933–1937).

- Mal prednášku o rastlinstve Slovenska na univerzite v Tübingene (29. mája), kde bol v kontakte s Prof. Walterom Zimmermannom a jeho manželkou Dr. Karin Krause, ktorí sa zaoberali rodom *Pulsatilla*.

- Vrátil sa po takmer 7 mesiacoch v Štrasburgu na Slovensko (začiatkom októbra).

1968

- Ján Futák sa stal členom redakčnej rady časopisu *Preslia* – časopisu *Československej botanickej spoločnosti*, počnúc jeho 40. ročníkom.

1969

- Pri príležitosti 55. narodenín Jána Futáka mu prezident republiky udelil štátne vyznamenanie *Za zásluhy o výstavbu*.

- V júni J. Futák absolvoval sťah v holandskom meste Zwolle, kde mal prednášku a prezentáciu diapozitívov o prírode Vysokých Tatier (9. júna).

- Ako jeden z reprezentantov Česko-Slovenska sa zúčastnil *XI. Medzinárodného botanického kongresu* v Seattle, USA (24. august – 2. september).

- V septembri pri príležitosti 20. výročia vzniku Tatranského národného parku dostal *Čestné uznanie* za dlhoročnú úspešnú prácu v *Poradnom zbore pre veci TANAP-u*.

- Po ukončení funkčného obdobia predsedu *Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV* sa na jej valnom zhromaždení (22. apríla) jeho nástupcom stal D. Magic a J. Futák sa stal jedným z troch podpredsedov SBS (Magic 1969).

1970

- Ján Futák požiadal dekanát Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave o vymenovanie za mimoriadneho profesora v odbore botanika. Ešte v roku 1967 mu k tomu napísal veľmi pozitívne hodnotenie riaditeľ Botanickeho ústavu SAV J. Kolek. Prof. Josef Dostál ho informoval o zvolaní hodnotiacej komisie na 10. 4. 1969.

- Zúčastnil sa rokovania výboru *Československej botanickej spoločnosti* v Prahe (2. marca), kde sa preberala aj otázka vzájomných vzťahov oboch národných botanických spoločností v Česko-Slovensku (Hrabovec 1996).

- Zúčastnil sa na prvom zjazde *Slovenskej botanickej spoločnosti* pri SAV v Tisovci (5.–17. júla), kde mal prednášku na tému *Endemity Slovenska so zvláštnym zreteľom na Muránsku planinu* (6. júla) (Futák 1971). Spolu s J. Májovským a D. Magicom pripravil a ešte pred podujatím navštívil trasy terénnych exkurzií pre účastníkov zjazdu. J. Futák pre potreby zjazdu vypracoval tiež *Zoznam druhov z niektorých lokalít Muránskej planiny a z Trstia* (Futák 1970).

1971

- Ján Futák sa stal členom *Rady štátnej ochrany prírody*, ktorú zriadilo Ministerstvo kultúry SSR (1. januára) ako svoj poradný orgán k zásadným otázkam ochrany prírody, jej koncepcie, k vyhlasovaniu veľkoplošných chránených území a pod.

- Z dekanátu Prírodovedeckej fakulty UK J. Futákovi vrátili inauguračné materiály, pravdepodobne v dôsledku nastupujúcich komunistických normalizačných pomerov (16. januára).

- V rámci časopisu SAV *Biológia* vznikla *Séria A – Botanika*. Táto botanická séria 4 čísel sa stala zároveň členským časopisom *Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV* (Magic 1971). J. Futák sa stal členom redakčnej rady tejto série, počnúc 7. číslom 26. ročníka časopisu *Biológia*.

- Na valnom zhromaždení *Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV* (26. marca) J. Futákovi skončilo funkčné obdobie podpredsedu SBS a stal sa členom predsedníctva SBS (Lux 1971).

1972

- Vyšiel 2. zväzok vlastivedného diela *Slovensko*, zameraný na prírodu. Ján Futák je v ňom spoluautorom rozsiahlej kapitoly *Rastlinstvo* (Futák et al. 1972), do ktorej vypracoval témy *Dejiny botanického výskumu Slovenska*, *Činitele pôsobiace na rozšírenie rastlín*, *Vývoj rastlinstva*, *Endemity* a *Fytogeografický prehľad Slovenska*.

- Vyšiel 1. zväzok diela *Atlas Florae Europaeae*, v ktorom má J. Futák priamy autorský vklad spracovaním rozšírenia mapovaných taxónov na území Slovenska (Futák 1972). Podobne prispel aj do ďalších štyroch zväzkov atlasu (1973, 1976, 1977, 1980).

- Na *Pracovnej konferencii botanických záhrad ČSSR* v Bratislave mal J. Futák prednášku na tému *Prehľad rastlinstva Slovenska* (Futák 1973).
- J. Futákovi zomrela matka Anna Futáková rod. Korviniová (1. marca).
- Na pôde SBS v Bratislave mal J. Futák prednášku na tému *Problémy reliktov a endemitov na Slovensku* (28. apríla).

1973

- Pri príležitosti 20. výročia založenia dvoch materských laboratórií neskoršieho *Botanického ústavu SAV* jeho riaditeľ Jozef Kolek udelil Jánovi Futákovi *Čestné uznanie* za dlhoročnú prácu pre ústav (18. júna).
- Na valnom zhromaždení *Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV* bol J. Futák zvolený za člena výboru SBS (14. decembra).

1974

- Pri príležitosti 60. narodenín Jána Futáka mu riaditeľ Slovenského národného múzea udelil *Striebornú medailu SNM* ako ocenenie práce pre SNM v oblasti prírodných vied. Pri tej istej príležitosti mu Prezídium ČSAV udelilo *Striebornú plaketu G. J. Mendela* za zásluhy o rozvoj biologických vied.
- 56. valné zhromaždenie *Československej botanickej spoločnosti* v Prahe (18. februára) schválilo udelenie *Diplomu čestného členstva ČSBS* J. Futákovi ako uznanie jeho vynikajúcej vedeckej práce. Po J. L. Holubym sa tak stal druhým slovenským nositeľom tohto ocenenia.
- *Slovenská botanická spoločnosť*, ktorej bol J. Futák zakladateľom, mu na mimoriadnom valnom zhromaždení (20. februára), konanom pri príležitosti jeho narodenín, udelila *Čestné členstvo SBS* za dlhoročnú obetavú prácu. Zásluhy J. Futáka o slovenskú botanickú vedu a jeho prácu v ČSBS a SBS zhodnotil Prof. L. Pastýrik. Prítomných 68 členov SBS jednohlasne odhlasovalo udelenie historicky prvého čestného členstva SBS J. Futákovi. Jubilanta na tomto slávnostnom zhromaždení pozdravili aj zástupcovia Predsedníctva SAV, vysokých škôl a ČSBS pri ČSAV (Hrabovec 1996).
- Rektor UK udelil J. Futákovi *Striebornú medailu Univerzity Komenského* za zásluhy pri zakladaní a budovaní botanických pracovísk Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

1975

- Botanický ústav SAV sa zlúčil s dvoma ďalšími ústavmi do *Ústavu experimentálnej biológie a ekológie SAV* (1. január). *Oddelenie systematiky rastlín*

pod vedením Jána Futáka obstálo so svojím pôvodným zameraním aj po tejto transformácii.

- J. Futák uzavrel so Slovenským pedagogickým nakladateľstvom dohodu o vykonaní práce ako recenzent *Kľúča na určovanie vyšších rastlín* Josefa Dostála (21. marca).

- Zúčastnil sa na 12. Medzinárodnom botanickom kongrese v Petrohrade (vtedajší Leningrad, ZSSR) (3.–10. júl).

- Rozoslal viacero listov a dotazníkov v súvislosti s vypracovaním hesiel o botanických osobnostiach do *Encyklopédie Slovenska*.

1976

- Po svadbe netere Marty Prochotskej rod. Futákovej (7. februára) Ján Futák uvoľnil mladomanželom prednú izbu turovského rodičovského domu, na ktorom je dnes pamätná tabuľa venovaná jeho pamiatke. Keď potom neskôr prichádzal do Turovej, zvykol bývať u svojej sestry Márie Kamiačovej, štedré večere však trávil so svojimi príbuznými tradične v rodičovskom dome.

- Vyšiel 17. ročník (1975) *Zborníka prác o Tatranskom národnom parku*, ktorý je takmer celý venovaný *Príspevkom k botanickému výskumu v Tatranskom národnom parku* (Futák 1976). J. Futák je editorom týchto príspevkov a autorom piatich kapitol v nich (*Predhovor, Dejiny botanického výskumu Tatier, Vývoj tatranského rastlinstva, Endemické rastliny v Tatranskom národnom parku, Fytogeografické členenie Tatranského národného parku a jeho vzťahy k iným pohoriam, Literatúra k predchádzajúcim kapitolám*).

1977

- Vyšiel prvý zväzok *Encyklopédie Slovenska* (Kolektív 1977), v ktorej bol Ján Futák vedúcim lexikálnej oblasti *Príroda – rastlinstvo*. Edične sa podieľal na botanických heslách prvých štyroch zväzkov tohto 6-zväzkového diela a mnohé heslá aj sám vypracoval.

1979

- Pri príležitosti 65. narodenín Jána Futáka mu Slovenská akadémia vied udelila *Zlatú čestnú plaketu SAV* za zásluhy v biologických vedách.

1980

- V máji sa zdravotný stav Jána Futáka zhoršil a hospitalizovali ho v nemocnici na Hlbokej ul. v Bratislave. Ešte aj na nemocničnom lôžku sa snažil praco-

vať. Jeho posledným rukopisom boli korektúry zoznamu endemických rastlín Slovenska, ktorý vypracoval do zborníka dr. Josefa Holuba (Futák 1981).

- Koncom júna J. Futák dostal zápal pľúc a previezli ho do nemocnice v Podunajských Biskupiciach, kde aj zomrel na následky pľúcneho abscesu vo veku 66 rokov (7. júla).

- Občianska rozlúčka so zosnulým J. Futákom sa konala v obradnej sieni bratislavského krematória (11. júla) a odtiaľ ho previezli do rodnej obce Turová, kde sa konal cirkevný pohreb (12. júla). Po zádušnej sv. omši o 10.00 pred domom smútku pri miestnom cintoríne J. Futáka ako kňaza, ktorý zostal verný svojmu kňazstvu, pochoval banskobystrický biskup Jozef Feranec.

1982

- Vyšiel tretí zväzok celoživotného diela Jána Futáka *Flóra Slovenska* (Futák & Bertová 1982), ktorého sa už nedožil. Zväzok po jeho smrti edične dokončila L. Bertová. J. Futák je autorom spracovania viacerých rodov z čeľade Ranunculaceae (*Caltha*, *Trollius*, *Callianthemum*, *Helleborus*, *Cimicifuga*, *Aquilegia*, *Delphinium*, *Anemone*, *Hepatica*, *Pulsatilla*, *Myosurus*, *Ranunculus*, *Ficaria*, *Adonis* a *Clematis*) a Linaceae (*Radiola*, *Linum*), upravil tiež rukopis rodu *Thalictrum*. J. Futák zanechal aj rukopisné poznámky k rodu *Saxifraga*, podľa ktorých tento rod do *Flóry Slovenska IV/2* spracovala M. Jasičová (1985).

1984

- Slovenská botanická spoločnosť Jánovi Futákovi *in memoriam* ako prvému laureátovi udelila *Pamätnú Holubyho medailu* (28. augusta) za vedecký prínos v oblasti rastlinnej taxonómie a chorológie – hlavne za prvé tri zväzky diela *Flóra Slovenska* (Futák 1966a, Futák 1966b, Futák & Bertová 1982). Ocenenie prevzala jeho sestra Mária Kamiačová na zjazde SBS v Nitre.

1990

- Pri príležitosti 50. výročia založenia Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave bol vo vestibule jej budovy inštalovaný pamätný pilier, na ktorom sa okrem zoznamu dekanov uvádza 19 významných vedeckých a pedagogických osobností, pôsobiach na fakulte. Jednou z nich je aj Ján Futák. Okrem neho je tu z botanikov uvedený aj František Nábělek a Ján Martin Novácký.

- Pri príležitosti 10. výročia úmrtia J. Futáka sa pod záštitou Slovenskej botanickej spoločnosti a kolegov z Botanického ústavu SAV a iných pracovísk konal odborný seminár a spomienková slávnosť v rodnej obci Turová (3. júla).

Okrem zhodnotenia jeho života a diela bola súčasťou programu aj sv. omša v turovskom kostole.

- Pod patronátom viacerých inštitúcií a spoločností bola J. Futákovi odhalená pamätná tabuľa, osadená priamo do skaly na vrchole Kňazieho stola (637 m n. m.) – vrchu, ktorý symbolicky spája kňazský i botanický život tejto osobnosti (12. októbra) (Zlinská 1992).

1992

- Predsedníctvo SAV v Bratislave na svojom zasadnutí na podnet Botanického ústavu SAV schválilo založenie *Nadácie Jána Futáka* pre rozvoj botaniky na Slovensku, s cieľom podporovať hlavne mladú slovenskú botanickú generáciu (17. decembra).

1993

- Konalo sa ustanovujúce valné zhromaždenie *Nadácie Jána Futáka*, na ktorom sa prerokoval jej štatút a zvolilo sa jej predstavenstvo a revízná komisia (14. apríla) (Hindák 1993).

1994

- Pri príležitosti nedeľných 80. narodenín Jána Futáka a 570. výročia prvej písomnej zmienky o obci Turová mu obec nechala vyhotoviť a na rodičovskom dome inštalovať pamätnú tabuľu. Tabuľa bola odhalená po slávnostnej sv. omši v turovskom kostolíku a položení kytice kvetov na hrob J. Futáka (25. júna).

- Nadácia Jána Futáka vydala pri príležitosti tohto jubilea pamätnú pohľadnicu s perokresbou druhu *Pulsatilla subslavica* Futák ex Goliašová od autorky K. Cigánovej, dlhoročnej ilustrátorky diela *Flóra Slovenska*.

1995

- Pri príležitosti 15. výročia od úmrtia Jána Futáka Stredoslovenská pobočka Slovenskej botanickej spoločnosti iniciovala premenovanie náučného chodníka cez prírodnú rezerváciu Boky na juhu Kremnických vrchov na *Náučný chodník Jána Futáka cez národnú prírodnú rezerváciu Boky* a pomenovanie lesostepného útvaru pri Čertovej skale *Lesostep Jána Futáka*. V rámci náučného chodníka bola inštalovaná aj samostatná informačná tabuľa na pamiatku J. Futákovi. Spoluorganizátormi odhalenia tejto tabule a premenovania náučného chodníka (8. júla) boli viaceré inštitúcie, hlavne so sídlom vo Zvolene.

1997

- Nadácia Jána Futáka sa zmenila na *Spolok botanikov Jána Futáka*. Cieľom Spolku je podpora výskumnej práce v každej oblasti botaniky na Slovensku, osobitne mladých botanikov, podpora zahraničných študijných pobytov, tvorby a vydávania vedeckých monografií a časopisov, účasti na vedeckých podujatiach a i.

1998

- Pri príležitosti 50. výročia uzákonenia Tatranského národného parku bola v areáli Expozície tatranskej prírody – botanickej záhrade v Tatranskej Lomnici odhalená pamätná tabuľa s textom: *Na uzákonení TANAP-u v roku 1948 a jeho presadzovaní do života sa podieľali: Ján Futák, Milan Hirš, Július Matis, Mikuláš Michelčík, Milan Pacanovský, Július Somora, Jaroslav Veselý.*

1999

- Ján Kliment svoje dvojzväzkové dielo s tematikou endemizmu vyšších rastlín flóry Slovenska venoval k nedožitým 85. narodeninám Jána Futáka (Kliment 1999).

2000

- Pri príležitosti 20. výročia úmrtia Jána Futáka sa konalo spomienkové stretnutie v Turovej, ktoré zorganizovala Stredoslovenská pobočka SBS spolu s Technickou univerzitou a Rímskokatolíckym farským úradom vo Zvolene a s Dendrologickou sekciou SBS (7. júla).

- Jeho pamiatke bol venovaný 6. ročník stretnutia Klubu seniorov štátnej ochrany prírody na Jankovom vršku (Stockmann 2013).

2004

- Pri príležitosti nedožitých 90. narodenín Jána Futáka Slovenská botanická spoločnosť s informačnými materiálmi SBS distribuovala aj spomienkovú dvojstranu venovanú tejto osobe (Zahradníková & Šípošová 2004).

2014

- Pri príležitosti 100. výročia narodenia Jána Futáka sa konala spomienková konferencia pod záštitou Slovenskej botanickej spoločnosti, Botanického ústavu SAV a Katedry fytoológie Lesníckej fakulty Technickej univerzity. Po prednáškovej časti konferencie na Technickej univerzite vo Zvolene (20. mája) program na druhý deň pokračoval botanickou exkurziou po Náučnom chod-

níku Jána Futáka cez NPR Boky pri Budči, slávnostným obedom, návštevou rodičovského domu, pamätnej izby a miesta posledného odpočinku J. Futáka v Turovej. Program ukončila sv. omša v Kostole Sedembolestnej Panny Márie v Turovej (21. mája).

Ostatné funkcie Jána Futáka nezmienené v chronologickom prehľade jeho života:

člen *Sekcie pre ochranu prírody Masarykovej akadémie práce*

člen *Sekcie pre biologické stanice prírodovednej triedy Masarykovej akadémie práce*

predseda *Spoločnej komisie SAV a Univerzity Komenského pre udeľovanie vedeckej hodnosti kandidáta biologických vied v odbore botanika*

člen *Komisie pre obhajobu doktorských prác pri ČSAV*

člen redakčnej rady *Zborníka prác o Tatranskom národnom parku*

člen vedeckej rady *Kabinetu dejín biologických a lekárskeho vied SAV*

člen *Geobotanickej komisie ČSAV*

podpredseda *Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny*

člen vedeckej rady *Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody*

Literatúra

Anonym 1981. Prehľad pracovníkov SÚPSOP-u na úseku ochrany prírody a správ chránených území v rokoch 1951–1981. *Ochrana prírody* (Bratislava) 2: 337–353.

Dostál, J. 1948. Prvý poválečný sjezd československých botaniků. *Čs. Bot. Listy* 1: 43–45 + III (foto).

Dostál, J., Futák, J., Šmarda, J. & Zlatník, A. 1961. Chronik der 12. IPE zugleich pflanzengeographisch-sociologischer Überblick über die Tschechoslowakei. In Lüdi, W. (ed.). *Die Pflanzenwelt der Tschechoslowakei – Ergebnisse der 12. internationalen pflanzengeographischen Exkursion (IPE) durch die Tschechoslowakei 1958*. Veröff. Geobot. Inst. Eidg. Tech. Hochschule, Stift. Rübel, in Zürich 36: 11–51.

Erdelská, O., Gašparíková, O. & Zahradníková, K. 2003. History of the origin and development of the Institute of Botany of the Slovak Academy of Sciences. In Čiamporová, M., Jarolímek, I. & Lizoň, P. (eds). *Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences. Fifty years of scientific and research activity (1953–2003)*. Institute of Botany SAS, Bratislava. p. 11–20.

Futák, J. 1932a. O výskyte škumpy protizimničnej (*Rhus cotinus* L.) na Slovensku. *Kultúra* (Trnava) 4: 279–282.

Futák, J. 1932b. O kvetene Manínskeho priesmyku a Súľovských skál. *Sborn. Muz. Slov. Spoločn.* 26: 131–135.

Futák, J. 1932c. Príspevok k poznaniu kveteny Liptovských hôľ. *Čas. Muz. Slov. Spoločn.* 24: 18–34.

Futák, J. 1932d. Príspevok k poznaniu kveteny Slovenska. *Věda Přír.* 13: 281–283.

- Futák, J. 1941. Andrej Kmeť ako prírodovedec. Kultúra (Trnava) 13: 420–423.
- Futák, J. [J. F.], 1942. SOS z Mlyňan: večne zelený park pustne. Botanická exkurzia do Topoľčianok a do Mlyňan. Slovák 24/129: 5.
- Futák, J. 1943. Kremnické hory, štúdia geobotanicko-floristická. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin.
- Futák, J., 1946a. K problému ochrany prírody na Slovensku. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1: 80.
- Futák, J. (ed.), 1946b. Slovenský herbár 1, 2. Spolok sv. Vojtecha, Trnava.
- Futák, J. 1946c. Výzva k spolupráci na botanickom výskume Slovenska. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1: 69–70.
- Futák, J. 1946d. Z programu ochrany prírody na Slovensku. Ochr. Přír., Praha, 1: 60.
- Futák, J. 1946e. Zriaďujeme biologické stanice. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1: 112.
- Futák, J. 1947. Xerothermná vegetácia skupiny Kňažného Stola (západné Slovensko). Spolok sv. Vojtecha, Trnava.
- Futák, J., Jurko, A., Magic, D., Májovský, J., Michalko, J., Muránsky, J. & Ružička, M. 1954. Druhovú skladbu lesov a rašeliniská. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J. 1955. Poznámka k ochrane Kováčovských kopcov. Ochr. Přír. (Praha) 10/1: 25.
- Futák, J. 1956. Sjazd Čs. botanickej spoločnosti v Tatrách. Biológia (Bratislava) 11/1: 50–58.
- Futák, J. 1957. Poznámky k činnosti Čs. botanickej spoločnosti na Slovensku. Biológia (Bratislava) 12/6: 475–476.
- Futák, J. 1958. XII. medzinárodná fytogeografická exkurzia v Československu. Naša veda 5/11: 501–503.
- Futák, J. 1961a. Diskusia k návrhu rezolúcie – J. Futák. In Ružička, M. (ed.). Problémy mapovania vegetačného krytu v ČSSR. Biologické práce SAV 7/12: 143.
- Futák, J. 1961b. Ekológia a rozšírenie niektorých vzácnejších druhov rastlín v južnej časti Strážovskej hornatiny. Biológia (Bratislava) 16/6: 420–427.
- Futák, J. 1962. Floristické poznámky z juhovýchodnej časti Západoslovenského kraja. In Sborník prác z ochrany prírody v Západoslovenskom kraji. Krajské stredisko štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, Bratislava. p. 35–50.
- Futák, J. 1963a. Jubilejný sjazd čs. botanikov. Biológia (Bratislava) 18/3: 243–244.
- Futák, J. 1963b. Medzinárodná pracovná porada o výskume flóry a fauny Karpát. Biológia (Bratislava) 18/11: 878–879.
- Futák, J. (ed.), 1966a. Flóra Slovenska I. Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- Futák, J. (ed.), 1966b. Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- Futák, J. 1966c. Phytogeographische Beziehungen zwischen Westkarpaten und Ostalpen. Angewandte Pflanzensoziologie 18–19: 147–154.
- Futák, J. 1970. Zoznam druhov z niektorých lokalít Muránskej planiny a z Trstia. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Bratislava. Cyklostyl depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Futák, J. 1971. Endemické rastliny na Slovensku. In Magic, D. (ed.). Zborník prednášok zo Zjazdu SBS (Tisovec 5.–11. júl 1970), časť I. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Bratislava. p. 39–54.
- Futák, J. (regional collaborator, p. 4), 1972. In Jalas, J. & Suominen, J. (eds). Atlas Florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe 1. Pteridophyta (Psilotaceae to Azollaceae). The Committee for mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica, Helsinki.

- Futák, J. 1973. Prehľad rastlín Slovenska. Zpravod. Bot. Zahr. Českoslov. 11: 5–21.
- Futák, J. (ed.) 1976. Príspevky k botanickému výskumu v Tatranskom národnom parku. Zborn. TANAP 17 (1975): 5–228.
- Futák, J. 1981. Endemické rastliny Slovenska. In Holub, J. (ed.). Mizející flóra a ochrana fytoģenofundu v ĆSSR. Studie ĆSAV (Praha) 20: 45–49.
- Futák, J. & Bertová, L. (eds) 1982. Flóra Slovenska 3. Veda, Bratislava.
- Futák, J. & Domin, K. 1960. Bibliografía k flóre ĆSR do r. 1952. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava.
- Futák, J., Jurko, A., Magic, D., Májovský, J., Michalko, J., Muránsky, J. & Ružička, M. 1954. Druhovú skladbu lesov a rašeliniská. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J., Michalko, J., Berta, J., Hejný S. & Jurko, A. 1972. Rastlinstvo. In Lukniš, M. (ed.). Slovensko 2 – Príroda. Obzor, Bratislava. p. 403–628.
- Futák, J., Schidlay, E. & Jasičová, M. 1959. Kvetena Slovenska, I. časť. Výskumná úloha, msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava. 453 pp.
- Gajewski, W. 1956. XXIX Zjazd Polskiego towarzystwa botanicznego. Kosmos (Warszawa), Seria A Biologia 5/22: 605–610.
- Grebenščíkov, O. 1954. Laboratórium geobotaniky a systematiky rastlín Slovenskej akadémie vied (informačná správa). Biológia (Bratislava) 9/2: 222–223.
- Grebenščíkov, O. 1955. V. B. Sočava, profesor Leningradskej univerzity na Slovensku. Biológia (Bratislava) 10/1: 108–112.
- Götz, A. (ed.) 1966. Atlas Ćeskoslovenské socialistické republiky. ĆSAV a Ústřední správa geodézie a kartografie, Praha.
- Hanušin, J. 1957. Zápisnica z prvej celoslovenskej inštruktáže Floristickej akcie na 4. mája 1957 v budove Slovenského múzea v Bratislave. In Floristická akcia. Život v krúžkoch (Osvetové ústredie, Bratislava) 93: 44–54.
- Hindák, F. 1993. Nadácia Jána Futáka pre rozvoj botaniky. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 15: 76.
- Hrabovec, I. 1996. Slovenská botanická spoločnosť včera a dnes. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Bratislava (Bull. Slov. Bot. Spoločn., Suppl. 3).
- Jasičová, M. 1985. *Saxifraga* L. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska 4/2. Veda, Bratislava. p. 233–275.
- Jávorka, S., Futák, J. & Csapodyová, V. 1959. Kvety lesov a lúk. 1. vyd. Slovenské vydavateľstvo pôdohospodárskej literatúry, Bratislava.
- Jurkovič, M. 1945. Výročná správa Slovenského múzea v Bratislave za rok 1945. Slovenské múzeum, Bratislava.
- Kamencová, L. 2005. Ján Futák – osobný fond. Ústredný archív SAV, Bratislava. http://www.archiv.sav.sk/inventare/data/fond_93.pdf
- Kliment, J. 1999. Komentovaný prehľad vyšších rastlín flóry Slovenska uvádzaných v literatúre ako endemické taxóny 1, 2. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV a Botanická záhrada UK, Bratislava (Bull. Slov. Bot. Spoločn., Suppl. 4).
- Kolektív, 1977. Encyklopédia Slovenska I(A–D). Veda, Bratislava.
- Letz, D. R. 2016. Uplynulo 70 rokov od vydania Slovenského herbára. Pútnik svätovojtešský 145 (2017): 119–128.
- Letz, R. 2001. Prenasledovanie kresťanov na Slovensku v rokoch 1948–1989. In Mikloško, F., Smolíková, G. & Smolík, P. (eds) Zločiny komunizmu na Slovensku 1948–1989. Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov. p. 67–335.

- Lux, A. 1971. Zo správy o činnosti Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV vo volebnom období 1969–1971. *Biológia (Bratislava)* 26/10: 781–784.
- Magic, D. 1969. Zo správy o činnosti Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV za volebné obdobie 1965–1969. *Biológia (Bratislava)* 24/10: 805–807.
- Magic, D. 1971. *Biológia* aj členským časopisom Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV. *Biológia (Bratislava)* 26/4: 374–375.
- Magic, D., Michalko, J. & Jurko, A. 1966. Geobotanische Karte der Karpaten (Material vom internationalen Symposium über die Kartierung der Westkarpaten). *Biologické práce SAV* 12/10: 1–63.
- Medvecký, K. A. 1924. Andrej Kmet', jeho život a diela 1, 2. ed. 2. Vlastným nákladom, Bojnice.
- Michalko, J. 1965. O náplni a pracovných metódach vegetačne-rekonštrukčnej mapy územia ČSSR. *Biológia (Bratislava)* 20/2: 140–146.
- Mihalovičová 1989. Slovenská botanická spoločnosť. Úvod k inventáru fondu. Ústredný archív SAV, Bratislava. <http://www.archiv.sav.sk/inventare/inventar.php?id=63&sig=uvod>
- Novák, F. A. 1956. *Flora ČSR*. *Preslia* 28: 436–440.
- Novák, F. A. 1962. Padesát let Československé botanické společnosti. *Preslia* 34: 1–30.
- Pastýrik, L. 1963. Biologický ústav Slovenskej akadémie vied – jeho rast a súčasný vedeckovýskumný profil. *Biológia (Bratislava)* 18/1: 82–85.
- Prípravný výbor Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti, 1945. *Slovenskí prírodovedci sa združujú (leták)*. Bratislava.
- Ružička, M. [–mr–] 1954. Konferencia o prípravných prácach spojených s vydaním *Kveteny Slovenska*. *Biológia (Bratislava)* 9/3: 311–312.
- Ružička, M. 1955. Čs. botanická spoločnosť na Slovensku. *Biológia (Bratislava)* 10/3: 251–252.
- Ružička, M. 1956. Zo sjazdu poľských botanikov. *Biológia (Bratislava)* 11/11: 691–693.
- Ružička, M. 1958. XII. medzinárodná fytogeografická exkurzia na Slovensku. *Biológia (Bratislava)* 13/12: 923–929.
- Ružička, M. (ed.) 1961a. Problémy mapovania vegetačného krytu v ČSSR. *Biologické práce SAV* 7/12: 1–162.
- Ružička, M. 1961b. Sympóziu o problémoch mapovania vegetačného krytu v ČSSR, Smolenice 28.–30. 11. 1960. *Biológia (Bratislava)* 16/6: 476–479.
- Somora, J. 1967. Skupina B. Vegetačný kryt Tatranského národného parku (stav, ochrana a tvorba). In Pacanovský, M. (ed.). *Koncepcia Tatranského národného parku*. Obzor, Bratislava, p. 31–71.
- Stockmann, V. 2013. Dejiny ochrany prírody na Slovensku. *Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica*.
- Šipošová, H., Letz, D. R., Zahradníková, K., Hrabovec, I. & Beňová, E. 2016. Personálna bibliografia Jána Futáka. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.* 38, Suppl. 2: 43–72.
- Vozárová, M. 1990. Karel Domin 1882–1953. *Zborn. Slov. Múz., Prír. Vedy*, 36: 225–236.
- Záborský, J. & Dočolomanský, F. 1957. Prvá celoslovenská inštruktáž členov Floristickej akcie. *Biológia (Bratislava)* 12/10: 795–796.
- Zahradníková, K. 1962. Slovenský sjazd Československej botanickej spoločnosti, 15. 2. 1962. *Biológia (Bratislava)* 17/6: 472–473.
- Zahradníková, K. & Šipošová, H. 2004. Doc. RNDr. Futák Ján, CSc. Slovenská botanická spoločnosť a Botanický ústav SAV, Bratislava. Spomienková dvojstrana.
- Zlinská, J. 1992. Kňazi stôl – symbol botanika a kňaza Jána Futáka. *Chránené územia Slovenska* 1992/18: 84–86.

Personálna bibliografia Jána Futáka

Personal bibliography of Ján Futák

HELENA ŠÍPOŠOVÁ¹, DOMINIK ROMAN LETZ², †KAMILA ZAHRADNÍKOVÁ, IVAN HRABOVEC¹ & EVA BEŇOVÁ³

¹Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava, helen.a.siposova@savba.sk

²Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava, letz@savba.sk

³Slovenská národná knižnica, Námestie J. C. Hronského 1, 036 01 Martin, eva.benova@snk.sk

Abstract: The first complete personal bibliography of Ján Futák is divided into three thematic fields: 1. works in the field of botany and nature conservation: 1. 1. own published works, 1. 2. edited works (1. 2. 1. edited works with co-authorship, 1. 2. 2. edited monographies of older authors), 1. 3. internal materials and manuscripts (1. 3. 1. maps, 1. 3. 2. study and methodological texts, 1. 3. 3. proposals for the protection of territories); 2. articles on spiritual and social issues; 3. biographical and bibliographical works about Ján Futák. The first Futák's botanical articles were published when he was 18 years old. His botanical publication activity was interrupted during his theological studies in Strasbourg, France (1932–1937) and pastoral work as a catholic priest among Slovak compatriots in France, Belgium and Switzerland (1937–1940). During this period he published entries in the journal *Náš krajan* (Bulletin mensuel de l'Association catholique Tschéco-Slovaque) of which 14 signed by him were recorded. Ján Futák is author of 2 monographs and co-author of 11 other books, author or co-author of ca 80 scientific, specialist and popularized articles in the field of botany.

Key words: Czechoslovakia, Flora of Slovakia, history of botany, Slovak botany, Slovakia.

Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. bol publikačne veľmi aktívny. Je autorom 2 monografií a spoluautorom 11 knižných publikácií a monotematických zborníkov, autorom asi 80 vedeckých, odborných a odborno-popularizačných článkov najmä v časopisoch *Věda přírodní*, *Přírodovědný sborník – časopis Přírodovědného odboru Matice slovenskej* (Martin), *Časopis a Sborník Mužedálnej slovenskej spoločnosti* (Martin), *Príroda* (Martin), *Československé botanické listy*, *Biológia* (Bratislava), *Zborník prác o Tatranskom národnom parku* (Tatranská Lomnica), *Pamiatky a múzeá*, *Ochrana prírody* (Praha), *Krásky Slovenska*, *Kultúra – revue slovenskej katolíckej inteligencie* (Trnava), *Svet vedy*, *Technik* a v niekoľkých zborníkoch z rôznych vedeckých podujatí. Jeho prvé botanické publikácie boli floristického charakteru; uverejnil ich ešte ako 18-ročný gymnazista v roku 1932. Určitou prestávkou v botanickej publikačnej aktivite bolo obdobie jeho teologického štúdia v Štrasburgu (1932–1937) a pastoračného pôsobenia medzi krajanmi vo Francúzsku, Belgicku a Švajčiarsku (1937–1940). Z obdobia tejto jeho zahraničnej misie pochádza

14 signovaných príspevkov v časopise *Náš krajan* (*Mesačník Spolku sv. Cyrila a Metoda – Bulletin mensuel de l'Association catholique Tschéco-Slovaque*), ktorý založil a redigoval. Je však pravdepodobné, že v tomto mesačníku je autorom aj iných, nesignovaných príspevkov. J. Futák je tiež autorom niekoľkých študijných a metodických textov, početných návrhov na ochranu území, úvodníkov, recenzií, záverečných správ z pracovných úloh, na ktorých sa podieľal alebo ich viedol. Napísal mnoho recenzných a oponentských posudkov na záverečné výskumné správy rôznych pracovných tímov, diplomové práce, kandidátske dizertačné práce a na príspevky a publikácie do tlače, čím pomohol spresniť ich vedecký a odborný obsah. Ján Futák bol výborným fotografom a mnohé jeho práce (ale aj práce iných autorov) sú doplnené jeho vlastnou fotodokumentáciou.

Popri publikačnej aktivite treba vyzdvihnúť aj precíznu edičnú činnosť doc. Futáka. Jeho zásluhou sa rozbehli nielen práce na dôležitej národnej edícii *Flóra Slovenska*, ale zverejnili sa aj nepublikované rukopisy významných botanických osobností, ktoré bolo potrebné predtým upraviť, korigovať a zjednotiť v nich termíny podľa platných botanických pravidiel (napr. pri botanickej nomenklatúre, terminológii, citovaní literatúry a pod.), čo je doslova mravčia práca. V tejto oblasti významne prispel napr. pre edíciu *Biologické práce SAV*, kde vďaka nemu dostali podobu knižných publikácií rukopisy Jozefa Ľudovíta Holubyho a Samuela Kupčeka a jeho syna Samuela Teodora. Postaral sa o vydanie viacerých ďalších populárno-odborných publikácií, ktorými sprístupnil poznaniachtivým čitateľom kvalitné a overené informácie. Mnohé práce alebo kapitoly upravoval a oponoval. Bol vedeckým redaktorom niektorých známych monografií, napr. Šmarda, J. 1961, *Vegetační poměry Spišské kotliny* (SAV, Bratislava, 268 pp.); Adamovič, I. 1983, *Gladioly – mečíky* (Veda, Bratislava, 131 pp.). Nezanedbateľný podiel mal pri zostavovaní botanických hesiél v prácach encyklopedického zamerania. V diele *Encyklopédia Slovenska* je autorom mnohých hesiél, týkajúcich sa flóry Slovenska a osobností botanikov.

Popri bohatej publikačnej a editorskej činnosti stihol doc. Futák ešte aj veľa inej práce. Jeho veľkou zásluhou sú informačné fondy, z ktorých profituje aj súčasná generácia botanikov – či už profesionálnych alebo amatérskych. Je to výsledok jeho zberateľskej knižničnej aktivity, excerpovania literárnych údajov, tvorby podkladov pre mapovanie flóry a pod. Svojou knižno-zberateľskou aktivitou obohatil botanické knižné fondy všetkých pracovísk, na ktorých pôsobil. Ako príklad možno uviesť obdobie 40. rokov 20. storočia, keď pracoval ako asistent a docent na Botanickom ústave Slovenskej univerzity v Bratislave (predchodcovi dnešnej Katedry botaniky Prírodovedeckej fakulty

Univerzity Komenského). Hlavne jeho zásluhou sa zvýšil stav knižných jednotiek odbornej literatúry (vrátane veľkých knižných kompendií, kompletných sérií zahraničných časopisov a zborníkov) katedrálnej knižnice z 800 na 10 000. Bol si vedomý, že kvalitné knižné fondy sú dôležité pre rozvoj vednej disciplíny a poskytujú základný materiál aj pre poznanie flóry Slovenska. Excerpované literárne a rukopisné údaje o rozšírení rastlín (Kartotéka floristických údajov uložená na Oddelení taxonómie vyšších rastlín Botanického ústavu SAV) dodnes slúžia ako dôležité podklady pre mapovanie výskytu rastlinných druhov a flóry územia Slovenska v celoeurópskom kontexte. Tento fond sa začal budovať z kartotéky, získanej od prof. Karla Domina, ale jej katalogizovanie, nová nadstavba a dopĺňanie sú už zásluhou doc. Futáka a celého vtedajšieho kolektívu, ktorý v tejto práci koordinoval. I keď tieto činnosti neponímame ako súčasť predmetu klasickej bibliografie, treba ich zdôrazniť a dodať, že ich zvládol na svoju dobu bravúrne. Vytvoril tak základ nielen pre bibliografiu botanických prác, ale aj informačné východisko pre textovú i mapovú časť edície Flóra Slovenska, ako aj iných nadčasových botanických diel.

Doc. Ján Futák ako botanik a katolícky kňaz svojimi prácami vzdal úctu slovenskej prírode a jej Stvoriteľovi. Snažil sa vštepiť nielen svojim súčasníkom, ale aj nasledujúcim generáciám botanikov zásadu, že solídnym poznaním a štúdiom unikátneho rastlinného bohatstva malej krajiny v srdci Európy môžeme významne obohatiť aj celosvetovú botanickú rodinu.

Doteraz publikované personálne bibliografie Jána Futáka nie sú kompletne – boli limitované rokom vydania alebo obsahujú len výber najdôležitejších prác. Boli však základom pre túto prácu. Sú to hlavne: Futák & Domin (1960), Michalko & Zahradníková (1974), Mihálik (1975), Hajko et al. (1978), Maľovčík et al. (1987, 2004), Kolektív (2005), Vozárová & Šípošová (2010). Podrobné citácie týchto prác sú uvedené v časti Biografická a bibliografická literatúra o Jánovi Futákovi.

Väčšina publikácií a rukopisov Jána Futáka, ako aj biografické práce o ňom, sú skompletizované v knižnici Botanického ústavu SAV a v archíve Oddelenia taxonómie vyšších rastlín BÚ SAV v Bratislave. Časť rukopisov (alebo ich kópií) je dostupná aj v Ústrednom archíve SAV v Bratislave (osobný fond Jána Futáka) a v archíve Štátnej ochrany prírody SR v Banskej Bystrici. Články publikované v časopise *Náš krajan* sme excerptovali z originálnych výtlačkov uložených v súkromnom archíve rodiny Kamiačovej v Turovej.

Personálna bibliografia Jána Futáka je v tomto príspevku rozdelená do 3 tematických okruhov:

- práce z odboru botanika a ochrana prírody: vlastné publikované práce, editované publikované práce (editované práce s autorským podielom a editované monografie starších autorov), interné materiály a rukopisy (mapy, študijné a metodické texty, návrhy na ochranu území);

- články na duchovné a spoločenské témy;

- biografická a bibliografická literatúra o Jánovi Futákovi.

Časopisy, zborníky a knihy citujeme v originálnom znení v neskrátenej podobe. Dopĺňujúce informácie sú uvedené za citáciou vo forme poznámky. Recenzie sú odlišené kurzívou. Pri prácach

(hlavne recenziách), ktoré sú v pôvodných zdrojoch signované len iniciálami autora, sa príslušná skratka uvádza v hranatej zátvorke za menom autora: [J. F.] a pod. Separáty starších prác (tzv. odtlačky) boli tlačené s osobitným stránkovaním. Pri periodikách po ročníku za lomkou uvádzame aj číslo časopisu. V prípade, keď nie je v periodiku označený ročník (napr. *Chránené územia Slovenska*), citujeme na jeho mieste rok vydania a za lomkou priebežné číslovanie časopisu od jeho založenia. Niektoré práce vyšli tlačou až v nasledujúcom roku v porovnaní s tirážou (napr. *Zborník prác o Tatranskom národnom parku*), v takom prípade sa v zátvorke za ročníkom uvádza aj v tiráži deklarovaný rok. Články z časopisu, ktorý vychádzal iba počas školského roka, teda od septembra do júna nasledujúceho kalendárneho roka (napr. *Krásy Slovenska*), citujeme s rokom podľa príslušného mesiaca a za ročníkom v zátvorke uvádzame aj školský rok. Mená taxónov a skratky ich autorov sú v názvoch publikácií uvedené v pôvodnom znení. Pri citovaní je zachovaná pôvodná ortografia a dobový pravopis. Pri monografiách uvádzame na konci citácie aj celkový počet strán (pp.), prípadne tiež počet máp, obrazových tabúl a fotografií. Bibliografia je spustená citátmi zaujímavých myšlienok a informácií z niektorých prác J. Futáka.

1. Práce z odboru botanika a ochrana prírody

1. 1. Vlastné publikované práce

1932

Futák, J. 1932. Príspevok k poznaniu kveteny Liptovských hôľ. Časopis Muzeálnej slovenskej spoločnosti (Turčiansky Sv. Martin) 24/1–2: 18–34.

Poznámka. Článok je distribuovaný aj ako separát „Odtlačok z Časopisu Muzeálnej slovenskej spoločnosti“ so samostatnou pagináciou (s. 1–16).

- O výskyte škumpy protizimničnej (*Rhus cotinus* L.) na Slovensku. Kultúra (Trnava) 4/4: 279–282.

Poznámka. Článok je distribuovaný aj ako separát „Odtlačok z Kultúry“ so samostatnou pagináciou (s. 1–7).

♣ „Keď som sa po Kňažnom stole márne potuloval za škumpou, už som chcel upustiť od ďalšieho hľadania. Ale súc povzbudený p. štáb. kapitánom A. Lokvencom z Hor. Motešíc, išiel som 8. júla [1931] preskúmať stráne, ktoré sú medzi Slatinkou a Timoradzou.“ (cit. s. 4)

♣ „Nabudúce chcem dôkladnejšie preskúmať najmä okolie Kňažného stola a potom podám dôkladnejšiu zprávu o pôvodnosti tohto vzácneho kra (resp. stromu) našej republiky.“ (cit. s. 7)

- O kvetene Manínskeho priesmyku a Súľovských skál. Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti (Turčiansky Sv. Martin) 26: 131–135.

♣ „Keď pozremo do výšky, vidíme prekrásny obraz. Kolmo nad nami je úzky pruh belasej oblohy, na oboch stranách sa vypínajú veľmi strmé, vysoké skaliská, na ktorých býva obyčajne *Festuca glauca*, *Sesleria calcaria* alebo *Sedum album* prvou javnosnubnou rastlinou, ktorá pripravuje pôdu iným rastlinám.“ (cit. s. 132)

♣ „V Súľovských skalách sa stretá pri malej nadmorskej výške teplomilná flóra, prenikajúca sem Považím, ktorá je zastúpená na pr.: *Helianthemum canum*, *Inula ensilofia*, *Erysimum odoratum*, *E. diffusum*, *Dorycnium herbaceum*, *Teucrium montanum*, *Seseli austriacum* (ssp. *glau-cum*), *Andropogon ischaesus*, *Evonymus verrucosus* s flórou prealpínskou a dealpínskou, ako: *Amelanchier ovalis*, *Bellidiastrum michaellii*, *Campanula pusilla*, *Crepis jacquini*, *Dianthus*

nitidus, *Gentiana clusii*, *Gymnadenia odorata*, *Kernera saxatilis*, *Pinguicula alpina*, *Primula auricula*, *Scabiosa lucida*, *Soldanella carpatica*, *Thesium alpinum*, *Valeriana tripteris* atď. ... Tu som však žiaľbohu, musel byť svedkom bezohľadného a hriechneho ničenia vzácneho *Amelanchier ovalis*. ... Boh stvoril prírodu pre celé ľudstvo a nielen pre nás. Nesmieme ju znivočiť, ale nechať ju neporušenú i budúciim pokoleniam, lebo ona je určená i pre našich potomkov.“ (cit. s. 135)

- . Nová rastlina pre Podkarpatskú Rus. Věda přírodní 13/1: 27.
Poznámka. *Lythrum virgatum* L.
- . Príspevok k poznaniu kveteny Slovenska. Věda přírodní 13/9: 281–283.
Poznámka. Poukazuje na druhy, ktoré pozná zo Slovenského stredohoria: *Medicago prostrata*, *Minuartia frutescens*, *Lychnis coronaria*, *Fritillaria meleagris*, *Mimulus guttatus*, uvedené pre flóru ČSR vo vtedajšom kľúči (Polívka et al. 1928) len čiastočne alebo vôbec. Menuje druhy, rastúce v južnej časti Kremnických vrchov a uvádza niekoľko ďalších údajov aj z iných častí Slovenska.

1941

Futák, J. 1941. Andrej Kmeť ako prírodovedec. Kultúra (Trnava) 13/10–11: 420–423.

♣ „Ako prírodopisec, privedený k štúdiu botaniky práve čítaním životopisu Andreja Kmeťa ešte v prvej triede gymnázia, chcem načrtnúť Kmeťov význam na poli prírodovedeckého výskumu Slovenska ...“ (cit. s. 420)

♣ „Aký ošoh má slovenská prírodoveda z Kmeťovej činnosti? Všetok ním osbieraný materiál je uložený v Slov. národnom múzeu. Najvzácnejšie sú jeho zbierky botanické, ktorých je 356 sväzkov.“ (cit. s. 422)

1942

Futák, J. 1942. K výskytu *Fraxinus ornus* a *Ruscus hypoglossum* na Slovensku. Krásy Slovenska 20 (1941–1942)/6–7: 157–159.

- . Kremnické pohorie. Technický obzor slovenský, Prírodovedecká príloha 3: 31–33.
- . [J. F.] SOS z Mlyňan: večne zelený park pustne. Botanická exkurzia do Topoľčianok a do Mlyňan. Slovák 24/129 (10. júna 1942): 5.

1943

Futák, J. 1943. Kremnické hory, štúdia geobotanicko-floristická. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin. 122 pp. + 11 pp. (mapy I–VIII) + 16 pp. (18 fotografií).

Poznámka. Autorom 18 fotografií na 16 tabuliach a 8 máp je J. Futák. Rukopis knihy s korektúrami, ako aj originály fotografií a máp sa nachádzajú v Archíve literatúry a umenia SNK v Martine, sig. C1089.

♣ „V tejto predbežnej práci chcem opísať všeobecne flóru Kremnických hôr; jej význam a zá-

vislost' od flóry susedných pohorí. Nie je to práca sociologická, ale floristicko-geobotanická. Hlavnú pozornosť som venoval druhom teplomilným, všimám som si ich postupného ubúdania smerom na sever; ich prenikania údoliami..." (cit. s. 5)

1944

Futák, J. 1944. Dôležitosť rastlinnej sociológie v praxi. Technik (Bratislava) 4 (1943–1944)/3: 149–151.

1946

Futák, J. 1946. Poznámky k práci J. M. Novackého Flóra Slovenskej republiky. Slovenská vlastiveda, sv. 1, str. 333–400, so 48 tab. Bratislava 1943. Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 129–136.

– . Príspevok k poznaniu teplomilnej vegetácie stredného Slovenska. Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/4: 221–225.

Poznámka. Článok o teplomilnej flóre, ktorú autor zaznamenal koncom júla 1944 na týchto lokalitách: andezitové skaly nad obcou Vígl'as, andezitová skala pri ceste južne od Prenčova, okraj dúbavy pri ceste západne od Sebechlieb.

– . (ed.) Slovenský herbár 1. Spolok sv. Vojtecha, Trnava. XLIV + 416 pp. + 93 farebných tabúl.

– . (ed.) Slovenský herbár 2. Spolok sv. Vojtecha, Trnava. 461 pp. + 35 farebných tabúl.

Poznámka. Publikácia Slovenský herbár je 2-zväzkovým dielom, pričom každý zväzok má samostatné stránkovanie a obsahuje niekoľko registrov. Vydavateľ v úvode k 1. zväzku píše: „*Ďakujeme všetkým členom komisie, najmä p. redaktorovi, ktorému pripadla ťažká práca sjednotiť dielo so stránky slohovej a obsahovej.*“ Hoci publikácia vznikla pričinením viacerých odborníkov, ich mená (okrem J. Futáka a J. Scheffera) v publikácii nie sú uvedené. J. Futák je autorom kapitoly Dejiny liečivých rastlín. Pôvodným autorom kapitoly Divorastúce liečivé rastliny Slovenska je N. Kolokolov. J. Futák túto kapitolu upravil a doplnil. Na začiatku 2. kapitoly, ktorá je rozdelená na všeobecnú a špeciálnu časť, napísal aj predhovor (s. 1–3). Druhý zväzok obsahuje kapitolu Pestovanie liečivých rastlín (s. 6–207), ktorej pôvodným autorom je M. Havrylenko, edične ju upravil najprv N. Kolokolov, neskôr J. Futák, a kapitolu Použitie liečivých rastlín (s. 209–409), ktorej autorom je lekár a botanik Jozef Scheffer. Slovenské názvy rastlín v oboch dieloch mal na starosti Ján Martin Novacký. V samotnej knihe nie je uvedené, že je ilustrovaná obrázkami rastlín prevzatými zo staršej literatúry: Farebné tabule (celkovo 128), ktoré nie sú súčasťou paginácie knihy, sú reprodukciami kolorovaných medrytín Petra Haasa z diela Hayne, F. G. 1805–1846, *Getreue Darstellung und Beschreibung der in der Arzneykunde gebräuchlichen Gewächse, wie auch solcher, welche mit ihnen verwechselt werden können*, Berlin. Viaceré použité čierno-biele obrázky sú zasa reprodukciami pôvodne farebných obrazov Ignaza Stenzela z diela Wagner, D. 1828–1830, *Pharmaceutisch-Medicinische Botanik*, Wien. Niektoré obrázky detailov sú prevzaté z diela Berg, O. C. & Schmidt, C. F. 1858–1863, *Darstellung und Beschreibung sämtlicher in der Pharmacopoea Borusica aufgeführten officinellen Gewächse*, Leipzig. Čierno-biele reprodukcie pochádzajú

tiež z ďalších zdrojov. Samotný rukopis vznikol v komplikovanom období vojny, bližšie o histórii tejto knihy pozri: Letz, D. R. 2016. Uplynulo 70 rokov od vydania Slovenského herbára. *Pútnik svätovojtešský* 145 (2017): 119–128.

Oba zväzky Slovenského herbára zdigitalizovala Slovenská národná knižnica v Martine a sú voľne dostupné na internete: <http://dikda.eu/herbar-zbierka-susenyh-rastlin/>.

♣ „*Sbierateľ liečivých rastlín v prírode si musí uvedomiť, že prameňom jeho zárobku je príroda. Preto k prírode musí cítiť lásku, musí jej byť zaviazaný určitou vďakou a za nijakých okolností nesmie sa stať jej ničiteľom.*“ (cit. z Predhovoru autora, zv. 1, s. 3)

- . Dejiny liečivých rastlín. In Futák, J. (ed.). Slovenský herbár 1. Spolok sv. Vojtecha, Trnava. p. VII–XLIV.
- . Z programu ochrany prírody na Slovensku. Ochrana prírody (Praha) 1/3–4: 60.
- . O Tatranskom národnom parku. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/1: 2–4.
  - ♣ „*Každý mesiac, o ktorý je zriadenie Tatranského národného parku oddialené, zanecháva na tatranskej prírode hlboké stopy.*“ (cit. s. 4)
- . K výročiu 110. narodenín J. Ľ. Holubyho. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/4: 68.
- . Výzva k spolupráci na botanickom výskume Slovenska. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/4: 69–70.
  - ♣ „*Slovensko leží na rázcestí viacerých prúdov, ktorými sa uberaly v minulých dobách jednotlivé druhy a naša flóra je kľúčom k porozumeniu vývoja stredo európskej vegetácie.*“ (cit. s. 69)
  - ♣ „*Nuž s chuťou do práce, študenti, učitelia, profesori a milovníci prírody vôbec. Uvedomte si, že Kmet', Holuby, Vraný, Vávra, Textorisová a iní neboli a nie sú profesionálnymi botanikmi, mali svoje zamestnania tak, ako ho máte Vy. Keď sa oni stali piliermi slovenskej botaniky, prečo by ste sa nemohli podujat' na podobnú prácu aj Vy? Dúfam, že môj ohlas nájde ozvenu aspoň v niektorých srdciach a že na jeseň nám prídu aj prvé zásielky rastlín.*“ (cit. s. 70)
- . Botanické zaujímavosti z okolia Novej Bane. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/4: 79.
  - ♣ „*Pri prezeraní herbára pi učiteľky Kaiserovej z Novej Bane na strednom Slovensku zistil som viaceré veľmi zaujímavé nálezy, ktoré si zaslúžia, aby boli uverejnené.*“
- . K problému ochrany prírody na Slovensku. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/4: 80.
  - ♣ „*Všetky prípady nivočenia a ohrozenia prírodných zvláštností, ako aj objekty, hodné zvláštnjej ochrany, ráčte oznámiť priamo na moju adresu, aby som mohol vo funkcii ústredného konzervátora Povereníctva školstva a osvetý postarať sa o ich záchranu.*“
- . Tatranské rastlinstvo. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/5–6: 88–94.

Poznámka. J. Futák doplnil svoj príspevok vlastnou fotodokumentáciou, ktorá je vytlačená technikou hlbkotlače.
- . Zriadiťujeme biologické stanice. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/5–6: 112.
- . Pôvod tulipánov. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/9–10: 156.
- . Poznámky k botanickej nomenklatúre. Prírodovedný zborník (Turčiansky

Sv. Martin) 1/1–2: 142–143.

- . Z Bratislavy, dňa 12. VIII. 1945. Krásy Slovenska 23 (1945–1946)/7: 168. Poznámka. List J. Futáka do redakcie časopisu Krásy Slovenska s ponukou spolupráce, uverejnený v rubrike *Píšu nám*.
- . Rozšírenie druhu *Fritillaria meleagris* L. na Slovensku. Krásy Slovenska 23 (1945–1946)/9–10: 229, 231–233.
Poznámka. J. Futák vlastnoručne nakreslil aj mapu rozšírenia druhu *F. meleagris* na Slovensku, ktorá je uverejnená na dvojstránke 232–233, a je tiež autorom fotografie tohto druhu, ktorá je vložená na s. 229.

Recenzie:

- Futák, J. [J. F.] 1946. G. Huber-Pestalozzi: *Das Phytoplankton des Süßwassers*. 1. sväzok, Stuttgart 1938, 2. sväzok, 1. časť 1941, 2. časť 1942. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 144.*
- . R. Soó v. Bere: *Vergangenheit und Gegenwart der pannonischen Flora und Vegetation*. Nova Acta Leopoldina, Neue Folge, Bd. 9, Nr. 56, 50 str., 10 tabúl. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 144.*
  - . J. Brižický: *Niekoľko zriedkavých drevín Slovenska*. Sborník prác Prírodovedeckej fakulty Slov. univerzity, sv. VII, str. 32, Bratislava 1944. *V komisii má kníhkupectvo „Justitia“ v Bratislave. Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 144–145.*
  - . Ing. Dr. Juraj Brižický: *Dendrologická nomenklatúra slovenskej flóry (Nomina dendrologica florum Slovakiae)*. Spisy Prírodovedeckého odboru Matice slovenskej, sv. 1, strán 44. Vydala Matica slovenská v Turč. Sv. Martine, 1944. Po 21.50 Kčs. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 145–146.*
  - . R. v. Soó: *Cseh-slovák irodalom 1918–1940 (Bibliographia operum ceco-slovenicorum)*. Fontes florum hungaricae I, strán 60. Kolossvár 1943. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 146.*
  - . Prodromus der Pflanzengesellschaften. Fasc. 6. J. Braun–Blanquet, G. Sissingh u. J. Vlieger: *Klasse der Vaccinio-Piceetea*. Vydavateľ: Comité International du Prodrome Phytosociologique (Montpellier) 1939, 124 str. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 146–147.*
  - . Bibliographia Phytosociologica. Fasc. 4. R. Tüxen, H. Wagner, W. Becker, W. Jahns, F. Pohl: *Germania. Pars II. Hannovera 1943*. 136 str. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 147.*
  - . E. Issler: *Vegetationskunde der Vogesen*. G. Fischer, Jena 1942, 292 str. *Prírodovedný sborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 147–148.*
  - . E. Furrer: *Kleine Pflanzengeographie der Schweiz*. Verlag Schulthess et Co.,

Zürich 1942, 128 strán, 8 tabúl. Prírodovedný zborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 148.

- . Bericht über das Geobotanische Forschungsinstitut Rübel in Zürich für das Jahr 1942 von E. Rübel und W. Lundl. Zürich 1943, 88 str. Prírodovedný zborník (Turčiansky Sv. Martin) 1/1–2: 148.
- . Dr. S. Prát – Rostlina pod drobnohľadom. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 1/4: 64.

1947

Futák, J. 1947. Xerothermná vegetácia skupiny Kňazného Stola (západné Slovensko). Spoloč. sv. Vojtecha, Trnava. 258 pp. + XVI tab.

Poznámka. Publikáciu venoval svojmu stredoškolskému profesorovi J. Roubalovi.

♣ „Pánu J. Roubalovi, riaditeľovi gymnázia v. v. s prejavom hlbokkej povďačnosti za uvedenie do štúdia botaniky venuje autor.“ (cit. s. 3)

- . Rastlinstvo Slovenskej brány pri Kozárovciach. Prírodovedný zborník (Turčiansky Sv. Martin) 2/1: 27–34 + 3 pp. (4 fotografie).

Poznámka. Autorom fotografií je J. Futák.

- . Ďalšia lokalita silenky zelenokvetej (*Silene viridiflora* L.). Prírodovedný zborník (Turčiansky Sv. Martin) 2/1: 50.

Poznámka. Lokalita sa nachádza nad vinicami pri Čajkove smerom na Tekovskú Novú Ves.

- . Botanický pohľad na Juhoslovenský kras. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 2/8: 116.

Poznámka. V tomto čísle časopisu J. Futák uverejnil niekoľko svojich fotografií tlačených technikou hlbkotlače. Jedna fotografia od J. Futáka je na s. 124 a 6 fotografií k článku na vnútornej strane zadného obalu. Na vonkajšej strane zadného obalu časopisu je fotografia kvetov *Cornus florida* z arboréta v Mlyňanoch, ktorej autorom je tiež J. Futák.

- . [Dr. J. F.] Pýtate sa, čo je s národným parkom. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 2/10: 160.

Poznámka. Autor odpovedá na otázku čitateľa ohľadom procesu zriadenia Tatranského národného parku v rubrike *Odpovedáme našim čitateľom*.

1948

Futák, J. 1948. Botanické zaujímavosti z okolia Hajnáčky. Prírodovedný zborník (Turčiansky Sv. Martin) 3/4: 222–230 + 2 pp. (4 fotografie).

Poznámka. Autorom fotografií je J. Futák, zaradené sú až na konci čísla časopisu.

- . *Colchicum arenarium* W. K. nový druh pre ČSR. Československé botanické listy 1/1: 5, 1/2–3: 17–20.

- . Vždy zelený park v Mlyňanoch. Príroda (Turčiansky Sv. Martin) 3/3: 33–37.

Poznámka. Aj v tejto práci použil J. Futák vlastnú fotodokumentáciu. Na titulnej strane obálky

číslo je jeho fotografia mlynianskej tuje.

- . Aktuálne problémy o liečivých rastlinách na Slovensku. *Príroda* (Turčiansky Sv. Martin) 3/4: 52–53.
- . [J. F.] † Ing. Jozef Dohnány. *Príroda* (Turčiansky Sv. Martin) 3/3: 40.
- . Čo sa plánuje v mlynianskom parku. *Príroda* (Turčiansky Sv. Martin) 4/3: 50–51.

Poznámka. V práci J. Futák použil vlastnú fotodokumentáciu

Recenzie:

Futák, J. [J. F.] 1948. Jaromír Klika: *Lesní dřeviny. Lesnická dendrologie. Písek 1947, str. 396. Knihovňa Čs. matice lesnickéj. sv. 36. Cena broš. 180,- Kčs. Příroda* (Turčiansky Sv. Martin) 3/2: 32.

- . Juraj Brižický: *Dendrologická nomenklatura slovenskej flóry. Vydala Matica slovenská, 1943, str. 44. Cena broš. 17.- Kčs. Příroda* (Turčiansky Sv. Martin) 3/2: 32.
- . Jaromír Klika: *Rostlinná sociologie. Praha 1948, str. 384. Viaz. po 385,- Kčs. Prírodovedný sborník* (Turčiansky Sv. Martin) 3/4: 249–250.
- . Z. Pilous: *Naše mechy. Sbírká příruček Čsl. botan. společnosti, sv. I., Praha 1948, str. 328. Viaz. po 250,- Kčs. Prírodovedný sborník* (Turčiansky Sv. Martin) 3/4: 250–251.
- . J. Motyka: *Rozmieszczenie i ekologia roślin naczyniowych na północnej krawedzi zachodniego Podola. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Lublin, supplementum III, sectio C, Lublin 1947, str. 400. Prírodovedný sborník* (Turčiansky Sv. Martin) 3/4: 251.

1949

Futák, J. 1949. Botanické zaujímavosti z okolia Levíc. *Československé botanické listy* 1(1948)/4–5: 67–70.

- . Zaujímavá lokalita pri Vigľaši na východ od Zvolena. *Československé botanické listy* 1(1948)/6: 81–84.

Poznámka. Ide o lokalitu dnešnej NPR Rohy západne od Detvy.

1953

Futák, J. 1953. Zaujímavé rastliny v Horšianskej doline pri Leviciach. *Biologia* (Bratislava) 8/1: 9–15.

- . Čo chce ochrana prírody. *Pamiatky a múzeá* 2/4: 247–254.

1954

Futák, J. 1954. Juhoslovenský kras. In Güntherová, A. et al. *Štátny hrad*

Krásna Hôrka a okolie. Štátne telovýchovné nakladateľstvo v spolupráci so Slovenským pamiatkovým ústavom, Bratislava. p. 25–29.

Poznámka. J. Futák je v knižke autorom 2 fotografií na s. 27 a 31.

- . Juhoslovenský kras. In Güntherová, A. et al. Štátny kaštieľ Betliar a okolie v spolupráci so Slovenským pamiatkovým ústavom. Štátne telovýchovné nakladateľstvo, Bratislava. p. 18–21.

Poznámka. Tento text je identický s textom v predošlej knižke o Krásnej Hôrke.

- . Rastlinstvo Juhoslovenského krasu a jeho ochrana. Pamiatky a múzeá 3/3: 128–135.
- . Tatranská kvetena. In Staněk, O. Kvetý Tatier. Štátne telovýchovné nakladateľstvo, Bratislava. Sine pag. [p. 1–5].
Poznámka. J. Futák napísal do tejto obrazovej knihy 5-stranový úvod s názvom Tatranská kvetena. Kniha obsahuje celkovo 132 hĺbkotlačových fotosnímkov so vsuvkami básní od viacerých autorov; strany nie sú číslované. Na konci knihy sa nachádza zoznam fotografií rastlín so stručným komentárom k ich výskytu. Druhé vydanie tejto knihy je na titulnej strane datované tiež do roku 1954, v tiráži je však uvedené, že vytlačené bolo v máji 1955.

1955

Futák, J. 1955. Ako obnoviť tatranskú prírodu. Tatranské noviny 2/16: 2.

- . Prof. Sočava o ochrane prírody u nás. Ochrana prírody (Praha) 10/1: 21.
- . Poznámka k ochrane Kováčovských kopcov. Ochrana prírody (Praha) 10/1: 25.

1956

Futák, J. 1956. Sjazd Čs. botanickej spoločnosti v Tatrách. Biológia (Bratislava) 11: 50–58.

Poznámka. Sjazd sa konal 11.–17. júla 1955 v Novom Smokovci. J. Futák bol generálnym tajomníkom zjazdu.

- . Rastlinstvo Tatranského národného parku. In Bystrický, J., Dub, O., Futák, J., Hirš, M. (ed.), Ivan, Ľ., Korbel, L., Lukniš, M., Pelíšek, J., Petrovič, Š. & Somora, J. Príroda Tatranského národného parku. Osveta, Martin. p. 125–202.
- . Úvodom. In Holuby, J. Ľ. Zoznam rastlín cievnatých okolia pezinského. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. p. 5–7.
Poznámka. J. Futák pripravil Holubyho rukopis na vydanie a napísal k nemu úvod. Rukopis mu zapožičal bratislavský botanik K. Ptačový, ktorému ho venoval Holuby. Prácu pôvodne na podnet J. Futáka plánoval vydať Prírodovedný odbor Matice slovenskej, ktorý ho v roku 1948 poveril touto edičnou úlohou.
- . Úvodom. In Kupčok, S. Príspevok k poznaniu flóry okolia Banskej Štiavnice a Pukanca. Biologické práce SAV 2/9: 5.

Poznámka. V úvode J. Futák, vedecký redaktor zošita, objasňuje vznik tejto práce a redakčné úpravy potrebné pred jej vydaním. Dielo preložil z latinského rukopisu, aktualizoval nomenklatúru a ponechal len originálne údaje, ktoré vznikli prevažne spísaním položiek herbára Kupčokovcov.

1957

Futák, J. 1957. Poznámky k činnosti Čs. botanickej spoločnosti na Slovensku. *Biológia* (Bratislava) 12/6: 475–476.

– . Poznámky k výstavbe v Tatrách z hľadiska ochrany prírody. *Tatranské noviny* (Poprad) 4/1: 2–3.

1958

Dostál, J., Futák, J. & Zlatník, A. 1958. Exkursionsführer für die XII. Internationale Pflanzengeographische Exkursion durch die Tschechoslowakei. Heft 1–3. Československá botanická společnost, Praha. (Cyklostyl.)

Futák, J. 1958. XII. medzinárodná fytogeografická exkurzia v Československu. *Naša veda* 5/11: 501–503.

1959

Futák, J. 1959. *Anthericum liliago* na Slovensku doteraz nezistené. *Biológia* (Bratislava) 14/12: 944–945.

Futák, J., 1959. Predslov. In Ptačovský, K. Poznámky ke květeně bratislavského okolí. Biologické práce SAV 5/2: 5.

Jávorka, S., Futák, J. & Csapodyová, V. 1959. Kvety lesov a lúk. 1. vyd. Slovenské vydavateľstvo pôdohospodárskej literatúry v Edícii milovníkov prírody, Bratislava. 239 pp. + 120 tab.

Poznámka. Originálnu publikáciu Jávorka, S., Csapody, V., 1955: *Erdő mező virágai. A magyar flóra színes kis atlasza, ktorú ako druhé vydanie* vydalo Mezőgazdasági kiadó, Budapest, preložil Aladár Hlavaček. Autorský sa na texte slovenského vydania podieľal so S. Jávorkom aj J. Futák, ktorý k nemu napísal Úvod (s. 5–8), kapitolu Prirodzený rastlinný pokrov Slovenska (s. 9–25) a Zoznam slovenských názvov rastlín (s. 205–237). Druhé slovenské vydanie vyšlo v tom istom vydavateľstve v edícii Rastlinná výroba (Knižnica záhradkára) v r. 1966 (257 s.), bolo doplnené a viac prispôbené slovenským pomerom. Tretie upravené slovenské vydanie vyšlo vo vydavateľstve Príroda, Bratislava v r. 1973, avšak so zmenou poradia autorov – Jávorka, S., Csapodyová, V. & Futák, J. (373 s.). Futák v ňom aktualizoval nomenklatúru a poznatky o rozšírení druhov. Na pôvodnom maďarskom vydaní publikácie J. Futák neparticipoval; v ďalších maďarských vydaniach je ale poznámka, že rastlinstvo Vysokých Tatier sa v knihe uvádza podľa spoluautora slovenského vydania J. Futáka. Obrázkové tabule (tab. 1–120) vo všetkých vydaniach kreslila V. Csapody; textovú časť tlačili Tlačiarne SNP n. p. v Martine (3. vydanie tlačili Polygrafické závody, n. p. Bratislava, závod Trnava), obrázkovú prílohu tlačili spoločne pre slovenské vydanie a nové maďarské vydanie Athenaeum Nyomda

Budapest. Keďže pôvodný obrazový materiál už nebol vhodný na reprodukovanie, pre tretie vydanie všetky farebné tabule prekreslila už viac ako 80-ročná V. Csapodyová.

♣ „Akademik Jávorka dobre pozná rastlinstvo Slovenska, veď sa narodil v Štiavnických Baniach (prv Piarg) a na Slovensku veľa botanizoval. Do botaniky ho zauíchal Andrej Kmeť, za ktorým chodieval do Prenčova.“ (cit. s. 5–6)

1960

Futák, J. & Domin, K. 1960. Bibliografia k flóre ČSR do r. 1952. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. 884 pp.

♣ „Až po prebratí Dominovho bibliografického materiálu som videl, na akú ťažkú prácu som sa podujal. Bolo treba predovšetkým doplniť Dominov materiál. Chýbalo pomerne hodne prác týkajúcich sa Slovenska, hlavne z málo prístupnej literatúry maďarskej a čiastočne poľskej. Nakoľko to bolo možné, doplnil som chýbajúce údaje a za týmto účelom som navštívil aj knižnice v Budapešti a Krakove.“ (cit. s. 5–6).

♣ „Nazdávam sa, že táto práca robená s veľkou láskou, ale aj s veľkou dávkou sebazaprenia, lebo príprava bibliografie je vždy úmorná, bude osožná nielen botanikom ...“ (cit. s. 8).

1961

Futák, J. 1961. Diskusia k návrhu rezolúcie – J. Futák. In Ružička, M. (ed.). Problémy mapovania vegetačného krytu v ČSSR. Biologické práce SAV 7/12: 143.

– . Ekológia a rozšírenie niektorých vzácnejších druhov rastlín v južnej časti Strážovskej hornatiny. Biológia (Bratislava) 16/6: 420–427.

Dostál, J., Futák, J., Šmarda, J. & Zlatník, A. 1961. Chronik der 12. IPE zugleich pflanzengeographisch-sociologischer Überblick über die Tschechoslowakei. In Lüdi, W. (ed.). Die Pflanzenwelt der Tschechoslowakei – Ergebnisse der 12. internationalen pflanzengeographischen Exkursion (IPE) durch die Tschechoslowakei 1958. Veröffentlichungen des Geobotanischen Institutes der Eidg. Tech. Hochschule, Stiftung Rübel, in Zürich 36: 11–51. Poznámka. 12. Medzinárodná fytogeografická exkurzia (I.P.E.) v Česko-Slovensku sa konala 1. 7. – 4. 8. 1958. Zoznam organizátorov, vedúcich exkurzií, účastníkov, navštívených lokalít, ako aj mapa exkurznej trasy sú v kapitole *Organisation der 12. IPE in der Tschechoslowakei* (s. 6–10). J. Futák bol vo vedení organizačného výboru IPE ako sekretár pre Slovensko.

Recenzia:

Futák, J. 1961. Janchen E., *Catalogus Florae Austriae. Pteridophyten und Anthophyten. Heft 1–4*. Vydala Rakúska akadémia vied v komisii u Springer-Verlag, Wien 1956–1960. Biológia (Bratislava) 16/6: 480.

1962

Futák, J. 1962. Floristické poznámky z juhovýchodnej časti Západoslovenského kraja. In Sborník prác z ochrany prírody v Západoslovenskom kraji. Krajské

stredisko štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, Bratislava. p. 35–50.

- . Z dejín tatranského rastlinstva. Vysoké Tatry 1/3: 6–7.

1963

Futák, J. 1963. O botanike v našich múzeách. Múzeum (Bratislava) 8/2: 74–75.

- . Jubilejný sjazd čs. botanikov. Biológia (Bratislava) 18/3: 243–244.

Poznámka. Zjazd pri príležitosti 50. výročia Československej botanickej spoločnosti sa konal 1.–8. júla 1962 v Prahe.

- . Rod *Diphasium* Presl em. Rothm. (*Lycopodium* L. p. p.) na Slovensku. Biológia (Bratislava) 18/4: 256–264.

- . O činnosti Komisie pre koordináciu výskumu v Tatrách. Svet vedy 10: 519–520.

- . Medzinárodná pracovná porada o výskume flóry a fauny Karpát. Biológia (Bratislava) 18/11: 878–879.

Poznámka. Porada sa konala 14.–16. mája 1963 v Smoleniciach.

1964

Futák, J. 1964. Rastlinstvo. In Kajan, J. (ed.). Západné Tatry a Chočské pohorie. Turistický sprievodca ČSSR 45. Šport, vydavateľstvo SV ČSTV, Bratislava. p. 29–31.

Recenzia:

Futák, J. 1964. *Hegi, Illustrierte Flora von Mittel-Europa. (Ilustrovaná flóra strednej Európy.) Druhé, celkom prepracované vydanie, Carl Hanser Verlag, München. Zväzok 3, 1. časť, spracoval prof. Dr. Karl-Heinz Rechinger; ... Zväzok 4, 1. časť, spracoval prof. dr. Friedrich Markgraf, ... 1958–1963. Biológia (Bratislava) 19/9: 724–726.*

1965

Futák, J. 1965. Botanické zaujímavosti Devínskej Kobyly. Svet vedy 12: 656–659.

1966

Futák, J. 1966. Phytogeographische Beziehungen zwischen Westkarpaten und Ostalpen.

Angewandte Pflanzensoziologie 18–19: 147–154.

Poznámka. Futákova prednáška z podujatia v Chure vo Švajčiarsku (1964), ktorá vyšla v tematickom dvojčísle *Beiträge zur Pflanzensoziologie des Ostalpin-Dinarischen Raumes* v rubrike *Mitteilungen der Ostalpin-Dinarische Sektion der Internationalen Vereinigung für Vegetationskunde*, Heft 5, Tagung Chur, 1964. Na s. 153 je súhrn, na s.154 Futák krátko odpo-

vedá na otázky Pignattiho a Müllera-Schneidera.

- . Rastlinstvo Zobora. Svet vedy 13: 202–207.

Jávorka, S., Futák, J. & Csapodyová, V., 1966: Kvety lesov a lúk. 2. doplnené vydanie. Slovenské vydavateľstvo pôdohospodárskej literatúry, Bratislava. 257 pp.

Poznámku pri knihe Jávorka, Futák et Csapodyová (1959).

Futák, J. (ed.), Dostál, J. & Novák, F. A. 1966. Flóra Slovenska I – Všeobecná časť. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. 602 pp.

Poznámka. Autormi diela Flóra Slovenska I sú J. Dostál, J. Futák a F. A. Novák. J. Futák po odbornnej stránke upravil rukopis J. Dostála Morfologická terminológia (s. 27–530), ktorý z češtiny do slovenčiny preložili O. Hubová, B. Porubská a K. Cigánová. Pri úprave mu pomáhala M. Jasičová, obrázky nakreslila K. Cigánová. V knihe sa uvádza aj zoznam čeľadí v poradí, v akom majú byť spracované v ďalších zväzkoch Flóry Slovenska (F. A. Novák, s. 539–544). Registre k morfolologickej terminológii vypracoval V. Gajarský (s. 545–596). Edičné prípravné práce k dielu Flóra Slovenska začali dávno pred r. 1966.

Futák, J. 1966. Úvod. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska I. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. p. 7–31.

♣ „Územie Slovenska predovšetkým v dôsledku svojej geografickej polohy, členitosti terénu a geologického podkladu má rastlinstvo pestrejšie ako mnohé iné hodne väčšie územia.“ (cit. s. 7)

- . Fytogeografické členenie Slovenska. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska I. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, p. 533–538.

Futák, J. (ed.), Jasičová, M. & Schidlay, E. 1966. Flóra Slovenska II – Pteridophyta, Coniferophytina. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. 350 pp.

Poznámka. J. Futák okrem edičnej úpravy celého zväzku spracoval úvodnú časť k oddeleniu Pteridophyta a všetky rody radov Lycopodiales, Selaginellales, Equisetales, Ophioglossales, Marsileales a Salviniiales. E. Schidlay spracoval celý rad Polypodiales (s. 103–227), M. Jasičová všetky nahosemenné rastliny (Coniferophytina, s. 243–318).

Futák, J. 1966. Pteridophyta. Charakteristika oddelenia a kľúč na určenie čeľadí. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 9–10.

- . *Huperzia* Bernh. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 15–19.

- . Lycopodiaceae Lamk. et DC. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 19.

- . *Lycopodiella* Holub. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 20–22.

- . *Lycopodium* L. em. Rothm. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 22–28.

- . *Diphasium* K. B. Presl. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo

- SAV, Bratislava. p. 28–36.
- . *Selaginella* Pal.-Beauv. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 37–43.
  - . *Equisetum* L. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 49–83.
  - . *Ophioglossaceae* Kaulfuss. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 89.
  - . *Botrychium* Sw. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 89–99.
  - . *Ophioglossum* L. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 99–101.
  - . *Marsilea* L. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 231–233.
  - . *Salvinia* Guett. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 235–238.
  - . *Azolla* Lamk. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 238–239.
  - . Zoznam skratiek autorov. In Futák, J. (ed.). Flóra Slovenska II. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 319–324.

1971

- Futák, J. 1971. Endemické rastliny na Slovensku. In Magic, D. (ed.). Zborník prednášok Zjazdu Slovenskej botanickej spoločnosti, Tisovec 1970, 1. časť. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV a Botanický ústav SAV, Bratislava, p. 39–54.
- . Dr. Ing. Dezider Magic päťdesiatročný. *Biológia* (Bratislava) 26/1: 82–83.
  - . Dr. Ján Michalko, CSc., päťdesiatročný. *Biológia* (Bratislava) 26/7: 577–579.

1972

- Futák, J. 1972. Dejiny botanického výskumu Slovenska. In Lukniš, M. (ed.). Slovensko 2 – Príroda. Obzor, Bratislava. p. 403–408.
- . Činitele pôsobiace na rozšírenie rastlín. In Lukniš, M. (ed.). Slovensko 2 – Príroda. Obzor, Bratislava. p. 408–412.
  - . Vývoj rastlínstva. In Lukniš, M. (ed.). Slovensko 2 – Príroda. Obzor, Bratislava. p. 412–421.
  - . Endemity. In Lukniš, M. (ed.). Slovensko 2 – Príroda. Obzor, Bratislava. p. 421–431.

- . Fytogeografický prehľad Slovenska. In Lukniš, M. (ed.). Slovensko 2 – Príroda. Obzor, Bratislava. p. 431–482.
Poznámka. Päť podkapitol v rozsiahlej monografii Slovensko – Príroda, ktorých autorom je J. Futák, sú súčasťou kapitoly Rastlinstvo (s. 403–628), na ktorej sa autorsky podieľali aj J. Michalko, J. Berta, S. Hejný a A. Jurko.
- . Bogumił Pawłowski 1898–1971. Biológia (Bratislava) 27/4: 307–310.
- . Rastlinstvo Krivánskej Malej Fatry. Ochrana prírody (Praha) 27: 209–212.
- . (regional collaborator) In Jalas, J. & Suominen, J. (eds). Atlas florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe 1. Pteridophyta (Psilotaceae to Azollaceae). The Committee for mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica, Helsinki. Maps 1–150, 121 pp.
Poznámka. V súvislosti s prácou na diele *Atlas Florae Europaeae* bol J. Futák od roku 1965 členom výboru pre mapovanie rozšírenia rastlín v Európe (The committee for mapping the flora of Europe). Za Česko-Slovensko dodával údaje spolu s J. Holubom. Priamy autorský vklad (údaje o rozšírení druhov na Slovensku) mal vo zväzkoch, ktoré vyšli v rokoch 1972, 1973, 1976, 1977 a 1980. Po smrti J. Futáka túto prácu po ňom prevzala E. Kmeťová.

1973

- Futák, J. (regional collaborator) 1973. In Jalas, J. & Suominen, J. (eds). Atlas florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe 2. Gymnospermae (Pinaceae to Ephedraceae). The Committee for mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica, Helsinki, Maps 151–200, 40 pp.
Pozri poznámku pri rovnomennej publikácii v r 1972.
- Futák, J. 1973. Prehľad rastlinstva Slovenska. Zpravodaj botanických zahrad československých 11: 5–21.
Poznámka. Ide o text prednášky, ktorú J. Futák predniesol na Pracovnej konferencii botanických záhrad ČSSR v roku 1972 v Bratislave. Zpravodaj je tlačený cyklostylom.
- . Smernice pre spracúvanie Flóry Slovenska. In Španíková, A. (ed.). Botanické práce (k 20. výročiu botanického výskumu v SAV). Botanický ústav SAV, Bratislava. p. 131–166.
- Jávorka, S., Csapodyová, V. & Futák, J. 1973. Kvety lesov a lúk. 3. vyd. Príroda, Bratislava. 373 pp.
Pozri poznámku pri diele Jávorka, Futák & Csapodyová (1959).
- Futák, J. 1973. Rastlinstvo Zobora. Prírodovedný spravodaj. Okresný dom pionierov a mládeže, Oddelenie prírodných vied, Nitra, cyklostyl.

1974

Recenzia:

Futák, J. 1974. F. A. Novák Vyšší rostliny (Tracheophyta) [Höhere Pflanzen].

Academia, Praha 1972, 2. Auflage, 2 Bände, 988 Seiten, 424 Abb. Folia Geobotanica et Phytotaxonomica 9: 321–322.

1975

Futák, J. 1975. Predhovor k tretiemu vydaniu. In Mackû, J. & Krejča, J. Atlas liečivých rastlín, 3. prepracované vydanie. Veda, Bratislava. p. 8.

Poznámka. J. Futák bol vedeckým redaktorom tejto knihy. Upravil text staršieho vydania, aktualizoval nomenklatúru a morfológickú terminológiu. Knihu recenzovali J. Májovský a L. Šomšák.

♣ „Autor textovej časti prof. dr. J. Mackû medzičasom zomrel. Vyhovel som žiadosti Vydavateľstva SAV a podujal som sa na nie práve najvd'ačnejšiu úlohu prepracovať text tam, kde to bolo najpotrebnejšie.“

1976

Futák, J. 1976. Predhovor. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 5–9.

- . Dejiny botanického výskumu Tatier. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 13–19.
- . Vývoj tatranského rastlinstva. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 61–77.
- . Endemické rastliny v Tatranskom národnom parku. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 79–107.
- . Fytogeografické členenie Tatranského národného parku a jeho vzťahy k iným pohoriam. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 109–131 (vrátane 8 máp výskytu vybraných druhov).
- . Literatúra k predchádzajúcim kapitolám. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 183–186.

K vyššie uvedeným kapitolám v Zborníku prác o Tatranskom národnom parku pozri poznámku v časti 1.2.1. Editované práce s autorským podielom.

Futák, J. (regional collaborator) 1976. In Jalas, J. & Suominen, J. (eds), Atlas florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe 3. Salicaceae to Balanophoraceae. The Committee for mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica, Helsinki, Maps 201–383, 128 pp.

Pozri poznámku pri rovnomennej publikácii z roku 1972. Pre 3. zväzok atlasu J. Futák zabezpečoval údaje z územia Slovenska za asistencie D. Magica.

1977

Futák, J. 1977. Botanika v Ročenkách Prírodovedného spolku župy Trenčianskej. In Samuel, R. (ed.). Zborník referátov zo seminára k 100. vý-

ročiu založenia Prírodovedného spolku župy Trenčianskej a múzea v Trenčíne. Trenčianske múzeum, Trenčín. p. 46–51.

1978

Futák, J. 1978. Náčrt dejín botanického výskumu východného Slovenska. Acta Botanica Slovaca Academiae Scientiarum Slovaca. Series A, Taxonomica Geobotanica 4: 19–26.

1979

Futák, J. (regional collaborator) 1979. In Jalas, J. & Suominen, J. (eds). Atlas florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe 4. Polygonaceae. The Committee for mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica, Helsinki, Maps 384–478, 71 pp.

Pozri poznámku pri rovnomennej publikácii z roku 1972.

1980

Futák, J. 1980. Mapa 14 – Fytogeografické členenie. In Plesník, P. (ed.). Atlas Slovenskej socialistickej republiky 8. Rastlinstvo, živočíšstvo a fenológia. Slovenská akadémia vied a Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava. p. 88.

Futák, J. 1980. Mapa 15 – Endemity. In Plesník, P. (ed.). Atlas Slovenskej socialistickej republiky 8. Rastlinstvo, živočíšstvo a fenológia. Slovenská akadémia vied a Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava. p. 89.

Poznámka. J. Futák znázornil na tejto mape rozšírenie vybraných druhov v 3 skupinách: panónske endemity (*Dianthus serotinus*, *Pulsatilla hungarica*, *Sedum hillebrandtii*, *Colchicum arenarium*, *A Armoracia macrocarpa*), východokarpatské endemity (*Viola dacica*, *Ranunculus carpaticus*, *Euphorbia sojakii*, *Aconitum lasiocarpum*), západokarpatské endemity (*Dianthus nitidus*, *D. hungaricus*, *Delphinium oxysepalum*, *Cyclamen fatrense*, *Daphne arbuscula*, *Koeleria tristis*, *Onosma tornense*, *Pulsatilla slavica*, *Saxifraga wahlenbergii*, *Chrysanthemum zawadzkyi* ssp. *zawadzkyi*, *Papaver tatricum*).

Futák, J. 1980. Mapa 16 – Geoelementy flóry. In Plesník, P. (ed.). Atlas Slovenskej socialistickej republiky 8. Rastlinstvo, živočíšstvo a fenológia. Slovenská akadémia vied a Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava. p. 89.

Poznámka. J. Futák znázornil na tejto mape rozšírenie vybraných druhov reprezentujúcich 6 fytogeografických skupín: subatlantické druhy (*Teucrium scordonia*, *Helosciadium repens*, *Lotus uliginosus*), pontické druhy (*Linum hirsutum*, *Adonis vernalis*, *Pulsatilla patens*, *Ranunculus illyricus*, *Pedicularis comosa*), submediteránne druhy (*Coronilla emerus*, *C. coronata*, *Trinia glauca*, *Ceterach officinarum*, *Cotinus coggygria*), boreálne druhy (*Asplenium septentrionale*, *Trollius europaeus*, *Diphysium complanatum*), subarktisko-subalpínske druhy (*Cystopteris*

montana, *Selaginella selaginoides*), arkticko-alpínske druhy (*Ranunculus glacialis*, *Diphasium alpinum*, *Dryas octopetala*, *Gentiana tenella*, *G. nivalis*, *Saxifraga oppositifolia*, *S. aizoides*).

J. Futák je v Atlase SSR autorom 3 máp v mierke 1 : 1 000 000. Inými botanickými mapami prispeli do atlasu A. Jurko, D. Magic, P. Plesník, J. Hajdúk a T. Benčať. Jednotlivé zošity Atlasu SSR (ed. Mazúr, E.) vychádzali v rokoch 1978–1980.

Futák, J. (regional collaborator) 1980. In Jalas, J. & Suominen, J. (eds). Atlas florae Europaeae. Distribution of Vascular Plants in Europe 5. Chenopodiaceae to Basellaceae. The Committee for mapping the Flora of Europe and Societas Biologica Fennica, Helsinki, Maps 479–668, 119 pp. Pozri poznámku pri rovnomennej publikácii z roku 1972.

1981

Futák, J. 1981. Endemické rastliny Slovenska. In Holub, J. (ed.). Mizející flóra a ochrana fytoгенofundu v ČSSR. Studie Československé akademie věd (Praha) 20: 45–49.

1982

Futák, J. & Bertová, L. (eds) 1982. Flóra Slovenska III – Magnoliales–Polygalales. Veda, Bratislava. 608 pp.

Poznámka. Autormi tohto zväzku sú L. Bertová, J. Futák, A. Hlavaček, M. Hostička, J. Chrtěk, M. Jasičová, E. Kmet'ová, B. Krísa, V. Osvačilová, K. Zahradníková a V. Zelený. V knihe je 169 obrazových tabúl s ilustráciami K. Cigánovej. J. Futák popri autorstve nižšie uvedených rodov upravil rukopis rodu *Thalictrum* (Osvačilová, s. 219–251), vydania tohto zväzku sa už nedožil.

Futák, J. 1982. *Caltha* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 31–36.

– . *Trollius* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 36–41.

– . *Callianthemum* C. A. Meyer in Ledeb. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 41–43.

– . *Helleborus* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 44–47.

– . *Cimicifuga* Wernisch. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 55–58.

– . *Aquilegia* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 59–64.

– . *Delphinium* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 68–76.

- . *Anemone* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 97–105.
- . *Hepatica* Mill. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 106–110.
- . *Pulsatilla* Mill. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 110–138.
- . *Myosurus* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 139–141.
- . *Ranunculus* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 144–197.
- . *Ficaria* Schaeffer. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 215–218.
- . *Adonis* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 252–260.
- . *Clematis* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 261–273.
- . Linaceae S. F. Gray. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 508–509.
- . *Radiola* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 510–511.
- . *Linum* L. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 512–533.
- . Fytogeografické členenie. In Mazúr, E. & Jakál, J. (eds). Atlas SSR. Textová časť. Veda, Bratislava. p. 56–57.
Poznámka. Ide o krátku komentár k mape 14 v Atlase SSR (Futák 1980 – pozri vyššie).
- . Endemity. In Mazúr, E. & Jakál, J. (eds). Atlas SSR. Textová časť. Veda, Bratislava. p. 57.
Poznámka. Ide o krátku komentár k mape 15 v Atlase SSR (Futák 1980 – pozri vyššie).
- . Geoelementy flóry. In Mazúr, E. & Jakál, J. (eds). Atlas SSR. Textová časť. Veda, Bratislava. p. 57.
Poznámka. Ide o krátku komentár k mape 16 v Atlase SSR (Futák 1980 – pozri vyššie).

1984

Futák, J. 1984. Fytogeografické členenie Slovenska. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska IV/1. Veda, Bratislava. p. 418–420.

Poznámka. Voľne vloženou obrazovou prílohou k tejto kapitole knihy je farebná mapa *Fytogeografické členenie 1 : 1 000 000*, ktorá je reprintom mapy už publikovanej v *Atlase SSR* v roku 1980 (pozri vyššie).

1. 2. Editované publikované práce

1. 2. 1. Editované práce s autorským podielom

Futák, J. (ed.) 1946. Slovenský herbár I. Spolok sv. Vojtecha, Trnava. XLIV + 416 pp. + 93 farebných tabúl'.

Futák, J. (ed.) 1946. Slovenský herbár II. Spolok sv. Vojtecha, Trnava. 461 pp. + 35 farebných tabúl'.

Pozri poznámku k dielu Slovenský herbár pri roku 1946.

Futák, J. (ed.) 1966. Flóra Slovenska I (Všecobecná časť). Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. 602 pp.

Pozri poznámku k dielu Flóra Slovenska I pri roku 1966.

Futák, J. (ed.) 1966. Flóra Slovenska II (Pteridophyta, Coniferophytina). Vydavateľstvo SAV, Bratislava. 350 pp.

Pozri poznámku k dielu Flóra Slovenska II pri roku 1966.

Futák, J. (ed.) 1977. Lexikálna skupina Príroda – rastlinstvo. In Hajko, V. et al. (eds). Encyklopédia Slovenska I. Veda, Bratislava. 617 pp.

Futák, J. (ed.) 1978. Lexikálna skupina Príroda – rastlinstvo. In Hajko, V. et al. (eds). Encyklopédia Slovenska II. Veda, Bratislava. 531 pp.

Futák, J. (ed.) 1979. Lexikálna skupina Príroda – rastlinstvo. In Hajko, V. et al. (eds). Encyklopédia Slovenska III. Veda, Bratislava. 652 pp.

Futák, J. (ed.) 1980. Lexikálna skupina Príroda – rastlinstvo. In Hajko, V. et al. (eds). Encyklopédia Slovenska IV. Veda, Bratislava. 595 pp.

Poznámka. Encyklopédia Slovenska je 6-zväzkové dielo, J. Futák sa ako vedúci lexikálnej skupiny Príroda – rastlinstvo edične podieľal na botanických heslách prvých štyroch zväzkov: 1 (A–D), 1977; 2 (E–J), 1978; 3 (K–M), 1979; 4 (N–Q), 1980; mnohé heslá aj sám vypracoval. Po úmrtí J. Futáka prevzal túto prácu na ďalších zväzkoch (5–6, 1981–1982) A. Jurko.

Futák, J. & Bertová, L. (eds) 1982: Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. 608 pp.

Pozri poznámku k dielu Flóra Slovenska III, pri roku 1982.

Futák, J. (ed.) 1976. Príspevky k botanickému výskumu v Tatranskom národnom parku. Zborník prác o Tatranskom národnom parku 17 (1975): 5–228.

Poznámka. Zborník vydalo vydavateľstvo Osveta, n. p. v Martine v edícii Vlastivedné zborníky pre Správu Tatranského národného parku v Tatranskej Lomnici. J. Futák v tomto botanicky zameranom ročníku autorsky vypracoval 5 príspevkov (pozri vyššie – rok 1976), v rámci ktorých uverejnil aj 11 máp rozšírenia vybraných druhov cievnatých rastlín v Tatrách a na Slovensku. Edične zabezpečil príspevky autorov J. Šmardu (Život rastlín v horách, s. 21–43; Vzťahy rastlín k podložíu, s. 45–60; Nelesné rastlinné spoločenstvá, s. 133–158; Machorasty, s. 217–228), A. Zlatníka (Tatranské lesy a krovité porasty, s. 159–181), Š. Juriša (Riasy, s. 187–193), J. Kubičku (Huby, s. 195–205) a A. Vězdu (Lišajníky, s. 207–216). Príspevky českých autorov preložila do slovenčiny kolegyňa J. Futáka O. Hubová. J. Futák spracoval tiež bibliografiu spoločnú pre všetky kapitoly o cievnatých rastlinách a ich spoločenstvách, ako aj o dejinách botanického výskumu (Literatúra k predchádzajúcim kapitolám, s. 183–186). Zvyšná časť zborníka je venovaná Príspevkom k problémom lesného hospodárstva na území TANAP-u (s. 231–295).

1. 2. 2. Editované monografie starších autorov

- Holuby, J. Ľ. 1956. Zoznam rastlín cievnatých okolia pezinského. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava. 116 pp.
- Kupčok, S. 1956. Príspevok k poznaniu flóry okolia Banskej Štiavnice a Pukanca. Biologické práce SAV 2/9: 1–62.
- Macků, J. & Krejča, J. 1975. Atlas liečivých rastlín, 3. prepracované vydanie. Veda, Bratislava. 467 pp.
- Pozri poznámku pri predhovore J. Futáka k tomuto vydaniu pri roku 1975.

1. 3. Interné materiály a rukopisy

1. 3. 1. Mapy

- Futák, J., Jurko, A., Magic, D., Májovský, J., Michalko, J., Muránsky, S. & Ružička, M. 1954. Druhovú skladbu lesov a rašeliniská. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Poznámka. Súbor viacerých veľkých farebných mapových listov v mierke 1 : 75 000, ktorý je výsledkom mapovania prevládajúcich drevín a rašelinísk na území celého Slovenska. Mapy boli vypracované podľa jednotlivých povodí pre internú potrebu Štátneho vodohospodárskeho plánu na základe expertízy J. Futáka, J. Májovského, J. Michalku, J. Jurku, D. Magica, S. Muránskeho a M. Ružičku. Bližšie o tomto mapovaní pozri: Michalko, J. 1965. O náplni a pracovných metódach vegetačne-rekonštrukčnej mapy územia ČSSR. *Biológia* (Bratislava) 20/2: 140–146. Reprodukciu a tlač po prekreslení z podkladových originálov v mierke 1 : 25 000 zabezpečil Kartografický a reprodukčný ústav v Prahe pod výrobným číslom 250/54. V nasledujúcom neúplnom zozname sú uvedené mapy, ktorých autorom alebo spoluautorom je J. Futák a ktoré sú deponované v kartografickej zbierke Oddelenia taxonómie vyšších rastlín Botanického ústavu SAV v Bratislave.
- Ružička, M., Futák, J., Májovský, J., Michalko, J., Jurko, J. & Jurko, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXV – dolná Morava 8. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J., Májovský, J., Michalko, J. & Jurko, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXVI – Dunaj 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXVI – Dunaj 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J., Májovský, J., Michalko, J., Jurko, J. & Muránsky, S. 1954. Čiastkový ŠVP: XXVII – horný Váh 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXVII – horný Váh 8/2. In Druhovú skladbu lesov a ra-

- šeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXVII – horný Váh 8/3. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J., Májovský, J., Michalko, J. & Jurko, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXVIII – dolný Váh 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXVIII – dolný Váh 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
  - . Čiastkový ŠVP: XXVIII – dolný Váh 8/3. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXIX – Nitra 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXIX – Nitra 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J., Májovský, J., Jurko, J., Magic, D. & Muránsky, S. 1954. Čiastkový ŠVP: XXX – Hron 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXX – Hron 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
  - . Čiastkový ŠVP: XXX – Hron 8/3. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J., Májovský, J., Michalko, J. Jurko, J. & Magic, D. 1954. Čiastkový ŠVP: XXXII – Slaná 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXXII – Slaná 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Futák, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXXIII – Hornád 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.

- Futák, J. & Májovský, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXXIV – Bodrog 8/1. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- . Čiastkový ŠVP: XXXIV – Bodrog 8/2. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
  - . Čiastkový ŠVP: XXXIV – Bodrog 8/3. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.
- Magic, D. & Futák, J. 1954. Čiastkový ŠVP: XXXV – Poprad a Dunajec 8. In Druhovú skladbu lesov a rašeliniská 1 : 75 000. Vodohospodárska kancelária Povereníctva stavebného priemyslu, Bratislava.

1. 3. 2. Študijné a metodické texty

- Futák, J., 1960. Xerothermná vegetácia južnej časti Strážovskej hornatiny. Bratislava, 1960. Kandidátska dizertačná práca, msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava. 142 pp.
- Futák, J. 1970. Zoznam druhov z niektorých lokalít Muránskej planiny a z Trstia. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Bratislava. Cyklostyl depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava, 14 pp.
- Poznámka. Elaborát vypracovaný pre potreby 1. zjazdu Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV v Tisovci. Obsahuje zoznamy druhov pre tieto lokality: Muránsky hrad a Cigánka, Suchý dol, Machnatá, Veľká Stožka, dolina Hrdzavá, Trstie. Podrobnejšie je komentovaný druh *Lonicera alpigena*.
- Futák, J. [sine dat.]. Dejiny zberu a pestovania liečivých rastlín na Slovensku. Msc., 33 pp.
- . Fytogeografické členenie. Botanický ústav SAV, Bratislava. Cyklostyl depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava, 6 pp.
  - . Endemické a subendemické rastliny vyskytujúce sa na území Slovenska. Botanický ústav SAV, Bratislava. Cyklostyl depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava, 16 pp.
- Práca bola neskôr publikovaná v zborníku – pozri Futák (1971).
- . Smernice pre spracúvanie Flóry Slovenska. Botanický ústav SAV, Bratislava. Cyklostyl depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava, 43 pp.
- Práca bola neskôr publikovaná v zborníku – pozri Futák (1973).
- . Outline of Tatra Mountains flora. Cyklostyl depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava, 10 pp.

1. 3. 3. Návrhy na ochranu území

Futák, J., 1964. Rastlinstvo Prosieckej a Kvačianskej doliny z hľadiska ochrany prírody. 25 pp.

Futák, J. [sine dat.]. Rastlinstvo Nízkyh Tatier. 5 pp.

– . Rastlinstvo Veľkého vrchu (Bralia) pri Oslanoch. 5 pp.

– . Rastlinstvo kopca Hegyfarok z hľadiska ochrany prírody. 7 pp.

– . Rastlinstvo okolia jaskyne Domica a jeho ochrana. 7 pp.

– . Rastlinstvo Krivánskej Malej Fatry z hľadiska ochrany prírody. 16 pp.

– . Osobitá. Botanické zdôvodnenie zriadenia rezervácie. 8 pp.

– . Juráňova dolina. 6 pp.

– . Rastlinstvo skupiny Sivého vrchu. 11 pp.

– . Návrh na ochranu xerothermných porastov v Podhradskej doline na východ od Ilavy (Strážovská hornatina). 21 pp.

– . Rastlinstvo Rokoša. 18 pp.

– . Rastlinstvo Zobora. 13 pp.

– . Tatry. 22 pp.

Vysoké Tatry: Hrebeň Vysokých Tatier a príahlé oblasti; Červené vrchy; Svinica, Valentová, Hladký vrch; Temnosmrečianska dolina a príahlé štíty; Hlinská dolina a príahlé štíty; Dolina Nefcerka a príahlé štíty; Važecká dolina a Kriváň, vrcholová časť a W, S, E úbočie; Furkotská dolina; Dolina Mlynica; Mengusovská dolina a príahlé štíty; Kotlina Žabích plies a okolité hrebene; Dračia dolina a príahlé štíty; Dolina Zlomísk; Osterva – Tupá, severozápadné a západné úbočie; Batizovská dolina a príahlé hrebene; Velická dolina a príahlé hrebene; Slavkovská dolina a masív Slavkovského štítu; Veľká Studená dolina a príahlé štíty; Malá Studená dolina a príahlé štíty; Masív Lomnického štítu; Skalnatá dolina, Vidlový hrebeň, Kežmarský štít, Malý Kežmarský štít, Huncovský štít; Veľká Svišťovka; Dolina Zeleného plesa; Dolina Bielych plies a Červená dolina; Kolová dolina a príahlé hrebene; Ladová dolina; Javorinská Široká; Rovienky; Kačia dolina, Litvorová dolina, Svišťová dolina; Belianske Tatry: Pálenica; Bor pri Podspádoch; Dlhý les; Zabejku.

2. Články na duchovné a spoločenské témy

1939

Futák, J. 1939. Do Nového roku. *Náš kraj* 2/1: 1–2.

– . Zvesti z misie. *Náš kraj* 2/1: 6–7.

– . Herodes. *Náš kraj* 2/2: 1–2.

– . Zvesti z misie. *Náš kraj* 2/2: 5.

– . Sobášenie vo Francúzsku. *Náš kraj* 2/3: 3–4.

– . Zvesti z misie. *Náš kraj* 2/3: 4–5.

– . Cirkev a robotníci. Sociálna otázka. *Náš kraj* 2/4: 2–3.

– . Zvesti z misie. *Náš kraj* 2/4: 4 – 5.

- . K sviatku sv. Cyrila a Metoda. *Náš kraj* 2/7: 1–2.
- . Zvesti z misie. *Náš kraj* 2/7: 4.
- . Zvesti z misie. *Náš kraj* 2/8: 3.
- . O encyklike „Summi Pontificatus“. *Náš kraj* 2/12: 3–4.

1940

- Futák, J. 1940. Krutá vojna. *Náš kraj* 3/5: 4–5.
- . Odkazy. *Bratislavský rozhlas*. *Náš kraj* 3/5: 7.

3. Biografická a bibliografická literatúra o Jánovi Futákovi

- Bertová, L. 1981. Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. 13. 1. 1914 – 7. 7. 1980. *Preslia* 53/2: 175–177.
- Burkovský, J. 1995. Spomienka na doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. *Chránené územia Slovenska* 1995/25: 51.
- Burkovský, J. 2000. Pietna spomienka na doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. *Chránené územia Slovenska* 2000/45: 45.
- Futák, J. & Domin, K. 1960. Bibliografia k flóre ČSR do r. 1952. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava.
- Galvánek, J. & Martincová, E. 2001. Osobnosti prírodných vied v dejinách Banskej Bystrice. In Bitušíková, A. & Darulová, J. (eds), *Banská Bystrica. Osobnosti v dejinách mesta. Historicko-etnologické štúdie II*. Inštitút sociálnych a kultúrnych štúdií, Fakulta humanitných vied, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica. p. 200–215.
- Hajko, V. et al. (eds). 1978. Futák Ján. In Hajko, V. et al. (eds), *Encyklopédia Slovenska II. Veda*, Bratislava. p. 125.
- Hindák, F. 1993. Založenie Nadácie Jána Futáka pre rozvoj botaniky na Slovensku. *Biológia (Bratislava)* 48/4: 469–472.
- Hrabovec, I. 1984. K nedežítým 70. narodeninám doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. *Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti* 6/1: 6–7.
- Hrabovec, I. 1991. Seminár na počesť botanika doc. Jána Futáka. *Dějiny věd a techniky* 24/1: 63.
- Hrabovec, I. 2000. Futák, Ján. In Pašteka, J. et al. *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*. Lúč, Bratislava. p. 370.
- Janota, D. 1981. Bibliografia prác pracovníkov SÚPSOP-u, Úseku ochrany prírody v rokoch 1951–1971. *Ochrana prírody (Bratislava)* 2: 355–390.
- Jasičová, M. & Zahradníková, K. 1980. Zomrel Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. *Biológia (Bratislava)* 35/10: 771–772.

- Kamiač, J. & Petřík, J. 1994. 570 rokov obce Turová. Obecný úrad v Turovej, Turová.
- Kolektív 2005. Futák Ján. In Kolektív. Encyclopaedia Beliana 4. Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied a Veda, Bratislava. p. 653–654.
- Koreň, M. 2009. Galéria priekopníkov ochrany prírody na slovenskej strane Tatier do vzniku TANAP-u. Štúdie o Tatranskom národnom parku 9/42: 11–16.
- Krippel, E. 1980. Zomrel docent RNDr. Ján Futák, CSc. Geografický časopis 32/4: 330–332.
- Magic, D. 1980. Za doc. RNDr. Jánom Futákom, CSc. Bulletin Slovenskej botanickej spoločnosti 2/2: 2–3. (Cyklostyl.)
- Magic, D. 1981. Za doc. RNDr. Jánom Futákom, CSc. Poznaj a chráň 1981/5: 31.
- Magic, D. 1984. K nedožitej sedemdesiatke doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. Biológia (Bratislava) 39/1: 117–118.
- Magic, D. 2001. Ján Futák a ochrana prírody. Chránené územia Slovenska 2001/48: 33.
- Maglocký, Š. 1994. Pamätná tabuľa v Turovej. Správy Slovenskej akadémie vied 30/17: 6.
- Manica, M. 1980. Za docentom Jánom Futákom. Les 36/10: 479.
- Manica, M. 1980. Za docentom Jánom Futákom. Vpred (Zvolen) 21/28: sine pag.
- Manica, M. 2010. Spomienka na významného vedca Doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. Enviromagazín 15/5: 28–29. [http://www.enviromagazin.sk/enviro2010/enviro5/16_spomienka.pdf].
- Maťovčík, A. et al. 1987. Futák Ján. In Maťovčík, A. et al. Slovenský biografický slovník II. Matica Slovenská, Martin. p. 144–145.
- Maťovčík, A. et al. 2004. Futák Ján. In Maťovčík, A. et al. Biografický lexikón Slovenska II. Slovenská národná knižnica, Národný biografický ústav, Martin. p. 693–694.
- Medovič, J. [sine dat.] Prínos Jána Futáka k botanickému výskumu Veľkej Fatry I. Msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Medovič, J. [sine dat.] Prínos Jána Futáka k botanickému výskumu Veľkej Fatry II. Msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Mihálik, Š. 1974. Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. šesťdesiatročný. Ochrana prírody (Praha) 29: 261.
- Mihálik, Š. 1975. Doc. RNDr. Ján Futák jubiluje. Československá ochrana prírody 15: 298–302.

- Michalko, J. 1964. Päťdesiatka – jubileum Doc. Dr. Jána Futáka. *Biológia* (Bratislava) 19/1: 65–66.
- Michalko, J. & Zahradníková, K. 1974. Doc. Dr. Ján Futák, CSc. šesťdesiat-ročný. *Biológia* (Bratislava) 29/1: 93–95.
- Mojžišová, Ľ. 2014 (pondelok 19. 5. 2014). Konferencia bude spomienkou na významného botanika Jána Futáka. *Sme*. Zvolen. [<http://zvolen.sme.sk/c/7207833/konferencia-bude-spomienkou-na-vyznamneho-botanika-jana-futaka.html#ixzz3D7yZrGeU>]
- Okáli, I., Podušelová, G. & Vozárová, M. (eds) 2004. Futák Ján. In Okáli, I., Podušelová, G. & Vozárová, M. (eds). *Múzejníctvo a zberateľstvo na Slovensku. Biografický slovník. Zväzok I. Slovenské národné múzeum a Zväz múzeí na Slovensku*, Bratislava. p. 23.
- Polívka, F., Domin, K. & Podpěra, J. 1928. *Klíč k úplné květeně Republiky Československé*. R. Promberger, Olomouc.
- Radwańska-Paryska, Z. & Paryski, W. H. 1973. Futák Ján. In Radwańska-Paryska, Z. & Paryski, W. H. *Encyklopedia Tatrzańska. Sport i Turystyka*, Warszawa. p. 120.
- Radwańska-Paryska, Z. & Paryski, W. H. 1995. Futák Ján. In Radwańska-Paryska, Z. & Paryski, W. H. *Wielka Encyklopedia Tatrzańska*. Wydawnictwo Górskie, Poronin. p. 288–289.
- Poznámká. 2. vydanie vyšlo v r. 2000, internetová verzia: http://z-ne.pl/t/haslo,1230,futak_jan.html
- Skala, L. 1988. Futák Ján. In Skala, L. *Malý slovník biografii: Stručný výběr ze životopisných údajů některých nežijících osobností ve vztahu k zemědělství na území Československa i v zahraničí I (A–H)*. Sborník ČSAZ 125. Československá akademie zemědělská, Praha. p. 164.
- Sliačky, J. 1993. Botanik docent Ján Futák a jeho srdcovka – Kňaží stôl. <http://agenturatoretura.blog.pravda.sk/2014/01/13/botanik-docent-jan-futak-a-jeho-srdcovka-knazi-stol/>
- Slušná, O. 1970. Futák Ján. In Slušná, O. *Kto je kto na Slovensku – 1969*. Slovakopress a ČSTK, Bratislava. p. 111–112.
- Stockmann, V. 2009. Futák Ján. In Stockmann, V. (ed.), *Kto je kto v ochrane prírody Slovenska. Múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Liptovský Mikuláš*. p. 54
- Stockmann, V. 2010. Kňaz a botanik doc. RNDr. Ján Futák, CSc. *Lesník* 2010/11: 20.
- Šípošová, H., Goliašová, K., Hrabovec, I. & Vozárová, M., 2004: Osobnosti botaniky po ktorých boli pomenované rastliny zo Slovenska. Prednáška

s prezentáciou na 8. zjazde Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV v Piesočnej pri Moravskom Sv. Jáne (2. 6. 2004) a doplnkové študijné CD. Msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.

Poznámka. Časť prezentácie je venovaná taxónom pomenovaným po J. Futákovi; materiál je v archíve a v databáze *Taxóny opísané zo Slovenska (semenné rastliny)* Botanického ústavu SAV v Bratislave.

Tomeš, J. & Léblová, A. (eds) 1992. Futák Ján. In Tomeš, J. & Léblová, A. (eds), Československý biografický slovník. Encyklopedický institut ČSAV a Academia, Praha. p. 160.

Zahradníková, K. 1990. Priekopník slovenskej botaniky, spomienka na docenta Jána Futáka. *Sloboda* 45/30: 5.

Zahradníková, K. & Šípošová, H. 2004. Doc. RNDr. Futák Ján, CSc. Slovenská botanická spoločnosť a Botanický ústav SAV, Bratislava. Spomienková dvojstrana.

Zahradníková, K. & Šípošová, H. 2010. Futák Ján. In Vozárová, M. & Šípošová, H. (eds), Osobnosti botaniky na Slovensku. Veda, Bratislava. p. 156–158.

Zahradníková, K. & Zlinská, J. 1991. Spomíname na botanika a kňaza Jána Futáka. *Katolícke noviny* 106/8 (24. 2. 1991): 7.

Zarzycki, K. 1982. Jan Futák (1914–1980). *Wiadomości Botaniczne* 26/1–2: 3–5.

Zlinská, J., 1991: Retrospektívy z Kňazieho stola. *Krásy Slovenska* 68/3: 46.

Zlinská, J. 1992. Kňazi stôl – symbol botanika a kňaza Jána Futáka. *Chránené územia Slovenska* 1992/18: 84–86.

Podakovanie

Ďakujeme Ing. J. Burkovskému za doplnky do bibliografie.

Prínos Jána Futáka pre floristický a taxonomický výskum na Slovensku

Contribution of Ján Futák to the floristical and taxonomical research in Slovakia

JUDITA KOCHJAROVÁ^{1, 2}

¹Katedra fytoľógie, Lesnícka fakulta, Technická univerzita vo Zvolene, T. G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen, judita.kochjarova@tuzvo.sk

²Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava

Abstract: Ján Futák (1914–1980), one of the most important personalities of the modern Slovak botany of 20th century, significantly contributed to floristic research in the whole territory of Slovakia. As the founder of the multivolume work "Flóra Slovenska" [*Flora of Slovakia*] he prepared its methodical base and threatened several taxonomic groups for the first three volumes: Lycopodiaceae (*Lycopodium*, *Lycopodiella*, *Diphasium*), Huperziaceae (*Huperzia*), Selaginellaceae (*Selaginella*), Equisetaceae (*Equisetum*), Ophioglossaceae (*Ophioglossum*, *Botrychium*), Marsileaceae (*Marsilea*), Salviniaceae (*Salvinia*), Azollaceae (*Azolla*), Ranunculaceae (*Caltha*, *Trollius*, *Helleborus*, *Callianthemum*, *Cimicifuga*, *Aquilegia*, *Delphinium*, *Anemone*, *Hepatica*, *Pulsatilla*, *Myosurus*, *Ranunculus*, *Ficaria*, *Adonis*, *Clematis*), and Linaceae (*Radiola*, *Linum*). The Appendix of the paper summarizes Futák's floristic data from Slovakia collected during nearly 50 years (1930–1978), both published ones (in the work *Flora of Slovakia*) and unpublished field records noticed by Ján Futák (recently stored as a part of his manuscript estate in the Archive of the Botanical Institute of the Slovak Academy of Sciences in Bratislava).

Key words: database, Flora of Slovakia, floristics, Ján Futák, taxonomy

Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. (1914–1980), jeden zo zakladateľov moderného vedeckého botanického výskumu na Slovensku, sa veľmi významnou mierou zaslúžil o pokrok v poznaní flóry Slovenska a taxonómie cievnatých rastlín. Všetky jeho práce sú založené na dôkladnom terénnom výskume a vlastnom poznaní rastlínstva územia, v ktorom pracoval. Podľa svedectiev súčasníkov, práve vo floristike videl nevyhnutný základ kvalitného botanického výskumu (Magic 1984).

Svoje prvé floristické štúdie v Západných Tatrách a Súľovských vrchoch podnikol už ako stredoškolský študent a v roku 1932 ich zavŕšil dvomi zo svojich celkovo až piatich publikačných prvotín (Futák 1932a, b). Počas gymnaziálnych štúdií (r. 1924–1928 reálne gymnázium vo Zvolene, r. 1928–1932 reálne gymnázium v Banskej Bystrici) intenzívne botanizoval aj v blízkom okolí svojho rodiska, Turovej neďaleko Zvolena. Svoje nálezy a poznatky z tohto regiónu potom zúročil o desaťrošie neskôr, pri publikovaní monografie o Kremnických vrchoch (Futák 1943), ako aj viacerých ďalších floristických

príspevkov, vzťahujúcich sa na územie Slovenského stredohoria (Futák 1942, 1946ab, 1947a, 1948a). Po ukončení súbežného univerzitného štúdia prírodných vied a teológie vo francúzskom Štrasburgu (r. 1932–1937) a pastoračnej práce v Česko-slovenskej, neskôr Slovenskej katolíckej misii v Paríži (r. 1937–1940) pôsobil až do konca svojho života hlavne v Bratislave. Stal sa spoluzakladateľom Botanického ústavu Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity – dnešnej Katedry botaniky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského (r. 1940–1949), pracoval v štátnej službe na vtedajšom Povereníctve stavebného priemyslu ako vedúci vegetačného mapovania (r. 1949–1953), neskôr na Pamiatkovom ústave v oblasti ochrany prírody (r. 1953–1955) a napokon ako vedúca osobnosť Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (r. 1955–1980). Podrobnejšie životopisné údaje o Jánovi Futákovi uverejnili napr. Michalko (1964), Jasičová & Zahradníková (1980), Bertová (1981), Magic (1984), Zahradníková & Šípošová (2010) a iní; jeho životu a dielu je venovaný aj rozsiahly biografický príspevok v tomto zborníku (Letz 2016).

Poznávaníu rastlínstva Slovenska zasvätil Ján Futák bezmála päťdesiat rokov života, pričom takmer každý rok väčšinu vegetačnej sezóny strávil v teréne, o čom svedčia tisíce terénnych záznamov a zozbieraných herbárových položiek, uložených v herbári Katedry botaniky Prírodovedeckej fakulty UK (SLO) a v herbári Botanického ústavu SAV (SAV) v Bratislave. Mnohé takto získané údaje uverejnil v podobe samostatných floristických príspevkov alebo aj rozsiahlejších štúdií. Postupne podrobnejšie spracoval územie Tatier (Futák 1932a, 1946c, 1956), už spomínanú oblasť Slovenského stredohoria (Futák 1942, 1943, 1946ab, 1947a, 1948a), Slovenský kras (Futák 1947b, 1954), okolie Hajnáčky a Levíc v Ipeľsko-rimavskej brázde (Futák 1948b, 1949, 1953) a časť Podunajskej nížiny v okolí Komárna, Štúrova, Nitry a Želiezoviec (Futák 1962). Dlhoročnú systematickú pozornosť venoval floristickým a fytoecologickým výskumom v Strážovských a Súľovských vrchoch, ktoré ho zaujali ešte v mladosti. Okrem už spomínaného krátkeho príspevku o flóre Manínskej úžiny a Súľovských skál (1932b) sa sústredil najmä na južnú časť pohoria, predovšetkým na masívy Kňazieho stola a Rokoša (Futák 1947c, 1960, 1961). V niekoľkých kratších článkoch sa venoval aj flóre Devínskej Kobyly (Futák 1965), masívu Zobora pri Nitre (Futák 1966a), či Krivánskej Malej Fatry (Futák 1972a). Veľké množstvo vlastných dlhodobozhromažďovaných floristických údajov z celého územia Slovenska od Záhoria až po Nízke Poloniny, využil v súbornom encyklopedickom diele Slovensko – Príroda, do ktorého vypracoval rozsiahly a podrobný fytogeografický prehľad (Futák 1972b).

V rámci samostatných chorologických prác, sústredenú pozornosť venoval niektorým vybraným taxónom s fytogeograficky významným alebo hraničným výskytom na území Slovenska: *Cotinus coggygria* (Futák 1932c), *Fraxinus ornus* a *Ruscus hypoglossum* (Futák 1941–1942), *Fritillaria meleagris* (Futák 1946d), *Silene viridiflora* (Futák 1947d), *Colchicum arenarium* (Futák 1948c). Osobitné štúdie venoval rodom *Anthericum* (Futák 1959) a *Diphysium* (Futák 1963). Systematicky a dlhodobo študoval najmä výskyt a rozšírenie rastlinných endemitov na našom území, pričom sa zároveň venoval aj všeobecnej problematike endemizmu cievnatých rastlín. Z tejto oblasti uverejnil viacero prehľadových štúdií (Futák 1971, 1972c, 1976, 1980, 1981), ktoré sa opierajú o jeho vlastné, dôkladné a v mnohých prípadoch aj viackrát overované terénne poznanie.

Veľké množstvo nazbieraných floristických údajov sprístupnilo odbornej verejnosti ich postupné uverejňovanie v jednotlivých zväzkoch súborného diela Flóra Slovenska. Veľkú časť údajov J. Futák ešte počas svojho života poskytol pre tento účel vo forme prepísaných a skontrolovaných floristických záznamov, ktoré sú v súčasnosti zahrnuté do floristickej databázy Oddelenia taxonómie vyšších rastlín (OTVR) Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (BÚ SAV; údaje sa postupne ukladajú aj v elektronickej podobe do Databázy flóry Slovenska – DataFloS). Rovnako intenzívne sa pri spracovaní jednotlivých taxonomických skupín do Flóry Slovenska využíva aj bohatý herbár J. Futáka, ktorého prevažná časť je po roztriezení súčasťou kolekcie SAV. Napriek tomu však veľké množstvo jeho údajov zostáva naďalej neuverejnených. Celkový počet floristických údajov, ktoré počas života zozbieral, možno odhadnúť (veľmi približne) na zhruba 30 až 50 tisíc.

V pozostalosti J. Futáka, resp. v tej jej časti, ktorá je uložená v archíve OTVR BÚ SAV, sa okrem iného nachádza aj približne 50 originálnych zápisníkov, obsahujúcich jeho vlastnou rukou písané terénne záznamy z rokov 1933–1970 a tiež prepis veľkej časti z nich (r. 1933–1962). Tento veľmi cenný materiál zatiaľ nebol v ucelenej podobe spracovaný a sprístupnený. Zápisníky sú rozličnej veľkosti a formátu, údaje v nich sú písané perom alebo niekedy ceruzkou, pričom lokality sú poväčšine vypísané celými slovami a aj dátumy sú zreteľné; naproti tomu zoznamy zistených druhov sú uvedené najčastejšie iba vo forme skratiek, navyše dosť ťažko čitateľných, resp. identifikovateľných. Zápisníky väčšieho (A5) formátu z posledných rokov (r. 1962–1970) majú v stĺpcoch popri pôvodnom zázname aj súbežné ekvivalenty, neskôr dopísané zreteľnejším a teda ľahšie čitateľným rukopisom.

Prepísaná časť materiálu (obdobie do júna 1962) zahŕňa celkom 900 strán strojopisu formátu A4 (vo dvoch identických kópiách), voľne zložených do kartónových obalov, bez väzby, s ručným poradovým číslovaním jednotlivých listov. Údaje z terénnych záznamov nie sú usporiadané chronologicky, z čoho možno usúdiť, že pravdepodobne vznikli postupným prepisovaním zápisníkov vo viac-menej náhodnom poradí. Obsahujú dátum (deň, mesiac a rok; len v ojedinelých prípadoch niektorý z časových údajov chýba) a podrobné lokalizácie so zoznamom druhov v podobe celých latinských názvov taxónov. Množstvo zapísaných druhov sa u jednotlivých záznamov líši, na niektorých lokalitách sú zapísané iba význačné alebo zaujímavejšie druhy, inde súpis pozostáva aj z niekoľkých desiatok taxónov. Časté sú aj prípady fyto-cenologických zápisov zaznamenaných podľa štandardnej zúrišsko-montpeliérskej metodiky. Ich počet možno odhadnúť na niekoľko desiatok, najviac ich pochádza z nelesných travinno-bylinných spoločenstiev zo Strážovských vrchov. S najväčšou pravdepodobnosťou boli použité aj v dizertačnom rukopise a v publikáciách, týkajúcich sa spomínaného územia (Futák 1947c, 1960, 1961). V strojopise sa miestami nachádzajú ručné opravy alebo doplnky, vpísané ľahko identifikovateľným rukopisom J. Futáka, z čoho možno usúdiť, že on sám tento prepis skontroloval a v prípade potreby na príslušných miestach opravil. Vďaka tomu ho možno považovať za dostatočne hodnoverný.

Je zjavné, že kompletné sprístupnenie celého spomínaného materiálu, akokoľvek by bolo užitočné, by presahovalo rámec tohto príspevku (a navyše, vyžadovalo by aj oveľa viac času). V prílohe (Appendix 1) je zhrnutý podrobný zoznam všetkých lokalít, ktoré obsahuje spomínaná rukopisná pozostalosť alebo boli (napospol v skrátenej forme) už prv uverejnené v postupne vychádzajúcich zväzkoch Flóry Slovenska. Jediným fytogeografickým okresom, z ktorého nebol ani v rukopisej pozostalosti, ani vo Flóre Slovenska doteraz nájdený žiaden konkrétny záznam, je Vihorlat. Vo fytogeografickom prehľade Slovenska (Futák 1972b) je aj tento celok pomerne podrobne charakterizovaný, vrátane vymenovania význačných druhov z viacerých lokalít (napr. Malý a Veľký Senderov, Krivošćanka, Humenský Sokol); podklady k tejto kapitole však môžu pochádzať aj od iných autorov. Z preštudovaného materiálu jednoznačne vyplýva, že všetky ostatné fytogeografické celky na Slovensku J. Futák minimálne raz navštívil. Najmenej ním preskúmaných lokalít (okolo 5 alebo aj menej) sa nachádza v okresoch/podokresoch 7. Košická kotlina, 9. Biele Karpaty (južná časť), 19. Slanské vrchy, 25. Turčianska kotlina a 27a. Biele Karpaty (severná časť). Naopak, medzi najčastejšie navštevované a teda najpodrobnejšie preskúmané (s viac ako pätnástimi navštívenými

lokalitami) patria okresy 2. Ipel'sko-rimavská brázda, 3. Slovenský kras, 6. Podunajská nížina, 8. Východoslovenská nížina, 13. Strážovské a Súľovské vrchy, 14. Slovenské stredohorie, 21. Fatra, 22. Nízke Tatry, 23. Tatry a 28. Západné Beskydy. Mnohé „obľúbené“ lokality navštevoval opakovane vo viacerých vegetačných sezónach alebo aj v rozličných ročných obdobiach.

Ťažisko floristickej a taxonomickej práce Jána Futáka spočíva predovšetkým v jeho pôvodnom autorskom prínose do diela Flóra Slovenska, ktorého bol iniciátorom a zakladateľom. Prvé tri zväzky tejto série zároveň spolueditoval. Bližším podrobnostiam, súvisiacim s vypracovaním projektu na celé dielo, ako aj účasti na jeho vzniku a ďalšom priebehu tvorby, je venovaný osobitný príspevok v tomto zborníku (Goliašová 2016). Do II. zväzku (Futák 1966b) autorsky spracoval 8 čeľadí s 11 rodmi: Lycopodiaceae (*Lycopodium*, *Lycopodiella*, *Diphasium*), Huperziaceae (*Huperzia*), Selaginellaceae (*Selaginella*), Equisetaceae (*Equisetum*), Ophioglossaceae (*Ophioglossum*, *Botrychium*), Marsileaceae (*Marsilea*), Salviniaceae (*Salvinia*), Azollaceae (*Azolla*). Do III. zväzku (Futák & Bertová 1982) autorsky spracoval 2 čeľade so 17 rodmi: Ranunculaceae (*Caltha*, *Trollius*, *Helleborus*, *Callianthemum*, *Cimicifuga*, *Aquilegia*, *Delphinium*, *Anemone*, *Hepatica*, *Pulsatilla*, *Myosurus*, *Ranunculus*, *Ficaria*, *Adonis*, *Clematis*), Linaceae (*Radiola*, *Linum*). Je autorom opisu západokarpatského endemického druhu *Pulsatilla subslavica* Futák ex Goliašová (podrobnejšie v samostatnom príspevku v tomto zborníku; Mered'a et al. 2016).

Pod'akovanie

Ďakujem kolegovi D. R. Letzovi a K. Goliašovej za cenné pripomienky a doplnky k rukopisu.

Litaratúra

- Bertová, L. 1981. Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. 13. 1. 1914 – 7. 7. 1980. Preslia 53: 175–177.
- Futák, J. 1932a. Príspevok k poznaniu kveteny Liptovských hôľ. Čas. Muz. Slov. Spoločn. 24/1–2: 3–16.
- Futák, J. 1932b. O kvetene Manínskeho priesmyku a Súľovských skál. Sborn. Muz. Slov. Spoločn. Turč. sv. Martin 26: 131–135.
- Futák, J. 1932c. O výskyte škumpy protizimničnej (*Rhus cotinus* L.) na Slovensku. Kultúra, Trnava 4: 279–282.
- Futák, J. 1941–1942. K výskytu *Fraxinus ornus* a *Ruscus hypoglossum* na Slovensku. Krásy Slov. 20: 157–159.
- Futák, J. 1942. Kremnické pohorie. Tech. Obzor. Slov., Prírod. Príl. 3: 31–33.
- Futák, J. 1943. Kremnické hory. Štúdia geobotanicko-floristická. Matica slovenská, Turčiansky sv. Martin.

- Futák, J. 1946a. Príspevok k poznaniu teplomilnej vegetácie stredného Slovenska. Prírodoved. Sborn. 1: 221–225.
- Futák, J. 1946b. Botanické zaujímavosti z okolia Novej Bane. Príroda 1: 79.
- Futák, J. 1946c. Tatranské rastlinstvo. Príroda 1: 88–94.
- Futák, J. 1946d. Rozšírenie druhu *Fritillaria meleagris* na Slovensku. Krásky Slov. 23: 231–233.
- Futák, J. 1947a. Rastlinstvo Slovenskej brány pri Kozárovciach. Prírodoved. Sborn. 2: 27–34.
- Futák, J. 1947b. Botanický pohľad na Juhoslovenský kras. Príroda 2: 116.
- Futák, J. 1947c. Xerothermná vegetácia skupiny Kňažného stola (západné Slovensko). Spoloč. sv. Vojtecha, Trnava.
- Futák, J. 1947d. Ďalšia lokalita silenky zelenokvetej (*Silene viridiflora* L.). Prírodoved. Sborn. 2: 50.
- Futák, J. 1948a. Zaujímavá lokalita xerothermnej vegetácie pri Vigľaši na východ od Zvolena. Českoslov. Bot. Listy 1: 81–84.
- Futák, J. 1948b. Botanické zaujímavosti z okolia Hajnáčky. Prírodoved. Sborn. 3: 222–230.
- Futák, J. 1948c. *Colchicum arenarium* W. K. nový druh pre ČSR. Českoslov. Bot. Listy 1: 5.
- Futák, J. 1949. Botanické zaujímavosti z okolia Levíc. Českoslov. Bot. Listy 1: 67–70.
- Futák, J. 1953. Zaujímavé rastliny v Horšiánskej doline pri Leviciach. Biológia (Bratislava) 8/1: 9–15.
- Futák, J. 1954. Rastlinstvo Juhoslovenského krasu a jeho ochrana. Pamiat. Múz. 3: 128–134.
- Futák, J. 1956. Rastlinstvo Tatranského národného parku. In: Hirš, M. (ed.) Príroda Tatranského národného parku. Osveta, Martin. p. 125–202.
- Futák, J. 1959. *Anthericum liliago* na Slovensku doteraz nezistené. Biológia 14: 944–945.
- Futák, J. 1960. Xerothermná vegetácia južnej časti Strážovskej hornatiny. Bratislava, 1960. Kandidátska dizertačná práca, msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Futák, J. 1961. Ekológia a rozšírenie niektorých vzácnějších druhov rastlín v južnej časti Strážovskej hornatiny. Biológia (Bratislava) 16: 420–427.
- Futák, J. 1962. Floristické poznámky z juhovýchodnej časti Západoslovenského kraja. In: Sborn. Prác Ochr. Přír. Západosl. Kraj. KSŠPSOP, Bratislava, p. 35–50.
- Futák, J., 1963. Rod *Diphysium* Presl em. Rothm. (*Lycopodium* L. p. p.) na Slovensku. Biológia 18: 256–264.
- Futák, J. 1965. Rastlinstvo Devínskej Kobyly. Svet vedy 10: 519–520.
- Futák, J. 1966a. Rastlinstvo Zobora. Svet vedy 13: 202–207.
- Futák, J. (ed.) 1966b. Flóra Slovenska II. Veda, Bratislava.
- Futák, J. 1971. Endemické rastliny na Slovensku. In: Magic, D. (ed.) Zborn. Predn. Zjazdu Slov. Bot. Spoločn. Tisovec 1970. Slov. Bot. Spoločn. pri SAV & Bot. ústav SAV, Bratislava. p. 39–54.
- Futák, J. 1972a. Rastlinstvo Krivánskej Malej Fatry. Ochr. Přír. Praha 9: 209–212.
- Futák, J. 1972b. Fytogeografický prehľad Slovenska. In: Lukniš, M. (ed.) Slovensko 2. Príroda. Príroda, Bratislava. p. 431–482.
- Futák, J. 1972c. Endemity. In: Lukniš, M. (ed.) Slovensko 2. Príroda. Príroda, Bratislava. p. 421–431.
- Futák, J. 1976. Endemické rastliny v Tatranskom národnom parku. Zborn. Prác Tatransk. Národ. Parku 17 (1975): 79–107.
- Futák, J. 1980. Endemity. In: Mazúr, E. & Jakál, J. (eds) Atlas SSR. Textová časť. Veda, Bratislava. p. 57.

- Futák, J. 1981. Endemické rastliny Slovenska. Stud. Českoslov. Akad. Věd Praha 20: 45–49.
- Futák, J. & Bertová, L. (eds) 1982. Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- Goliašová, K. 2016. Ján Futák a jeho prínos pre vznik diela Flóra Slovenska. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 3: 171–174.
- Jasičová, M. & Zahradníková, K. 1980. Zomrel Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. Biológia (Bratislava) 35: 771–772.
- Letz, D. R. 2016. Kňaz a botanik Ján Futák – chronológia života a diela. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 3: 5–41.
- Magic, D. 1984. K nedožitej sedemdesiatke Doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. Biológia (Bratislava) 39: 117–118.
- Mereďa, P., Feráková, V., Goliašová, K., Hodálová, I., Perný, M. & Šipošová, H. 2016. Taxóny spojené s menom Jána Futáka. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 3: 171–203.
- Michalko, J. 1964. Päťdesiatka – jubileum Doc. Dr. Jána Futáka. Biológia (Bratislava) 19: 65–66.
- Zahradníková, K. & Šipošová, H. 2010. Futák, Ján. In Vozárová, M. & Šipošová, H. (eds) Osobnosti botaniky na Slovensku. Veda, Bratislava. p. 156–158.

Appendix 1

Chronologický prehľad floristických záznamov Jána Futáka

Prehľad je spracovaný na základe údajov, publikovaných vo všetkých doteraz uverejnených zväzkoch diela *Flóra Slovenska* (*rok, fytogeografický okres/podokres, lokalita) aj nepublikovaných údajov z terénnych zápisníkov a ich prepisov, uložených na BÚ SAV (dátum, fytogeografický okres/podokres, lokalita). V prípade nepublikovaných terénnych údajov bez uvedenia presného dátumu sú chýbajúce čísla nahradené otáznikom. Jednotlivé údaje sú oddelené pomlčkou. Všetky záznamy sú zoradené v chronologickom poradí podľa rokov a v rámci jednotlivých rokov sú usporiadané podľa príslušnosti ku jednotlivým fytogeografickým celkom. Pre lepšiu orientáciu v texte sú počiatočné údaje v rámci jednotlivých rokov zvýraznené polotučne. Skratky pre svetové strany sú (na rozdiel od starších zväzkov diela *Flóra Slovenska*) v celom nasledujúcom výpočte jednotne uvádzané iba v slovenskom jazyku (S – sever, severne, severný; analogicky potom aj J – juh, V – východ, Z – západ). Okrem tejto výnimky bolo do pôvodnej ortografie a miestopisného názvoslovia zasahované len minimálne (napr. v prípade zrejmej chyby alebo preklepu), a to v záujme zachovania autenticity nepublikovaných záznamov a tiež v záujme pokiaľ možno jednoznačného stotožnenia už publikovaných údajov.

*1929, 14d, Banská Bystrica, Stará kopa.

*1930, 14c, Zvolen. – ***1930**, 14c, Turová. – ***1930**, 14c, Banská Bystrica, časť Uľanka. – ***1930**, 21c, Staré Hory. – ***1930**, 28, Suchá Hora, Rudné. – ***1931**, 6, Nové Mesto nad Váhom.

*1931, 9, Nové Mesto nad Váhom, Turecká. – ***1931**, 9, Trenčianske Bohuslavice, vrch Turecko. – ***1931**, 11, Tematín. – ***1931**, 11, Tematín, 590 m n. m. – ***1931**, 11, Tematín, hradný vrch. – ***1931**, 11, Tematín–Ihelník. – ***1931**, 13, Horné Motešice. – ***1931**, 13, Rokoš. – ***1931**, 13, Trebichava, vrch Kňazný stôl. – ***1931**, 13, Malý Manín. – ***1931**, 14b, Zemianske Kostoľany. – ***1931**, 14c, Budča. – ***1931**, 14c, Turová. – ***1931**, 14c, Banská Bystrica, vrch Urpín. – ***1931**, 14d, Banská Bystrica, Stará kopa. – ***1931**, 14d, Mičinská dolina. – ***1931**, 14c, Uhliská, vrch Vtáčnik. – ***1931**, 23a, Volovec. – ***1931**, 23a, Roháče.

*1932, 2, Trnové, Selce. – ***1932**, 6, Čenkov. – ***1932**, 14c, Hronská Dúbrava. – ***1932**, 14c, Zvolen, vrch Stráž. – ***1932**, 21c, Suchý vrch. – ***1932**, 21c, Čierny kameň. – ***1932**, 21c, Banská Bystrica, Ostrý vrch. – ***1932**, 22, Slovenská Ľupča.

*1933, 14b, Brusno. – ***1933**, 14c, Hronská Dúbrava–Budča. – ***1933**, 14c, Radvaň–Malachov. – ? 7. 1933, 14c, medzi Radvaňou a Malachovom, kopec Hôrka nad Radvaňou. – ? 7. 1933, 14c, medzi Radvaňou a Malachovom, pasienky medzi obcami, exp. SZ. – ***1933**, 14d, Medzibrod. – ***1933**, 14d, Brusno. – ? 7. 1933, 14d, Brusno, dolomitová skala neďaleko obce, exp. S. – ***1933**, 14c, Prenčov. – ? 8. 1933, 14c, Prenčov. – ? 8. 1933, 14c, Sitno. – ? 8. 1933, 14c, Svätý Antol, andezitové skaly, exp. JZ. – ? 7. 1933, 15, Medzibrod nad Hronom, pole. – ***1933**, 22, Ondrej–Medzibrod. – ? 7. 1933, 22, dolomitové skaly medzi Ondrejom a Medzibrodom nad traťou, ľavý breh Hrona. – ***1933**, 22, Medzibrod. – ***1933**, 22, Ľubietová, pri železničnej stanici. – ? 7. 1933, 22, dolomitové skaly nad železničnou stanicou Ľubietová, za cestou do Hiadľu. – ***1933**, 22, Slovenská Ľupča. – ? 7. 1933, 22, Slovenská Ľupča, vyše obce. – ***1934**, 14b, Stará Kremnička.

*1934, 14c, Zvolen, vrch Veľká Stráž. – ***1934**, 14c, Zvolen, lúky Tepličky. – ***1934**, 14c, Jalná–Stará Kremnička, pri železničnej trati. – ***1934**, 14c, Turová. – ? 7. 1934, 14c, Turová, Grúň. – ? 7. 1934, 14c, Turová, Háj. – ? 7. 1934, 14c, Turová, Stráň. – ? 7. 1934, 14c, Turová, Skalica. – ? 7. 1934, 14c, Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (teraz asi všetko zorané). – 20. 8. 1934, 14c, Stará Kremnička, okolie železničnej stanice. – 20. 8. 1934, 14c, Bartošova Lehôtka

J od Kremnice, pri železničnej stanici. – 20. 8. 1934, 14c, Jastrabie, okolie obce. – *1934, 21d, Suchá dolina pod Sivým vrchom.

29. 7. 1935, 14a, Svätý Beňadik, v obci a andezitová skalnatá stráň poniže obce. – *1935, 14a, Nová Baňa. – 30. 7. 1935, 14a, andezitové skaly pri Novej Bani. – 31. 7. 1935, 14a, skaly medzi Novou Baňou a Voznicou naproti obci Rudno nad Hronom. – *1935, 14e, Rudno nad Hronom. – 31. 7. 1935, 14e, Rudno nad Hronom. – 31. 7. 1935, 14e, medzi obcami Brehy a Rudno nad Hronom. – *1935, 14c, Hronská Dúbrava. – *1935, 14c, Hronská Dúbrava, vrch Bučan. – ? 7. 1935, 14c, Dúbrava–Budča, andezitové svahy vrchu Bučan nad Hronom, exp. J. – *1935, 14c, Hronská Breznica, pravý breh Hrona. – *1935, 14c, Turová. – 15. 7. 1935, 14, Veľký vrch J od Zvolena. – *1935, 14e, Brehy–Rudno nad Hronom. – *1935, 14f, Sása. – 2. 8. 1935, 14f, Sása, andezitová stráň, exp. JZ. – 3. 8. 1935, 14f, Krupina, skalnaté svahy (andezit) okolo tunela. – *1935, 14f, Babiná, osada Lánička. – 3. 8. 1935, 14f, andezitové skaly neďaleko železničnej stanice Babiná. – *1935, 21c, Dolný Harmanec. – 27. 8. 1935, 21c, Harmanecká dolina, poniže Dolného Harmanca, pravá strana potoka. – 27. 8. 1935, 21c, Harmanecká dolina, Dolný Harmanec, vápencové skaly nad obcou. – *1935, 21c, Harmanecká dolina. – 27. 8. 1935, 21c, Harmanecká dolina, povýše Horného Harmanca. – 27. 8. 1935, 21c, Harmanecká dolina, dolina Túfna. – *1935, 21c, Zalámaná dolina. – 27. 8. 1935, 21c, Harmanecká dolina, Zalámaná dolina. – 28. 8. 1935, 21c, okolie Horného Jelena. – 28. 8. 1935, 21c, vápencové skaly pri Dolnom Jelenci. – 28. 8. 1935, 21c, hrebeň Šturca. – 28. 8. 1935, 21c, lúky smerom na vrch Zvolen v Nízkyh Tatrách. – *1935, 22, vrch Zvolen. – 28. 8. 1935, 22, vrchol vrchu Zvolen. – *1935, 25, Horná Štubňa.

*1936, 23c, Tristarská dolina.

*1939, 14c, Zvolenská dolina. – *1939, 14c, Hronská Breznica, vrch Bučan. – *1939, 14c, Banská Bystrica, Sásová.

*1940, 3, Zádielska dolina. – *1940, 3, Zádielsky kameň. – *1940, 14c, Hronská Dúbrava. – *1940, 14c, Hronská Dúbrava, vrch Bučan. – *1940, 23b, Zelené pleso. – *1940, 23b, Rysy.

*1941, 2, Prieloh. – *1941, 2, Rybník, nad obcou. – *1941, 2, Čajkov. – *1941, 2, Tekovská Nová Ves, vo vinohradoch. – *1941, 2, Tekovská Nová Ves, Svätý Urban. – *1941, 2, Tekovská Nová Ves–Podlužany. – *1941, 4, Láb. – *1941, 6, Jur pri Bratislave, Šúr. – *1941, 6, Tekovská Nová Ves. – *1941, 6, Starý Tekov. – *1941, 13, Uhrovské Podhradie, hradný vrch a Rokoš. – *1941, 13, Temeš, Temešianska dolina. – *1941, 14e, Psiare, vrch Krivín. – *1941, 14c, Zvolen, vrch Stráž. – *1941, 14c, Malachov. – *1941, 23a, Zuberec–Zverovka.

*1942, 2, Rybník–Čajkov. – *1942, 6, Jur pri Bratislave, Šúr. – *1942, 6, Nitra, za mostom cez rieku Nitra. – *1942, 6, Nitra, Kalvária. – *1942, 12, Zobor. – *1942, 13, Uhrovec–Dubníčka. – *1942, 13, Uhrovec, pri ceste do Prievdize. – *1942, 13, Rokoš. – *1942, 13, Rokoš, ca 1000 m n. m. – *1942, 13, Rokoš, vrchol. – *1942, 13, Trebichava, vrch Kňažný stôl. – *1942, 13, Timoradza, vrch Drieňovec. – *1942, 13, Slatina nad Bebravou, sedlo Mely. – *1942, 13, Timoradza, vrch Udriná. – *1942, 14c, Hronská Breznica. – *1942, 14c, Budča. – *1942, 14c, Zvolen, polia. – *1942, 14f, Babiná–Bzovská Lehôtka. – *1942, 21a, Martinské hole. – *1942, 21b, Rozsutec. – *1942, 21b, Medziholie pod Rozsutcami. – *1942, 21b, dolina Bystrička. – *1942, 21b, Suchý. – *1942, 21b, Veľký Kriváň. – *1942, 21c, Turčianska Štiavnička, Katova skala. – *1942, 21c, Majerova skala. – *1942, 21c, Kráľova studňa. – *1942, 21c, Gaderská dolina. – *1942, 21c, Dedošova dolina, ca 650 m n. m. – *1942, 21c, Tlstá. – *1942, 21c, Tlstá, vrchol. – *1942, 21c, Gaderská dolina, Kozia skala. – *1942, 21c, Plavá. – *1942, 21d, Choč. – *1942, 22, Poludnica. – *1942, 22, Poludnica–dolina Bielej. – *1942, 22, Liptovský Ján. – *1942, 26a, Liptovský Ján–Liptovský Hrádok. – *1942, 26a, Liptovský Hrádok, Favý breh Váhu.

*1943, 2, Podlužany. – *1943, 2, Hajnáčka, Pohanský vrch. – *1943, 3, Domica, nad vchodom do jaskyne. – *1943, 4, Malacky–Kuchyňa. – *1943, 6, Čenkov. – *1943, 6, Marcelová, mŕtve rameno pri Virtovej pustatine. – *1943, 9, Nové Mesto nad Váhom, S. – *1943, 10, Čachtice. – *1943, 10, Čachtice, hrad. – *1943, 10, Bratislava, Rača. – *1943, 11, Tematín. – *1943, 11, Tematín, hradný vrch. – *1943, 12, Zobor. – *1943, 12, Jaskyňa sv. Svorada. – *1943, 13, Dolné Vestenice. – *1943, 13, Horné Motešice. – *1943, 13, Uhrovec, Látkovce. – *1943, 13, vrch Bradlo a roztrúsené na skalách južne od vrcholu Rokoša. – *1943, 13, Lútov. – *1943, 13, Lútov, vrch Bradlo. – *1943, 13, Trebichava, vrch Kňažný stôl. – *1943, 13, Timoradza, Smradľavý vrch. – *1943, 13, Slatinka nad Bebravou. – *1943, 13, Slatina nad Bebravou, sedlo Mely. – *1943, 13, Timoradza, vrch Udriná. – *1943, 14a, Hronský Beňadik. – *1943, 14c, Kremnica, Skalka. – *1943, 14c, Hronská Dúbrava. – *1943, 14c, Budča. – *1943, 14c, Hronská Breznica, Boky. – *1943, 14d, Zvolen, Borová hora. – *1943, 14d, Banská Bystrica, Ostrý vrch. – *1943, 14e, Svätý Beňadik, vrch Krivín (Krásna skala). – *1943, 14e, Kozárovce, vrch Krivín. – *1943, 21b, Rozsutec. – *1943, 22, Brusno, časť Ondrej nad Hronom. – *1943, 22, Ľubietová, pri železničnej stanici. – *1943, 23b, Javorová dolina. – 16. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, pri hájovni Pod Muráňom, okolo potoka, ca 1085 m. – 16. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, pri hájovni Pod Muráňom, pri ceste, ca 1100 m. – *1943, 23b, Javorová dolina, vápenec. – 16. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, ca 1120–1250 m. – 16. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, ca 1300 m, smer kóta 1581,1 pod Košiarom. – *1943, 23b, Javorová dolina, Košiar. – *1943, 23b, Javorová dolina, 1620 m n. m. – *1943, 23b, Javorová dolina, pod kótou 1581 m. – 16. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, vápencové skaly pod kótou 1581,1 m, ca 1350–1400 m. – 16. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, ca 1500 m, žula. – 17. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, v doline, ca 1350–1380 m. – 17. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, 1790 m, žula. – 17. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, 1430–1800 m, žula. – 17. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, ca 1850 m, žula. – *1943, 23b, Javorová dolina, pri Žabom plese. – 17. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, 1880 m, pri Žabom Javorovom plese. – *1943, 23b, Javorová dolina, ca 1360 m n. m. – 18. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, vápenec, 1360 m. – 18. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, smerom k vrchu Košiar, 1380–1500 m, vápenec. – 18. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, smerom k vrchu Košiar, 1530–1800 m, žula. – 18. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, smerom k vrchu Košiar, 1840 m, žula, hrebeň. – 18. 8. 1943, 23b, Javorová dolina, svah Košiar, ca 1400–1500 m, vápenec. – *1943, 23b, Štrbské pleso. – *1943, 23b, Štrbské pleso, mŕtve jazierko. – *1943, 23b, Zelené pleso. – *1943, 23b, Zelené pleso, pri chate. – *1943, 23b, Nad Zeleným Plesom. – *1943, 23b, Popradské pleso, 1500 m n. m. – *1943, 23b, Mlynická dolina. – 25. 8. 1943, 23b, Mlynická dolina, ca 1600–2150 m. – *1943, 23b, Hincove plesá, ca 1900 m n. m. – *1943, 23b, Mengusovská dolina. – 27. 8. 1943, 23b, Mengusovská dolina, ca 1640 m, v kosodrevine. – 27. 8. 1943, 23b, Mengusovská dolina, ca 1900–2080 m. – 27. 8. 1943, 23b, Mengusovská dolina, vyše Popradského plesa, ca 1500–1845 m. – *1943, 23b, Zlomisková dolina, 1550–1600 m n. m. – 26. 8. 1943, 23b, Zlomisková dolina, ca 1620–1950 m. – 26. 8. 1943, 23b, Zlomisková dolina pri Popradskom plese, 1550–1600 m. – *1943, 23b, Ľadové pleso. – *1943, 23b, Furkotská dolina. – 24. 8. 1943, 23b, Furkotská dolina, ca 1500–1900 m. – 24. 8. 1943, 23b, Furkotská dolina, ca 2050 m, okolo Nižného Wahlenbergovho plesa. – 24. 8. 1943, 23b, Furkotská dolina, ca 2100 m. – *1943, 23b, Priečne sedlo, Veľká Studená dolina. – *1943, 23b, Malá Studená dolina. – *1943, 23c, Tristarská dolina. – 19. 8. 1943, 23c, Tristarská dolina, ca 1100–1160 m, smrečina. – 19. 8. 1943, 23c, Tristarská dolina, 1460–1500 m, úľfabiná potoka. – *1943, 23c, Monkova dolina. – 21. 8. 1943, 23c, Monkova dolina, pri Ždiari. – 21. 8. 1943, 23c, dolina Ríglaného potoka pri Ždiari, 925–1280 m. – *1943, 23c, Hľúpy. – *1943, 23c, Hľúpy, od Širokého

sedla. – 21. 8. 1943, 23c, Hlúpy od Širokého sedla, 1850–1960 m, kremence a vápence. – *1943, 23c, vrchol Hlúpy, ca 1980–2060 m n. m. – 21. 8. 1943, 23c, vrchol Hlúpeho, ca 1980–2060 m. – 21. 8. 1943, 23c, roklina medzi Hlúpym a Ždiarskou Vidlou, ca 1400–1500 m. – 21. 8. 1943, 23c, roklina medzi Hlúpym a Ždiarskou Vidlou, 1700–1800 m, Široké sedlo. – *1943, 23c, Ždiarska Vidla. – *1943, 23c, Muráň, pod vrcholom. – 21. 8. 1943, 23c, sedlo medzi Hlúpym a Zadnými Jatkami. – *1943, 23c, Dolina Bieleho plesa. – *1943, 23c, Biele pleso, pri Kežmarskej chate. – *1943, 23c, Kežmarská chata. – *1943, 23c, Havran. – *1943, 23c, Jatky. – *1943, 23c, Predné Jatky. – 21. 8. 1943, 23c, Predné Jatky. – 21. 8. 1943, 23c, Zadné Jatky, 1900–2000 m. – *1943, 23c, Košiare. – *1943, 23c, Belianska Kopa, nad Kežmarským salašom. – *1943, 23c, Holubyho dolina. – *1943, 23c, Dolina Siedmich prameňov. – *1943, 23c, Dolina Siedmich prameňov, chata Plesnivec. – *1943, 23c, Skalné Vráta. – 21. 8. 1943, 23c, Skalné vráta, ca 1650–1620 m. – 21. 8. 1943, 23c, Skalné vráta-Faixová. – *1943, 23c, Bujačí. – 21. 8. 1943, 23c, Bujačí, ca 1700 m.

*1944, 2, Čajkov. – *1944, 2, Čajkov, nad obcou. – *1944, 2, Čajkov, les Balázovka. – *1944, 2, Gondovo–Sebechleby. – *1944, 2, Sebechleby. – *1944, 2, Tekovská Nová Ves. – *1944, 4, Kostolište (Kiripolec). – *1944, 4, Kostolište–Gajary. – *1944, 4, Plavecký Štvrtok. – *1944, 4, Malacky. – *1944, 4, Kuchyňa. – *1944, 4, Láb. – *1944, 4, Láb, Z. – *1944, 4, Láb, J, pri kanáli. – *1944, 6, Podunajské Biskupice. – *1944, 6, Kozárovce. – *1944, 10, Bratislava, Rača. – *1944, 12, Zobor. – *1944, 13, Dolné Vestenice. – *1944, 13, Oslany, Veľký vrch. – *1944, 13, Látkovce, Hradište. – *1944, 13, Rokoš. – *1944, 13, vrch Bradlo a roztrúsené na skalách južne od vrcholu Rokoša. – *1944, 13, Lútvov–Prusy. – *1944, 13, Bánovce nad Bebravou, S, Vysoká. – *1944, 13, Timoradza, skupina Knaží stôl, vrch Vysoká. – 4. 8. 1944, 13, pred km 16 pred Zliechovom, skaly. – *1944, 13, Strážov. – 4. 8. 1944, 13, vrch Strážov, úpätie za obcou Zliechov. – 4. 8. 1944, 13, vrch Strážov, 940 m. – 4. 8. 1944, 13, vrch Strážov, skaly pri 1080 m. – 4. 8. 1944, 13, vrch Strážov, vrchol. – *1944, 13, Zliechov, vrch Strážov. – 4. 8. 1944, 13, pri Zliechove. – *1944, 13, Čičmany, Z, vrch Strážov. – *1944, 13, Vápeč. – 4. 8. 1944, 13, dolomitové skaly Z od Košeckého Podhradia, exp. J. – 4. 8. 1944, 13, pred Košeckým Rovnám (pri km 11), dolomitová skala. – 5. 8. 1944, 13, Temešská skala. – *1944, 14c, Bartošova Lehôtka. – *1944, 14d, Horná Mičiná, okolie. – *1944, 14d, Mičinská dolina. – *1944, 14d, Horná Mičiná, dolina Mičianskeho potoka. – *1944, 14d, Vigľaš. – *1944, 14c, Sebechleby, Z. – *1944, 16, Klatná. – 10. 7. 1944, 16, dolina zo Závadky ku hájovni Klatná. – *1944, 16, Muráň, pri obci. – 11. 7. 1944, 16, skaly nad obcou Muráň. – *1944, 16, Cigánka. – 11. 7. 1944, 16, Muráň, hájovňa pod hradom–hrad. – *1944, 16, Muránsky hrad. – 11. 7. 1944, 16, Muráň, zrúcaniny hradu. – *1944, 16, Poľudnica. – 11. 7. 1944, 16, lovecká chata Klatná–hájovňa Studňa (lúka, les, rúbanisko, smrečina). – *1944, 16, horáreň Studňa, 1000 m. – 11. 7. 1944, 16, okolie hájovne Studňa. – *1944, 16, Muráň, horáreň Studňa, kóta 1075 m. – *1944, 17, Dobšiná–Stratená. – *1944, 17, Ľadová jaskyňa, okolie. – 13. 7. 1944, 17, Ľadová jaskyňa. – 13. 7. 1944, 17, Ľadová jaskyňa, skaly pri Hnilci. – 13. 7. 1944, 17, Ľadová jaskyňa, skaly na rázcestí Hrabušice–Dobšiná, pri Ľadovej jaskyni. – *1944, 17, Dobšinská Ľadová Jaskyňa, pri rieke Hnilec. – 13. 7. 1944, 17, Ľadová jaskyňa, mokré lúky v doline Hnilca. – *1944, 17, Malý Sokol. – *1944, 17, Veľký Sokol. – *1944, 17, Veľký Sokol, horáreň Glac. – 13. 7. 1944, 17, hájovňa na Glaci–Veľký Sokol. – *1944, 17, Glac. – 13. 7. 1944, 17, Glac, okolie hájovne. – *1944, 17, Hrabušice, Zelená hora. – *1944, 17, Kláštorisko. – 14. 7. 1944, 17, okolie Kláštoriska (ca 900 m). – 14. 7. 1944, 17, Kláštorisko, zrúcaniny. – 14. 7. 1944, 17, Kláštorisko, skaly za chatou. – 14. 7. 1944, 17, Kláštorisko, smerom ku Kyseľu, ca 900 m. – 14. 7. 1944, 17, Sokolova dolina pri Kyseli, ca 770 m. – *1944, 17, Kyseľ. – 14. 7. 1944, 17, dolina Kyseľ, ca 570 m. – *1944, 17, Čertova Sihot'. – 15. 7. 1944, 17, Červená Sihot' V od Kláštoriska.

– 15. 7. 1944, 17, Čingov pri Smižanoch. – 14. 7. 1944, 17, dolina Biely potok, ca 550 m. – *1944, 21a, Kláštor pod Znievom, za Kalváriou. – *1944, 21b, Rozsutec. – 16. 7. 1944, 22, medzi Liptovským Hrádkom a Liptovským Jánom, po ľavej strane Váhu, ca 650 m. – 16. 7. 1944, 22, Svätôjánska dolina, medzi Liptovským Jánom a hájovňou pri kóte 684 m. – *1944, 22, Poludnica. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, medzi 690–1420 m. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 765 m, skaly pri potoku, exp. S. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 770 m, úbočie v dolinke. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 890 m, lúčka. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 900 m, bučina. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1290 m, rúbanisko. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1330 m, skaly. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1350 m, rúbanisko. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1400 m, skaly. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1430 m, skaly exp. J. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1430 m, hrebeň. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1430–1440 m, lúka. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, ca 1460 m, skaly. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, ca 1470 m, lúka. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1490 m, exp. S, skaly. – *1944, 22, Poludnica, ca 1500 m n. m. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, ca 1500 m skaly. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, Okružla, od Svätôjánskej doliny, 1540–1550 m. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, dolomitové skaly powyše 1350 m, exp. J. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, 1350 m, skaly, exp. JZ. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, ca 1200 m. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, 1075 m. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, skaly pri 1015 m. – 16. 7. 1944, 22, Poludnica, sutiny asi 850 m. – *1944, 22, Liptovský Ján, Liptovský Hrádok. – *1944, 23c, Tristarská dolina. – *1944, 23c, Tokáreň. – 20. 8. 1944, 23c, Tokárňa (smrečina, rúbanisko, skalné svahy).

*1945, 5, Devín. – *1945, 5, Devín, hrád. – 31. 5. 1945, 5, Bratislava, Devín, hrád. – *1945, 5, Devín, svahy nad cestou. – 31. 5. 1945, 5, Bratislava, Karlova Ves–Devín, svahy nad cestou. – 31. 5. 1945, 5, Bratislava, Karlova Ves–Devín, svahy nad cestou, suchá stráň. – 31. 5. 1945, 5, Bratislava, Karlova Ves–Devín, svahy nad cestou, okolie lomu pred Devínom. – *1945, 5, Devín, kameňolom. – *1945, 5, Devín–Karlova Ves. – 31. 5. 1945, 5, Bratislava, Karlova Ves–Devín, prvý lom za Karlovou Vsou, stráne okolo. – 31. 5. 1945, 5, Bratislava, Karlova Ves–Devín, les pri prvom lome za Karlovou Vsou. – *1945, 5, Karlova Ves. – *1945, 5, Dúbravka. – *1945, 5, Devínska Kobyla. – 11. 8. 1945, 5, Devínska Kobyla, vápencové skaly nad kameňolomom za obcou. – *1945, 5, Devínska Kobyla, juh. – *1945, 5, Devínska Kobyla, Sandberg. – *1945, 6, Bratislava, Dynamitka. – *1945, 6, Podunajské Biskupice. – 21. 5. 1945, 6, Biskupice pri Dunaji, pasienok JZ od obce. – 21. 5. 1945, 6, Biskupice pri Dunaji, pasienok v lese. – 13. 8. 1945, 6 medzi Šuranami a Pustými Úľanmi. – *1945, 8, Veľká Tŕňa, Malá Tŕňa. – *1945, 14c, Suchá hora, Skalka–Západné diely. – *1945, 23b, Javorová dolina, Košiar.

*1946, 1, Kamenica nad Hronom. – *1946, 1, Kamenica nad Hronom, nad železničnou stanicou. – 12. 4. 1946, 1, nad železničnou stanicou Kamenica nad Hronom. – *1946, 1, Kamenica nad Hronom, stráne nad obcou a násyp pri obci. – 12. 4. 1946, 1, skaly na svahu za Kamenicou nad Hronom. – 12. 4. 1946, 1, pasienok nad cestou za Kamenicou nad Hronom. – 12. 4. 1946, 1, Kamenica nad Hronom, železničná stanica Kováčov. – 12. 4. 1946, 1, Kamenica nad Hronom, medze. – *1946, 1, Kamenín, stráne nad obcou. – *1946, 1, Chľaba, pri rieke Ipel'. – *1946, 1, Burdov. – 10. 6. 1946, 2, Levice, polia a okraje ciest S od mesta. – 10. 6. 1946, 2, Levice,

pri tehelni. – *1946, 2, Levice, JV, vrch Vápnik. – 10. 6. 1946, 2, Levice, vrch Siklós 274 m, JV od mesta. – 10. 6. 1946, 2, Levice, kameňolom JV od mesta smerom k vrchu Siklós. – *1946, 2, Levice, Kusá hora. – 10. 6. 1946, 2, Levice, kopec Kusá hora, 225 m. – 10. 6. 1946, 2, Levice, opustené vinice pod Kusou horou. – *1946, 2, Hajnáčka. – 30. 8. 1946, 2, Hajnáčka, vrch Zabodakó. – *1946, 2, Hajnáčka, Steblová skala. – 30. 8. 1946, 2, Hajnáčka, vrch Szárkö. – 30. 8. 1946, 2, medzi majerom Gortva a Hajnáčkou. – 31. 8. 1946, 2, Hajnáčka, dávno opustené pole nad obcou, spraš. – 31. 8. 1946, 2, Hajnáčka, pasienok nad obcou, spraš. – *1946, 2, Fiľakovo. – 30. 8. 1946, 2, Fiľakovo, pri potoku neďaleko železničnej stanice. – 30. 8. 1946, 2, Fiľakovo, Kakas hegy (267 m). – *1946, 3, Plešivec. – *1946, 3, Jovice, Dievčia skala (Leánykő). – *1946, 3, Brzotín. – *1946, 3, Silica. – 2. 9. 1946, 3, Silická plošina, okolie obce Silica. – *1946, 3, Silická planina, kóta 580 m. – *1946, 3, Silická planina, Dievčenská skala. – 4. 9. 1946, 3, Silická plošina, Leánykő na severnom okraji. – *1946, 3, Silická planina, osada Hámre, 660 m n. m. – 5. 9. 1946, 3, Silická plošina, neďaleko okraja smerom k osade Hámre, lesík a lúka. – 5. 9. 1946, 3, Silická plošina, okraj lesa nad Hámrami. – 5. 9. 1946, 3, Silická plošina, nad osadou Hámre, lúčka, les a vápencové skaly na okraji plošiny. – 5. 9. 1946, 3, Silická plošina, nad osadou Hámre, za kótou 677 m. – 5. 9. 1946, 3, Silická plošina, okraj medzi Hámrami a Brzotínom. – *1946, 3, Slavec. – *1946, 3, Gombasek. – *1946, 3, Krásnohorská Dlhá Lúka, Silická planina. – 3. 9. 1946, 3, Silická plošina, pasienok so studňou nad Krásnohorskou Dlou Lúkou. – 2. 9. 1946, 3, Silická plošina, Krásnohorská Dlhá Lúka, lovecká chata Rakať. – 2. 9. 1946, 3, Silická plošina, južný okraj ku chate Rakať. – 4. 9. 1946, 3, Silická plošina, od chaty Rakať smerom k obci Jovice (Joles), rúbanisko a vápencové skaly na okraji plošiny. – 5. 9. 1946, 3, Silická plošina, od chaty Rakať k svahom nad Brzotínom, lúčka a les na plošine, vlhký závrť na plošine. – *1946, 3, Hrušov. – 3. 9. 1946, 3, Silická plošina, kóta 535 SZ od obce Hrušov. – 3. 9. 1946, 3, Silická plošina, okraj skalného platô nad Hrušovom, ca 550 m. – *1946, 3, Hrušov, kóta 580 m. – 3. 9. 1946, 3, Silická plošina, kóta 580 nad obcou Hrušov. – *1946, 3, Hrušov, S, rezervácia Hrušovská lesostep, skaly. – 5. 9. 1946, 3, medzi Hrušovom a Jablonovom. – *1946, 3, Zádielska dolina. – *1946, 3, Zádielska dolina, skalné steny nad potokom. – *1946, 3, Turmianske Podhradie, Dolný vrch. – *1946, 3, Jasov. – *1946, 4, Stupava. – *1946, 4, Láb. – *1946, 5, Devínska Kobyla, JZ. – 26. 4. 1946, 5, Devínska Kobyla, skaly na úpätí. – 26. 4. 1946, 5, Devínska Kobyla, les pod vrcholom. – *1946, 5, Devínska Kobyla, stráne nad Moravou. – 2. 4. 1946, 5, Devínska Nová Ves, pasienok pri dedine cestou na Sandberg. – 2. 4. 1946, 5, svah Sandbergu nad Devínskou Novou Vsou. – 7. 4. 1946, 5, Devínska Nová Ves, od Sandbergu proti prúdu Moravy. – 7. 4. 1946, 5, Devínska Nová Ves, pri pieskovej bani. – 7. 4. 1946, 5, Devínska Nová Ves, pri kameňolome. – *1946, 6, Leopoldov. – *1946, 6, Tlmače, Kusá hora. – *1946, 8, Veľký Kamenec. – ? ? 1946, 8, Veľký Kamenec, okolo zrúcaniny hradu. – ? ? 1946, 8, Veľký Kamenec, medzi vinicami smerom k vrchu Tarbucka. – ? ? 1946, 8, Veľký Kamenec, Tarbucka, dávno opustený vinohrad, exp. JV. – *1946, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – *1946, 14d, Vigľaš. – 26. 6. 1946, 14d, Vigľaš, mokré lúky. – 26. 6. 1946, 14d, Vigľaš, andezitové skaly nad obcou. – *1946, 15, Kojšov. – *1946, 16, Muráň, Suchý dol. – *1946, 16, Červená Skala, Podlice. – *1946, 18, Ružín. – *1946, 18, Veľká Lodina, vrchy Babiná a Bokšov. – 8. 9. 1946, 18, vrch Babiná (811 m) pri Malej Lodine. – *1946, 18, Malá Lodina, vrch Bokšov. – 8. 9. 1946, 18, vrch Bokšov pri Malej Lodine, exp. V, skalnatý svah. – 8. 9. 1946, 18, vrch Bokšov pri Malej Lodine, lúčka na úpätí. – 8. 9. 1946, 18, vrch Bokšov pri Malej Lodine, v doline, substrát kremeň. – *1946, 18, dolina pod vrchom Bokšov. – *1946, 18, hrebeň Veľče. – *1946, 18, Veľký Folkmar. – *1946, 18, Folkmarská skala. – 9. 9. 1946, 18, Folkmarská skala. – 9. 9. 1946, 18, Folkmarská skala, vo výške ca 900 m. – *1946, 18,

Margecany, Murovaná skala. – 9. 9. 1946, 18, Murovaná skala J od Margecian (skaly na vrchole a pod vrcholom na J svahu, les pod vrcholom). – 9. 9. 1946, 18, Murovaná skala J od Margecian, lúka na svahu uprostred, cestou ku Kojšovu. – *1946, 18, Kojšov, Murovaná skala. – 9. 9. 1946, 18, pri Kojšove (pasienok nad Kojšovom, na poli, mokrad' a kremence v dolinke). – *1946, 18, Košická Belá. – *1946, 18, Košická Belá, Košické Hámre. – *1946, 18, Košické Hámre, dolina Zlatník. – 9. 9. 1946, 18, dolina Zlatník pri Košických Hámroch. – 8. 9. 1946, 18, Košické Hámre, medzi železničnou stanicou a obcou. – *1946, 18, Kojšov, Turniská. – 9. 9. 1946, 18, Turniská (ca 700 m), pri Kojšove. – *1946, 18, Kolová pri Obišovciach. – 10. 9. 1946, 18, Kolová pri Kysaku. – *1946, 18, vrch Humenec. – *1946, 21a, Bystrička. – *1946, 21b, Terchová, Tiesňavy. – *1946, 21b, Dolina Bystrička. – *1946, 21b, Fatranský Kriváň, Biele skaly. – *1946, 21b, Malý Fatranský Kriváň. – *1946, 21b, Veľký Kriváň. – 18. 6. 1946, 21b, Fatranský Kriváň. – *1946, 21b, Chleb. – 18. 6. 1946, 21b, Chleb. – *1946, 21c, Majerova skala. – *1946, 23b, Tatranská Lomnica. – *1946, 23b, Téryho chata. – *1946, 23b, Sedielko. – *1946, 23c, Podspády. – *1946, 23c, Tatranská Javorina. – *1946, 23c, Tristarská dolina. – *1946, 23c, Monkova dolina. – *1946 23c. Ždiar, na viacerých miestach. – *1946, 23c, Ždiar–Široké sedlo, ca 1700 m n. m. – 11. 7. 1946, 23c, od Širokého sedla k Ždiaru Ríglaným potokom, ca 1700–1500 m. – *1946, 23c, Babia dolina. – *1946, 23c, Ždiarska Vidla. – *1946, 23c, Nový. – *1946, 23c, Široké Pole–Hlúpy. – *1946, 23c, Hlúpy. – *1946, 23c, Roklina pod Hlúpym. – *1946, 23c, Kežmarská chata. – *1946, 23c, Ždiar, vrchol Koperšády. – *1946, 23c, Meďodoly. – *1946, 23c, Predné Jatky. – *1946, 23c, Veľký Podkošiar, ca 1500 m n. m. – 12. 7. 1946, 23c, Veľký Podkošiar, ca 1200–1500 m. – *1946, 23c, Pod Jatkami. – *1946, 23c, Kotol pod Jatkami. – *1946, 23c, Dolina Siedmich prameňov. – *1946, 23c, Skalné Vráta. – *1946, 26b, Rakúsy, Veľký les. – *1946, 26b, Dreveník. – 10. 9. 1946, 26b, Dreveník. – *1946, 26b, Spišský hrad. – 10. 9. 1946, 26b, Spišský hrad. – *1946, 28, Podbiel. – ? 6. 1946, 28, Podbiel, skala nad železničnou stanicou, vápenec. – *1946, 28, Podbiel, Červená skala. – *1946, 28, Tvrdošín, vrch Žiarec. – *1946, 28, Slanica. – *1946, 28, Suchá Hora. – *1946, 28, Suchá Hora, Rudné. – *1946, 30a, Sedlice.

*1947, 1, Kamenica nad Hronom. – *1947, 1, Kamenica nad Hronom, Studená stráň. – *1947, 1, Kamenica nad Hronom, stráne nad obcou a násyp pri obci. – *1947, 2, Slovenské Ďarmoty. – 28. 4. 1947, 2, Slovenské Ďarmoty. – 28. 4. 1947, 2, Ipeľské Šahy, svah SV od mesta. – *1947, 2, Hajnáčka, hrad. – 29. 4. 1947, 2, Hajnáčka, hrad. – *1947, 2, Hajnáčka, vrch Plešivec, Steblová skala (Szárkő). – *1947, 3, Plešivec. – *1947, 3, Plešivec, svahy nad obcou. – *1947, 3, Plešivecká planina, nad obcou Plešivec. – 3. 5. 1947, 3, Plešivecké plató, nad Plešivcom. – *1947, 3, Plešivec, Koniarska planina nad obcou. – *1947, 3, Domica. – 30. 4. 1947, 3, okolie jaskyne Domica. – *1947, 3, Domica, nad jaskyňou. – *1947, 3, Domica, stráň nad jaskyňou. – *1947, 3, Domica, Domické škrapy. – *1947, 3, Dlhá Ves, Viničný vrch (Szölő hegy). – *1947, 3, Silica. – *1947, 3, Silická planina. – 2. 5. 1947, 3, Silická plošina. – 5. 5. 1947, 3, Silická plošina, S svah. – 5. 5. 1947, 3, Silická plošina, S časť. – *1947, 3, Silická planina, chata Rakat'a. – 5. 5. 1947, 3, Silická plošina, na plošine, ku chate Rakat'a. – 5. 5. 1947, 3, Silická plošina, lúčka SZ od chaty Rakat'a, 540 m, exp. JV. – 5. 5. 1947, 3, Silická plošina, okolie chaty Rakat'a. – 5. 5. 1947, 3, Silická plošina, SZ od chaty Rakat'a, ca 540 m, hrabový les. – *1947, 3, Silická Jablonica. – *1947, 3, Silička. – *1947, 3, Jovice, okraj Silickej planiny. – *1947, 3, Drieňovská planina, nad obcou Háj. – 4. 5. 1947, 3, Drieňovecké plató nad obcou Háj. – 4. 5. 1947, 3, Drieňovecké plató nad obcou Háj, exp. J, ca 500 m. – 4. 5. 1947, 3, Drieňovecké plató nad obcou Háj, svah pod vrcholom plošiny, exp. J. – *1947, 3, Drieňovecká plošina, kóta 609 m. – 4. 5. 194, 3, 7 Drieňovecké plató nad obcou Háj, pod kótou 609 m, Z od nej, exp. JZ. – 4. 5. 1947, 3, Drieňovecké plató nad obcou Háj, Z od

k. 609 m. – 4. 5. 1947, 3, Drieňovecké platô nad obcou Háj, k. 588 m nad obcou Háj. – 4. 5. 1947, 3, Drieňovecké platô nad Čertovým Mostom, kamenistá stráň pri hornom okraji, 520 m, exp. Z. – *1947, 3, Jablonov nad Turňou–Lipovník. – *1947, 3, Hrušov, S. – *1947, 3, Háj, kóta 588 m. – *1947, 3, Zádielske Dvorníky, kóta 271 m. – 1. 5. 1947, 3, kóta 271 m pri Dvorníkoch. – *1947, 3, Zádiel. – *1947, 3, Zádielsky kameň. – 1. 5. 1947, 3, Zádielsky kameň. – *1947, 3, Bôrka, nad obcou. – *1947, 3, Turňa nad Bodvou, pri Drienoveckom potoku. – *1947, 3, Jablonov. – *1947, 3, Jasovská planina. – *1947, 4, Stupava. – *1947, 4, Abrod. – *1947, 4, Abrod. – *1947, 5, Devín, S, breh starej Moravy. – *1947, 5, Devínska Kobyla. – *1947, 5, Devínska Kobyla, juh. – *1947, 6, Nová Vieska. – 27. 4. 1947, 6, Dolný Štál, pri Malom Dunaji. – 27. 4. 1947, 6, Komárno. – *1947, 6, Komárno, Lándor. – 27. 4. 1947, 6, Hegette pri Komárne. – *1947, 6, Rybník, nad obcou. – *1947, 6, Čenkov. – *1947, 6, Bratislava–Petržalka, záhrada. – *1947, 6, Svätý Jur. – *1947, 6, Jur pri Bratislave, Šúr. – *1947, 6, Veľké Zálužie. – *1947, 6, Sládkovičovo. – 27. 4. 1947, 6, Veľký Meder. – *1947, 6, Tlmače, breh Hrona. – *1947, 6, Kamenín. – *1947, 10, Jablonica. – *1947, 10, Višňové, Čachtický hradný vrch, Z. – 8. 6. 1947, 10, Čachtice, hrad, nad Višňovým. – *1947, 10, Čachtice, hrad. – *1947, 10, Bratislava, Lamač. – *1947, 12, Kliške Hradište. – *1947, 12, Zobor. – *1947, 13, Trebichava, vrch Kňazný stôl. – *1947, 13, Súľovské skaly. – *1947, 14a, Tekov. – *1947, 14a, Kozárovce, železničná stanica. – *1947, 14d, Ľubietová, S. – *1947, 14d, Vigľaš. – 16. 6. 1947, 14d, Vigľaš, nad obcou. – 20. 8. 1947, 14d, Vigľaš. – *1947, 14d, Vigľaš, V, zrúcanina hradu. – *1947, 14d, Vigľaš, vrch Rohy. – 6. 5. 1947, 14 Vigľaš, vrch Rohy. – *1947, 14e, Kozárovce. – *1947, 14e, Podlužany. – *1947, 14e, Sklené Teplice, Szabóova skala. – *1947, 15, Krásnohorské Podhradie. – *1947, 15, Krásnohorské Podhradie, vrch Krásna Hôrka. – *1947, 16, Cigánka. – *1947, 18, Sedlice. – *1947, 18, Sedlice, Branisko. – *1947, 18, Veľká Lodina, vrch Humenec. – *1947, 18, Kysak, Z, Humenec. – *1947, 18, Sedlice, dolina Sopotnice. – *1947, 21a, Rajecká dolina. – *1947, 21b, Vrátna dolina. – *1947, 21c, Majerova skala. – *1947, 21c, Staré Hory, Majerova skala. – *1947, 21c, Krížna. – *1947, 21c, Kráľova studňa. – *1947, 21c, Harmanec, dolina Bystrica. – *1947, 21c, Horný Jelenec. – *1947, 21c, Staré Hory, Horný Jelenec. – *1947, 21d, Choč. – *1947, 22, Ľubietová, železničná stanica, Sokol. – *1947, 22, Čertovica, okolie chaty. – *1947, 22, lúka pod Čertovicou. – *1947, 22, Ďumbier. – *1947, 22, Kráľova hoľa. – *1947, 26a, Bešeňová. – *1947, 30a, Sedlice. – *1947, 30a, pri obci Sedlice na výslných aj tienistých miestach, ca 450 m, na dunite.

*1948, 1, Kamenica nad Hronom–Kováčov. – *1948, 1, Chľaba. – 11. 9. 1948, 2, vrch Šiklôš JV od Levíc, lom pod Šiklôšom. – 11. 9. 1948, 2, vrch Šiklôš JV od Levíc, okolo vrcholu. – 11. 9. 1948 vrch Šiklôš JV od Levíc, pole a mokrá lúka pod vrchom. – *1948, 2, Rimavská Sobota. – *1948, 3, Plešivec. – *1948, 3, Domic. – *1948, 3, Drieňovská planina, nad obcou Háj. – *1948, 3, Drieňovecká plošina, kóta 609 m. – *1948, 3, Drieňovec, S. – *1948, 3, Hrhov. – *1948, 3, Háj, S. – *1948, 3, Háj, cintorín. – *1948, 3, Hájska dolina. – *1948, 3, Zádielske Dvorníky, Hradište. – *1948, 3, Zádiel. – *1948, 3, Turňa nad Bodvou, Z, „Nagy Váradi“. – *1948, 3, Jasov. – *1948, 3, Jasov–Debrad. – *1948, 3, Debrad–Drieňovec. – *1948, 3, Jasov, skaly nad dedinou. – *1948, 3, Jasov, nad jaskyňou. – *1948, 3, Jasovská jaskyňa. – *1948, 4, Lakšárska Nová Ves–Šaštín. – *1948, 4, Stupava. – *1948, 4, Malacky, Uhliská. – *1948, 4, Malacky, borina. – *1948, 4, Malacky, rybník Rakárňa. – *1948, 4, Abrod. – *1948, 4, Šajdíkové Humence. – *1948, 4, Šajdíkové Humence, Umičenská pri Hrušovskom revíre. – *1948, 5, Devín. – *1948, 6, Gbelce, Somlyó hegy. – *1948, 6, Štúrovo. – *1948, 6, Čenkov. – *1948, 6, Búč, Čenkovský les. – *1948, 6, Rusovce. – *1948, 6, Rusovce, zámocký park. – *1948, 6, Senec, Martinský les. – *1948, 6, Mudroňovo. – *1948, 6, Cabaj–Čápor. – *1948, 6, Nová Dedina. – *1948, 6, Kamenín. – *1948,

7, Jasov. – *1948, 7, Krásna nad Hornádom. – *1948, 7, Košice, osada Vyšné Opátske, SV, vrch Heringeš. – *1948, 10, Vápenná. – *1948, 10, Veľká Vápenná. – *1948, 10, Plavecké Podhradie, pri kostole. – *1948, 10, Buková, Hrubý Kamenec. – *1948, 10, Kamenec. – *1948, 10, Sološnica, vrch Vápenná. – *1948, 10, Bratislava, časť Rača, Vajnorská hora. – *1948, 12, vrch Žibrica. – *1948, 13, Oslany, Brálie. – *1948, 13, Oslany, Veľký vrch. – *1948, 14c, Hronská Dúbrava. – *1948, 15, Krásnohorské Podhradie. – *1948, 15, Krásnohorské Podhradie, vrch Krásna Hôrka. – *1948, 16, Pohorelá, Gindura. – *1948, 18, Lipovce, Kamenná Baba. – 19. 6. 1948, 18, dolina Kamenná Baba. – *1948, 18, Šindliar. – 19. 6. 1948, 18, Branisko–východná časť, Šingliar. – *1948, 18, Šindliar, Kopytovská dolina. – *1948, 18, Košice, Vyšné Opátske. – *1948, 21a, Kľačno–Kláštôr pod Znievom. – *1948, 21a, Vrcko. – *1948, 21a, Kľak. – *1948, 21a, Kľak, smer Vrcko. – *1948, 21c, Dedošova dolina. – *1948, 26b, Sivá Brada, Spišská Kapitula.

*1949, 1, Kamenica nad Hronom. – *1949, 1, Kamenica nad Hronom, SV okraj obce. – 5. 6. 1949, 1, Kováčovské kopce. – *1949, 2, Kamenín. – 5. 6. 1949, 2, Kamenín. – *1949, 2, Kamenín, V. – 6. 6. 1949, 2, Štúrovo, Kamenín, na ľavej strane Hrona, medzi vinicami. – 6. 6. 1949, 2, Štúrovo, Kamenín, na ľavej strane Hrona, dubina a svetliny v lese. – *1949, 2, dolina „Ördöngös völgy“. – *1949, 2, Šiatorská Bukovinka, vrch Šiator. – *1949, 3, Plošina Koniar. – *1949, 3, Gemerská Hôrka, kóta 299 m. – *1949, 3, Domica. – *1949, 3, Domica, nad vchodom do jaskyne. – *1949, 3, Domica–Kečovo. – *1949, 3, Dlhá Ves. – *1949, 3, Jablonov nad Turňou. – *1949, 3, Jablonov, nad obcou. – *1949, 3, Hrhovská planina, nad Jablonovom. – *1949, 3, Hrušov, S. – *1949, 3, Hrhov. – *1949, 3, Hrhov, Horný vrch. – *1949, 3, Dvorníky. – *1949, 3, Zádiel, nad obcou, Zádielska dolina. – *1949, 4, Jablonica, Pustý mlyn. – 26. 5. 1949, 4, Pustý mlyn neďaleko Senice. – *1949, 6, Iža. – *1949, 6, Kameničná. – *1949, 6, Veľký Ďur, Z. – 25. 8. 1949, 6, Tõň pri Zemianskej Olči, Z od Komárna, močarisko pri dedine. – 25. 8. 1949, 6, Tõň pri Zemianskej Olči, Z od Komárna, pasienok pri ceste za dedinou. – *1949, 6, Komárno. – *1949, 6, Komárno, V. – 2. 6. 1949, 6, Komárno, lúky Z od mesta. – 2. 6. 1949, 6, medzi Komárnom a Chotínom, tok Žitavy. – *1949, 6, Komárno, prístav. – *1949, 6, Komárno, kanál pri majeri Kolozs. – 3. 8. 1949, 6, Komárno, ostrov S od mesta. – 3. 8. 1949, 6, Komárno, ľavý breh Malého Dunaja. – 4. 9. 1949, 6, Komárno, okolie mesta (cvičisko, kanál za hospodárskou školou). – 5. 9. 1949, 6, Komárno, SV od mesta, pri tehelni. – 5. 9. 1949, 6, Komárno, SV od mesta, Ďulov dvor. – 5. 9. 1949, 6, Ďulov S od Komárna, okolo strážneho domku na rieke Nitre. – 5. 9. 1949, 6, hon Komocsin medzi Komárnom a Martošom, pravý breh Nitry. – *1949, 6, Marcelová, SE, močiar Žitava, pri dunajskej hrádzi. – 23. 9. 1949, 6, Marcelová, V od Komárna, močiar južne od obce. – *1949, 6, Horný Ďur. – *1949, 6, Vrable, obec Veľký Ďur, Z. – *1949, 6, Jarok. – *1949, 6, Chotín. – 5. 9. 1949, 6, Chotín, okolie železničnej stanice. – 5. 9. 1949, 6, Chotín, lúky Z od železničnej stanice smerom k rieke Nitre. – 23. 9. 1949, 6, Chotín, Z od obce, mokrý pasienok. – *1949, 6, Belianske (Darmotské) kopce. – *1949, 6, Belianske kopce, Modrý vrch („Hegyfarok“), PR Vršok. – 4. 6. 1949, 6, Hegyfarok SZ od Štúrova – ? 8. 1949, 6, Štúrovo, Hegyfarok. – *1949, 6, Darmotské kopce, Mandľový vrch. – *1949, 6, Nové Zámky, Kalvária. – 24. 9. 1949, 6, hrádza pri rieke Nitre naproti Aňale. – 24. 9. 1949, 6, Les medzi Aňalou a Novými Zámkami. – 10. 9. 1949, 6, Pasienok pod Kalváriou pri Anóde neďaleko Nových Zámkov. – 26. 9. 1949, 6, lúka S od Anódu (Andovce). – 26. 9. 1949, 6, mokrad' S od Anódu (Andovce). – 24. 9. 1949, 6, mokrad' pri strážnom domku S od Nesvadu (JZ od Nových Zámkov). – 25. 9. 1949, 6, Bajč, lesík V od obce. – 26. 9. 1949, 6, Bajč, park. – *1949, 6, Bajč–Imeľ. – 26. 9. 1949, 6, medzi Bajčom a Imeľom, pieskový kopec. – 26. 9. 1949, 6, Pribeta, slanisko pri železničnej stanici. – 26. 9. 1949, 6, Pribeta, Z od obce. – 26. 9. 1949, 6, vinice Z od Starej Ďaly. – *1949, 6, Virt. – 23. 9. 1949, 6, medzi Ižou a Virthovou pustou

pri Komárne. – 23. 9. 1949, 6, Virthova pusta V od Komárna, za hrádzou k Dunaju. – 23. 9. 1949, 6, rameno Žitavy pri Virthovej puste, V od Komárna. – 23. 9. 1949, 6, Virthova pusta V od Komárna, v priekope. – 23. 9. 1949, 6, medzi Dunajskou hrádzou a Patkános pustou V od Komárna. – 23. 9. 1949, 6, Patpusta V od Komárna, pri Dunajskej hrádi. – 23. 9. 1949, 6, Svätý Peter V od Komárna, pasienok. – 25. 9. 1949, 6, Močarisko pri ceste z Nových Zámkov do Dvorov nad Žitavou. – 25. 9. 1949, 6, Dvory nad Žitavou, pasienok a lúky pri železničnej stanici. – 25. 9. 1949, 6, Dvory nad Žitavou, pri trati. – *1949, 6, Čenkov. – *1949, 6, Biňa. – 5. 6. 1949, 6, Biňa. – 23. 9. 1949, 6, Mudroňovo, polia. – 23. 9. 1949, 6, medzi Mudroňovom a Madarom, SV od Komárna. – *1949, 6, Martovce. – *1949, 6, Martovce, Karva, Lándor. – *1949, 6, Martovce, Stará Nitra. – 24. 9. 1949, 6, pri Martoši severne od Komárna. – 26. 9. 1949, 6, Martoš, most cez Žitavu. – 26. 9. 1949, 6, dvor Detva medzi Nesvädom a Martošom. – *1949, 6, Karva. – 24. 9. 1949, 6, východne od Kavapusty S od Komárna (medzi Malým Dunajom a riekou Nitrou). – *1949, 6, Kravany nad Dunajom. – *1949, 6, Sered'. – *1949, 6, Sered', Z. – 7. 8. 1949, 6, Galanta, okolie. – *1949, 6, Šaľa. – 7. 8. 1949, 6, Šaľa, okolie. – *1949, 6, Palárikovo, JV. – 10. 9. 1949, 6, Palárikovo (Slov. Meder), bažantnica. – 10. 9. 1949, 6, Majer Molva JV od Palárikova. – 10. 9. 1949, 6, pasienok pri sv. Vendelínovi, JV od Palárikova. – 10. 9. 1949, 6, Palárikovo, kanál Csatorna pri dvore Molva. – 10. 9. 1949, 6, Palárikovo, V od obce, Horný Svätôjurský dvor. – 10. 9. 1949, 6, Palárikovo, SV, pasienok pri dvore Veľké Číky. – 10. 9. 1949, 6, Palárikovo, SV, remízka pri majeri Veľké Číky. – 10. 9. 1949 pasienok medzi Tvrdošovcami (Tardošked) a dvorom Veľké Číky. – 10. 9. 1949, 6, Šurany, Z, dvor Okomán. – 26. 9. 1949, 6, Medzi Malým Váradom (Nitriansky Hrádok) a Bánovom. – 27. 9. 1949, 6, lesík medzi obcami Hul a Vlkas SV od Šurian. – 27. 9. 1949, 6, lúka J od Vlkasu. – 27. 9. 1949, 6, lesík medzi Šuranmi a Malým Váradom (Nitriansky Hrádok). – 27. 9. 1949, 6, Černík, lesík Z od obce. – 27. 9. 1949, 6, Černík, Horný les. – 27. 9. 1949, 6, Komjatice, park a vinice. – 27. 9. 1949, 6, Horný Sileš (Vinodol), lesík Z od obce. – 27. 9. 1949, 6, Horný Sileš (Vinodol), les S od obce. – *1949, 6, Hroboňovo. – 2. 6. 1949, 6, Hroboňovo, SZ od obce. – 2. 6. 1949, 6, Hroboňovo, JV od obce. – 2. 6. 1949, 6, Čalovo, JV od mesta. – *1949, 6, Dedina Mládeže. – *1949, 6, Úľany nad Žitavou. – 27. 9. 1949, 6, Fedýmeš (Úľany nad Žitavou), bažantnica, kanál a les. – *1949, 6, Nitra–Vráble. – 22. 10. 1949, 6, les na S od Taldiniec V od Vrábiel. – 22. 10. 1949, 6, les medzi Čifármí a Ďúradom, V od Vrábiel. – 22. 10. 1949, 6, les Z od Ďúradu, pri zámočku. – 26. 10. 1949, 6, les pri opustenom kláštore neďaleko osady Mariánska Čelad' SV od obce Lót, JV od Vrábl'ov. – 7. 6. 1949, 6, Veľké Ludany. – 7. 8. 1949, 6, Radvaň pri Dunaji, za obcou. – 10. 9. 1949, 6, Branč južne od Nitry, pasienok pri obci. – 27. 9. 1949, 6, Paňa, JV od Nitry, vinice, spraš. – 11. 10. 1949, 6, les medzi Nitrou a obcou Cabaj-Čápor. – 11. 10. 1949, 6, les pri Íregu JZ od Nitry. – 12. 10. 1949, 6, lesík pri Selencovom potoku V od Nitry, smer Vráble. – 12. 10. 1949, 6, lesík pri dvore Augustov Chlm medzi Veľkým Lapášom a Babindolom V od Nitry. – 14. 10. 1949, 6, lesík pri Ivánke pri Nitre. – 14. 10. 1949, 6, les Davarčany pri Dolných Krškanoch, J od Nitry. – *1949, 7, Čaňa. – *1949, 7, Nižná Myšľa. – *1949, 8, Kráľovský Chlmec. – *1949, 8, Kráľovský Chlmec, Kráľovský vrch. – *1949, 8, Kráľovský Chlmec, pod Kráľovskou horou. – *1949, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – *1949, 8, Plešany (Svätuš). – *1949, 8, Veľká Tíňa–Malá Tíňa. – 19. 7. 1949, 8, Zemplín, Malé Trnie, stráne nad obcou. – *1949, 8, Boťany. – *1949, 10, Plavecké Podhradie, Hôrka. – 27. 5. 1949, 10, vrch Hôrka medzi Plaveckým Podhradím a Plaveckým Mikulášom. – *1949, 10, Plavecký Mikuláš, vrch Hôrka (kóta 296,9 m). – *1949, 10, Buková. – *1949, 10, Buková, Hrubý Kamenec. – 27. 5. 1949, 10, Malé Karpaty, Hrubý Kamenec Z od Bukovej. – *1949, 12, Kostofany pod Tríbečom. – 15. 10. 1949, 12, Gýmešské Kostofany, les smerom k zámku. – 15. 10. 1949, 12,

Gýmešské Kostofany, skalné sutiny pod hradom. – 15. 10. 1949, 12, pri kameňolome medzi Gýmešskými Kostofanmi a Ladicami. – *1949, 12, Skýcov. – 24. 10. 1949, 12, Skýcov S od Topoľčianok, vápencové pasienky. – 24. 10. 1949, 12, les S od Topoľčianok. – *1949, 12, Jelenec. – *1949, 12, Jelenec, zrúcanina hradu. – *1949, 12, Kostofany pod Tríbečom, hrad Gýmeš. – 15. 10. 1949, 12, Jelenec (Gýmeš), suché lúky pod hradom, exp. juh. – 15. 10. 1949, 12, Jelenec (Gýmeš), porasty gaštanu pod ruinou hradu. – *1949, 12, Ladice, kóta 304 m. – 21. 10. 1949, 12, Žirany SV od Nítry, južné svahy Pliešky (460 m). – *1949, 13, Rajecké Teplice, vrch Skalky. – 9. 6. 1949, 13, vrch Skalky pri Rajeckých Tepliciach. – *1949, 14c, Banská Bystrica, Z. – *1949, 18, Lipovce, Kamenná Baba. – *1949, 18, Branisko. – 10. 6. 1949, 21b, Malá Fatra, dolina Vrátna. – *1949, 22, Demänovská dolina. – *1949, 23a, Osobitá. – *1949, 23a, Osobitá, sedlo Javorina. – *1949, 23a, Osobitá, úpätie, ca 900 m n. m. – *1949, 26b, Rakúsy, Veľký les.

*1950, 3, Domica. – 21. 5. 1950, 3, Domica, lúčka vpravo od vchodu do jaskyne. – 29. 5. 1950, 3, Domica, lúky, mokrad' pri ceste. – 30. 5. 1950, 3, Domica, vpravo od jaskyne. – *1950, 3, Domica, vrch Poroňa. – *1950, 3, Jovice. – *1950, 3, Kečovo. – *1950, 3, Drieňovec, Drieňovská planina. – *1950, 3, Zádielske Dvorníky, Hradište. – 30. 5. 1950, 3, Nagy várad (Hradište), kopec pri Dvorníkoch. – *1950, 3, Turnianske Podhradie, Turniansky hrad. – *1950, 3, Turňa nad Bodvou. – 11. 7. 1950, 3, Turňa nad Bodvou, okolie hradu. – 11. 7. 1950, 3, Turňa nad Bodvou, Zádielsky kameň, odspodu od viníc. – 28. 11. 1950, 3, Turňa nad Bodvou, hraničný hrebeň, Hegyorr. – 11. 5. 1950, 8, Tarbucka pri Veľkom Kevežde (Veľký Kamenec). – 11. 5. 1950, 8, Bak hegy. – *1950, 8, Ladmovce. – *1950, 8, Ladmovce, vrch Kasvár. – 31. 5. 1950, 8, vrch Kasvár pri Ladmovciach. – *1950, 8, Ladmovce, Dlhý vrch. *1950, 8, Ladmovce, Baba. – 31. 5. 1950, 8, Baba pri Ladmovciach, cestou od Viničiek, pasienky. – 31. 5. 1950, 8, Baba pri Ladmovciach, vápenec. – 31. 5. 1950, 8, vrch Baba pri Ladmovciach. – 31. 5. 1950, 8, Viničky (Seleška), skalnaté stráne nad dedinou. – 31. 5. 1950, 8, ostrovčeky v poli od Viničiek k Babe. – 31. 5. 1950, 8, Bors hegy pri Viničkách, úpätie. – 30. 5. 1950, 8, Svätuše, kopec pri dedine. – *1950, 8, Kráľovský Chlmec. – 2. 6. 1950, 8, Kráľovský Chlmec, les. – 30. 5. 1950, 8, Kráľovský Chlmec, pieskové polia na SZ. – 30. 5. 1950, 8, kopec na V od lesa pri Kráľovskom Chlmei. – 30. 5. 1950, 8, Kráľovský Chlmec, les na S. – *1950, 8, Kráľovský Chlmec, pri rieke Latorica. – *1950, 8, Viničky. – *1950, 8, Viničky, skalná sutina nad dedinou. *1950, 8, Viničky, Borsuk. – 6. 6. 1950, 8, Černochoh, opustené sady a vinice V od obce. – *1950, 8, Černochoh, hon „Gyopáros“. – 6. 6. 1950, 8, Černochoh, kóta Gyopáros (295 m), okraj lesa. – *1950, 8, Černochoh, kóta 295 m. – ? 6. 1950, 8, Černochoh, okraj dediny nad vinicami, andezit. – *1950, 8, Beša. – 8. 6. 1950, 8, les na JV od obce Beša. – *1950, 8, Beša, Moľva. – 8. 6. 1950, 8, pri Beši, Moľva. – *1950, 8, Brehov, Veľký vrch („Nagyhegy“). – 6. 6. 1950, 8, Nagyhegy pri Brehove (Imbreg). – *1950, 8, Somotor, Nová Vieska pri Bodrogu. – *1950, 8, Boľ, SZ, neďaleko rieky Latorice. – 1. 6. 1950, 8, SZ od Boľu, neďaleko Latorice, močiar. – 1. 6. 1950, 8, Boľ, SZ od obce k Latorici (pole a v lese pri Latorici). – *1950, 8, Boľ. – *1950, 8, Boľ, mŕtve rameno Tice. – *1950, 8, Boľany. – *1950, 8, Boľany, mŕtve rameno Latorice. – 25. 5. 1950, 8, Boľany, pri mŕtvom ramene. – 25. 5. 1950, 8, Boľany, les pri obci. – 25. 5. 1950, 8, Boľany, močiar pri Latorici. – 25. 5. 1950, 8, Boľany, les pri Latorici. – *1950, 8, Boľany, V, kroviská pri močiar, 103 m n. m. – *1950, 8, Svätá Mária. – 1. 6. 1950, 8, Svätá Mara, piesčité kopce. – *1950, 8, Malá Vieska, mŕtve rameno rieky Bodrog. – 1. 6. 1950, 8, Malá Vieska (Újlak), mŕtvy tok Bodrogu. – *1950, 8, Vieska nad Bodrogom. – ? 6. 1950, 8, Vieska nad Bodrogom. – *1950, 8, Rad. – *1950, 8, Rad, pri ramene Tice. – 30. 5. 1950, 8, Rad, rieka Tice. – *1950, 8, Rad, kopec pri obci. – 30. 5. 1950, 8, Rad, pieskový kopec vpravo pri ceste do obce. – *1950, 8, Leles. – *1950, 8, Leles, hájovňa Ilhó. – ? 5. 1950, 8, SSV od Lelesa, pred

hájovňou Ilhó. – ? 5. 1950, 8, SSV od Lelesa, les pri hájovni Ilhó. – 25. 5. 1950, 8, medzi obcami Leles a Veľké Kapušany. – *1950, 8, Ptrukša. – 25. 5. 1950, 8, Ptrukša. – *1950, 8, Ruská. – 25. 5. 1950, 8, Ruská. – *1950, 8, Pavlovce. – *1950, 8, Stretava. – 3. 6. 1950, 8, medzi Pavlovcami a Stretavou. – *1950, 8, Ložín. – 3. 6. 1950, 8, Ložín. – 5. 6. 1950, 8, kopce na S od Kucian. – *1950, 8, Kucany. – 3. 6. 1950, 8, Kucany. – *1950, 8, Kucany, „Aratony hegy“. – 5. 6. 1950, 8, Aratony hegy na J od Kucian. – 5. 6. 1950, 8, močiar pri Aratony hegy na J od Kucian. – 5. 6. 1950, 8, mokrad' v okolí Oborína a Kucian. – *1950, 8, Kamenná Moľva. – *1950, 8, Čičarovce. – *1950, 8, Ižkovce. – *1950, 8, Soľníčka. – 1. 6. 1950, 8, les na V od Soľníčky, S od Kráľovského Chlmca. – *1950, 8, Čierna nad Tisou. – 25. 5. 1950, 8, Čierna pri Čope. – *1950, 8, Drahňov, 103 m. – *1950, 8, Drahňov–Vojany. – 7. 6. 1950, 8, Budkovce, smerom na Drahňov. – 7. 6. 1950, 8, medzi obcami Drahňov a Vojany, potok Duša a Laborec pri Vojanoch. – 8. 6. 1950, 8, medzi Veľkými Raškovcami a Vojanmi. – *1950, 8, Oborín. – 5. 6. 1950, 8, Pozdišovce, les. – *1950, 11, Hlohovec. – *1950, 13, Žitná. – *1950, 13, Uhrovské Podhradie, Zrubisko. – *1950, 13, Rožňová Neporadza. – 1. 4. 1950, 13, Rožňová Neporadza. – 1. 4. 1950, 13, medzi Rožňovými Miticami a Zemianskymi Miticami. – 1. 4. 1950, 13, Zemianske Mitice. – 29. 10. 1950, 17, Vernár, Tiesňava. – *1950, 18, Košice, vrch Hradová. – *1950, 22, Lučatín. – *1950, 22, Švermovo (Telgárt).

*1951, 2, Salka. – *1951, 1, Chľaba. – 6. 7. 1951, 1, Chľaba (Helemba), medzi vinicami a dedinou. – 6. 7. 1951, 1, Chľaba (Helemba), svahy nad obcou. – *1951, 1, Bajtava. – *1951, 2, Bajtava. – 28. 6. 1951, 2, Bajtava, kopček JZ od obce, severný svah. – *1951, 2, Bajtava–Salka. – 28. 6. 1951, 2, medzi Salkou a Bajtavou, pri ceste, spraš. – *1951, 2, Salka, PR Sovie vinohrady. – 21. 5. 1951, 2, Salka, dolný Ipeľ, vinice. – 21. 5. 1951, 2, Salka, lúčka poniže viníc, lesík vo viniciach a od studne na juh pomedzi hajloky. – 2. 7. 1951, 2, Salka, opustené vinice. – *1951, 2, Malé Kosihy. – 21. 5. 1951, 2, Malé Kosihy, dolný Ipeľ, vinice. – *1951, 2, Malé Kosihy, Z. – 28. 6. 1951, 2, Malé Kosihy, kopček nad poľom Z od obce. – 28. 6. 1951, 2, Malé Kosihy, Z, opustené vinice a okraje lesa. – *1951, 2, Malé Kosihy, dolina Nagy völgy. – 28. 6. 1951, 2, Malé Kosihy, SZ, dolina dolného Ipeľa, k. 200 m vpravo od Nagy völgy. – 28. 6. 1951, 2, Malé Kosihy, SZ, Somos hegy. – *1951, 2, Vinica. – ? 6. 1951, 2, Vinica (Nekyje), Z od obce, do viníc a stráň nad vinicami. – *1951, 2, Šahy, Kalvária. – *1951, 2, Šahy, SV, vrch Drienok (Somos hegy). – ? 6. 1951, 2, Somos hegy SV od Šiah. – ? 6. 1951, 2, Šahy, svahy na Kalvárii. – *1951, 2, Pastovce. – 28. 6. 1951, 2, Pastovce pri Ipli S od Štúrova, vinice, a pasienok s agátmi. – 28. 6. 1951, 2, Pastovce pri Ipli S od Štúrova, Puskás hegy. – *1951, 2, Pastovce, pri rieke Ipeľ. – 2. 7. 1951, 2, pri ceste z Pastoviec do Zalaby. – 2. 7. 1951, 2, medzi Zalabou a Malými Ludincami. – *1951, 2, Vyšná Pokoradz. – *1951, 2, Nižná Pokoradz, SV. – 2. 5. 1951, 2, Nižná Pokoradz, pasienky za dedinou. – 2. 5. 1951, 2, Nižná Pokoradz, lesnaté svahy na SV. – 2. 5. 1951, 2, Nižná Pokoradz, skaly a svetlina na SV. – 2. 5. 1951, 2, Nižná Pokoradz, močiar. – *1951, 3, Ardovo. – 3. 5. 1951, 3, Ardovo, lesík za obcou ca 300 m, pôda nevápenná. – 3. 5. 1951, 3, Ardovo, kóta 366 m JJV od obce, vápenec. – *1951, 3, Ardovo, vrch Vysoká („Nagy hegy“). – 3. 5. 1951, 3, Ardovo, Nagy hegy (419 m) JV od obce, vápenec. – *1951, 3, Kečovo. – 1. 5. 1951, 3, Kečovo, okolie vyvieracky. – *1951, 3, Drieňovec, Drieňovská planina. – 3. 7. 1951, 6, medzi Seldínom (Svodín) a Novou Vieskou. – *1951, 6, Nová Vieska, kóta 226 m. – 26. 6. 1951, 6, Nová Vieska, kóta 226, vinice, spraš. – *1951, 6, Nová Vieska–Gbelce, kóta 226 a Drieňová hora. *1951, 6, Gbelce, Drieňová hora. – 26. 6. 1951, 6, Gbelce, polia a prieloh pod lesom Somlyó hegy. – 26. 6. 1951, 6, Gbelce, les Somlyó hegy smerom k Z–SZ. – 26. 6. 1951, 6, Gbelce, les Somlyó hegy, piesčité kopček (svetlina) v lese. – *1951, 6, Gbelce. – 27. 6. 1951, 6, Gbelce. – 27. 6. 1951, 6, Gbelce, okraj lesa na V od obce. – *1951, 6, Gbelce–Kamenný Most. – 4. 7. 1951, 6, odbočka

cesty z Kamenného Mosta (Kamenné Ďarmoty) do Gbeliec. – 4. 7. 1951, 6, hájovňa Rigó na JZ od Kamenného Mosta, stará dubina smerom na juh. – *1951, 6, Čenkov. – 1. 7. 1951, 6, Čenkov. – 1. 7. 1951, 6, Svätajurský majer severne od Čenkova, strmý svah nad potokom. – *1951, 6, Rúbaň. – 3. 7. 1951, 6, Fyr (Rúbaň), Czeglédi kápolna, mladý agátový lesík a okraj pasienka pri lese (dubina). – *1951, 6, Malá Vieska, potok Parna. – 26. 6. 1951, 6, Malá Vieska, Parizsi völg, mokrad s trstinou. – 26. 6. 1951, 6, Malá Vieska, les J od dediny. – 26. 6. 1951, 6, Malá Vieska, rumovisko. – 26. 6. 1951, 6, Malá Vieska, pasienok J od dediny. – *1951, 6, Moča. – 1. 7. 1951, 6, Moča, pasienky. – *1951, 6, Šintava, Dubník. – 3. 7. 1951, 6, Dubník (Čúz), cíp lesa JV od obce, agátový lesík JZ od obce a príkry svah J od obce. – *1951, 6, Palárikovo, park. – 25. 6. 1951, 6, Palárikovo, park, slanská pri stanici a stanica. – *1951, 6, Moča–Búč. – 4. 7. 1951, 6, Moča, pasienky pri ceste na Búč, piesok. – *1951, 6, Modrany. – 1. 7. 1951, 6, Modrany (Madar), ovsené pole, úhory, okraj viníc a pasienok. – 1. 7. 1951, 6, Modrany (Madar), pri ceste k dubine, piesky. – *1951, 6, Modrany, Suchý vrch. – 1. 7. 1951, 6, Žitavská Tôň pri Radvani nad Dunajom, pasienky, piesok. – *1951, 8, Viničky. – *1951, 8, Viničky, V, kóta 194 m. – *1951, 8, Viničky, SV, vrch Baba. – 21. 4. 1951, 8, vrch Baba SV od Viničiek, vápenec. – 21. 4. 1951, 8, Viničky, pasienok smerom na V, k. 121 m. – *1951, 8, Ladmovce, vrch Kasvár. – 21. 4. 1951, 8, vrch Kasvár Z od Ladmoviec, vápenec. – *1951, 8, Ladmovce, Baba. – *1951, 11, Modrová. – *1951, 13, Kostelec. – 12. 5. 1951, 13, Kostelec pri Maníne, pri potoku neďaleko školy. – 12. 5. 1951, 13, Kostelec pri Maníne, pod skalkami (vápence, zlepenec). – 12. 5. 1951, 13, Kostelec pri Maníne, Veľká skala. – *1951, 13, Zásكالie–Kostelec. – 13. 5. 1951, 13, medzi Zásكالím a Kostelcom, skalná úžina nad cestou. – 13. 5. 1951, 13, medzi Zásكالím a Kostelcom, bučina na hrebeni nad skalami. – 13. 5. 1951, 13, medzi Zásكالím a Kostelcom, skaly pri ceste, exp. S. – *1951, 13, Manínska tiesňava. – 19. 5. 1951, 13 Manínska úžina. – *1951, 21a, Kanská, v doline. – ? 8. 1951, 21a, dolina Rajca, pri obci Kanská. – 20. 8. 1951, 21d, Lúčky, dolomitové svahy povýše kúpeľov. – 18. 7. 1951, 22, Čertovica. – ? 8. 1951, 22, Vrbické pleso. – *1951, 23a, Červené vrchy. – *1951, 23a, Tomanova dolina. – *1951, 23a, Tomanova dolina–Kopa Kondracka. – ? 8. 1951, 23a, Tichá dolina, od košiar v Tomanovej doline ku Kope Kondrackej. – *1951, 23a, Kondratova kopa. – *1951, 23a, Tichá dolina. – *1951, 23a, Zadná Tichá dolina, Goryčková. – ? 8. 1951, 23a, Zadná Tichá dolina, svahy Goryčkovej, pasienok a zlepenčové skaly. – ? 8. 1951, 23a, Zadná Tichá dolina, pod Goryčkovou, pasienok, vápenec. – ? 8. 1951, 23a, Zadná Tichá dolina, pod Goryčkovou, pasienok, nekarbonátový substrát. – *1951, 23a, Žiarska dolina, povýše chaty. – ? 7. 1951, 23a, Žiarska dolina, pramenité miesto povýše chaty v pásme kosodreviny. – *1951, 23a, Račkova dolina. – ? 7. 1951, 23a, Račkova dolina. – *1951, 23a, Račkova dolina, ústie. – *1951, 23c, Babia dolina. – ? 7. 1951, 23c, Babia dolina. – *1951, 23c, Veľký Podkošiar. – ? 7. 1951, 23c, Veľký Podkošiar. – *1951, 23c, Košiar, Kopa. – *1951, 26a, Ružomberok, vrch Mnich. – 13. 8. 1951, 26a, úpätie vrchu Mnich medzi Ružomberkom a Liskovou, ca 550–600 m. – *1951, 26a, Bešeňová. – 26. 7. 1951, 26a, Bešeňová, travertíny nad obcou. – ? 8. 1951, 26a, Kráľova Lehota. – *1951, 26a, Demänová. – *1951, 26a, Demänová, lúky pri obci. – ? 8. 1951, 26a, Demänová, lúky pri obci. – *1951, 26a, Račkova dolina, Pribylina–Hrdovo. – ? 7. 1951, 26a, okolie chaty na začiatku Račkovej doliny. – ? 7. 1951, 26a, lúky V od chaty na začiatku Račkovej doliny smerom k Pribyline. – *1951, 26a, Vavrišovo, SV, Mlynský potok. – *1951, 26a, Podbanské, Rakytiny.

*1952, 2, Vinica. – *1952, 2, Vinica, Stráže. – *1952, 2, Šahy. – *1952, 2, Želiezovce. – 26. 5. 1952, 2, Želiezovce, lužný les. – 26. 5. 1952, 2, Veľký Pesek SV od Želiezoviec. – *1952, 2, Sazdice, JZ, k majeru Agáta. – 24. 5. 1952, 2, Sazdice, agátový háj JZ od obce smerom k majeru

Agáta. – 24. 5. 1952, 2, Sazdice, majer Agáta JZ od obce. – 24. 5. 1952, 2, Sazdice. – *1952, 2, Demandice. – *1952, 2, Levice, SV, Horša. – 11. 7. 1952, 2, vyše obce Horša pri Leviciach. – *1952, 2, Horšianska dolina. – 11. 7. 1952, 2, Horšianska dolina SV od Levíc, andezitové tufy. – *1952, 3, Plešivec, Hámor. – 12. 6. 1952, 3, Plešivec, Nový Hámor. – *1952, 3, Plešivecká planina. – *1952, 3, Plešivecká planina, Kružná. – 12. 6. 1952, 3, Kružná (prv Kerešovce), pasienok pri lese. – 12. 6. 1952, 3, Plešivecká planina, SV časť od obce Kružná (Kerešovce) smerom na plošinu. – 12. 6. 1952, 3, Plešivecká planina, SV časť, skaly nad obcou Rekeňa. – *1952, 3, Plešivecká planina, Gerlachovské skaly, 725 m. – 12. 6. 1952, 3, Plešivecká planina, S časť, Gerlachovské skaly. – *1952, 3, Plešivecká planina, svahy v SZ časti. – 12. 6. 1952, 3, Plešivecká planina, svahy v SZ časti. – 12. 6. 1952, 3, Plešivecká planina, SZ časť, skaly JV od Štítnika. – 13. 9. 1952, 3, svah Plešiveckej plošiny k Slavcu. – 13. 9. 1952, 3, Plešivecká plošina nad Slavcom. – *1952, 3, Silica, Z. – *1952, 3, Silická planina. – 15. 6. 1952, 3, Silická planina, Z časť. – 17. 6. 1952, 3, Silická planina, JZ od obce Silica. – *1952, 3, Silická planina, chata Rakat'a. – 14. 6. 1952, 3, Silická planina, medzi chatou Rakat'a a obcou Silica. – 15. 6. 1952, 3, Silická planina, od chaty Rakat'a smerom ku Tisztabük. – 15. 6. 1952, 3, Silická planina, Tisztabük. – 17. 6. 1952, 3, Silická planina, od chaty Rakat'a k obci Silica. – *1952, 3, nad jaskyňou Silická ľadnica. – 17. 6. 1952, 3, Silická planina, okolie Silickej ľadovej jaskyne a vchod do jaskyne. – *1952, 3, Silica–Gombasek, pasienky pri ceste. – 17. 6. 1952, 3, Silická planina, pasienky pri ceste Silica–Gombasek. – *1952, 3, Slavec. – *1952, 3, Drieňovec, Drieňovská planina. – *1952, 3, Rožňava, Bôrka. – *1952, 3, Bôrka. – 1. 7. 1952, 3, Bôrka, stráň povyš obce. – 1. 7. 1952, 3, Bôrka, skala nad obcou pri horárni. – 1. 7. 1952, 3, Bôrka, skala nad obcou pri horárni, S svah, bučina. – *1952, 3, Bôrka–Lúčka, Baksova dolina. – 1. 7. 1952, 3, medzi Borkou a Lúčkou, vrbiny pri ceste, v priekope a pri potoku. – 1. 7. 1952, 3, medzi Borkou a Lúčkou, prvá skala vľavo pri ceste v bučine, exp. S. – 1. 7. 1952, 3, medzi Borkou a Lúčkou, lesík nad cestou. – 1. 7. 1952, 3, medzi Borkou a Lúčkou, skaly (vápenec) za obcou Lúčka. – *1952, 3, Štítnik, JV, Lúčka. – 1. 7. 1952, 3, pasienok pri obci Lúčka, čiastočne zalesnený mladou borovicou čiernou. – *1952, 3, Lúčka, kóta 684 m. – 17. 7. 1952, 3, obec Lúčka, kóta 684 m, exp. J. – 17. 7. 1952, 3, obec Lúčka, lúčka na pahorku medzi kótami 726 a 615, exp. JZ. – 18. 6. 1952, 3, nad Hrušovom smerom od Silickej plošiny. – 18. 6. 1952, 3, Hrušov, skaly nad obcou, okraj platô a svahy. – *1952, 6, Bardoňovo, JV. – 23. 5. 1952, 6, v poli JV od obce Bardoňovo. – 23. 5. 1952, 6, dubina na JV od obce Bardoňovo. – 23. 5. 1952, 6, pasienok pri majeri Leveled J od obce Bardoňovo. – *1952, 6, Dedinka. – 23. 5. 1952, 6, obec Dedinka JZ od Levíc, les SV od obce. – 23. 5. 1952, 6, obec Dedinka JZ od Levíc, v obci. – 23. 5. 1952, 6, obec Dedinka JZ od Levíc, dubina pri obci. – *1952, 6, Tekovské Lužany. – 23. 5. 1952, 6, Tekovské Lužany, Z od obce (pri chodníku, mokraď a pod vinicami). – *1952, 6, Tekovské Lužany, Z. – *1952, 6, Demandice–Želiezovce. – *1952, 7, Ččejevce. – *1952, 13, Baračka, JV. – 12. 6. 1952, 15, Kunova Teplica S od Plešivca, pri ceste. – *1952, 15, Brzotín–Krásnohorské Podhradie. – 12. 6. 1952, 15, Krásnohorské Podhradie, v obci. – 28. 6. 1952, 15, Krásna Hôrka, kyslá dubina. – 12. 6. 1952, 15, Brzotín, železničná stanica. – 12. 6. 1952, 15, Brzotín, kóta 323 m. – *1952, 15, Rožňava, Čučma. – 2. 6. 1952, 15, dubiny povyš obce Čučma, exp. V. – *1952, 15, Gemerská Poloma. – 30. 6. 1952, 15, Veľká Poloma SZ od Rožňavy. – 30. 6. 1952, 15, Nižná Slaná pri Rožňave, V od baní. – ? 1952, 15, Nižná Slaná SZ od Rožňavy, les SV od obce. – *1952, 23a, Juráňova dolina. – *1952, 23b, Potok Biela voda (Bialka) povyš Lysej Poľany, 1140 m n. m. – *1952, 23b, Bielovodská dolina. – *1952, 23b, Bielovodská dolina povyš Lysej Poľany, štrkové ostrovčeky v potoku Biela voda (Bialka), ca 1140 m n. m. – *1952, 26a, Oravice. – 8. 8. 1952, 26a, Lipt. Hole, Oravice.

*1953, 2, Salka, vrch Kamenec. – *1953, 2, Salka, PR Sovie vinohrady. – *1953, 2, Salka, Dolný Ipel'. – *1953, 2, Malé Kosihy. – *1953, 2, Malé Kosihy, Z. – 20. 5. 1953, 2, Malé Kosihy, svahy Z od obce. – 12. 5. 1953, 2, Medzi Bušincami a Malými Zlievcami, JV od Modrého Kameňa. – 12. 5. 1953, 2, Modrý Kameň, okolo zámku. – *1953, 2, Santovka. – *1953, 2, Lučenec. – 12. 5. 1953, 2, Čoma, niekde v okolí Lučenca. – 13. 5. 1953, 2, Šíd V od Fiľakova, sprásové svahy. – *1953, 2, Gemerské Dechtáre. – *1953, 3, Domica. – 15. 6. 1953, 3, okolie Domice. – 15. 6. 1953, 3, pri Domici, krovinatý pasienok po Quercetum pubescentis. – 15. 6. 1953, 3, okolie Domice, lúčka nad cestou. – 15. 6. 1953, 3, okolie Domice, pole pod lesom. – *1953, 3, Domica, JV. – 15. 6. 1953, 3, Z od jaskyne Domica. – 15. 6. 1953, 3, SZ od Domice, pod kótou 410, ca 390 m. – *1953, 3, Dlhá Ves, pod kótou 400 m. – 15. 6. 1953, 3, opustené pole pod kótou 400 m, JV od Hosúsova. – *1953, 3, Plešivecká planina, nad obcou Plešivec. – 19. 6. 1953, 3, Silická plošina. – *1953, 3, Jovice, okraj Silickej planiny. – 19. 6. 1953, 3, Silická plošina, okraj plošiny nad obcou Joles (Jovice), južne od výstupu cesty na plošinu, 600 m, lúka. – *1953, 3, Krásnohorská Dlhá Lúka, Silická planina. – *1953, 3, Hrušov. – 18. 6. 1953, 3, nad Hrušovom, 460 m, exp. J. – *1953, 3, Hrušov, S, rezervácia Hrušovská lesostep, skaly. – *1953, 3, Zádielsky kameň. – *1953, 6, Nová Vieska. – 19. 5. 1953, 6, Nová Vieska, pasienok pri dedine, agátový lesík smerom k viniciam, plochy medzi opustenými vinicami. – *1953, 6, Nová Vieska, kóta 229 m. – 19. 5. 1953, 6, Nová Vieska, k. 229 m, opustené vinice. – *1953, 6, Gbelce, Drieňová hora. – *1953, 6, Gbelce. – 19. 5. 1953, 6, pri ceste v dubine J od Gbeliec, piesok a spraš. – 29. 8. 1953, 6, Podunajská nižina, Pusté Úľany, remízka a pole. – *1953, 6, Moravany nad Váhom. – *1953, 8, Ladmovce. – 30. 5. 1953, 8, Ladmovce, hrádza pri Bodrogu. – *1953, 8, Ladmovce, vrch Kasvár. – 30. 5. 1953, 8, vrch Kasvár Z od Ladmoviec, vápenec. – 17. 7. 1953, 8, Kasvár Z od Ladmoviec. – *1953, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – *1953, 8, Ladmovce, Baba. – 30. 5. 1953, 8, Baba pri Ladmovciach, vápenec. – 17. 7. 1953, 8, vrch Baba Z od Ladmoviec. – 17. 7. 1953, 8, skaly a pasienok SZ od Baby, Z od Ladmoviec. – 17. 7. 1953, 8, Svätušie, strnisko a pri potoku. – *1953, 8, Viničky. – 17. 8. 1953, 8, Viničky. – 17. 7. 1953, 8, pasienky ku viniciam pri Viničkách, andezit, JV svah. – 17. 7. 1953, 8, Močiar pri Bodrogu neďaleko Viničiek. – *1953, 8, Viničky, Borsuk. – *1953, 8, Viničky, Katy. – 17. 7. 1953, 8, les, pokračovanie Bors hegy S od Viničiek. – *1953, 8, Viničky, Bors hegy. – 17. 7. 1953, 8, Viničky, Bors hegy, vápenec. – 17. 7. 1953, 8, Viničky, Bors hegy S od obce, vápenec, lúčka na okraji lesa. – 17. 7. 1953, 8, Viničky, Bors hegy, pasienky nad vinicami v lese, andezit. – 17. 7. 1953, 8, Viničky, Bors hegy, andezitové skaly a pasienok v blízkosti skaly. – *1953, 8, Viničky, SV, vrch Baba. – *1953, 8, Poruba pod Vihorlatom. – *1953, 11, Moravanská dolina. – *1953, 21b, Malý Fatranský Kriváň. – *1953, 22, Poludnica. – *1953, 23a, Zuberec. – *1953, 23a, Juráňova dolina. – 30. 10. 1953, 23a, Liptovské hole, Juráňova dolina. – *1953, 23b, Vyšné Hágy. – *1953, 23b, Vyšné Hágy, rašelinisko. – *1953, 23b, rašelinisko Christlová pod Kamzíkom. – *1953, 23c, Tatranská Kotlina, Suchá dolina. – *1953, 23c, nad Tatranskou Kotlinou. – *1953, 23c, Skalné Vráta. – *1953, 28, Oravský Podzámok. – *1953, 28, Oravice. – 30. 10. 1953, 28, Liptovské hole, Oravice. – *1953, 28, Zuberec, Medzi Borami. – 29. 10. 1953, 28, Zuberec, rašelinisko „Medzi bory“.

*1954, 1, Kováčovské skaly. – 6. 5. 1954, 1, Kováčovské kopce. – *1954, 2, Salka. – *1954, 2, Salka, PR Sovie vinohrady. – *1954, 3, Domica. – *1954, 3, Zádielska dolina. – *1954, 3, Turmiansky hradný vrch. – *1954, 5, Devín, hrad. – *1954, 5, Devín–Karlava Ves. – *1954, 6, Chotín. – *1954, 11, Hlohovec. – *1954, 21b, Malý Fatranský Kriváň. – *1954, 21b, Chleb, ca 1600 m n. m. – 31. 8. 1954, 21b, Malá Fatra, Chleb. – *1954, 22, Kráľova Lehota. – 29. 8. 1954, 22, Liptov, na pravej strane Váhu ku Kráľovej Lehote. – *1954, 22, Východná–Hybe, dolina Bieleho

Váhu. – 29. 8. 1954, 22, Liptov, dolina Bieleho Váhu medzi Východnou a Hybami. – 29. 8. 1954, 22, Liptov, medzi Východnou a Hybami ku Kráľovej Lehote, pozdĺž Bieleho Váhu (pravá strana), pri potoku a tesne nad potokom na nejakých bridliciach. – *1954, 22, Východná, popri Bielom Váhu. – *1954, 22, Svit, Baba. – 15. 8. 1954, 22, vrch Baba pri Svite. – *1954, 22, Lučivná, Baba. – *1954, 23a, Červené vrchy. – *1954, 23a, Tomanova dolina. – *1954, 23b, Vyšné Hágy. – 26. 8. 1954, 23b, Vyšné Hágy, pri trati. – *1954, 23b, Starý Smokovec–Vyšné Hágy. – *1954, 23b, Vyšné Hágy, rašelinisko. – 26. 8. 1954, 23b, rašelinisko pri Vyšných Hágoch. – *1954, 23c, Husiar. – 28. 8. 1954, 23c, Tatranská Kotlina, Husiar. – 28. 8. 1954, 23c, Tatranská Kotlina, Husiar, skalka nad potokom Belá, 760–770 m. – 28. 8. 1954, 23c, Tatranská Kotlina, Husiar, v lese, skala (dolomit?). – *1954, 23c, Predné Meďodoly. – 11. 8. 1954, 23c, Predné Meďodoly, kremencový balvan spadnutý na pasienku. – *1954, 23c, Jatky. – *1954, 23c, Jatky, pod hrebeňom. – *1954, 23c, Košiare. – *1954, 23c, Tatranská Javorina, vrch Košiar, Široká dolina. – *1954, 23c, Záruby. – *1954, 23c, Tokársky potok. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, exp. V, rúbanisko a mladý vysadený smrekový porast. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, smrekový porast ca 70-ročný. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, Bučník, exp. S, smrečina. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, Javorinka, vápencové a zlepenkové skaly, ca 1240 m. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, porast 316a, JZ cíp na hrebni, exp. V. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, rúbanisko, ca 1300 m. – 27. 8. 1954, 23c, Babia dolina, Tokársky potok, Javorinka, skalky, ca 1150–1200 m. – *1954, 23c, Tatranská Kotlina, Faixova lúka, Skalné vráta. – *1954, 23c, Skalné Vráta. – *1954, 23c, Skalné vráta–Faixová, hrebeň. – *1954, 23c, Bujačí. – *1954, 26b, Svit, vrch Baba. – *1954, 29, Ždiar. – *1954, 29, Ždiar, hrebeň nad obcou. – *1954, 29, Spišská Magura, hrebeň nad Ždiarom. – 3. 6. 1954, 29, Spišská Magura, hrebeň nad Ždiarom. – 3. 6. 1954, 29, Spišská Magura, hrebeň nad Lendakom, ca 1000 m. – *1954, 29, Reľov. – *1954, 29, Reľov, JV, vrch Spadžík. – *1954, 29, Reľov–Toporec, hrebeň. – 3. 6. 1954, 29, Spišská Magura, hrebeň medzi Reľovom a Toporcom, 960–1000 m. – *1954, 29, Toporec.

*1955, 1, Bajtava. – 17. 6. 1955, 8, Ladmovce, vápenec, v dedine a pasienky J od dediny. – 17. 6. 1955, 8, Ladmovce, lúky pri Bodrogu. – 17. 6. 1955, 8, Ladmovce, južne od dediny, nad cestou. – *1955, 8, Ladmovce, vrch Kasvár. – 19. 6. 1955, 8, Kasvár pri Ladmovciach, na poli. – *1955, 8, Kráľovský Chlmec. – *1955, 8, Viničky. – *1955, 8, Viničky, Borsuk. – 19. 6. 1955, 8, Viničky, Bors hegy, JV exp., andezit, pasienky a nespásané lúčky. – 19. 6. 1955, 8, Viničky, Bors hegy, JV exp., andezit, dubina a svetliny v dubine. – 19. 6. 1955, 8, Viničky, Bors hegy, stráň bezprostredne nad vinicami. – *1955, 8, Černochoh. – 18. 6. 1955, 8, Černochoh, nad poľnou cestou z dediny na hradskú, exp. Z. – 18. 6. 1955, 8, Černochoh, na medzi pri dedine. – 18. 6. 1955, 8, Černochoh, les na V od obce, exp. V. – 18. 6. 1955, 8, Černochoh, Gypároš, andezit, pasienok pri vinici. – *1955, 8, Bara. – *1955, 8, Malá Bara. – *1955, 8, Malá Bara, Stredný vrch. – *1955, 8, Malá Bara, vrch Borsuk. – 18. 6. 1955, 8, Borszaka hegy na SV od Malej Bary (k. 229 m), svah SV od úpätia, vápenec, hojne spásané, kroviny. – 18. 6. 1955, 8, Borszaka hegy na SV od Malej Bary (k. 229 m), severný svah, vápenec, smerom k lesu a les na S svahu. – *1955, 8, Malá Bara, E. – 19. 6. 1955, 8, Malá Bara, Közép hegy, asi andezitové tufy, východná časť, výmladkový les s *Quercus sessilis*, južný svah a vrchol. – 19. 6. 1955, 8, Malá Bara, Közép hegy, andezitová skala, SZ exp., výmladkový les. – *1955, 16, Muráň, Suchý dol. – 21. 5. 1955, 16, les nad Suchým dolom. – 21. 5. 1955, 16, skalný zráz, okraj, nad Suchým dolom. – 21. 5. 1955, 16, plošina nad Suchým dolom, les. – 21. 5. 1955, 16, Zadné Piecky. – *1955, 16, Cigánka. – 21. 5. 1955, 16, Cigánka. – 21. 5. 1955, 16, úpätie Cigánky nad Muráňom. – 21. 5. 1955, 16, od hájovne

pod Cigánkou na Veľkú lúku. – 21. 5. 1955, 16, Veľká lúka. – *1955, 16, Maretkiná. – 21. 5. 1955, 16, Maretková, skalnaté vápencové zrázy. – *1955, 17, Ladová jaskyňa–Stratená. – *1955, 17, Zadné Piecky. – *1955, 19, Slanec. – *1955, 19, Slanský hrad. – 11. 8. 1955, 19, kopec s ruinou hradu pri Slanci, severný svah, bučina. – 11. 8. 1955, 19, kopec s ruinou hradu pri Slanci, vrchol a južný svah, skalná step, andezit. – *1955, 19, Slanec, pod hradom. – 11. 8. 1955, 19, kopec s ruinou hradu pri Slanci, úpätie nad obcou. – *1955, 22, Kráľova Lehota. – 19. 8. 1955, 22, Kráľova Lehota, dolomit, smrekový lesík (kultúra) nad zotavovňou. – 19. 8. 1955, 22, Kráľova Lehota, dolomit, skaly nad dedinou. – 19. 8. 1955, 22, Kráľova Lehota, dolomit, skaly nad dedinou, v borovicovom lese hrebeňom. – *1955, 22, Kráľova Lehota, Vachtárová. – *1955, 22, Kráľova Lehota, svahy nad Váhom. – 12. 8. 1955, 22, Kráľova Lehota, skaly nad Váhom, dolomit. – *1955, 26a, Liptovský Hrádok, Hámor. – *1955, 26a, Kráľova Lehota. – *1955, 26b, Gánovce. – *1955, 26b, Gánovce, ca 650 m n. m. – 21. 8. 1955, 26b, Gánovce, travertínový kopček poniže obce. – 21. 8. 1955, 26b, skala JV od Gánoviec (snáď melafýr, nie travertín). – *1955, 26b, Gánovce–Kišovce, 600 m n. m. – *1955, 26b, Hôrka, časť Kišovce. – *1955, 26b, Gánovce, Krížová. – *1955, 28, Oravská Lesná.

*1956, 1, Chľaba. – *1956, 2, Ladzany, Z. – *1956, 3, Kráľovská Dlhá Lúka, krasová vyvieracka Rakytá. – *1956, 3, Zádielska dolina. – *1956, 3, Zádielska dolina, 300 m n. m. – *1956, 6, Čenkov, Čenkovský les, 105 m n. m. – *1956, 8, Veľký Kamenec, medzi vinohradmi. – *1956, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – *1956, 8, Tarbucka, Hrubý Kamenec. – *1956, 13, Lutov, vrch Bradlo. – *1956 13, Trebichava, vrch Kňazný stôl. – *1956, 17, Javorina. – *1956, 18, Trebejov. – *1956, 22, Kráľova Lehota, Staré skaly.

*1957, 1, Kamenica nad Hronom. – *1957, 2, Kamenín, údolie Kamenín, ľavý breh Hrona. – 27. 5. 1957, 2, Kamenín, ľavý breh Hrona. – *1957, 3, Jelšava, Slovenská skala. – *1957, 3, Brzotín, Z. – *1957, 3, Kráľovská Dlhá Lúka, krasová vyvieracka Rakytá. – *1957, 3, Zádielska dolina, skalné steny nad potokom. – *1957, 3, Turnianska planina. – *1957, 6, Horná Potôň. – *1957, 6, Bratislava, Prievoz, Martinský cintorín. – *1957, 6, Jur pri Bratislave, Šúr. – *1957, 6, Šintava, Dubník. – *1957, 10, Borinka, hrad. – *1957, 10, Borinka, SZ, hrad Pajštún. – *1957, 11, Hlohovec, vrch Šianec. – *1957, 17, Pusté Pole. – *1957, 17, Ladová jaskyňa–Stratená. – *1957, 18, Košice, vrch Hradová. – *1957, 18, Trebejov, skalky nad kameňolomom. – *1957, 19, Kapušany. – *1957, 21c, Ružomberok, Biely Potok, Jazierce. – *1957, 21c, Ľubochnianska dolina. – *1957, 21c, Horný Jelenec. – 28. 8. 1957, 21c, Horný Jelenec S od Banskej Bystrice, vápencová skala. – 28. 8. 1957, 21c, Horný Jelenec, začiatok doliny Valentová. – *1957, 21c, Staré Hory, Horný Jelenec. – *1957, 21d, Jasenová–Valaská Dubová. – *1957, 21d, Valaská Dubová, SZ. – *1957, 21d, Valaská Dubová, Brestová. – 23. 8. 1957, 21d, vrch Brestová, ca 750 m, povýše Valaskej Dubovej (rozhranie Liptova a Oravy). – *1957, 21d, Kvačianska dolina. – ? ? 1957, 21d, Kvačianska dolina. – 28. 8. 1957, 22, medzi Bielym Potokom a Liptovskou Osadou. – 28. 8. 1957, 22, poniže Liptovskej Osady. – *1957, 22, Demänovská dolina, Pustá, nad dolinou Lúčanky. – *1957, 22, Vrch Vysoké. – *1957, 22, Kráľova Lehota, Vachtárová. – 10. 7. 1957, 22, Vachtárová nad Kráľovou Lehotou, dolomit, južný svah pod vrcholom, 900 m. – 10. 7. 1957, 22, Vachtárová nad Kráľovou Lehotou, dolomit, južný svah. – *1957, 22, Kráľova Lehota–Hybe. – *1957, 22, Kráľova Lehota–Svarín. – *1957, 22, Svarín. – *1957, 22, Svarín, Čierny Váh. – 12. 7. 1957, 22, Čierny Váh, pri osade, melafýrové skaly. – 12. 7. 1957, 22, Čierny Váh, les na pravom brehu, asi 50 m nad Váhom a vyššie. – 12. 7. 1957, 22, Čierny Váh, svahy okolo hrebeňa na pravom brehu Váhu. – 12. 7. 1957, 22, Čierny Váh, hrebeň na pravej strane asi 100 m pod vlastným hrebeňom. – 11. 7. 1957, 22, dolina Čierneho Váhu, Svarín, dolomitová stráň, exp. J. – 11. 7. 1957, 22, Čierny

Váh, Svarín, na ľavom brehu potoka (hrebeň, severný svah, svah k západu). – 11. 7. 1957, 22, Čierny Váh, vrch Rígeľ medzi Kráľovou Lehotou a Svarínom, 900 m. – *1957, 22, Horáreň Čierny Váh. – *1957, 22, dolina Čierneho Váhu. – *1957, 22, dolina Čierneho Váhu, Sokol. – *1957, 22, Nižný Chmelieneec. – 12. 7. 1957, 22, Čierny Váh, vpravo nad riekou, asi naproti Nižného Chmeliencia. – 12. 7. 1957, 22, Čierny Váh, melafýrové skaly poniže Nižného Chmeliencia. – *1957, 22, Važec. – *1957, 22, Hybe–Kráľová Lehota, Na Kameni. – *1957, 22, Svit, Baba. – *1957, 22, Lučivná, skalky neďaleko obce. – 24. 8. 1957, 23a, Zuberec, vápencové skaly ca 970–1000 m. – 24. 8. 1957, 23a, Zuberec, ca 1010 m, smrečina. – *1957, 23a, Zuberec, nad hájovňou Brestová. – 24. 8. 1957, 23a, Zuberec, skaly nad hájovňou Brestová, ca 960 m. – 24. 8. 1957, 23a, Zuberec, skaly nad hájovňou Brestová, ca 1010 m, exp. sever. – *1957, 23a, Zuberec, vrch Kohút (Mačacie diery, Kamenné mlieko) nad hájovňou Brestová. – *1957, 23a, Zadná Spálená dolina, pri chodníku k Roháčskym plesám. – *1957, 23a, Tichá dolina. – 23. 8. 1957, 23a, Tichá dolina, mokrade, Oravica potok. – *1957, 23a, Juráňova dolina. – 23. 8. 1957, 23a, Juráňova dolina, ca 920–970 m. – 23. 8. 1957, 23a, Juráňova dolina, smrečina so vtrúseným bukom. – 23. 8. 1957, 23a, Juráňova dolina, medzi 890 a 915 m. – 23. 8. 1957, 23a, Juráňova dolina, okolo 880–890 m. – 23. 8. 1957, 23a, Juráňova dolina, 875 m, začiatok doliny. – 23. 8. 1957, 23a, Bobrovecká dolina pri Oraviciach. – *1957, 23b, Bielovodská dolina. – *1957, 23b, Bielovodská dolina, úpätie vrchu Mlynár. – 27. 8. 1957, 23b, Bielovodská dolina, úpätie Mlynára, smrečina, na ľavej strane Bielej vody, žula. – 27. 8. 1957, 23b, Bielovodská dolina, v potoku Biela voda, 1140 m. – *1957, 23b, Bielovodská dolina powyše Lysej Poľany, štrkové ostrovčeky v potoku Biela voda (Bialka), ca 1170 m n. m. – *1957, 23c, Predné Jatky. – *1957, 26a, Liptovský Hrádok–Kráľova Lehota. – 9. 7. 1957, 26a, neďaleko Liptovského Hrádku nad cestou do Kráľovej Lehoty, skalky na okraji lesa nad cestou, svetliny medzi borovicami, lúčka za židovským cintorínom. – 9. 7. 1957, 26a, V od Liptovského Hrádku nad cestou do Kráľovej Lehoty, neďaleko hámru, 660 m. – 9. 7. 1957, 26a, V od Liptovského Hrádku, násyp pri Váhu pri hámri. – 9. 7. 1957, 26a, V od Liptovského Hrádku, okraj skaly nad lomom pri hámri. – 9. 7. 1957, 26a, V od Liptovského Hrádku, pri hámri, v borovicovom lese. – 9. 7. 1957, 26a, V od Liptovského Hrádku, neďaleko križovatky pri Kráľovej Lehoty. – *1957, 26a, Liptovský Hrádok–Podtureň. – *1957, 26a, Podtureň. – 13. 7. 1957, 26a, Liptovský Hrádok–Podturňa, svahy nad traťou, pri železničnom moste cez Belú a terasa asi bridlicová. – 13. 7. 1957, 26a, naproti dedine Podturňa. – *1957, 26a, Podtureň, vrch Skaličné. – *1957, 26a, Važec. – *1957, 26a, Važec, Z. – 26. 8. 1957, 26a, skaly nad Važcom, ako je jaskyňa, guttensteinské vápence. – *1957, 26a, Važec–Východná. – 28. 8. 1957, 26a, od železničnej stanice Važec k železničnej stanici Východná, pozdĺž Bieleho Váhu, dolomity. – *1957, 26a, Važec–Východná, pozdĺž rieky Biely Váh. – *1957, 26a, Važec–Štrba. – 26. 8. 1957, 26a, skalky pri ceste za železničnou stanicou Važec smerom k Štrbe, asi vápenc. – 10. 7. 1957, 26a, borina oproti Kráľovej Lehoty. – *1957, 26a, Kráľova Lehota–Hybe. – 10. 7. 1957, 26a, medzi Kráľovou Lehotou a Hybami. – 10. 7. 1957, 26a, za križovatkou pri Kráľovej Lehoty smerom na Hybe, malý kopček na pravej strane cesty, vápenc-zlepenec. – 10. 7. 1957, 26a, vpravo od cesty z Kráľovej Lehoty do Hýb, pri potoku a v jačmennom poli vpravo od cesty. – 10. 7. 1957, 26a, vpravo od cesty z Kráľovej Lehoty do Hýb, les smerom J od cesty. – 10. 7. 1957, 26a, vpravo od cesty z Kráľovej Lehoty do Hýb, lúka pod lesom smerom k Váhu. – 10. 7. 1957, 26a, vpravo od cesty z Kráľovej Lehoty do Hýb, dolomitové skalky ďalej od cesty smerom k Váhu. – 26. 8. 1957, 26a, dolomitové skalky na pravej strane potoka medzi Hybami a Kráľovou Lehotou. – *1957, 26a, Hybe. – *1957, 26a, Hybe, Na kameni. – 26. 8. 1957, 26a, kopec Na Kamenu na pravej strane cesty z Kráľovej Lehoty do Hýb, dolomit. – *1957, 26a, Oravice. – *1957, 26b, Hôrka, Primovce. – *1957, 26b,

Lučivná. – 26. 8. 1957, 26b, dolomitové skalky pri ceste neďaleko Lučivnej, JZ exp. – *1957, 26b, Mengusovce–Svit, Bôrik. – 26. 8. 1957, 26b, vrch Kimberg medzi Svitom a Štrbou stanicou, dolomitová sutina nad traťou. – *1957, 28, Oravský Podzámok, Široká. – 23. 8. 1957, 28, dolina JZ od Oravského Podzámku k osade Široká, exp. J. – *1957, 28, Krivá–Podbiel. – *1957, 28, Krivá, Biela skala. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, ca 570 m. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, strmý skalný svah, ca 600 m exp. JV. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, v smrečine. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, balvanitý svah pod kompaktnou skalou, exp. J, ca 580 m. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, ca 600 m exp. JV. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, ca 600 m exp. J. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, les na hrebeni, ca 650–700 m. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, ca 730 m, sutinová húština, exp. S. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, hrebeň ca 700 m. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, ca 550 m, exp. JJZ. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, ca 550 m, exp. JV. – 22. 8. 1957, 28, Biela skala medzi obcami Krivá a Podbiel, exp. J, ca 550 m. – *1957, 28, Krivá, JZ, Orava, pravý breh. – 23. 8. 1957, 28, vrch Holica (797 m) JV od obce Krivá. – *1957, 28, Krivá, Ostrý vrch. – 23. 8. 1957, 28, povýše obce Dlhá, Ostrý vrch, úpätie, skaly nad traťou povýše mosta cez Oravu. – *1957, 28, Podbiel. – *1957, 28, Podbiel, kóta 620 m. – *1957, 28, Podbiel, pravý breh Oravy. – 23. 8. 1957, 28, Podbiel, na pravom brehu Oravy, žel. násyp, priekopy pri trati a vápencová skala naproti obci. – 23. 8. 1957, 28, Podbiel, na pravom brehu Oravy, vápencová skala naproti obci, exp. V. – 23. 8. 1957, 28, Podbiel, na pravom brehu Oravy, vápencová skala naproti obci, exp. JZ. – 23. 8. 1957, 28, Podbiel, na pravom brehu Oravy, vápencová skala naproti obci, úpätie k juhu a východu. – 23. 8. 1957, 28, na pravom brehu rieky Oravy naproti Podbielu, okraj lesa, 620 m. – *1957, 28, Medzibrodie, majer Široké. – *1957, 28, Oravské Veselé, hájovňa Randová. – *1957, 28, Vysoký grúň. – 23. 8. 1957, 28, povýše obce Dlhá, Vysoký Grúň, pole a lúka na J úpätí.

*1958, 1, Kamenica nad Hronom. – *1958, 1, Kamenica nad Hronom, Kováčov, Skaly. – 23. 5. 1958, 1, Kamenica nad Hronom, Kováčov, lúky pri Štúrove. – *1958, 1, Kamenica nad Hronom, stepné stránne pod Skalami smer Kováčov. – *1958, 1, Chľaba. – 17. 9. 1958, 1, Kováčovské kopce, hrebeň nad Chľabou. – *1958, 1, Burdov. – *1958, 1, Kováčov. – *1958, 1, Kováčov, nádrž blízko železničného mosta. – *1958, 1, Kováčovské kopce, vrcholová časť. – *1958, 2, Kamenín. – *1958, 2, „Ördöngös völgy“. – *1958, 2, Pavlová, pri ceste. – 27. 6. 1958, 2, Pavlová, pri ceste na sever od obce. – 27. 6. 1958, 2, Sikenička. – *1958, 2, Levice, JV, vrch Vápnik. – ? 7. 1958, 2, Fiľakovo, kopec nad stanicou, spraš. – *1958, 2, Vyšná Pokoradz. – ? 7. 1958, 2, Vyšná Pokoradz, andezitové skaly V od obce. – *1958, 3, Silica, Zvonivá priepašť. – *1958, 3, Krásnohorská Dlhá Lúka, krasová vyvieracia Rakyta. – *1958, 3, Hrušov. – *1958, 3, Hrušov, S, rezervácia Hrušovská lesostep, skaly. – *1958, 6, Chotín. – 14. 9. 1958, 6, Chotín SV od Komárna, piesky. – 14. 9. 1958, 6, Chotín SV od Komárna, potok od stanice k obci. – 14. 9. 1958, 6, Chotín SV od Komárna, lúky. – 14. 9. 1958, 6, Chotín SV od Komárna, piesky pred obcou. – 14. 9. 1958, 6, Chotín SV od Komárna, v dedine, pri cintoríne. – *1958 6, Nová Vieska, JV, kóta 226 m. – 23. 6. 1958, 6, Nová Vieska, k. 226 m, opustené vinice. – 23. 5. 1958, 6, opustené vinice J od Novej Viesky, spraš. – 23. 6. 1958, 6, Gbelce–Nová Vieska. – *1958, 6, Gbelce, Drieňová hora. – 23. 6. 1958, 6, Gbelce, poľná cesta z Gbeliec do lesa Somlyó hegy. – 23. 6. 1958, 6, Gbelce, les Somlyó hegy. – 23. 6. 1958, 6, Gbelce, les Somlyó hegy, svetlina v lese, spraš s pieskom. – 23. 6. 1958, 6, Gbelce, Somlyó hegy, úhor. – *1958, 6, Nové Zámky. – *1958, 6, Čenkov. – 15. 9. 1958, 6, pustatina

Čenkov Z od Štúrova, západná časť, smer Karva. – 15. 9. 1958, 6, pustatina Čenkov Z od Štúrova, piesky pri vinici. – 16. 9. 1958, 6, Čenkov, okolie majera. – 16. 9. 1958, 6, Čenkov, lužný les. – 16. 9. 1958, 6, Čenkov, piesky. – *1958, 6, Búč–Čenkovský les. – 16. 9. 1958, 6, medzi majerom Búč a pustou Čenkov. – *1958, 6, Biňa. – *1958, 6, Senec, Martinský les. – *1958 6. Sered', les Dubník. – *1958, 6, Bardoňovo, JV. – *1958, 6, Kamenín. – *1958, 6, Kamenín, na ľavom brehu Hrona. – 27. 5. 1958, 6, ľavý breh Hrona pri Kameníne. – 27. 6. 1958, 6, Kamenín, ľavý breh Hrona, spraš. – 27. 6. 1958, 6, Kamenín, vinice, ľavý breh Hrona. – 27. 6. 1958, 6, Kamenín, ľavý breh Hrona, prielohy. – 27. 6. 1958, 6, Kamenín, ľavý breh Hrona, opustené vinice. – 27. 6. 1958, 6, Kamenín, ľavý breh Hrona, les. – *1958, 6, Modrany. – *1958, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – 9. 6. 1958, 8, vrch Tarbucka pri Veľkom Kamenci, opustené vinice, andezit. – *1958, 8, Plešany (Svätuš). – 9. 6. 1958, 8, piesky Z od obce Svätuš. – *1958, 8, Leles, pri ceste na Veľké Kapušany, neďaleko mosta cez rieku Latorica. – *1958, 10, Smolenice. – *1958, 10, Trstín, Holý vrch. – *1958, 10, Svätý Jur. – *1958, 10, Jur pri Bratislave, Biely Kameň. – *1958, 13, Vápeč. – 6. 9. 1958, 13, vrch Vápeč (956 m), južné úpätie. – 6. 9. 1958, 13, vrch Vápeč (956 m), ca 900 m. – 6. 9. 1958, 13, vrch Vápeč (956 m), pod vrcholom, ca 950 m. – 6. 9. 1958, 13, llava, vrch Vápeč, vápenec. – *1958, 13, Súľov. – *1958, 13, Súľov, povýše chaty. – *1958, 13, Manín. – *1958, 14c, Budča. – *1958, 14c, Budča, Z, Bukovina, Boky. – *1958, 14d, Vigľaš. – *1958, 14d, Vigľaš, vrch Rohy. – *1958, 14d, Detva, Rohy. – 20. 6. 1958, 14 Hronský Beňadik, andezitové skaly. – *1958, 15, Výšná Pokoradz, V, Čerenčianska hora. – *1958, 16, Muráň, Suchý dol. – 18. 6. 1958, 16, Suchý dol. – 18. 6. 1958, 16, okraj lesa nad Suchým dolom, vápenec, exp. J. – ? 7. 1958, 16, nad Suchým dolom. – *1958, 16, horáreň Studňa, 1000 m. – 18. 6. 1958, 16, lúka pri hájovni Studňa, vápenec. – 19. 6. 1958, 17, vápencová skala pri ceste povýše obce Stratená smerom na Ľadovú jaskyňu. – 19. 6. 1958, 17, dolina Hnilca povýše Stratenej. – 19. 6. 1958, 17, medzi Pustým Poľom a Ľadovou jaskyňou. – *1958, 17, Pusté Pole, pri železničnej stanici Vernár. – 19. 6. 1958, 17, Pusté Pole, pri železničnej stanici Vernár. – *1958, 18, Šindliar. – *1958, 19, Košický Klečenov, V. – 9. 6. 1958, 19, Dargov, V od obce Klečenov, kyslá dubina. – *1958, 21a, Strečno, hradný vrch. – *1958, 21b, Kraľovany, pri tuneli. – 5. 9. 1958, 21b, Kraľovany, skaly pri tuneli, juh. – *1958, 21c, Biely Potok, kóta 1010 m. – ? 6. 1958, 21c, Šturec, S úpätie v Liptove, pri Vyšnej Revúci. – *1958, 21c, Gaderská dolina. – 6. 6. 1958. 21c, Gaderská dolina, vápenec. – *1958, 21c, Staré Hory, Japeň. – 18. 7. 1958, 21c, Staré Hory, Japeň, kultúrna smrečina. – *1958, 21d, Kraľovany, na ľavom brehu Oravy. – *1958, 21d, Stankovany, slatina nad traťou. – 6. 6. 1958, 21d, Stankovany, slatina povýše železničnej trate smerom na Kraľovany. – *1958, 21d, Valaská Dubová. – *1958, 21d, Lúčky. – 3. 9. 1958, 21d, Lúčky, mokraď pri potoku. – 3. 9. 1958, 21d, mokraď povýše kúpeľov Lúčky. – 3. 9. 1958, 21d, Lúčky, úpätie Choča nad cestou, dolomit. – 3. 9. 1958, 21d, Lúčky, travertíny v obci. – *1958, 21d, Lúčky, kúpele. – *1958, 21d, Prosiek. – *1958, 21d, Prosiek, vchod do Prosieckej doliny. – *1958, 21d, Prosiecka dolina. – 3. 9. 1958, 21d, Prosiecka dolina, vápenec. – *1958, 21d, medzi Prosieckou a Kvačianskou dolinou. – 4. 9. 1958, 21d, medzi Prosieckou a Kvačianskou dolinou, vápenec. – *1958, 21d, vrch Prosečno. – *1958, 21d, Prosečno, 1370 m n. m. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, úpätie S od Prosieka, ca 750 m. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, úpätie, ca 800 m, svetliny v borine. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, svah k J, bučina, ca 850 m. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, J svah, ca 950–1000 m. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, plošina na vrchole, pasienok. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, skala na hrebeni k vrcholu. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek,

smrečina na hrebeni. – 4. 9. 1958, 21d, vrch Prosečno (1373 m) na SV od obce Prosiek, skalnaté svahy k západu, k Prosieckej doline. – *1958, 21d, Kvačianska dolina. – *1958, 21d, Ružomberok, Mních. – 3. 9. 1958, 21d, Ružomberok, vrch Mních, 485 m, svah k Váhu, exp. J, dolomit. – *1958, 21d, Jasenov. – *1958, 22, Ružomberok, Biely Potok. – ? 6. 1958, 22, pri Ružomberku, dolomitové stránne pri Bielom Potoku, nad cestou. – 18. 7. 1958, 22, Biely Potok pri Ružomberku, dolomitová stráň nad cestou, exp. V. – *1958, 22, Nemecká. – 20. 6. 1958, 22, okolie Nemeckej. – *1958, 22, Brezno. – 20. 6. 1958, 22, povýše Bujakova. – *1958, 22, Brezno, Horné lazy. – 20. 6. 1958, 22, Horné Lazy medzi Breznom a Valaskou, dolomitové skaly, na úpätí pasienok, exp. J. – *1958, 22, Valaská, vrch Horné lazy. – 20. 6. 1958, 22, vrch Horné Lazy medzi Breznom a Valaskou. – *1958, 22, Demänovská dolina. – *1958, 22, Demänovská dolina, hrebeň od jaskyne Pustá. – *1958, 22, Demänovská dolina, Pustá. – *1958, 22, pri Demänovskej jaskyni. – *1958, 22, Švermovo (Telgárt). – *1958, 22, Závadka-Heľpa. – 20. 6. 1958, 22, mokrá lúka pri ceste z Heľpy do Závadky. – *1958, 25, Blatnica. – *1958, 25, Blatnica, Z. – *1958, 26a, Bešeňová. – *1958, 26a, Prosiek, SV, 760 m n. m. – *1958, 26a, Liptovský Hrádok, Maša. – ? ? 1958, 26a, Liptovský Hrádok–Kráľova Lehota, Maša, nad cestou. – 26. 8. 1958, 26a, medzi Kráľovou Lehotou a Hybami. – *1958, 26a, Važec, Z, 800 m n. m. – *1958, 26b, Dreveník. – *1958, 26b, Sivá Brada. – *1958, 27a, Vršatec, pod zrúcaninou hradu. – *1958, 27a, Vršatské Podhradie, JZ, hradné bralo. – *1958, 27a, Vršatec. – 16. 6. 1958, 27a, vápencové skaly pod ruinou hradu Vršatec. – *1958, 27a, Vršatské Podhradie, vrch Chmel'ová. – 16. 6. 1958, 27a, Vršatecké Podhradie, vrch Chalmová, vápenec. – 16. 6. 1958, 27a, Vršatecké Podhradie, vrch Chalmová, vápencové skaly, exp. JV. – 16. 6. 1958, 27a, Vršatecké Podhradie, vrch Chalmová, vápencové skaly, exp. JZ. – *1958, 27a, Vršatské Podhradie, Babky.

*1959, 1, Kamenica nad Hronom, SV okraj obce. – *1959, 2, Fiľakovo. – 6. 4. 1959, 2, Fiľakovo. – *1959, 2, Výšná Pokoradz. – *1959, 2, Nižná Pokoradz. – 6. 4. 1959, 2, Nižná Pokoradz. – 22. 9. 1959, 3, pri Domici, suchá stráň, vápenec. – 22. 9. 1959, 3, Zádielske plató. – 22. 9. 1959, 3, Zádielsky kameň. – 22. 9. 1959, 3, Zádielska dolina, vápencová sutina nad cestou. – *1959, 6, Nová Vieska. – *1959, 6, Cabaj-Čápor. – *1959, 6, Kamenín–Kamený Most. – 22. 9. 1959, 8, Čeejovce, dubina neďaleko hradskej S od obce. – *1959, 8, Ladmovce. – *1959, 8, Kráľovský Chlmec. – 8. 4. 1959, 8, Kráľovský Chlmec. – *1959, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – 7. 4. 1959, 8, Tarbucka. – *1959, 8, Viničky. – 7. 4. 1959, 8, Viničky. – *1959, 8, Černochoch, hon „Gypáros“. – 7. 4. 1959, 8 Černochoch. – *1959, 8, Plešany (Svätuše). – 8. 4. 1959, 8, Svätuše. – 8. 4. 1959, 8, Brehov. – *1959, 13, Súľov, Súľovské skaly, 400 m n. m. – *1959, 18, Košice, S, svahy nad cestou do obce Kavečany. – *1959, 18, Košice, vrch Hradová. – *1959, 21b, Kraľovany–Párnica. – 9. 4. 1959, 21c, medzi Ružomberkom a Bielym Potokom. – *1959, 21c, Stankovany, Rojkov. – *1959, 21c, Kraľovany, Rojkov. – *1959, 21c, Ľubochňa, rašelinisko Rojkov. – *1959, 21c, Hubová, V. – 9. 4. 1959, 21c, Hubová. – *1959, 21d, Kraľovany, dolina Oravy. – *1959, 21d, Stankovany. – *1959, 22, Svarín, vrch Vysoká. – *1959, 28, Sedliacka Dubová. – *1959, 28, Dlhá nad Oravou, dolina Luty. – 8. 7. 1959, 28, povýše Oravského Podzámku. – *1959, 28, Oravský Podzámok. – *1959, 28, Oravský Podzámok, Široká. – 8. 7. 1959, 28 Oravský Podzámok, prvá dolina vpravo poniže mestečka. – *1959, 28, Oravský Podzámok, smerom na Hruštín. – 7. 7. 1959, 28, medzi Hruštínom a Oravským Podzámkom. – 7. 7. 1959, 28, Oravský Podzámok, kultúrna smrečina pri horárni smerom na Hruštín, vápenec. – 7. 7. 1959, 28, nad Oravským Podzámkom smerom na Hruštín. – 7. 7. 1959, 28, pod vrchom Príslop od Hruštína smerom k Oravskému Podzámku, smrekový kultúrny les. – *1959, 28, Oravský Podzámok, vrch Skalka. – *1959, 28, Sedliacka Dubová. – 8. 7. 1959, 28, poniže Sedliackej Dubovej. – *1959, 28, Krivá. – 8. 7. 1959,

28, poniže Krivej. – *1959, 28, Krivá, Biela skala. – *1959, 28, Krivá, Ostrý vrch. – 8. 7. 1959, 28, Ostrý vrch medzi Dlhou a Krivou, pod skalou a na skale, vápenec. – 8. 7. 1959, 28, dolina na pravej strane Oravy medzi Dlhou a Krivou. – *1959, 28, Biela skala. – 8. 7. 1959, 28, Biela skala pri Podbieli. – 8. 7. 1959, 28, Biela skala pri Podbieli, drobná kamenitá sutina, exp. JZ. – 9. 7. 1959, 28, Biela skala pri Podbieli, v lese a lúka, v lese pod vrcholom. – 9. 7. 1959, 28, Biela skala pri Podbieli, vápencové skaly, ca 600 m. – *1959, 28, Podbiel. – *1959, 28, Kňažia. – 8. 7. 1959, 28, bočná dolina vpravo powyše obce Kňažie, nad starou cestou, riedky les, exp. J. – 8. 7. 1959, 28, bočná dolina vpravo powyše obce Kňažie, svetlina v lese. – *1959 28. Kňažia, osada Široká. – *1959, 28, Lokca. – *1959, 28, Ťapešovo–Lokca. – 9. 7. 1959, 28, mokré lúky s rašelinníkmi medzi Ťapešovom a Lokcou, pri ceste. – *1959, 28, Oravská Lesná. – *1959, 28, Oravská Lesná, poniže obce. – *1959, 28, Tvrdošín, kóta 690 m. – 9. 7. 1959, 28, kóta 690 m nad Tvrdošinom, lúka. – 9. 7. 1959, 28, k. 690 m pri Tvrdošine, exp. J. – *1959, 28, Hruštín. – 9. 7. 1959, 28, mokrade pri obci Babín. – *1959, 28, Príslop. – *1959, 28, Tvrdošín, JZ, Krásna Hôrka. – *1959, 28, Krásna Hôrka. – 9. 7. 1959, 28, Krásna Hôrka poniže Tvrdošína. – 9. 7. 1959, 28, vápencová stráň pri Krásnej Hôrke poniže Tvrdošína. – *1959, 28, Nižná na Orave, Ostražnica. – *1959, 28, Nižná nad Oravou. – 8. 7. 1959, 28, Orava, Nižná. – 8. 7. 1959, 28, vrch Ostrežica (767 m) nad obcou Nižná. – *1959, 28, Trstená, S. – 9. 7. 1959, 28, stráne nad Trstenou, pasienok. – 9. 7. 1959, 28, lúčky poniže Trstenej. – 7. 7. 1959, 28, Oravská Lúka (Erdútka), poniže obce. – *1959, 28, Oščadnica. – *1959, 28, Oščadnica, Píla. – 7. 7. 1959, 28, neďaleko pily pri Oščadnici. – *1959, 28, Nová Bystrica, nad obcou. – 7. 7. 1959, 28, pri Novej Bystrici. – *1959, 28, Stará Bystrica, Bystrická dolina. – 7. 7. 1959, 28, Bystrická dolina pred Starou Bystricou. – *1959, 28, Zborov nad Bystricou, dolina Kysuce. – *1959, 28, Krušetnica. – 7. 7. 1959, 28, pri obci Krušetnica.

*1960, 3, Gemerské Teplice, vrch Skalka. – *1960, 3, Plešivecká planina, Gerlachovské skaly, 725 m. – *1960, 3, Zádielsky kameň. – *1960, 4, Plavecký Štvrtok. – *1960, 5, Devín, skala pod hradom. – *1960, 5, Devínska Kobyla. – *1960, 6, Bánovce nad Bebravou. – *1960, 8, Brehov, Veľký vrch (Nagyhegy). – *1960, 8, Boľ, SZ, neďaleko rieky Latorice. – *1960, 8, Boľ, rieka Latorica. – *1960, 9, Nové Mesto nad Váhom, S. – *1960, 9, Nové Mesto nad Váhom, Turecká. – 22. 9. 1960, 9, Nové Mesto nad Váhom, vrch Turecko. – *1960, 9, Trenčianske Bohuslavice, vrch Turecko. – 7. 7. 1960, 10, Hôrka pri Plaveckom Mikuláši. – *1960, 10, Plavecký Peter, kóta 326 m. – *1960, 10, Plavecký Peter, S, kóta 326 m. – *1960, 10, Dobrá Voda. – *1960, 10, Dobrá Voda, pri hrade. – 28. 7. 1960, 10, pri hrade Dobrá Voda, dolomit, pasienky. – 28. 7. 1960, 10, Dobrá Voda, okolo hradu. – 28. 7. 1960, 10, Dobrá Voda, pasienok pod hradom. – 28. 7. 1960, 10, stráň nad obcou Dobrá Voda, dolomit. – *1960, 10, Dechtice. – 27. 7. 1960, 10, Dechtice, vinohrady, ca 250 m. – 27. 7. 1960, 10, Dechtice, ca 280 m, pasienok. – 27. 7. 1960, 10, Dechtice, k. 344,2 m, pasienok. – 27. 7. 1960, 10, Dechtice, k. 344,2 m, skaly pod hrebeňom, exp. SV. – 28. 7. 1960, 10, Dechtice, k. 212,6 m SZ od obce. – 28. 7. 1960, 10, Dechtice, k. 305 m, hrabina. – *1960, 10, Dechtice, SZ. – 28. 7. 1960, 10, SZ od Dehtíc. – *1960, 10, Dechtice, vinice. – *1960, 10, Dechtice, Bradlo. – 27. 7. 1960, 10, Dechtice, vrch Bradlo, vápenec, exp. J. – *1960, 10, Dechtice, vrch Skala. – *1960, 10, Skalica, vrch Turecko. – *1960, 10, Brezová pod Bradlom, Ostriž (Ostrý). – *1960, 10, Vrbové, Tlstá hora. – *1960, 10, vrch Prašník. – *1960, 11, Selec, vrch Hradište. – 19. 9. 1960, 11, obec Selec, vrch Hradište, rúbanisko v bučine, vápenec. – *1960, 11, Závada. – *1960, 13, Oslany, Brálie. – 27. 4. 1960, 13, Veľký vrch pri Oslanoch, dolomitové skaly. – *1960, 13, vrch Krenčinská skala. – *1960, 13, Dolné Vestenice, dolina Hradištnica. – 27. 4. 1960, 13, dolina Hradištnica S od Dolných Vesteníc. – 27. 4. 1960, 13, Dolné Vestenice smerom do Uhrovcu. – 21. 9. 1960, 13, Dolné Vestenice, Jankov vŕšok, dolomit. – 21. 9. 1960, 13,

Uhrovec, Jankov vršok, 410 m. – 21. 9. 1960, 13, pasienky JZ od Dolných Vesteníc, exp. JV. – 30. 4. 1960, 13, medzi Žitnou a Uhrovcom. – *1960, 13, Žitná. – 12. 7. 1960, 13, Žitná pri ceste do Uhrovského Podhradia, 290 m. – 12. 7. 1960, 13, pri ceste Žitná–Uhrovské Podhradie, ca 280 m. – 12. 7. 1960, 13, Uhrovské Podhradie. – *1960, 13, Uhrovské Podhradie. – 27. 4. 1960, 13, Uhrovské Podhradie, za dedinou. – 12. 7. 1960, 13, Uhrovské Podhradie, za obcou k Rokošu. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, povýše Uhrovského Podhradia. – 12. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, okraj lesa pri Uhrovskom Podhradí, ca 365 m, exp. SZ. – 12. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, hrebeň od Uhrovského Podhradia, ca 470 m. – 12. 7. 1960, 13, hrebeň od Uhrovského Podhradia, 478 m, exp. JZ, svetliny pod hrebeňom. – 12. 7. 1960, 13, hrebeň od Uhrovského Podhradia, 470 m, bučina. – *1960, 13, Rokoš. – 12. 5. 1960, 13, vrch Rokoš. – *1960, 13, Rokoš, 910 m n. m. – *1960, 13, Rokoš, ca 1000 m n. m. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 910 m, exp. JZ. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 960 m, exp. JZ. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 980 m, exp. JZ, lúka. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, lúka na vrchole, 1000 m. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 960 m. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 930 m. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 740 m. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 575 m. – 15. 7. 1960, 13, Rokoš, 445 m, v dolinke. – *1960, 13, Uhrovské Podhradie, Zrubisko. – *1960, 13, skupina Rokoša, Veľké Zrubisko. – 12. 7. 1960, 13, Veľké Zrubisko (836 m). – 12. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, vrch Zrubisko pri Uhrovskom Podhradí. – 12. 7. 1960, 13, dolina južne od vrchu Veľké Zrubisko. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 498 m, exp. JZ, svetlina v dubine. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, hrebeň, 520 m. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 520 m, exp. JZ, Seslerietum. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 550 m. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 560 m, hrebeň, skaly, dolomit. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 560 m, exp. Z, svetlina v dubine. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 560 m, exp. JZ, Seslerio-Caricetum humilis. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, ca 600 m. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 620 m, exp. SV. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 640 m, exp. JV. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 640 m, exp. JZ, Brachypodium pinnati. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 750 m, exp. S, bučina. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 800 m, exp. J, dolomitové skaly. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 740 m, exp. SZ, Seslerietum. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 760 m, exp. S, Seslerietum. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, 800 m, bučina. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, pod hrebeňom, ca 820 m, exp. SZ. – 12. 7. 1960, 13, Zrubisko, ca 820 m, exp. J, Seslerio-Caricetum humilis. – *1960, 13, skupina Rokoša, Kanisova skala–Zrubisko. – *1960, 13, Kanisova skala. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 400 m, exp. Z. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 410 m. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 450 m, svetlina v bučine. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 450 m, exp. JV. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 515 m, exp. JV, Quercetum pubescentis. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 620 m, exp. JV, Seslerietum. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 590 m, exp. S. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 590 m, exp. J. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 620 m, hrebeň. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 640 m, hrebeň, exp. S, Seslerietum. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, ca 645 m, exp. S. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 645 m, exp. SV, Seslerietum. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 710 m. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 710 m, exp. JZ, pod vrcholom, Seslerio-Caricetum humilis. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 715 m, exp. S, Seslerietum. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala, 720 m, exp. S, Calamagrostietum variae. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova

skala, 720–780 m, hrebeň. – 15. 7. 1960, 13, skupina Rokoša, Uhrovské Podhradie, Kanisova skala–Rokoš, 820 m, exp. SZ. – 15. 7. 1960, 13, Uhrovské Podhradie, cesta smerom na Rokoš cez Kanisovu skalú. – *1960, 13, Uhrovské Podhradie, Rokoš, Košútova skala. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 650–690 m, Košútova skala. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, Košútova skala, 715 m. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, Košútova skala, 825 m, exp. JZ. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, Košútova skala, ca 800 m, bučina. – *1960, 13, Uhrovské Podhradie, kóta 713 pri Košútovej skale. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 510 m, exp. J. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 570 m, exp. JV, borina. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 575 m, hrebeň. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 605 m, exp. JV, svetlá dubina, dolomit. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 630 m, exp. J, reliktná borina. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 610 m, Seslerio-Caricetum, exp. JZ. – 20. 9. 1960, 13, skupina Rokoša, 625 m. – *1960, 13, vrch Bradlo a roztrúsene na skalách južne od vrcholu Rokoša. – 18. 7. 1960, 13, cesta z Ľutova cez Bradlo do Slatiny. – *1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, 340 m, Quercus-Carpinetum. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, 360 m, exp. JV, Potentillo-Quercetum. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, 370 m, pasienok. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, 420 m, exp. SZ, Seslerietum. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, 450 m, exp. J. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, hrebeň k Trebichave, exp. SZ, 515 m, pod hrebeňom, Seslerietum s *Bromus monocladus*. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, vrchol, 550 m, exp. SV, Seslerietum, dolomit. – *1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, 560 m n. m. – 18. 7. 1960, 13, Ľutov, vrch Bradlo, vrchol, ca 560 m, exp. SZ, Seslerietum pod hrebeňom, dolomit. – 18. 7. 1960, 13, hrebeň Bradlo–Trebichava, exp. SZ, 530 m, Seslerietum. – *1960, 13, Trebichava, vrch Kňazný stôl. – *1960, 13, Kňazný stôl, ca 500–600 m n. m. – 28. 4. 1960, 13, Mely SV od Timoradze. – 16. 7. 1960, 13, Slatina nad Bebravou, Mely, ca 380 m, hrebeň. – *1960, 13, Timoradza. – *1960, 13, Timoradza, Smradľavý vrch. – 28. 4. 1960, 13, Smradľavý vrch pri Timoradzi. – 16. 7. 1960, 13, Timoradza, Smradľavý vrch. – 16. 7. 1960, 13, Timoradza, Smradľavý vrch, 310 m, exp. J. – 16. 7. 1960, 13, Timoradza, Smradľavý vrch, ca 315 m, exp. J. – 21. 9. 1960, 13, Udriná, Smradľavý vrch, exp. JZ. – 28. 4. 1960, 13, majer Zlobiny JV od Timoradze. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, majer Zlobiny. – *1960, 13, Timoradza, vrch Drieňovec. – 28. 4. 1960, 13, Drieňovec JV od Timoradze. – 13. 5. 1960, 13, Drieňovec V od Timoradze. – 13. 5. 1960, 13, Timoradza, V, Drieňovec, exp. V. – *1960, 13, Timoradza, v, majer Zlobiny, vrch Drieňovec. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, vrch Drieňovec, exp. J, Seslerio-Quercetum. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, vrch Drieňovec, exp. V, ca 390 m, Caricetum humilis. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, vrch Drieňovec, 350 m, exp. Z, Seslerio-Quercetum. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, majer Zlobiny, k. 442 m, ca 440 m, exp. S, Seslerietum. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, majer Zlobiny, k. 442 m, exp. J, Caricetum humilis. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, majer Zlobiny, k. 442 m, dubina na hrebni, 440 m, exp. S. – 14. 7. 1960, 13, Timoradza, majer Zlobiny, k. 442 m, 420 m, exp. JV, dubina s *Quercus pubescens*. – *1960, 13, Drieňovec, Vysoká, kóta 519 m. – 13. 5. 1960, 13, medzi Vysokou a Drieňovcom. – *1960, 13, Bánovce nad Bebravou. – *1960, 13, Timoradza, skupina Kňazí stôl, vrch Vysoká. – 13. 5. 1960, 13, vrch Vysoká V od Timoradze. – 14. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, vrch Vysoká (k. 515 m), Caricetum humilis, 513 m, exp. Z. – 14. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, vrch Vysoká, 515 m, exp. Z, ca 500 m, Seslerio-Quercetum. – *1960, 13, Slatinka nad Bebravou. – 11. 5. 1960, 13, powyše obce Slatinka nad Bebravou. – 11. 5. 1960, 13, dubina powyše Slatinky nad Bebravou. – 11. 5. 1960, 13, SV od Slatinky nad Bebravou. – 11. 5. 1960, 13, sutinový les pri Slatinke. – 16. 7. 1960, 13, dolina SZ od Slatinky n. Bebravou. – 16. 7. 1960, 13, Slatinka n. Bebravou, powyše obce. – 16. 7. 1960, 13, Slatinka n. Bebravou, skaly v dolinke, exp. JV, 400 m. – 16. 7. 1960, 13, Slatinka n. Bebravou,

skaly v dolinke, exp. J, 400 m. – *1960, 13, Timoradza, vrch Udriná. – 14. 5. 1960, 13, vrch Udrina V od Timoradze. – 13. 5. 1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, 390 m. – 13. 5. 1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, 450 m, exp. J. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, ca 290 m, exp. J, dubohrabina. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, 510 m, hrebeň. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, 490 m, exp. J. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, Udrina, skaly na hrebeni. – *1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, ca 500 m n. m. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, Udrina, E, ca 500 m, dubina. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, vrch Udrina, ca 500 m. – 14. 5. 1960, 13, Timoradza, Udrina, ca 500 m, exp. SZ, bučina. – *1960, 13, Timoradza, vrch Udriná, ca 300 m n. m. – 21. 9. 1960, 13, Timoradza, V, dolina pri Udrinej. – *1960, 13, Trebichava, SE. – *1960, 13, Trebichava, hrebeň nad obcou. – 18. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, hrebeň nad Trebichavou, 530 m, exp. JV, Seslerio-Quercetum. – 18. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, hrebeň nad Trebichavou, 520 m, hrebeň, exp. JZ. – 18. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, hrebeň nad Trebichavou, 520 m, hrebeň, exp. S, Seslerietum s Bromus monocladus. – *1960, 13, Trebichava. – 13. 5. 1960, 13, Trebichava, smer ku Kňaznému stolu, ca 460 m. – 13. 5. 1960, 13, Kňazný stôl J od Trebichavy. – 13. 5. 1960, 13, Kňazný stôl, ca 620 m, exp. J, dolomitová sutina. – 13. 5. 1960, 13, Kňazný stôl, ca 630 m, exp. JZ, dolomit. – 13. 5. 1960, 13, skupina Kňazného stola, k. 915, ca 510 m. – 13. 5. 1960, 13, skupina Kňazného stola, k. 519, bočný hrebeň k S. – 14. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola. – 14. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, hrebeň Z od k. 519 m. – 14. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, k. 519 m. – 14. 7. 1960, 13, skupina Kňazného stola, k. 519 m, exp. V, Seslerio-Quercetum. – 13. 5. 1960, 13, skupina Kňazného stola, Holeň, bučina, ca 600 m. – 21. 9. 1960, 13, skupina Kňazného stola, dolomit. – 21. 9. 1960, 13, skupina Kňazného stola, 470–490 m, hrebeň. – 21. 9. 1960, 13, skupina Kňazného stola, Drieňovec, hrebeň, exp. V, 490 m. – 21. 9. 1960, 13, skupina Kňazného stola, Z od k. 519 m, hrebeň, 480 m. – 21. 9. 1960, 13, skupina Kňazného stola, k. 515, 485 m, exp. SZ, Seslerietum. – *1960, 13, Omšenie, vrch Baba. – 30. 4. 1960, 13, Omšenie pri Trenčianskych Tepliciach, vrch Baba, vápenec. – 30. 4. 1960, 13, les S od Horných Motešíc. – *1960, 13, Trenčianske Mítice. – *1960, 13, Rožňové Mítice, SV. – *1960, 13, Rožňové Mítice–Zemianske Mítice. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, dolomit. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, pri bani na dolomit. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, S od obce. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, 450, exp. JV, bučina. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, 475 m, bučina. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, SV od obce, exp. Z, bučina. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, SV od obce, 490 m. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, SV od obce, 540 m, exp. J. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, SV od obce, ca 540 m, exp. V, bučina. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, SV od obce, 455 m. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, SV od obce, vápencové skaly, 495 m, exp. V. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, pasienok nad obcou, ca 350 m. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, pasienok nad obcou, ca 380 m, exp. J. – 17. 7. 1960, 13, Rožňové Mítice, v obci (285 m). – *1960, 13, Iliavka, vrch Vlčinec. – *1960, 14a, Veľká Lehota, vrch Vojtín. – *1960, 22, Závažná Poruba, vrch Poludnica, ca 1070 m n. m. – *1960, 23b, Lysá Poľana, Bielovodská dolina, pri hájovni. – *1960, 23c, Dolina Siedmich prameňov, chata Plesnivec. – *1960, 23c, Bielovodská dolina, pri horárni. – *1960, 31, Starina.

*1961, 1, Kamenica nad Hronom, nad železničnou stanicou. – *1961, 1, Kováčov. – *1961, 4, Veľké Leváre. – *1961, 4, Kúty. – *1961, 4, Studienka, „U Holbičkov“, „U Tančibokov“. – *1961, 5, Devínska Kobyla. – *1961, 6, Rúbaň, „Cziglédi kápolna“. – *1961, 6, Čenkov. – *1961, 6, Bratislava, Vajnory, Panónsky háj. – *1961, 6, Jur pri Bratislave, Šúr. – *1961, 6, Mlyňany, vrch Dobrica. – 31. 8. 1961, 6, vrch Dobrica JV od Mlyňan, andezitová stráň s roztrúsenými krikmi, nad kameňolomom, exp. J. – *1961, 10, Plavecký Peter. – 21. 8. 1961, 10, Skalka pri Plaveckom

Petri, dubohrabina. – 21. 8. 1961, 10, Skalka pri Plaveckom Petri, bučina s hrabom. – *1961, 10, Buková, V, Zlámaný briežok. – 21. 8. 1961, 10, Zlámaný briežok V od Bukovej, pole a pasienok pri lese. – 21. 8. 1961, 10, Zlámaný briežok V od Bukovej, les, exp. Z. – 21. 8. 1961, 10, Zlámaný briežok V od Bukovej, suchá trávnatá stráň, exp. JZ. – *1961, 10, Buková, kóta 323 m. – 21. 8. 1961, 10, kóta 323 pri Bukovej. – *1961, 10, Višňové, Čelová hora. – 21. 8. 1961, 10, Celový vrch pri obci Višňové, dubohrabina a dubina s *Q. pubescens*. – *1961, 10, Brezová pod Bradlom. – 23. 8. 1961, 11, Tematínske kopce, svahy pri obci Lúka. – *1961, 11, Tematín, hrad. – 23. 8. 1961, 11, 560 m, v lese pod ruinou Tematína. – *1961, 11, Tematín, Ihelník. – 23. 8. 1961, 11, Ihelník, hrebeň, Seslerio-Festucion glaucae, dolomit. – 23. 8. 1961, 11, Ihelník, 490 m, pod hrebeňom, exp. SV. – 23. 8. 1961, 11, Ihelník, hrebeň smerom k ruine Tematína, 500 m. – *1961, 11, Hrádok, Sokolské skaly. – 23. 8. 1961, 11, pasienok pri Hrádku, exp. S. – *1961, 11, Stará Lehota. – *1961, 12, Jaskyňa sv. Svorada. – *1961 13, Uhrovské Podhradie, zrúcanina hradu. – 22. 8. 1961, 13, Uhrovské Podhradie, hrebeň s ruinou hradu, pasienok za obcou a spodný kraj bučiny. – 22. 8. 1961, 13, Uhrovské Podhradie, hrebeň s ruinou hradu, bučina na hrebene. – 22. 8. 1961, 13, Uhrovské Podhradie, hrebeň s ruinou hradu, okolie hradu. – 22. 8. 1961, 13, Uhrovské Podhradie, hrebeň s ruinou hradu, pod hradom, exp. J. – 22. 8. 1961, 13, Uhrovské Podhradie, hrebeň s ruinou hradu, pod ruinou hradu, exp. S. – *1961, 13, Uhrovské Podhradie, JV, SZ od kóty 835 m. – *1961, 13, Rokoš, 900 m n. m. – 28. 7. 1961, 13, Timoradza, majer Zlobiny, 380 m, exp. Z. – 29. 7. 1961, 13, Timoradza, vrch nad autobusovou zastávkou Zlobiny. – 29. 7. 1961, 13, Timoradza, vrch nad autobusovou zastávkou Zlobiny, bučina exp. S a SZ. – 29. 7. 1961, 13, Timoradza, vrch nad autobusovou zastávkou Zlobiny, exp. S. – 28. 7. 1961, 13, Timoradza, pod k. 442 m, dubina, exp. J. – 28. 7. 1961, 13, Timoradza, k. 442 m, exp. Z. – *1961, 13, Timoradza, vrch Drieňovec. – 29. 7. 1961, 13, Timoradza, Drieňovec, exp. Z. – 22. 8. 1961, 13, Drieňovec pri Timoradzi, Seslerio-Quercetum. – 29. 7. 1961, 13, Timoradza, hrebeň od Timoradze k Drieňovcu. – 29. 7. 1961, 13, Timoradza, pod hrebeňom k Drieňovcu, exp. Z, SZ, 445 m. – 28. 7. 1961, 13, Timoradza, pod hrebeňom k Drieňovcu, 485 m, exp. Z. – 28. 7. 1961, 13, Timoradza, vrch Drieňovec, SZ, ca 480 m, pod hrebeňom, exp. Z. – 28. 7. 1961, 13, Timoradza, hrebeň od Drieňovca k Timoradzi, 745 m, exp. S, Quercetum pubescentis. – 29. 7. 1961, 13, Drieňovec neďaleko Udrinej, exp. S–SZ, bučina. – *1961, 13, Trenčianske Teplice. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, dolina povýše Baračky. – *1961, 13, Trenčianske Teplice, kóta 522. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, úpätie, okraj lesa medzi Trenčianskymi Teplicami a Baračkou. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, južný svah pokrytý bučinou. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, 405 m, hrebeň, exp. JV–J, svetlina, skaly, naokolo bučina. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, 455 m, exp. V, hrebeň k juhovýchodu, pod hrebeňom. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, 490 m, bučina, hrebeň. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, 520 m, skaly, exp. J. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, 520 m, bučina, sever. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, k. 522 nad obcou, ca 445–500 m, exp. V, hrebeň, bučina. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, od Baračky k Omšeniu, okraj lesa, ca 300 m. – 16. 6. 1961, 13, Trenčianske Teplice, dolina vpravo pozdĺž potoka pred obcou Omšenie. – *1961, 13, Omšenie. – *1961, 13, Omšenie, vrch Baba. – 25. 7. 1961, 136, vrch Baba pri Omšení, 500–665 m (porast so Sesleria po bučine, vysadená borovica a vrchol). – *1961, 13, hrebeň od Baby ku Kamenným vrátam. – 25. 7. 1961, 13, Omšenie, hrebeň od Baby ku Kamenným vrátam, exp. JV a skaly exp. J. – *1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, pri potôčiku k vrchu Žihľavník. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, bučina na úpätí. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, sutina, 490 m, exp. JZ. –

26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, bučina, ca 500 m, exp. JZ. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, dolomitová skalná sutina v bučine, ca 520 m, exp. JZ. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, 590 m, skaly, dolomit. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, 630–645 m, bučina. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, 710 m, bučina na plošine. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, 685 m, exp. JZ. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, 705 m, rokľina. – 26. 7. 1961, 13, Omšenie, vrch Žihľavník, 565 m bučina na úpätí a lúka pod lesom tesne nad Omšením. – *1961, 13, vrch Žihľavník, Z svah. – *1961, 13, Kopec, Kopečská dolina. – *1961, 13, Kopec, oproti obci, vrch Javorina. – *1961, 13, Mojtín, Javorina. – *1961, 13, Ilava–Horná Poruba. – 8. 5. 1961, 13, Ilava, k. 363 m smerom na Hornú Porubu, pasienok. – 8. 5. 1961, 13, Ilava, dolina k Hornej Porube, exp. J. – 8. 5. 1961, 13, Ilava, dolina k Hornej Porube, exp. J, les. – *1961, 13, Veľké Košecké Podhradie. – 9. 5. 1961, 13, Košecké Veľké Podhradie, dolina Tuchyňa V od obce. – 9. 5. 1961, 13, vrch Zámok medzi Veľkým a Malým Košeckým Podhradím, exp. S. – *1961, 13, Veľké Košecké Podhradie, vrch Stránie. – 9. 5. 1961, 13, Z od Veľkého Košeckého Podhradia, úpätie vrchu Stránie, dolomit, exp. JJZ, nad cestou. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, exp. JZ, zničené *Quercetum pubescentis*, kriaky so svetlinami. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, krovitá dubina, exp. Z, ca 400 m. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 460 m, exp. JZ. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 480 m, exp. JV. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, ca 500 m. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 510 m, exp. JV. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, bučina, exp. S. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 540 m, exp. Z. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 500 m, exp. J–JV–Z, skaly, *Seslerietum* a riedka dubina s *Q. pubescens*. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 500 m, exp. Z. – 10. 5. 1961, 13, výbežky vrchu Stránie Z od Košeckého Veľkého Podhradia, dolomit, 400 m, exp. J, porast *Stipa pulcherrima*. – *1961, 13, Košecká dolina. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, oproti odbočke cesty do obce Kopec, hrebeň, exp. Z. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, oproti obci Kopec, hrebeň, exp. SZ. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, oproti obci Kopec, hrebeň, exp. JZ, les. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, oproti obci Kopec, hrebeň, exp. JJZ, 470 m. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, bočný hrebeň, exp. J. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, bučina, exp. S, ca 500 m. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, 520 m, exp. JZ. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, 500 m, exp. JZ, dubina. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, 500 m, skaly, dolomit. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, 500 m, exp. JV. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, 560 m, exp. JV. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, 620 m, exp. JV, bočný hrebeň, dubina. – 9. 5. 1961, 13 Košecká dolina, 625–630 m, exp. SZ, bučina. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, oproti obci Kopec, 710 m, exp. JJZ. – 9. 5. 1961, 13, Košecká dolina, hrebeňom ku kóte 637,5 m, ca 700 m. – *1961, 13, Košeca, JV, Podhradská dolina, priekopa naproti odbočke cesty do obce Kopec. – *1961, 13, Podhradská dolina. – 10. 5. 1961, 13, Norovica, hrebeň k juhu za Košecou, exp. JV. – 10. 5. 1961, 13, Norovica, hrebeň k juhu za Košecou, exp. J, dubina. – 10. 5. 1961, 13, Norovica, hrebeň k juhu za Košecou, exp. JV, 390 m, kultúra s *Pinus sylvestris*. – 10. 5. 1961, 13, Norovica, hrebeň k juhu za Košecou, bučina s hrabom v dolinke. – *1961, 13, Manínska tiesňava. – *1961, 14c, Hronská Dúbrava–Budča. – *1961, 14c, Čertova skala. – 20. 8. 1961, 14c, Hronská Dúbrava, Čertova skala. – *1961, 14c, Turová. – *1961, 14c, Turová, kopec Vňšok. – *1961, 21b, Vrátna dolina, Tiesňavy. – *1961, 21d, Lúčky, nad kúpeľmi.

– *1961, 23a, Suchý hrádok, ca 1000–1100 m n. m. – *1961, 23b, vrch Surovec. – *1961, 23b, Zelené pleso. – *1961, 23b, rašelinisko Christlová pod Kamzíkom. – 3. 7. 1961, 23b, rašelinisko Christlová pod Kamzíkom, 1085 m. – 3. 7. 1961, 23b, rašelinisko Christlová pod Kamzíkom, 1090 m, ďalej k potoku, prechod k rašelinnému lesu. – *1961, 23b, Zelené pleso, S. – *1961, 23b, Zelené pleso, ca 1550 m n. m. – 14. 7. 1961, 23b, Zelené pleso. – *1961, 23b, Zelené pleso, ca 1600 m n. m. – *1961, 23b, nad Zeleným Plesom. – *1961, 23b, Studenovodská dolina, ca 1010 m n. m. – 3. 7. 1961, 23b, Studenovodská dolina, žulové balvany pri potoku, 975–1010 m. – *1961, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica. – *1961, 23c, Tatranská Kotlina, úpätie vrchu Husiar nad potokom Belá, 765 m. – *1961, 23c, Tatranská Kotlina, kóta 1017 (Mačka), 750 m n. m. – 6. 7. 1961, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica (Mačka), pri ceste z Tatranskej Kotliny do Lendaku, úpätie. – 6. 7. 1961, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica (Mačka), pri ceste z Tatranskej Kotliny do Lendaku, skalka nad potokom. – 6. 7. 1961, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica (Mačka), pri ceste z Tatranskej Kotliny do Lendaku, skaly na JZ svahu, ca 800 m. – 6. 7. 1961, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica (Mačka), pri ceste z Tatranskej Kotliny do Lendaku, smrekový les pozdĺž skál, 800–900 m. – *1961, 23c, dolina medzi vrchmi Nový a Muráň, 1430 m n. m. – *1961, 23c, Predné Meďodoly. – 13. 7. 1961, 23c, Predné Meďodoly, pod Kopou. – *1961, 23c, Dolina Siedmich prameňov. – 12. 7. 1961, 23c, Tatranská Kotlina, pri ceste ku chate Plesnivec. – *1961, 23c, Dolina Siedmich prameňov, ca 1300 m n. m. – *1961, 23c, Dolina Siedmich prameňov, chata Plesnivec. – *1961, 23c, Dolina Siedmich prameňov, kremencové skaly. – 14. 7. 1961, 23c, kremencové skaly pod chatou Plesnivec, ca 1250 m. – 14. 7. 1961, 23c, pri potoku poniže chaty Plesnivec. – *1961, 23c, Kotlina Siedmich prameňov, Schody. – *1961, 23c, Dolina Siedmich prameňov, kremencová skalka nad chodníkom na Červenú hlinu. – *1961, 23c, Tatranská Kotlina, Faixova lúka–Skalné vráta. – *1961, 23c, hrebeň Skalné vráta–Faixová. – *1961, 23c, Červená hlina. – *1961, 26a, Bešeňová. – *1961, 26a, Pribylina. *1961, 26a, Pribylina, Suchý hrádok. – 5. 7. 1961, 26a, lúky povýše Pribyliny pod vrchom Suchý Hrádok, ca 890 m. – 5. 7. 1961, 26a, vrch Suchý Hrádok povýše Pribyliny, vápenec, ca 900–950 m, smrečina so svetlinami. – 5. 7. 1961, 26a, vrch Suchý Hrádok povýše Pribyliny, vápenec, ca 1025–1100 m. – *1961, 26a, Pribylina, Suchý hrádok, J úpätie. – *1961, 26a, Vavrišovo, SZ. – 5. 7. 1961, 26a, slatina pri Vavrišove, 710 m. – 5. 7. 1961, 26a, pasienok pri Vavrišove. – *1961, 26a, Važec. – *1961, 26a, Východná, pri rieke Biely Váh. – *1961, 26a, Račkova dolina. – *1961, 26b, Poprad–Spišská Teplica.

*1962, 2, Malé Kosihy. – *1962, 2, Vinica, nad vinohradmi. – *1962, 2, Pastovce, pri rieke Ipel'. – 13. 5. 1962, 4, Lozorno, lúky pri trati. – *1962, 5, Devínska Kobyla. – *1962, 5, Devínska Kobyla, stránne nad Moravou. – *1962, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – 16. 7. 1962, 8, Veľký Kamenec, Tarbucka. – 16. 7. 1962, 8, Veľký Kamenec, Tarbucka, exp. SZ, Festucion valesiacae. – *1962, 8, Černochoh. – *1962, 8, Černochoh, hon „Gyopáros“. – 16. 7. 1962, 8, Černochoh, Gyopáros. – *1962, 10, Veľká Vápenná. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, ca 400 m. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, exp. J. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, vrchol. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, hrebeň na sever. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, bočný hrebeň na západ. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, exp. J, Caricetum humilis. – 6. 6. 1962, 10, Raštún, exp. JZ, Stipetum pulcherrimae. – *1962, 10, Malá Vápenná. – *1962, 10, Plavecké Podhradie. – 13. 5. 1962, 10, Plavecké Podhradie, v obci. – *1962, 10, Plavecké Podhradie, kóta 300 m, kóta 510 m. – 13. 5. 1962, 10, Plavecké Podhradie, vrch Pohanská hora, hrebeň. – 13. 5. 1962, 10, Plavecké Podhradie, vrch Pohanská hora, svetlá dubina. – 13. 5. 1962, 10, Plavecké Podhradie, vrch Pohanská hora, skaly. – 13. 5. 1962, 10, Plavecké Podhradie, vrch Pohanská hora, úpätie, nad cestou do obce. – *1962, 10, Sološnica. – 6. 6. 1962, 10, Sološnica, v obci. – 6. 6. 1962, 10, Sološnica, dubina nad obcou. – *1962, 10, Sološnica, vrch Vápenná. –

*1962, 13, Mokrad'. – *1962, 13, Uhrovské Podhradie, hradný vrch a Rokoš. – *1962, 13, Omšenie. – *1962, 13, osada Predhorie. – *1962, 13, bývalý mlyn Strážov. – *1962, 13, Dolná Poruba, vrch Homôlka. – 21. 6. 1962, 13, vrch Homôlka pri Dolnej Porube, lúčka, exp. V. – 21. 6. 1962, 13, vrch Homôlka pri Dolnej Porube, les, bučina. – 21. 6. 1962, 13, vrch Homôlka pri Dolnej Porube, hrebeň. – *1962, 13, Veľké Košecké Podhradie. – *1962, 13, Veľké Košecké Podhradie, dolina Tuchyňa. – 23. 6. 1962, 13, Veľké Košecké Podhradie, Z, dolina Tuchyňa. – 23. 6. 1962, 13, Veľké Košecké Podhradie, Z, dolina Tuchyňa, ca 445–650 m. – 23. 6. 1962, 13, Veľké Košecké Podhradie, Z, dolina Tuchyňa, vrcholová bučina, ca 700 m. – 23. 6. 1962, 13, Veľké Košecké Podhradie, Z, dolina Tuchyňa, SZ hrebeň, 650 m. – *1962, 13, Veľké Košecké Podhradie, vrch Stránie. – *1962, 13, dolina Norovnica (bočná dolina Podhradskej doliny). – 21. 6. 1962, 13, Košecké Rovné, skaly nad cestou pri vtoku Podhradského potoka. – 21. 6. 1962, 13, Podhradská dolina, V od rázcestia do obce Kopec. – 21. 6. 1962, 13, Podhradská dolina, V od rázcestia do obce Kopec, ca 400 m, exp. SZ, dubina. – 21. 6. 1962, 13, Podhradská dolina, V od rázcestia do obce Kopec, ca 460 m, exp. V, dubina. – 21. 6. 1962, 13, Podhradská dolina, V od rázcestia do obce Kopec, ca 530 m, bučina. – 21. 6. 1962, 13, Podhradská dolina, V od rázcestia do obce Kopec, ca 580 m, exp. S, Seslerietum. – 21. 6. 1962, 13, Podhradská dolina, hrebeň naproti križovatke do obce Kopec, ca 670 m. – *1962, 13, Sokol. – 19. 6. 1962, 13, Horná Poruba, vrch Sokol. – *1962, 13, Belušké Slatiny, JV. – *1962, 13, Belušké Slatiny, Hradište. – 22. 6. 1962, 13, Hradište za Beluškými Slatinami, smer Mojtn, skaly exp. SZ. – 22. 6. 1962, 13, Hradište za Beluškými Slatinami, smer Mojtn, stráň, pravá strana potoka. – 22. 6. 1962, 13, Hradište za Beluškými Slatinami, smer Mojtn, les, pravá strana potoka. – 22. 6. 1962, 13, Hradište za Beluškými Slatinami, smer Mojtn, svahy na ľavej strane potoka. – 22. 6. 1962, 13, Hradište za Beluškými Slatinami, smer Mojtn, pred Mojtnom. – 22. 6. 1962, 13, Belušké Slatiny, kóta 415,9 m. – *1962, 13, Veľký Manín. – 5. 9. 1962, 13, Veľký Manín, exp. JJZ. – 5. 9. 1962, 13, Veľký Manín, ca 740–820 m. – 5. 9. 1962, 13, Veľký Manín, hrebeň. – 5. 9. 1962, 13, Veľký Manín, exp. V. – *1962, 13, Považská Bystrica–Podmanín. – *1962, 13, Podmanín. – 5. 9. 1962, 13, Považská Bystrica, Podmanín. – 5. 9. 1962, 13, Považská Bystrica, Podmanín, pole. – 5. 9. 1962, 13, Považská Bystrica, Podmanín, les ku kóte 370 m. – *1962, 13, Podmanín, pri kóte 370 m. – 5. 9. 1962, 13, Považská Bystrica, Podmanín, les v dolinke powyše kóty 370 m. – *1962, 13, Podmanín, u Manínca. – 5. 9. 1962, 13, Považská Bystrica, Podmanín, k Maníncu, medze. – 5. 9. 1962, 13, Považská Bystrica, Manínec. – *1962, 13, Záskalie, vrch Drieňovka. – 5. 9. 1962, 13, Záskalie, vrch Drieňovka. – 5. 9. 1962, 13, Záskalie, skaly pri ceste, exp. S. – 5. 9. 1962, 13, Záskalie, skaly pri ceste, exp. J. – *1962, 13, Podskalie. – 20. 6. 1962, 13, Podskalie, v obci, ca 370 m. – *1962, 13, Podskalie, Veľké skaly. – 20. 6. 1962, 13, Podskalie, úpatie Veľkých skál. – 20. 6. 1962, 13, Podskalie, Veľké skaly, ca 500 m. – *1962, 13, Podskalie, vrch Podlučná. – *1962, 13, Pružina. – 6. 9. 1962, 13, Pružina, SZ, pri obci. – *1962, 13, Pružina, vrch Svrčinovec. – 6. 9. 1962, 13, Pružina, vrch Svrčinovec (Radotiná), bučina. – *1962, 13, Pružina, vrch Trudovač. – 20. 6. 1962, 13, vrch Trudovač SZ, od Pružiny, dolomit. – *1962, 13, Pružina, samota Chmelisko. – 6. 9. 1962, 13, Pružina, smerom k osade Chmelisko. – 6. 9. 1962, 13, Pružina, osada Chmelisko. – *1962, 13, Pružina, hájovňa Radotiná. – 6. 9. 1962, 13, Pružina, mokrá lúka poniže hájovne Radotiná. – 6. 9. 1962, 13, Pružina, pri prameni v doline za hájovňou Radotiná. – *1962, 13, Pružina, osady Predhorie a Mlynište. – 6. 9. 1962, 13, medzi Mlynišťom a Predhorím, neďaleko Pružiny. – 6. 9. 1962, 13, dolomitové skaly medzi bývalým mlynom Strážov a osadou Predhorie neďaleko Pružiny. – 6. 9. 1962, 13, Strážovská hornatina, osada Predhorie neďaleko Pružiny. – 6. 9. 1962, 13, rázcestie

do obce Ďurďové (neďaleko Pružiny). – 6. 9. 1962, 13, rázcestie do obce Ďurďové (neďaleko Pružiny), mokraď pri ceste. – 6. 9. 1962, 13, obec Ďurďové neďaleko Pružiny. – 6. 9. 1962, 13, Ďurďové, vrch Drieňové. – *1962 13, Ďurďové, vrch Podlúčna. – 6. 9. 1962, 13, svahy vrchu Podlúčna pri obci Ďurďové (neďaleko Pružiny), za pieskovňou, dolomit, ca 380 m, exp. S. – *1962, 13, Domaníža, S, vrch Dúpna. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, od osady Rybníky na Dúpnu. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, Dúpna, ca 460–500 m. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, Dúpna, bučina, 500–560 m. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, Dúpna, skaly, 500–560 m. – 20. 6. 1962, 13, Dúpna, 590 m, okraj skál na hrebeni, exp. J. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, Dúpna, ca 620 m, skalnatý hrebeň. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, Dúpna, bučina a skaly, exp. Z, od 660 m. – 20. 6. 1962, 13, Domaníža, Dúpna, skaly na vrcholovom hrebeni, ca 700 m. – *1962, 13, Horná Poruba, vrch Sokol. – *1962, 13, Ilávka. – 19. 6. 1962, 13, Ilávka, v obci. – 19. 6. 1962, 13, obec Ilávka, úpätie vrchu Vlčinec, ca 475 m. – 19. 6. 1962, 13, obec Ilávka, vrch Vlčinec, 640 m, exp. S, SV. – 19. 6. 1962, 13, obec Ilávka, vrch Vlčinec, 640–665 m, exp. SV. – 19. 6. 1962, 13, obec Ilávka, vrch Vlčinec, vrchol. – 19. 6. 1962, 13, Ilávka, vrch Vlčinec, pasienok pod hrebeňom, nad Ilávkou. – *1962, 13, Považská Bystrica. – *1962, 14b, Žarnovica–Veľké Pole–Píla. – *1962, 14b, Ďurďové. – *1962, 14b, Podhradie. – *1962, 21a, Podhradie, úpätie vrchu Veľké skaly. – *1962, 22, Chopok. – 17. 7. 1962, 22, Chopok, ca 1950 m. – *1962, 23b, Ostrva–Popradské pleso. – 1. 8. 1962, 23b, Tatranská Polianka. – 3. 8. 1962, 23b, JV úpätie Končistej, 1890 m. – *1962, 23b, Štôlska dolina, 1920 m n. m. – 3. 8. 1962, 23b, Štôlska dolina, 1920 m. – 3. 8. 1962, 23b, Štôlska dolina, 1960 m. – 3. 8. 1962, 23b, Štôlska dolina, 2010 m, Lúčne sedlo. – *1962, 23b, Studenovodská dolina, ca 1010 m n. m. – 2. 8. 1962, 23b, Poľský hrebeň, svah od Bielovodskej doliny. – 2. 8. 1962, 23b, Poľský hrebeň, svah od Velickej doliny. – *1962, 23b, Velická dolina. – *1962, 23b, Velická dolina, Kvetnica. – *1962, 23b, Velické pleso a okolie. – *1962, 23b, Velická dolina, Dlhé pleso. – 2. 8. 1962, 23b, Velická dolina, nad Dlhým plesom, ca 2000 m. – 2. 8. 1962, 23b, Velická dolina, Dlhé pleso. – 2. 8. 1962, 23b, Velická dolina, jazierko nad vodopádom. – 6. 8. 1962, 23b, Velická dolina, Kvetnica, jazierko powyše vodopádu. – *1962, 23b, Velická dolina, Večný dážď. – 6. 8. 1962, 23b, Velická dolina, Kvetnický Večný dážď. – 6. 8. 1962, 23b, Velická dolina, Kvetnica, sutinový kužeľ. – 6. 8. 1962, 23b, Velická dolina, Granátová stena. – *1962, 23b, Gerlachovský štít. – *1962, 23b, Poľský hrebeň. – *1962, 23b, Batizovské pleso. – 4. 8. 1962, 23b, Batizovská dolina, Batizovské pleso. – *1962, 23b, Batizovská dolina. – 4. 8. 1962, 23b, Batizovská dolina, vľavo nad plesom pri potôčiku, 1890 m. – 4. 8. 1962, 23b, Batizovská dolina, sutinový kužeľ, ca 2050 m. – 4. 8. 1962, 23b, Batizovská dolina, 2070 m. – 7. 8. 1962, 23b, Osterva, svah k Popradskému plesu. – *1962, 23c, Podspády, pri Javorinke. – 1. 10. 1962, 23c, Podspády, pravý breh Javorinky. – 1. 10. 1962, 23c, Podspády, riečište Javorinky, vápencový štrk. – 1. 10. 1962, 23c, Podspády, pravý breh Javorinky, les Abieto-Piceetum. – *1962, 23c, Podspády, sútok potokov Havran a Javorinka. – *1962, 24, Červený Kláštor. – 31. 7. 1962, 24, Červený Kláštor. – *1962, 24, Kláštorňá hora. – 28. 7. 1962, 24, dolina Dunajca, severný svah Kláštornej hory. – *1962, 24, Kláštorňá hora. – 30. 7. 1962, 24, úpätie Kláštornej hory. – *1962, 24, Dunajec, piesok na brehu pod vrchom Kláštorňá hora. – 30. 7. 1962, 24, pri Dunajci, pod Kláštorňou horou. – 31. 7. 1962, 24, Kláštorňá hora, jedlina s lieskou. – *1962, 24, Mníchy. – 28. 7. 1962, 24, dolina Dunajca, Mníchy. – 28. 7. 1962, 24, dolina Dunajca, Mníchy, exp. JJZ. – *1962, 24, Holica. – 28. 7. 1962, 24, dolina Dunajca, úpätie Holice. – 30. 7. 1962, 24, vrch Holica, úpätie. – 30. 7. 1962, 24, vrch Holica. – 30. 7. 1962, 24, hrebeň od Holice k Mníchom. – 30. 7. 1962, 24, pod Holickou, Abieto-Fagetum. – 28. 7. 1962, 24, dolina Dunajca, Osobná skala. – 28. 7. 1962, 24, od obce Lesnica k hrebeňu Aksamitky nad Haligovcami. – 28. 7. 1962, 24, Lesnica, skala pred sedlom k Aksamitke,

zlepence. – *1962, 24, Aksamitka. – 28. 7. 1962, 24, úpätie Aksamitky. – 28. 7. 1962, 24, Aksamitka, južný svah. – 28. 7. 1962, 24, Aksamitka, hrebeň. – 28. 7. 1962, 24, Aksamitka. – 28. 7. 1962, 24, Aksamitka, pod hrebeňom, exp. JJZ, Seslerietum. – 28. 7. 1962, 24, skupina Aksamitky, vápencová skala. – 28. 7. 1962, 24, Aksamitka, kóta 800. – 31. 7. 1962, 24, Aksamitka, zlepencová sutina, exp. JV. – 31. 7. 1962, 24, Aksamitka, zlepencové skaly. – 28. 7. 1962, 24, zlepencová skalica za sedlom medzi Aksamitkou a Haligovskými skalami. – *1962, 24, Haligovské skaly. – 28. 7. 1962, 24, Haligovce, skaly nad potokom. – *1962, 24, Vylizané–Lesnica. – 28. 7. 1962, 24, dolina Dunajca, hraničný hrebeň (po poľsky Vylizane). – *1962, 24, Lesnica, pri Dunajci. – *1962, 24, Prielom Dunajca, Pod Mníchmi. – *1962, 24, Sedem mníchov. – *1962, 27a, Tuchyňa, dolina pri obci. – *1962, 27a, Vršatské Podhradie, vrch Chmeľová. – *1962, 27b, Udiča. – *1962, 27b, Udiča, vrch Klapy. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, úpätie, medze. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, lesík na úpäti. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, pod skalami, riedky les. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, vápencové skaly, exp. JV, ca 470 m. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, skaly s roztrúsenými bukmi, exp. S. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, hrebeň, exp. S. – 22. 6. 1962, 27b, vrch Klapy pri Veľkej Udiči, hrebeň, exp. JV. – *1962, 27b, Orlové. – 7. 9. 1962, 27b, Orlové, nad obcou. – *1962, 27b, Orlové, V, vrch Hôrka. – 7. 9. 1962, 27b, Orlové–Považské Podhradie, vrch Hôrka, úpätie. – 7. 9. 1962, 27b, Orlové–Považské Podhradie, vrch Hôrka, východný svah. – 7. 9. 1962, 27b, Orlové–Považské Podhradie, vrch Hôrka, hrebeň. – 7. 9. 1962, 27b, Orlové–Považské Podhradie, vrch Hôrka, esp. JZ, bučina, ca 450 m. – *1962, 27b, Považské Podhradie. – *1962, 27b, Považské Podhradie, vrch Hôrka. – *1962, 27b, Považská Bystrica, vrch Hôrka. – 28. 7. 1962, 29, Spišská Stará Ves, Majere. – *1962, 29, Podspády. – *1962, 30a, Ruská Voľa. – *1962, 31, Ďurkovec.

*1963, 2, Pavlová. – 13. 6. 1963, 2, obec Pavlová, lúčka powyše obce. – *1963, 4, Devínska Nová Ves, Devínske jazeru. – 31. 5. 1963, 4, medzi obcami Devínske Jazero a Devínska Nová Ves, železničný násyp od Marcheggu. – *1963, 6, Chotín. – *1963, 6, Chotín, pri obci. – 12. 6. 1963, 6, Chotín, lúky medzi železničnou stanicou a obcou. – 12. 6. 1963, 6, Chotín, piesky pri obci, 109 m. – *1963, 6, Palkovičovo, JV, mŕtve rameno. – *1963, 6, Medveďov, JV. – 1963, 6, Palkovičovo–Medveďov. – *1963, 6, Sikenička. – 13. 6. 1963, 6, Štúrovo, S, Sikenička, stráň nad cestou powyše obce. – 13. 6. 1963, 6, Štúrovo, S, Malé Ludince, k. 209,9 m J od obce. – 13. 6. 1963, 6, Želiezovce, V, lužný les na pravom brehu Sikeničky. – *1963, 6, Vrt. – 11. 6. 1963, 6, kanál medzi Gabčíkovom a Topoľovom, pri Virthovej pustatine. – 11. 6. 1963, 6, Virthova pustatina. – *1963, 6, Semerovo. – *1963, 6, Kolta. – 13. 6. 1963, 6, za obcou Kolta, smerom k Semerovu, v priekope. – 13. 6. 1963, 6, Želiezovce, Z, pri ceste za obcou Semerovo, smerom k obci Branov. – 13. 6. 1963, 6, obec Čechy Z od Želiezoviec, ca 180–200 m. – 13. 6. 1963, 6, obec Čechy Z od Želiezoviec, les pri obci. – *1963, 6, Čičov–Trávník. – *1963, 6, Marcelová. – 12. 6. 1963, 6, medzi Vojnicami a Novou Vieskou. – 12. 6. 1963, 6, Nová Vieska, vinice. – *1963, 10, Plavecké Podhradie, vrch Vápenná. – 31. 5. 1963, 10, lúčky od Vápennej k Plaveckému Podhradiu. – *1963, 10, Veľká Vápenná. – 31. 5. 1963, 10, Vápenná, hrebeň na juh, exp. J. – 31. 5. 1963, 10, Vápenná, vrchol. – *1963, 13, Košecké Podhradie. – 26. 6. 1963, 13, rázcestie do Malého Košeckého Podhradia. – *1963, 13, Veľké Košecké Podhradie, vrch Stránie. – *1963, 13, Podhradská dolina. – 26. 6. 1963, 13, Podhradská dolina, dolinka smerom k vrchu Stránie. – 26. 6. 1963, 13, Podhradská dolina, bočný hrebeň, exp. SZ. – 26. 6. 1963, 13, Podhradská dolina, hlavný hrebeň, Quercetum pubescentis, exp. S, ca 600 m. – 26. 6. 1963, 13, Podhradská dolina, svetlina na hlavnom hrebene. – *1963, 13, Podhradská dolina, vrch Stránie. – *1963, 13, Súľov. – *1963, 13, Súľovské skaly, pri chodníku

v susedstve bývalej chaty. – 26. 6. 1963, 13, Súľov, okolie chaty. – 26. 6. 1963, 13, Súľov, ľavý breh potoka neďaleko chaty, exp. SZ. – *1963, 13, Manínska tiesňava. – 26. 6. 1963, 13, Manínska úžina, exp. SSV. – *1963, 13, Záskalie, Kostelec. – 27. 6. 1963, 13, Timoradza. – 27. 6. 1963, 13, Timoradza, hrebeň V od Smradľavého vrchu k Udrinej. – *1963, 14c, Horné Pršany. – *1963, 14c, Banská Bystrica, Radvaň. – *1963, 21a, Kláštor pod Znievom, hradný vrch. – *1963, 21b, Párnica. – *1963 21b. Párnica–Zázrivá, kóta 709 m. – 24. 6. 1963, 21b, Párnica–Zázrivá, k. 709 m, sutina na úpätí. – 24. 6. 1963, 21b, Párnica–Zázrivá, k. 709 m, vápencové skaly. – *1963, 21c, Ružomberok, Biely Potok, Jazierce. – 25. 6. 1963, 21c, Ružomberok, osada Biely Potok, Jazierce. – *1963, 21c, Ľubochňa. – 23. 6. 1963, 21c, Ľubochňa, dolomitová skalka nad dolinou Váhu. – *1963, 21c, Ľubochňianska dolina. – 23. 6. 1963, 21c, Ľubochňa, Ľubochňianska dolina. – *1963, 21c, Ľubochňa, údolie Ľubochňianky. – *1963, 21c, Ľubochňa, Vysoký grúň. – 23. 6. 1963, 21c, Ľubochňa, Vysoký Grúň. – *1963, 21c, Grúň pri Ľubochni. – *1963, 21c, Ľubochňa, Zárniky. – 23. 6. 1963, 21c, Ľubochňa, Grúň Zárniky, bučina. – 23. 6. 1963, 21c, Ľubochňa, hrebeň od Grúňa Zárniky na Vysoký Grúň. – *1963, 21c, Gaderská dolina. – 25. 6. 1963, 21c, Gaderská dolina, ca 500 m. – 25. 6. 1963, 21c, Gaderská dolina, skaly nad cestou, exp. J, ca 550 m. – 25. 6. 1963, 21c, Gaderská dolina, pri horárni Dedošová. – 25. 6. 1963, 21c, Gaderská dolina, váp. Skala povýše horárne Dedošová, exp. JJZ. – *1963, 21d, Kraľovany, vrch Šíp. – *1963, 21d, Šíp. – *1963, 21d, Šíp, hrebeň. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, za Stankovanmi, smerom k Polomke, ca 500–700 m. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, južný hrebeň, ca 700–900 m. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, lúka J od vrcholu, ca 950 m. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, hlavný hrebeň, ca 1000 m, dolomitové skalky. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, bučina záp. od vrcholu, exp. JV. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, skalky smerom k osade Podšíp. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, lúčka poniže osady Podšíp. – 22. 6. 1963, 21d, vrch Šíp, SZ od slatiny pri Kraľovanoch. – 25. 6. 1963, 21d, Stankovany, slatina. – *1963, 22, Ružomberok, Biely Potok, kopec pri ceste. – *1963, 22, Demänovská dolina. – *1963, 22, Demänovská hora, úpätie. – 22. 6. 1963, 22, Nízke Tatry, Kráľova Lehota. – *1963, 22, Poprad-Kvetnica. – *1963, 23a, Tichá dolina. – 10. 9. 1963, 23a, Tichá dolina, ca 1250 m. – *1963, 23a, Zadná Tichá dolina. – *1963, 23a, Zadná Tichá dolina, Goryčková. – *1963, 23a, Tichá dolina, východne od Žľabu spod Diery. – *1963, 23a, Javorový žľab (Žľab spod Diery). – *1963, 23a, Štrky. – *1963, 23c, Podspády, potok Javorinka. – *1963, 23c, Tatranská Javorina, Medzisteny. – 11. 9. 1963, 23c, Belianske Tatry, Medzisteny. – 11. 9. 1963, 23c, Belianske Tatry, Medzisteny, koniec lúky, skalky vpravo. – 11. 9. 1963, 23c, Belianske Tatry, Medzisteny, skalky na konci doliny. – *1963, 23c, Medzisteny–Rohová. – *1963, 23c, Tatranská Kotlina, pri potoku Biela. – 11. 9. 1963, 23c, Tatranská Kotlina, Husiar. – *1963, 23c, Pálenica, svah nad potokom Biela, 765 m n. m. – *1963, 26a, Važec–Východná. – *1963, 26a, Východná–Važec, vrch Inovce. – *1963 26b. Svit, úpätie vrchu Baba. – *1963, 26b, Bušovce, Podolíneec. – 12. 9. 1963, 26b, Bušovce, v koryte Popradu nad obcou. – *1963, 28, Krivá–Podbiel, Biela skala. – 24. 6. 1963, 28, Podbiel, Biela skala nad cestou poniže obce. – 24. 6. 1963, 28, Podbiel, Biela skala nad cestou poniže obce, bučina. – 24. 6. 1963, 28, Podbiel, skala na pravom brehu Oravy povýše železničnej stanice, vápenc, exp. JV. – *1963, 28, Dolný Kubín, časť Kňažia, S. – *1963, 28, Kňažia. – 24. 6. 1963, 28, bočná dolinka medzi obcou Kňažia a Široká. – *1963, 28, Zázrivá–Párnica. – *1963, 28, Zázrivá, kóta 709 m. – *1963, 28, Zázrivá. – 24. 6. 1963, 28, Raciborská dolina neďaleko Oravského Podzámku. – 24. 6. 1963, 28, Krásna Hôrka, lúčka neďaleko obce. – *1963, 28, Oščadnica. – *1963, 30b, Gerlachov. – 12. 9. 1963, 30b, Ondavská vrchovina, Kružľovská Huta, SZ od Bardejova. – *1963, 30c, Lenartov. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, povýše Lenartova. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Lenartov. – *1963, 30c, Kružľov, S. – *1963

30c, Ruská Voľa. – *1963, 30c, Ruská Voľa nad Popradom, S. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Ruská Voľa, pole. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Ruská Voľa, okraj bučiny. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Ruská Voľa, bučina, exp. S. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Obručné. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Malcov. – 12. 9. 1963, 30c, Ondavská vrchovina, Giraltovce, SZ, pri obci Marhaň. – *1963, 30c, Snina, Z, Viničná hora. – 17. 9. 1963, 30c, Snina, Viničná hora. – *1963, 30c, Zubné. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Snina, Pčolinné. – *1963, 31, Zvala. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, okolie obce Zvaly, mokrad'. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, okolie obce Zvaly, okraj lesa. – *1963, 31, Ruské sedlo. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Ruské sedlo. – *1963, 31, Veľká Poľana, Ruské sedlo, východný hrebeň. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, hrebeň od Ruského sedla na východ. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, hrebeň od Ruského sedla na východ, od 920 m. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, hrebeň od Ruského sedla na východ, pod k. 1045. – *1963, 31, Veľký Bukovec. – *1963, 31, Bukovec. – 13. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, N od Novej Sedlice, Bukovec, hrebeň a V svah. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Bukovec. – *1963, 31, Čukalovce. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Čukalovce. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Čukalovce, prieloh. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Čukalovce, bučina. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Čukalovce, bukovo-hrabový les. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Čukalovce–Parihuzovce. – *1963, 31, Parihuzovce. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Parihuzovce. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Hostovice, nad obcou. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Papín. – 15. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Zubové, nad obcou. – *1963, 31, Ďurkovec. – 13. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, S od Novej Sedlice, Ďurkovec, vrchol (1190 m). – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Ďurkovec. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, pod Kuzmovcom, 955 m. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Kuzmovec, 980 m. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Kuzmovec–Pľaša. – *1963, 31, Pľaša. – 14. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, Pľaša, vrchol. – *1963, 31, Riaba skala. – *1963, 31, Čelo. – *1963, 31, hájovňa Beskyd. – 13. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, hájovňa Beskyd, 580–800 m. – *1963, 31, Nová Sedlica, S. – 13. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, S od Novej Sedlice, hrebeň, 1140 m. – *1963, 31, Nová Sedlica, S, ca 1070 m n. m. – 13. 9. 1963, 31, Nízke Poloniny, S od Novej Sedlice, hrebeň, ca 1070 m. – *1963, 31, Runina, nad obcou.

*1964, 2, Želiezovce, breh Sikeničky. – 17. 4. 1964, 2, Fiľakovo, Kakas hegy, ca 220 m, exp. SZ. – *1964, 6, Nová Vieska, kóta 229 m. – 18. 4. 1964, 6, Nová Vieska, SZ od Štúrova. – *1964, 6, Belianske kopce, „Hegyfarok“. – 18. 4. 1964, 6, Štúrovo, SZ, vrch Hegyfarok, ku kóte 220 m. – 18. 4. 1964, 6, Štúrovo, SZ, vrch Hegyfarok, hrebeň, pasienky. – *1964, 6, Čenkov. – 18. 4. 1964, 6, Čenkov, Z od Štúrova. – *1964, 8, Ladmovce. – *1964, 8, Kráľovský Chlmec. – 16. 4. 1964, 8, Kráľovský Chlmec, Király hegy. – *1964, 8, Veľký Kameneč, vrch Tarbucka. – 14. 4. 1964, 8, vrch Tarbucka pri Veľkom Kamenci. – 16. 4. 1964, 8, Streda nad Bodrogom, Tarbucka. – *1964, 8, Čejkov. – 14. 4. 1964, 8, Čejkov, Vlčia hora, ca 250 m. – *1964, 8, Viničky. – 15. 5. 1964, 8, Viničky, kopček v poli smerom k vrchu Baba. – 16. 4. 1964, 8, Viničky, svahy nad cestou. – *1964, 8, Černochovej. – 14. 4. 1964, 8, Černochovej, hon Gyopároš. – 14. 4. 1964, 8, Černochovej, pasienok nad obcou. – 14. 4. 1964, 8, Černochovej, v lese. – 14. 4. 1964, 8, Černochovej, okraj viníc. – *1964, 11, Dolné Vestenice, nad obcou. – *1964, 12, Brodzany. – *1964, 12, Brodzany, ľavý breh rieky Nitry. – *1964, 12, Brodzany, vápencová skala na ľavom brehu Nitry. – *1964, 12, Brodzany, Podbralie. – *1964, 12, Veľké Bielice. – 21. 5. 1964, 12, Veľké Bielice, vápencová skala na ľavom brehu Nitry, exp. Z. – *1964, 13, Dolné Vestenice. – *1964, 13, Dolné Vestenice–Uhrovec. – 21. 5. 1964, 13, Stráne Z od Dolných Vesteníc, nad cestou do Uhrovcu. – *1964, 13, Nitrianske Rudno. – *1964, 13, Skupina Rokoša. – 21. 5. 1964, 13, Skupina Rokoša, dolina

Hradištnica. – *1964, 13, Rokoš. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, Rokoš, lúka ca 1000 m. – 23. 5. 1964, 13, Rokoš, hrebeň vľavo od Suhej doliny pri Nitrianskom Rudne, 630–700 m, bučina. – *1964, 13, Košútova skala. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, k. 713 m východne od Košútovej skaly. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, východne od Košútovej skaly, 850 m. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, Košútova skala. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, Košútova skala–Rokoš. – *1964, 13, vrch Plavne. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, lúčka neďaleko vrchu Plevno. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, hrebeň od Plevna smer Nitrianske Rudno. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, k. 814 m smerom k Nitrianskemu Rudnu. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, dolinka SW od Nitrianskeho Rudna, 540 m. – 23. 5. 1964, 13, skupina Rokoša, pasienok SZ nad obcou Nitrianske Rudno. – *1964, 14a, Veľká Lehota. – 17. 4. 1964, 14a, Veľká Lehota pri Novej Bani. – 14. 4. 1964, 14a, Hronský Beňadik–Psiare, nad cestou. – *1964, 14b, Veľké Pole. – 24. 5. 1964, 14b, Veľké Pole, pasienok. – 24. 5. 1964, 14b, Veľké Pole, mokrad JV od obce. – 24. 5. 1964, 14b, Veľké Pole, les s vápencovými skalami. – *1964, 14b, Ráztočno, dolina Remata. – 22. 5. 1964, 14b, Ráztočno, svah pri hájovni smerom na Rematu, dolomit. – *1964, 14b, Ráztočno–Sklené. – 22. 5. 1964, 14b, Ráztočno–Sklené. – *1964, 14b, Ráztočno, vrch Borová. – *1964, 14b, Ráztočno, Borové. – 22. 5. 1964, 14b, hájovňa Ráztočno, južné svahy, dolomit. – *1964, 14e, Sklené Teplice, vrch Bralce. – *1964, 14e, Hliník nad Hronom, Szabóova skala. – 24. 5. 1964, 14e, medzi obcami Hliník nad Hronom a Sklené Teplice, pri Szabovej skale. – *1964, 18, Malá Lodina, vrch Bokšov. – *1964, 21a, Kľačno, prameň Nitry. – 29. 9. 1964, 21a, sedlo pri prameni Nitry, 810 m, vápenec. – *1964, 21a, Kláštor pod Znievom. – 22. 5. 1964, 21a Kláštor pod Znievom, za Kalváriou, pasienky, dolomit. – *1964, 21a, Kláštor pod Znievom, hradný vrch. – 29. 9. 1964, 21a, Kláštor pod Znievom–Vrčko, Vädžerský potok. – *1964, 21b, dolina Hoskora. – *1964, 21b, Terchová. – *1964, 21b, Terchová, Biely potok, smer Dolné diery. – *1964, 21b, Terchová, osada Biely Potok, roklina Dolné diery. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, svah Dolné diery (Jánošíkove), pri chate. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, svah Dolné diery (Jánošíkove), svah 620 m. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, Dolné diery (Jánošíkove), 650 m. – *1964, 21b, Nové Diery. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, Nové diery, 675 m. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, svahy nad dolinou Nových dier. – *1964, 21b, Horné Diery. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, Horné diery, 770–1050 m. – *1964, 21b, Terchová, dolina Obšivanka. – *1964, 21b, Vrátna dolina. – *1964, 21b, Vrátna dolina, Tiesňavy. – *1964, 21b, Sokolie. – 8. 9. 1964, 21b, Vrátna dolina, Tiesňavy pri Terchovej, smer Sokolie, ca 560 m, vstup do doliny Obšivanky. – 8. 9. 1964, 21b, Vrátna dolina, Tiesňavy pri Terchovej, smer Sokolie, ca 710–1000 m. – *1964, 21b, Sokolie, Vyšné Kamence. – *1964, 21b, Dierová. – 10. 8. 1964, 21b, Dierová pri Kraľovanoch, kremence. – *1964, 21b, Dierová, pravý breh Oravy. – 10. 8. 1964, 21b Malá Fatra, Dierová, pravý breh Oravy. – *1964, 21b, Biele skaly. – *1964, 21b, Rozsutec. – *1964, 21b, Malý Rozsutec. – 9. 9. 1964, 21b, Malý Rozsutec. – 9. 9. 1964, 21b, Malý Rozsutec, ca 1250–1280 m. – 9. 9. 1964, 21b, Malý Rozsutec, ca 1280 m, Seslerietum. – *1964, 21b, Biely potok, Diery, Medzirozsutec. – 9. 9. 1964, 21b, Terchová, Biely Potok, Medzirozsutec. – 9. 9. 1964, 21b, Medzirozsutec–Medzihole, východné svahy Veľkého Rozsutca, bučina. – 9. 9. 1964, 21b, Medzihole. – *1964, 21b, Kraľovany, S, dolina Bystrička. – 10. 9. 1964, 21b, Kraľovany, N, dolina Bystrička, bočná dolina vpravo (Šramková), bučina na žule. – 10. 9. 1964, 21b, Kraľovany, S, dolina Bystrička, bočná dolina vpravo (Šramková), Abieto-Fagetum, exp. J, ca 790 m. – *1964, 21b, Suchý. – *1964 21b. Suchý vrch–Stratenec. – *1964, 21b, Turčianske Kľačany, vrch Stratenec. – *1964, 21b, Stratenec, v skupine Suchého. – 11. 9. 1964, 21b, skupina Suchého vrchu, Stratenec. – 11. 9. 1964, 21b, Suchý–dolina Hoskora. – *1964, 21b, Veľký Kriváň. – *1964, 21b,

Fatranský Kriváň. – 11. 9. 1964, 21b, Fatranský Kriváň, ca 1530 m. – *1964, 21b, Fatranský Kriváň, Biele skaly. – 11. 9. 1964, 21b, Biele skaly. – 11. 9. 1964, 21b, hrebeň Malý Fatranský Kriváň–Biele skaly. – *1964, 21b, Malý Fatranský Kriváň. – *1964, 21b, Malý Fatranský Kriváň, pri vrchole. – 11. 9. 1964, 21b, Malý Kriváň, svah ku Chlebu. – 11. 9. 1964, 21b, hrebeň Chleb–Kriváň, kosodrevina. – *1964, 21b, Chleb. – 11. 9. 1964, 21b, Chleb, nad stanicou výťahu, ca 1470 m. – *1964, 21c, Ružomberok, Biely Potok, Jazierce. – 27. 9. 1964, 21c, Biely Potok, Jazierce, 600 m. – *1964, 21c, Blatnica. – *1964, 21c, Blatnická dolina. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Blatnická dolina, 690–810 m. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Blatnická dolina, od 735 m smerom na hrebeň. – *1964, 21c, Blatnica, dolina Selenec. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Selenická dolina. – *1964, 21c, Blatnica, Konská dolina. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Konský dol. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Konská dolina, 520–540 m. – *1964, 21c, Norková. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Norková–Konský dol. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Konská dolina, Norková, 540–700 m. – *1964, 21c, Blatnica, E, vrch Norková. – 28. 9. 1964, 21c, Blatnica, Norková, vrchol, 754,4 m. – *1964, 21c, Šturec, dolina nad Revúcou. – 27. 9. 1964, 21c, Šturec, bočná dolina nad Revúcou, ca 800 m. – *1964, 21c, Šturec, sedlo. – 27. 9. 1964, 21c, Šturec, sedlo, 1100 m, dolomit. – 1964, 21d, Kraľovany, vrch Dierová. – *1964, 21d, Stankovany. – *1964, 21d, Valaská Dubová, Brestová. – *1964, 21d, Sestrčská dolina. – 27. 9. 1964, 21d, Sestrčská dolina, začiatok doliny, vysadené smrek, ca 640 m. – *1964, 21d, Prosiecka dolina. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, začiatok. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, potok. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, skaly. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, okraj lesa, pravá strana potoka. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, 665–800 m. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, 690 m, Seslerietum na skale. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, rázcestie, 835 m. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, dolinka k vodopádu. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, pod vodopádom. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, cestou späť od vodopádu k rázcestiu. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, od rázcestia do rokliny v hornej časti doliny. – 25. 9. 1964, 21d, Prosiecka dolina, skaly, 870 m. – *1964, 21d, dolina Liptovskej Anny. – 27. 9. 1964, 21d, Dolina pri Liptovskej Anne, začiatok doliny, ca 700 m. – *1964, 21d, Liptovská Anna. – *1964, 21d, Liptovská Anna, Pravnáč. – *1964, 21d, Kvačianska dolina. – 26. 9. 1964, 21d, Kvačianska dolina, začiatok, pri lome, ca 665 m. – 26. 9. 1964, 21d, Kvačianska dolina, ca 800 m, skaly. – 26. 9. 1964, 21d, Kvačianska dolina, 820 m, pri križi. – 26. 9. 1964, 21d, Kvačianska dolina, 830–840 m, nad cestou. – 26. 9. 1964, 21d, Kvačianska dolina, pri mlyne. – *1964, 21d, Veľké Borové. – *1964, 21d, Veľké Borové, kóta 911 m. – *1964, 21d, Veľké Borové, Kvačianska dolina, roklna. – 26. 9. 1964, 21d, roklna z Veľkého Borového do Kvačianskej doliny, 750–810 m. – *1964, 21d, Suchá dolina. – 26. 9. 1964, 21d, Suchá dolina. – *1964, 21d, Suchá dolina, potok Huňová. – 26. 9. 1964, 21d, za potokom Huňová, 772 m. – *1964, 21d, Jalovec, Sokol. – 25. 9. 1964, 21d, Jalovec, okolie kameňolomu Z od vrchu Sokol. – *1964, 21d, Jalovec, Jalovská dolina. – *1964, 21d, Šíp. – 29. 9. 1964, 21d, Stankovany, Stankovianske rašelinisko, ca 450 m. – *1964, 22, Poludnica, 1490 m n. m. – *1964, 23a, Tichá dolina. – *1964, 23a, Tichá dolina, Štrky. – 18. 9. 1964, 23b, Štrbské pleso. – *1964, 23b, Mŕtve pleso pri Štrbskom plese, 1355 m. – 19. 9. 1964, 23b, Hrebienok–Kamzík. – *1964, 23b, Malá Studená dolina, Téryho chata. – 19. 9. 1964, 23b, Malá Studená dolina, 1450–1750 m. – 19. 9. 1964, 23b, Malá Studená dolina, okolo Téryho chaty. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, cesta k vodojemu, ca 820 m. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, 870–900 m. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, lúčka pri kóte 1108 m JZ od Tatranskej Kotliny. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, smrečina pri 1150 m. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská

Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, 1190–1375 m. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, kóta 1488 m, Z od Tatranskej Kotliny. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, V od Skalných vrát, ca 1580 m. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, Skalné vráta. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, pod Skalnými vrátami. – 20. 9. 1964, 23c, Tatranská Kotlina, červená značka z Kotliny na Skalné Vráta, okolo chaty Plesnivec. – *1964, 25, Sklené. – 22. 5. 1964, 25, Kláštor pod Znievom, Kláštorské lúky. – *1964, 26a, Bešeňová. – 27. 9. 1964, 26a, Bešeňovské travertíny. – *1964, 26a, Liptovská Anna. – 10. 8. 1964, 28, Dolný Kubín, smer Kňažia. – *1964, 28, Sedliacka Dubová. – 10. 8. 1964, 28, Sedliacka Dubová, poníže obce. – *1964 28. Sedliacka Dubová, kóta 808 m, Vrátno. – 12. 8. 1964, 28, k. 808 m poníže Sedliackej Dubovej. – 10. 8. 1964, 28, Dolná Lehota, poníže obce smer Oravský Podzámok. – *1964, 28, Oravský Podzámok, Široká. – 12. 8. 1964, 28, medzi Hruštínom a Oravským Podzámkom. – *1964, 28, Oravská Polhora. – *1964 28. Oravská Polhora, pri horárni. – 11. 8. 1964, 28, Oravská Polhora, rázcestie za obcou smerom ku Hviezdoslavovej horárni. – 11. 8. 1964, 28, Oravská Polhora, rašelinisko smerom na Babiú horu. – *1964, 28, Oravská Polhora, vrch Babia hora. – *1964, 28, Babia hora. – 11. 8. 1964, 28, Oravská Polhora, smerom na Babiú horu, 865–1580 m. – *1964, 28. Polhora, Tisovnica. – *1964, 28, Pilsko. – 14. 8. 1964, 28, Pilsko, smrečina ca 980–1490 m. – *1964, 28, Pilsko, Malý potok. – 14. 8. 1964, 28, Pilsko, bočný hrebeň. – 14. 8. 1964, 28, Pilsko, hrebeň Malého Pilska. – *1964, 28, Raciborská dolina. – 10. 8. 1964, 28, Raciborská dolina, horná hájovňa Racibor. – *1964, 28, Orava, pri obci Mokrad'. – 12. 8. 1964, 28, Oravská Polhora, Slaná voda. – 12. 8. 1964, 28, Oravská Polhora, Slaná voda, oproti hájovni, rašelinisko. – 12. 8. 1964, 28, Oravská Polhora, Tisovnica, povýše hájovne Beskyd. – 14. 8. 1964, 28, Oravské Veselé, hájovňa Randové. – *1964, 28, Klin. – 12. 8. 1964, 28, Klin pri Námestove, rašelinisko. – *1964, 28, Chyžné. – *1964, 28, Chyžné, pri štátnej hranici. – 12. 8. 1964, 28, Chyžné, rašelinisko pri hranici. – *1964, 28, Ústie, okolie obce. – *1964, 28, Mokrad'. – 15. 8. 1964, 28, Párnica–Zázrivá. – *1964, 28, Radofa, V. – *1964, 28, Nová Bystrica, V.

*1965, 2, Hajnáčka, Tilič. – 7. 4. 1965, 2, Hajnáčka, vrch Tilič. – *1965, 2, Fiľakovo. – *1965, 2, Fiľakovo, vrch Kerčík. – 6. 4. 1965, 2, Fiľakovo, kóta severne od vrchu Kerčík. – 6. 4. 1965, 2, Fiľakovo, Kerčík. – 6. 4. 1965, 2, Fiľakovo, Červený vrch. – 7. 4. 1965, 2, Fiľakovo, vrch Šarkan. – 7. 4. 1965, 2, Obručná, vrch Monosa. – 7. 4. 1965, 2, Pavlovce. – 7. 4. 1965, 2, Hostice, SV, k. 254 m. – 7. 4. 1965, 2, Drňa, k. 255 m. – *1965, 5, Devínska Kobyla. – *1965, 8, Malý Horeš. – 8. 4. 1965, 8, Malý Horeš pri Kráľovskom Chlmci, agátový hájik. – 8. 4. 1965, 8, Beša, kopček Moľva. – 8. 4. 1965, 8, k. Širník 241 m. – *1965, 10, Skalky pri Plaveckom Petri. – *1965, 11, Hôrka nad Váhom. – *1965, 11, Hôrka, V, Preliačina. – *1965, 11, vrch Hôrka. – *1965, 11, Tematín, Ihelník. – *1965, 11, medzi Ihelníkom a hradom Tematín. – *1965, 11, Ihelník. – *1965, 11, Hrádok. – *1965, 11, Hrádok, dolina pri obci. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, cestou na Zobor. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, Zobor, les smerom k mestu. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, cestou na Zobor, okolo Jaskyne sv. Svorada. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, cestou na Zobor, pasienok pri Jaskyni sv. Svorada. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, cestou na Zobor, les, Carpinetum. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, Zobor, vrchol, vápenec. – *1965, 12, Zobor, Pyramída. – 2. 7. 1965, 12, Nitra, Zobor, Pyramída, kremence. – *1965, 13, Podskalje, Veľké skaly. – 17. 7. 1965, 13, Ilava, Podhradská dolina, horná časť. – 17. 7. 1965, 13, Ilava, Podhradská dolina, medzi Podhradím a Košecou. – *1965, 15, Dobročský prales. – *1965, 16, Hrdzavá dolina. – 13. 7. 1965, 16, Muránska vysočina, dolina Hrdzavá, ca 650 m, Abieto-Fagetum. – 13. 7. 1965, 16, Muránska vysočina, dolina Hrdzavá, kosodrevina, 725–760 m. – 13. 7.

1965, 16, Muránska vysočina, dolina Hrdzavá, les, bučina. – *1965, 16, Suchý dol. – *1965, 16, Poludnica, 1000 m n. m. – *1965, 16, Maretkiná. – 13. 7. 1965, 16, Muránska vysočina, Maretkiná, skaly. – 13. 7. 1965, 16, Muránska vysočina, Maretkiná, les. – *1965, 17, Pusté Pole. – 13. 7. 1965, 17, Pusté Pole. – 16. 7. 1965, 21b, Vrátna dolina, dolinka pri výťahu na Chleb. – *1965, 21b, Tiesňavy–Boboty. – 16. 7. 1965, 21b, Vrátna dolina, Tiesňavy, Boboty, skaly nad potokom. – *1965, 21b, Vrátna dolina, Boboty. – 16. 7. 1965, 21b, Vrátna dolina, Boboty, pri hoteli. – *1965, 21c, Horný Jelenec. – 12. 7. 1965, 21c, Veľká Fatra, Horný Jelenec, dolina Valentová. – *1965, 21c, Šturec, pri cestárskom domčeku. – 12. 7. 1965, 21c, Veľká Fatra, Šturec, exp. V. – *1965, 22, Ružomberok, J, Nad skalami. – *1965, 22, Ružomberok, Biely Potok. – *1965, 22, Ružomberok, Biely Potok, kopec pri ceste. – 12. 7. 1965, 21c, Biely Potok, dolomitový kopec nad cestou do Ružomberka. – *1965, 22, Slovenská Eupča. – *1965, 22, Kráľova hoľa. – 13. 7. 1965, 22, Kráľova hoľa, ca 1400–1500 m. – *1965, 23a, Zverovka. – *1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, ca 1000 m, pri jazierku. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, ca 1020 m, lúčka. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, od ca 1050 m, žula. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, 1100–1350 m. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, smrečina, ca 1360–1400 m. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, ca 1410–1680 m. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, nad sedlom, 1510 m. – *1965, 23a, Zverovka, Osobitá 1100 m n. m. – *1965, 23a, Osobitá. – *1965, 23a, Osobitá, Teplý žľab. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, cestou na Osobitú, Teplý žľab, ca 1085 m, vápenec. – *1965, 23a, Osobitá, vrchol. – *1965, 23a, Liptovské Matiašovce, Suchá dolina. – 15. 7. 1965, 23a, Zverovka, Osobitá, Suchá dolina, 1680 m, kosodrevina, exp. S. – 15. 7. 1965, 23a, Osobitá, Suchá dolina, ca 1110–1500 m. – 15. 7. 1965, 23a, Suchá dolina, 1020 m. – 15. 7. 1965, 23a, Suchá dolina, pozdĺž potoka, ca 990–1110 m. – 14. 7. 1965, 23a, Tichá dolina pri Oraviciach, 830 m. – *1965, 23a, Juráňova dolina. – 14. 7. 1965, 23a, Juráňova dolina, 860–890 m. – 14. 7. 1965, 23a, Juráňova dolina, cestou do Bobroveckej doliny. – 14. 7. 1965, 23a, Bobrovecká dolina. – *1965, 23b, Tatranské Matliare. – *1965, 28, Oravice, Zamaňová.

*1966, 3, Plešivecká planina, Gerlachovské skaly, 725 m. – *1966, 8, Bodrog, majer Keresztúr. – *1966, 8, Černochoch. – 21. 9. 1966, 8, Černochoch, pasienok nad obcou. – *1966, 10, Brezová pod Bradlom. – *1966, 14b, Ráztočno, Sklené. – *1966 14b, Ráztočno, dolina Remata. – 26. 8. 1966, 14b, Ráztočno, dolina Remata, bučina. – 26. 8. 1966, 14b, Ráztočno, dolina Remata, Caricetum humilis. – *1966, 14b, Ráztočno, vrch Borová. – *1966, 21a, Strečno, hradný vrch. – 19. 9. 1966, 21a, Strečno, hradný vrch, dolomit. – *1966, 21a, Strečno, oproti Strečnianskemu hradu. – *1966, 21a, Polom. – 19. 9. 1966, 21a, Polom, východný svah pri Strečne oproti Strečnianskemu hradu. – *1966, 21b, Štefanová, Biela skala. – *1966, 21c, Blatnica, dolina Selenec. – *1966, 21c, Ostrá. – *1966, 21c, vrch Drienok. – *1966, 21c, Rakšianska dolina, neďaleko vrchu Drienok. – 20. 9. 1966, 21c, Rakšianska dolina, smerom k vrchu Drienok. – 20. 9. 1966, 21c, bočná dolinka od Rakšianskej doliny k Drienku. – 20. 9. 1966, 21c, sedlo pod Drienkom, exp. juh, dolomit, Caricetum humilis. – 20. 9. 1966, 21c, sedlo pod Drienkom, bučina. – 20. 9. 1966, 21c, skalka pri ceste pod sedlom pod Drienkom. – *1966, 21c, Rakša, dolina. – 26. 8. 1966, 21c, Šturec, J svah, bučina. – *1966, 21d, Chočská Fatra. – *1966, 21d, Prosiecka dolina. – 25. 8. 1966, 21d, Prosiecka dolina. – *1966, 21d, Kvačianska dolina. – *1966, 21d, Kvačianska dolina, povýše bývalého mlyna. – 23. 8. 1966, 21d, Kvačianska dolina, ca 700 m. – *1966, 21d, Kvačianska dolina, vrch Roháč, pri križi. – *1966, 21d, Kvačianska dolina, Hutý. – 25. 8. 1966, 21d, Kvačianska dolina, severná časť ku Hutám, 750 m, smrečina. – *1966, 21d, Kvačianska dolina, Veľké Borové. – *1966, 21d, Hutý, horáren Biela skala. – *1966, 21d, Biela skala, Sivý vrch. – 24. 8. 1966, 21d,

Horáreň Biela skala–Sivý vrch, smrečina nad horárňou Biela skala. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, lúčka, 1075 m. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, lúčka, 1145 m. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, les, ca 1215 m. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, hrebeň pri Bielej skale, 1275 m. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Biela skala, západná časť od sedla. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Biela skala, východná časť. – *1966, 21d, Sivý vrch. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, lúka 1335 m. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, kosodrevina. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, skaly, 1515 m. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, lúčky medzi kosodrevinou, 1585 m. – *1966, 21d, Ostrá. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Sivý vrch, hrebeň k Ostrej. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Ostrá, bridlica. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Ostrá, dolomit. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Veľká Kopa, J strana. – *1966, 21d, Veľká a Malá kopa. – *1966, 21d, Jalovec, sedlo medzi Veľkou a Malou Kopou. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, sedlo medzi Veľkou a Malou Kopou. – *1966, 21d, skupina Sivého vrchu: Malá Kopa, Mních. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Malá Kopa, Mních. – *1966, 21d, Malá Kopa. – *1966, 21d, Malá Kopa, Babky. – *1966, 21d, Biela skala. – *1966, 21d, Radové skaly. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Radové skaly. – *1966, 21d, vrch Sokol. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Sokol, 1200 m, zeleno značený chodník. – 24. 8. 1966, 21d, Horáreň Biela skala–Sivý vrch, Sokol, smrečina, ca 1100 m. – *1966, 21d, Ružomberok, Mních. – *1966, 23a, Tichá dolina. – *1966, 23b, Lysá Poľana. – *1966, 23b, Tatranská Lomnica. – *1966, 23c, Tatranská Kotlina. – 30. 4. 1966, 23c, Tatranská Kotlina, smerom k vodojemu. – *1966, 23c, Tatranská Kotlina, pri potoku Biela. – *1966, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica. – *1966, 23c, Husiar. – *1966, 23c, Husiar, ca 750 m n. m. – 30. 4. 1966, 23c, Tatranská Kotlina, Husiar. – 30. 4. 1966, 23c, Tatranská Kotlina, Husiar, pri potoku Belá. – *1966, 23c, Dolina Siedmich prameňov, chata Plesnivec. – 1. 5. 1966, 23c Červená hlina. – 20. 9. 1966, 25, Háj, spásaný kopček pri obci. – 26. 8. 1966, 25, Príbovce, slatina pri obci. – *1966, 27a, Vršatec, JV, zrúcanina hradu.

*1967, 8, Kráľovský Chlmec, Kráľovské kopce. – *1967, 8, Černochoh. – *1967, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica. – *1967, 28, Raciborská dolina. – *1967, 28, Trstená, S. – *1968, 3, Hrušov.

*1968, 3, Hrušov, S, rezervácia Hrušovská lesostep, skaly. – *1968, 8, Černochoh. – *1968, 8, Černochoh, hon „Gyopáros“. – 8. 6. 1968, 8, Černochoh, Gyopároš, exp. S, dubina s *Quercus petraea*. – 8. 6. 1968, 8, Černochoh, dubina, svah k Cejkovu. – *1968, 11, Hôrka, V, Preliačina. – *1968, 14a, Hronský Beňadik, J. – *1968, 14b, Stará Kremnička. – *1968, 14c, Hronská Breznica, Boky. – *1968, 14e, Lehôtka pod Brehmi, Bralce, úpätie pri vyústení potoka Teplá. – *1968, 14e, Hliník nad Hronom, Bralce. – *1968, 14e, Hliník nad Hronom, Szabóova skala. – 4. 6. 1968, 14e, Hliník nad Hronom–Skléné Teplice, naproti Szabovej skale. – *1968, 15, Hrušovo. – 7. 6. 1968, 17, Stratenská dolina. – *1968, 21a, Strečno, zrúcanina hradu. – *1968, 21b, Chleb–Hromové. – 5. 6. 1968, 21b, Chleb, vrchol. – *1968, 21c, Blatnická dolina. – *1968, 21c, Gaderská dolina. – 4. 6. 1968, 21c, Veľká Fatra, Blatnica, Gaderská dolina, začiatok za mostom. – 4. 6. 1968, 21c, Blatnica, Gader, Horná hlboká dolina. – *1968, 22, Donovaly. – *1968, 22, Demänová, dolina Točište. – *1968, 23b, Popradské pleso, 1500 m n. m. – *1968, 23b, Hincovo pleso. – *1968, 23c, Tatranská Kotlina, Pálenica. – *1968, 24, Prielom Dunajca. – 4. 8. 1968, 24, Prielom Dunajca. – *1968, 26b, Sivá Brada. – 7. 6. 1968, 26b, Sivá Brada. – *1968, 26b, Spišská Nová Ves.

*1969, 8, Ladmovce, vrch Kasvár. – *1969, 8, Ladmovce, Baba. – *1969, 8, Čejkov, nad obcou. – 13. 5. 1969, 8, Černochoh, hrebeň smerom k obci Čejkov. – *1969, 8, Černochoh. –

14. 5. 1969, 8, Černochoh, svah nad Cejkovom, dubohrabina. – 14. 5. 1969, 8, Černochoh, svah nad Cejkovom, okraj vinice. – 14. 5. 1969, 8, Černochoh, pasienok nad obcou. – 13. 5. 1969, 8, dubina nad obcou Malé Trnie. – 13. 5. 1969, 8, pasienok nad obcou Malé Trnie. – 14. 5. 1969, 8, Streda nad Bodrogom, Tarbucka, severozápadné svahy, piesok. – *1969, 21c, Ružomberok, Biely Potok, Jazierce. – *1969, 22, Svit, Baba. – 15. 5. 1969, 31, Starina, J od obce, okraj bučiny, ca 300 m. – *1969, 31, Ruské sedlo. – 15. 5. 1969, 31, Nízke Poloniny, sedlo Ruské, ca 750 m. – *1969, 31, Ruské sedlo, kóta 1045. – 15. 5. 1969, 31, Nízke Poloniny, sedlo Ruské, hrebeň od štátnej hranice na kótu 1045. – 15. 5. 1969, 31, Nízke Poloniny, kóta 1045 na hranici. – 15. 5. 1969, 31, Nízke Poloniny, kóta 1075 na hranici. – 15. 5. 1969, 31, Nízke Poloniny, J od kóty 1075 na hranici.

*1970, 2, Slizké, SZ. – 13. 5. 1970, 2, Slizké, pasienok SZ od obce, vápenec. – *1970, 10, Plavecké Podhradie. – 29. 7. 1970, 10, Plavecké Podhradie, pasienok pri obci, exp. J, dolomit. – *1970, 10, Plavecký Mikuláš. – 29. 7. 1970, 10, Plavecký Mikuláš, skalnatá stráň S od obce, exp. J, dolomit. – *1970, 10, Buková. – 29. 7. 1970, 10, Buková, dolomitové svahy, exp. J. – 29. 7. 1970, 10, Buková, okraj poľa. – *1970, 10, Buková, nad obcou. – *1970 10, Čachtice. – *1970, 10, Brezová pod Bradlom. – 29. 7. 1970, 10, Brezová pod Bradlom, JV, dolomitové svahy. – *1970, 10, Brezová, vrch Bradlo. – *1970, 11, Hlohovec. – 12. 8. 1970, 11, Hlohovec, smer Topoľčany, Horné Trhovište. – 12. 8. 1970, 11, Duchonka. – *1970, 11, Zlatníky, Kulháň. – *1970, 12, Solčany, vrch Háj. – 12. 8. 1970, 12, Solčany, vrch Háj. – *1970, 14d, Viglaš, vrch Rohy. – 15. 5. 1970, 14c, Hontianske Nemce, osada Tepličky. – *1970, 15, Slizké, SZ. – 15. 5. 1970, 14d, Viglaš, Rohy, exp. J. – *1970, 15, Tisovec, Trstie. – 10. 6. 1970, 15, Tisovec, vrch Trstie. – 10. 6. 1970, 15, Tisovec, sedlo medzi Trstím a Korimovom. – *1970, 15, Tisovec, Korimovo. – 10. 6. 1970, 15, Tisovec, Korimovo. – *1970, 15, Brádko. – 13. 5. 1970, 15, Brádko. – *1970, 15, Červenany. – 13. 5. 1970, 15, Červenany, pri obci. – 11. 6. 1970, 16, záver doliny Hrdzavej, pri žltej turistickej značke v bučine v blízkosti lúky na planine. – *1970, 16, Hrdzavá dolina. – 8. 7. 1970, 16, Hrdzavá, rašelinisko s kosodrevinou. – *1970, 16, Machnaté. – 11. 6. 1970, 16, Mochnaté, skaly do Klátnej. – *1970, 16, Machnaté, svahy do Klátnej. – *1970, 16, Veľká Stožka. – 11. 6. 1970, 16, Veľká Stožka. – *1970, 16, Studňa. – 11. 6. 1970, 16, Studňa. – *1970, 16, dolina Martinová. – 14. 5. 1970, 16, Muráň, Paseky, dolina Martinová. – *1970, 16, Hradová. – 14. 5. 1970, 16, Tisovec, vrch Hradová. – *1970, 24, Kláštorňá hora. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, svahy Kláštornej hory. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, skaly oproti Facimiechu. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, na Kláštornej hore, skaly, exp. S, nad Dunajcom. – *1970, 24, Stredný diel, Storočná. – *1970, 24, Mnichy. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, Mnichy, úpätie. – *1970, 24, Prielom Dunajca, Pod Mníchmi. – *1970, 24, Holica. – *1970, 24, Aksamitka. – 17. 9. 1970, 24, Aksamitka. – 17. 9. 1970, 24, Aksamitka, skaly, smer Z. – 17. 9. 1970, 24, Aksamitka, 700 m. – 17. 9. 1970, 24, Aksamitka, skala pod vrcholom. – 17. 9. 1970, 24, Aksamitka, 750–780 m. – 17. 9. 1970, 24, Aksamitka, 800 m, exp. J, bučina. – 17. 9. 1970 24, Aksamitka, ca 840 m, skaly, hrebeň. – 17. 9. 1970, 24, Haligovce, smer Akasamitka. – 17. 9. 1970, 24, Haligovce, Haligovské skaly, hrebeň. – 17. 9. 1970, 24, Haligovské skaly, hrebeň k Červenému Kláštoru, skaly. – 17. 9. 1970, 24, Haligovské skaly, hrebeň k Červenému Kláštoru, pasienok. – *1970, 24, Haligovské skaly. – *1970, 24, Vylízané, Lesnica. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, Vylízaná. – *1970, 24, Lesnica, pri Dunajci. – *1970, 24, Haligovce, pred ústím Lesnického potoka. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, skalnatý svah pred ústím Lesnického potoka. – 16. 9. 1970, 24, Prielom Dunajca, Lesnica, J svahy. – *1970, 24, Prielom Dunajca.

8. 6. 1971, 2, Šurice, Soví hrad. – *1971, 2, Hajnáčka, vrch Šarkan. – *1971, 13, Motešice. – *1971, 13, Timoradza. – *1971, 14c, Turová, lúky. – *1971, 21c, Banská Bystrica, Laskomerská dolina. – *1971, 21d, Stankovany. – *1971, 21d, Ružomberok, Mních. – 12. 6. 1971, 21d, Ružomberok, vrch Mních, dolomit. – 12. 6. 1971, 21d, Ružomberok, vrch Mních, dolomit, kultúry s *Pinus nigra*. – *1971, 23b, Bielovodská dolina, po ľavej strane rieky Biela voda. – *1971, 24, Kače. – *1971, 24, Prielom Dunajca. – *1971, 24, Lesnica. – *1971, 24, Lesnica, Prielom Dunajca pri Lesníckom potoku. – 11. 6. 1971, 24, Lesnica, cestou k Dunajcu. – 11. 6. 1971, 24, Prielom Dunajca, pri Lesníckom potoku.

*1972, 6, Čenkov, piesky na Strelnici za rezerváciou. – *1972, 8, Černochovej. – *1972, 12, Jelenec. – *1972, 21d, Podšturec. – *1972, 24, Holica. – *1972, 24, Aksamitka. – *1972, 28, Babia hora.

*1973, 4, Lakšárska Nová Ves. – *1973, 10, Častá–Doľany. – *1973, 10, Červený Kameň. – *1973, 10, Višňové, Čachtický hradný vrch, Z. – *1973, 10, Čachtice, hrad. – *1973, 10, Višňové, Kačis. – *1973, 10, Pustá Ves. – *1973, 17, Vernár, Tiesňava. – *1973, 17, Pusté Pole–Dobšiná. – *1973, 18, Sedlice. – *1973, 18, Sedlice, kameňolom. – *1973, 18, Ruské Pekľany, dolina Svinky, Pillerov mlyn. – *1973, 18, Ľubovec, Pillerov mlyn. – *1973, 18, Ľubovec, Pustý mlyn. – *1973, 18, Družstevná pri Hornáde, S, pod kostolom. – *1973, 18, Malá Vieska. – *1973, 18, Malá Vieska–Trebejov. – *1973, 18, Malá Vieska, vrch Vápenná. – *1973, 18, Trebejov. – *1973, 18, Trebejov–Obišovce, nad chatovou osadou. – *1973, 18, Obišovce. – *1973, 18, Sedlice, dolina Sopotnice, Šajbová úboč. – *1973, 18, Sopotnica, Šajbové úbočie, Pustý mlyn. – *1973, 18, Sedlice, dolina Sopotnice. – *1973, 18, Ličartovce. – *1973, 18, Ličartovce–Ihriská. – *1973, 21a, Starhrad. – *1973, 22, Ružomberok, J, Skaly. – *1973, 22, Slovenská Ľupča. – *1973, 27a, Červený Kameň, skaly za obcou. – *1973, 27a, Krivoklát. – *1973, 30a, Sedlice, Pustý mlyn. –

*1974, 4, Kostolište – Gajary. – *1974, 8, Veľký Kamenec, vrch Tarbucka. – *1974, 8, Černochovej. – *1974, 10, Plavecký Mikuláš. – *1974, 23a, Tichá.

*1976, 1, Kamenica nad Hronom. – *1976, 23c, Jatky.

*1977, 3, Jelšava, Tri peniažky. – *1977, 6, Nová Vieska, vrch Drieňová hora. – *1977, 15, Rožňava, hrad Krásna Hôrka. – *1977, 21c, Majerova skala.

*1978, 21c, rázcestie Šturec–Donovaly.

Aktuálne údaje ku flóre vybraných lokalít v blízkom okolí Zvolena (Kremnické vrchy, stredné Slovensko)

Current data on the flora of selected sites near the town of Zvolen (Kremnické vrchy Mts., central Slovakia)

JUDITA KOCHJAROVÁ^{1, 2}, DOMINIK ROMAN LETZ¹, RICHARD HRIVNÁK¹, JÁN KLIMENT³, PAVOL MEREĎA JUN.¹, MONIKA JANIŠOVÁ¹, MARIAN PERNÝ⁵, KAROL UJHÁZY³, MARIANA UJHÁZYOVÁ⁴, MILAN VALACHOVIC¹ & JAROSLAV VLČKO⁶

¹Botanický ústav Slovenskej akadémie vied, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava, dominik-roman.letz@savba.sk, richard.hrivnak@savba.sk, pavel.mereda@savba.sk, monika.janisova@savba.sk, milan.valachovic@savba.sk

²Lesnícka fakulta Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24, 960 53 Zvolen, judita.kochjarova@tuzvo.sk, ujhazy@tuzvo.sk

³Botanická záhrada Univerzity Komenského, pracovisko Blatnica, 038 15 Blatnica č. 315, kliment@rec.uniba.sk

⁴Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene, Masarykova 24, 960 53 Zvolen, ujhazyova@tuzvo.sk

⁵Žibritov 29, SK-96301, marian.perny@gmail.com

⁶Nográdyho 716/35, 960 01 Zvolen, vlcko@tuzvo.sk

Abstract: Floristic research of selected sites in the vicinity of the town of Zvolen (south-east part of the Kremnické vrchy Mts., central Slovakia) was realized during the years 2013–2016 focusing on data updating after about 70 years. Altogether 523 taxa of vascular plants were found. Among the recent interesting floristic records belong the following endangered and regionally rare taxa: *Allium rotundum*, *Androsace elongata*, *Carduus collinus*, *Centaureum erythraea*, *Cerasus fruticosa*, *Cleistogenes serotina*, *Convallaria majalis*, *Draba muralis*, *Eragrostis pilosa*, *Gagea transversalis*, *Lathyrus nissolia*, *Leopoldia tenuiflora*, *Lilium martagon*, *Lythrum hyssopifolia*, *Melampyrum cristatum*, *Molinia caerulea*, *Myosotis discolor*, *Peucedanum carvifolia*, *Platanthera bifolia*, *Polycnemum arvense*, *P. majus*, *Pseudolysimachion orchideum*, *Schoenoplectus tabernaemontani*, *Spiraea media*, *Thalictrum lucidum*, and *Vicia pisiformis*. Several neophytes, e.g. *Bidens frondosa*, *Conyza canadensis*, *Datura stramonium*, *Echinocystis lobata*, *Erechtites hieracifolius*, *Galinsoga parviflora*, *G. urticifolia*, *Impatiens parviflora*, *Juncus tenuis*, *Matricaria discoidea*, *Robinia pseudoacacia*, *Stenactis annua*, and *Xanthoxalis dillenii* were found.

Key words: endangered and rare taxa, flora of Slovakia, Ján Futák, temporal changes, vascular plants.

Úvod

Uplynulo už viac než 70 rokov od vydania známej monografie Jána Futáka, nazvanej „Kremnické hory“ (Futák 1943), v ktorej autor zhrnul viacročné výsledky vlastného terénneho botanického výskumu, vrátane excerptie a kritického zhodnotenia starších botanických údajov. Blížiac sa 100. výročie na-

rodenia J. Futáka nám bolo stimulom vybrať sa po stopách tejto v mnohých smeroch priekopníckej a významnej botanickej osobnosti (pozri iné práce v tomto zborníku) a porovnať terajší stav rastlinstva v jeho rodnom kraji s dávnejšími údajmi. Ako porovnávacie lokality sme si vybrali floristicky pozoruhodnejšie miesta v blízkom okolí Zvolena, nachádzajúce sa na juhovýchodnom okraji Kremnických vrchov (vrch Veľká Stráž nad Zvolenom, Bienska dolina a vrch Malá Stráž¹ pri Kováčovej, lúky Širiny medzi Turovou a Kováčovou), na ktoré sa viažu početné Futákovy údaje, uverejnené v už spomínanej flóre Kremnického pohoria. Cieľom príspevku je sumarizácia aktuálnych poznatkov o flóre cievnatých rastlín a ich porovnanie so staršími údajmi.

Vertikálne rozpätie navštívených lokalít je od ca 320 m n. m. (Bienska dolina) až po 445 m n. m. (kóta Veľká Stráž), geologickým podkladom v území sú zväčša andezitové vulkanické horniny treťohorného pôvodu, ktoré sú asi na polovici územia prekryté silikátovými kvartérnymi sedimentami, na ktorých bývajú relatívne chudobnejšie pôdy. Orograficky patrí časť lokalít do celku Javorie (vrch Veľká Stráž a alúvium Hrona pod ním) a časť do celku Kremnické vrchy (Bienska dolina a oblasť medzi Turovou a Kováčovou); fyto geograficky je celé študované územie súčasťou podokresu Kremnické vrchy (Mazúr & Lukniš 1978, Futák 1980).

Pravdepodobne najstaršie floristické správy zo Zvolenskej župy vrátane okolia mesta Zvolena zozbieral J. Schwarzwann, úradník pôsobiaci na prelome 18. a 19. stor. v Banskej Bystrici a vo Zvolene. Zanechal rukopisný floristický zoznam a časť svojich údajov poskytol aj známemu uhorskému botanikovi P. Kitaibelovi, ktorý v okolí Zvolena botanizoval v r. 1804 počas študijnej cesty „*Iter Arvense*“, uskutočnenej po terajšom strednom a severnom Slovensku (cf. Hrabovec 1998, Molnár 2007, Hrabovec & Šípošová 2010). Autorom viacerých cenných údajov zo zvolenského regiónu je J. F. Freyn (1872), ktorý sa sem dostal v rokoch 1869–1870 v súvislosti so stavbou železnice na trati Zvolen – Lučenec (Vozárová 2010). Prvú súhrnnú prácu o rastlinstve skúmaného územia uverejnil až Futák (1943), pričom zhrnul aj údaje predošlých autorov. Podrobnejšie sa zaoberal tiež výskytom typických rastlinných spoločenstiev v celom pohorí, aj s uvedením príkladov porastov. Z teplomilného nelesného spoločenstva *Festucetum pseudodalmaticae* zaznamenal jeden fytocenologický zápis aj na Veľkej Stráži pri Zvolene. S botanizovaním v tomto území začal však už v rokoch 1934–1935, ako vidno z jeho terén-

¹ Ako Malá Stráž sa na niektorých mapách označuje aj kóta 370,5 m medzi sedlom Stráže a vrchom Gavurka v masíve Veľkej Stráže. V tomto článku názov Malá Stráž používame výlučne iba pre kótu 377,4 m medzi sedlom Stráže a obcou Kováčová.

nych zápiskov, zaznamenaných v blízkom okolí Turovej a Zvolena. Futákové zápisky boli neskôr prepísané do strojopisnej podoby a v súčasnosti sú uložené v archíve Botanického ústavu SAV v Bratislave. O niečo neskôr blízke okolie Zvolena preskúmali J. Májovský a A. Jurko v rámci podrobnejšieho fytoocenologického štúdia teplomilných spoločenstiev s *Festuca pseudodalmatica* v údolí Hrona (Májovský & Jurko 1958). Medzi navštívenými lokalitami uviedli aj Veľkú Stráž pri Zvolene (ako najsevernejšie nálezisko niektorých teplomilných druhov na Pohroní, ktoré tam prenikli údolím Hrona z južnejších oblastí), kde zaznamenali 4 fytoocenologické zápisy. Z Veľkej Stráže dokumentovali výskyt spoločenstiev asociácie *Festucetum pseudodalmaticae* a tiež jej jednotlivé vývojové štádiá s *Allium senescens* subsp. *montanum*, s *Poa panonica* subsp. *scabra* (ut *Poa sterilis*) a s *Rosa gallica*. Viaceré ďalšie údaje z tejto práce sa viažu aj na iné blízke lokality, napr. vrch Bučan pri Hronskej Dúbrave a andezitové skaly pri Jalnej. Manica (1975) uverejnil floristicko-fytogeografický článok venovaný rozšíreniu vybraných vzácných a fytogeograficky významných teplomilných druhov v okolí Zvolena, pričom venoval pozornosť aj lokalitám na Malej a Veľkej Stráži. Podrobnejšie údaje o výskyte lesných a lesostepných druhov v okolí Zvolena neskôr zhrnul vo svojej dizertačnej práci (Manica 1981). Viacero významnejších nálezov, súvisiacich najmä s výskytom teplomilných prvkov vo flóre okolia Zvolena, publikoval v ďalších kratších príspevkoch (Manica 1983, 1993, 2004). Početné floristické údaje z lokalít v okolí Budče pri Zvolene uverejnili Vlčko & Manica (1989). K poznaniu flóry okolia Zvolena (napr. Hronská Dúbrava, Boky, Budča, Kráľová, Môťová a ďalšie lokality) významnou mierou prispeli výsledky Floristického kurzu ČBS a SBS z roku 1997 (Benčat'ová & Ujházy 1998), avšak práve lokality v oblasti Stráže a Turovej neboli zahrnuté do exkurzných trás spomínaného kurzu. Zo súčasných prác so vzťahom k študovanému územiu sú nám známe napr. fytoocenologické zápisy z lesných porastov na Veľkej Stráži (Vlčko et al. 2004), či jednotlivé údaje, týkajúce sa aj niektorých nami sledovaných lokalít, uverejnené v súbornejších floristických príspevkoch od autorských kolektívov Slezák et al. (2011, 2012) a Letz et al. (2013). Do blízkeho okolia študovaných lokalít smerovali aj viaceré študentské záverečné práce, realizované na Technickej univerzite vo Zvolene: vegetáciu v neďalekej NPR Boky študovala Píšová (2011), floristické zloženie dubových lesov v blízkom Javorí hodnotil Bažány (2012).

Metodika

Príspevok obsahuje prevažne údaje, ktoré sme získali vo vegetačnom období r. 2013 (letný aspekt) a 2014 (jarný aspekt) jednoduchými observačnými metódami na 11 lokalitách (zemepisné súradnice boli lokalizované v teréne prístrojom GPS Garmin v súradnicovom systéme WGS 84). Niektoré lokality sme navštívili opakovane, iné len jednorazovo, pričom autormi údajov pochádzajúcich z 18.–19. 6. 2013 sú: D. R. Letz, J. Kliment, J. Kochjarová, K. Ujházy, M. Ujházyová, M. Valachovič, P. Mered'a a R. Hrivnák. Autormi údajov pochádzajúcich z 28. 3. 2014 sú D. R. Letz, R. Hrivnák, J. Kochjarová, M. Janišová a M. Perný. Viaceré ďalšie nálezy, zahrnuté v zozname flóry, zaznamenali jednotliví autori príspevku aj mimo spoločného výskumu pri iných príležitostných pozorovaniach počas ostatných zhruba 5 rokov (takéto prípady sú presnejšie špecifikované jednotlivo v zozname zistených druhov).

Názvy rastlinných taxónov sú zjednotené podľa publikácie Marhold et al. (1998). Kategorizácia vzácných a ohrozených druhov je v súlade s aktuálnym červeným zoznamom flóry Slovenska (Eliáš et al. 2015). Na hodnotenie pôvodnosti druhov v rámci Slovenska sme využili nedávno publikovaný prehľad autorov Medvecká et al. (2012). Geologický substrát je uvedený podľa Digitálnej geologickej mapy Slovenska v mierke 1: 50 000 (Káčer 2005). Nálezy, dokumentované herbárovými položkami, sú v texte označené hviezdikou (*), príslušné doklady sú uložené v herbári D. R. Letza.

Naše vlastné poznatky o aktuálnom výskyte jednotlivých taxónov v študovanom území (ich mená v texte zvýraznené polotučne) sú doplnené o literárne údaje (spolu s uvedením zdroja) a v niektorých prípadoch aj o stručný komentár. Taxóny, známe iba zo starších publikovaných prác, ktoré sme v súčasnosti nezaznamenali, sú v zozname taktiež uvedené (bez zvýraznenia). Údaje o výskyte z nepublikovaných Futákových terénnych zápisov uložených v archíve BÚ SAV sú označené ako „Futák, [mesiac a rok nálezu], ined.“ Lokality sú vo všetkých prevzatých údajoch uvedené v pôvodnom znení tak, ako ich uvádzali pôvodní autori (korigovali sme len zjavné ortografické chyby).

Zoznam preskúmaných lokalít:

1. Zvolen, vrch Veľká Stráž, sv. úpätie, okraj lesa (ekoton, okraj lesa) a priľahlá vlhká lúka, okolie 48°34'26,6" s. š., 19°05'48,9" v. d., 320 m n. m., 7480b, deluviálne sedimenty (18. 06. 2013).
2. Zvolen, vrch Veľká Stráž, sv.–v. svah, dubovo-hrabový les a vlhká lesná cesta začínajúca na okraji záhradkárskej osady na sv. úpätí, od bodu 48°34'18,17" s. š., 19°05'49,15" v. d. ďalej na jv., 345 m n. m., 7480b, deluviálne sedimenty (18. 06. 2013, 28. 3. 2014).
3. Zvolen, vrch Veľká Stráž, xerothermná svetlina a skalná step na jv. svahu nad rýchlostnou cestou R1 v údolí Hrona, okolie 48°33'55,0" s. š., 19°06'16,9" v. d., 335 m n. m., 7480b, epiklastické vulkanické brekcie kyslých andezitov (18. 06. 2013, 28. 3. 2014).
4. Zvolen, vrch Veľká Stráž, j. svah, skalnatá xerothermná stráň Poštárka nad rýchlostnou cestou R1 v údolí Hrona, okolie 48°33'38,2" s. š., 19°05'41,1" v. d., 420 m n. m., 7480b, epiklastické vulkanické brekcie kyslých andezitov (18. 06. 2013, 28. 3. 2014).
5. Zvolen, alúvium Hrona pod Veľkou Strážou, medokýš pod Poštárkou, 48°33'32,5" s. š., 19°05'53,5" v. d., 281 m n. m., 7480b, fluválne nívne sedimenty (18. 06. 2013).
6. Turová – Kováčová, Bienska dolina, extenzívne obhospodarované suché až mezofilné lúky a tiež mokrá terénna zníženia na priekopa vedľa asfaltovej prístupovej cesty, okolie 48°36'04,6" s. š., 19°04'46,2" v. d., 360 m n. m., 7380c, fluválne nívne sedimenty (19. 06. 2013).
7. Turová – Kováčová, všetky Širiny medzi Bienskou dolinou a Turovou, suchá lúka a okraj lesa

sv. od kóty 417 m (a vlhčina na okraji lúky), okolie 48°35'53,0" s. š., 19°04'38,1" v. d., 370 m n. m., 7480a, deluviálne sedimenty vcelku: litofaciálne nerozlišené svahoviny a sutiny (19. 6. 2013).

8. Budča, suchá lúka nad údolím potoka Turová, na j. svahu kóty 417, okolie 48°35'37,27" s. š., 19°04'14,51" v. d., 390 m n. m., 7480a, piesky, ílovité piesky, štrky (19. 06. 2013).
9. Turová – Kováčová, vršky Širiny medzi Bienskou dolinou a Turovou, opustené polia a úhory, okolie 48°35'39,4" s. š., 19°04'33,6" v. d., 400 m n. m., 7480a, deluviálne sedimenty vcelku: litofaciálne nerozlišené svahoviny a sutiny (19. 06. 2013).
10. Kováčová, vrch Malá Stráž, chatová osada na jz. okraji obce, lúky a okraj lesa, okolie 48°35'54,2" s. š., 19°05'41,4" v. d., 360 m n. m., 7480b, deluviálno-polygenetické sedimenty: hlinito-ílovité a piesčité svahové hliny (19. 06. 2013).
11. Kováčová, Malá Stráž, chatová osada na jz. okraji obce, opustené pole, úhor, 48°35'51,94" s. š., 19°05'40,26" v. d., 360 m n. m., 7480b, deluviálno-polygenetické sedimenty: hlinito-ílovité a piesčité svahové hliny (19. 06. 2013).

Výsledky a diskusia

Celkovo sme na študovanom území zistili 523 taxónov cievnatých rastlín. Ďalších 123 taxónov, uvádzaných v dostupnej literatúre, sme počas nášho výskumu nezaznamenali. Pritom výskyt viacerých, relatívne častých druhov, známych aj z iných nálezísk v blízkom okolí Zvolena (napr. *Acosta rhenana*, *Colymbada scabiosa*, *Hypericum montanum*, *Juniperus communis*, *Loranthus europaeus*, *Malus sylvestris*, *Medicago falcata*, *Phleum phleoides*, *Rhamnus catharticus*, *Scleranthus annuus*, *Silene nutans*) považujeme aj v súčasnosti za veľmi pravdepodobný, avšak z rôznych dôvodov mohli uniknúť našej pozornosti. Niektoré regionálne zriedkavejšie taxóny, vrátane viacerých termofytov, resp. kalcifytov, ktoré sa na vulkanitoch a kvartérnych sedimentoch tejto oblasti bežne nevyskytujú (napr. *Cephalanthera damasonium*, *Clematis recta*, *Linum flavum*, *Melampyrum arvense*, *Orphantha lutea*, *Saxifraga granulata*, *Thymelaea passerina*, *Verbascum phoeniceum*), sme nezaznamenali buď z toho dôvodu, že sme sa nepohybovali presne na totožných miestach, z ktorých boli udávané pôvodnými autormi, alebo medzičasom mohli z územia ustúpiť pod vplyvom rozličných zmien v krajine. Mnohé termofyty, prv hojnejšie rozšírené na svetlinách a v presvetlených výmladkových lesoch, sú v súčasnosti v okolí Zvolena oveľa zriedkavejšie v dôsledku odlišností v spôsobe obhospodarovania lesov (prestalo sa pásť a vyhrabávať stelivo, vytrácajú sa výmladkové lesy). Viaceré druhy sme na lokalitách nepotvrdili, a to aj napriek existencii vhodných stanovištných podmienok a skutočnosti, že mnohé z nich sa podľa našich informácií naďalej vyskytujú na xerothermoch neďalekej NPR Boky, prípadne aj iných blízkych náleziskách (napr. *Campanula bononiensis*, *Dorycnium herbaceum*, *Inula ensifolia*, *Iris graminea*, *Lychnis coronaria*,

Melica picta, *Stipa eriocalis*, *S. pulcherrima*, *Thesium linophyllon*, *Veronica austriaca*). Naopak, pre iné, uvádzané v dávnejšej minulosti (cf. Futák 1943) z vlhkých lúk Tepličky pod Veľkou Strážou, v súčasnosti už neexistujú v okolí biotopy zodpovedajúce ich ekologickým nárokom (napr. *Allium angulosum*, *Serratula tinctoria*, *Teucrium scordium*). Spomínané lúky, ktoré sa nachádzali v blízkosti bohato meandrujúceho Hrona, sa po preložení rieky do umelého koryta a výstavbe novej mestskej časti (Zvolen, mestská časť Západ-Tepličky) zachovali len v malých a zarastených fragmentoch (lokality Lanice a Bariny). Ojedinelý údaj o výskyte *Epipactis atrorubens* považujeme za mylný (podrobnejšie komentujeme na príslušnom mieste v zozname druhov). Otázku možného výskytu zriedkavého a kriticky ohrozeného druhu *Gagea bohemica* na Veľkej Stráži, resp. kdekoľvek v blízkom okolí Zvolena sa nám ani napriek cieľnému vyhľadávaniu nepodarilo úplne objasniť (bližšie okolnosti rozoberáme taktiež v zozname druhov).

Na druhej strane, zoznam lokálnej flóry sme v porovnaní s dostupnými, doteraz publikovanými informáciami podstatne rozšírili. Zo zaujímavejších lesných druhov, ktoré sme takto zaregistrovali, možno spomenúť napr. *Hieracium sabaudum*, *H. umbellatum*, *Pyrola rotundifolia* alebo v území vzácné horské druhy *Astrantia major*, *Prenanthes purpurea*. Z druhov otvorených xerothermných stanovišť sú to napr. *Allium rotundum*, *Cirsium pannonicum*, *Gagea transversalis*, *Lembotropis nigricans*, *Lithospermum arvense*, *Pilosella floribunda*, *P. schultesii*, *Potentilla filiformis*, *Sedum neglectum*. Z mezofilnejších lúčnych druhov napr. *Centaureum erythraea*, *Danthonia decumbens*, *Molinia caerulea*, *Polygala comosa*, *P. vulgaris*, *Potentilla dissecta*, *Sanguisorba officinalis*, *Selinum carvifolia*. O výskyte viacerých vlhkomilných druhov, ktoré sme zaznamenali v Bienskej doline, v údolí Hrona alebo v periodicky zamokrených priehlbínach na lesnej ceste na Veľkej Stráži (napr. *Alisma plantago-aquatica*, *Alopecurus aequalis*, *Carex nigra*, *C. vulpina*, *Cyperus fuscus*, *Filaginella uliginosa*, *Galium palustre*, *G. rivale*, *J. compressus*, *Lycopus europaeus*, *Lythrum salicaria*, *Mentha arvensis* a i.), sme v dostupnej literatúre nenašli žiadne staršie údaje vzťahujúce sa na študované územie. Na opustených poliach a úhoroch sme zistili napr. druhy *Apera spica-venti*, *Bromus japonicus*, *B. mollis*, *Gypsophila muralis*, *Geranium dissectum*, *G. molle*, *Myosotis discolor*, *Spergula arvensis*. Viaceré segetálne druhy, typické pre tradičné mozaikové využívanie poľnohospodárskej pôdy, ustúpili v dôsledku výrazných novodobých zmien v obrábaní polí. Spomedzi neofytov, ktoré až na ojedinelé výnimky taktiež neboli doteraz z územia uvádzané, sme zaznamenali 13 druhov: *Bidens frondosa*, *Conyza canadensis*, *Datura stramonium*,

Echinocystis lobata, *Erechtites hieraciifolius*, *Galinsoga parviflora*, *G. urticifolia*, *Impatiens parviflora*, *Juncus tenuis*, *Matricaria discoidea*, *Robinia pseudoacacia*, *Stenactis annua* a *Xanthoxalis dillenii*.

Medzi recentne potvrdené ohrozené resp. regionálne vzácne druhy (cf. Eliáš et al. 2015) spomedzi našich nálezov patria: *Allium rotundum* (NT), *Androsace elongata* (NT), *Carduus collinus* (NT), *Centaureum erythraea* (NT), *Cerasus fruticosa* (NT), *Cleistogenes serotina* (NT), *Convallaria majalis* (LC), *Draba muralis* (VU), *Eragrostis pilosa* (LC), *Gagea transversalis* (DD), *Lathyrus nissolia* (NT), *Leopoldia tenuiflora* (DD), *Lilium martagon* (LC), *Lythrum hyssopifolia* (LC), *Melampyrum cristatum* (NT), *Molinia caerulea* (VU), *Myosotis discolor* (VU), *Peucedanum carvifolia* (NT), *Platanthera bifolia* (LC), *Polycnemum arvense* (VU), *P. majus* (NT), *Pseudolysimachion orchideum* (LC), *Schoenoplectus tabernaemontani* (NT), *Spiraea media* (LC), *Thalictrum lucidum* (LC), *Vicia pisiformis* (NT).

Zoznam taxónov:

***Acer campestre*:** 2, 6. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Acer platanoides*:** 2, 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Acer pseudoplatanus*:** 2. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Acer tataricum*:** j. úpätie Veľkej Stráže (Marčák 1957). Druh sme na tejto lokalite nezaznamenali, recentný výskyt je nám však známy z veľmi blízkej lokality Kováčová- kúpele, okraj lesa, neďaleko detskej liečebne Marina (Vlčko ined.). Vzhľadom na to, že sa tento druh často pestuje v parkoch, otázka pôvodnosti výskytu v území zostáva nejasná.

***Acetosa pratensis*:** 6, 7.

***Acetosella vulgaris*:** 6, 7.

***Achillea distans*:** 3, 4*. Hojne v cerových lesoch od Zvolena po Bartošovu Lehôtku (Futák 1943).

***Achillea millefolium* agg.:** 5, 6, 7, 10. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Achillea nobilis*:** 3*, 4. Často v celej oblasti na suchých výslnných miestach (Futák 1943); podľa Futáka sa aj staršie Freynove a Tmákové údaje o výskyte *A. crithmifolia* vzťahujú pravdepodobne práve na tento druh. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl

1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1981).

Achillea ptarmica: podľa Futáka (1943) na brehoch Hrona pri Zvolene.

Acinos arvensis: 3, 4 (Letz 5. 10. 2016*). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Aconitum vulparia: v doline Sietno pri Budči (Vlčko ined.). Z rovnakej lokality tento druh udával aj Futák (1943) a rastie aj v blízkej NPR Boky (Vlčko ined.).

Acosta rhenana: Grŕn a Háj pri Turovej (Futák, júl 1934 ined.). V okolí Turovej sme tento druh nezaznamenali, vyskytuje sa však roztrúsene na xerothermných lokalitách vo Zvolenskej kotline (Ujházy ined.) a aktuálne bol zistený tiež na Bokoch (Vlčko ined.).

Actaea spicata: Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

Adoxa moschatellina: Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Aegopodium podagraria: 2, 6. Malá Stráž, Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, jz. svah (Manica 1981). Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Agrimonia eupatoria: 6, 9, 10.

Agrostis canina: 1 (Letz 5. 10. 2016*), 6.

Agrostis capillaris: 6, 7, 10.

Agrostis stolonifera: 5, 7.

Ajuga genevensis: 2, 3, 4, 6. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Ajuga reptans: 1, 2. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Alisma plantago-aquatica: 5.

Alliaria petiolata: 2, 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Allium angulosum: uvádzal Futák (1943) z mokrých lúk Tepličky pri Zvolene (dnes zastavané územie, sídlisko Zvolen-Západ) a medzi Zvolenom a Hájnikami (časť Sliača).

Allium oleraceum: 4 (Letz 5. 10. 2016), 6. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Allium rotundum*: 4*.**

***Allium senescens* subsp. *montanum*: 3, 4.** Výslnné skaly v celej oblasti skalnej stepi, napr. Turová, od Zvolena po Bartošovu Lehôtku a inde (Futák 1943). Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Allium vineale*: 3, 4, 6, 7, 10.**

***Alnus glutinosa*: 6.** Gustávka, vlhčiny a mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže, údolie rieky Hron (Manica 1981). Podlanice, lúky a vlhčiny pri medokýši údolie rieky Hron (Manica 1981).

***Alopecurus aequalis*: 2.**

***Alopecurus pratensis*: 6, 7.**

***Anagallis arvensis*: 9, 11*.**

***Anagallis foemina*:** podľa Futáka (1943) na poliach a suchých stráňach pri Turovej a inde. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Zaregistrovali sme iba modrokveté jedince príbuzného druhu *A. arvensis*.

***Androsace elongata*: 3*, 4*.** Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981; Letz 10. 4. 2011*, Letz in Slezák et al. 2012).

***Anemone nemorosa*:** Veľká Stráž jz. svah (Manica 1981).

***Anemone ranunculoides*: 2.** Veľká Stráž, jz. svah (Manica 1981).

***Angelica sylvestris*: 1*, 6.**

***Anthericum ramosum*: 4.** Častý druh skalnatých strání: Turová a viaceré ďalšie lokality (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943).

***Anthoxanthum odoratum*: 1** (Letz 5. 4. 2011*), 6, 7, 10.

***Anthriscus sylvestris*: 1, 6, 7, 10.**

***Apera spica-venti*: 9, 11.**

***Aphanes arvensis*:** pri lokalite č. 9 (Letz in Slezák et al. 2011).

***Arabidopsis thaliana*: 2** (Letz 10. 4. 2011*), 3, 4, 9. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Arctium lappa*:** popri lesných cestách na sv. svahu Veľkej Stráže (Letz 2016 ined.).

***Arenaria leptoclados*:** Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958).

***Arenaria serpyllifolia*: 3, 4, 6.** Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Aristolochia clematitis: nie vzácné v údolí Hrona až po Hronskú Breznicu (Futák 1943). Recentne je nám tento druh známy zo Zvolena (Vlčko ined.).

Arrhenatherum elatius: 6, 7.

Artemisia absinthium: 3, 4. Často v dubových lesoch a krovinách na j. svahoch medzi Zvolenom a Jalnou (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Artemisia campestris: 4. Podľa Futáka (1943) na suchých skalnatých svahoch medzi Zvolenom a Starou Kremničkou a i.

Artemisia scoparia: Turová – Stráž (Futák, júl 1934 ined.). Ojedinelý údaj len z rukopisných poznámok, v publikovanej štúdii (Futák 1943) sa už tento druh neuvádza. Pravdepodobne išlo o omyl, resp. zámenu s iným príbuzným druhom.

Artemisia vulgaris: 2, 6.

Aruncus dioicus: Veľká Stráž, úzka dolina na sv. úpätí (Letz 2016 ined.). Veľká Stráž, V 400 m, listnatý porast nad vysadenou smrečinou (Manica 1981).

Asarum europaeum: 2. Malá Stráž, z. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Asparagus officinalis: 3 (Letz 23. 9. 2016*). Jeden exemplár sa drží na Veľkej Stráži (Manica 1975). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1976, 1981). Vo Zvolene rastie zriedkavo na okraji parku Lanice (Letz in Slezák et al. 2011), na tejto lokalite bol výskyt potvrdený aj v roku 2014 (Letz ined.).

Asperula cynanchica: 3 (Letz 23. 9. 2016*), 4. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958).

Asplenium septentrionale: 3, 4. Andezitové skaly v južnej časti pohoria, častý: Veľká Stráž, Budča, Hronská Breznica, Bartošova Lehôtka (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). V štrbinách skál na j. časti stepných svahov Veľkej Stráže (Manica 1981).

Asplenium trichomanes: 3. Turová – Skalica (Futák, júl 1934 ined.).

Aster amelloides: Futák (1943) udával tento druh zo suchých výslnných strání z viacerých lokalít v širšom okolí študovaného územia: Turová, Hronská Breznica, Bartošova Lehôtka. Turová – Skalica (Futák, júl 1934 ined.). Počas

nášho výskumu sme jeho výskyt nikde v okolí nezaznamenali. Domnievame sa, že aj vzhľadom na ekologické nároky druhu (preferuje vápnité podložie) si údaje vyžadujú overenie, najlepšie v letnom období v čase kvitnutia.

Astragalus glycyphyllos: 2, 4. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

Astrantia major: 2.

Athyrium filix-femina: 2, 6. Malá Stráž, jz. a s. svahy (Manica 1981).

Atriplex patula: 4 (Letz 5. 10. 2016). Svetlý okraj lesnej cesty na sv. svahu Veľkej Stráže (Letz 2016 ined.).

Atriplex prostrata: 5.

Atropa bella-donna: 2.

Avenula pubescens: 6, 7.

Barbarea stricta: 3.

Batrachium fluitans: Futák (1943) iba prevzal starší Freynov údaj (v Hrone pri Zvolene), sám však výskyt nepotvrdil.

Betonica officinalis: 1, 4. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Betula pendula: 6.

Bidens frondosa: 2, 5, 6.

Bidens tripartita: Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981). Podlanice, lúky a vlhčiny pri medokýši, údolie Hrona (Manica 1981).

Bothriochloa ischaemum: 3 (Letz 23. 9. 2016), 4 (Letz 5. 10. 2016*). Budča, zerodované v. orientované svahy s xerothermnou vegetáciou, nad cestou do Turovej (Vlčko ined.). Futák (1943) uvádzal ako veľmi hojný druh suchých a výslnných strání, napr. od Turovej, Budče a ďalších lokalít. Turová – Grúň, Háj, Stráň (Futák, júl 1934, ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka (Manica 1981).

Brachypodium pinnatum: 3 (Letz 23. 9. 2016), 7, 10. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Brachypodium sylvaticum: 6. Veľká Stráž, v. svah, okraj lesnej cesty, ca 380 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Brassica napus: 11.

Briza media: 6, 7.

Bromus benekenii: 2 (Letz 16. 6. 2007*), 4. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Bromus inermis: 7.

Bromus japonicus: 9*.

Bromus mollis: 7, 9*.

Butomus umbellatus: uvádzal Futák (1943) od Zvolena a Kováčovej.

Calamagrostis epigeios: 2, 7.

Calluna vulgaris: podľa Futáka (1943) niekoľko kolónií malo rásť v hrabovom háji na Stráži, pri chodníku z Budče do Zvolena.

Calystegia sepium: 2.

Campanula bononiensis: podľa Futáka (1943) v dubinách v južnej časti pohoria (bez bližšej lokalizácie). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Nezaznamenali sme na Stráži, najbližšie je nám tento zvonček známy z NPR Boky (Vlčko ined.).

Campanula glomerata: Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Campanula moravica: Futák (1943, ut *C. rotundifolia*) tento druh udáva ako roztrúsene sa vyskytujúci aj na andezitoch pri Kremničke, Bartošovej Lehôtke a i. Herbárové doklady z týchto lokalít boli revidované ako *C. moravica* (cf. Goliašová et al. 2008). Recentný výskyt je známy v blízkych častiach Javoria (Bažány 2012).

Campanula patula: 1, 2, 6, 7, 10.

Campanula persicifolia: 2, 4, 9. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Campanula rapunculoides: 2. Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Campanula trachelium: 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Capsella bursa-pastoris: 2, 4, 6, 9, 11.

Cardamine impatiens: 1, 2. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Cardamine pratensis: 6.

***Cardaminopsis arenosa* agg.**: 3, 4 (Letz 5. 10. 2016). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Carduus collinus: 3, 4*. Často na skalnej stepi od Zvolena po Jalnú (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j.-jv. svah a Gavurka, lesostep (Manica 1981)

Carduus crispus: 2, 6.

Carex buekii: Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže, údolie rieky Hron (Manica 1981).

Carex caryophyllea: 7. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Carex digitata: 2 (Letz 10. 4. 2011*). Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Carex divulsa: 4. Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Carex flacca: Veľká Stráž, vlhké kamenité stráne (Manica 1981). Vzhľadom na stanovištné podmienky považujeme výskyt tohto druhu za nepravdepodobný.

Carex hirta: 2 (Letz 5. 10. 2016), 5, 6, 7, 9. Malá Stráž (Manica 1981).

Carex michelii: 3. Medzi Budčou a Dúbravou (Futák 1943). Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1981).

Carex montana: 8*, Kováčová (Vlčko ined.). Malá Stráž, Gavurka a Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

***Carex muricata* agg.**: 2, 4, 6, 7. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981). Veľká Stráž (Manica 1993, ut *C. spicata*).

Carex nigra: 6, 7.

Carex ovalis: 1, 2, 6, 7, 10. Malá Stráž, JZ 360 m, dubový porast, údolie Bienskeho potoka; Veľká Stráž, J 290 m, listnatý porast pod skalnými stenami (Manica 1981).

Carex pallescens: 2, 6, 7, 10, Budča (Vlčko ined.). Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Carex panicea: 6, 7, 10, Budča (Vlčko ined.).

Carex pilosa: 1, 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Carex pilulifera: 7, 10, Budča (Vlčko ined.). Gavurka, lesostep (Manica 1981).

Carex praecox: 3 (Letz 10. 4. 2011*), 6. Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka (Manica 1981).

Carex remota: 2.

Carex sylvatica: 1, 2. Bienska dolina a Veľká Stráž (Manica 1981).

Carex tomentosa: 6, Budča (Vlčko ined.).

Carex vulpina: 6.

Carlina vulgaris: 10. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.).

Carpinus betulus: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10. Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Centaurium erythraea: 7.

Cephalanthera damasonium: Veľká Stráž, V 400 m, listnatý porast nad vysadenou smrečinou (Manica 1981). Recentný výskyt je známy z niekoľkých nálezísk v blízkej časti Javoria (Bažány 2012).

***Cerastium brachypetalum* subsp. *brachypetalum*:** 3, 4. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Cerastium brachypetalum* subsp. *strigosum*:** 3 (Letz 10. 4. 2011*).

***Cerastium glutinosum*:** 3 (Letz 10. 4. 2011*).

***Cerastium holosteoides*:** 1 (Letz 5. 10. 2016), 6, 7, 9, 10.

***Cerastium lucorum*:** 1, 2.

***Cerasus avium*:** 2. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Cerasus fruticosa*:** 3. Na j. svahu Veľkej Stráže, asi najsevernejšia lokalita na Pohroní (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993). Gavurka (Manica 2004).

***Cerasus mahaleb*:** skalnaté stráne medzi Zvolenom a Šášovským Podhradím (Futák 1943). Nezaregistrovali sme na žiadnej z navštívených lokalít, ale aj v súčasnosti rastie niekoľko starých jedincov v strednej časti blízkej NPR Boky (domnievame sa, že aj v prípade všeobecného Futákovho údajja mohlo ísť o túto lokalitu).

***Chaerophyllum aromaticum*:** 2, 6.

***Chaerophyllum hirsutum*:** Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Chamaecytisus hirsutus* subsp. *ciliatus*:** 4*. Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Chamaecytisus ratisbonensis*:** Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

***Chamaecytisus supinus*:** 8*. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958).

***Chamerion angustifolium*:** 2. Malá Stráž, jz. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Chelidonium majus*:** 2, 4 (Letz 5. 10. 2016). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Chenopodium album* agg.:** 6, 9.

***Chenopodium polyspermum*:** 2 (Letz 22. 9. 2016).

***Chondrilla juncea*:** Budča a za Hronom pod Ostrou Lúkou, tiež Trnavá Hora, časť Borovica (Vlčko ined.). Podľa Futáka (1943) na viacerých lokalitách na poliach, suchých stráňach a na skalnej stepi (o. i. pri Hronskej Breznici a Starej Kremničke). Skalnaté stepi v údolí rieky Hron (Manica 1981).

***Chrysosplenium alternifolium*:** 2. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Cichorium intybus*:** 6, 7.

***Circaea lutetiana*: 2.**

***Cirsium arvense*: 2, 6.**

***Cirsium canum*: 6.** Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*).

***Cirsium eriophorum*: 6.**

***Cirsium palustre*: 6, 7.**

***Cirsium pannonicum*: 4.**

***Cirsium vulgare*: 2, 6, 10.**

***Cleistogenes serotina*: 3*.** Podľa Májovského a Jurka (1958) na Veľkej Stráži nad Zvolenom. Na Veľkej Stráži (Manica 1975). Vrcholová step vrchu Gavurka a južný svah Veľkej Stráže (Manica 1975, 1981, 1983). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Clematis recta*: Futák (1943)** udával tento druh o. i. z blízkeho cerového lesa medzi Budčou a Hronskou Breznicou.

***Clinopodium vulgare*: 4, 7.** Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

***Colchicum autumnale*: 3** (Letz 23. 9. 2016*), 6, 7.

***Colymbada scabiosa*: Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka** (Manica 1981). Nazaznamenali sme na Veľkej Stráži, výskyt však považujeme za pravdepodobný, vzhľadom na bežné rozšírenie tohto druhu na suchších trávnatých svahoch v okolí Zvolena.

***Consolida regalis*: 11.**

***Convallaria majalis*: 2, 4.** Malá a Veľká Stráž (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Convolvulus arvensis*: 6.**

***Conyza canadensis*: 2** (Letz 22. 9. 2016), 6.

***Cornus mas*: 2, 3, 4.** Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Corydalis cava*: 2** (Letz 10. 4. 2011*). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Corydalis solida*: 2.** Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981).

***Corylus avellana*: 2.** Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Cota tinctoria*: Futák (1943)** udával tento druh ako častý v dubových lesoch a roztrúsený na výslnných miestach v nižších polohách v celom pohorí. Turová – Háj a Stráň (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Nezaznamenali sme tento druh na spomínaných lokalitách, poznáme ho však z viacerých blízkyh nálezísk NPR Boky a medzi Hronskou Dúbravou a Trnavou Horou (Vlčko ined.).

Cotoneaster integerrimus: podľa Futáka (1943) často v skalnej stepi od Zvolena po Starú Kremničku a i. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993). Spoločivo (v plodnom stave) sme determinovali iba príbuzný druh *C. melanocarpus*. Viaceré sterilné exempláre skalníka, vyskytujúce sa väčšinou na balvanoch v zapojenejšom lese, nebolo možné jednoznačne určiť; nevyklúčujeme, že patria aj druhu *C. integerrimus*.

Cotoneaster melanocarpus: 4*. Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993, ut subsp. *slavicus*). Veľká Stráž (Manica 2004).

Crataegus laevigata: 7. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Crataegus monogyna: 1, 4, 6, 7. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Crepis biennis: 7.

Crinitina linosyris: 3*, 4 (Letz 5. 10. 2016*). Tiež v NPR Boky a medzi Hronskou Dúbravou a Trnavou Horou Vlčko ined.). Vzácné na skalnej stepi pri Hronskej Breznici a väčšie množstvo na južných skalnatých svahoch Veľkej Stráže pri Zvolene (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1983). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

Cruciata glabra: 1, 2 (Letz 24. 9. 2016*), 4, 6, 7 (Letz 1. 5. 2013*), 10. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, jz. a v. svahy (Manica 1981).

Cruciata laevipes: Budča, vlhká lúka v ústí doliny Sietno (Letz 21. 5. 2014*). Gustávka, vlhčiny a mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže, údolie rieky Hron (Manica 1981).

Cruciata pedemontana: 3 (Letz 10. 4. 2011*), 4*. Roztrúsené na skalnatej stepi a v krovinách od Zvolena po Šášovské Podhradie (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Cucubalus baccifer: 10 (Letz 11. 12. 2012*), Budča (Vlčko ined.). Podľa Futáka (1943) v krovinách, popri cestách, v nižších polohách (Turová, Budča a i.). Kroviská na v. svahoch Veľkej Stráže (Manica 1981).

Cyanus segetum: Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, v poraste s *Festuca pseudodalmatica* (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Nepotvrdili sme na žiadnej z navštívených lokalít, hoci aj v minulosti mohlo ísť len o efemérny výskyt na netypickom biotope. Vo všeobecnosti na celom Slovensku je to výrazne ustupujúci druh.

Cynosurus cristatus: 6, 7, 10.

Cyperus fuscus: 5.

Cystopteris fragilis: 3, 4. Zatižené miesta a skaly vo svetlých dubových lesoch Veľkej Stráže (Manica 1981).

Dactylis glomerata: 1, 4, 6, 7, 10. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981).

Dactylis polygama: 1. Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1981).

Danthonia decumbens: 7, 10.

Daphne mezereum: Kováčová (Vlčko ined.). Malá Stráž, z. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Datura stramonium: Budča (Vlčko ined.).

Daucus carota: 6, 7, 10.

Dentaria bulbifera: 1, 2. Malá Stráž, j., z. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Dentaria glandulosa: Pod j. úpäťm Veľkej Stráže (Manica 1981).

Deschampsia cespitosa: 2 (Letz 22. 9. 2016), 6, 7, 10.

Dianthus armeria: 9. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.).

Dianthus carthusianorum: 7.

Dianthus deltoides: 6, 7, 10.

Dianthus pontederiae: roztrúsene v cerine a na skalnej stepi v najjužnejšej časti pohoria (Futák 1943). Podľa Manicu (1981) výskyt tohto druhu v údolí Hrona končí na Bokoch.

Digitalis grandiflora: 4 (Letz 5. 10. 2016).

Dorycnium herbaceum: podľa Futáka (1943) na andezitoch vzácnejšie, napr. Hronská Breznica, Turová a i.

Draba muralis: 3 (Letz 10. 4. 2011*). Na Veľkej Stráži (Manica 1975). Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka (Manica 1981).

Draba nemorosa: na suchších piesočnatých pôdach na hrádzi regulovaného koryta Hrona na j. úpäťm Veľkej Stráže (Manica 1981).

Dryopteris filix-mas: 2. Malá Stráž, jz. svah (Manica 1981).

Echinocystis lobata: 4.

Echinochloa crus-gali: 2 (Letz 22. 9. 2016), 9, 11.

Echium vulgare: 3, 4 (Letz 23. 9. 2016). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Elytrogia trichophora: 3 (Letz 23. 9. 2016*). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958).

Epilobium montanum: 2*. Malá Stráž, Bienska dolina, dolina Sietno (Manica 1981).

Epilobium tetragonum: 7*.

Epipactis atrorubens: Gavurka, lesostep (Manica 1981). Najmä vzhľadom na ekologické nároky druhu (obligátne kalcifyt), ktoré nezodpovedajú stanovisťným podmienkam v celej oblasti, považujeme tento údaj s veľkou pravdepodobnosťou za mylný.

Equisetum arvense: 2, 6.

Equisetum palustre: Gustávka, vlhčiny a mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže, údolie rieky Hron (Manica 1981).

Eragrostis pilosa: 3 (Letz 23. 9. 2016*).

Erechtites hieraciifolius: 2 (Letz 23. 9. 2016). Okraj lesa pri lokalite č. 4 (Letz in Slezák et al. 2011). Po narušení lesných porastov vývratmi a výrubmi sa druh v roku 2016 veľmi hojne vyskytoval na takýchto miestach a popri lesných cestách v celom masíve vrchov Veľká Stráž a Gavurka (Letz ined.). Vo Zvolene rastie hojne aj na Pustom hrade (Letz in Letz et al. 2013).

Erigeron acris: 7*, 9 (Letz 28. 5. 2007*).

Erophila verna: 3, 4, 9. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Eryngium campestre: podľa Futáka (1943) na suchých výslunných miestach pri Turovej, Budči a inde. V okolí Turovej sme nepotvrdili, recentný výskyt však poznáme zo zvolenskej mestskej časti Sekier (Ujházy ined.).

Euonymus europaeus: 2, 6. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Euonymus verrucosus: Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004; Vlčko ined.). Druh uvádzal Futák (1943) z cerových lesov v najjužnejšej časti pohoria, napr. na Veľkej Stráži pri Zvolene ako naj-severnejšie položennej lokality na Pohroní. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Eupatorium cannabinum: 2, 5. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Euphrasia rostkoviana: 7, 10.

Fagus sylvatica: 2.

Fallopia convolvulus: 3.

Fallopia dumetorum: 3 (Letz 23. 9. 2016), 4.

Festuca gigantea: 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Festuca heterophylla: Malá Stráž, JZ 360 m, dubový porast, údolie Bienskeho potoka; Veľká Stráž, SZ 350 m, dubový porast (Manica 1981).

Na uvedených lokalitách sme túto kostravu nezistili, rastie však aj v dubinách v blízkych častiach Javoria (Bažány 2012).

***Festuca ovina* agg.:** 7*, 8*, 10.

Festuca pallens: uvádzal Futák (1943) z Veľkej Stráže, Budče, Turovej, Hronskej Breznice a i. Veľká Stráž, dosť hojne (Manica 1981). Výstyt tejto kostravy sme nepotvrdili, domnievame sa, že mohlo ísť aj o nesprávne určenie netypicky vyvinutých alebo zakrpatených trsov *F. pseudodalmatica*.

***Festuca pratensis*:** 1, 6, 10.

Festuca pseudodalmatica: 3, 4. Typický druh skalnej stepi, od Zvolena po Šášovské Podhradie a Bartošovu Lehôtku (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Májovský & Jurko (1958) podrobne analyzovali porasty s touto kostravou a jej výskyt uvádzajú z celého údolia Hrona od Kozárovskej brány smerom na sever až po Zvolen. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Festuca rubra* agg.:** 6, 7, 9.

***Festuca rupicola*:** 4, 6, 7.

Festuca valesiaca: uvádzal Futák (1943) z blízkych skál pri Budči. Pravdepodobne však mohlo ísť o zámenu s *F. pseudodalmatica*.

***Ficaria bulbifera*:** 2. Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981, ut *Ficaria verna*).

***Filaginella uliginosa*:** 2, 7, 9.

***Filipendula ulmaria*:** 6. Podlanice, lúky a vlhčiny pri medokýši (Manica 1981).

***Filipendula vulgaris*:** 3 (Letz 23. 9. 2016), 6, 7, 10. Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

***Fragaria moschata*:** 1, 4. Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

***Fragaria vesca*:** 2, 7, 10. Malá a Veľká Stráž, hojne (Manica 1981).

***Fragaria viridis*:** 3, 6, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Frangula alnus*:** 6. Malá Stráž (Manica 1981).

***Fraxinus excelsior*:** 2, 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Fumaria vaillantii: Futák (1943) prebral len starší Freynov všeobecne lokalizovaný údaj z okolia Zvolena. Kedysi dosť hojne na pustých miestach za železničným mostom na j. úpätí Veľkej Stráže (Manica 1981).

Gagea bohemica: uvádzal Futák (1943) len ako očakávaný druh v južnej časti Kremnických vrchov medzi Zvolenom a Šášovským Podhradím, opierajúc sa pritom o Suzov literárny údaj z neďalekého Veľkého vrchu nad údolím Neresnice, čo je približne 3 km južne od Zvolena, na severnom okraji Štiavnických vrchov (Suza 1933). Májovský & Jurko (1958) spomínajú medzi lokalitami výskytu tohto druhu na Pohroní aj Veľkú Stráž, opierajú sa však len o prevzaté (bližšie nekonkretizované) údaje Suzu a Futáka. Navyše výslovne konštatujú, že neštudovali skorý jarný aspekt vegetácie s *Festuca pseudodalmatica*, z čoho možno odôvodnene usúdiť, že *G. bohemica*, ako včasný jarný geofyt s mimoriadne krátkym obdobím „života“ na stanovišti, sami na študovaných lokalitách nikde nezaznamenali. Podľa nedávno uverejnenej podrobnej chorologickej revízie (Košťál et al. 2013) nebol nájdený ani žiaden herbárový doklad, ktorý by skutočne spoľahlivo potvrdzoval výskyt tohoto druhu kdekoľvek v okolí Zvolena. Jej autori však prevzali do prehľadu rozšírenia všetky lokality, spomínané v citovanej literatúre ako vierohodné, a to aj napriek tomu, že v pôvodných prácach, s výnimkou Suzovej, sa výskyt v skutočnosti len hypoteticky konštatuje. Naše cieľené vyhľadávanie a preverovanie rozšírenia zástupcov rodu *Gagea* na jar r. 2014 na všetkých vhodných biotopoch na svahu Veľkej Stráže potvrdilo iba výskyt *G. lutea* a *G. transversalis*. Druh *G. bohemica* sme nezaznamenali ani pri cieľenom hľadaní na spomínanej Suzovej lokalite Veľký vrch v roku 2011.

Gagea lutea: 2. Veľká Stráž, údolie Hrona (Manica 1981).

Gagea pusilla: Futák (1943: 68) len prebral strašie údaje z okolia Zvolena (Freyn, Tmák, Jávorka), sám však výskyt nepotvrdil. Pravdepodobne mohlo ísť taktiež o zámenu s *G. transversalis*.

Gagea transversalis: 3*, 4*.

Gagea villosa: polia pod Veľkou Strážou (Manica 1981).

Galega officinalis: Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (Futák, júl 1934 ined.). Vlhké lúky boli pozdejšie rozorané a v súčasnosti sú už zastavané (Zvolen-Západ, sídlisko Tepličky).

Galeobdolon luteum: 2. Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Galeobdolon montanum: Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Galeopsis pubescens: 2.

***Galeopsis speciosa*:** 1 (Letz 5. 10. 2016), 2 (Letz 22. 9. 2016). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Galeopsis tetrahit*:** 2, 4. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Galinsoga parviflora*:** vzácnejšie na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 2016 ined.).

***Galinsoga urticifolia*:** často na lesných cestách na sv. svahu Veľkej Stráže (Letz 2016 ined.).

***Galium aparine*:** 2, 3, 4, 6, 11. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981). Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981).

***Galium glaucum*:** 4. Na skalnej stepi, v cerových lesoch, na výslnných stránach v celom území (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Galium mollugo* agg.:** 6. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981).

***Galium mollugo* s. str.:** Zvolen, mestská časť Západ-Tepličky, lokalita Bariny, lúka na nive Hrona j. vedľa futbalového ihriska j. od sídliska (Letz 26. 9. 2016*).

***Galium odoratum*:** 1, 2. Veľká Stráž, jz. svah (Manica 1981).

***Galium palustre*:** 6, 7.

***Galium rivale*:** 6*, 7.

***Galium schultesii*:** 2, 4. Malá Stráž, j. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Galium verum*:** 6, 7, 10. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.).

***Genista germanica*:** Budča – Zvolen, okraj dubového lesa na zsz. svahu kóty 371 nad cestou nad potokom Bieň jjv. od sedla Stráže (Letz 9. 10. 2016*). Zvolen, mestská časť Zlatý potok, lokalita Bakova jama (Vlčko ined.). V dubine na Stráži pri Zvolene, v Hrabínach pri Turovej a i. (Futák 1943). Malá Stráž J (Manica 1981).

***Genista pilosa*:** udával Futák (1943) ako častý druh v cerinách a v skalnej stepi v južnej časti pohoria (napr. Budča, Turová a inde). Nezaregistrovali sme na navštívených lokalitách, avšak je nám známy napr. z blízkej NPR Boky (Vlčko 2014 ined.).

***Genista tinctoria*:** 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Gentianopsis ciliata: udával Futák (1943) zo štyroch lokalít v okolí Turovej.

Geranium columbinum: 3 (Letz 10. 4. 2011*), 4 (Letz 5. 10. 2016), 6, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Geranium dissectum: 9 (Letz 28. 5. 2007*), 11.

Geranium phaeum: Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Geranium pratense: 7. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

Geranium pusillum: 11.

Geranium robertianum: 2, 6. Malá Stráž, z. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Geranium sanguineum: 3 (Letz 23. 9. 2016), 4. Často v južnej časti pohoria v dubových lesoch a krovinách (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

Geum urbanum: 1, 2. Malá Stráž, s. a z. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Glechoma hederacea: 10.

Glechoma hirsuta: 2, 3 (Letz 10. 4. 2011*). Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Gypsophila muralis: 3 (Letz 23. 9. 2016*), 9, 11*.

Hacquetia epipactis: podľa Futáka (1943) ojedinelý slabo vyvinutý exemplár v bučine Sietno pri Budči, inak sa druh viaže len na vápnitý substrát. Túto lokalitu potvrdil Vlčko (in Slezák et al. 2012). Rastie tiež v blízkej NPR Boky, v prvom hlbokom údolí (Vlčko ined.).

Hedera helix: Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981).

Helichrysum arenarium: Futák (1943) prebral starší všeobecne lokalizovaný údaj Jávorku od Zvolena, avšak s poznámkou, že sám tento druh nikde v Kremnických vrchoch nezbiehal.

Heracleum sphondylium: 2, 6. Malá Stráž, s. a j. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981). Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej

Stráže (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Hieracium lachenalii: Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Hieracium murorum: 2. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, v. a sz. svahy (Manica 1981).

Hieracium racemosum: Veľká Stráž, v. a sz. svahy (Manica 1981).

Hieracium sabaudum: 1, 2, 4.

Hieracium umbellatum: 7.

Holcus lanatus: 1, 6, 7, 10.

Holosteum umbellatum: V roku 2014 bol druh vo Zvolene pomerne častý na suchých okrajoch trávnikov popri cestách (Letz ined.). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Humulus lupulus: 6.

Hylotelephium maximum: 3 (Letz 23. 9. 2016), 4. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Malá Stráž, jz. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Hypericum hirsutum: 1, 2, 6. Malá Stráž, Gavurka, Veľká Stráž (Manica 1981).

Hypericum montanum: Malá Stráž, J 320 m; dolina Sietno, J 350 m; Veľká Stráž, V 400 m (Manica 1981). Nezaznamenali sme na Veľkej Stráži, ale výskyt považujeme za pravdepodobný, vzhľadom na to, že sa vzáčne až roztrúsene vyskytuje v okolí Zvolena (napr. Pustý hrad – Letz 2016 ined.).

Hypericum perforatum: 2 (Letz 22. 9. 2016), 3, 4, 6, 10, 11. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Malá Stráž, z. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jz. a j. svahy (Manica 1981).

Hypericum tetrapterum: 6*. Manica (1981) udáva druh bez presnej lokalizácie z vlhkých svetlín.

Hypochaeris radicata: 2*, 7, 10.

Impatiens noli-tangere: 2. Malá Stráž, jz. svah a Bienska dolina (Manica 1981). Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981).

Impatiens parviflora: 1, 2. Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Inula britannica*:** 6. Zvolen, časť Západ-Tepličky, suchá lúka na okraji hája Bariny na konci Štúrovej ul. oproti benzínovej pumpe Slovnaft (Letz 31. 8. 2011*). Roztrúsene na suchých výslnných miestach (Futák 1943).

***Inula ensifolia*:** podľa Futáka (1943) aj na andezitoch, napr. na Veľkej Stráži pri Zvolene a i. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Nepotvrdili sme výskyt na Veľkej Stráži, v súčasnosti poznáme iba lokalitu v blízkej NPR Boky (Ujházy, Vlčko ined.).

***Inula hirta*:** 4*. Na skalnej stepi medzi Zvolenom a Jalnou (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Inula salicina*:** Futák (1943) udával tento druh popri iných lokalitách aj zo skalnatých južných svahov Veľkej Stráže.

***Iris graminea*:** na Veľkej Stráži vo väčších zárastoch (Manica 1975). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981, 1983, 1993). Nepotvrdili sme výskyt v čase našich návštev, hoci vzhľadom na stanovištné podmienky ho považujeme za pravdepodobný. Rastie aj v blízkom okolí, napr. na Bokoch (Vlčko ined.).

***Isopyrum thalictroides*:** 2. Futák (1943) uvádzal ako roztrúsený druh v celej oblasti. Malá Stráž, z. svah, údolie Bienskeho potoka (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Jacea phrygia* agg.:** 6, 7.

***Jovibarba globifera* subsp. *preissiana* et subsp. *glabrescens*:** 3, 4. Futák (1943, ut *Sempervivum preissianum* Dom.) uvádzal ako častý druh na skalách a v skalnej stepi v južnej časti pohoria. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Juglans regia*:** 1, 2.

***Juncus articulatus*:** 5*.

***Juncus bufonius* agg.:** 2, 11.

***Juncus bufonius* s. str.:** 5, 7, 8, 11.

***Juncus compressus*:** 5*, 6.

***Juncus conglomeratus*:** 6, 7.

***Juncus effusus*:** 2, 6.

***Juncus inflexus*:** 5.

***Juncus tenuis*:** 2, 6, 7.

Juniperus communis: Turová – Grúň a Háj (Futák, júl 1934 ined.). Rastie hojne na pasienkoch v blízkom okolí; v Javorí, Kremnických vrchoch aj vo Zvolenskej kotline (cf. Benčaťová & Ujházy 1998).

Knautia arvensis: 6, 7.

Koeleria macrantha: 4. Skalnaté výslnné stránne od Zvolena po Šášovské Podhradie (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Lactuca perennis: podľa Futáka (1943) roztrúsene na skalnej stepi medzi Budčou a Starou Kremničkou. Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Vrchy Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1983, 1993). Nezaznamenali sme výskyt na vrchu Stráž, sú nám však známe blízke náleziská v NPR Boky a medzi Hronskou Dúbravou a Trnavou Horou (Vlčko ined.).

Lactuca serriola: 2, 4, 6.

Lactuca viminea: podľa Futáka (1943) na skalnej stepi a v cerových lesoch od Zvolena po Starú Kremničku a inde.

Lamium amplexicaule: 4. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Lamium maculatum: 2. Malá Stráž, v. svah a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

Lamium purpureum: 3, 9.

Lapsana communis: 2, 6, 11. Veľká Stráž, jz. svah (Manica 1981).

Lathraea squamaria: 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Lathyrus aphaca: podľa Futáka (1943) sa mali vyskytovať ojedinelé exempláre na jedinej lokalite, pri chodníku pod Strážou pri Zvolene.

Lathyrus niger: 2, 4 (Letz 16. 5. 2011*). Lesy a krovinaté stránne v južnej časti pohoria (Futák 1943). Malá Stráž, s. a j. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Lathyrus nissolia: 4*, 8, 9*. Dubové lesy v južnej časti pohoria, nie veľmi vzácne (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Na všetkých stepiach Zvolenskej a Slatinskej kotliny (Manica 1975). Gavurka, JZ 430m, lesostep; Veľká Stráž, J 350 m, skalnatá step vo v. časti (Manica 1981).

Lathyrus pratensis: 6, 7. Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž J (Manica 1981). Dodnes rastie na frag-

mentoch nívnych lúk na lokalite Bariny južne od sídliska Západ-Teplice (Letz 10. 4. 2011, 19. 4. 2014*).

***Lathyrus vernus*:** 2, 3, 4. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Lavatera thuringiaca*:** rastie na viacerých miestach Medzi Budčou a Hronskou Breznicou, popri železničnej trati, na lúkach a pasienkoch (Vlčko ined.). Podľa Futáka (1943) v krovinách a popri cestách v nižších polohách, napr. pri ceste z Budče do Hronskej Breznice, pri Turovej a inde.

***Lembotropis nigricans*:** 4.

***Leontodon hispidus*:** 1 (Letz 22. 9. 2016), 6, 7, 10.

***Leopoldia comosa*:** 3, 4. Na skalnej stepi v nižších polohách (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Leopoldia tenuiflora*:** Turová, Za Hájom (Vlčko ined.). Krovinaté stepné stráně nad obcou Tŕnie, veľmi vzácné (Manica 1981).

***Leucanthemum vulgare agg.*:** 1, 6, 7. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981).

***Leucorum vernum*:** uvádzal ojedinele Futák (1943) popri potoku v Širinách (Bienska dolina) medzi Zvolenom a Turovou (ako prevzatý údaj od Vonkomera, ktorý bol učiteľom v Turovej).

***Ligustrum vulgare*:** 2, 4, 6, 7. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981).

***Lilium martagon*:** 2. Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1981).

***Linaria genistifolia*:** 3, 4. Na výslnných stránach v južnej časti pohoria, na skalnej stepi a v cerine od Zvolena po Bartošovu Lehôtku (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Linaria vulgaris*:** 9.

***Linum catharticum*:** 7.

***Linum flavum*:** podľa Futáka (1943) na štyroch lokalitách v okolí Turovej a i. Manica (1981) udával z pasienku nad obcou Tŕnie.

***Lithospermum arvense*:** 3, 4*.

Lithospermum officinale: Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Lithospermum purpureoaceruleum: podľa Futáka (1943) typický sprievodca cerových lesov v južnej časti pohoria. Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993). Nezaregistrovali sme na Stráži, len v blízkosti NPR Boky (Vlčko ined.).

Logfia arvensis: 3, 4*. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Lolium perenne: 7.

Lonicera xylosteum: 2. Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Loranthus europaeus: Futák (1943) uvádzal ako miestami hojný druh na duboch v okolí Turovej, Budče a i. V okolí Veľkej Stráže, Hrčkov jarok (Manica 1981). V okolí Zvolena ide o pomerne častý druh, parazitujúci najmä na dube zimnom, počas návštev na lokalitách mohol uniknúť našej pozornosti.

Lotus corniculatus: 6, 7, 10.

Lupinus polyphyllus: Bienska dolina, vysievaný ako krmivo pre zver, šíri sa aj do okolitých porastov (Manica 1981). V súčasnosti sme výskyt nezaznamenali.

Luzula campestris: 4, 6, 7. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Luzula divulgata: 4*.

Luzula luzuloides: 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Luzula multiflora: 10. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Luzula pilosa: 1, 2. Malá Stráž, j., z. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a sz. svahy (Manica 1981).

Lychnis coronaria: udával Futák (1943) ako nie vzácné v cerinách a krovinách na južnom svahu nad Hronom od Zvolena až po Šášovské Podhradie. Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Podľa ďalších dostupných nepublikovaných údajov bola raz nájdená jedna rastlina aj na úpätí Stráže vo Zvolene (Manica ined.) a tiež na hornom konci obce Budča smerom na Turovú (Potocký ined.). Nepotvrdili sme aktuálny výskyt na Stráži, len v blízkej NPR Boky (Vlčko ined.).

Lychnis flos-cuculi: 1, 6, 7.

Lycopus europaeus: 2, 6*, 7.

Lysimachia nummularia: 1, 2, 5, 6, 7. Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Lysimachia vulgaris: 5, 6, 7. Popri lesnej ceste na sv. svahu vrchu Veľká Stráž (Letz 2016 ined.).

***Lythrum hyssopifolia*:** 2, 3 (Letz 10. 4. 2011*, Letz in Slezák et al. 2012), 11. Na vlhkých miestach pod Strážou pri Zvolene (Futák 1943).

***Lythrum salicaria*:** 2, 5, 6, 7.

***Maianthemum bifolium*:** 2. Malá Stráž, j., jz. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, v. a sz. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Malus domestica*:** 6.

***Malus sylvestris*:** Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1981). Výskyt aj v súčasnosti považujeme za pravdepodobný. Najmä juvenilné jedince, rastúce miestami v lesoch v okolí Zvolena, nie je možné spoľahlivo rozlíšiť od *M. domestica*, resp. môže ísť aj o hybridy týchto dvoch druhov.

***Matricaria discoidea*:** 4, 11.

***Medicago falcata*:** Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Hoci sme tento druh nezažnamenali, výskyt považujeme za veľmi pravdepodobný vzhľadom na vhodné stanovištné podmienky a viaceré známe blízke lokality na suchých trávnatých svahoch, napr. nad Môťovou alebo v Arboréte Borová hora (Ujházy ined.).

***Medicago lupulina*:** 6.

***Melampyrum arvense*:** Krovinaté stepné stráne pri obci Turová, vzácne (Manica 1981). V okolí Turovej sme tento druh nezistili, poznáme však výskyt vo Zvolene napr. na suchých trávnatých svahoch na úpätí vrchu Sarvaška (Letz 2016 ined.) a nad Môťovou v mestskej časti Sekier (Ujházy ined.).

***Melampyrum cristatum*:** 4. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958).

***Melampyrum nemorosum*:** 1, 2 (Letz 22. 9. 2016). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

***Melampyrum pratense*:** 2. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Melittis melissophyllum*:** 2, 4. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

***Melica nutans*:** 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

***Melica picta*:** Veľká Stráž, j. a jv. svah (Manica 1975, 1981). Na spomínanej lokalite sme tento druh nepotvrdili, výskyt však poznáme z iných blízkych nálezísk v okolí Zvolena, z NPR Boky a Pod dráhami pri Červenom medokýši (Ujházy, Vlčko ined.).

***Melica transsilvanica*:** 3 (Letz 23. 9. 2016*), 4 (Letz 16. 6. 2007*). Častý druh suchých skalnatých strání, napr. Zvolen, Budča, Turová a inde (Futák 1943). Turová – Háj a Skalica (Futák, júl 1934 ined.). Budča, andezitové svahy

vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Melica uniflora: 2, 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Melilotus albus: 5, 6.

Mentha arvensis: 1 a 2 (Letz 22. 9. 2016), 6.

Mentha longifolia: 6.

Menyanthes trifoliata: podľa Futáka (1943) vzácné na mokrých lúkach pri Turovej, Budči, Kováčovej, Hronskej Breznici a i. V tejto oblasti ide pravdepodobne o vyhynutý druh.

Mercurialis perennis: 2. Malá Stráž, z. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Milium effusum: 1, 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Moehringia trinervia: 1, 2. Malá Stráž, jz., z. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, v. a sz. svahy (Manica 1981).

Molinia caerulea: 7*.

Mycelis muralis: 2. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, sz. a v. svahy (Manica 1981).

Myosotis arvensis: 3, 4, 7, 9.

Myosotis discolor: 9*. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958).

Myosotis ramosissima: Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Myosotis scorpioides: 1, 6.

Myosotis stricta: 4. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka (Manica 1981).

Myosoton aquaticum: 2.

Nardus stricta: 6, 7, 10.

Neottia nidus-avis: 2 (Letz 16. 5. 2011*). Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

Odontites vulgaris: 7. Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*).

Oenothera biennis: na úpätí Veľkej Stráže na štrkovisku a kameňolome (Manica 1981).

Ononis spinosa: 6, 7. Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.).

Orchis morio: lúky a pasienky na v. úpätí Veľkej Stráže až k obci Kováčová, dosť vzácné (Manica 1981). Na celom Slovensku výrazne ustupujúci druh.

Orchis pallens: na Veľkej Stráži (Manica 1975). Nepotvrdili sme tento údaj, poznáme iba blízku lokalitu na Bokoch (Vlčko ined.).

Origanum vulgare: 4 (Letz 5. 10. 2016). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Orobanche alba: Futák (1943) uvádzal zo skalnej stepi pri Zvolene a Hronskej Breznici.

Orobanche caryophyllacea: Futák (1943) uvádzal z teplých suchých strání (Turová, Veľká Stráž pri Zvolene, Hronská Breznica a inde).

Orphantha lutea: podľa Futáka (1943) na jednom mieste na skalnej stepi pri Hronskej Breznici.

Oxalis acetosella: 2. Malá Stráž, z. svah (Manica 1981).

Padus avium: 6. Podlanice, vlhčiny pri medokýši (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Papaver rhoeas: 11.

Paris quadrifolia: 2. Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Pastinaca sativa: 5.

Persicaria hydropiper: 2, 6. Veľká Stráž, rúbanisko v. pod vrcholom, pri okraji lesnej cesty, 390 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*); Veľká Stráž, okraj lesnej cesty ca 400 m jv. od vrcholu, 430 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*); hojne popri a na lesných cestách masívu vrchov Veľká Stráž a Gavurka (Letz 2016 ined.).

Persicaria lapathifolia: 2, vzácné (Letz 5. 10. 2016*).

Persicaria minor: 2 (Letz 22. 9. 2016). Veľká Stráž, rúbanisko v. pod vrcholom, pri okraji lesnej cesty, 390 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*); Veľká Stráž, okraj lesnej cesty ca 400 m jv. od vrcholu, 430 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*); roztrúsene popri a na lesných cestách masívu vrchov Veľká Stráž a Gavurka (Letz 2016 ined.).

Persicaria mitis: 2 (Letz 22. 9. 2016). Na lesných cestách v zatienených lesoch, pomiestne na Veľkej Stráži (Manica 1981). Veľká Stráž, rúbanisko v. pod vrcholom, pri okraji lesnej cesty, 390 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*); Veľká Stráž, okraj lesnej cesty ca 400 m jv. od vrcholu, 430 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*); roztrúsene popri a na lesných cestách masívu vrchov Veľká Stráž a Gavurka (Letz 2016 ined.).

Petasites albus: 2 (Letz 10. 4. 2011*).

Petrorhagia prolifera: Na suchých stráňach a skalnatých úšustoch, Budča, Turová, Hronská Breznica a i. (Futák 1943). Turová – Grúň, Háj a Stráň

(Futák, júl 1934 ined.). Nepotvrdili sme v okolí Turovej, vyskytuje sa však aj v súčasnosti v blízkosti NPR Boky (Vlčko ined.).

***Peucedanum carvifolia*:** 8*. Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 5. 10. 2008*, Letz in Slezák et al. 2012); Zvolen, mestská časť Západ-Tepličky, lokalita Bariny, lúka na nive Hrona j. vedľa futbalového ihriska j. od sídliska (Letz 19. 4. 2014*, 26. 9. 2016*); Budča, lúka v hornej časti doliny Sietno (Letz 31. 8. 2014*). Futák (1943) prevzal z okolia Zvolena iba starší, všeobecne lokalizovaný Freynov údaj.

***Peucedanum cervaria*:** 3 (Letz 23. 9. 2016*). Podľa Futáka (1943) na suchých výslnných miestach, napr. v okolí Turovej a inde. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958).

***Phelipanche ramosa*:** podľa Futáka (1943) na konopných poliach v okolí Turovej a Zvolena. V súčasnosti nie sú nikde v okolí pre tento druh vhodné biotopy.

***Phleum phleoides*:** Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993). Nezaznamenali sme, avšak výskyt druhu považujeme za možný.

***Phleum pratense*:** 1, 7. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Phragmites australis*:** 5.

***Phyteuma spicatum*:** 1, 2. Malá Stráž, Veľká Stráž (Manica 1981).

***Picea abies*:** 2. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Picris hieracioides*:** 6, 7.

***Pilosella bauhini*:** 4, 7*. Na skalnej stepi medzi Budčou a Jalnou (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Pilosella densiflora*:** 7*.

***Pilosella floribunda*:** 4*.

***Pilosella officinarum*:** 6, 7*, 10. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Pilosella schultesii*:** 7*.

***Pimpinella major*:** Veľká Stráž, sz. svah (Manica 1981). Podlanice, vlhčiny pri medokýši v údolí Hrona (Manica 1981).

***Pimpinella saxifraga*:** 6, 7, 10.

***Pinus sylvestris*:** 6, 7, 10.

***Plantago lanceolata*:** 6, 7, 10.

***Plantago major*:** 1, 2, 5, 6, 7, 11.

***Platanthera bifolia*:** 2. Veľká Stráž, V 400 m, listnatý porast nad vysadenou smrečinou (Manica 1981).

***Poa angustifolia*:** 4, 6, 7, 10. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

***Poa annua*:** 2, 7.

***Poa compressa*:** 9. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.).

***Poa nemoralis*:** 1, 2. Malá a Veľká Stráž (Manica 1981).

***Poa pannonica* subsp. *scabra*:** 3*, 4 (Letz 16. 6., 8. 5. 2007*). Častý druh skalnej stepi, napr. Veľká Stráž, medzi Budčou a Jalnou a i. (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž nad Zvolenom (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Poa pratensis* agg.:** 5, 6. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Poa trivialis*:** 1, 6, 7. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981).

***Polycnemum arvense*:** 3 (Letz 23. 9. 2016*), 4 (Letz 5. 10. 2016*).

***Polycnemum majus*:** 3 (Letz 23. 9. 2016*). Podľa Futáka (1943) na skalnatých svahoch a na poliach v okolí Turovej a Hronskej Breznice. Nepotvrdili sme výskyt tohto druhu v okolí Turovej, rastie však aj v súčasnosti v blízkej NPR Boky (Vlčko ined., Letz in Slezák et al. 2012).

***Polygala comosa*:** 8*.

***Polygala vulgaris*:** 7*, 10.

***Polygonatum multiflorum*:** 1, 2. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Polygonatum odoratum*:** 3 (Letz 23. 9. 2016*), 4. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Polygonum aviculare* agg.:** 2, 3, 4, 6, 7.

***Polypodium vulgare*:** 4. Vzácné na zarastených a zatienených skalách v dubinách. Veľká Stráž, jz. svah (Manica 1981).

***Populus tremula*:** 2, 6, 7.

***Potentilla alba*:** 7 (Letz 1. 5. 2013*). Bienska dolina (Vlčko ined.). Na pasienku pri dubovom lesíku neďaleko Hrabín pri Turovej a inde (Futák 1943). Malá Stráž (Manica 1981).

***Potentilla arenaria*:** 3, 4, 8 (Letz 14. 4. 2009*). Veľmi často na skalách od Zvolena po Bartošovu Lehôtku a i. (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Potentilla argentea* s. str.:** 3, 4, 6*, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Potentilla dissecta*:** 7*.

***Potentilla erecta*:** 1, 6, 7, 10.

***Potentilla filiformis*:** 3*.

***Potentilla inclinata*:** 6*, 7.

***Potentilla neumanniana*:** 7 (Letz 1. 5. 2013*).

***Potentilla recta*:** 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Potentilla reptans*:** 5, 6, 7.

***Potentilla rupestris*:** Futák (1943) udával druh zo skalnatých suchých strání medzi Budčou a Jalnou, od Turovej aj z ďalších lokalít. Veľká Stráž, j. svah, skalnatá step (Manica 1981).

***Potentilla thuringiaca*:** ojedinelý výskyt dvoch exemplárov na suchej lúke pri Turovej uvádzal Futák (1943). Neskôr ho už nepotvrdil.

***Prenanthes purpurea*:** 2.

***Primula acaulis*:** Futák (1943) prevzal starší Freynov údaj, podľa ktorého má byť druh častý od Zvolena po Hronskú Breznicu, sám ho však nepotvrdil. Takisto prebral Jávorkov všeobecne lokalizovaný údaj z okolia Zvolena. Okrem zvolenských mestských trávnikov, kde sa vyskytuje druhotne, je v súčasnosti táto prvosienka hojná napr. v dubohrabinách nad Sliačom (približne 3,5 km s. od centra Zvolena), kde však rastie prevažne na travertínovom podklade (Ujházy ined.).

***Primula elatior*:** 1, 2. Malá Stráž, Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Primula veris*:** 3, 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Prunella vulgaris*:** 1, 2, 7. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Prunus spinosa*:** 3, 4, 6, 7. Turová – Háj (Futák, júl 1934 ined.). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Pseudolysimachion orchideum*:** 8*. Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Pseudolysimachion spicatum*:** 3, 4*. Dost' často na suchých výslnných stránach, na skalnej stepi v nižších polohách (Futák 1943). Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958).

***Pulmonaria mollis*:** poniže lokality č. 1 (Letz 10. 4. 2011*), 7. Hojne v dubových lesoch v južnej časti pohoria, miestami aj v hrabinách v okolí Turovej (Futák 1943). Gavurka (Manica 1981).

***Pulmonaria obscura*:** 2. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Pycnus flavesceus*:** Futák (1943) iba prevzal starší všeobecne lokalizovaný Jávorkov údaj od Zvolena, sám ho však nikde v území nepotvrdil.

***Pyrethrum corymbosum*:** 4. Často najmä v dubových lesoch od Zvolena po Šášovské Podhradie (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. a sz. svahy (Manica 1981).

***Pyrola rotundifolia*:** 10*.

***Pyrus pyraeater*:** 6. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981)

***Quercus cerris*:** 2, 3, 4, 7. Futák (1943) ho uvádzal ako prevládajúci druh duba v južnej časti pohoria od Zvolena po Šášovské Podhradie. Budča,andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Quercus petraea agg.*:** 2, 3, 4, 6. Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jz. a j. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m (Vlčko et al. 2004).

***Quercus robur*:** 6. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Ranunculus acris*:** 1, 4, 6. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981).

***Ranunculus arvensis*:** Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Ranunculus auricomus agg.*:** 2, 3, 4. (*R. cassubicus*: Malá a Veľká Stráž, teplé dubiny – Bučko 1978 sec. Manica 1981; *R. fallax*: Malá Stráž – Manica 1981).

***Ranunculus bulbosus*:** Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981).

***Ranunculus flammula*:** Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (Futák, júl 1934 ined.). Vlhké lúky boli pozdejšie z veľkej časti rozorané a zastavané (mestská časť Západ-Tepličky).

***Ranunculus lanuginosus*:** 2. Malá Stráž, z. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jz. a v. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Ranunculus polyanthemos*:** 6, 7, 10.

***Ranunculus repens*:** 1, 5, 6. Malá Stráž, jz. a s. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, jz. a sz. svahy (Manica 1981).

***Raphanus raphanistrum*:** 7.

***Reseda luteola*:** z viacerých lokalít v okolí Zvolena uvádzal Futák (1943).

***Rhamnus catharticus*:** Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Nezaznamenali sme na Veľkej Stráži, výskyt však považujeme za pravdepodobný. Rastie na viacerých blízkych lokalitách, napr. v NPR Boky a ďalej po Hronskú Dúbravu (cf. Benčaťová & Ujházy 1998).

***Rhinanthus minor*:** 6*, 7, 10.

***Ribes uva-crispa*:** 2. Veľká Stráž, V 400 m, listnatý porast nad vysadenou smrečinou (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Robinia pseudoacacia*:** 6. Vysádzaný na svahy okolo hlavnej cesty do Žiaru nad Hronom, odkiaľ sa šíri na skalnaté lesostepi (Manica 1981).

***Roegneria canina*:** 2, 6.

***Rosa canina*:** 4, 10. Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Rosa gallica*:** 3, 6. Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*). Na suchých stráňach a medziach v nižších polohách nie vzáčne (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

***Rosa pimpinellifolia*:** 3 (Letz 23. 9. 2016*). Futák (1943) udával túto ružu zo skalnej stepi medzi Zvolenom a Jalnou. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993). Veľká Stráž (Manica 2004).

***Rubus hirtus*:** 2. Malá Stráž, jz. a z. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, sz. svah (Manica 1981).

***Rubus idaeus*:** 2, 6. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a sz. svahy (Manica 1981).

***Rumex crispus*:** 6.

***Rumex obtusifolius*:** 2. Veľká Stráž, sz. svah (Manica 1981).

***Rumex sanguineus*:** 2.

***Salix caprea*:** 2, 6, 9.

Salix fragilis: 5, 6.

Salvia glutinosa: Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004; Vlčko ined.).

Salvia pratensis: 3 (Letz 23. 9. 2016), 6. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958).

Sambucus ebulus: 2.

Sambucus nigra: 2. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Sambucus racemosa: 2, 7. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

Sanguisorba minor: 6.

Sanguisorba officinalis: 1 (Letz 22. 9. 2016), 6, 7.

Sanicula europaea: 2.

Sarothamnus scoparius: 6. Futák (1943) uvádzal druh len z dvoch lokalít južne od Zvolena.

Scabiosa ochroleuca: 4 (Letz 5. 10. 2016*). Podľa Futáka (1943) na suchých výslnných miestach v nižších polohách. Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Rastie aj v blízkom okolí napr. na suchých trávnatých svahoch nad Môťovou (Zvolen, mestská časť Sekier) a na západnom úpätí travertínovej kopy v Arboréte Borová hora (Ujházy ined.); tiež v neďalekej NPR Boky (Vlčko ined.).

Saxifraga granulata: Gavurka, SZ, 350 m (Manica 1981). Nezaznamenali sme v oblasti Veľkej Stráže, výskyt však nevylučujeme; najbližšie nám známe náleziská sú na andezitových pyroklastikách na lúke pri Červenom medokýši pod Pustým hradom a na Kráľovej južne od Zvolena (Ujházy ined.).

Schoenoplectus tabernaemontani: Kováčová kúpele (Vlčko ined.).

Scilla kladnii: 2. Veľká Stráž, údolie Hrona (Manica 1981, ut *S. praecox*). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004). Dolina Sietno pri Budči a Bienska dolina pri Zvolene (Vlčko et al. 2004).

Scilla drunensis subsp. *buekkensis*: z viacerých blízkych lokalít v okolí Budče pri Zvolene udávajú Vlčko et al. (2004). V území sa roztrúsene vyskytujú oba taxóny, pričom *S. kladnii* uprednostňuje vlhkejšie, chladnejšie a tieňistejšie údolné biotopy, zatiaľ čo *S. drunensis* subsp. *buekkensis* sa vyskytuje aj na výslnnejších lesostepných stanovištiach.

Scleranthus annuus: Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Výskyt považujeme za pravdepodobný, v súčasnosti máme údaje len z blízkeho okolia, napr. z NPR Boky (Vlčko ined.).

Scirpus sylvaticus: 2, 6, 7. Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981).

Scrophularia nodosa: 1, 2, 6. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, v. a sz. svahy (Manica 1981).

Securigera varia: 3, 4, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Sedum acre: 3, 4. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Sedum album: 3, 4. Futák (1943) uvádzal ako častý druh na skalách a v skalnej stepi v južnej časti pohoria. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Sedum neglectum: 3, 4.

Sedum sexangulare: 3, 4. Na skalnej stepi medzi Zvolenom a Starou Kremničkou (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Selinum carvifolia: 1 (Letz 22. 9. 2016*).

Senecio erraticus: 2 (Letz 22. 9. 2016). Roztrúsene popri lesných cestách vrchu Veľká Stráž (Letz 2016 ined.*).

Senecio ovatus: Malá Stráž, s. svah (Manica 1981).

Serratula tinctoria: Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (Futák, júl 1934 ined.). Vlhké lúky boli pozdejšie z väčšej časti rozorané a zastavané (Zvolen-Západ, sídlisko Tepličky).

Seseli annuum: 7. Roztrúsene na suchých výslnných miestach, napr. v okolí Zvolena, Turovej a i. (Futák 1943).

Seseli osseum: 4. Roztrúsene na skalnatých suchých výslnných stráňach, napr. od Zvolena po Bartošovu Lehôtku, Jastrabá, Turová a i. (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Setaria italica: na pasienku Hory pri Turovej (Futák 1943).

Setaria viridis: 3 (Letz 23. 9. 2016*), 4 (Letz 5. 10. 2016*).

Silene latifolia* subsp. *alba: 6.

Silene nemoralis: 4. Futák (1943) druh uvádzal len z blízkych lokalít (najbližšie pri Hronskej Breznici). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Silene nutans: Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981). Nezaznamenali sme, výskyt však považujeme za pravdepodobný, vzhľadom na početné známe lokality v blízkom okolí Zvolena (cf. Benčatová & Ujházy 1998).

Silene vulgaris* subsp. *antelopum: 2, 4, 6. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981, ut *S. vulgaris*).

Sisymbrium strictissimum: Futák (1943) prebral starší, všeobecne lokalizovaný Traplov údaj z okolia Zvolena. Ojedinelý súčasný údaj zo Zvolena, avšak už nie z územia Kremnických vrchov, je z blízkej lokality Lanice, suchý lúčny okraj lesa (Letz 11. 6. 2009*, Letz in Slezák et al. 2012).

Solanum dulcamara: 2, 6.

Solanum nigrum: 3.

Solidago canadensis: 1 (Letz 5. 10. 2016), 2.

Solidago gigantea: podľa Futáka (1943) sa šíri pozdĺž Hrona, miestami hojne. Na lokalite pod Veľkou Strážou sme zaznamenali iba predošlý druh. Na viacerých miestach v okolí Zvolena boli nedávno zistené aj zmiešané populácie spolu so *S. canadensis* (Ujházy & Hrivnák 1998).

Solidago virgaurea: Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981).

Sonchus asper: 2 (Letz 22. 9. 2016), 6. Veľká Stráž, v. svah, okraj lesnej cesty, ca 380 m n. m. (Letz 1. 11. 2015*).

Sorbus aria: 4 (Letz 5. 10. 2016). Podľa Futáka (1943) roztrúsene v lesoch celého pohoria, napr. od Zvolena po Jalnú a i.

Sorbus aucuparia: 2. Podľa Futáka (1943) roztrúsene v lesoch celého pohoria.

Sorbus torminalis: 4 (Letz 5. 10. 2016). Často v cerových lesoch medzi Zvolenom a Jalnou (Futák 1943). Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1981).

Sorghum bicolor* var. *technicum: na pasienku Hory pri Turovej (Futák 1943).

Spergula arvensis: 9. Piesčité polia v okolí mesta Zvolen, vzáčne (Manica 1981).

Spergularia rubra: 7, 9, 11. Na neobrábaných poliach, cestách a pasienkoch, roztrúsene (Manica 1981).

Spiraea media: 3, 4 (Letz 5. 10. 2016). Na južne exponovaných andezitových skalách medzi Zvolenom a Jalnou (Futák 1943). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Skalnatá lesostep vrchov Veľká Stráž a Gavurka (Manica 1976, 1981, 1993, 2004).

***Stachys germanica*:** Budča (Vlčko ined.). Podľa Futáka (1943) na suchých výslnných stráňach pri Hronskej Breznici, Turovej a inde. Turová – Stráň (Futák, júl 1934 ined.).

***Stachys palustris*:** 6.

***Stachys recta*:** 3 (Letz 23. 9. 2016), 4. Význačný druh pre skalnú step, roztrúsený v celej oblasti nižších polohách (Futák 1943). Turová – Stráň a Skalica (Futák, júl 1934 ined.). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka (Manica 1981).

***Stachys sylvatica*:** 1, 2. Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Stellaria graminea*:** 1 (Letz 5. 10. 2016), 6, 7, 10.

***Stellaria holostea*:** 1, 2, 4. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Stellaria media* agg.:** 2, 7.

***Stellaria nemorum*:** Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Stenactis annua*:** 2 (Letz 22. 9. 2016), 3, 7. Futák (1943) udával tento druh iba z jednej lokality pri Banskej Bystrici.

***Steris viscaria*:** 4. Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Stipa eriocalis* subsp. *austriaca*:** V údolí Hrona veľmi vzácné, rastie na skalnom svahu Veľkej Stráže, obrátenom do údolia (Manica 1975). JV skalný svah Veľkej Stráže (Manica 1975, 1976, 1983). Skalné stepi Veľkej Stráže, j. svah, veľmi vzácné (Manica 1981).

***Stipa pulcherrima*:** podľa Májovského a Jurka (1958) v Neresnickej doline, pri Jalnej a na Veľkej Stráži pri Zvolene. Nezaregistrovali sme výskyt žiadneho druhu kavyľa na Veľkej Stráži počas našich návštev, avšak podľa našich zistení tento druh s istotou rastie na neďalekých Bokoch (Vlčko ined.).

***Succisa pratensis*:** 1 (Letz 22. 9. 2016*). Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (Futák, júl 1934 ined.). Vlhké lúky boli pozdejšie z väčšej časti rozorané a zastavané (mestská časť Západ-Tepličky).

***Swida sanguinea*:** 2. Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

***Symphytum officinale*:** 2, 5, 6. Podlanice, lúky a mokriny pri medokýši, údolie Hrona (Manica 1981).

***Symphytum tuberosum*:** 1, 2, 4, 7. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

***Tanacetum vulgare*:** 2, 6.

***Taraxacum* sect. *Ruderalia*:** 4, 6, 10. Veľká Stráž, sz. svah (Manica 1981, ut *T. officinale*).

***Teucrium chamaedrys*:** 3, 4. Futák (1943) uvádzal druh ako častý na skalnej stepi, suchých stráňach a skalách. Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

***Teucrium scordium*:** Zvolen, lúky Tepličky smerom k hostincu Na Stráži (Futák, júl 1934 ined.). Vlhké lúky boli pozdejšie z väčšej časti rozorané a zastavané (mestská časť Západ-Tepličky).

***Thalictrum lucidum*:** Zriedkavo na mezofilných lúkach a okrajoch polí medzi Zvolenom (časť Západ-Tepličky) a Kováčovou (Letz 9. 6. 2013*, 21. 5. 2016*); Zvolen (časť Západ-Tepličky), Štúrova ul., pri pravom brehu Hrona ca 20 m s. od mosta, 1 rastlina (Letz 21. 5. 2016*). Futák (1943, ut *T. angustifolium*) druh zaznamenal na blízkych mokrých lúkach medzi Budčou a Hronskou Breznicou. Manica (1981) ho udával z lokality Podlanice, lúky a vlhčiny pri medokýši v údolí Hrona.

***Thesium linophyllum*:** Futák (1943) udával ako roztrúsený druh výslnných stráni v okolí Zvolena, Budče, Turovej a i. Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Neďaleko Hrčkovho jarku pod v. svahom Veľkej Stráže zaznamenal Manica (1981). Nepotvrdili sme, výskyt však vzhľadom na vhodné stanovištné podmienky a viaceré známe náleziská na xerothermných nelesných lokalitách v rámci širšieho územia Zvolena (Môťová, Arborétum Borová hora; Ujházy ined.) považujeme za pravdepodobný.

***Thymelaea passerina*:** Futák (1943) udával ako roztrúsený druh na poliach a suchých stráňach v okolí Turovej a i.

***Thymus pulegioides*:** 6, 7, 10.

***Tithymalus amygdaloides*:** 2.

***Tithymalus cyparissias*:** 3, 6, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, j. svah, 380 m (Futák 1943). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

***Tithymalus epithymoides*:** 4. Veľká Stráž, jv. svah a Gavurka (Manica 1981).

***Tithymalus esula*:** 3 (Letz 10. 4. 2011*).

***Tilia cordata*:** 1, 2. Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Tilia platyphyllos: 1 (Letz 5. 10. 2016). Veľká Stráž, jv. svah, 300 m n. m. a ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Torilis japonica: 6.

Tragopogon orientalis: 6, 7.

Trifolium alpestre: 4. Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993)

Trifolium arvense: 3, 4, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Trifolium campestre: 7. Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*). Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. a jz. svahy (Manica 1981).

Trifolium dubium: 4, 7, 9.

Trifolium hybridum: 6, 9. Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*).

***Trifolium medium* agg.**: 3, 6, 7. Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*). Turová – Grúň (Futák, júl 1934 ined.). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993, ut *T. sarosiense*).

Trifolium montanum: Veľká Stráž, v. svah (Manica 1981).

Trifolium ochroleucon: 8, 9. Manica (1981) udával výskyt druhu iba z blízkych Bokov.

Trifolium pannonicum: udával Futák (1943) z blízkej lokality dubiny pri Širinách neďaleko Turovej. Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, hrebeň (Futák, júl 1935 ined.). Výskyt pri Turovej sme v súčasnosti nepotvrdili; najbližšie známe lokality sú na Pustom hrade (Letz 5. 6. 2016*) a na Kráľovej pri Zvolene (Ujházy ined.; cf. Benčaťová & Ujházy 1998).

Trifolium pratense: 6, 7, 10.

Trifolium repens: 1, 6, 7, 10.

Tripleurospermum perforatum: 7, 9, 11.

Trisetum flavescens: 6, 7.

Tussilago farfara: 2, 5, 9. Veľká Stráž, sz. svah (Manica 1981).

Typha latifolia: 2, 5.

Ulmus glabra: Mohutné bresty na báze Veľkej Stráže (cca 300 m) vyhynuli následkom grafiozy (Manica 1981).

Ulmus minor: 2, 3, 4 (Letz 5. 10. 2016*). Dost' častý v skupine Veľkej Stráže (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Urtica dioica: 2, 6, 7. Malá Stráž (Manica 1981).

Vaccinium myrtillus: Zvolen, sedlo Stráže (Vlčko ined.). V. svah Veľkej Stráže neďaleko hostinca Stráže na štrkovitej pôde hronskej terasy v zmiešanom borovicovom poraste; Malá Stráž, j. svah, 320 m, listnatá mladina (Manica 1981).

Valeriana officinalis: 6.

Valerianella locusta: 3. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Ventenata dubia: Futák (1943) prebral staršie Freynove a Tmákové údaje o výskyte druhu z okolia Zvolena a Kováčovej, sám ho však na týchto miestach nepotvrdil. Novšie údaje uverejnil Manica zo stepi na jv. svahu Veľkej Stráže a v Hrčkovom jarku na východnom úbočí medzi Veľkou a Malou Strážou (Manica 1975, 1983, 1993).

Verbascum chaixii subsp. *austriacum*: 3. Budča, andezitové svahy vrchu Bučan, juh (Futák, júl 1935 ined.). Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1981, 1993).

Verbascum densiflorum: 3.

Verbascum nigrum: Gavurka, lesostep (Manica 1981). Nezaznamenali sme na spomínanej lokalite, avšak vo Zvolene je to častý druh, napr. na hrádzi Hrona (Letz ined.).

Verbascum phoeniceum: Gavurka, lesostep (Manica 1981). V oblasti Veľkej Stráže sme druh nepotvrdili; recentne sme však zaznamenali pomerne hojný výskyt v opustenom sade pri Podborovej vo Zvolene (Ujházy ined.).

Veronica arvensis: 3 (Letz 10. 4. 2011*), 6, 9, 11.

Veronica austriaca: Veľká Stráž pri Zvolene, jjz. svah blízko vrcholu (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Výskyt aj v súčasnosti nevylučujeme; podľa našich vedomostí rastie pomerne hojne v blízkej NPR Boky (Ujházy ined.).

Veronica beccabunga: Malá Stráž, s. svah (Manica 1981).

Veronica chamaedrys: 1, 2, 6, 7, 10. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, j. a v. svahy (Manica 1981).

Veronica dillenii: 3 (Letz 10. 4. 2011*), 4 (Letz 16. 5. 2011*). Veľká Stráž, Poštárka a Gavurka, lesostep (Manica 1981).

Veronica officinalis: 2, 6, 7, 10. Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981). Veľká Stráž, sz. svah (Manica 1981).

Veronica serpyllifolia: 6, 7. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Veronica sublobata: 2, 3*, 4*. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981, ut *V. hederifolia*).

Veronica teucrium: 4. Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Veronica triphyllos: Veľká Stráž a Gavurka, lesostep (Manica 1981). Na juhu Kremnických vrchov je druh spoľahlivo doložený len z NPR Boky (cf. Peniašteková 1997).

Veronica verna: Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981). Keďže k týmto údajom neexistujú herbárové doklady (cf. Peniašteková 1997), mohlo ísť aj o zámenu s podobným druhom *V. dillenii*.

Viburnum opulus: 2. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Vicia angustifolia: 6, 7.

Vicia cracca: 1 (Letz 5. 10. 2016). Lúka „Pod dubom“ na sv. úpätí Veľkej Stráže (Letz 31. 8. 2011*). Gavurka (Manica 1981).

Vicia hirsuta: 4, 7. Gavurka (Manica 1981).

Vicia pannonica: podľa Futáka (1943) dosť často v okolí Zvolena na poliach, popri cestách a na suchých stráňach, tiež pri Turovej a na ďalších blízkych náleziskách. Na študovaných lokalitách sme tento druh nezaznamenali; sekundárny výskyt však poznáme z intravilánu Zvolena (Letz ined.*), v ostatných rokoch aj ako burina pri Technickej univerzite (Ujházy ined.).

Vicia pisiformis: vo svetlom lese tesne nad lokalitou č. 3*. Zvolen, Turová, Hronská Breznica a inde (Futák 1943). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Vicia sepium: 2, 6. Malá Stráž, s. svah (Manica 1981). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Vicia tenuifolia: 7. Budča – Zvolen, okraj dubového lesa na zsz. svahu kóty 371 nad cestou nad potokom Bieň jv. od sedla Stráže (Letz 9. 10. 2016*). Podľa Futáka (1943) častý druh v južnej časti pohoria v dubových lesoch, popri cestách aj na poliach. Gavurka, JZ 430 m, lesostep (Manica 1981).

Vicia tetrasperma: 6, 7. Veľká Stráž pri Zvolene, jz. svah (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah, 330 m (Májovský & Jurko 1958). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Vicia villosa: udával Futák (1943) ako dosť hojný druh v cerových lesoch v južnej časti pohoria medzi Zvolenom a Šášovským Podhradím. Výskyt sme

nepotvrdili; v súčasnosti je nám druh najbližšie známy zo súkromných políčkoch z južného Podpoľania (Ujházy ined.).

Vinca minor: 2. Stráž a Kováčová (Vlčko ined.). Futák (1943) udával ako dosť vzácny druh v lesoch (Stráž pri Zvolene a i.). Malá Stráž a Bienska dolina (Manica 1981).

Vincetoxicum hirundinaria: 4. Podľa Futáka (1943) bežný druh v dubových lesoch a suchých krovinatých stráňach v celom území. Veľká Stráž, jz. svah (Manica 1981). Skalnatá lesostep vrchov Gavurka a Veľká Stráž (Manica 1993).

Viola arvensis: 3, 4, 7, 9, 11. Veľká Stráž pri Zvolene, jv. svah (Májovský & Jurko 1958).

Viola canina: 6, 7 (Letz 1. 5. 2013*), 10. Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Viola hirta: 6, 7, 8 (Letz 14. 4. 2009*). Veľká Stráž, jv. svah (Manica 1981).

Viola odorata: Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Viola reichenbachiana: 2. Gustávka, mokrade pod v. bázami Veľkej Stráže (Manica 1981). Veľká Stráž, ssv. svah, 291 m n. m. (Vlčko et al. 2004).

Viola riviniana: 1, 2, 6 (jelšový les pri potoku vedľa lúky, Letz 1. 5. 2013*), 7. Malá Stráž, Bienska dolina (Manica 1981).

Viola tricolor: 4 (Letz 8. 5. 2007*). Veľká Stráž, j. svah (Manica 1981).

Viola pilosa: Bienska dolina (Vlčko ined.).

Xanthium albinum: Futák (1943) iba prevzal starší Freynov všeobecne lokalizovaný údaj z okolia Zvolena, s poznámkou, že vyžaduje potvrdenie.

Xanthium spinosum: Turová – Grúň, úpätie, kde ležia svine na paši (Futák, júl 1934 ined.).

Xanthoxalis dillenii: 9*, 11*. Z polí v okolí Zvolena tento druh uvádzal aj Manica (1981).

Xanthoxalis stricta: 2. Malá Stráž (Manica 1981).

Podakovanie

Ďakujeme recenzentom za všetky cenné pripomienky, ktorými prispeli ku skvalitneniu rukopisu. Práca bola podporená projektom VEGA 2/0008/13.

Literatúra

Bažány, M. 2012. Vývoj druhového zloženia fytocenóz dubových lesov Javoria. Bakalárska práca, msc., depon. in Fakulta ekológie a environmentalistiky TU, Zvolen.

Benčaťová, B. & Ujházy, K. (eds) 1998. Floristický kurz Zvolen 1997. Technická univerzita vo Zvolene.

Eliáš, P. jun., Dítě, D., Kliment, J., Hrivnák, R. & Feráková, V. 2015. Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). Biologia 70: 218–228.

- Freyn, J. 1872. Beitrag zur Flora Ober-Ungarns. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien 22: 341–354.
- Futák, J. 1943. Kremnické hory. Štúdia geobotanicko-floristická. Matica slovenská, Turčiansky sv. Martin.
- Futák, J. 1980. Fytogeografické členenie. In Mazúr, E. (ed). Atlas Slovenskej socialistickej republiky. Slovenská akadémia vied a Slovenský ústav geodézie a kartografie, Bratislava. p. 88, mapa VII/14.
- Goliašová, K., Michalková, E. & Mráz, P. 2008: *Campanula* L. In Goliašová, K. & Šipošová, H. (eds). Flóra Slovenska VI/1. Veda, Bratislava. p. 239–349.
- Hrabovec, I. 1998. Významné dielo neznámeho botanika. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 20: 50.
- Hrabovec, I. & Šipošová, H. 2010. Schwarzmann, Ján Nepomuk. In Vozárová, M. & Šipošová, H. (eds). Osobnosti botaniky na Slovensku. Veda, Bratislava. p. 468.
- Káčer, Š. (ed.) 2005. Digitálna geologická mapa Slovenska v mierke 1: 50 000. URL: <http://www.geology.sk/new/en/node/1420>.
- Košťál, J., Eliáš, P. jun., Vojteková, H. & Dítě, D. 2013. *Gagea bohemica* in Slovakia: 1. Taxonomy and distribution. Hacquetia 12/1: 165–171.
- Letz, D. R., Hrivnák, R. & Slezák, M., 2013. Zaujímavé nálezy ruderálnych, segetálnych a zavlečených cievnatých rastlín z územia stredného Slovenska II. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 35: 127–139.
- Manica, M. 1975. Rozšírenie niektorých xerothermných rastlín v okolí Zvolena. Biológia, Bratislava 30: 795–797.
- Manica, M. 1976. Poznámky k flóre okresu [Zvolen]. Krásky Slovenska 53/5: 220–222.
- Manica, M. 1981. Flóra územia školského lesného podniku VŠDL Zvolen a jej vzťahy k flóram okolitých pohorí. Kandidátska dizertačná práca, msc., depon. in Katedra fytoľógie Lesníckej fakulty Technickej univerzity Zvolen. 77 p. + príloha 142 p.
- Manica, M. 1983. Výskyt a šírenie sa niektorých xerothermofytov do Zvolenskej a Slatinskej kotliny. Acta Fac. Univ. Forest. Zvolen 25: 43–51.
- Manica, M. 1993. Xerothermofyty skalných útvarov na území Školského lesného podniku Technickej univerzity vo Zvolene. Acta Fac. Univ. Forest. Zvolen 35: 39–49.
- Manica, M. 2004. Xerothermofyty v okolí Zvolena a cesty ich šírenia na stredné Slovensko. Acta Fac. Univ. Forest. Zvolen 46: 11–21.
- Marčák, Š. 1957. Posúdenie pôd v niektorých fytocenózach dubín z hľadiska mikrobiologického. Diplomová práca, msc., depon. in Lesnícka fakulta Technickej univerzity Zvolen.
- Marhold, K. (ed.), Goliašová, K., Hegedúšová, Z. et al. 1998. Paprad'orasty a semenné rastliny. In Marhold, K. & Hindák, F. (eds). Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava. p. 333–687.
- Mazúr, E. & Lukniš, M. 1978. Regionálne geomorfologické členenie SSR. Geogr. Čas. 30: 101–125.
- Májovský, J. & Jurko, A. 1958. Xerothermné spoločenstvo s *Festuca pseudodalmatica* a jeho syngenetické štádiá v doline Hrona. Acta Fac. Rerum Nat. Univ. Comenianae, Bot. 2 (1957): 285–311.
- Medvecká, J., Kliment, J., Májeková, J., Halada, L., Zaliberová, M., Gojdičová, E., Feráková, V. & Jarolímek, I. 2012. Inventory of the alien flora of Slovakia. Preslia. 84: 257–309.
- Molnár, V. A. 2007. Kitaibel Pál élete és öröksége. Kitaibel kiadó, Biatorbágy. 216 p.
- Pišová, N. 2011. Vplyv vybraných charakteristík reliéfu na vegetáciu v NPR Boky. Diplomová práca, msc., depon. in Fakulta ekológie a environmentalistiky TU, Zvolen.

- Slezák, M., Hrivnák, R., Letz, D. R., Blanár, D., Turis, P. & Turisová, I. 2011. Zaujímavé nálezy ruderálnych, segetálnych a zavlečených cievnatých rastlín z územia stredného Slovenska. Bull. Slov. Bot. Spoločen. 33: 161–172.
- Slezák, M., Letz, D. R., Hrivnák, R., Vlčko, J., Turis, P. & Blanár, D. 2012. Aktuálne poznatky o výskyte niektorých zriedkavejších cievnatých rastlín na území stredného Slovenska. Bull. Slov. Bot. Spoločen. 34: 19–44.
- Suza, J. 1933. Dôležitá lokalita teplobytne kvéteny u Zvolene na Slovensku. Věda Přír. 14: 217–218.
- Ujházy, K. & Hrivnák, R. 1998. Súčasná vegetácia alúvia Hrona vo Zvolene II. p. 29–35. In: Benčať, T., Gregor, M. (eds). Krajinná a vegetačná štruktúra Zvolenskej kotliny. TU vo Zvolene.
- Vlčko, J., Kochjarová, J., Hrivnák, R. & Ujházy, K. 2004. Výskyt taxónov *Scilla bifolia* agg. v širšom okolí Zvolena a Banskej Bystrice. p. 86–95. In: Turisová, I. & Prokešová, R. (eds). Ekologická diverzita Zvolenskej kotliny. Lesnícky výskumný ústav, Zvolen.
- Vlčko, J. & Manica, M. 1989. Vstavačovitě rastliny v južnom predhorí Kremnických vrchov. Bull. Slov. Bot. Spoločen. 11: 39–44.
- Vozárová, M. 2010. Freyn, Josef František. In Vozárová, M. & Šípošová, H. (eds). Osobnosti botaniky na Slovensku. Veda, Bratislava. p. 151.

Ján Futák a jeho prínos pre vznik diela Flóra Slovenska

Ján Futák and his contribution to the birth of the work Flora of Slovakia

KORNÉLIA GOLIAŠOVÁ

Botanický ústav Slovenskej akadémie vied, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava,
kornelia.goliasova@savba.sk

Abstract: The paper presents the contribution of Ján Futák to the initiation and his primacy in editing first three volumes of the series Flora of Slovakia.

Key words: Ján Futák, Flora of Slovakia

Doc. Ján Futák sa do dejín slovenskej botaniky zapísal nielen ako uznávaný vedec v odboroch systematika a taxonómia vyšších rastlín, vynikajúci florista a fytogeograf, historik botaniky, ochranca prírody, ale najmä ako autor koncepcie a prvý editor viacväzkového diela Flóra Slovenska.

Výsledky výskumu flóry Slovenska zhrnul vo viacerých publikovaných príspevkoch a rukopisných prácach, ktoré boli dlhé roky jedným zo základných prameňov pri spracovaní jednotlivých druhov do diela Flóra Slovenska.

Výskum flóry Slovenska má bohatú históriu. Staršie historické publikácie (z druhej polovice 18. storočia až prvej polovice 20. storočia) mali zväčša regionálny charakter. Floristickému výskumu sa venovali najmä osvetení vzdelanci svojej doby – kňazi, lekári a učitelia. Medzi najvýznamnejších autorov, ktorí uverejnili poznatky o rastlinstve nášho územia, patrili Stephan Endlicher (v diele Flora Posoniensis z r. 1830), Fridrich Hazslinszky, Jozef Ľudovít Holuby (napr. v práci Flora des Trencsiner Comitatus z r. 1888), Andrej Kmeť, Samuel Kupčok, Stephan Lumnitzer (v diele Flora Posoniensis z r. 1791), Nikolaus Szontagh (napr. v Enumeratio plantarum phanerogamicarum et cryptogamicarum vascularium comitatus Arvensis in Hungaria z r. 1863), Dionýz Štúr, Izabela Textorisová, Pavol Vitkay, Václav Vraný, Georg Wahlenberg, a mnohí iní. Snaha o spracovanie celej kveteny Slovenska má svoju tradíciu, vyplynula z histórie slovenského národa a je tesne spätá s kvetenou uhorských krajín. Doteraz ojedinelým dielom bola Reussova Května Slovenska z r. 1853, ktorá si zasluhuje naše uznanie, hoci po odbornej stránke bolo v nej veľa nedostatkov.

Až po vyše sedemdesiatich rokoch vyšla v r. 1924–1925 Jávorkova Magyar Flóra (Flora Hungarica), ktorá zahŕňa poznatky o rastlinách celého Uhorska a obsahuje teda veľa údajov o rozšírení rastlín aj z nášho územia. Neskôr sa o rozvoj botanického výskumu zaslúžili najmä českí botanici Karel Domin,

Josef Podpěra, František Polívka, Josef Dostál a ďalší. Ucelenejší prehľad o zastúpení a rozšírení druhov aj na Slovensku (nie vždy presne a správne) uvádza Dominom a Podpěrom spracovaný Kľúč k úplnej kvetene republiky Československé (z r. 1928) a Dostálova Květena ČSR (z r. 1948–1950).

Druhá polovica 20. storočia si vyžiadala iný prístup a novú revíziu výskumu kveteny s cieľom získať nové vedecké poznatky o druhovom spektre, variabilite, biológii a rozšírení cievnatých rastlín. Po 101 rokoch od vyjdenia prvej Květny Slovenska sa za účasti botanikov z celého bývalého Československa v dňoch 8. až 9. marca 1954 konala Konferencia o prípravných prácach na vydávaní veľkej Kveteny Slovenska v Smoleniciach, ktorá postavila pred slovenských botanikov veľmi vážnu a zásluhnú úlohu – spracovať a vydať samostatnú Kvetenu Slovenska. Konferencia mala pracovný ráz, v príspevkoch, diskusiách a uzneseniach sa zdôraznila dôležitosť a význam vydávania „Kveteny“ pre rozvoj vedy a pre prax, schválila sa koncepcia jej prípravy a tvorby a vytýčili sa základné úlohy. Predsedom konferencie bol Ján Martin Novacký a prípravné práce sa zverili doc. Jánovi Futákovi. Pod jeho vedením sa zriadila Komisia pre vydávanie Kveteny Slovenska s členmi (poprednými vedeckými pracovníkmi) Jánom Michalkom (tajomníkom), Jánom Martinom Novackým, Deziderom Magicom, Jozefom Májovským, Olegom Grebenščikovom, Vítom Bojňanským a Eugenom Schidlayom. Komisia rozbehla rozsiahle prípravné práce s výzvou k spolupráci širokého okruhu pracovníkov znalcov slovenskej flóry. Počiatočným základom bol celoživotný bibliografický a dokumentačný materiál prof. K. Domina a inventarizácia dovtedajších výsledkov. Následne bolo potrebné:

- skompletizovať botanickú Bibliografiu k flóre ČSR,
- založiť a dopĺňať kartotéku (neskôr databázu) o výskyte taxónov (okrem Dominovho dokumentačného materiálu sa údaje získavali vlastným výskumom v teréne, excerpciou dostupnej literatúry a revíziou herbárov),
- zakladať a budovať herbárové zbierky (SAV, SLO, BRA), pričom významným podielom v r. 1956 prispeli pracovníci múzeí počas aktivity *Floristická akcia* (vyhlásenej ako odborne vedená činnosť profesionálnych aj amatérskych botanikov, v rámci ktorej sa zbieral dokladový botanický materiál z celého územia Slovenska a zhromažďoval sa dokumentačný materiál potrebný k vedeckému zhodnoteniu slovenskej kveteny).

Žiadúce bolo ďalej:

- kompletizovať botanickú literatúru, pričom sa knižný fond výrazne doplnil o vzácne a unikátne práce zásluhou najmä doc. Futáka,

– pripraviť harmonogram vydávania jednotlivých zväzkov po taxonomických skupinách v edícii Flóra Slovenska.

Ján Futák stál nielen pri zrode edície, ale bol aj editorom prvých dvoch zväzkov, spolueditorom tretieho zväzku a autorom viacerých rodov. V spolupráci s J. Dostálom vypracoval základné morfológické termíny a navrhol a zdôvodnil hranice fytogeografického členenia Slovenska – obidve časti sú publikované v I. zväzku Flóry Slovenska. Základom spracovania ďalších zväzkov bol botanický klasifikačný systém (poradie čeľadí), ktorý pre potreby Flóry Slovenska spracoval František Antonín Novák (tiež publikovaný v I. zväzku tohto diela). Na všetky počiatočné čeľade a rody tohto systému vypracoval Ján Futák rozpis spracovania na konkrétnych autorov. Návazne spracoval Smernice pre spracúvanie Flóry Slovenska, z ktorých vyplývalo, že charakteristika čeľadí mala byť založená na rastlinnom materiáli z celkového areálu rodov v nich zastúpených. Opisy rodov, druhov a vnútrodrohových taxónov mali zohľadňovať variabilitu na území Slovenska. Ilustrácie sa mali kresliť podľa živého rastlinného materiálu a mapy rozšírenia spracúvať bodovou metódou (až neskôr sa pristúpilo k spracovaniu metódou sieťového mapovania). K interným odborným a vedeckým pracovníkom sa požívali externí (väčšinou českí) spolupracovníci, špecialisti erudovaní na jednotlivé taxonomické skupiny. Ján Futák ako autor si však vyberal a spracoval obtiažnejšie a rozsiahlejšie taxonomické skupiny a pre územie Slovenska opísal viacero nových taxónov.

Výskum na Botanickom ústave bol spočiatku organizovaný v rámci štátneho hospodárskeho plánu a flóra Slovenska sa riešila ako čiastková úloha štátnej úlohy *Rastlinstvo karpatskej oblasti, jeho vývoj, ochrana a využitie*. Z edície Flóra Slovenska ako prvé vyšli publikácie Bibliografia k flóre ČSR (Futák & Domin 1960), Flóra Slovenska I – Všeobecná časť (Futák 1966). Najskôr boli spracované nahosemenné rastliny (rady *Lycopodiales* – *Ephedrales*), ktoré vyšli v II. zväzku (Futák 1966) a prvé čeľade krytosemenných rastlín (rady *Magnoliales* – *Polygalales*) boli spracované v III. zväzku (Futák & Bertová 1982). Nakoľko bol Ján Futák členom helsinského organizačného výboru pre vydávanie mapovania flóry Európy, poznatky o distribúcii rastlinných taxónov na Slovensku, získané v rámci prípravy Flóry Slovenska, sa aj jeho zásluhou premietli do celoeurópskych diel *Flora Europaea* a *Atlas Florae Europaeae* (spoluautorsky prispel do prvých 5 zväzkov).

Vydjania III. zväzku Flóry Slovenska (v r. 1982) a jeho ocenenia Cenou SAV za vedeckovýskumnú činnosť (v r. 1983) sa žiaľ doc. Futák už nedožil. Svojim celoživotným úsilím a prácou vybudoval však pevnú základňu pre pokračovanie v započatom diele.

Spracovanie taxónov a vydávanie Flóry Slovenska dodnes zastrešuje Botanický ústav SAV. Výskum kveteny bol začlenený do flórových projektov a postupne sa zameriaval nielen na územie Slovenska, ale (pri vybraných polymorfných systematických skupinách) aj na celú karpatsko-panónsku oblasť, Alpy a iné teritória. Aktualizovali sa Smernice pre spracúvanie Flóry Slovenska a pre zahraničných užívateľov sa doplnila anglická verzia určovacích kľúčov. V dnešnej dobe sa akceptujú súčasné fylogenetické prístupy k botanickej klasifikácii s novým taxonomickým vymedzením čeľadí a rodov. Ostatný zväzok *Flóra Slovenska* VI/4 vyšiel v r. 2016 už ako 16. knižná publikácia edície, v súčasnosti sa pripravuje zväzok VI/2 (1. časť). Cieľom riešiteľov Flóry Slovenska (podľa prijatého harmonogramu vydávania v nadchádzajúcom období) je okrem už pripravovaného zväzku spracovať ešte zväzok VI/2 (2. a 3. časť) a triedu jednoklíčnych rastlín (zväzok VII/1–3).

PodĎakovanie

Práca bola podporená projektom VEGA 2/0008/13.

Literatúra

- Bertová, L., Futák, J., Hlavaček, A., Hostička, M., Chrtek, J., Jasičová, M., Kmeťová, E., Křísa, B., Osvačilová, V., Zahradníková, K. & Zelený, V. 1982. *Magnoliales – Polygalales*. In Futák, J. & Bertová, L. (eds.), *Flóra Slovenska* III. Veda, Bratislava. p. 1–608.
- Dostál, J. 1966. Morfologická terminológia. In: Futák, J. (ed.), *Flóra Slovenska* I. Veda, Bratislava. p. 1–532.
- Futák, J. & Domin, K. 1960. Bibliografia k flóre ČSR do r. 1952. Veda, Bratislava.
- Futák, J., Jasičová, M. & Schidlay, E. 1966. *Pteridophyta, Coniferophytina*. In Futák, J. (ed.): *Flóra Slovenska* II. Veda, Bratislava. p. 1–350.

Taxóny spojené s menom Jána Futáka

Taxa associated with the name of Ján Futák

PAVOL MEREĎA ml.¹, VIERA FERÁKOVÁ¹, KORNÉLIA GOLIAŠOVÁ¹, IVA HODÁLOVÁ¹,
MARIÁN PERNÝ², HELENA ŠÍPOŠOVÁ¹

¹Botanický ústav Slovenskej akadémie vied, Dúbravská cesta 9, SK-84523 Bratislava, Slovensko,
pavol.mereda@savba.sk, viera.ferakova@savba.sk, kornelia.goliasova@savba.sk,
iva.hodalova@savba.sk, helena.siposova@savba.sk

²Žibritov 29, SK-96301, Slovensko, marian.perny@gmail.com

Abstract: Ján Futák (1914 – 1980) was a leading Slovak field botanist and plant taxonomist of the 20th century. He contributed most significantly to the formation of the multivolume work "Flóra Slovenska" [*Flora of Slovakia*] and edited or coedited its first three volumes. With his rich botanical activities Futák indelibly entered into the history of nature conservation, as well as regional and nationwide floristic and phytogeographical research of vascular plants of Slovakia. He focused mainly on the study of medicinal and phytogeographically important plants. For the publication *Flora of Slovakia* he prepared accounts of several taxonomically difficult groups, such as the class *Lycopodiopsida*, the genera *Aquilegia*, *Anemone*, *Botrychium*, *Caltha*, *Clematis*, *Delphinium*, *Equisetum*, *Helleborus*, *Linum*, *Pulsatilla*, and *Ranunculus*. Futák's name is associated with nine taxa of vascular plants (in brackets the year of their valid publication, in the case of *Sorbus* species the year of effective publication): *Lotus corniculatus* subsp. *slovacus* f. *futakii* Žertová (1960), *Sorbus futakiana* Kárpáti (1966, nom. inval.), *Sorbus joannis* Kárpáti (1966, nom. inval.), *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* Chrtková (1983), *Pulsatilla subslavica* Futák ex Goliašová (1985), *Saxifraga moschata* var. *dominii* (Soó emend. Pawłowska) Futák (1985), *S. moschata* var. *kotulae* (Pawłowska) Futák (1985), *Senecio* ×*futakii* Hodálová (1996), and *Epipactis futakii* Mered'a et Potůček (1998). Despite the above mentioned facts it is surprising that Futák did not actually describe any taxon himself. For three taxa (*P. subslavica*, *S. moschata* var. *dominii*, *S. moschata* var. *kotulae*) he invented a name or taxonomic category. However, these names were in fact published by other authors. Six remaining taxa were described in Futák's honour. The paper summarizes the current knowledge (nomenclature, evolutionary relationships, taxonomic status, diagnostic characters, ecology, distribution, importance, and protection) on all nine taxa associated with the name of Ján Futák.

Key words: *Epipactis*, Ján Futák, *Lathyrus*, *Lotus*, *Pulsatilla*, *Saxifraga*, *Senecio*, *Sorbus*.

Úvod

Doc. Ján Futák, CSc. (1914–1980) patrí k popredným floristom a rastlinným taxonómom Slovenska 20. storočia. Najvýznamnejšie sa pričínal o vznik mnohovýznamného diela *Flóra Slovenska*, pričom prvé dva zväzky editoval (Futák 1966a, 1966b) a pri treťom, dokončenom až po jeho smrti, bol spolueditorom (Futák & Bertová 1982). Svojou bohatou botanickou činnosťou sa nezmazateľne zapísal do dejín ochrany prírody, ako aj regionálneho

a celoštátneho floristického a fytogeografického výskumu cievnatých rastlín na Slovensku. Venoval sa najmä štúdiu liečivých a fytogeograficky významných rastlín a pre Flóru Slovenska spracoval o. i. viacero taxonomicky obťažných skupín, napr. triedu *Lycopodiopsida*, rody *Aquilegia* L., *Anemone* L., *Botrychium* Sw., *Caltha* L., *Clematis* L., *Delphinium* L., *Equisetum* L. (incl. *Hippochaete* Milde), *Helleborus* L., *Linum* L., *Pulsatilla* Mill. či *Ranunculus* L. S menom Jána Futáka je spojených 9 taxónov cievnatých rastlín (v zátvorke je uvedený rok ich platného, pri jarabinách účinného, uverejnenia): *Lotus corniculatus* subsp. *slovacus* f. *futakii* Žertová (1960), *Sorbus futakiana* Kárpáti (1966, nom. inval.), *Sorbus joannis* Kárpáti (1966, nom. inval.), *Lathyrus nisolia* subsp. *futakii* Chrtková (1983), *Pulsatilla subslavica* Futák ex Goliašová (1985), *Saxifraga moschata* var. *dominii* (Soó emend. Pawłowska) Futák (1985), *S. moschata* var. *kotulae* (Pawłowska) Futák (1985), *Senecio* × *futakii* Hodálová (1996) a *Epipactis futakii* Mered'a et Potůček (1998). Napriek jeho bohatej taxonomickej práci a skutočnosti, že s jeho menom je spojených 9 mien organizmov je pomerne prekvapivé, že sám autor žiaden taxón reálne neuverejnil. Pre tri taxóny (*Pulsatilla subslavica*, *Saxifraga moschata* var. *dominii*, *S. moschata* var. *kotulae*) Futák síce meno, resp. taxonomickú úroveň navrhol, platne však tieto mená uverejnili až iní autori; zvyšných 6 taxónov bolo opísaných na jeho počesť. V príspevku v chronologickom poradí bližšie predstavujeme uvedené taxóny, a to najmä z pohľadu najnovších poznatkov.

Taxóny opísané na počesť Jána Futáka boli botanickej verejnosti prvýkrát zosumarizované na prednáške, ktorá odznela na 8. zjazde Slovenskej botanickej spoločnosti v Piesočnej pri Moravskom Sv. Jáne v roku 2004 (cf. Šípošová et al. 2004).

Metodika

Označenie „Kód“ sa vzťahuje na Medzinárodný kód nomenklatúry rias, húb a rastlín prijatý na kongrese v Melbourne v roku 2011 (McNeill et al. 2012). Akronymy herbárových zbierok sú v súlade s prácou Holmgren et al. (1990). Rozšírenie taxónov a čísla okresov a podokresov uvádzame podľa zásad fytogeografického členenia Slovenska (Futák 1980), svetové strany skratkami: S (sever), J (juh), V (východ), Z (západ). Meno „Mered'a“ (použité pri názvoch taxónov a citovaní literatúry) sa vzťahuje na Mered'u mladšieho (Mered'a ml.). Konkrétne hodnoty (stavy) diakritických znakov uvádzame len pri tých taxónoch, ktoré sme študovali priamo v teréne, pri ostatných taxónoch uvádzame len odkazy na príslušnú literatúru.

Výsledky a diskusia

1. *Lotus corniculatus* subsp. *slovacus* f. *futakii* Žertová (1960)

Súčasná vedecké meno: *Lotus borbasii* var. *futakii* (Žertová) Borsos in Soó, Acta Bot. Acad. Scient. Hung. 10: 370, 1964.

Slovenské meno: ľadenec Borbášov Futákov.

Bazionymum: *Lotus corniculatus* subsp. *slovacus* f. *futakii* Žertová, Ochr. Přír. (Prague) 15: 138, 1960.

Holotyp: Slovensko, Kováčovské kopce, Kamenica nad Hronom, juhozápadne orientované trávnaté stráne nad obcou, 180 m n. m. (Žertová 13. 5. 1958 PR).

Nomenklatorická poznámka. Pri uverejnení kombinácie „*Lotus borbasii* var. *futakii* (Žertová) Borsos“ v práci Soó (1964: 370) bolo miesto platného uverejnenia bazionymu nesprávne citované ako „Žertova Preslia 33: 34, 1961“, namiesto „Žertová, Ochr. Přír. (Prague) 15: 138, 1960“. Podľa čl. 41.6 Kódu napriek tomu ide o platné uverejnenie kombinácie. Platne však nebola doposiaľ uverejnená kombinácia „*L. borbasii* f. *futakii*“, ktorú citujú Fischer et al. (2008: 581), nakoľko toto jej použitie nespĺňa podmienky platného uverejnenia podľa čl. 41.5 Kódu.

Príbuzenské vzťahy a status. *Lotus borbasii* Ujhelyi patrí do taxonomicky komplikovanej a ešte stále nedostatočne prebádanej skupiny *L. corniculatus* agg., ktorú tvorí okrem tetraploidného *L. corniculatus* L. ešte ca 14 (v súčasnosti ± akceptovaných) diploidných druhov (Degtjareva et al. 2008). Z našich druhov patria do tejto skupiny *L. borbasii*, *L. corniculatus* a *L. tenuis* Waldst. et Kit. ex Willd. (syn. *L. glaber* Mill.). V minulosti sa sem začleňoval aj náš štvrtý druh ľadenca, *L. uliginosus* Schkuhr (cf. Grant & Small 1996), podľa najnovších výskumov však patrí do inej, geneticky vzdialenejšej skupiny (Degtjareva et al. 2008).

Príbuzenské vzťahy ako aj rozlišovanie druhov v skupine *L. corniculatus* agg. nie sú doposiaľ (najmä molekulárnymi markermi) bližšie preskúmané. Samotný druh *L. borbasii* spočiatku A. Žertová (vydatá Chrtková) hodnotila ako poddruh *L. corniculatus* subsp. *slovacus* Žertová a recentne takéto hodnotenie pripúšťajú ako správne napr. Fischer et al. (2008: 581). Rozlišovanie *L. borbasii* a *L. corniculatus* na druhovej úrovni [ku ktorému sa neskôr priklonila aj Žertová (cf. Ball & Chrtková-Žertová 1968) a akceptuje ho veľká väčšina súčasných autorov] sa však zdá byť oprávnené, keďže tieto dva taxóny vykazujú viacero odlišností v morfológii, ekológii a čase kvitnutia, ich krížence sa v prírode nevyskytujú (cf. Chrtková 1988b: 352) a nemajú ani zhodný genóm. Výskumy totiž ukázali, že *L. corniculatus* je alopolyloidným derivá-

tom, na vzniku ktorého sa podieľalo viacero druhov. Na jednej strane to bol diploidný druh *L. uliginosus* a na druhej jeden alebo viac druhov z diploidných taxónov skupiny *L. corniculatus* agg. (vrátane *L. borbasii*, či *L. tenuis*; Grant & Small 1996, Ferreira & Pedrosa-Harand 2014).

Otázne je taxonomické hodnotenie prítomnosti, resp. absencie odenia v skupine *L. corniculatus* agg. Holé aj chlpaté morfortypy sú známe pri viacerých druhoch tejto skupiny a bývajú odlišované na úrovni variety alebo formy. Žertová pri *L. borbasii* hodnotila odchýlku v tomto znaku spočiatku ako formu (Žertová 1960, 1961a, b, Chrtěk & Žertová 1965), neskôr ako varietu (Chrtková 1988b, 1995). Väčšina iných autorov tieto odchýlky taxonomicky nezohľadňuje. Výnimkou je publikácia autorov Fischer et al. (2008: 581), kde sa taxón *futakii* uvádza ako „takmer holá forma“ (pozri „Zaujímavosti“).

Diagnostické znaky. V rámci druhu *L. borbasii* je var. *futakii* ľahko rozpoznateľná. Označujú sa ňou jedince druhu s holými byľami, listami a kalichom (holé jedince majú tiež svetlejšie kvety), zatiaľ čo rastliny dlho bielo hodvábne chlpaté reprezentujú nominálnu varietu *L. borbasii* var. *borbasii* (Žertová 1960). Borsos (1966: 264), ako aj Fischer et al. (2008: 581), charakterizujú varietu *L. borbasii* var. *futakii* oproti Žertovej o niečo širšie, ako „± holú“, resp. „takmer holú“ varietu, resp. formu. Prítomnosť/absencia odenia je pri jednotlivých jedincoch druhu konštantný znak a nemení sa ani v kultúre (Žertová 1961b: 176). V prípade, že je odenie na rastline prítomné, je však jeho hustota značne variabilná (cf. Hodálová et al. 1996: 23) a varíruje v závislosti od stanovišťa (hustota odenia sa spravidla zväčšuje pri stúpajúcej intenzite osvetlenia/oslnenia), ako aj od ontogenetického štádia (Žertová 1961b: 176).

Problematickejšie je rozpoznanie samotného druhu *L. borbasii* [syn. *Lotus corniculatus* subsp. *slovacus*, *L. degenii* Ujhelyi; v starších floristických prácach zo Slovenska a pred štúdiom Ujhelyiho a Žertovej sa nesprávne označoval ako *Lotus corniculatus* subsp. *major* auct. non (Scop.) Hayek]. Tento diploidný druh ($2n = 12$) je podobný viacerým iným zástupcom skupiny *L. corniculatus* agg., z našich druhov najmä tetraploidnému ($2n = 24$) *L. corniculatus* a čiastočne aj diploidnému ($2n = 12$) *L. tenuis*. Okrem ploidnej úrovne sú medzi týmito tromi druhmi rozdiely aj vo viacerých (najmä kvantitatívnych) morfologických znakoch, v čase kvitnutia a v ekologických nárokoch. *Lotus borbasii* rastie na xerothermných stráňach, *L. tenuis* je viazaný na (sub)halofilné nížinné a pahorkatinové biotopy a *L. corniculatus* má širokú ekologickú amplitúdu s ťažiskom výskytu v mezofilných nížinných až horských travinno-bylinných biotopoch, pričom vystupuje aj do vysokohorských polôh (cf. Žertová 1961a, b, Chrtková 1988b, 1995).

Ekológia. *Lotus borbasii* var. *futakii*, podobne ako nominálna varieta, rastie na rôznych xerothermných stanovištiach, ako sú teplomilné travinno-bylinné porasty, lesostepi, agátiny a okraje viníc, väčšinou na vápencoch, dolomitoch, andezitoch, sprašiach a pieskoch, v nížinnom až pahorkatinnom vegetačnom stupni (Žertová 1961a, b, Chrtková 1988b, 1995).

Areál. *Lotus borbasii* má ilýrsko-panónske rozšírenie. Uvádza sa z krajín bývalej Juhoslávie (Hercegovina, Chorvátsko, Slovinsko; Žertová 1961b: 180, Kliment 1999: 223), Maďarska (okolie Šopronu, Zadunajské stredohorie, Börzsöny; Chrtek & Žertová 1965, Bartha et al. 2015: 154; typovou lokalitou je vrch Hármashatárhegy v Budai-hegység pri Budapešti) a ako výrazný teplomilný element zasahuje na severe do panónskej oblasti východného Rakúska (Burgenland, okolie Viedne, Dolné Rakúsko; Fischer et al. 2008), južnej Moravy (Chrtková 1995) a južného Slovenska (Chrtková 1988b, Kliment 1999: 223). Holé (resp. takmer holé) jedince taxónu (t. j. *L. borbasii* var. *futakii*) sa uvádzajú z Rakúska, Moravy, Slovenska a Maďarska (Žertová 1961b: 181; Chrtek & Žertová 1965), spravidla však bez konkrétnych lokalít.

Rozšírenie na Slovensku. *Lotus borbasii* sa vyskytuje vo fytogeografických okresoch Devínska Kobyla, Malé Karpaty, Podunajská nížina, Burda, Ipel'sko-rimavská brázda (všetko Chrtková 1988b), Považský Inovec [Hlohovec, PR Sedliská (Feráková 2012 not.); obec Záhrada (Košťál & Vojteková 2014)] a na Východoslovenskej nížine (vrch Tarbucka; cf. Kliment 1999). Holé jedince druhu (*L. borbasii* var. *futakii*) boli na našom území doposiaľ zaznamenané len v populáciách nominátnej variety (Feráková hoc loco), súhrnné spracovanie ich rozšírenia však nebolo zatiaľ zverejnené a predstavujeme ho v našom príspevku po prvýkrát. Na spoločných lokalitách sa *L. borbasii* var. *futakii* takmer vždy vyskytuje v oveľa menšom počte jedincov ako nominálna varieta (Žertová 1961b: 178; Feráková hoc loco). Najväčšie zastúpenie holých jedincov bolo u nás pozorované na Devínskej Kobyle, pričom na lokalite „Devín, opustený kameňolom na JZ svahu“ sa vyskytovali (v populácii nízkeho drobnolistého morfortypu *L. borbasii*) v rovnakom kvantitatívnom zastúpení obe variety (Zajacová 1963: 402). Varieta *L. borbasii* var. *futakii* bola doposiaľ u nás zaznamenaná na nasledovných lokalitách:

1. Kamenica nad Hronom a Kováčov, viaceré lokality v okolí, vrátane lokality typu (Žertová 1960, 1961b: 178, Májovský 1962 SLO, Porubská et Zahradníková 1966 SAV). 5. Bratislava-Devínska Nová Ves, Krpáč, SZ od závodu Technické sklo (Feráková 1973 SLO). – Bratislava-Devínska Nová Ves, Štokeraevská vápenka (Hodálová et al. 1996: 23). – Bratislava-Devínska Nová Ves, J od Sandbergu (Zajacová 1960 SLO). – Bratislava-Devínska Nová

Ves, Sandberg (Feráková et al. 2013 not.). – Bratislava-Devín, Waitov lom (Letz 1994 SAV). – Bratislava-Devín, nad kameňolomom situovaným na SZ okraji mestskej časti (Zajacová 1960 SLO, Žertová 1961b: 178). – Bratislava-Devín, JZ svah nad mestskou časťou (Žertová 1961b: 178). – Bratislava-Devín, Merice (Schwarzová 1972 SLO, Feráková 2013 not.). – Bratislava-Devín, V od mestskej časti, J svah (Žertová 1961b: 178). **6.** Jasová, pasienok (Májovský 1958 SLO). – Gbelce, Drieňová hora (Žertová 1961b: 178, Feráková 1963: 392). – Mužla, Belianske kopce, J svah S od obce (Žertová 1961b: 178). – Kamenný Most [Májovský 1958 fytocenologický zápis (ut Kamenné Ďarmoty), in Zajacová 1961: 51, Májovský et Činčura 1959 SLO]. **11.** Hlohovec, PR Sedliská (Feráková 2012 not.).

Výskyt holých jedincov predpokladáme aj na nasledovnej lokalite druhu *L. borbasii*: **6.** Vrch Dank v Belianskych kopcoch (Svobodová et al. 2000: 23).

Význam a ochrana. Varieta *Lotus borbasii* var. *futakii* sa v červených zoznamoch v súlade s ich metodikou osobitne nerozlišuje. Pre druh *L. borbasii* sa uvádza u nás ohrozenosť v kategórii NT (takmer ohrozený; Eliáš et al. 2015). Silne ohrozený je v Rakúsku (Fischer et al. 2008), v Českej republike je v kategórii ohrozený a vzácný (C2r; Grulich 2012). Vzácnosť variety *L. borbasii* var. *futakii* bude ešte väčšia ako v prípade druhu, nakoľko táto varieta nevytvára samostatné populácie, nerastie na každej lokalite druhu a aj na spoločných lokalitách oboch variet sa takmer vždy vyskytuje oveľa zriedkavejšie ako nominálna varieta (cf. Žertová 1961b: 178, Fischer et al. 2008: 581).

Zaujímavosti. Na prelome 50-tych a 60-tych rokov 20. storočia sa výskumu *Lotus corniculatus* agg. venovalo vo svete viacero autorov (prehľad in Borsos 1966). Niekoľkí pracovali nezávisle na tejto problematike aj v strednej Európe a jedným z nich bol Futák (v herbárových zbierkach SAV sa nachádzajú viaceré jeho položky). Zhromaždený materiál, vrátane osobných poznámok, poskytol Futák na spracovanie Žertovej, ktorá v roku 1960 opísala taxón *L. corniculatus* subsp. *slovacus* a v rámci neho dve formy: f. *slovacus* a f. *futakii* (nazvanú z vďačnosti po Futákovi; Žertová 1960: 138). V rovnakom čase sa výskumom agregátu zaoberal aj maďarský botanik J. Ujhelyi, ktorý v roku 1960 nezávisle od Žertovej opísal rovnaký taxón, avšak na druhovej úrovni, ako *L. borbasii* (Ujhelyi 1960). O štyri roky neskôr uverejnila maďarská botanička O. Borsosová (zaoberajúca sa taktiež týmto agregátom) kombináciu, v ktorej formu f. *futakii* pričlenila k druhu *L. borbasii* a povýšila ju na úroveň variety (Borsos in Soó 1964). Tento koncept neskôr prevzala aj Žertová vo svojich prácach. Doc. J. Májovský bol ďalším z autorov, ktorí považovali problematiku agregátneho druhu *L. corniculatus* za nedoriešenú. Zadal ju preto V. Zajacovej

(vydatej Ferákovej) ako tému diplomovej práce, ktorej cieľom bolo štúdium ľadencových populácií na Devínskej Kobyle. Diplomantka tak druh *Lotus borbasii*, vrátane var. *futakii*, študovala nezávisle od vyššie menovaných autorov a svoje výsledky prezentovala v prácach Zajacová (1961, 1963).

2. *Sorbus futakiana* Kárpáti (1966, nom. inval.)

Súčasný vedecký meno: *Sorbus futakiana* Kárpáti in Németh, Acta Bot. Hung. 52: 384, 2010.

Slovenské meno: jarabina Futáková.

Holotyp: Považský Inovec, Lúka, medzi vrchom Ihelník a hradom Tematín, dolomitový podklad (Žertová, Futák et Kárpáti, 23. 8. 1961 BP, obr. 1).

Syn.: *Sorbus futakiana* Kárpáti 1966, nom. inval.

Nomenklatorická poznámka. Podľa čl. 40.1 Kódu Kárpáti v roku 1966 uverejnil meno neplatne, nakoľko spomedzi troch citovaných dokladových exemplárov vzťahujúcich sa na nový druh, nevybral žiaden ako typ (cf. Kovanda 1996). Typ druhu vybral až Németh (2010: 384), pričom meno, ako aj originálnu diagnózu pripísal Kárpátimu. Podľa čl. 46.2 Kódu tak meno platne uverejnil Kárpáti až v práci Németha (2010), hoci to bolo takmer 4 desaťročia po jeho smrti.

Príbuzenské vzťahy a status. *Sorbus futakiana*, ako aj nižšie uvedený druh *S. joannis* Kárpáti in Németh, sú hybridogénneho pôvodu a patria do skupiny *S. latifolia* agg., kam sa začleňujú všetky produkty hybridizácie medzi *S. aria* agg. a *S. torminalis* (L.) Crantz. Skupina *S. latifolia* agg. je tvorená dvomi okruhmi druhov: (1) druhy podobnejšie *S. aria* agg. (ca 52 druhov), (2) druhy podobnejšie *S. torminalis* (ca 16 druhov). *Sorbus futakiana* patrí do druhého okruhu, *S. joannis* do prvého (Warburg & Kárpáti 1968, Májovský 1992).

V rode *Sorbus* L. väčšina autorov akceptuje koncepciu, ktorá priznáva osobitné mená tým hybridogénnym typom, ktoré tvoria morfológicky homogénne a odlišiteľné jednotky, majú odlišné areály, sú reprodukčne izolované a produkujú geneticky identické potomstvo (tieto genetické línie sa spravidla rozmnožujú apomikticky; Lepší et al. 2008). V zmysle tejto koncepcie je potrebné chápať aj obe jarabiny pomenované po Futákovi (*S. futakiana* a *S. joannis*).

Sorbus futakiana ani *S. joannis* neboli na Slovensku od čias ich účinného uverejnenia podrobnejšie študované. Podľa publikovaných opisov je však zrejmé, že všetky druhy skupiny *S. latifolia* agg. vyskytujúce sa na Slovensku sú si morfológicky veľmi podobné. V budúcnosti bude preto potrebné morfometrickými metódami zistiť či existujú morfológické znaky, ktoré by tieto

Obr. 1. Holotyp *Sorbus futakiana* uložený v herbári BP.

Fig. 1. Holotype of *Sorbus futakiana* deposited in BP.

druhy spoľahlivo diferencovali. Nevyhnutné budú taktiež ďalšie chorologické, reprodukčné a genetické dáta, aby sa mohla vyriešiť ich taxonomická hodnota.

Diagnostické znaky. Druh *Sorbus futakiana* by sa mal od podobných jarabín vyskytujúcich sa na Slovensku (*S. dolomiticola* Mikoláš, *S. dominii* Kárpáti, *S. kmetiana* Kárpáti, *S. magocsyana* Kárpáti, *S. slovenica* Kovanda) odlišovať tvarom listovej čepele a tvarom a pílkatosťou listových lalokov (cf. Kárpáti 1966, Májovský 1992).

Ekológia. Druh *Sorbus futakiana*, podobne ako aj *S. joannis*, bol opísaný zo skalnatých, výslnných svahov s plytkými pôdami na vápencoch a dolomitoch. Oba druhy jarabín sú pomerne náročné na svetlo. Rastú v riedkych dubových, dubovo-hrabových až bukových lesoch, prípadne na bezlesých svahoch s roztrúsenými krovinami.

Areál. Stenoendemit Považského Inovca.

Rozšírenie na Slovensku. Jarabina Futáková bola zaznamenaná na troch lokalitách v Tematínskych kopcoch: (1) Modrová, nad potokom Kalište, 240 m n. m. [Michalko et Hlavaček 1956 BP ut *S. austriaca* subsp. *hazslinszkyana* (Soó) Kárpáti], (2) Lúka, v bučine pri hrade Tematín, 420 m n. m. [Hlavaček 1956 BP ut *Sorbus austriaca* (Beck) Hedl.] a (3) na typovej lokalite nad obcou Lúka, medzi vrchom Ihelník a ruinou hradu Tematín (Kárpáti 1966, Németh 2010). Od čias Kárpátiho sa výskumu tohoto druhu nikto nevenoval a nebola publikovaná ani ďalšia iná lokalita (cf. Májovský 1992). Nie sú známe ani počty jedincov na lokalitách, či už v čase objavenia druhu alebo v súčasnosti.

Význam a ochrana. Z hľadiska fytozenofondu potenciálne veľmi významný (stenoendemický), zatiaľ však bližšie nepreskúmaný element. Nie je zaradený medzi chránené ani ohrozené rastliny Slovenska (cf. Vyhláška 2014, Eliáš et al. 2015) a nefiguruje ani v zoznamoch endemických rastlín Slovenska, resp. Karpát (Kliment 1999, Kliment et al. 2016). Jeho typová populácia je územne chránená v rámci NPR Tematínska lesostep.

Zaujímavosti. Autor opisu, maďarský botanik Zoltán Kárpáti (1909 – 1972) sa v rokoch 1960 – 1964 venoval výskumu jarabín v bývalom Československu a v Nemeckej demokratickej republike. Pri týchto výskumoch nazbieral bohatý materiál najmä na Slovensku na južných predhorách Karpát, odkiaľ opísal 8 nových druhov jarabín pre vedu (Kárpáti 1966). Ako sám autor uviedol (Kárpáti 1966: 136), najúspešnejšie exkurzie boli tie, na ktorých ho sprevádzali Futák a Žertová. Spolu navštívili xerothermné lokality v Malých Karpatoch, Tematínskych kopcoch a v južnej časti Strážovských vrchov a nazbierali typový materiál pre 7 nových druhov jarabín. Kárpáti pomoc Futáka a Žertovej ocenil aj tým, že po Futákovi pomenoval dva novo objavené druhy (*Sorbus*

futakiana a *S. joannis*) a po Žertovej jeden druh (*S. zertovae* Kárpáti; Kárpáti 1966). Ako vyplýva z údajov na herbárových položkách, jarabiny pomenované po Futákovi zbierali v rámci dvoch dní: 22. 8. 1961 v Strážovských vrchoch (*S. joannis*) a 23. 8. 1961 v Tematínskych kopcoch (*S. futakii*; cf. Kárpáti 1966, Németh 2010).

3. *Sorbus joannis* Kárpáti (1966, nom. inval.)

Súčasný vedecký meno: *Sorbus joannis* Kárpáti in Németh, Acta Bot. Hung. 52: 386, 2010.

Slovenské meno: jarabina Jánova.

Holotyp: Strážovská hornatina, vrch Drieňovec nad Timoradzou, dolomitový podklad (Žertová, Futák et Kárpáti, 22. 8. 1961 BP, obr. 2).

Syn.: *Sorbus joannis* Kárpáti 1966, nom. inval.

Nomenklatorická poznámka. Jarabina Jánova bola v práci Kárpátiho (1966: 140) publikovaná zdanlivo platne a to aj napriek tomu, že autor pri nej priamo neuviedol typ mena. V danom období (až do 1. 1. 1990) pre platné uverejnenie totiž stačilo, aby bol pri mene nového taxónu uvedený jeden zber (čl. 40.2 Kódu), čo sa v danom prípade naplnilo, a preto Kovanda (1996) nespomenul tento druh medzi neplatne uverejnenými jarabinami. Ukázalo sa však, že v herbári BP existuje viacero duplikátov citovaného zberu a žiaden z nich Kárpáti neoznačil ako typ. Tým sa stalo Kárpátiho uverejnenie z roku 1966 neplatné (čl. 40.1 Kódu). Typ druhu vybral až Németh (2010: 386), pričom meno, ako aj originálnu diagnózu pripísal Kárpátimu. Podľa čl. 46.2 Kódu tak meno platne uverejnil Kárpáti až v práci Németha (2010).

Príbuzenské vzťahy a status. Pozri *Sorbus futakiana*.

Diagnostické znaky. Druh by sa mal od podobných jarabín vyskytujúcich sa na Slovensku (*S. klasterskyana* Kárpáti, *S. holubyana* Kárpáti, *S. zertovae*) odlišovať tvarom listovej čepele a tvarom a pílkatosťou listových lalokov (cf. Kárpáti 1966, Májovský 1992).

Ekológia. Pozri *Sorbus futakiana*.

Areál. Stenoendemit Strážovských vrchov.

Rozšírenie na Slovensku. Jarabina Jánova je známa z jednej (typovej) lokality: z vrchu Drieňovec nad Timoradzou v Strážovských vrchoch. Vzhľadom na neprebádanosť druhu, nie sú známe počty jedincov na lokalite, a to ani v čase objavenia druhu ani v súčasnosti.

Význam a ochrana. Z hľadiska fytozoozofondu potenciálne veľmi významný (stenoendemický), zatiaľ však bližšie nepreskúmaný element. Nie je zaradený medzi chránené ani ohrozené rastliny Slovenska (cf. Vyhláška 2014,

Obr. 2. Holotyp *Sorbus joannis* uložený v herbári BP.

Fig. 2. Holotype of *Sorbus joannis* uložený deposited in BP.

Eliáš et al. 2015) a nefiguruje ani v zoznamoch endemických rastlín Slovenska, resp. Karpát (Kliment 1999, Kliment et al. 2016). Typová populácia je územne chránená v rámci PR Ľutovský Drieňovec.

Zaujímavosti. Pozri *Sorbus futakiana*.

4. *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* Chrtková (1983)

Súčasný vedecký názov: *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* Chrtková, Folia Geobot. Phytotax. 18: 103, 1983.

Slovenský názov: hrachor trávolistý Futákov.

Holotyp: Slovensko, Východoslovenská nížina, Boľany, les Dravčí sek [Dravý klin], 105 m n. m. (Chrtková 22. 6. 1965 PR); izotypy v BRA a SAV (obr. 3).

Príbuzenské vzťahy a status. Status poddruhu *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* nebol po jeho uverejnení podrobnejšie študovaný. Navyše, zmienku o jeho existencii možno nájsť prakticky len u autorov z bývalého Československa. Ostatní autori v rámci druhu *L. nissolia* L. neuvádzajú žiadne vnútrodruhové taxóny (napr. Fischer et al. 2008, Király 2009) alebo rozlišujú len dve variety alebo poddruhy: *L. nissolia* var./subsp. *nissolia* a *L. nissolia* var. *pubescens* Beck, resp. *L. nissolia* subsp. *pubescens* (Beck) Soják (cf. Cannon 1964). Podľa Chrtkovej (1983: 105) v prípade *L. nissolia* subsp. *futakii* ide o „mutáciu endemickú pre východné Slovensko“, ktorá si aj v kultúre pri pestovaní udržiava svoje diakritické znaky. V budúcnosti bude potrebné status taxónu overiť (či nejde o ekomorfózu) a taktiež preskúmať, či sa podobné rastliny nevyskytujú aj v priľahlých územiach (napr. v SV Maďarsku alebo na Zakarpatskej Ukrajine).

Diagnostické znaky. Druh *Lathyrus nissolia* je v rámci rodu ľahko rozpoznateľný vďaka listovej stopke a kostrnke metamorfovej na 2–8 mm široké fylódium pripomínajúce listy tráv. Podľa Chrtkovej (1988a) sa druh člení na 3 poddruhy: *L. nissolia* subsp. *futakii*, *L. nissolia* subsp. *nissolia* a *L. nissolia* subsp. *pubescens*, líšiace sa najmä výškou a rozkonárením byle, veľkosťou a sfarbením kvetov, veľkosťou a odením strukov a odlišnou ekológiou. Poddruh *L. nissolia* subsp. *futakii* je vlhkomilný taxón, ktorý sa vyznačuje 50–110 cm vysokými, bohato rozkonárenými byľami, kvetmi 10–12 mm dlhými, oranžovo (tehlovo) červenými, strukmi holými, 2,5–3 mm širokými. Ďalšie dva poddruhy sú xerothermné taxóny. Vyskytujú sa na suchých trávnatých stanovištiach, v lemoch krovín a teplomilných lesoch, na lesných lúčkach, pasienkoch, poliach, úhoroch a piesčinách. Morfológicky sa *L. nissolia* subsp. *pubescens* od zvyšných dvoch poddruhov odlišuje chlpatými strukmi; *L. nissolia* subsp.

Obr. 3. Izotyp *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* uložený v herbári SAV.

Fig. 3. Isotype of *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* deposited in SAV.

nissolia má v porovnaní s *L. nissolia* subsp. *futakii* kratšie (20–60 cm) a menej rozkonárené byle, kvety menšie (7–12 mm) a inak sfarbené (svetlo karminovo-červené alebo ružovofialové) a struky širšie (3–4 mm; Chrtková 1988a).

Ekológia. Pododruh *L. nissolia* subsp. *futakii* rastie na svetlinách v lužných lesoch (najmä jaseňových), na mokrých lúkach, v močiaroch a vodných priekopách v nížinnom vegetačnom stupni (zatiaľ bol pozorovaný len v rozmedzí 94–105 m n. m.).

Areál. *Lathyrus nissolia* je európsky suboceánický druh, ktorý sa vyskytuje takmer v celej Európe. Pododruh *L. nissolia* subsp. *futakii* sa považuje za endemit Východoslovenskej nížiny (Chrtková 1983, 1988a, Kliment 1999).

Rozšírenie na Slovensku. Pododruh *L. nissolia* subsp. *futakii* je zaznamenaný iba sporadicky a doposiaľ bol nájdený len na štyroch lokalitách v južnej časti Východoslovenskej nížiny – pri obciach Boľany, Leles, Strážne a Ptruksa. Na typovej lokalite pri obci Boľany [les Dravčí sek (v súčasnosti na mapách ako „Dravý klin“) a okolie] bol pozorovaný v rokoch 1965 – 1975, pričom ešte v r. 1975 tu bol relatívne častý (Chrtková 1983). Typovú populáciu negatívne zasiahli hydromeliórie (Chrtková 1983, Řehořek & Feráková 1999) a v neskoršom období sa tu už nenašiel. Blízko k typovej lokalite ležia dva nálezy Hodálovej, jeden z roku 1992 (Hodálová in Feráková et al. 2004) a druhý po roku 2001 (Hodálová in Eliáš et al. 2015: 223). Oba sa vzťahujú na lokalitu Leles, vlhké lúky 0,5 km V od reštaurácie Oáza, ca 100 m n. m. (Hodálová hoc loco). V roku 2008 poddruh dokumentovali Bogoly a Bača na mokrých lúkach pri obci Strážne (Bača 2009), vzdialených od dovtedajších nálezísk ca 20 km. Pri štúdiu herbárového materiálu v zbierkach SAV sme našli 2 položky plodných rastlín z ďalšej (štvrtej) lokality: Ptruksa, les Mokrad', na lúkach pri lese (Berta 15. 8. 1958 SAV). Hoci farbu kvetov už nebolo možné overiť, rastliny ostatnými znakmi zodpovedajú opisu *L. nissolia* subsp. *futakii*. Táto historická lokalita, nachádzajúca sa na pravej strane Latorice, nadväzuje na biotopy typovej lokality ležiace na ľavej strane rieky. Ide tu pravdepodobne o prvý doklad výskytu tohto (až neskôr rozoznaného) taxónu.

Ďalšie dva poddruhy hrachora trávolistého sú na Slovensku zastúpené podstatne hojnejšie: *L. nissolia* subsp. *nissolia* má mnoho lokalít, ale tiež iba na Východoslovenskej nížine; *L. nissolia* subsp. *pubescens* sa vyskytuje roztrúsene v panónskej oblasti a v južných okresoch karpatskej oblasti (cf. Chrtková 1988a, Řehořek & Feráková 1999).

Význam a ochrana. Pre hrachor trávolistý Futákov bol navrhnutý osobitný režim ochrany (Vágenknecht 1995). IUCN Red List z roku 1997 (Walter & Gillett 1998) ho eviduje ako ohrozený taxón v kategórii „Indeterminate“;

aktuálny Červený zoznam papraďorastov a semenných rastlín Slovenska (Eliáš et al. 2015) ako kriticky ohrozený (CR). V novelizovanej Vyhláske 158 (2014) je zaradený medzi chránené rastliny so spoločenskou hodnotou 69 Eur. *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* bol zvolený za kritériový taxón (Aiii; Feráková et al. 2004) pre Slovensko s výskytom vo Významnom botanickom území (VBÚ) a zároveň Území európskeho významu (ÚEV) Rieka Latorica, ktoré je charakterizované ako jeden z najzachovalejších komplexov mokradňovej nížinnej vegetácie na Slovensku (Galvánek 2007).

Zaujímavosti. Chrtková (1983: 105) pri opise taxónu uviedla, že poddruh pomenúva „na pamiatku Prof. Dr. J. Futáka, CSc. – najlepšieho slovenského botanika“. Na základe karyoanalýzy jedinca z typovej lokality bol publikovaný aj počet chromozómov $2n = 14$ (Chrtková 1983: 105), ktorý je zhodný s počtami chromozómov uvádzanými pri zvyšných dvoch poddruhoch. Z východného okraja obce Boľany pochádza aj údaj o výskyte ďalšieho veľmi vzácného hrachora, *Lathyrus setifolius* L. Zbieral ho tam práve Futák (Futák 1950 SAV) a ide o doposiaľ jediný nález tohto druhu nielen na Slovensku (cf. Chrtková 1988a) ale pravdepodobne v celej strednej Európe. Druh sa tam odtedy už nájsť nepodarilo.

5. *Pulsatilla subslavica* Futák ex Goliašová (1985)

Súčasnité vedecké meno: *Pulsatilla styriaca* (Pritz.) Simonk., Magyar Bot. Lapok 5/5–7: 178, 1906. (Typovú lokalitu *P. styriaca* sa nám v dostupných prácach nepodarilo zistiť.)

Slovenské meno: poniklec prostredný.

Syn.: *Pulsatilla subslavica* Futák ex Goliašová 1981, nom. inval. – *P. slavica* subsp. *subslavica* (Futák ex Goliašová) Dostál 1984 – *P. subslavica* Futák ex Goliašová 1985; ďalšie synonymá pozri v Goliašová (1981) a Tashev et al. (2015).

Nomenklatorické poznámky. Publikovanie mena *Pulsatilla subslavica* sprevádzalo viacero nepresností. Prvý pokus o platné uverejnenie mena bol v práci Goliašová (1981). Autorka tu však ako typ uviedla dva svoje zbery, označené ako „neotyp č. 1“ a „neotyp č. 2“. Prvý je reprezentovaný 3 rastlinami zbieranými 26. 3. 1975 a druhý reprezentovaný 2 rastlinami zbieranými 21. 8. 1975. Tým však nebola splnená podmienka čl. 8.2 Kódu o tom, že typ musí reprezentovať materiál zbieraný v rovnakom čase a uverejnenie mena bolo tak neplatné. Platne bolo meno publikované až v práci Goliašová (1985: 158), kde bol citovaný už typ (holotyp) spĺňajúci podmienky Kódu: Strážovské

Obr. 4. Holotyp *Pulsatilla subslavica* uložený v herbári SAV.

Fig. 4. Holotype of *Pulsatilla subslavica* deposited in SAV.

[Súl'ovské] vrchy, Súľovská dolina, pri horárni, ca 400 m n. m. (Futák 26. 3. 1975 SAV, obr. 4).

Hoci bolo autorstvo mena *P. subslavica* v samotnom protológu (Goliašová 1985), ako aj v iných prácach z daného obdobia (Goliašová 1980, 1981, Futák 1982, Dostál 1984), prisúdené Futákovi (ktorý meno druhu navrhol a samotný taxón aj preskúmal – pozri nižšie), diagnóza uvádzajúca meno do platnosti nebola v protológu jednoznačne pripísaná Futákovi a preto podľa čl. 46.5 Kódu treba autorov mena citovať ako „Futák ex Goliašová“ alebo skrátene „Goliašová“ (cf. napr. Marhold et al. 2007) a nie „Futák“ alebo „Futák in Goliašová“, ako sa vo viacerých prácach chybne uvádza (recentne napr. Tashev et al. 2015).

S chybami bola taktiež uverejnená kombinácia „*P. slavica* subsp. *subslavica*“ od J. Dostála (1984: 6). V nej bol chybne uvedený nielen autor bazionymu (Futák namiesto Goliašovej), ale aj miesto platného uverejnenia bazionymu („Proc. 3. Congr. Slovac. Bot. Soc. 1980: 159, 1980“ namiesto „Biol. Práce Slov. Akad. Vied 31/5: 158, 1985“). Podľa Kódu žiadna z uvedených chýb však nespôsobuje neplatnosť uverejnenia kombinácie *P. slavica* subsp. *subslavica* (Futák ex Goliašová) Dostál vo vyššie citovanom diele.

V minulosti sa na domnelé krížence *P. grandis* × *P. slavica* niekedy aplikovalo neplatne uverejnené meno *P. ×holubyana* Domin, nom. nudum (cf. Futák 1982: 137). V tejto súvislosti možno spomenúť, že recentné kríženie týchto druhov nebolo zatiaľ experimentálne potvrdené.

Príbuzenské vzťahy a status. Druh patrí do taxonomicky komplikovaného okruhu *P. vulgaris* agg., kam sa zaraďuje 12 tetraploidných ($2n = 32$) taxónov hodnotených na druhovej alebo poddruhovej úrovni (Tashev et al. 2015: 152). Doposiaľ bol poniklec prostredný považovaný za západokarpatský, resp. slovenský endemit hybridogénneho pôvodu, ktorý vznikol v poľadovej dobe v Západných Karpatoch krížením ponticko-panónskeho ponikleca veľkokvetého (*P. grandis* Wender.) a západokarpatského ponikleca slovenského (*P. slavica* G. Reuss; Goliašová 1985: 115). Najnovšie sú k nemu priradované aj morfológicky ± totožné populácie zo Štajerska v Rakúsku a zo západného Bulharska, pričom pre takto vymedzený taxón je potrebné používať staršie platné meno *P. styriaca* (Tashev et al. 2015). Systematiku celého okruhu *P. vulgaris* agg., vrátane vymedzenia jednotlivých taxónov a stanovenia taxonomickej príslušnosti intermediárnych populácií (pozri nižšie), bude potrebné overiť molekulárnymi markerami.

Diagnostické znaky. Morfológiou, ako aj ekologickými vlastnosťami, stojí poniklec prostredný medzi druhmi *P. grandis* a *P. slavica* (preto mu bolo vy-

brané aj takéto slovenské meno), s ktorými bol (a stále je) často zamieňaný. Uvedené tri poniklece sa dajú spoľahlivo určovať len podľa plne vyvinutých letných a jesenných listov. V čase kvitnutia (marec – máj) možno na určovanie použiť minuloročné uschnuté listy. Rozdiely medzi uvedenými tromi druhmi sú najmä v počte lístkových jariem a v šírke listových úkrojkov; menej spoľahlivé (a na určovanie jednotlivých rastlín málo vhodné) rozdiely sú aj v počte úkrojkov listeňov, tvare okvetných lístkov, peľníc a iných znakov (Goliašová 1978, 1981, 1985, Futák 1982, Mered'a & Hodálová 2011). Uvedené poniklece sa v Západných Karpatoch čiastočne diferencujú aj ekologicky. *P. grandis* má ťažisko výskytu v pahorkatinách, *P. styriaca* v podhorskom stupni a *P. slavica* v horskom stupni. Viaceré ich populácie sú ťažko identifikovateľné, nakoľko na juhu Slovenska sa vyskytujú morfotypy prechodného charakteru medzi *P. grandis* a *P. styriaca* a v severných častiach morfotypy prechodné medzi *P. slavica* a *P. styriaca*. Intermediárne jedince sú hodnotené ako výsledok introgresívnej hybridizácie (Goliašová 1981, 1985, Futák 1982).

Ekológia. Suchomilné travinno-bylinné spoločenstvá a reliktné boriny, spravidla na skalnatom vápencovom alebo dolomitovom podklade v pahorkatinovom až podhorskom stupni.

Areál. V tradičnom (úzkom) vymedzení západokarpatský, resp. slovenský endemit. Tashev et al. (2015) k nemu pričleňujú aj populácie z Rakúska a Bulharska.

Rozšírenie na Slovensku. Hojne v Strážovských vrchoch, južnej časti Veľkej Fatry a na Muránskej planine. Zriedkavejšie aj v iných častiach Slovenska, od severnej časti Malých Karpát po Stredné Pohornádie (Futák 1982, Mered'a & Hodálová 2011).

Význam a ochrana. Zákom chránený druh európskeho významu (Mered'a & Hodálová 2011), so spoločenskou hodnotou 23 Eur (Vyhľáška 2014). V Červenom zozname papraďorastov a semenných rastlín Slovenska (Eliáš et al. 2015) zaradený medzi takmer ohrozené rastliny (NT).

Zaujímavosti. O poznanie druhu sa podstatnou mierou zaslúžil Futák, ktorý už v roku 1975 v rukopise o rode poniklece, pripravenom pre Flóru Slovenska III (vydanom napokon až po jeho smrti v roku 1982) uviedol návrh na pomenovanie tohoto ponikleca a stanovil dodnes platné tézy o problematike agregátu *P. grandis* na Slovensku (cf. Goliašová 1978: 1–4, Goliašová 1981: 867). Závery Futáka podložila neskôr detailnejšími štúdiami v rámci kandidátskej dizertačnej práce jeho doktorandka K. Goliašová (1978) a výsledky z nej publikovala v prácach Goliašová (1980, 1981, 1985).

6. *Saxifraga moschata* var. *dominii* (Soó emend. Pawłowska) Futák (1985)

SúčasnÉ vedeckÉ meno: *Saxifraga moschata* subsp. *dominii* Soó, Veröff. Geobot. Inst. ETH Stiftung Rübel Zürich 6: 258, 1930 emend. Pawłowska, Acta Soc. Bot. Poloniae 22: 234, 1953. (Typovú lokalitu *S. moschata* subsp. *dominii* sa nám v dostupných prácach nepodarilo zistiť.)

Slovenské meno: Lomikameň pižmový Dominov.

Syn.: *Saxifraga moschata* var. *dominii* (Soó emend. Pawłowska) Futák in Jasičová et Futák, Fl. Slovenska IV/2, p. 270, 1985.

Príbuzenské vzťahy a status. Lomikameň pižmový je polymorfný druh, rozpadajúci sa na viacero taxónov s geograficky izolovanými výskytmi vo vysokohorských oblastiach Európy a Prednej až Strednej Ázie (cf. Kliment 1999: 280). Väčšina súčasných prác tieto taxóny, vrátane *S. moschata* subsp. *dominii* a *S. moschata* subsp. *kotulae* Pawłowska, hodnotí na úrovni poddruhov (cf. Kliment 1999, Marhold et al. 2007, Marhold 2011).

Diagnostické znaky. Poddruhy *S. moschata* subsp. *dominii* a *S. moschata* subsp. *kotulae* sú definované na základe rozdielov v hustote odenia byle a listov, tvare žliazok, tvare listov a listových úkrojkov a v celkovom zafarbení rastlín (Pawłowska 1953, 1955, Jasičová & Futák 1985: 270).

Ekológia. Rastie na vápencových skalách a sutinách v (horskom) subalpínskom až alpínskom stupni (Jasičová & Futák 1985: 270, Kliment 1999: 279).

Areál. Taxón je endemit centrálnych pohorí Západných Karpát (Slovensko, Poľsko; Kliment 1999: 279).

Rozšírenie na Slovensku. Krivánska Malá Fatra, Chočské vrchy, Západné Tatry, Belianske Tatry, Nízke Tatry (cf. Kliment 1999: 279).

Význam a ochrana. V Červenom zozname papraďorastov a semenných rastlín Slovenska (Eliáš et al. 2015) je zaradený v kategórii najmenej ohrozený (LC).

Zaujímavosti. Odchýlky lomikameňa pižmového, vyskytujúce sa v Západných Karpatoch, Futák vo väčšine prác hodnotil ako variety, zriedka ako poddruhy (cf. Kliment 1999: 280). Zatiaľ čo na úrovni poddruhu boli v časoch Futákových výskumov tieto taxóny už platne uverejnené, na úrovni variety neboli, avšak Futák ich takto sám platne ani neuverejnil. Urobila tak v jeho mene až Jasičová vo Flóre Slovenska IV/2. Autorstvo kapitoly o rode lomikameň je tu uvedené formou „spracovala M. Jasičová podľa rukopisných poznámok J. Futáka“. V recentných prácach sa autorstvo tejto kapitoly cituje spravidla formou „Jasičová et Futák“. Hoci rukopis reálne napísala Jasičová a vyšiel 5 rokov po smrti Futáka, Jasičová pripísala autorstvo nových kombinácií na úrovni variet (*S. moschata* var. *dominii* a *S. moschata* var. *kotulae*)

Futákovi na základe jeho rukopisnej poznámky z roku 1972 (Jasičová 1985: 269). Autorstvo uvedených kombinácií je preto potrebné citovať ako „Futák in Jasičová et Futák“ alebo skrátené „Futák“.

7. *Saxifraga moschata* var. *kotulae* (Pawlowska) Futák (1985)

Súčasnú vedecké meno: *Saxifraga moschata* subsp. *kotulae* Pawłowska, Acta. Soc. Bot. Poloniae 22: 228, 1953.

Slovenské meno: lomikameň pížmový Kotulov.

Holotyp: Poľsko, Vysoké Tatry, Mengusovský štít nad Čiernym plesom, 2350 m n. m. (B. Pawłowski PAU).

Syn.: *Saxifraga moschata* var. *kotulae* (Pawlowska) Futák in Jasičová et Futák, Fl. Slovenska IV/2, p. 270, 1985.

Príbuzenské vzťahy a status. Pozri *Saxifraga moschata* var. *dominii*.

Diagnosticke znaky. Pozri *S. moschata* var. *dominii*.

Ekológia. Rastie na žulových skalách a sutinách v subalpínskom až subniválnom stupni (Jasičová & Futák 1985: 270, Kliment 1999: 280).

Areál. Tatranský endemit vyskytujúci sa na Slovensku a Poľsku (Kliment 1999: 280).

Rozšírenie na Slovensku. Západné Tatry, Vysoké Tatry, Belianske Tatry a Nízke Tatry (cf. Kliment 1999: 280).

Význam a ochrana. V Červenom zozname paprad'orastov a semenných rastlín Slovenska (Eliáš et al. 2015) je zaradený v kategórii najmenej ohrozený (LC).

Zaujímavosti. Pozri *S. moschata* var. *dominii*.

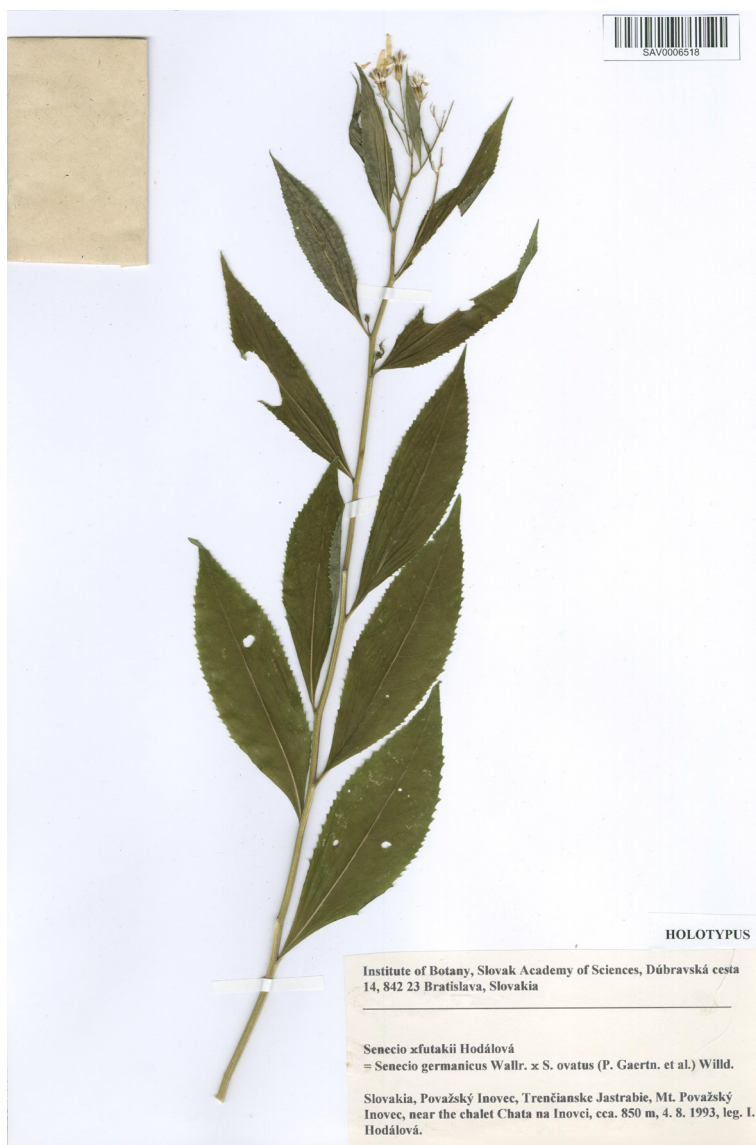
8. *Senecio* ×*futakii* Hodálová (1996)

Súčasnú vedecké meno: *Senecio* ×*futakii* Hodálová in Hodálová et Marhold, Flora, B 191: 289, 1996.

Slovenské meno: starček Futákov.

Holotyp: Považský Inovec, Trenčianske Jastrabie, vrch Inovec, neďaleko Chaty na Inovci, ca 850 m n. m. (Hodálová 4. 8. 1993 SAV, obr. 5).

Príbuzenské vzťahy a status. *Senecio* ×*futakii* je krížencom nominálnych poddruhov dvoch geneticky blízko príbuzných a morfológicky značne podobných druhov *S. germanicus* Wallr. a *S. ovatus* P. Gaertn. et al., spoločne s ktorými patrí do okruhu *S. nemorensis* agg. Okruh je na Slovensku zastúpený okrem *S. germanicus* subsp. *germanicus*, *S. ovatus* subsp. *ovatus* a ich krížencom *S.* ×*futakii* ešte ďalšími dvomi taxónmi (*S. hercynicus* Herborg subsp. *hercynicus*, *S. ucranicus* Hodálová) a 3 medzidruhovými krížencami [*S. ×decipiens*

Obr. 5. Holotyp *Senecio xfutakii* uložený v herbári SAV.

Fig. 5. Holotype of *Senecio xfutakii* deposited in SAV.

Herborg (*S. hercynicus* × *S. ovatus*), *S. ×dominii* Hodálová (*S. germanicus* × *S. ucranicus*) a *S. ×slovacus* Hodálová (*S. germanicus* × *S. hercynicus* × *S. ovatus*); Hodálová 1999a, 1999b, 2002].

Diagnostické znaky. *Senecio germanicus* subsp. *germanicus*, *S. ovatus* subsp. *ovatus* a ich kríženc sa od ostatných slovenských taxónov skupiny *S. nemorensis* agg. odlišujú okrem viacerých morfológických znakov (cf. Hodálová 1999a, b) aj ekologicky, pričom ťažisko výskytu majú v nižších nadmorských výškach (v pahorkatinnom až horskom vs. horskom až subalpínskom stupni). V herbároch je starček Futákov najčastejšie zamieňaný s rodičom *S. ovatus* subsp. *ovatus*. Odlišnosti *S. ×futakii* od rodičovských taxónov sú uvedené v tab. 1. Vzhľadom na vysokú mieru kríženia (pozri nižšie) je ohraničenie jednotlivých „čistých“ rodičovských druhov, resp. odlišenie rodičov od krížencov pri jednotlivých rastlinách často problematické.

Tab. 1. Morfológické odlišnosti taxónov *Senecio germanicus* subsp. *germanicus*, *S. ovatus* subsp. *ovatus* a ich kríženca (*S. ×futakii*; cf. Hodálová & Marhold 1996, Hodálová 1999b).

Tab. 1. Morphological differences of *Senecio germanicus* subsp. *germanicus*, *S. ovatus* subsp. *ovatus* and their hybrid (*S. ×futakii*; cf. Hodálová & Marhold 1996, Hodálová 1999b).

znak	<i>S. germanicus</i> subsp. <i>germanicus</i>	<i>S. ×futakii</i>	<i>S. ovatus</i> subsp. <i>ovatus</i>
byľ a listy	bez fialového sfarbenia	s fialovým sfarbením	s fialovým sfarbením
dolná časť byle	chlpatá, zriedkavejšie holá	holá	holá
tvár listov	vajcovito kopijovité až kopijovité	kopijovité až úzko kopijovité	úzko kopijovité až úzko elipsovité
listová báza	poloobjímavá, (2,5–) 4–10(–12) mm široká	úzko poloobjímavá, 1–5 mm široká	zúžená do stopky, 1–2 mm široká
typy chlpcov v odení jedného zákrovčeka*	len dlhé	len dlhé, len krátke alebo dlhé aj krátke	len krátke

* Upresnenie vzhľadu chlpcov pozri v práci Hodálová et Marhold (1996).

Ekológia. Rastie najmä v bukových (zriedkavejšie v dubovo-hrabových, pripotočných jelšových alebo sutinových lipovo-javorových) lesoch, ako aj v priľahlých rúbaniskách, lesných svetlinách a vysokobylinných spoločenstvách, od pahorkatinového do horského stupňa (do ca 1000 m n. m.; Hodálová & Valachovič 1996).

Areál. S istotou potvrdený zatiaľ v Nemecku (Oberprieler 1994), Západných Karpatoch (Česká republika, Poľsko, Slovensko, Maďarsko) a v západnej časti Východných Karpát (Ukrajina; Hodálová & Valachovič 1996). Zrejme je ale rozšírený vo všetkých kontaktných zónach rodičovských druhov (t. j. vrátane horských celkov Hercynika, Rakúska, Rumunska, Balkánskeho polostrova a Grécka). V týchto oblastiach je pravdepodobne len prehliadaný, resp. zamieňaný s inými zástupcami skupiny *S. nemorensis* agg.

Rozšírenie na Slovensku. Hojný v celých Karpatoch (Hodálová & Valachovič 1996).

Význam a ochrana. Kríženec nie je zaradený medzi chránené, ohrozené ani endemické rastliny.

Zaujímavosti. *Senecio* × *futakii* je vysoko fertilný hybrid, pričom vo fertilitate peľových zriek (ca 90 %; Hodálová & Kochjarová 2006) nebol zaznamenaný rozdiel medzi ním a rodičovskými populáciami. Vďaka vysokej fertilitate sa dokáže pohlavne rozmnožovať a vytvárať tak stabilizované populácie. Úspešne sa spätne kríži s rodičovskými taxónmi a vytvára fertilné potomstvo. Takéto jedince kolonizujú biotopy rodičovských taxónov, tvoria s nimi rozsiahle hybridogénne roje a postupne ich zo spoločenstiev vytláčajú. V Bavorsku kríženec vytláča najmä rodiča *S. germanicus* subsp. *germanicus*, v Karpatoch naopak rodiča *S. ovatus* subsp. *ovatus* (cf. Herborg 1987, Hodálová & Marhold 1996, Hodálová & Valachovič 1996). V horských a subalpínskych polohách, kde sa kríženec *S.* × *futakii* stretáva s taxónom *S. hercynicus* subsp. *hercynicus* sa vytvárajú aj ich krížence, opísané ako *S.* × *slovacus* (Hodálová 2002). Tieto majú taktiež vysoko fertilné peľové zrnká (ca 90 %; Hodálová & Kochjarová 2006).

9. *Epipactis futakii* Mered'a et Potůček (1998)

Súčasná vedecké meno: *Epipactis futakii* Mered'a et Potůček, Preslia 70: 253, 1998.

Slovenské meno: kruštík Futákov.

Syn.: *Epipactis leptochila* subsp. *futakii* (Mered'a et Potůček) Kreutz 2004 – *E. leptochila* var. *futakii* (Mered'a et Potůček) P. Delforge 2004.

Holotyp: Slovensko, Strážovské vrchy, Trenčianska Teplá, Ostrý vrch J od obce, 400–450 m n. m. (Mered'a ml. et Potůček 14. 7. 1996 SLO, obr. 6).

Príbuzenské vzťahy a status. Druh stojí uprostred medzi tradične chápaným okruhom *E. helleborine* agg. (mezo- až xerofilné cudzoopelivé druhy s funkčným viscídiom, zelenými listami a širokým epichilom) a okruhom *E. leptochila* agg. (mezofilné samoopelivé druhy s nefunkčným až chýbajúcim

Obr. 6. Holotyp *Epipactis futakii* uložený v herbári SLO.

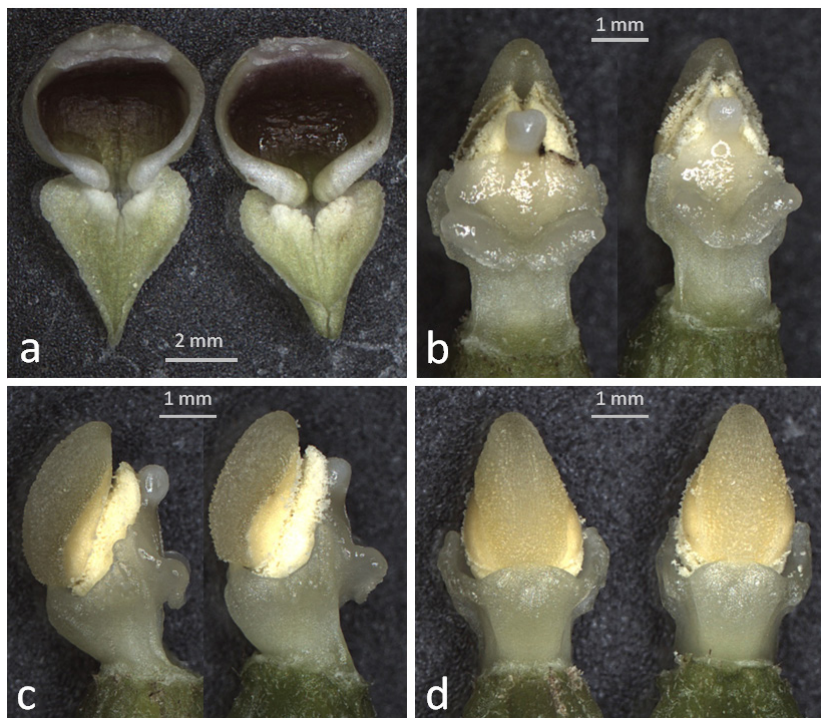
Fig. 6. Holotype of *Epipactis futakii* deposited in SLO.

viscidiom, zelenými listami a úzkym epichilom). Triedenie kruštíkov do uvedených morfológicky definovaných okruhov je však len orientačné, nakoľko viaceré taxóny (linie) v rámci rodu majú prechodné znaky z oboch skupín. V publikácii Baumann et al. (2009) je *E. futakii* zaradený do okruhu *E. placentina* Bongiorno et Grünanger, čo však určite nezodpovedá realite. Podobne ani pričlenenie *E. futakii* ako vnútrodrohového taxónu k *E. leptochila* (Godfery) Godfery (pozri synonymiku) nemá na základe súčasných poznatkov opodstatnenie. Väčšina autorov, ktorí študovali *E. futakii* priamo v teréne ho akceptuje na druhovej úrovni (napr. Vlčko et al. 2003, Batoušek 2010, AHO Bayern 2011, Somlyay et al. 2011).

Diagnostické znaky. *Epipactis futakii* má viacero jedinečných morfológických znakov, ktoré nenájdeme pri žiadnom inom druhu kruštíka. Ako jediný zástupca rodu kvitne obligátne kleistogamicky (okvetné lístky sa mu otvárajú len výnimočne pri extrémnych podmienkach prostredia, napr. na silno osvetlených stanovištiach, aj to však v rámci súkvetia len pri veľmi malom počte kvetov) a jeho okvetné lístky podliehajú počas ontogenézy jedinečným farebným zmenám. Prvou je, že fialovejú síce po celej šírke, ale nie po celej dĺžke: vonkajšie okvetné lístky fialovejú od bázy do ca 1/3 dĺžky (pričom v miestach budúceho fialového sfarbenia najskôr mierne vyblednú) a vnútorné do ca 1/2 dĺžky. Druhá nápadná farebná zmena nastane po odkvitnutí: bazálne (predtým fialovo sfarbené) časti vonkajších okvetných lístkov (neskôr spravidla až celý horný vonkajší okvetný lístok) skoro usychajú a hnednú, zatiaľ čo zvyšné časti bočných vonkajších okvetných lístkov (a prípadne aj horného vonkajšieho okvetného lístka) zostávajú dlho zelené. Vďaka tomuto netypickému odkvitaniu je možné *E. futakii* určitý čas spoľahlivo rozpoznať aj v odkvitnutom stave. Nápadným znakom druhu je tiež sfarbenie epichilu, ktorý je zelenkastý s belavou bázou a bazálnymi hrbolčekmi (obr. 7a). Dôležitým určovacím znakom je aj rostelová žliazka (viscidium), ktorá je v kvetoch síce prítomná (obr. 7b, c), avšak funkčná je len spočiatku. K cudzoopeleniu však v normálnych prípadoch nemôže dôjsť vzhľadom na trvalo zatvorené kvety (Mered'a & Potůček 1998, Mered'a 1999).

Ekológia. Rastie v listnatých dubovo-hrabových až bukových lesoch, výlučne na karbonátovom podklade, v pahorkatinovom až podhorskom vegetačnom stupni (180–750 m n. m.). Prechodný čas sa dokáže udržať aj na okrajoch lesov alebo rúbaniskách, odkiaľ však dôsledkom sukcesie konkurenčne silnejších rastlín postupne mizne.

Areál. Dospelý nájdený na Morave (pohorie Biele Karpaty – Batoušek 2011), na západnom a strednom Slovensku (pozri nižšie) a v severnom

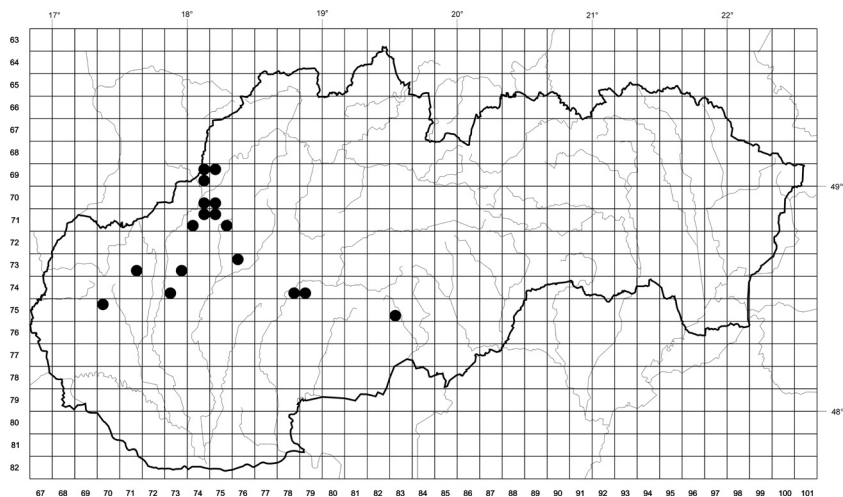
Obr. 7. *Epipactis futakii* (Považský Inovec, Jalšovce, 4. 7. 2011), variabilita dvoch jedincov. **a** – pysk zhora, **b** – stĺpik spredu, **c** – stĺpik zboku, **d** – stĺpik zozadu. Fotografie: P. Mered'a ml.

Fig. 7. *Epipactis futakii* (Považský Inovec Mts, Jalšovce village, 4. 7. 2011), variation of two individuals. **a** – lip, upper view, **b** – column, front view, **c** – column, side view, **d** – column, back view. All photos by P. Mered'a Jr.

Maďarsku (pohoria Pilis, Visegrád a Mátra – Somlyay 2010, Somlyay et al. 2011, 2016). Výskyt možno očakávať aj v iných pohoriach.

Rozšírenie na Slovensku. Malé Karpaty, Biele Karpaty, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Štiavnické vrchy a Javorie (obr. 8). Druh vytvára spravidla málopočetné populácie, ktoré sú len zriedka tvorené desiatkami jedincov.

Carpaticum: **10.** Dolné Orešany, dolina JZ od vrchu Soviná, bučina pri potoku, ca 320 m n. m. (Mered'a st. 2006 not.). – Dobrá Voda, 5 km SV od obce, Trianova dolina, pri kóte 365,1 (Mered'a st. et Mered'a ml. 2001 not.). **11.** Jalšovce, dolina Jalšovského potoka SV od obce, viac mikrolokalít, 180–200 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 2002–2016 not.). – Moravany

Obr. 8. Rozšírenie druhu *Epipactis futekii* na Slovensku.

Fig. 8. Distribution of *Epipactis futekii* in Slovakia.

nad Váhom, v doline JJV pod Gonovými lazmi, 300 m n. m. (Mereďa st. et Mereďa ml. 2002–2004 not.). – Trenčianske Jastrabie (Jánský 2010, Mereďa st. et Mereďa ml. 2015 not.). **13.** Skačany. – Hradište. – Timoradza. – Slatinka nad Bebravou. – Omšenie (všetko in Mereďa 2010). – Petrova Lehota, 1 km V od Trubárky, pri modro značenom turist. chodníku, 600 m n. m. (Mereďa st. et Mereďa ml. 1997 not.). – Opatová, svah medzi vrškom Radochová a kótou 432,3, ca 400 m n. m. (Mereďa st. et Mereďa ml. 1997 ined.). – Trenčianske Teplice, Machnáč (Mereďa 2010). – Trenčianske Teplice, 2 km JZ od kostola, kóta 483,7, exp. J, ca 450 m n. m. (Mereďa st. 2009–2016 not.). – Trenčianske Teplice, 2,5 km JZZ od kostola, v sedle medzi kótami 382,0 a 483,7, ca 360 m n. m. (Mereďa st. 2016 not.). – Trenčianske Teplice, 0,5 km JZZ od kostola, pri červeno značenom turistickom chodníku, ca 350 m n. m. (Mereďa st. 2009 not.). – Trenčianske Teplice, 1,8 km Z od kostola, v údolí nad bývalým pionierskym táborom, ca 320 m n. m. (Mereďa st. 2016 not.). – Trenčianska Teplá, Ostrý vrch (locus classicus), ca 450 m n. m. (Mereďa & Potůček 1998, Mereďa st. et Mereďa ml. 1995–2016 not.). – Trenčianska Teplá, 0,5 km SSZ od Ostrého vrchu, ca 350 m n. m. (Mereďa st. et Mereďa ml. 1995–2016 not.). – Trenčianska Teplá, okolie kóty 412,5 (Mereďa st. et Mereďa ml. 1995–2016 not.). – Trenčianske Teplice, 1 km JJV od Grófovca, 500 m n. m. (Mereďa st. et Mereďa ml. 1994–2016 not.). – Trenčianske Teplice, Grófovec, exp. Z, ca

480 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 1994 not.). – Grófovec, 0,5 km SVV od vrcholu, nad prameňom Veľkokolačianskeho potoka, exp. S, 460 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 2001–2003 not.). – Trenčianske Teplice, Drieňová, 0,5 km J od vrcholu, exp. J, 560 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 1994 not.). – Kolačín, Markovica, ca 1 km SVV od vrcholu, exp. S až SV, ca 530 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 1992–1995 not.). – Markovica, 0,7 km S od vrcholu, exp. SV, ca 380 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 1995–2016 not.). **14e.** Peserany. – Ostružla (obe Salenka 2012). – Repište (Salenka 2014, 2016). **14f.** Ružiná, 1 km JZ od kostola, 380 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 1996 not.). – Ružiná, 1,35 km Z od obce (Hrivnák et al. 2005). – Divín, ca 1 km JZ od kostola, nad cestou do Tuhára, 300–350 m n. m. (Mered'a st. et Mered'a ml. 1996 not.). **27a.** Horné Srnie [Batoušek 1995 ut *E. neglecta* (Kümpel) Kümpel – sec. Batoušek 2011, Perný & Mered'a 2000]. – NPR Vršatské bradlá. – Červený Kameň, Javorníky [Babky] (obe Perný & Mered'a 2000). – Červený Kameň, ca 1,3 km SSV od kostola, exp. JV, ca 660 m n. m. (Mered'a st. 2015 not.).

Význam a ochrana. Vzhľadom na osobitný typ kvitnutia (obligátna kleistogamia) ide o významný druh nielen v rámci rodu, ale rastlinnej ríše všeobecne. Na Slovensku je zákonom chránený, so spoločenskou hodnotou 138 Eur (Výhláška 2014). V Červenom zozname papraďorastov a semenných rastlín Slovenska (Eliáš et al. 2015) je zaradený v kategórii ohrozený (EN). Populácie druhu sú (podobne ako pri všetkých lesných zástupcoch rodu *Epipactis* Zinn) ohrozované najmä ťažbou dreva a okusom lesnej zveri. Na fitness jedincov negatívne vplýva aj nedostatok zrážok počas vegetačnej sezóny. Zatiaľ v podstate nič nevieme o negatívnych faktoroch vplývajúcich na hubové organizmy, od ktorých sú kruštíky (podobne ako aj iné druhy orchideí) závislé, nakoľko s nimi žijú v trvalej alebo dočasnej symbióze.

Zaujímavosti. Druh sa relatívne krátko po objavení našiel už v troch štátoch, pričom pri jeho rozpoznávaní prakticky nedochádza k zámienám. Je to aj vďaka tomu, že má v rámci rodu viacero jedinečných znakov (pozri „Diagnostické znaky“) a veľmi malú morfológickú variabilitu. Je preto prekvapivé, že tak dlhý čas unikal pozornosti botanikov a opísaný bol až na sklonku 20. storočia. Kvalitné farebné fotografie taxónu možno nájsť v publikáciách: Vlčko et al. (2003: 42), Batoušek (2005: obr. 53, 54), Průša (2005: 15), Somlyay (2010: 22), Batoušek (2011: farebná príloha), Batoušek & Kežlínek (2012: 36–37), ako aj na viacerých internetových stránkach (napr. FotoNet 2004–2012, AHO Bayern 2011, Vašut et al. 2011, Csábi 2016).

Pod'akovanie

Za cenné rady k nomenklatúre taxónov ďakujeme K. Marholdovi, za pomoc pri skenovaní herbárových položiek T. Mihálikovej a za vytvorenie mapy rozšírenia *E. futakii* O. Ťavodovi (všetci Botanický ústav SAV, Bratislava). Ďakujeme tiež L. Somlyayovi (Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest) za vyhotovenie skenov typových položiek jarabín z herbára BP, R. Hrivnákovi (Botanický ústav SAV, Bratislava) a dvom anonymným recenzentom za cenné pripomienky k rukopisu. Práca bola podporená projektom VEGA 2/0008/13. Pisomnosti k predstavenej problematike boli sčasti získané počas riešenia projektu APVT 9202 a sú súčasťou písomného aj digitálneho archívu *Taxóny cievnatých rastlín opísané zo Slovenska*, ktorý vlastní Botanický ústav SAV v Bratislave.

Literatúra

- AHO Bayern. 2011. Futáks Ständelwurz. *Epipactis futakii*. http://www.aho-bayern.de/epipactis/ep_futa.html, cit. 14. 9. 2016.
- Bača, F. 2009. *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* [Report]. In Eliáš, P. Jr. Zaujímavéjšie floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 31: 106.
- Ball, P. W. & Chrtková-Žertová, A. 1968. *Lotus corniculatus* group. In Tutin, T. G., Heywood, V. H., Burges, N. A., Moore, D. M., Valentine, D. H., Walters, S. M. & Webb, D. A. Flora Europaea. Vol. 2. Cambridge University Press, London. p. 174–175.
- Bartha, D., Király, G., Schmidt, D., Tiborcz, V., Barina, Z., Csiky, J., Jakab, G., Lesku, B., Schmotzer, A., Vidéki, R., Vojtkó, A. & Zölyömi, S. (eds) 2015. Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlasza / Distribution atlas of vascular plants of Hungary. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó / University of West Hungary Press, Sopron.
- Batoušek, P. 2005. Kľúč k určovaniu druhů rodu *Epipactis* Zinn rostoucích na území České republiky. Roetziana 35 (osobitné vydanie): 1–66.
- Batoušek, P. 2010. *Epipactis* Zinn – kruštík. In Chrtek, J. Jr., Kaplan, Z. & Štěpánková, J. (eds). Květena České republiky. 8. Academia, Praha. p. 439–464.
- Batoušek, P. 2011. *Epipactis futakii*. Nový druh kruštíku pro ČR. Roetziana 41: 39–40.
- Batoušek, P. & Kežlínek, Z. 2012. Kruštíky České republiky. Český svaz ochránců přírody ZO Hořeprník, Prostějov.
- Baumann, H., Künkele, S. & Lorenz, R. 2009. Orchideje Evropy a přilehlých oblastí. Academia, Praha.
- Borsos, O. 1966: Mikrotaxonomische Bearbeitung der Artengruppe *Lotus corniculatus* L. agg. in der Pannonischen und Karpatischen Flora. Acta Bot. Acad. Sci. Hung. 12: 255–283.
- Cannon, J. F. M. 1964. Intraspecific variation in *Lathyrus nissolia* L. Watsonia 6(1): 28–35.
- Csábi, M. 2016. Csábi Miklós természetfotói. *Epipactis* – nőszőfű. <http://csmfoto.hu/flowers/Epipactis%20-%20n%20%C5%91sz%C5%91f%C5%B1/gallery.html>, cit. 14. 9. 2016
- Degtjareva, G. V., Kramina, T. E., Sokoloff, D. D., Samigullin, T. H., Sandral, G. & Valiejo-Roman, C. M. 2008. New data on nrITS phylogeny of *Lotus* (Leguminosae, Loteae). Wulfenia 15: 35–49.
- Dostál, J. 1984. Notes to the nomenclature of the Czechoslovak flora. Folia Mus. Rerum Nat. Bohemiae Occid., Bot., Plzeň 21: 3–22.
- Eliáš, P. Jr., Dítě, D., Kliment, J., Hrivnák, R. & Feráková, V. 2015. Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). Biologia (Bratislava) 70: 218–228.

- Feráková, V., Hodálová, I., Galváněk, D. & Stanová, V. 2004. Notes on the IPA Criterion A List of Slovakia. In Aquilella, A., Ibáñez, A. M., Laguna, E. & Pérez, B. (eds). Proceedings of the 4th European Conference on the Conservation of Wild Plants. Generalitat Valenciana & Universitat de València, Valencia (published on CD-ROM).
- Ferreira, J. & Pedrosa-Harand, A. 2014. *Lotus* Cytogenetics. In Tabata, S. & Stougaard, J. (eds). The *Lotus japonicus* Genome. Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg. p. 9–20.
- Fischer, M. A., Oswald, K. & Adler, W. 2008. Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein, Südtirol. 3. Aufl. Biologiezentrum der Oberösterreichischen Landesmuseen, Linz.
- FotoNet 2004–2012. <http://www.fotonet.sk>, cit. 11. 11. 2016.
- Futák, J. (ed.) 1966a. Flóra Slovenska I. Veda, Bratislava.
- Futák, J. (ed.) 1966b. Flóra Slovenska II. Veda, Bratislava.
- Futák, J. 1980. Fytogeografické členenie. In Mazúr, E. (ed.). Atlas Slovenskej socialistickej republiky. Slovenská akadémia vied, Slovenský úrad geodézie a kartografie, Bratislava, p. 88.
- Futák, J. 1982. *Pulsatilla* Mill. Ponikleč. In Futák, J. & Bertová, L. (eds). Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava. p. 110–138.
- Futák, J. & Bertová, L. (eds) 1982. Flóra Slovenska III. Veda, Bratislava.
- Galváněk, D. (ed.) 2007. Významné botanické územia na Slovensku. Plantlife, Daphne, Bratislava.
- Goliašová, K. 1978. Variabilita *Pulsatilla slavica*, *P. grandis*, *P. subslavica* a problém introgresívnej hybridizácie. Bratislava, 1978. Kandidátska dizertačná práca, msc., depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Goliašová, K. 1980. Taxonomická problematika introgresívno-hybridnej série *Pulsatilla grandis* – *P. slavica*. In Hindák, F. (ed.). Zborník referátov z III. zjazdu Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV. SBS, Zvolen. p. 159–165.
- Goliašová, K. 1981. *Pulsatilla subslavica* Futák spec. nova. Biológia (Bratislava) 36: 867–870.
- Goliašová, K. 1985. Variabilita *Pulsatilla slavica*, *P. grandis*, *P. subslavica* a problém introgresívnej hybridizácie. Biol. Práce Slov. Akad. Vied 31/5: 90–173.
- Grant, W. F. & Small, E. 1996. The origin of the *Lotus corniculatus* (Fabaceae) complex: a synthesis of diverse evidence. Canad. J. Bot. 74: 975–989.
- Gulich, V. 2012: Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. Preslia 84: 631–645.
- Herborg, J. 1987. Die Variabilität und Sippenabgrenzung in der *Senecio nemorensis*-Gruppe (Compositae) im europäischen Teilareal. Diss. Bot. 107: 1–262.
- Hodálová, I. 1999a. Multivariate analysis of the *Senecio nemorensis* group (Compositae) in the Carpathians with a new species from the East Carpathians. Folia Geobot. 34: 321–335.
- Hodálová, I. 1999b. Taxonomy of the *Senecio nemorensis* group (Compositae) in the Carpathians. Biologia (Bratislava) 54: 395–404.
- Hodálová, I. 2002. A new hybrid *Senecio* × *slovacus* from the *S. nemorensis* group (Compositae) in the West Carpathians. Biologia (Bratislava) 57: 75–82.
- Hodálová, I. & Kochjarová, J. 2006. Chromosome numbers and pollen fertility in the *Senecio nemorensis* group (Compositae) in the Carpathians. Biologia (Bratislava) 61: 37–40.
- Hodálová, I. & Marhold, K. 1996. Sympatric populations of *Senecio ovatus* subsp. *ovatus*, *S. germanicus* subsp. *germanicus* (Compositae) and their hybrid in the Carpathians and the adjacent part of Pannonia. I. Multivariate morphometric study. Flora, B 191: 283–290.
- Hodálová, I., Šipošová, H., Matisová, V. & Kothajová, H. 1996. Príspevok k flóre prírodnej rezervácie Štokeravská vápenka (Devínska Kobyla). Ochr. Prir. 14: 17–27.

- Hodálová, I. & Valachovič, M. 1996. Sympatric populations of *Senecio ovatus* subsp. *ovatus*, *S. germanicus* subsp. *germanicus* (Compositae) and their hybrid in the Carpathians and the adjacent part of Pannonia. II. Synecological differentiation and distribution. Flora, B 191: 291–302.
- Holmgren, P. K., Holmgren, N. H. & Barnett, L. C. 1990. Index Herbariorum. Part I: The Herbaria of the World. 8th edition. Regnum Veg. 120, 16–93.
- Hrivnák, R., Belanová, E., Cvachová, A., Gális, R., Janišová, M., Uhliarová, E., Ujházy, K. & Vlčko, J. 2005. Zaujímavé nálezy cievnatých rastlín zo stredného Slovenska. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 27: 131–141.
- Chrtek, J. & Žertová, A. 1965. Zwei merkwürdige Pflanzenfunde in der Umgebung von Sopron. Bot. Közlem. 52: 153–155.
- Chrtková, A. 1983. *Lathyrus nissolia* L. subsp. *futakii* Chrtková subsp. nova in der Tschechoslowakei. Folia Geobot. Phytotax. 18: 103–105.
- Chrtková, A. 1988a. *Lathyrus* L. Hrachor. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska. IV/4. Veda, Bratislava. p. 201–238.
- Chrtková, A. 1988b. *Lotus* L. Ľadenec. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska. IV/4. Veda, Bratislava. p. 346–355.
- Chrtková, A. 1995. *Lotus* L. – štirovník. In Slavík, B., Smejkal, M., Dvořáková, M. & Grulich, V. (eds). Květena České republiky. 4. Academia, Praha. p. 492–497.
- Jánský, P. 2010. *Epipactis futakii* [Report]. In Eliáš, P. Jr. (ed.). Zaujímavejšie floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 32: 108.
- Jasičová, M. & Futák, J. 1985. *Saxifraga* L. Lomikameň. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska. IV/2. Veda, Bratislava. p. 233–275.
- Kárpáti, Z. 1966. Adatok az északi Kárpátok *Sorbus*-ainak ismeretéhez. Bot. Közlem. 52 [1965]: 135–140.
- Király, G. (ed.) 2009. Új magyar flúvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határoýokulcsok. Aggteleki Nemzeti park Igazgatóság, Jósavfő.
- Kliment, J. 1999. Komentovaný prehľad vyšších rastlín flóry Slovenska, uvádzaných v literatúre ako endemické taxóny. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 21, Suppl. 4: 1–434.
- Kliment, J., Turis, P. & Janišová, M. 2016. Taxa of vascular plants endemic to the Carpathian Mts. Preslia 88: 19–76.
- Košťál, J. & Vojteková, H. 2014. *Lotus borbasii* [Report]. In Eliáš, P. Jr. (ed.). Zaujímavejšie floristické nálezy. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 36: 100–102.
- Kovanda, M. 1996. Endangered names in *Sorbus*. Thaiszia – J. Bot. 6: 13–14.
- Kurtto, A. 2009. Rosaceae (pro parte majore). In Euro+Med Plantbase – the information resource for Euro-Mediterranean plant diversity. <http://ww2.bgbm.org/euroPlusmed>, cit. 17. 10. 2016.
- Lepší, P., Vít, P., Lepší, P., Boublík, K. & Suda, J. 2008. *Sorbus milensis*, a new hybridogenous species from northwestern Bohemia. Preslia 80: 229–244.
- Májovský, J. 1992. *Sorbus* L. emend. Crantz. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska. IV/3. Veda, Bratislava. p. 401–446.
- Marhold, K. 2011. Saxifragaceae. In Euro+Med Plantbase – the information resource for Euro-Mediterranean plant diversity. <http://ww2.bgbm.org/EuroPlusMed>, cit. 17. 10. 2016.
- Marhold, K., Mártonfi, P., Mered'a, P. Jr., Mráz, P., Hodálová, I., Kolník, M., Kučera, J., Lihová, J., Mrázová, V., Perný, M. & Valko, I. 2007. Karyologická databáza papraďorastov a semenných rastlín Slovenska/Karyological database of the ferns and flowerig plants of Slovakia. Version 1.0. www.chromosomes.sav.sk, cit. 17. 10. 2016.

- McNeill, J., Barrie, F. R., Buck, W. R., Demoulin, V., Greuter, W., Hawksworth, D. L., Herendeen, P. S., Knapp, S., Marhold, K., Prado, J., Prud'homme van Reine, W. F., Smith, G. F., Wiersema, J. H. & Turland, N. J. (eds) 2012. International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Melbourne Code) adopted by the Eighteenth International Botanical Congress Melbourne, Australia, July 2011. Regnum Vegetabile 154: I–XXX + 1–208.
- Mered'a, P. Jr. 1999. Kľúč na určovanie druhov rodu *Epipactis* Zinn publikovaných z územia Slovenska. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 21: 131–142.
- Mered'a, P. Jr. 2010. Rod *Epipactis* (Orchideaceae) v južnej časti Strážovských vrchov. Zborn. Vlastiv. Múz. Považská Bystrica 1: 108–132.
- Mered'a, P. Jr. & Hodálová, I. 2011. Cievnaté rastliny. – Vascular plants. In Ambrós, L., Čejka, T., Černý, J., Darolová, A., Hodálová, I., Krištofik, J., Kubinská, A., Mišíková, K., Mered'a, P. Jr., Šoltés, R., Šubová, D. & Vidlička, E. Atlas druhov európskeho významu pre územia NATURA 2000 na Slovensku. – The atlas of species of european interest for NATURA 2000 sites in Slovakia. SLOVART, Bratislava. p. 36–119.
- Mered'a, P. Jr. & Potůček, O. 1998. *Epipactis futakii*, spec. nova (Orchidaceae) – eine neue kleistogam blühende Sitter-Art aus der Slowakei. Preslia 70: 247–258.
- Németh, Cs. 2010. Taxonomic revision, typification and validation of *Sorbus* (Rosaceae) taxa in the Herbarium Carpato-Pannonicum in Budapest I. Acta Bot. Hung. 52: 377–397.
- Oberprieler, C. 1994. Die *Senecio nemorensis*-Gruppe (Compositae, Senecioneae) in Bayern. Ber. Bayer. Bot. Ges. 64: 7–54.
- Pawłowska, S. 1953. O kilku skalnicach karpackich i bałkańskich. Acta Soc. Bot. Poloniae 22: 225–244.
- Pawłowska, S. 1955. Rodzina: Saxifragaceae, Skalnicowate. In Szafer, W. & Pawłowski, B. (eds). Flora Polska. VII. Państwowe wydawnictwo naukowe, Kraków. p. 51–84.
- Perný, M. & Mered'a, P. Jr. 2000. Príspevok k poznaniu vstavačovitých (Orchidaceae) Bielych Karpát (západné Slovensko). Bull. Slov. Bot. Spoločn. 22: 101–113.
- Průša, D. 2005. Orchideje České republiky. Computer Press, Brno.
- Řehořek, V. & Feráková, V. 1999. *Lathyrus laevigatus* (Waldst. et Kit.) Gren. In Čerovský, J., Feráková, V., Holub, J., Maglocký, Š., Procházka, F. Červená kniha ohrozených a vzácných druhov rastlín a živočíchov SR a ČR. Vol. 5. Vyššie rastliny. Příroda, Bratislava. p. 210.
- Salenka, P. 2012. Katastrálne územie obce Vyhne – významné územie vstavačovitých rastlín v Štiavnických vrchoch. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 34: 65–73.
- Salenka, P. 2014. *Epipactis futakii*. <http://fotonet.sk/?idp=109082&page=2&loc=2>, cit. 11. 11. 2016.
- Salenka, P. 2016. *Epipactis futakii*. <http://fotonet.sk/?idp=130416&page=3&loc=2>, cit. 11. 11. 2016.
- Somlyay, L. 2010. *Epipactis futakii* (Orchidaceae), a new species for the Hungarian flora. Ann. Hist.-Nat. Mus. Nat. Hung. 102: 21–24.
- Somlyay, L., Magos, G., Sul yok, J. & Molnár, V. A. 2011. Futák-nőszőfü. In Molnár, V. A. (ed.). Magyarország orchideáinak atlasza. Kossuth Kiadó, Budapest. p. 247.
- Somlyay, L., Makádi, S. & Csábi, M. 2016. Adatok Budapest környéke flórájának ismeretéhez II. Kitaibelia 21: 33–50.
- Soó, R. 1964. Species et combinationes novae Florae Europae praecipue Hungariae II. Acta Bot. Acad. Scient. Hung. 10: 369–376.

- Svobodová, Z., Řehořek, V. & Ulrych, L. 2000. Flóra vrchu Dank v Belianskych kopcoch. Rosalia 15: 19–24.
- Šípošová, H., Goliašová, K., Hrabovec, I. & Vozárová, M. 2004. Osobnosti botaniky po ktorých boli pomenované semenné rastliny opísané zo Slovenska. Bratislava, 2004. CD-verzia, msc., depon. in Archív taxónov opísaných zo Slovenska, Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Tashev, A., Höllriegl, R. & Fischer, M. A. 2015. *Pulsatilla styriaca* (Ranunculaceae) is a new species for the Bulgarian flora, and conspecific with *P. subslavica*. Neilreichia 7: 119–155.
- Ujhelyi, J. 1960. Études taxonomiques sur le groupe du *Lotus corniculatus* L. sensu lato. Ann. Hist.-Nat. Mus. Natl. Hung. 52: 185–195.
- Vágenknecht, V. 1995. Návrh osobitného režimu ochrany hrachora trávolistého Futákovho – *Lathyrus nissolia* subsp. *futakii* Chrtková. Msc., depon. in SAŽP Bratislava.
- Vašut, R. J. et al. 2011. Portál české flóry. <http://flora.upol.cz/fotogalerie/info/6395-Epipactis-futakii.html>, cit. 14. 9. 2016.
- Vlčko, J., Dítě, D. & Kolník, M. 2003: Vstavačovitě Slovenska. ZO SZOPK Orchidea, Zvolen.
- Vyhláška, 158. 2014. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 158/2014 Z. z.
- Walter, K. S. & Gillett, H. J. (eds) 1998. 1997 IUCN Red List of Threatened Plants. Compiled by the World Monitoring Centre. World Conservation Union Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- Warburg, E. F. & Kárpáti, Z. 1968. *Sorbus* L. In Tutin, T. G., Heywood, V. H., Burges, N. A., Moore, D. M., Valentine, D. H., Walters, S. M. & Webb, D. A. (eds). Flora Europaea. Vol. 2. Cambridge University Press, London. p. 67–71.
- Zajacová, V. 1961. *Lotus corniculatus* L. – so zvláštnym zameraním na okolie Bratislavy. Diplomová práca, msc., depon. in Katedra botaniky Prírodovedeckej fakulty UK, Bratislava.
- Zajacová, V. 1963. *Lotus corniculatus* L. na Devínskej Kobyle. Acta Fac. Rerum Nat. Univ. Comen., Bot. 7 [1962]: 389–422.
- Žertová, A. 1960. Nové plemeno *Lotus corniculatus* L. z prírodnej rezervácie „Kováčovské kopce“. Ochr. Přír. (Prague) 15: 138–139.
- Žertová, A. 1961a. Studie über die tschechoslowakischen Arten der Gattung *Lotus* L. I. Preslia 33: 17–35.
- Žertová, A. 1961b. Taxonomická studie o *Lotus corniculatus* L. subsp. *slovacus* Žertová / Taxonomische Studie über *Lotus corniculatus* L. subsp. *slovacus* Žertová. Sborn. Nár. Mus. v Praze, Řada B, Přír. Vědy 11B: 159–185.

Ján Futák a fytogeografické členenie Slovenska

Ján Futák and the phytogeographical division of Slovakia

JÁN KLIMENT

Botanická záhrada Univerzity Komenského Bratislava, pracovisko Blatnica, 038 15 Blatnica, kliment@rec.uniba.sk

Abstract: The contribution includes an essential information on the development of the phytogeographical division of Slovakia in the period of 1960–1980 together with fundamental assumptions of this process. Author points out at the most important shifts of borders between phytogeographical units after the publication of the first proposal (Futák & Domin 1960) and pays attention to the controversial inclusion of some phytogeographical districts (Devínska Kobyla, Vihorlat) into the higher units.

Key words: phytogeographical units, boundaries, Carpathians, Pannonia

Úvod

V súvislosti s prípravnými prácami na diele Flóra Slovenska (1954) vyvstala aj potreba vypracovania mapy fytogeografického členenia Slovenska, ktorá by slúžila ako východisko a jednotný podklad pre spracovateľov jednotlivých systematických jednotiek. Rovnako ako zorganizovania celého diela, aj vypracovania vlastného členenia vrátane mapových podkladov sa ujal doc. Ján Futák. Čakala ho náročná úloha – na základe v tom čase v rôznej miere nedostatočných floristických a fytoocenologických poznatkov rozčleniť geograficky (Karpáty vs. Panónska panva), vertikálne, geologicky, geomorfologicky i klimaticky mimoriadne pestré územie Slovenska so zodpovedajúcou vysokou diverzitou rastlín a ich biotopov do zmysluplných fytogeografických jednotiek rôznych hierarchických úrovní. Jeho snahou bolo vypracovať jednoduché, prehľadné členenie, ktoré by slúžilo ako podklad pre evidenciu lokalít taxónov cievnatých rastlín, súčasne však zohľadňovalo zložitý vývoj karpatsko-panónskej flóry. Iste, ani tento projekt nepredstavoval stavbu na zelenej lúke. V čase zostavovania návrhu mal doc. Futák k dispozícii celý rad publikovaných fytogeografických členení, v rôznej miere sa týkajúcich aj dnešného územia Slovenska (Pax 1898, Hayek 1916, Domin 1921, 1923, 1928, 1930, Jávorka 1925, Klášterský 1930, Soó 1933a, b, Novacký 1943, Novák 1954), ku ktorým v priebehu prác na projekte pribudli dve ďalšie (Dostál 1957, 1960). Nie všetky členenia však obsahovali zodpovedajúce mapové vyjadrenie, navyš väčšina z nich v značnej miere odrážala skôr aktuálne orografické triedenie. Najviac prepracované, doplnené aj mapovými prílohami, boli fytogeografické

členenia prof. Dostála. Z nich mal doc. Futák poruke sprvu len prvé členenie (Dostál 1957), ktorého východiskom boli kombinácie charakteristických ekotopov, vylíšené na základe komplexného posúdenia vplyvu reliéfu, geologického podkladu, pôd, klímy, floro- a syngenézy vrátane zmien vegetácie v priebehu osídľovania územia človekom. Bolo však príliš podrobné – územie Slovenska v ňom bolo rozčlenené do 19 fytogeografických obvodov a 74 okresov. Na margo tohto členenia sa doc. Futák vyjadril: „*Chceli sme mať rovnaké členenie pre Bibliografiu aj pre Flóru Slovenska, lebo Bibliografia bola prípravným dielom pre Flóru Slovenska. Ani Dostálovo, ani žiadne staršie členenie nám pre tieto účely plne nevyhovovalo. Dostálovo členenie sa nám zdalo príliš rozdrobené, uvádzal mnoho fytogeografických okresov a mali sme tiež výhrady voči oprávnenosti niektorých jeho jednotiek. Usúdili sme preto, že je potrebné vypracovať nové členenie.*“ (Futák 1966a: 535). Neprijal ani neskoršie, obsahovo veľmi blízke Dostálovo členenie (Dostál 1960), v zásade sa líšiacie len vyčlenením okresov Banskobystrické dolomity a Branisko: „*Neskoršie J. Dostál (The phytogeographical regional distribution of the Czechoslovak Flora, Sborn. čs. Společ. zeměp. 65: 193–202 + mapa, 1960) uverejnil nové fytogeografické členenie ČSSR, keď už mal k dispozícii náš návrh na členenie Slovenska. Ani tohto nového Dostálovho členenia sa nemôžeme pridržiavať, už aj preto, že by nebolo v súlade s Bibliografiou k flóre ČSR.*“ (Futák 1966a: 536).

Najväčšie problémy pri zostavovaní fytogeografického členenia, ktoré vypracoval s pomocou popredných slovenských botanikov: Dezidera Magica, Jozefa Májovského, Jána Michalku a i. (cf. Futák 1966a: 535), mal zrejme s vyčlenením a ohraničením základných jednotiek, t. j. fytogeografických okresov, najmä na rozhraní fytogeografických jednotiek vyššej úrovne. Svedčia o tom i nasledovné slová: „*Vô viacerých prípadoch bolo veľmi ťažké vyznačiť hranice, tak napr. hranicu medzi karpatskou a panónskou oblasťou hlavne medzi Šahami a Plešivcom, kde rieky tečú od severu na juh, čo umožňuje viacerým teplomilným druhom preniknúť pomerne ďaleko na sever. Pri vymedzovaní východokarpatskej oblasti sme sa pridržiavali výskytu najvýznamnejších východokarpatských druhov.*“ (Futák 1966a: 535–536).

Zmeny v mapovom vyjadrení fytogeografického členenia Slovenska (1960–1980)

Výsledkom snáh doc. Futáka a jeho spolupracovníkov bola mapa fytogeografického členenia Československa, vložená ako voľná príloha k dielu Bibliografia k flóre ČSR do roku 1952 (Futák & Domin 1960), ktoré (podľa

údajov v tiráži) bolo do tlače zadané už v júni 1957. Už tu sa objavuje základná hierarchická schéma, zahŕňajúca členenie územia Slovenska do 3 fytogeografických oblastí (*Pannonicum*, *Carpathicum occidentale*, *Carpathicum orientale*), 7 fytogeografických obvodov a 31 fytogeografických okresov. Neskôr sa zmenili či doplnili len názvy niektorých jednotiek (cf. Futák 1966a: 535 – 538). Napr. názov obvodu prametranskej xerothermnej flóry (*Transmaticum*) bol pozmenený na *Matricum*, sprvu bezmenný obvod xerothermnej panónskej flóry bol označený ako *Eupannonicum*, obvod Východobeskydských Karpát (*Beschidico-Carpathicum orientale*) bol premenovaný na obvod východobeskydskej flóry (*Beschidicum orientale*). Na základe pripomienok geografov, najmä prof. Plesníka, sa zmenili aj názvy niektorých okresov. Pôvodné číslovanie fytogeografických okresov (Futák & Domin 1960) zodpovedá celoštátnemu členeniu. V prvom zväzku Flóry Slovenska (Futák 1966a) bolo uverejnené ich nové označenie viazané výlučne na územie Slovenska, ktoré sa s menšími názvoslovnými obmenami používa dodnes. Významným doplnkom oproti údajom z roku 1960 bolo rozčlenenie niektorých dovtedy nečlenených rozsiahlych okresov (Slovenské stredohorie, Východné Beskydy) na podkresy. Pôvodný mapový náčrt sa premietol do mapy v mierke 1: 500 000 (obr. 1), ktorú pravdepodobne používali minimálne autori druhého zväzku Flóry Slovenska (Futák 1966b).

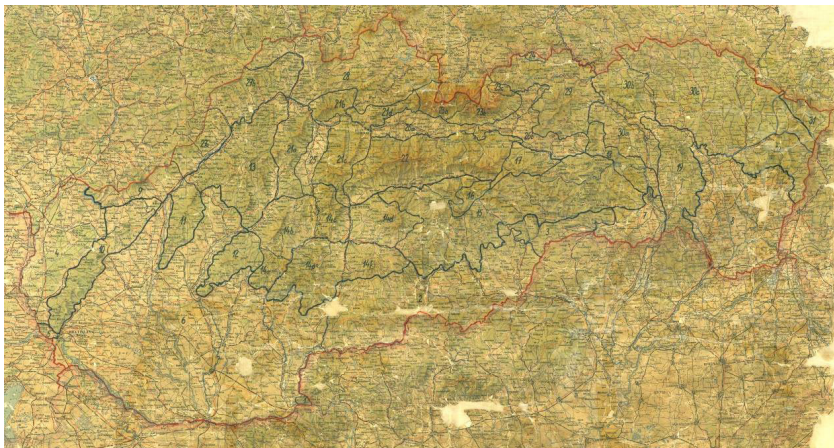
V roku 1972 uverejnil Futák v diele Slovensko 2 – Príroda (Futák 1972: 432) mapu čiastočne modifikovaného fytogeografického členenia Slovenska, ktoré sa opäť premietlo aj do podkladovej mapy v mierke 1: 500 000 (obr. 2), používanej pracovníkmi Oddelenia systematiky vyšších rastlín Botanického ústavu SAV i ďalšími autormi Flóry Slovenska prakticky do súčasnosti. Vo farebnom prevedení, v mierke 1: 1 000 000, bola táto mapa publikovaná v diele Atlas SSR (Futák 1980), neskôr bola vložená ako voľná mapová príloha v diele Flóra Slovenska IV/1 (Futák 1984).

Pri bližšom porovnaní oboch nepublikovaných máp (1: 500 000) vidno viac či menej výrazné rozdiely v ohraničení niekoľkých fytogeografických okresov. Najvýznamnejšie zmeny sa udiali vo vymedzení okresu Ipeľsko-rimavská brázda, do ktorého bola (na úkor pôvodnej rozlohy okresu Podunajská nížina) zahrnutá aj celá Ipeľská pahorkatina (obr. 3a, b), a okresu Bukovské vrchy, ktorý sa smerom na juh rozšíril o skupinu Nastazu a časť Beskydského predhoria dovtedy zaraďovaných do okresu Východné Beskydy (obr. 4a, b). Vzhľadom na rozsah zmien na ne upozornil samotný doc. Futák: „Západnú hranicu okresu č. 2 sme posunuli po riekou Hron, severnejšie po potok Sikenicu, od Mýtnych Ludan na sever po Levice a obec Čajkov. Hranicu okresu č. 31

sme posunuli na juhozápad a na juh. Tento okres teraz naväzuje pri Snine na okres Vihorlat, odkiaľ pokračuje jeho hranica na sever potokom Pčolka po obec Pčoliná, ďalej na Hostovice, Osadné a potokom Udava k štátnej hranici.“ (Futák 1973: 151).

Zaujímavý vývoj možno pozorovať vo vymedzení fytogeografického okresu Devínska Kobyla. Na bližšie nedatovanom mapovom liste v mierke 1: 75 000 s originálnym ohraňčením tohto okresu (obr. 5a) vedie jeho východná hranica Mlynskou dolinou resp. ňou pretekajúcim potokom Výdrica. Susedný, východnejšie situovaný horský výbežok, zahŕňajúci o. i. Horský park, Slavín a hradný vrch, je pričlenený k Malým Karpátom, ktoré tak siahajú až k Dunaju. Na oboch vyššie zmienených mapách v mierke 1: 500 000 však okres 5 zahŕňa aj zmienený výbežok Malých Karpát (obr. 5b), približne ohraňčený Brnianskou, Pražskou, Štefánikovou a Staromestskou ulicou. Napokon, na publikovanej mape fytogeografického členenia Slovenska (Futák 1980, 1984) okres Devínska Kobyla má už síce pôvodné hranice (pozri aj detailnú mapu v práci Feráková et al. 1997), sporný výbežok Malých Karpát však bol zahrnutý do okresu Podunajská nížina.

Badateľné rozdiely sú zjavné aj vo vedení hranice medzi okresmi Košická kotlina a Slovenský kras, ako aj medzi južnou hranicou podokresu Javorie a časťou severnej hranice okresu Ipeľsko-rimavská brázda. V porovnaní s pôvodným vymedzením bol okres Košická kotlina smerom na západ rozšírený o údolie riečky Bodva vklinené medzi planiny Slovenského krasu (obr. 6a, b). Hranica podokresu Javorie bola smerom na juh posunutá až na vrch Lysec a k obci Devičie južne od mesta Krupina, na úkor okresu Ipeľsko-rimavská brázda (obr. 7a, b).

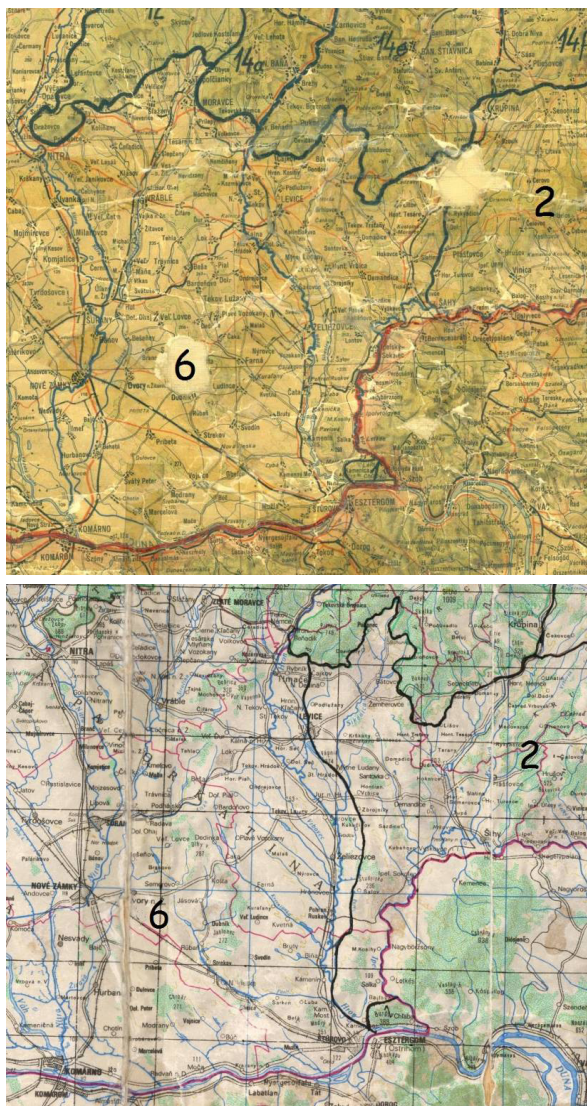
Obr. 1: Nepublikovaná mapa fyto geografického členenia Slovenska (1: 500 000) zobrazujúca hranice okresov a podokresov po roku 1960.

Fig. 1: Unpublished map of the phytogeographical structure of Slovakia (1: 500 000) representing borders of districts and sub-districts after the 1960.

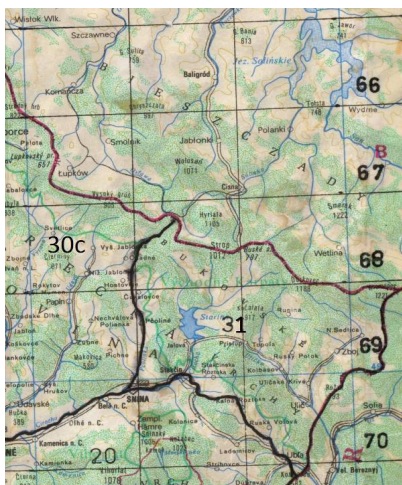
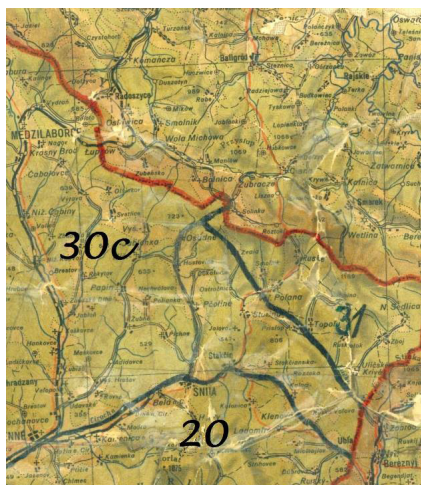
Obr. 2: Nepublikovaná mapa fyto geografického členenia Slovenska (1: 500 000) zobrazujúca hranice okresov a podokresov po roku 1972.

Fig. 2: Unpublished map of the phytogeographical structure of Slovakia (1: 500 000) representing borders of districts and sub-districts after the 1972.

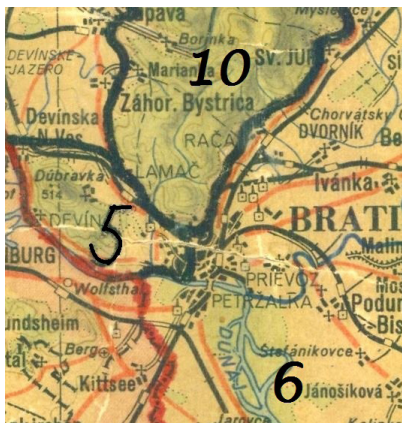
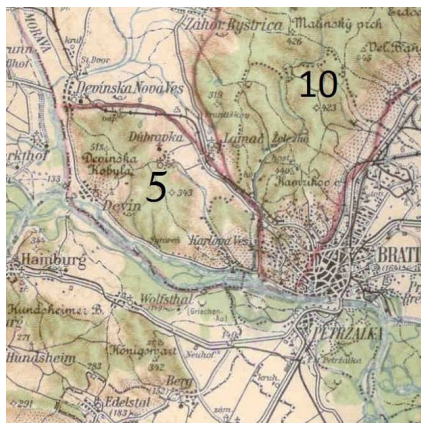
Obr. 3a, 3b: Vzájomný posun hraníc fytogeografických okresov 2. Ipeľsko-rimavská brázda a 6. Podunajská nížina.

Fig. 3a, 3b: Mutual shift of the borders of phytogeographical districts 2. Ipeľsko-rimavská brázda and 6. Podunajská nížina.

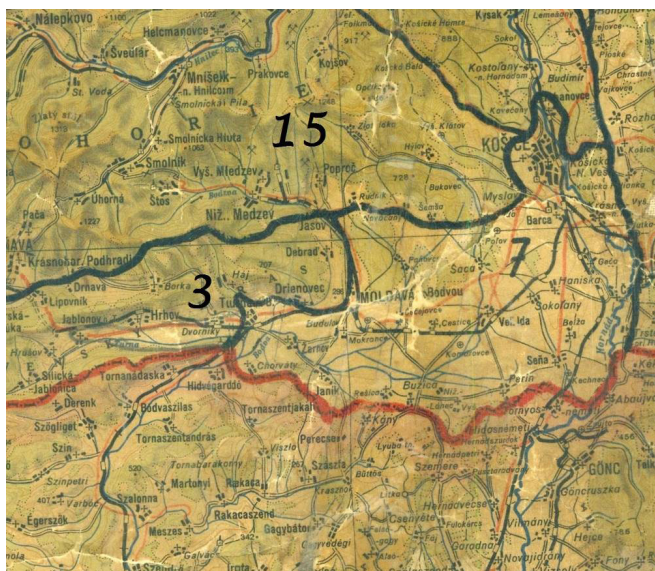
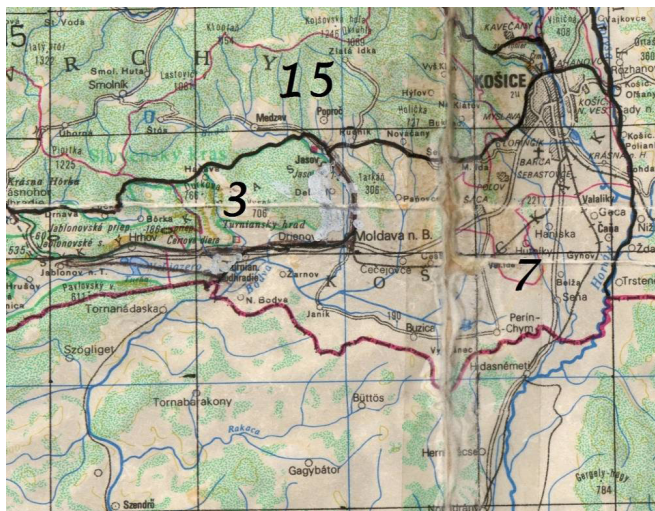
Obr. 4a, 4b: Vzájomný posun hraníc fyto geografických (pod)okresov 30c. Nízke Beskydy a 31. Bukovské vrchy.

Fig. 4a, 4b: Mutual shift of the borders of phytogaographical (sub-)districts 30c. Nízke Beskydy and 31. Bukovské vrchy.

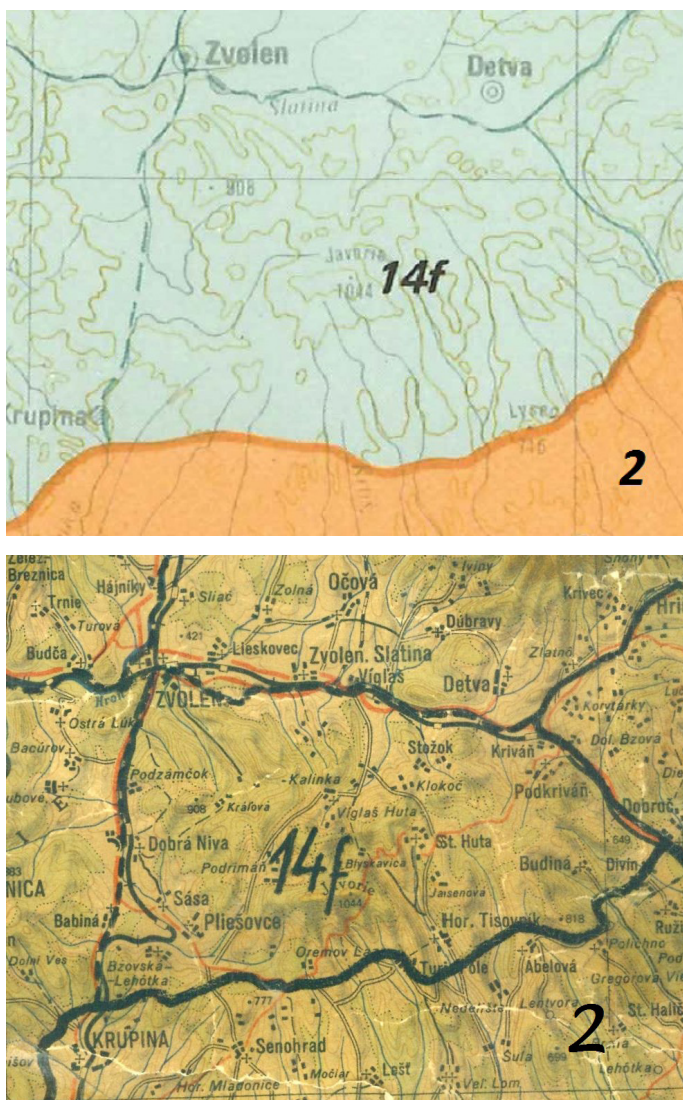
Obr. 5a, 5b: Vzájomný posun hraníc fyto geografických okresov 5. Devínska Kobyla, 6. Podunajská nížina a 10. Malé Karpaty.

Fig. 5a, b: Mutual shift of the borders of phytogeographical districts 5. Devínska Kobyla, 6. Podunajská nížina and 10. Malé Karpaty.

Obr. 6a, 6b: Vzájomný posun hraníc fytogeografických okresov 3. Slovenský kras a 7. Košická kotlina.

Fig. 6a, 6b: Mutual shift of the borders of phytogeographical districts 3. Slovenský kras and 7. Košická kotlina.

Obr. 7a, 7b: Vzájomný posun hraníc fyto geografických (pod)okresov 14f. Javorie a 2. Ipeľsko-rimavská brázda.

Fig. 7a, 7b: Mutual shift of the borders of phytogeographical (sub-)districts 14f. Javorie and 2. Ipeľsko-rimavská brázda.

Krátke hodnotenie Futákovho fytogeografického členenia (1960–1984)

Podrobným rozborom Futákovho, čiastočne i niektorých ďalších fytogeografických členení, som sa zaoberal v samostatnej práci (Kliment 2003). Na tomto mieste sa preto obmedzím len na krátke zhrnutie významnejších problematických bodov tohto členenia.

Vymedzenie vyšších jednotiek – fytogeografických oblastí a obvodov – sa ukázalo ako dostatočne zdôvodnené a prevažne aj naďalej platné. Do istej miery problematické je začlenenie niektorých fytogeografických okresov situovaných na rozhraní medzi oblastami západ- a východokarpatskej flóry resp. západokarpatskej a panónskej flóry. Futák (1972: 478, 1973: 151) síce hodnotil okres Vihorlat a podokres Nízke Beskydy ako prechodné územie medzi oblastami západokarpatskej a východokarpatskej flóry, obe jednotky však zaradil do oblasti *Carpaticum occidentale*. Vzhľadom na skutočnosť, že slovenská časť pohoria Vihorlat je priamym pokračovaním jeho ukrajinskej časti, ako aj na zastúpenie viacerých východokarpatských endemitov a ďalších druhov dáckeho migroelementu v jeho flóre, pokladám za správnejšie priradiť okres Vihorlat k oblasti východokarpatskej flóry (cf. Pax 1898: 79, 1908: 204, Domin 1921: 185, 1928: 8, 1930: 58, Novák 1925: 4, 28, 1954: 406, Klášterský 1930: 575, Soó 1933a: 193, 1933b: 32, Dostál 1957: 14, Krippel 1971: 239, 1978: 40, 1983: 508, Hendrych & Hendrychová 1979: 328, Ružičková & Michalko 1982: 49, Soják 1983: 49, Ložek 1987: 53 a i.). V prechodnej zóne medzi panónskou a západokarpatskou fytogeografickou oblasťou sa nachádza okres Devínska Kobyla, tvoriaci najjužnejší výbežok Malých Karpát na území Slovenska (Mazúr & Lukniš 1978, cf. Novák 1923, 1954). Makroklimaticky síce patrí do širšie chápanej oblasti panónskej flóry, geomorfologicky, floro- aj syngeneticky sa však nesporne líši od panónskych nížin. Vzhľadom na priamu nadväznosť a floristickú aj vegetačnú príbuznosť s Malými Karpatmi (cf. Novák 1923: 68, 73–77) je správnejšie začleniť okres Devínska Kobyla, napriek absencii typických horských, prealpínskych a dealpínskych prvkov (Novák 1923: 73, cf. Feráková 1997: 10), do fytogeografickej oblasti *Carpaticum occidentale*, obvodu *Praecarpaticum* (cf. Dostál 1957, 1960, Berta 1993, Plesník 1995, Kliment 2003). K Západným Karpatom sú napokon priradované aj floristicky veľmi príbuzné Hainburské kopce (Rakúsko), oddelené od slovenskej časti Malých Karpát Dunajom (cf. Adler et al. 1994: 127).

Nespornou slabinou Futákovho členenia je nerešpektovanie niektorých základných princípov fytogeografickej regionalizácie, najmä princípov genetickej jednoty a relatívnej homogenity územia (bližšie Holub 1977). Viaceré

fytogeografické okresy či podokresy vznikli zlúčením rôznych tvarov zemského povrchu, najčastejšie pohorí a častí priľahlých kotlín, zriedkavejšie aj pohorí a nížin (Východoslovenská nížina vs. Zemplínske vrchy). Niektoré okresy zahŕňajú viacero geomorfologicky i botanicky samostatných celkov, bez ich rešpektovania na úrovni osobitných podokresov. Tento nedostatok si uvedomoval aj samotný autor členenia: „Niektoré naše okresy zahrnujú viaceré celky geografov. Napr. okr. 2 Ipel'sko-rimavská brázda zahrnuje zhruba Ipel'skú pahorkatinu, Krupinskú planinu, Ipel'skú kotlinu, Lučeneckú kotlinu, Cerovú vrchovinu a Rimavskú kotlinu. Aj keď názov Ipel'sko-rimavská brázda nepovažujeme za navýštižnejší, nemôžeme tento okres pre naše účely rozdeliť na šesť celkov. ... Aj teraz cítime, že niektoré okresy by sa mali rozdeliť na podokresy. Napr. Cerová vrchovina v okr. 2 a Zemplínske vrchy v okr. 8 by mohli byť samostatnými podokresmi alebo aj okresmi.“ (Futák 1973: 161). Do rovnakej skupiny problémov patrí aj nerešpektovanie osobitostí medzihorských kotlín, ktoré sa svojim geologickým vývojom, geomorfologickými, substrátovo-pôdnymi a klimatickými pomermi, floro- a syngénézou výrazne odlišujú od okolitých horských masívov (podrobnejšie Magic 1971, Španíková 1982, Kliment 2003). Napriek tomu len niektoré (Turčianska, Liptovská, Popradská, Hornádska, sčasti aj Košická kotlina) boli rešpektované ako samostatné fytogeografické jednotky; väčšina kotlín bola (zväčša parciálne) pričlenená k okolitým pohoriam. Jednou z nich je aj Zvolenská kotlina, fytogeografickú svojbytnosť ktorej potvrdila séria aktuálnych štúdií (Turisová & Hlásny 2008, 2010, Hlásny & Turisová 2012).

Každú prácu treba posudzovať v kontexte doby, v ktorej vznikla. Nie inak je to aj v súvislosti s hodnoteným fytogeografickým členením. Doc. Futák so spolupracovníkmi ho zostavovali v čase značne obmedzených floristických a fytoecologických poznatkov, navyiac s presne vymedzeným účelom (podklad pre evidenciu lokalít taxónov cievnatých rastlín). Rovnako ako vyššie uvedené nedostatky/slabiny, doc. Futák si uvedomoval aj dočasnosť vypracovaného členenia: „Sme si plne vedomí, že naše členenie si nemôže robiť žiaden nárok na dokonalosť. Ťažko dosiahnuť jednotnosť názorov na fytogeografické jednotky, rôzni autori rôzne chápajú ten istý termín, napr. fytogeografický okres. Okrem toho ešte nemáme dostatočné znalosti o rozšírení druhov a fytoecoz na území Slovenska. Až bude ukončená Flóra Slovenska a geobotanická mapa, na ktorej sa tiež pracuje, bude možné urobiť aj správnejšie fytogeografické členenie. Nazdávame sa však, že pre citovanie lokalít vo flóre je vždy lepšie riediť sa fytogeografickým členením, hoci nie dokonalým, ako administratívnym členením, ktoré sa tiež často mení.“ (Futák 1966: 536). „Výmedzenie hraníc

orografických a najmä fytogeografických celkov je veľmi obtiažne a mení sa. ... Podrobné štúdium menších území nám iste prinesie cenné poznatky, ktoré sa dajú použiť pri spresnení terajšieho fytogeografického členenia.“ (Futák 1973: 161–162). Stáva sa však skôr pravidlom, že mnoho dočasných riešení má oveľa dlhšie trvanie, než ich autori pôvodne predpokladali. Výnimkou nie je ani fytogeografické členenie navrhnuté doc. Jánom Futákom. Základná schéma ostala v platnosti, menili či skôr spresňovali sa len hranice niektorých jednotiek. Takéto riešenie je opodstatnené v záujme metodickej jednoty edície Flóra Slovenska, ktorej spracovanie postupne preberá už tretia generácia autorov. Aj tu sa však v poslednej dobe možno stretnúť s miernymi odchýlkami od zaužívaného etalónu (napr. občasné zaraďovanie skupiny Sivého vrchu do fytogeografického podokresu Západné Tatry).

Záverom si dovoľím citovať dôležitú pasáž z kapitoly o fytogeografickom členení Slovenska (Futák 1966a: 536), týkajúcu sa jeho praktického používania: „*Sotva treba pripomínať, že hranice fytogeografických jednotiek nemožno brať ako presné čiary a že v skutočnosti v prírode sú viac-menej plynulé prechody. Pravda, pri vymenúvaní lokalít vo flóre treba sa pridŕžiavať relatívne presných hraníc. Ak sa však niektorý druh vyskytuje v jednom okrese len v tesnej blízkosti hraníc druhého okresu a v tomto je pomerne hojný, uvádzame ho, ako keby sa vyskytoval len v okrese s hojnejším výskytom.*“.

Podakovanie

Je mi milou povinnosťou poďakovať sa Mgr. Natálii Jegorovovej a RNDr. Pavlovi Mereďovi, PhD. za zoskenovanie nepublikovaných máp fytogeografického členenia Slovenska, uložených na Oddelení taxonómie cievnatých rastlín Botanického ústavu SAV v Bratislave, ako aj dvom anonymným recenzentom za pripomienky, námety a odporúčania smerujúce ku skvalitneniu príspevku.

Literatúra

- Adler, W., Oswald, K. & Fischer, R. 1994. Exkursionsflora von Österreich. Eugen Ulmer, Stuttgart & Wien.
- Berta, J. 1993. Prirodzená vegetácia, jej rozšírenie a rekonštrukcia. In Bertová, L. (ed.), Karlova Ves. Vlastivedná monografia. Alfa, Bratislava. p. 29–36.
- Domin, K. 1921. Zatimní rostlinogeografické roztrfídění Slovenska a Podkarpatské Rusi. Věda Přír. 2: 184–185.
- Domin, K. 1923. Outlines of the flora of Slovakia and Subcarpathian Russia and its classification in natural districts. Věstn. 1. Sjezdu Českoslov. Bot., Praha, p. 23–24.
- Domin, K. 1928. Introductory remarks to the Fifth International phytogeographic excursion (I. P. E.) through Czechoslovakia. Acta Bot. Bohem. 6–7 (1927–1928): 3–76.

- Domin, K. 1930. A new division of Czechoslovakia into natural geobotanical districts. *Acta Bot. Bohem.* 9: 55–58.
- Dostál, J. 1957. Fytogeografické členění ČSR. *Sborn. Českoslov. Společn. Zeměp.* 62: 1–18.
- Dostál, J. 1960. The phytogeographical regional distribution of the Czechoslovak flora. *Sborn. Českoslov. Společn. Zeměp.* 65: 193–202.
- Feráková, V. 1997. Vymedzenie územia a vzťahy k susedným fytogeografickým celkom. In Feráková, V. et al., *Flóra, geológia a paleontológia Devínskej Kobyly*. LITERA, Bratislava. p. 10.
- Feráková, V., Kochjarová, J., Králik, E., Schwarzová, T. & Záborský, J. 1997. Cievnaté rastliny. In Feráková, V. et al., *Flóra, geológia a paleontológia Devínskej Kobyly*. LITERA, Bratislava. p. 86–156.
- Futák, J. 1966a. Fytogeografické členenie Slovenska. In Futák, J. (ed.), *Flóra Slovenska I*. Vydavateľstvo SAV, Bratislava. p. 535–538.
- Futák, J. (ed.) 1966b. *Flóra Slovenska II*. Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- Futák, J. 1972. Fytogeografický prehľad Slovenska. In Lukniš, J. (ed.), *Slovensko 2. Príroda*. Príroda, Bratislava. p. 431–482.
- Futák, J. 1973. Smernice pre spracúvanie Flóry Slovenska. In Špániková, A. (ed.), *Bot. Práce*. Botanický ústav SAV, Bratislava. p. 131–166.
- Futák, J. 1980. Fytogeografické členenie. In Mazúr, E. (ed.), *Atlas Slovenskej socialistickej republiky*. Bratislava. p. 88, mapa VII/14.
- Futák, J. 1984. Fytogeografické členenie Slovenska. In Bertová, L. (ed.), *Flóra Slovenska IV/1*. Veda, Bratislava. p. 418–419 + mapa (príloha).
- Futák, J. & Domin, K. 1960. Bibliografia k flóre ČSR do r. 1952. Vydavateľstvo SAV, Bratislava.
- Hayek, A. 1916. *Die Pflanzendecke Österreich-Ungarns*. I. Franz Deuticke, Leipzig & Wien.
- Hendrych, R. & Hendrychová, H. 1979. Preliminary report on the Dacian microelement in the flora of Slovakia. *Preslia* 51: 313–322.
- Hlásny, T. & Turisová, I. 2012. Spatial modelling-based approach to phytogeographical regionalization using grassland vegetation data. *Centr. Eur. J. Biol.* 7: 318–326.
- Holub, J. 1977. K obecným otázkám fytogeografického členění povrchu zemského. *Stud. Českoslov. Akad. Věd* 13 (1976): 9–30.
- Jávorka, S. 1924–1925. *Magyar Flóra*. Budapest.
- Klásterský, I. 1930. Geobotanický přehled RČS. In Slavík, F. (ed.), *Československá vlastivěda*. Díl I. Příroda, ed. 2. Orbis, Praha. p. 517–585.
- Kliment, J. 2003. Zamyslenie sa nad súčasným fytogeografickým členením Slovenska (poznámky k vybraným fytochoriómom). *Bull. Slov. Bot. Spoločn.* 25: 199–224.
- Krippel, E. 1971. Postglaciálny vývoj vegetácie východného Slovenska. *Geogr. Čas.* 23: 225–241.
- Krippel, E. 1978. Vývoj vegetácie východného Slovenska v poľadovom období. *Acta Bot. Slov., Ser. A* 4: 35–42.
- Krippel, E. 1983. Patrí Vihorlat do fytogeografickej oblasti Východné Karpaty? *Biológia (Bratislava)* 38: 505–510.
- Ložek, V. 1987. Vývoj prírody Vihorlatu v štvrtohorách. In Vološčuk, I. & Terray, J. (eds), *Chránená krajinná oblasť Vihorlat*. Príroda, Bratislava. p. 50–54.
- Magic, D. 1971. Intrakarpatské kotliny z hľadiska rekonštrukcie vegetácie. In Magic, D. (ed.), *Zborník prednášok Zjazdu Slovenskej botanickej spoločnosti Tisovec 1970*. Slovenská botanická spoločnosť pri SAV & Botanický ústav SAV, Bratislava. p. 61–73.

- Mazúr, E. & Lukniš, M. 1978. Regionálne geomorfologické členenie SSR. Geogr. Čas. 30: 101–125.
- Novácký, J. M. 1943. Flóra Slovenskej republiky. In Novák, L. (ed.), Slovenská vlastiveda I. SAVU, Bratislava. p. 335–399.
- Novák, F. A. 1923. Vápencové obvody v Malých Karpatech a jejich význam ve fytogeografické jednotě Malých Karpat. Preslia 2: 67–80.
- Novák, F. A. 1925. Vegetace trachytového Vihorlatu. Fytogeografický a floristický příspěvek k poznání květeny slovenské. Spisy Přír. Fak. Karlovy Univ. 31: 1–29.
- Novák, F. A. 1954. Přehled československé květeny s hlediska ochrany přírody a krajiny. In Veselý, J. (ed.), Ochrana československé přírody a krajiny 2. Nakladatelství ČSAV, Praha. p. 193–409.
- Pax, F. 1898. Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen. 1. Wilhelm Engelmann, Leipzig.
- Pax, F. 1908. Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen. 2. Wilhelm Engelmann, Leipzig.
- Plesník, P. 1995. Fytogeografické (vegetačné) členenie Slovenska. Geogr. Čas. 47: 149–181.
- Ružičková, H. & Michalko, J. 1982. Wiesen in Vihorlat Gebirge. Biológia (Bratislava) 37: 49–58.
- Soják, J. 1983. Rostliny našich hor. SPN, Praha.
- Soó, R. 1933a. Analyse der Flora des historischen Ungarns (Elemente, Endemismen, Relikte). Magy. Biol. Kutatóintéz. Munkái 6: 173–194.
- Soó, R. 1933b. Floren- und Vegetationskarte des historischen Ungarns. Debreceni Tisza István Tud. Társ. Honism. Bizott. Kiadv. 8 (1931–1932): 5–35.
- Špániková, A. (ed.) 1982. Vegetácia vnútrokarpatských kotlín. ÚEBE SAV, Bratislava.
- Turisová, I. & Hlásny, T. 2008. Zvolenská kotlina z fytogeografického pohľadu. In Turisová, I., Martincová, E. & Bačkor, P. (eds), Výskum a manažment prírodných hodnôt Zvolenskej kotliny. Fakulta prírodných vied UMB v Banskej Bystrici, Ústav vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici & NLC-Lesnícky výskumný ústav Zvolen. p. 5–16.
- Turisová, I. & Hlásny, T. 2010. Identification of phytogeographical borders using grassland vegetation data. Biologia (Bratislava) 65: 630–638.

Ján Futák a základy geobotaniky na Slovensku

Ján Futák and foundations of geobotany in Slovakia

MILAN VALACHOVIČ

Botanický ústav Slovenskej akadémie vied, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava,
milan.valachovic@savba.sk

Abstract: A short historical sketch on the period, during which Ján Futák studied methods of phytosociology in Montpellier and then vegetation in the vicinity of his birthplace, later in the Kremnické vrchy Mts., Strážovské vrchy Mts., finally across whole Slovakia is presented. This period ended in 1954 when J. Futák started a huge project devoted to monograph series Flora of Slovakia.

Key words: J. Futák, phytosociology, Slovakia.

Ján Futák pracoval od roku 1935 ako štipendista ČSAV na Station Internationale de Géobotanique Méditerranéenne et Alpine (SIGMA) vo francúzskom Montpellier u prof. J. Braun-Blanqueta. Svoje geobotanické vzdelanie tak dosiahol pod dohľadom zakladateľa geobotaniky a učiteľov, ako bol profesor Karlovej Univerzity v Prahe K. Domin. Lepších v podstate ani nemožno mať. Navyše, mal možnosť spolupracovať s vtedajšou československou geobotanickou elitou, s J. Klikom, V. Krajnom, R. Mikyškom, J. Suzom, a ďalšími. Bol to práve J. Futák, kto prvýkrát, aspoň v skratke, predstavil metodiku zürišsko-montpelliérskej školy v slovenskom jazyku (pozri Futák 1947a, str. 75–77). V tom čase síce už iný Slovák, P. Sillinger, mal svoje monumentálne dielo o vegetácii Nízkyh Tatier dávno publikované a J. Klika vydal podrobné „Praktikum rostlinné sociologie“ už v roku 1941 (obidve v češtine), ale v tomto smere je prínos J. Futáka pre „najmladšiu z botanických vied“, ako ju sám nazval, neodškriepiteľný.

Pozornosť J. Futáka pútali najmä teplomilné druhy rastlín a cesty ich šírenia do slovenských pohorí, ktoré podrobnejšie preskúmal najmä v Kremnických vrchoch (Futák 1943). V tejto práci, ktorú sám označil ako floristicko-geobotanickú, sa jasne zaradil profesne. V ďalších rokoch sa jeho záujem presúval od floristiky ku taxonómii a fytogeografii a rastlinným spoločenstvám sa venoval už len okrajovo. Je evidentné, že teplomilné rastlinstvo pútalo pozornosť J. Futáka najviac – v knihe venovanej Kremnickým vrchom sa podrobne rozpisuje aj o xerotermných lokalitách, ktoré sú už mimo vlastné pohorie, napr. o andezitových skalách na Krivíne, travertínovej Borovej hore, či vegetácii na vápencoch pri obci Iľiaš. Geobotanické poznatky zameran na lesné typy, ale aj na nápadné porasty s *Festuca pseudodalmatica* a *Poa scabra*, ktoré dôverne poznal najmä z južných svahov medzi Zvolenom a Hronskou Dúbravou, v podstate z rodného kraja. Ale nielen odtiaľ. V tom čase už pravidelne na-

vštevovoval územie na juhu Strážovských vrchov a študoval rastlinstvo okolia Kňazného stola. Výsledkom je jeho najväčšia floristicko-geobotanická práca (Futák 1947a). V nej široko rozvinul svoje majstrovstvo a dopodrobna opísal floristické nuansy jednotlivých oblastí, špeciálne na vápencoch a dolomitoch. Tradične sa jeho poznámky dotýkajú aj oblastí, ktoré so samotným študovaným územím majú síce isté podobnosti a vzťahy, ale nepatria tam v jeho ponímaní ani fytogeograficky, ako napr. Vápeč, Temešská skala alebo Strážov. J. Futák mal skrátka širší záber a tak v tejto práci zhodnotil aj pohoria od Malých Karpát až po Tribeč a Vtáčnik. Opätovne si všima predovšetkým prirodzené nelesné aj lesné spoločenstvá – od porastov slezinníkov v štrbinách skál, cez rôzne xerothermné spoločenstvá, počnúc iniciálnymi štádiami, až po zapojené travinno-bylinné typy zväzov *Festucion valesiaca* a *Bromion*. Následne sa venuje lesom, xerothermným dubinám, dubohrabinám a okrajovo aj submontánnym bučinám. Iné typy vegetácie, lúky, ruderálnu vegetáciu a podobne zjavne obchádzal.

Vo svojej práci sa pokúsil aj o opisy nových fytoecenologických jednotiek, napr. asociáciu *Sesleria calcaria-Festuca duriuscula* Futák 1947 dokumentoval jedenástimi zápismi. Obsahovo sa táto jednotka dodnes uznáva, hoci s opraveným menom *Festuco pallentis-Seslerietum caeruleae* Futák 1947 corr. Janišová in Janišová et al. 2007. Jeho druhá asociácia – *Festuca duriuscula-Teucrium montanum* Futák 1947 bola taktiež korigovaná na základe článku 43 Medzinárodného kódu fytoecenologickej nomenklatúry (ICPN) a navyše, synonymizovaná so starším menom asociácie *Festuco pallentis-Caricetum humilis* Sillinger 1930 corr. Gutermann et Mucina 1993 (cf. Škodová et al. 2014).

Svoje geobotanické vedomosti využíval aj v mnohých floristických príspevkoch a pri enumeráciách taxónov nezabúdaj upozorniť aj na rastlinné spoločenstvá, v ktorých rastú (cf. Futák 1941–42, 1947b, 1948a, b).

Rokom 1954 sa už J. Futák jednoznačne orientuje na prípravu svojho vrcholného diela, Flóra Slovenska. Ale to je už o taxonómii.

Literatúra

- Futák, J. 1941–42. K výskytu *Fraxinus ornus* a *Ruscus hypoglossum* na Slovensku. Krásy Slov. 20: 157–159.
- Futák, J. 1943. Kremnické hory. Štúdia geobotanicko-floristická. Matica slovenská. Turčiansky Sv. Martin.
- Futák, J. 1947a. Xerothermná vegetácia skupiny Kňazného stola (Západné Slovensko). Spolok Sv. Vojtecha, Trnava.
- Futák, J. 1947b. Rastlinstvo Slovenskej brány pri Kozárovciach. Prír. Sborn. 2/1: 27–34.
- Futák, J. 1948a. *Colchicum arenarium* W. K. nový druh pre ČSR. Českoslov. Bot. Listy 1: 17–20.
- Futák, J. 1948b. Zaujímavá lokalita xerothermnej vegetácie pri Vigľaši na východ od Zvolena. Českoslov. Bot. Listy 1: 81–84.

Ján Futák a ochrana prírody Slovenska

Ján Futák and nature conservation in Slovakia

JÚLIUS BURKOVSKÝ

Spojová 13, 974 04 Banská Bystrica, jburkovsky@centrum.sk

Abstract: Doc. RNDr. Ján Futák, CSc. entered the Slovak Monuments Institute in Bratislava in 1953, where he became the first ever Head of the Department of Conservation. In addition to his management work, he carried out botanical field research, elaborated proposals for nature reserves (he allocated some of Natural reserves of Tatry Mountains) and he participated in the preparation of the state environmental legislation. Creating a conceptual design of the network of protected areas in Slovakia from the floristic-phytocenological point of view was his ground-breaking act. After he left for the Institute of Botany he further promoted the ideas of nature protection at domestic and foreign events and he was a member of several conservation advisory councils. For his meritorious activities at the very beginning of the State Nature Conservancy this scientist, botanist, priest and conservationist takes rightly and proudly his place in the gallery of pathbreaking nature conservationists in Slovakia.

Key words: Institute of Botany Slovak Academy of Sciences, nature conservation, nature reserves, Slovak Monuments Institute.

Úvod

Cieľom práce bolo sústrediť údaje o činnosti významného slovenského botanika doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. z hľadiska jeho pôsobenia v oblasti ochrany prírody na Slovensku a to nielen v odbornej organizácii ochrany prírody (1953 – 1955), ale aj v neskorších rokoch, už mimo pracoviska ochrany prírody.

Narodil sa 13. januára 1914 v Turovej pri Zvolene. Po gymnaziálnych štúdiách v Banskej Bystrici a Zvolene vysokú školu prírodovedného charakteru a bohosloveckú fakultu absolvoval v rokoch 1932–1938 v Štrasburgu. V rokoch 1940–1949 bol asistentom na Botanickom ústave Prírodovednej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave, kde roku 1947 habilitoval na docenta. V rokoch 1949–1953 na Povereníctve techniky vykonával vegetačné mapovanie pre Štátny vodohospodársky plán, následne do roku 1955 pôsobil na Slovenskom pamiatkovom ústave v oblasti ochrany prírody a napokon bol vedeckým pracovníkom Biologického a neskôr Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (SAV). Zomrel 7 júla 1980 v Bratislave a pochovaný bol v rodnej obci.

Metodika

Postup práce v súlade s jej cieľom sa zameriaval na vyhľadanie relevantných údajov o činnosti doc. RNDr. Jána Futáka, CSc., v oblasti ochrany prírody, ktoré sú značne rozptýlené v odbornej literatúre. Osobitný zreteľ sa prikladal údajom doposiaľ málo známym, prípadne novým zisteniam z archívnych materiálov a ostatných písomných zdrojov (Futák, bez roku, Zlínka 1992, Burkovský 1995, 2000, Magic 2001, Manica 2010, Stockmann 2000, 2010a, b, 2011, 2013). Následne boli tieto údaje v práci sústredené, chronologicky usporiadané a doplnené príslušným komentárom.

Výsledky a diskusia

Názory na vznik štátnej ochrany prírody na Slovensku sú rôzne. Niektorí autori ho stotožňujú so vznikom prvých chránených území na terajšom území Slovenska, ktorými sa stali v roku 1895 čiastočné rezervácie Slovenská Ľupča – Ponická Huta, dnes Národná prírodná rezervácia (NPR) Ponická dúbrava a Slovenská Ľupča – polesie Šalková či Šalkovský les, dnes NPR Príboj, ku ktorým neskôr pribudli aj ďalšie. Iní autori ho zas stotožňujú s administratívnym vznikom štátnej ochrany prírody na Slovensku v roku 1919 v podobe Vládneho komisariátu na ochranu pamiatok na Slovensku (od roku 1923 Štátny referát na ochranu pamiatok na Slovensku), ktorý mal v kompetencii aj ochranu prírodných pamiatok. V predchádzajúcom režime sa zaužíval niekedy ešte stále pretrvávajúci zvyk považovať za vznik štátnej ochrany prírody na Slovensku až jej uzákonenie v roku 1955 (Zákon SNR č. 1/1955 Zb. SNR o štátnej ochrane prírody). Ide teda o odlišné aspekty (územno-konzervačný, administratívny a legislatívny) nazerania na vznik štátnej ochrany prírody na Slovensku, ktoré treba rozlišovať a pri interpretácii vždy správne uvádzať.

V nadväznosti na spomenutý administratívny vznik štátnej ochrany prírody na Slovensku možno konštatovať, že sľubne sa rozvíjajúcu činnosť Štátneho referátu na ochranu pamiatok na Slovensku, dokladovanú aj pribúdajúcimi chránenými územiami, prerušil rozpad prvej ČSR, stagnácia počas Slovenského štátu a následne druhá svetová vojna. K novému oživeniu ochrany prírody došlo až v povojnovom Československu. V roku 1951 nariadením Povereníka školstva, vied a umení Ladislava Novomestského vzniká v Bratislave Pamiatkový ústav (od roku 1952 Slovenský pamiatkový ústav) ako odborný orgán pre vedeckú organizáciu ochrany, súpisu a výskumu kultúrnych a prírodných pamiatok. Ústav sídlil v niekoľkých nie celkom vyhovujúcich priestoroch Slovenského národného múzea v Bratislave na Vajanského nábreží.

Prvým pracovníkom ochrany prírody na Slovenskom pamiatkovom ústave (SPÚ) sa stal Ing. Milan Pacanovský a ďalším bol práve doc. RNDr. Ján Futák,

ktorý na SPÚ založil Oddelenie ochrany prírody a stal sa historicky jeho prvým vedúcim, čo bolo veľkým prínosom pre rozvíjajúcu sa ochranu prírody už v jej začiatkoch. Riaditeľom ústavu bol vtedy Július Šveda a na sekretariáte pracoval vo funkcii právnika Ivan Mačuha. V roku 1954 k oddeleniu ochrany prírody pribudli zoológ RNDr. Ján Darola a Dezider Uhrín v zaradení technický pracovník. Pre zaujímavosť možno uviesť platové pomery pracovníkov Oddelenia ochrany prírody na SPÚ v roku 1954: Vedúci oddelenia doc. RNDr. Ján Futák 1.900 Kčs, Ing. Milan Pacanovský 1.600 Kčs, RNDr. Ján Darola 1.500 Kčs a Dezider Uhrín 1.250 Kčs. Pracovná náplň vedúceho Oddelenia ochrany prírody SPÚ bola nasledovná: Riadenie činnosti oddelenia. Riešenie zásadných problémov ochrany prírody v oddelení. Vypracovávanie návrhov na zriadenie rezervácií. Vyjadrovanie sa k návrhom na zriadenie rezervácií, podanými externými spolupracovníkmi. Riadenie súpisu chránených pamiatkových objektov. Výskum z hľadiska botanického. Fotodokumentácia.

Napriek tomu, že Oddelenie ochrany prírody SPÚ v roku 1954 pozostávalo len z 3 odborných pracovníkov, vrátane jeho vedúceho, vykázalo rozsiahlu činnosť. Prehľadný, zrejme len orientačný výskum sa vykonával v územiach Vrátna, Súľov, Manín, Biely Váh (vtedajší Žilinský kraj), Tatranský národný park (TANAP), Dreveník, Turná nad Bodvou, Hradová pri Košiciach (vtedajší Košický kraj), Dúbrava, Kozárovce (vtedajší Banskobystrický kraj), Kováčovské kopce, Salka (vtedajší Nitriansky kraj). Okrem toho sa vykonával prieskum parkov v Oravskom Podzámku, Svätom Antone, Diviakoch, Hodkovciach, Červenom Kameni, Zemianskych Kostoľanoch, Markušovciach a pomocou expertov čiastočný prieskum rašelinísk v Kline a Suhej Hore na Orave. Príprava komplexných podkladov pre vyhlásenie rezervácií sa zamerala na Timoradzu (vtedajší Nitriansky kraj), Pieniny (vtedajší Prešovský kraj), Ladmovce, Jasov, Zádielska dolina, Turniansky hrad, vymedzenie prísnych rezervácií v TANAP-e, Dreveník (vtedajší Košický kraj), Dúbrava (vtedajší Banskobystrický kraj) a podklady pre chránené oblasti Vrátna, Súľov, Oravská priehrada, Demänovská dolina, Svätajánska dolina, ako aj pre rezerváciu v Maníne (vtedajší Žilinský kraj). V nadväznosti na uvedené úlohy treba spomenúť, že doc. Futák navrhol a vymedzil tatranské prírodné rezervácie (PR) Dlhý les, Javorina, Podbanské, Skalnatý potok a Vyšné Hágy.

Skutočne priekopníckym činom bolo vypracovanie ideového návrhu (projektu) siete chránených území na Slovensku z hľadiska floristicko-fytocenologického. Tieto územia postupne preskúmal a vypracoval odborné botanické podklady potrebné na vyhlásenie ich ochrany vrátane kritérií pre kategorizáciu vzácnych a chránených rastlín jednotlivých území. Boli to napríklad v tom

čase ešte len na ochranu navrhované územia Prosiecka a Kvačianska dolina, Košecká dubina, Čenkovská step a Čenkovská lesostep, v ktorých uskutočnil botanický výskum. Zaslúžil sa tiež o vyhlásenie ochrany týchto území: NPR Boškov, NPR Devínska Kobyla, NPR Hrušovská lesostep, PR Chotínske piesky.

V roku 1954 vrcholili práce na príprave prvého zákona o štátnej ochrane prírody na Slovensku, samozrejme aj za účasti Oddelenia ochrany prírody SPÚ. Tento zákon bol schválený v SNR až v nasledujúcom roku (zákon SNR č. 1/1955 Zb. SNR o štátnej ochrane prírody), čo bolo o jeden rok skôr ako rovnomený zákon v Čechách a o tri roky skôr ako bol prijatý zákon o kultúrnych pamiatkach na Slovensku (zákon SNR č. 7/1958 Zb. SNR). Doc. RNDr. Ján Futák sa podieľal nielen na príprave zákona o štátnej ochrane prírody, ale aj na príprave vyhlášky, ktorou sa určujú chránené druhy rastlín a podmienky ich ochrany. Túto vyhlášku (č. 211/58 Úr. v.) však vydalo Poverenieľstvo školstva a kultúry až v roku 1958.

Koncom roku 1954 Oddelenie ochrany prírody SPÚ vypracovalo operatívny plán práce na budúci rok, ktorý bol rovnako náročný ako už spomenutý plán činnosti na rok 1954 a navyše sa mal vypracovať aj perspektívny plán do roku 1960. Koncepčným zámerom doc. RNDr. Jána Futáka bolo dislokovať ochranu prírody od pamiatkovej starostlivosti v podobe samostatného odborného ústavu, čím predbehol vývoj ochrany prírody o niekoľko desaťročí. V dôsledku toho nevypracoval požadovaný perspektívny plán, čo zdôvodnil takto: „Perspektívny plán na roky 1956 až 1960 som nevypracoval, lebo vzhľadom na osamostatnenie ochrany prírody sa mi zdá nateraz plánovanie nereálne“. Predpokladalo sa totiž, že už od roku 1956 vznikne samostatný Ústav ochrany prírody so stavom 22 pracovníkov do roku 1960, čo umožňoval aj v roku 1955 prijatý zákon o štátnej ochrane prírody. Tento zámer napokon zmaril neskorší zákon o kultúrnych pamiatkach z roku 1958, v dôsledku čoho spojenie ochrany prírody s pamiatkovou starostlivosťou ostalo na dlhú dobu zachované.

Na prelome rokov 1954 – 1955 vypracoval doc. RNDr. Ján Futák správu „Úlohy ochrany prírody a krajiny“ a začiatkom roku 1955 sa ešte zúčastnil niekoľkých pracovných a koordinačných porád ako aj celoštátnej porady pamiatkových ústavov 7. februára 1955 v Bratislave. Rokovalo sa o konzervátoroch ochrany prírody a príprave smerníc pre ich činnosť (bol to vlastne zárodok neskoršej vyhlášky Povereniaľstva školstva a kultúry č. 212/58 o dobrovoľných spolupracovníkoch štátnej ochrany prírody – konzervátoroch a spravodajcoch). Oddelenie ochrany prírody SPÚ úzko spolupracovalo s dobrovoľnými spolupracovníkmi ochrany prírody a pre verejnosť boli stanovené návštevné

hodiny. V rámci rokovania o vedeckých zboroch presadzoval myšlienku vytvorenia Vedeckého zboru pre ochranu prírody pri SAV.

Doc. RNDr. Ján Futák sa snažil o uplatnenie vedecky riadenej, samostatnej a komplexne chápanej ochrany prírody. Zrejme pre nepochopenie a nemožnosť presadenia svojej predstavy o ochrane prírody, snáď aj z iných dôvodov v roku 1955 SPÚ opúšťa. Ochrana prírody jeho odchodom stratila uznávanú vedúcu autoritu s vysokým odborným a morálnym kreditom. Po prechode na Biologický ústav SAV ako vedecký pracovník, sa stal zástupcom vedúceho Oddelenia geobotaniky a systematickej botaniky RNDr. Jána Michalku. Po reorganizácii v roku 1962 vznikol samostatný Botanický ústav SAV v rámci ktorého viedol Oddelenie systematiky rastlín. V tom čase ťažiskom jeho činnosti boli práce na viacvázkovom diele *Flóra Slovenska*. V roku 1960 získava vedeckú hodnosť kandidáta vied (CSc.). Od roku 1965 prednášal aj na Prírodovednej fakulte UK v Bratislave a v roku 1967 hosťoval ako profesor na Štátnej univerzite v Štrasburgu. V roku 1969 mu prezident udelil ako poprednému botanikovi štátne vyznamenanie „Za zásluhy o výstavbu“.

Spolupráca doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. s ochranou prírody pretrvávala aj po jeho odchode zo SPÚ. Bol podpredsedom Poradného zboru TANAP, členom Štátnej rady ochrany prírody, členom Vedeckej rady Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody (SÚPSOP), ktorý bol od roku 1958 nástupníckou odbornou organizáciou po SPÚ, a určitý čas bol aj podpredsedom Slovenského zväzu ochrancov prírody (SZOP). Prednáškami pri rôznych domácich podujatiach propagoval myšlienky ochrany rastlinstva, v zahraničí zas prezentoval floristicky najzaujímavejšie územia Slovenska a oboznamoval s ochranárskymi opatreniami. Od roku 1950 bol členom Československej botanickej spoločnosti (ČSBS), v ktorej bol dlhšie obdobie aj členom výboru. V roku 1955 bol garantom zjazdu ČSBS, ktorý sa konal v Tatrách aj za účasti zahraničných odborníkov. Bol spoluzakladateľom Slovenskej botanickej spoločnosti (SBS) pri SAV, v ktorej bol v rokoch 1959 až 1969 predsedom. Spoluorganizoval zjazdy týchto spoločností na ktorých propagoval myšlienky ochrany prírody (napr. v roku 1970 na zjazde SBS v Tisovci). Ochrana prírody bola hlboko zakorenená v jeho osobnosti k čomu ho snáď už počas stredoškolského štúdia v Banskej Bystrici inšpiroval ochranárskou aktivitou riaditeľ gymnázia Dr. Jan Roubal (1880 – 1971), ktorý bol predsedom Spolku okrášľovacieho a ochranného v Banskej Bystrici.

Ani súčasná generácia ochrancov prírody nezabúda na popredného vedca, botanika, kňaza a priekopníka slovenskej ochrany prírody docenta Jána Futáka, o čom svedčí ich zapájanie sa do viacerých spomienkových podujatí. Pietne

podujatia boli organizované z príležitosti 10. výročia jeho úmrtia na symbolickom Kňazom stole v Strážovských vrchoch, kde mu osadili aj pamätnú tabuľu, potom z príležitosti 15. výročia úmrtia vo Zvolene pričom bol jeho menom pomenovaný náučný chodník vedúci naprieč NPR Boky pri Budči, a tiež z príležitosti 20. výročia úmrtia, ktoré sa uskutočnilo v jeho rodnej obci Turová, kde okrem zádušnej sv. omše v miestnom kostole a položenia kytičky lúčnych kvetov na jeho hrob, si účastníci pripomenuli jeho prínos pre rozvoj modernej botaniky i ochrany prírody. Jeho pamiatke bol venovaný aj seminár Klubu seniorov ochrany prírody Slovenska, ktorý sa uskutočnil v dňoch 5.–6. októbra 2000 na Jankovom vršku nad Uhrovcom, za účasti 40 seniorov ochrany prírody z celého Slovenska. Spomienkový prejav predniesol Futákov blízky spolupracovník a jeho osobný priateľ RNDr. Ing. Dezider Magic (1920–2005), ktorý sa o ňom vyjadril, že „ochranu prírody považoval za zrkadlo kultúrnej úrovne národa a štátu“. Účastníci seminára absolvovali výstup na Kňazí stôl kde položili kyticu z vetvičiek lesných drevín k jeho pamätnej tabuli.

Záver

Doc. RNDr. Jána Futáka, CSc., považujeme nielen za zakladateľa modernej botaniky, ale aj za iniciátora nového, moderného chápania ochrany prírody. Za jeho záslužnú činnosť a prínos už v počiatočnom období rozvoja ochrany prírody mu právom patrí čestné miesto v galérii priekopníkov slovenskej ochrany prírody.

Literatúra

- Burkovský, J. 1995. Spomienka na doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. Chrán. Úz. Slov. 25: 51.
- Burkovský, J. 2000. Pietna spomienka na doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. Chrán. Úz. Slov. 45: 45.
- Futák, J., bez uvedenia roku vydania. Návrh na ochranu xerothermných porastov v Podhradskej doline na východ Od Ilavy (Strážovská hornatina). Záverečná práca, msc., depon. in Správa CHKO Strážovské vrchy, Považská Bystrica.
- Magic, D. 2001. Ján Futák a ochrana prírody. Chrán. Úz. Slov. 48: 33.
- Manica, M. 2010. Spomienka na významného vedca RNDr. Jána Futáka, CSc. Enviromagazín 5: 28–29.
- Stockmann, V. 2000. Stretnutie seniorov – 2000. Chrán. Úz. Slov. 46: 52.
- Stockmann, V. 2010a. Kto je kto v ochrane prírody Slovenska II. Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva, Liptovský Mikuláš.
- Stockmann, V. 2010b. Kňaz a botanik, doc. RNDr. Ján Futák, CSc. Lesník 11: 20.
- Stockmann, V. 2011. 90 rokov štátnej ochrany prírody na Slovensku. Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, p. 110–136.
- Stockmann, V. 2013. Dejiny ochrany prírody na Slovensku. Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, p. 309–366.
- Zlínska, J. 1992. Kňazí stôl – symbol botanika a kňaza Jána Futáka. Chrán. Úz. Slov. 18: 84–86.

Pohľad na koncepciu Tatranského národného parku v období jeho vzniku

View on the Tatry National Park Concept during its creation

IVAN VOLOŠČUK

Fakulta prírodných vied, Inštitút výskumu krajiny a regiónov, Univerzita Mateja Bela, Cesta na amfiteáter 1, 974 00 Banská Bystrica; ivoloscuk@azet.sk

Abstract: The paper presents a brief overview of the background to the concept of the Tatry National Park since 1924. Crucial role in shaping the concept played Czech, Slovak and Polish researchers. The policy-making in the years 1924–1939 was mainly in hands of prof. Karel Domin and prof. Walery Goetel. In the original concept of a national park should have been included only spruce, dwarf pine and alpine ecosystems. Forests under Cesta slobody road should not be included in the national park because they were heavily damaged by grazing and timber harvest cuts. Ján Futák also participated in policy-making, he was a permanent member of the Advisory Board for the Tatry National Park and he participated in the foundation of Research Station in 1953.

Key words: conception, history, national park, protection, research.

Úvod

Myšlienky a pokusy o zriadenie národného parku v Tatrách na poľskej i slovenskej strane siahajú do druhej polovice 19. storočia, kedy už boli známe skúsenosti s manažmentom prvých národných parkov sveta (predovšetkým Yellowstoneý národný park v USA z roku 1872). Bohatosť rastlínstva Tatier bola známa už od publikovania Wahlenbergovho diela *Flora Carpatorum Principalium* v roku 1814, v ktorom je popísaných viac ako 1300 druhov rastlín.

Začiatkom 20. storočia zásluhu na vedeckom poznávaní prírody Tatier, ako nevyhnutnom predpoklade k vyhláseniu Tatranského národného parku, mali predovšetkým vedeckí pracovníci, napríklad: entomológ Jan Roubal, geobotanik Vladimír Krajina, lichenolog Jindřich Suza, bryológ Josef Podpěra, mykológovia Karel Cejp a Albert Pilát, geobotanici August Bayer, Jaromír Klika, Ivan Klášterský, Miloš Deyl, botanik Josef Dostál, geológ Radim Kettner, zoológ Julius Komárek, geochemik František Slávik, geograf Viktor Dvorský, slovenský geológ Ján Volko-Starohorský, poľskí vedeckí pracovníci – botanik Władysław Szafer, geológ Walery Goetel, lesník Stanisław Sokolowski, botanik Marian Sokolowski, zoológ Michał Siedlecki, botanik Stanisław Kulczyński, a ďalší.

Myšlienkové trendy vtedajších vedeckých pracovníkov boli, pochopiteľne, ovplyvnené odbornou, spoločensko-politickou a ekonomickou situáciou tých

čias. Pri hľadaní modelu národného parku v Tatrách na slovenskej i poľskej strane vedeckí pracovníci sa snažili napodobniť americký model národného parku. V období zrodu národného parku v Tatrách v Európe už boli vyhlásené národné parky rezervačného modelu (podľa amerického modelu) na štátnych pozemkoch v Švédsku (1909) a v Švajčiarsku (1914).

Históriu vývoja projektu národného parku v Tatrách prináša veľký počet vedeckých a odborných prác. Za ostatných pätnásť rokov sú to napríklad práce Bohuša (1999a, 1999b), Koreňa (1999, 2004, 2006, 2008), Karwowského (1999), Krzana (1999), Vološčuka (1994, 1998a, 1998b, 1998c, 1999, 2003) a ďalších autorov.

Z publikovaných prác možno zostaviť nasledovný stručný prehľad organizovania ochrany prírody vo vzťahu k slovenským a poľským Tatrám:

- 1873 Vznik Uhorského karpatského spolku – MKE, so sídlom v Kežmarku, začiatok organizovanej všeobecnej ochrany prírody Tatier.
- 1876 MKE prenajal od urbáru Veľký Slavkov časť Velickej doliny – Kvetnicu na ochranu vzácných kvetov.
- 1884 Po veľkej povodni na Podhalí Gustav Lettner vypracoval projekt na ochranu tatranských lesov.
- 1888 Poľský vedecký pracovník B. Królikowski publikoval návrh na zriadenie národného parku v Tatrách podľa vzoru Yellowstoneského národného parku v USA, ktorý navrhol pomenovať podľa poľského básnika Adama Mickiewicza. Návrh nebol uskutočnený pre súkromné vlastníctvo pozemkov.
- 1876 Oravský lesmajster Wiliam Rowland vedie kampaň v prospech pastvou a ťažbou ohrozených lesov.
- 1919 V Tatrách začala pracovať skupina prírodovedcov na čele s botanikom prof. Karlom Dominom z Karlovej univerzity v Prahe.
- 1919 Sekcia ochrany Tatier Towarzystwa Tatrzńskiego predložila návrh na ochranu Tatier formou prírodnej rezervácie.
- 1920 (28. júl) Konferencia veľvyslancov Aliancie po prvej svetovej vojne pričlenila Tatranskú Javorinu k ČSR.
- 1920 (5. – 6. september) V Zakopanom sa uskutočnila Konferencia o ochrane slovenskej a poľskej časti Tatier, organizovaná Štátnou radou ochrany prírody Poľska a Sekciou ochrany Tatier Towarzystwa Tatrzńskiego (predseda Rady prof. Wladyslaw Szafer, botanik). Vznikla myšlienka zriadiť národný park v poľských Pieninách.
- 1920 Ministerstvo školstva a národnej osvety poverilo Jiřího Jandu a Emila Bayera vykonať zoologický výskum vo Vysokých a Belianských Tatrách.

- 1921 Lesník L. Navrátil, riaditeľ Štátnych lesov a majetkov v Liptovskom Hrádku, navrhol vyhlásiť za národný park alebo rezerváciu Vysoké a Belianske Tatry.
- 1921 Vznikol Klub československých turistov – KČST, pokračovateľ Uhorského karpatského spolku – MKE.
- 1921–1922 Župné úrady v Levoči a Liptovskom Svätom Mikuláši vydali osobitné štatúty na ochranu plesnivca, kamzíka a svišťa vo Vysokých Tatrách.
- 1922 Pri Ministerstve školstva a národnej osvety (MŠNO) v Prahe vznikol referát pamiatkovej služby na čele s konzervátorom Rudolfom Maximovičom.
- 1922 Ministerstvo národnej obrany ČSR nariadilo ochranu kamzíka v Tatrách.
- 1923 Na návrh prof. Dr. Emila Bayera (brata geobotanika Augusta Bayera) z Vysokej školy zemédskej v Brne MŠNO zriadilo rezerváciu na ochranu kamzíka v Kôprovej doline a v Zlomiskách.
- 1923 Prof. Karel Domin z Karlovej univerzity v Prahe predložil návrh na prírodnú rezerváciu od Belianskych Tatier po Slavkovskú dolinu (ochrana kamzíka).
- 1923 Výnos ministra s plnou mocou pre Slovensko Dr. Vavra Šrobára na ochranu Belianskeho a Javorinského krasu.
- 1923 Poľský lesník profesor Stanislaw Sokolowski publikoval článok *Tatry jako park narodowy*. V texte bola uvedená mapka s územiaми prísnej a čiastočnej ochrany.
- 1924 (6. apríl) V pracovných materiáloch delegácií Poľska (vedenej Walery Goetelom) a ČSR (vedenej inžinierom Václavom Roubikom) pri Medzinárodnej delimitačnej komisii, uložených v Krakove, bol vypracovaný priebeh hranice medzi Poľskom a ČSR na Spiši. Hraniční komisári obidvoch vlád boli zaviazaní, aby predložili svojim vládam „*Konvenciu o zriadení parkov prírody (rezervácií) na poľsko-čsl. pohraničí, ktoré by podľa vzoru analogických parkov na hraniciach Kanady a USA ustanovili oblasti na ochranu kultúry, fauny a flóry a tiež miestneho krajinného rázu*“.
- 1924 (6.–8. september) Delimitačná komisia a prizvaní odborníci v Zakopanom vypracovali materiál na ďalšie rokovanie a podklady pre Konvenciu o zriadení parkov prírody.
- 1925 (8.–10. december) V Krakove rokovali delegácie Poľskej Akadémie umenia a Československej Akadémie vied, ktoré potvrdili potrebu zriadenia pohraničného slovensko-poľského „*parku pôvodnej prírody*“ a dohodli sa na rámcoch ich organizácie, rozlohy a zásadách ochrany krajinného obrazu, zložiek neživej prírody, lesov, rastlinstva a živočíšstva a tiež na možnostiach rozvoja turistiky. Protokol konferencie bol publikovaný v Krakove v r. 1926.

- 1926 Prof. Karel Domin publikoval v Prahe „*Projekt přírodního parku tatranského*“ spolu s mapou parku na slovenskej strane Tatier.
- 1929 (5. február) Ministerstvo školstva a národnej osvety v Prahe vydalo *Smernice pre zriadenie prírodnej rezervácie tatranskej*.
- 1929–1932 Prof. Wladyslaw Szafer so skupinou spolupracovníkov pripravoval zriadenie poľského Pieninského parku narodowego.
- 1929 (1. marec) Poľský štát odkúpil 385 ha súkromných pozemkov v Pieninách od dedičov S. Drohojowskeho.
- 1932 (1. júna) Vyhlásenie Pieninského Parku Narodowego na štátnych pozemkoch so sídlom v Kroscienku.
- 1932 (12. júla) Vyhlásenie Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách (na štátnych pozemkoch). Vzniklo tak prvé v Európe a druhé na svete cezhraničné chránené územie.
- 1933 Pri vláde ČSR vznikla Prípravná komisia pre zriadenie Tatranského národného parku. V poľských Tatrách roku 1933 štát začal vykupovať pozemky od skromných vlastníkov s cieľom zriadenia „národného parku“ podľa amerického vzoru. Táto aktivita poľských štátnych orgánov vychádzala z predpokladu, že ochrane prírody sa najlepšie darí na štátnych pozemkoch.
- 1936 Domin, Kettner, Roubik a Šiman vypracovali návrh uznesenia vlády ČSR na zriadenie národného parku vo Vysokých Tatrách.

V ďalších rokoch nastal citeľný útlm v realizácii myšlienky národného parku v Tatrách. Zásahu na tom mali aj negatívne postoje neštátnych vlastníkov lesov v Liptove a na Spiši. V období Slovenského štátu (Slovenská republika 1939–1945) českí vedeckí pracovníci, ktorí dovtedy rozvíjali myšlienku národného parku v Tatrách, na Slovensku nemohli pôsobiť.

V roku 1945 slovenský botanik RNDr. Ján Futák na základe predvojnovej známosti s botanikom prof. Karlom Dominom publikoval článok *Najnovší projekt Tatranského národného parku*.

V rokoch 1946–1947 pokračovali rokovania slovenských ústredných štátnych orgánov v Bratislave s okresnými reprezentáciami v Kežmarku, Poprade a Liptovskom Mikuláši o realizácii národného parku v Tatrách (Vološčuk 1994).

V roku 1947 vyčlenením územia z katastrov podtatranských obcí vzniklo mesto Vysoké Tatry so sídlom v Starom Smokovci.

Po februárových udalostiach roku 1948 v duchu totalitnej socialistickej legislatívy bolo užívanie pozemkov neštátnych vlastníkov (mestá, obce, urbani-

áty, cirkve, fyzické osoby) v plánovanom Tatranskom národnom parku odovzdané štátnym organizáciám bez finančného odškodnenia vlastníkov.

Úsilie generácie vedeckých pracovníkov a ochrancov prírody o zriadenie národného parku v Tatrách bolo ukončené 18. decembra 1948, kedy Slovenská národná rada prijala zákon číslo 11 o Tatranskom národnom parku, s účinnosťou od 1. 1. 1949.

Aký model národného parku vznikol v Tatrách k 1. 1. 1949?

Pri hľadaní pravdivej odpovede na túto otázku, bez ohľadu na tradičnú interpretáciu v starších i novších publikovaných článkoch, natíska sa otázka, aký národný park mali na mysli jeho pôvodní navrhovatelia prof. Karel Domin a prof. Walery Goetel. Názory obidvoch vedeckých pracovníkov boli prezentované a diskutované v zborníku referátov z konferencie *Odkaz profesora Karla Domina* (Koreň 2006). Žiaľ, do zborníka boli zaradené aj príspevky, ktoré nemajú priamy vzťah k odkazu prof. Domina. Ukazuje sa, že ak sa rôzne pravdy, polopravdy a nepravdy vhodne namiešajú, vznikne veľmi pôsobivý a presvedčivý „dokument“. Jediná vec, ktorá sa vyvracia ťažko, sú nepravdy. V zborníku je niekoľko ukážok „tvrdenia proti tvrdeniu“. Ale nie sú to dve rovnocenné tvrdenia o modeli národného parku podľa Domina. Jedno z nich je pravdivé a druhé nie. Ktoré je ktoré?

Profesor Karel Domin v prvej polovici 20. storočia veľmi otvorene kritizoval lesné hospodárstvo v Tatrách: „*Len a len holoruby, celé stráné a hory súčasne odlesnené a vydané na pospas víchriciam a privalovým dažďom, ... to je smutné svedectvo vykorisťovania lesa. Tieto rozsiahle a dnes pasiením úplne zdevastované lesné partie už asi nebude možné zachrániť*“ (Koreň 2006). Preto navrhoval viesť hranicu národného parku nad Cestou slobody. Za prírodovedcky cenné územie v Tatrách považoval smrekový, kosodrevinový a alpínsky vegetačný stupeň. Lesy pod Cestou slobody neodporúčal zaradiť do národného parku.

V tradičných odborných prácach ochrany prírody a dokonca aj v príspevkoch od renomovaných historikov, analyzujúcich obdobie rokov 1924–1948, nenachádzame vedecky podloženú odpoveď na otázku, prečo boli do národného parku zaradené aj lesy pod Cestou slobody, ktoré boli pastvou a vetrovými i hmyzími kalamitami silne poškodené. Bola to náhoda, alebo zámer? Išlo azda o úmyselné zakrývanie faktov, ktoré neboli po vôli niektorým spravovateľom rodiaceho sa Tatranského národného parku?

Položme si otázku inak: Išlo v roku 1948 o vyhlásenie národného parku s pôvodnou prírodou? Pri hľadaní pravdivej odpovede na takto položenú otázku

musíme vziať do úvahy stáročia trvajúce negatívne a deštruktívne ovplyvňovanie prírody Tatier od ich predpolia až nad hornú hranicu lesa predovšetkým pastierskou činnosťou. Lesy Tatier boli deštruované vetrovými kalamitami v rokoch 1898–1941, najmä v oblasti medzi Podbanským, Starým Smokovcom a Tatranskou Lomnicou. K fragmentácii lesných komplexov prispela aj rozvíjajúca sa infraštruktúra športu, turistiky, výstavba troch grandhotelov a kúpeľných zariadení okolo terajšej Cesty slobody (bývalej Klotildinej cesty, postavennej v roku 1889 medzi osadami Štrbské Pleso a Starý Smokovec, a jej predĺženie v roku 1893 od Starého Smokovca po Tatranskú Kotlinu, ako cesty Márie Terézie), postavenie železničnej trate z Popradu do Tatranskej Lomnice a zubačky z Tatranskej Štrby na Štrbské pleso v rokoch 1895–1896 a spojuvacej železničnej trate zo Štrbského plesa do Tatranskej Lomnice roku 1916.

Realita v prvej polovici 20. storočia bola taká, že lesy, ako nosný biot Tatier, boli od kotlín i od hôľ „vydrancované“, páslo sa všade, kde to dovoľoval terén. Okolo Cesty slobody existovali a ďalej „rástli“ kúpeľné, rekreačné a zdravotnícke zariadenia, vrátane ubytovní pre obslužný personál. Vysokohorské doliny boli sprístupnené chodníkmi, ktoré často viedli k turistickým chatám.

Za „pôvodnú prírodu“ profesor botaniky Karel Domin a profesor geológie Walery Goetel považovali len úzky pás pastvou viac-menej málo ovplyvnených prirodzených vysokohorských smrečín a ekosystémy kosodrevinového (subalpínskeho) a alpínskeho stupňa, vrátane fragmentov subniválneho stupňa. Lesy okolo Cesty slobody a pod ňou svojou štruktúrou neodpovedali ich chápania termínu „pôvodná príroda“. V predstavách Domina a Goetela vtedajšie lesy nepredstavovali hlavnú prírodovedeckú hodnotu, kvôli ktorej by sa mal vytvoriť národný park. To je však diametrálne odlišná predstava oproti neskoršej a súčasnej interpretácii prírodovedeckých hodnôt Tatranského národného parku (Koreň 1999, 2004, 2006, 2008, Koreň & Spitzkopf 2008, Michelčík & Koreň 1999).

Prečo sa v rokoch 1945–1948 podstatne zmenil názor nových tvorcov koncepcie Tatranského národného parku na to, čo je kľúčovou prírodovedeckou hodnotou národného parku v Tatrách a ako a kto má spravovať územie národného parku?

Prvý oficiálny protagonista národného parku v Tatrách po roku 1945 botanik Dr. Ján Futák roku 1946 uverejnil v *Prírode*, roč. 1, č. 1, s. 2–4 článok „*O Tatranskom národnom parku*“.

Jeho vízia kopírovala organizáciu už existujúceho a v Európe prvého cezhraničného chráneného územia – poľského Pieninského Parku Narodowego a Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách z roku 1932. Zaujímavé je sledo-

vať vývoj organizačnej jednotky Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách, pretože táto bola určitým vzorom pre prípravu organizačnej jednotky pre riadenie Tatranského národného parku.

Pieninský Park Narodowy v Poľsku a Slovenská prírodná rezervácia v Pieninách (SPRP) boli vyhlásené výlučne na štátnych pozemkoch. V poľskej časti Pienin štát začiatkom tridsiatych rokov 20. storočia postupne vykúpil súkromné pozemky pre zriadenie národného parku. Lesy v pripravovanom národnom parku spravovala štátna lesnícka organizácia.

Územie Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách (SPRP) v čase vyhlásenia roku 1932 bolo súčasťou Lesného okresu Červený Kláštor, ktorý patril Správe štátnych lesov a majetkov v Poprade-Veľkej. V roku 1934 SPRP bola od tejto Správy odčlenená a pod názvom „Prírodná rezervácia“ tvorila samostatnú bilančnú jednotku, administratívne podriadenú Riaditeľstvu štátnych lesov a majetkov v Liptovskom Hrádku. V súvislosti s politickými zmenami diktovanými Nemeckom, boli slovenské Pieniny od 27. 11. 1938 do 1. 9. 1939 pričlenené k Poľsku a tvorili súčasť jednotného územného, hospodárskeho a správneho celku „Pieninského Parku Narodowego“. Po vrátení tohto územia Slovenskému štátu (Slovenská republika existovala v rokoch 1939–1945) 24. 11. 1939 bolo obnovené polesie Červený Kláštor pričlenené k Správe štátnych lesov v Javorine a v roku 1951 k Lesnému závodu Podolíne (Bohuš in Vološčuk 1994). Pieninski park narodowy a Slovenskú prírodnú rezerváciu v Pieninách metodicky usmerňovala Komisia národného parku a Komisia SPRP. Predsedom Komisie SPRP bol generálny riaditeľ Československých štátnych lesov a majetkov v Prahe Dr. Ing. Karel Šiman. Členmi Komisie boli Prof. Dr. Karel Domin (rektor Karlovej univerzity v Prahe), Rudolf Maximovič (konzervátor a referent ochrany prírody a pamiatok Ministerstva školství a národní osvěty v Prahe), Prof. Ján Roubal (riaditeľ Gymnázia v Banskej Bystrici), Prof. Ján Volko-Starohorský (profesor Gymnázia v Liptovskom Svätom Mikuláši) a Ing. František Kyntera (vedúci Výskumného ústavu pedológie a klimatológie v Bratislave). Úlohou Komisie bolo koordinovať hospodársku činnosť v SPRP (Bohuš 1999, Vološčuk 1994).

Ochrana prírody v bývalom Československu patrila do pôsobnosti Ministerstva školstva a národnej osvedy v Prahe, ktoré nemalo vybudovanú organizačnú štruktúru na spravovanie chránených území. Rezort lesníctva však mal tradične dobre vybudovanú organizačnú štruktúru na spravovanie chránených území na lesnom pôdnom fonde. Nebolo teda náhodné, že Slovenskú prírodnú rezerváciu v Pieninách spravoval rezort lesníctva.

Skúsenosti z organizačného usporiadania Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách využili tvorcovia koncepcie Tatranského národného parku na zriadenie organizačnej štruktúry v riadení rezortu lesníctva.

V roku 1958 Slovenská prírodná rezervácia v Pieninách (vtedy už nazývaná ako Pieninská prírodná rezervácia) bola vyňatá z organizačnej štruktúry Lesného závodu Podolínece a pričlenená do organizačnej štruktúry Správy TANAP-u v Tatranskej Lomnici, ako jej ochranný obvod.

V roku 1967 Nariadením Predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 5 zo dňa 16. januára 1964 bol na báze Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách zriadený Pieninský národný park (PIENAP). Správa PIENAP-u sídlila v Červenom Kláštore, nebola však samostatným subjektom, pretože bola začlenená do organizačnej štruktúry Správy TANAP-u, ako jeden z jej ochranných obvodov (Vološčuk et al. 1992). Samostatná Správa PIENAP-u v Červenom Kláštore bola zriadená až 1. 4. 1996, ako súčasť Správy národných parkov Slovenska (Vološčuk 1998d).

Príspevok Jána Futáka ku koncepcii Tatranského národného parku

Dr. Ján Futák vo svojom článku v roku 1946 zónu lesov nepovažoval za vlastné územie národného parku: „*V záujme celku bude nevyhnutné obmedziť terajších majiteľov Tatier vo vykonávaní niektorých ich práv. Ostatne, zriadením Tatranského národného parku majiteľom pozemkov ani nevznikajú nijaké väčšie škody. Lesná zóna bude – okrem malých výnimiek – len rezerváciou čiastočnou a rozumná ťažba dreva tam bude povolená. Pásmo kosodreviny a nad ním sa rozprestierajúce vysokohorské pásmo budú rezerváciou úplnou, ale tieto oblasti aj tak poskytujú len malý hospodársky úžitok, hlavne ako pasienky. V oblasti Tatranského národného parku však musí byť pasenie rozhodne zakázané, lebo toto najviac poškodzuje vegetáciu a ráz kraja vôbec. Zriadenie Tatranského národného parku smeruje k hospodárskemu povzneseniu tamojšieho obyvateľstva. Hlavným zdrojom príjmov tamojšieho obyvateľstva sa musí stať turistický ruch a klimatické miesta“.*

V analýze uvedeného obdobia je podstatné poznanie, že na rozdiel od predstavy o hraniciach územia Tatranského národného parku v roku 1925, do územia Tatranského národného parku v roku 1948 boli začlenené aj lesy pod Cestou slobody (zväčšenie pôvodnej rozlohy asi o 50 %), ktoré spravoval Lesný závod, neskoršie Správa lesného hospodárstva Vysoké Tatry v Tatranskej Lomnici. Spravovanie rodiaceho sa Tatranského národného parku, podobne ako v prípade Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách, bolo zverené organizácii štátnych lesov, ktorou bol Lesný závod Vysoké Tatry v Tatranskej

Lomnici (vznikol zo Správy lesného hospodárstva Vysoké Tatry). V tom období to bolo jediné možné a racionálne riešenie, pretože Povereníctvo školstva, vied a umení nebolo pripravené na spravovanie organizácie ochrany prírody.

Ďalší vývoj problematiky Tatranského národného parku po roku 1949 prevzal do svojej kompetencie rezort Povereníctvo pôdohospodárstva a drevárskeho priemyslu, pretože vtedy ešte neexistoval rezort životného prostredia. Riadenie (usmerňovanie) ochrany prírody bolo v kompetencii rezortu Povereníctva školstva a osvetu, neskoršie rezortu kultúry. Až po roku 1990 bola ochrana prírody a krajiny začlenená do rezortu životného prostredia.

Pravdivú interpretáciu o histórii národného parku v Tatrách je potrebné opierať o archivované dokumenty a nie o osobné prania a vysnívané predstavy (Michelčík & Koreň 1999). Dokumenty potvrdzujú, že spravovanie a organizačný model rodiačeho sa Tatranského národného parku vychádzal z praxou overeného modelu lesníckeho spravovania Slovenskej prírodnej rezervácie v Pieninách.

Účinnosť zákona o TANAP-e vstúpila do platnosti 1. 1. 1949. V tom čase lesy vyhláseného TANAP-u spravoval Lesný závod, národný podnik, Vysoké Tatry v Tatranskej Lomnici. Od 1. 1. 1949 pri tomto Lesnom závode bola ako osobitné oddelenie vytvorená Dočasná správa Tatranského národného parku bez právnej subjektivity. Vedúcim tohto oddelenia, nazývaného Dočasná správa TANAP-u, bol vtedajší riaditeľ Správy lesného hospodárstva (lesnícka organizačná jednotka) Vysoké Tatry Ing. Mikuláš Michelčík starší, ktorý od roku 1950 bol zástupcom riaditeľa Lesného závodu Františka Bellu. Od 15. marca 1952 Ing. Michelčík bol námestníkom nového riaditeľa Lesného závodu Jána Orosza, až do 31. augusta 1953, kedy opustil Tatry. Riadiacim ústredným orgánom pre obidve zložky bolo Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. Pracovníci Lesného závodu, ktorí popri svojich lesníckych povinnostiach plnil aj špecifické ochranárske úlohy Dočasnej správy TANAP-u, boli za ne osobitne premiovaní Povereníctvom školstva, vied a umení v Bratislave (Bohuš 1999).

V rokoch 1949–1952 prebiehali medzi rezortom Povereníctvom školstva a rezortom Povereníctvom pôdohospodárstva intenzívne rokovania o štatúte Tatranského národného parku. Interným podkladom, umožňujúcim ukončiť provizórium, bola dohoda Povereníctva lesov a drevárskeho priemyslu s Povereníctvom školstva, vied a umení zo dňa 22. januára 1952 o zlúčení dovtedajšej Správy lesného hospodárstva Vysoké Tatry s Dočasnou správou TANAP-u. Normatívne však vznik Správy TANAP-u umožnilo až nariadenie

vlády – Zboru povereníkov číslo 5 o Tatranskom národnom parku, s účinnosťou od 1. 1. 1953.

Správa Tatranského národného parku de jure začala existovať až od 1. 1. 1953. Pravdivá skutočnosť je taká, že prvým riaditeľom Správy TANAP-u od 1. januára 1953 z titulu funkcie riaditeľa dovtedajšej Správy lesného hospodárstva Vysoké Tatry sa stal Ján Oros. Interpretácia o tom, že prvým riaditeľom Správy TANAP-u bol Ing. Mikuláš Michelčík starší je nesprávna. Ing. Michelčík však má nesporné zásluhy na formovaní štatútu Tatranského národného parku a na zabezpečovaní ochrany prírody vo vyhlásenom TANAP-e v rokoch 1949 – 1953. Štyri roky (1949 – 1952) intenzívnych rokovaní medzi rezortom lesov a rezortom školstva viedli k ustanoveniu modelu národného parku, ktorý vyhovoval obidvom rezortom (Bohuš 1999, Vološčuk 1998c, Vološčuk 2002).

Pri porovnaní modelu národného parku v Tatrách v rokoch 1953–1989 s medzinárodnými kritériami IUCN, požadujúcimi v národnom parku kategórie II zastavenie hospodárskej činnosti, možno konštatovať, že z hospodárskych činností sa bývalej Správe TANAP-u podarilo odstrániť pastvu (1953). Nepodarilo sa však odstrániť ťažiskovú hospodársku činnosť, ktorou bolo lesné hospodárstvo, ako to požadovala Svetová únia ochrany prírody – IUCN pre kategóriu národného parku II. Do roku 1964 Správa TANAP-u realizovala protierozné a pôdoochranné opatrenia a sprísnenú ochranu úplných a čiastočných rezervácií (Beláček 1994). Vznikol tak model národného parku s kombinovanou funkciou účelového lesného hospodárstva a ochranou prírody. Túto skutočnosť potvrdil aj bývalý vedúci pracovník rezortu lesníctva JUDr. Ing. Milan Beláček, keď pri porovnávaní účelu zákona o TANAP-e a zákona o lesoch konštatoval: *„Je žiaduce pripomenúť, že nebolo náhodou, prečo sa správa územia národného parku budovala na toľko kritizovaných „lesníckych“ princípoch“* (Beláček 1994). Boli to predovšetkým lesníci, ktorí pripravovali štatút národného parku. Ochrana prírody vtedy nemala vlastný rezort, preto podľa Beláčka vytvorenie organizačných podmienok pre realizáciu ochrany prírody národného parku v rámci lesníckeho odvetvia bolo nevyhnutné a cieľavedomé. V tomto modeli sa postupne vytvoril odbor ochrany prírody, ktorý však až do roku 1990 nebol nosnou a určujúcou organizačnou zložkou riadiacej štruktúry Správy TANAP-u. Prejavom toho boli aj narastajúce tlaky antropogénnych činností na kvalitu prírody TANAP-u, čo v roku 1990 na konferencii k 40. výročiu uzákonenia TANAPu vyústilo do naliehavej výzvy *„Zachráňme Tatry, kým je čas!“*.

Predsedníctvo Slovenskej národnej rady dňa 23. januára 1964 schválilo Koncepciu Tatranského národného parku, ktorej koordinátorom bol pracovník Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Ing. Milan Pacanovský s kolektívom autorov zo Správy TANAP-u a iných vedeckých inštitúcií. V úvode Koncepcie Milan Pacanovský upozornil, že v prvej etape existencie TANAP-u sa uskutočnilo vytvorenie základných ekonomických predpokladov pre úspešný rozvoj národného parku. Správu TANAP-u pokladal za „*úctihodnú organizáciu praktickej ochrany a špeciálnej prevádzky. Táto etapa priniesla úspechy v kvantitatívnych ukazovateľoch. V druhej etape je potrebné uskutočniť obrat v prospech kvality. Hlavnou úlohou starostlivosti o prírodné prostredie v TANAP je dosiahnutie proporciaonality medzi únosnosťou prírodného prostredia a rozsahom i formou sprístupnenia*“. Žiaľ, v praktickej starostlivosti o TANAP sa to nepodarilo.

V roku 1978 prof. Papánek publikoval štúdiu *Teória a prax funkčne integrovaného lesného hospodárstva* (Papánek 1978a). Vo vzťahu k národným parkom publikoval článok *Antropické pôsobenie v národnom parku z hľadiska rekreácie a ochrany prírody a krajiny* (Papánek 1978b). V ňom upozornil predovšetkým lesnícku a ochranársku odbornú komunitu, že národný park vzniká z riešenia vonkajšieho rozporu medzi kultúrnym a hospodárskym využívaním tak, že sa priorita prisúdi kultúrnej funkcii. Avšak národný park môže zomrieť na vnútorný rozpor medzi ochranou prírody a jej sprístupnením, s čím súvisí požiadavka na rast infraštruktúry rekreácie a turistiky. Myšlienky prof. Papánka o funkčne integrovanom lesnom hospodárstve nenašli pozitívny ohlas v praxi lesného hospodárstva. Podobne nenašli odozvu ani jeho upozornenia na dôsledné riešenie vonkajšieho rozporu medzi kultúrnym a hospodárskym využívaním územia národného parku, lebo lesnícka činnosť nebola zastavená. Tiež vnútorný rozpor sa neriešil, pretože po roku 1964 na území TANAP-u sa rozšírila výstavba rekreačných zariadení na úkor prírody národného parku. Táto tendencia trvá dodnes.

Pri príležitosti vyhodnotenia Smerníc pre územný rozvoj veľkého územného celku v roku 1990 JUDr. Ing. Milan Beláček konštatoval: „*Ochrana územia proklamovaná zákonom o TANAP-e bola v disharmónii s tzv. rozvojom územia, pretože hovoriť o rozvoji územia národného parku je jednostrannosť a v podstate rozpor so zákonom o TANAP-e. V dôsledku nezvládnutej koordinácie výstavby je národný park vlastne jedným veľkým, a žiaľ stálym staveniskom*“ (Vološčuk 1999). Tieto slová platia v TANAP-e aj v roku 2014.

Podstata sporu ochrancov prírody a lesníkov nie je v tom, ktorý rezort riadi národný park, ale v tom, že v Tatranskom národnom parku od jeho vzniku

nebola zastavená hospodárska činnosť (vrátane lesníckej činnosti), ako to požadujú kritéria IUCN pre kategóriu národného parku II.

Pozitívne treba hodnotiť vznik Výskumnej stanice TANAP-u v roku 1953, ktorú Dr. Ján Futák, ako vysokoškolský pedagóg, všemožne podporoval, ale jej zriadenie koncipoval ako samostatný Tatranský ústav. To sa však neuskutočnilo. Jeho vedecký a organizačný prínos v ďalšom období odzrkadľujú početné vedecké práce publikované v Zborníku prác o TANAPe. Pri príležitosti 20. výročia vzniku Tatranského národného parku v roku 1969 Dr. Ján Futák zostavil osobitné číslo Zborníka prác o TANAPe, venované botanickým prácam v Tatrách (Futák 1975).

Pri úvahách o činnosti Správy TANAPu nemožno zabúdať na existenciu Poradného zboru pre veci TANAP-u, ktorý bol ustanovený v roku 1954 pri Povereníctve školství, vied a umení. Podľa Nariadenia Zboru povereníkov č. 5. z 28. októbra 1952 o Tatranskom národnom parku „*Najvyšším orgánom pre veci Tatranského národného parku je Poradný zbor.*“ Malo teda ísť o orgán a nie poradenské združenie špecialistov. Poradný zbor mal 7 stálych členov a 7 náhradníkov. Podľa dlhoročného člena a tajomníka Poradného zboru Ing. Ivana Cibulca nerobil sa rozdiel medzi siedmimi stálymi a siedmimi náhradnými členmi (Cibulec 1999). Členstvo v Poradnom zbore bolo čestné, nemalo výkonnú a rozhodovaciu právomoc. Politické a štátne orgány ochrany prírody a lesníctva často aj napriek nesúhlasu Poradného zboru presadzovali na území národného parku zábery, ktoré neboli v súlade s ustanovenými podmienkami ochrany Tatranského národného parku (Cibulec 1999).

Ján Futák, ako najvýznamnejší slovenský botanik, bol stálym členom Poradného zboru TANAP-u v rokoch 1954–1970. Od roku 1970 až do konca svojho života (1980) bol jedným z dvoch podpredsedov Poradného zboru. V roku 1985 sa namiesto Futáka stal stálym členom Poradného zboru botanik a lesník RNDr. Ing. Dezider Magic (Vološčuk 1998b). V roku 1999 Ing. Cibulec konštatoval: „*Dlhoročné úsilie Poradného zboru o vyčlenenie Správy TANAP-u z pôsobnosti Ministerstva lesného a vodného hospodárstva sa nepodarilo.*“ Platí to aj v roku 2014.

Na záver niekoľko stále živých otázok o Tatranskom národnom parku

– Prečo sa nevyriešil už v roku 1949 vonkajší rozpor medzi hospodárskym a kultúrnym využívaním národného parku v zmysle odporúčania Papánka (1978b)?

– Prečo sa po roku 1953 do úplných rezervácií zaradili aj lesy so zmenenou štruktúrou?

– Prečo si tvorcovia národného parku nevzali príklad z Yellowstonského národného parku, ktorý hynie na biznis cestovného ruchu?

– Prečo sa vedie neúčinný spor medzi ochrancami prírody a lesníkmi o rezortnú príslušnosť a nie o zastavenie akejkoľvek hospodárskej činnosti v súlade s kritériami IUCN pre národný park?

– Prečo sa v súčasnosti Tatry, symbol slovenského národa, stali miestom sporov developerov a ochrancov prírody a zabúda sa na ochranu biodiverzity a udržateľnosť života obyvateľov Vysokých Tatier a podtatranských obcí?

Literatúra

- Beláček, M. 1994. Zákon o TANAP-e a lesnícka legislatíva v rokoch 1949 – 1994. In: Teória a prax ochrany prírody Tatranského národného parku. Zborník referátov z vedeckej konferencie. Správa Tatranského národného parku v Tatranskej Lomnici. p. 15–27.
- Bohuš, I. 1999a. Päťdesiat rokov Tatranského národného parku – pohľad historika Tatier. In: Vološčuk, I. (ed.) Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie Prínos a perspektívy Tatranského národného parku v ochrane prírodného dedičstva Karpát, vydavateľstvo SLZA Poprad. p. 22–31.
- Bohuš, I. 1999b. Podiel lesníkov pri vzniku a spravovaní TANAP-u. In: Koreň, M. (ed.), Päťdesiat rokov starostlivosti o lesy TANAP-u, zborník referátov z konferencie, Štátne lesy TANAP-u, Tatranská Lomnica. p. 39–44.
- Cibulec, I. 1999. Poradný zbor TANAP-u – spomienky na činnosť. In: Vološčuk, I. (ed.), Prínos a perspektívy Tatranského národného parku v ochrane prírodného dedičstva Karpát. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie, vydavateľstvo SLZA Poprad. p. 57–60.
- Futák, J. 1975. Dejiny botanického výskumu Tatier. Zb. Pr. Tat. Nár. Parku 17: 13–19.
- Karwowski, K. 1999. Pieniny national park. In: Vološčuk, I. (ed.), The national parks and biosphere reserves in Carpathians, the last nature paradises. ACANAP Tatranská Lomnica, Slovak republic. p. 165–170.
- Koreň, M. (ed.) 1999. Päťdesiat rokov starostlivosti o lesy TANAPu. Zborník z konferencie. Štátne lesy TANAPu, Tatranská Lomnica.
- Koreň, M. (ed.) 2006. Odkaz profesora Karla Domina. Zborník z konferencie. Štátne lesy TANAPu, Tatranská Lomnica.
- Koreň, M. (ed.) 2008. Šesťdesiat rokov Tatranského národného parku. Štátne lesy TANAPu, Tatranská Lomnica.
- Koreň, M. 2004. Starostlivosť o lesné ekosystémy Tatier. In: Zaušková, E. (ed.), Horská a vysokohorská krajina. Zborník referátov z konferencie. Vydavateľstvo TU vo Zvolene. p. 139–147.
- Koreň, M. & Spitzkopf, P. st. 2008. História Tatranského národného parku do veľkej veternej kalamity v novembri 2004. In: Koreň, M., Šesťdesiat rokov Tatranského národného parku. Štátne lesy TANAPu, Tatranská Lomnica. p. 5–57.
- Krzan, Z. 1999. Tatra national park and biosphere reserve. In: Vološčuk, I. (ed.), The national parks and biosphere reserves in Carpathians, the last nature paradises. ACANAP Tatranská Lomnica, Slovak republic. p. 165–170.

I. Vološčuk: Pohľad na koncepciu Tatranského národného parku v období jeho vzniku

- Michelčík, M. & Koreň, M. 1999. Postavenie lesného hospodárstva v ochrane prírody. In Koreň M. (ed.), Päťdesiat rokov starostlivosti o lesy TANAP-u, zborník referátov z konferencie, Štátne lesy TANAP-u, Tatranská Lomnica. p. 11–32.
- Papánek, F. 1978a. Teória a prax funkčne integrovaného lesného hospodárstva. Lesn. štúdie 29: 1–218.
- Papánek, F. 1978b. Antropické pôsobenie v národnom parku z hľadiska rekreácie a ochrany prírody a krajiny. Zb. Pr. Tat. Nár. Parku 20: 51–65.
- Vološčuk, I. (ed.) 1992. Pieninský národný park. AKCENT press service Banská Bystrica.
- Vološčuk, I. (ed.) 1994a. Tatranský národný park. Vydavateľ Gradus, Martin.
- Vološčuk, I. 1994b. Teória a prax ochrany prírody Tatranského národného parku. Zborník referátov z vedeckej konferencie. Správa TANAP-u Tatranská Lomnica.
- Vološčuk, I. 1998a. Idea národného parku nezomrela. SLZA, Poprad.
- Vološčuk, I. 1998b. Koncepcie výskumu prírody a krajiny Tatranského národného parku. Monografické štúdie o národných parkoch 2: 11–47.
- Vološčuk, I. 1998c. Vývoj koncepcií ochrany prírody a krajiny Tatranského národného parku. Monografické štúdie o národných parkoch 2: 145–231.
- Vološčuk, I. 1998d. Národné parky Slovenskej republiky. SLZA, Poprad.
- Vološčuk, I. 1999. Prínos a perspektívy Tatranského národného parku v ochrane prírodného dedičstva Karpát. In Vološčuk, I. (ed.), Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie, SLZA Poprad. p. 32–56.
- Vološčuk, I., 2003. Od národného parku k biosférickej rezervácii Tatry. Vydavateľstvo Technickej univerzity vo Zvolene.

Spomienky na Jána Futáka ako vedúceho Oddelenia systematiky vyšších rastlín Botanického ústavu SAV, externého učiteľa Katedry botaniky PríFUK v Bratislave a ako školiteľa aspirantov

Memories of Ján Futák, the former head of the Department of Taxonomy of Vascular Plants of the Institute of Botany, Slovak Academy of Sciences, the external lecturer at the Department of Botany, Faculty of Natural Sciences, Comenius University in Bratislava, and the supervisor of postgraduate students

KORNÉLIA GOLIAŠOVÁ¹, VIERA FERÁKOVÁ², MIROSLAV MANICA², MAGDALÉNA PENIAŠTEKOVÁ², †KAMILA ZAHRADNÍKOVÁ²

¹Botanický ústav Slovenskej akadémie vied, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava 4, kornelia.goliasova@savba.sk

²Slovenská botanická spoločnosť pri SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava 4

Abstract: The paper contains reminiscences of five collaborators and postgraduate students of doc. dr. Ján Futák, the former head of the Department of Taxonomy of Vascular Plants of the Institute of Botany on the occasion of his 100th birth anniversary.

Key words: 100th birth anniversary, Ján Futák, memories from colleagues.

Príspevok spomienok k storočnici narodenia doc. RNDr. Jána Futáka, CSc. pripravili bývalí aj súčasní pracovníci Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (SAV) a Katedry botaniky Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského (PríF UK), ktorí mali možnosť pracovať priamo pod jeho vedením alebo s ním spolupracovať pri vysokoškolskom a postgraduálnom štúdiu. Na tohto nielen na slovo vzatého odborníka botanika ale aj vzácného a milého človeka so širokým, láskavým a chápaným srdcom spomína Kamila Zahradníková ako na vedúceho Oddelenia systematiky rastlín, Viera Feráková ako na externého učiteľa Katedry botaniky PríF UK a tiež Magdaléna Peniašteková a Kornélia Goliašová ako na vedúceho diplomových prác a školiteľa kandidátskej dizertačnej práce. Spomienky Miroslava Manicu sú citované ako časť už publikovaného textu.

Spomienky Kamily Zahradníkovej

S doc. Jánom Futákom som sa stretla po prvýkrát počas štúdia na strednej škole na Dievčenskom gymnázium v Trnave okolo r. 1945. Triednou učiteľkou mi bola čerstvá absolventka Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity Jozefína Frantová, ktorá pána docenta, ako svojho bývalého učiteľa, pozvala

na našu hodinu prírodopisu (resp. botaniky), aby zhodnotil jej pedagogickú prácu. Po druhýkrát som ho stretla na vysokej škole, ako študentka prírodopisu a zemepisu Prírodovedeckej fakulty Slovenskej univerzity v Bratislave, kde J. Futák pôsobil od r. 1942 po nostrifikácii zahraničného štúdia (študoval na PriF Štátnej univerzity v Štrasburgu) ako vedecký asistent Botanického ústavu (bol jedným z jeho zakladateľov). Okrem pedagogickej práce sa venoval najmä výskumnej činnosti – mapovaniu lesných porastov na východe Slovenska a viacerí z nás študentov, ktorí mali záujem o botaniku, mali možnosť sa tohto mapovania zúčastniť. Neskôr (r. 1949 – 1955), keď Ján Futák odišiel z univerzity pracovať na rezortné pracoviská (Povereníctvo zdravotníctva, Povereníctvo stavebného priemyslu, Oddelenie ochrany prírody Slovenského pamiatkového ústavu v Bratislave), sme veľa informácií z botaniky získali od doc. Jozefa Májovského (pôsobil ako prodekan na univerzite) a od jeho asistentov dr. Jána Michalku a dr. Terézii Kripelovej.

Po skončení vysokej školy som väčšinu času trávil v Laboratóriu geobotaniky a systematiky rastlín, ktoré vzniklo z pôvodného Laboratória geobotaniky a floristiky založeného v r. 1953. O založenie sa zaslúžil vtedajší sekretár Prírodovednej sekcie Slovenskej akadémie vied a umenia (SAVU) dr. Milan Ružička. Pracovisko fungovalo od r. 1953 pod vedením Ing. Olega Grebenščikova ako samostatná výskumná jednotka, začlenená do Súboru pracovísk II. Sekcie SAV so sídlom na Sládkovičovej ul. v Bratislave a malo 5 členov vrátane mňa. V r. 1956 sa pracovisko presťahovalo do väčších priestorov na Sienkiewiczovu ul., O. Grebenščikov odišiel pracovať na Lesnícky ústav Akadémie vied ZSSR v Moskve a vedením bol poverený člen korešpondent SAV Ľudovít Pastýrik, ktorý túto funkciu zastával externe do konca r. 1956. V tomto období prišiel na pracovisko aj J. Futák. V r. 1957 sa Laboratórium začlenilo do Biologického ústavu SAV ako Oddelenie geobotaniky a systematiky rastlín. Externým riaditeľom ústavu sa stal Ľ. Pastýrik a jeho interným zástupcom J. Futák. Vedúcim Oddelenia geobotaniky a systematiky rastlín sa stal J. Michalko a jeho zástupcom J. Futák. V oddelení existovala pracovná skupina geobotaniky a pracovná skupina systematiky. Botanický ústav vznikol až po reorganizácii Biologického ústavu v r. 1963 so sídlom na Sienkiewiczovej ulici pod vedením Ľ. Pastýrika spočiatku s dvoma oddeleniami (Oddelenie rastlinnej biológie a Oddelenie geobotaniky a systematiky rastlín) prevzatými z Biologického ústavu. Oddelenie systematiky rastlín sa od Oddelenia geobotaniky oddelenilo až v r. 1966. Novovzniknuté Oddelenie geobotaniky zostalo na Sienkiewiczovej ulici a Oddelenie systematiky rastlín sa presťahovalo do nových (provizórnych) priestorov na Patrónke v Bratislave. Viedol

ho J. Futák a ja som mala možnosť pracovať ako jeho zástupkyňa až do jeho smrti v r. 1980. Na pracovisko pribudli odborní, neskôr vedeckí pracovníci so zameraním na systematiku rastlín. V tom čase malo oddelenie 15 pracovníkov (z toho 4 vedeckých, 2 odborných, 8 technických a 1 vo vedeckej výchove). Cieľom výskumu bol základný taxonomicko-chorologický výskum flóry Slovenska, vrátane inventarizácie výskytu a rozšírenia všetkých cievnatých rastlín a následné vydávanie Flóry Slovenska po jednotlivých taxonomických skupinách. Spočiatku sme sa zamerali najmä na prípravné práce dôležité pre Flóru Slovenska. Veľa sme chodili do terénu, zbierali, zakladali a určovali rastliny, študovali herbárové zbierky a excerpovali dokumentačný materiál. Okrem toho mal každý z nás čiastkové úlohy. Ja som napr. spracovávala kvetenu Demänovskej doliny a rastlinné spoločenstvá radu *Molinietalia* na Slovensku. Docent Futák sa okrem Flóry Slovenska venoval fytogeografii, problémom ochrany prírody, prispel k výskumu viacerých lokalít a územných celkov a k zriadeniu Tatranské národného parku (TANAP). Pre potreby štátneho vodohospodárskeho plánu viedol prvé geobotanické mapovanie Slovenska, od r. 1963 bol hlavným koordinátorom úlohy Fytogeografické pomery Karpát, od r. 1965 spoluorganizátor a realizátor úlohy Mapovanie rozšírenia rastlín v Európe (Atlas Florae Europaeae). Od r. 1965 externe prednášal fytogeografiu na PríF UK v Bratislave a od r. 1967 bol hosťujúcim profesorom na Štátnej univerzite v Štrasburgu. Bol aktívnym členom národných (Československej a Slovenskej) a medzinárodných (International Association for Plant Taxonomy – IAPT, Internationale Vereinigung für Vegetationskunde) botanických a iných spoločností, redakčných rád časopisov, poradných zborov, popularizátorom a historikom botaniky, autorom a editorom prvých dvoch zväzkov a spolueditorom tretieho zväzku Flóry Slovenska, autorom viacerých knižných publikácií a viacerých vedeckých a odborných článkov a bol tiež uznávaným konzultantom pre inštitúcie ochrany prírody a spoluautorom prvého zákona o ochrane prírody.

Zaslúžil sa o medzinárodnú spoluprácu – úzko spolupracoval s viacerými botanickými osobnosťami Európy. Podnikal mnohé zahraničné študijné pobyty a služobné cesty (niektoré som absolvovala spolu s ním) do Francúzska, Holandska, Poľska, Maďarska, Rumunska, Rakúska, Talianska, Švajčiarska, ZSSR a Dánska, z ktorých prinášal nové poznatky, herbárový materiál a literatúru. Nakoľko v mladosti študoval a pôsobil aj ako štipendista Československej akadémie vied a umení dlhší čas vo Francúzsku v Station internationale de géobotanique méditerranée et alpin (SIGMA) v Montpellieri u prof. Josua Braun-Blanqueta, sprostredkoval mi v r. 1964 niekoľkotýždňový pobyt na jeho ústave

a ja som tak mala možnosť študovať mediteránnu vegetáciu priamo v prírode. Nazbierala som množstvo položiek, ktoré sú uložené v herbári Botanického ústavu. Doc. Futák bol veľkým priateľom manželov Kornašovcov – poľských botanikov. Keďže sa pani prof. Anna Medwecka-Kornaš venovala synantropnej vegetácii, spolupracovala spočiatku v rámci študijného pobytu v Československu s dr. Teréziou Krippelovou, neskôr sa spolu s manželom geobotanikom Janom Kornašom zoznámili aj s doc. Futákom. Úzka spolupráca s nimi nastala v období, keď pracoval v Tatrách, v našej najväčšej prírodnej rezervácii (TANAP), kde sa zoznámil a spriatelil aj s inými významnými poľskými botanikmi z Inštitutu botaniki Uniwersitetu Jagiellońskiego a Inštitutu botaniki im. Władysława Szafera PAN v Krakove, ako boli profesori Bogumil Pawłowski, Władysław Szafer, Adam Jasiewicz, Halina Piękoś-Mirkowa s manželom Zbigniewom Mirkom a iní. Vďaka tejto spolupráci som ako asistentka doc. Futáka dostala pozvanie od prof. Pawłowského na mesačný pracovný pobyt v Poľsku. Blízkyh priateľov mal aj z radov českých spolupracovníkov, akými boli napr. doc. Jan Šmarda, prof. Josef Dostál, prof. František, Antonín Novák, dr. Josef Holub a ďalší, ktorí robili výskum aj v Tatrách a neskôr viacerí spolupracovali na Flóre Slovenska. Pri výskume okolitých štátov sa zoznámil a spolupracoval okrem Poliakov aj s významnými ruskými, rakúskymi a maďarskými botanikmi napr. s rakúskym prof. Erichom Hüblom, ktorý navštevoval naše pracovisko a zúčastnil sa na výskume Devínskej Kobyly a prof. Fridrichom Ehrendorferom. Z maďarských botanikov to boli najmä profesori Rezső Soó, Zoltán Kárpáti a doc. Bálint Zólyomi a v čase prípravy Ikonografie (Jávorka, S. Csapody, V. 1975: *Iconographia florae partis austro-orientalis Europae Centralis*) sprevádzal po teréne aj známou maliarku rastlín pani Veru Csapody, ktorá viackrát navštívila Tatry a Fatru. V r. 1969 reprezentoval československú vedu na XI. medzinárodnom botanickom kongrese v Seattli v USA.

Doc. Futák bol obľúbeným, priateľským, ale aj prísnyim vedúcim. Našiel si vždy čas pre každého, kto potreboval pomoc a radu. Vedeli sme, ako je citlivý na každú odtrhnutú rastlinku a ako ju dôkladne zakladá do herbára. Pri prácach v teréne dohliadol, aby sme nazbieraný rastlinný materiál spracovali precízne, i keď to bolo až do neskorej noci. Spomínam si, ako sme si želali, aby mali na hoteli pri návrate z terénu k dispozícii dobre chladené pivo, priviedlo ho to vždy do dobrej pohody a nám sa vtedy s ním dobre pracovalo. Bol to vzácný človek, oddaný botanike, ktorý miloval prírodu, veľa nás naučil pri určovaní rastlín v teréne – bola to naša najlepšia botanická škola.

Spomienky Viery Ferákovej

Na pána docenta Futáka s úctou spomínam ako na externého učiteľa Katedry botaniky PríF UK v Bratislave, keď som v r. 1958–1961 bola študentkou špecializácie systematická botanika – geobotanika aj potom, keď som sa s ním stretala, už tiež ako pedagóg, na štátnych záverečných skúškach a na rôznych obhajobách. Prednášal na špecializácii systematická botanika – geobotanika niekoľko rokov fytogeografiu, v r. 1965–1979 výberový predmet Náuka o areáloch a v čase, keď cestovanie hlavne západným smerom nebolo bežnou udalosťou, prinášal svojim poslucháčom okrem vlastného učiva aj poznatky z výskumu a exkurzií v zahraničí. Bol prísny oponentom početných diplomových prác, vrátane mojej, ale neopomenul začiatočníkov v odbore aj povzbudiť a usmerniť. Keď sa vyjadril o autorovi botanického textu svojím obľúbeným „potrepal, pomlátil, na nivoč obrátil“, či „vajatali hory, porodili myš“, pomohol kritizovanému tú nivoč aj usporiadať.

Ja mu osobitne vďačím za sprostredkovanie konzultácií u českých kolegov. Dr. Anna Chrtková-Žertová sa zaoberala rodom *Lotus* a ten bol objektom mojej diplomovej práce. Jej skúsenosti mi pomohli, podobne ako stretnutie s doc. Janom Šmardom v Brne a s jeho kolegyňami v teréne, pri mapovaní rozšírenia druhu *Lactuca quercina* na území bývalého Československa. Práve zásluhou doc. Futáka a prof. J. Dostála som sa na jubilejnom zjazde ČSBS v r. 1962 v Prahe zoznámila s viacerými poprednými českými a európskymi botanikmi. A keď som v r. 1968 iba v pozícii doprevádzajúcej manželky na materskej dovolenke navštívila univerzitu v Kodani, odporúčací list doc. Futáka a knižka od neho – 2. diel začínajúcej série Flóra Slovenska mi otvorili dvere k profesorovi Tyge W. Bøcherovi, jednému zo zakladateľov biosystematiky, na Katedru anatómie a cytológie rastlín, ktorú vtedy viedol. Okrem využívania bohatej knižnice a kvalitného mikroskopu, pobytom v Kodani som získala možnosť študovať aj bohatý herbárový materiál rodu *Lactuca* zo zbierok dánskych a švédskych botanikov na univerzitách v Lunde a v Stockholme, ktorý zahrňoval aj ich zbery z expedícií v egejskej oblasti, bohatej na stenochórne taxóny rodu. Tak som sa mohla podujat' na jeho spracovanie do Flora Europaea a následnej publikácie – revízie The genus *Lactuca* in Europe, ktorej bol doc. Futák recenzentom.

Aj moja dlhoročná súputníčka na katedre botaniky, dr. Terézia Schwarzová, si na jubilejnej konferencii vo Zvolene zaspomínala na pána docenta s vďakou. Tiež oponoval jej diplomovú prácu a veľmi ocenila jeho pomoc pri smerovaní ďalšieho taxonomického záujmu. Keď nevidela perspektívu vo svojom pokračovaní štúdia kostráv, vedúci katedry doc. Jozef Májovský ju poslal poradiť

sa s doc. Futákom. Ten zatelefonoval dr. T. Krippelovej, ktorú vtipne oslovil „Regina ruderalis“ a dohodli sa na potrebe zapojiť ďalšiu Terku do poznávania synantropnej flóry, najmä zástupcov čeľade *Chenopodiaceae*, s dôrazom priamo na rod *Chenopodium*. Tiež napísal dr. Paulovi Aellenovi, s ktorým sa osobne poznal a ktorý jej následne pomohol metodickými radami, napríklad návodom na pozorovanie skulptúry semien jednotlivých druhov. Správnosť rozhodnutia overil čas a mrlíky ju zaujímajú dodnes, o čom svedčí fakt, že i v dôchodku spolupracuje na spracovaní rodu do Flóry Slovenska.

Počas svojho pôsobenia na katedre som mala možnosť opakovane navštíviť viaceré „futákovské“ lokality v rámci povinných študentských exkurzií (napr. Uhrovské Podhradie, Jankov vršok, Dolné Vestenice), ale aj individuálne (Rokoš, okolie Uhrovca, Kšínnej). Môj otec, ktorý tragicky zahynul mesiac po mojom narodení, pochádzal z Horných Naštíc a ako učiteľ prírodopisu trávil veľa času v prírode. Preto ma lákalo chodiť po jeho rodnom kraji, ktorý doc. Futák po botanickej stránke tak vynikajúco poznal a charakterizoval. Futákova publikácia O výskyte škumpy protizimničnej na Slovensku (1932) a Xerothermná vegetácia skupiny Kňažného stola (1947) inšpirovali aj ďalšieho pracovníka Katedry botaniky PríF UK dr. Ľubomíra Kováčika. Ako maturant na SVŠ v Trenčíne v r. 1969 spracoval štúdiu na tému: „Škumpa vlasatá v Štátnej prírodnej rezervácii Smradľavý vrch pri Timoradzi, okres Topoľčany“, s ktorou sa následne zúčastnil mimo súťaž aj na celoslovenskom kole Biologickej olympiády v Bratislave. V nej podrobne ilustroval lokalitu druhu *Cotinus coggygria*. Práca obsahovala aj súpis sprievodných druhov škumpy, mapku aktuálneho rozmiestnenia vysokých a nízkych exemplárov tejto chránenej dreviny v populácii. Upozornil na potrebu manažmentových zásahov, najmä presvetlenia krovinnej etáže v ŠPR, kde ochranári navrhovali udržiavať stav bez zásahu. Dr. Štefan Maglocký a dr. Kamila Zahradníková takmer o 30 rokov neskôr v Červenej knihe SR a ČR (1999) konštatovali, že presvetlením lesného porastu sa výrazne zvýšila vitalita druhu.

Ako zdôraznila vo svojich spomienkach nižšie kolegyňa Magdaléna Peniašteková, pán docent, prirodzená autorita vzbudzujúca rešpekt, bol aj empatický a láskavý. Pamätám si ho, ako počas výmenného študijného pobytu dr. S. R. Paula z National Botanical Research Institute v Lucknow v Indii v júni 1979 na Botanickom ústave SAV i na našej katedre, o ktorého sa pán docent staral a s ktorým bolo treba komunikovať v angličtine, ma požiadal o prekladateľskú výpomoc. Bola to pre mňa veľká česť, ale aj stresujúca situácia, keďže moje znalosti boli začiatočnícke a on sám bol zdatný vo viacerých jazykoch. Pridanou hodnotou bola vynikajúca večera v hoteli Carlton aj s gavalierskym

odprevadením. Prekvapilo ma, že človek, ktorý pre môj odborný rast tak veľa vykonal, mi za malú službičku opakovane ďakoval.

S predpokladanou toleranciou čitateľa našich riadkov, dovoľm si uviesť ešte jednu súkromnú spomienku z nepriameho stretu s pánom docentom. Keď som bola po promócií prijatá na Katedru botaniky PríF UK, moja mamička chcela prispieť k môjmu imidžu univerzitnej asistentky a dala mi ušiť, nie doma v Hlohovci, ale v bratislavskom krajčírskom salóne prvý „repre“ kostým z tuzexového gabardénu zelenej farby. Pri skúške som bola nanajvýš spokojná, ale pozastavila som sa nad lesklou, strieborno-čierno vzorovanou podšívkou. Snažila som sa požiadať o rovnakú zelenú, okrem iného aj argumentom, že som botanička. Krajčír hneď na mňa vytiahol protiargument, ktorý zabral. Vraj majú prominentného klienta, významného botanika z akadémie vied doc. Futáka a ten ich výber látok aj ušitie vždy ocenil. Tak som sa s tou podšívkou zmierila.

Ospravedlňujem sa, ak môj text vyznieva skôr ako nostalgická spomienka na vlastné lepšie roky, ako priamo na pána docenta Futáka, s ktorým som sa, na rozdiel od kolegýň zo SAV, nevidala po dlhé roky každodenne. V každom prípade som však veľmi rada, že mi bola dopriata možnosť stretať sa pri rôznych odborných podujatiach s ním, ako aj s jeho súčasníkmi – predstaviteľmi generácie zakladateľov viacerých disciplín našej „scientia amabilis“ na Slovensku, priekopníkmi významných národných projektov, neprekonačných znalcov flóry a vegetácie našej, aj botanicky zaujímavej krajiny.

Spomienky Magdalény Peniaštekovej

Po promóciách v roku 1972 som odchádzala z Bratislavy do môjho rodného Turca s tým, že do tohto veľkého mesta sa budem vracieť už len v milých spomienkach naň a na tých, ktorí sa za tých 5 rokov štúdia na vysokej škole stali vzácnou súčasťou môjho života. Všetko však bolo inak! Sľúbené miesto na Správe Chránenej krajinej oblasti Veľká Fatra padlo, lebo jej otvorenie sa posunulo do budúceho roka a iná možnosť uplatnenia sa mi tam v tom čase nenaskytala. A tak som sa v krátkej dobe opäť ocitla v meste na Dunaji a naozaj s veľkou vďakou prijala voľné brigádnické miesto v Slovenskom národnom múzeu. Aká však bola moja radosť, keď som už po 8 mesiacoch, aj vďaka pánovi doc. Futákovi, smela nastúpiť na študijný pobyt v Botanickom ústave SAV na Oddelenie systematiky rastlín. Nesmierne som si to vážila, aj keď bolo treba dennodenne cestovať z Častej, kde sme spolu s manželom v tom čase bývali.

Netrvalo však dlho a ja som zistila, že čakám prvé dieťaťko. V tom okamihu som namiesto radosti, zalomila rukami: Čo teraz?! Ako to poviem pánovi docentovi, ktorý mi s takou láskou i dôverou vyšiel v ústrety? Keď som sa asi po 2 mesiacoch, konečne odhodlala vyjsť pred ním s pravdou von, uvedomila som si, že mám do činenia s tým najláskavejším a najempatickejším človekom, ktorý hoci nemal vlastnú rodinu, mal veľké ľudské pochopenie aj pre materstvo svojich mladých kolegyň. A bolo to skutočne tak, lebo v nasledujúcom roku bol pán docent opäť „podrobený“ ďalšej skúške, v súvislosti s mojím druhým materstvom. Keď som mu do vianočného pozdravu s trasúcou sa rukou pripísala, že čakám naše druhé dieťaťko, bála som sa, aká bude jeho reakcia. Zakrátko mi však odkázal, že sa rovnako teší so mnou na ďalšie vnúčatko tak, ako sa tešil i na to prvé. On totiž všetky deti na oddelení prijal za svoje vnúčatká. A keď sme sa mu prišli ukázať, s láskou ich bral do náručia a dokázal tak zaujať, že si ho každé zamilovalo.

Dodnes som pánovi docentovi Futákovi vďačná za mnoho povzbudení, ktoré ma vždy posunuli ďalej. Cením si veľmi i to, že nikdy nado mnou nezaľomil palicu a neprestal mi dôverovať ani v čase, keď sa zdalo, že termín ukončenia môjho študijného pobytu aj aspirantúry je minimálne v nedohľadne, ak nie aj celkom ohrozený. I keď si to vždy musel aj on sám v tých neľahkých časoch obhájiť pred svojimi nadriadenými.

Pripojila by som aj pár viet spomienok na čas, kedy nám bol (Nele Goliašovej, vtedy Fabiankovej a mne, Magde Thomkovej) pán docent Futák vedúci diplomovej práce venovanej štúdiu všetkých druhov rodu *Galeopsis*. To sme ho vtedy ešte veľmi nepoznali a mali sme pred ním, medzinárodne uznávaným botanikom a fytogeografom, ako študentky, veľikánsky rešpekt. Vždy nám chvíľu trvalo, kým sme sa pred dohodnutým stretnutím s ním odvážili stisnúť kľučku na dverách jeho kancelárie. A nikdy sme tam nešli bez toho, že by sme si neurobili kávu, ... tá nám vždy akosi dodala trošku guráže. Časom sme však zistili, že pán docent bol len naoko veľmi prísny a každé jedno stretnutie s ním bolo pre nás vždy, po odbornej i ľudskej stránke, nesmierne obohacujúce. Vedeli sme, že to, čo nám on odobril, môžeme už smelo položiť na papier. Preto sme vždy všetky jeho usmernenia i napomenutia prijímali s veľkou vďakou.

Nuž, pekných a vzácných spomienok na nášho pána docenta je uchovaných v mojom srdci ešte veľa. Som vďačná, že som smela kúsok cesty môjho pracovného života kráčať pod jeho múdрым i láskavým vedením.

Spomienky Kornélie Goliašovej

Po ukončení vysokoškolského štúdia nás postupne obidve, Magdu Peniaštekovú a mňa, prijal pán docent najskôr na študijný pobyt, neskôr na aspirantúru na Botanický ústav SAV. Magdinou školiteľkou kandidátskej dizertačnej práce „Taxonomicko-chorologická charakteristika *Biscutella laevigata* na Slovensku“ sa stala dr. Lýdia Bertová a mojím školiteľom sa stal pán docent. Navrhol mi viacej možností na spracovanie dizertácie. Vybrala som si tému „Variabilita *Pulsatilla slavica*, *P. grandis*, *P. subslavica* a problém introgresívnej hybridizácie“. Naša práca (Magdina aj moja) bola viazaná na terénny výskum, preto sme si vysoko vážili, keď si pán docent našiel pri svojom pracovnom vyťažení čas, aby nás osobne sprevádzal. Viackrát sme spolu s ním navštívili známe lokality študovaných druhov najmä v okolí Slovenskej Ľupče, Dolných Vesteníc, Kráľovej Lehoty, sprevádzal nás po lokalitách v Malých Karpatoch, a na juhu Slovenska v Kováčovských kopcoch a Slovenskom krase.

Posledná služobná cesta (na sklonku jeho života), smerovala na východ Slovenska do doliny Sopotnice v Slovenskom rudohorí, pri Košiciach. Bol to pre nás obidve veľmi náročný celodenný terén, nakoľko pán docent (už mal zrejme aj zdravotné problémy) kráčal po doline pomaly a my sme na jeho povel vybehovali hore na kopce, odkiaľ bolo treba priniesť rastliny. Dolu v doline nás zatiaľ čakal, pričom si posedel na kmeni stromu, oddýchol si a pofajčil. Keď sme prišli za ním dolu do doliny, okamžite vstal a pokračoval s nami ďalej, nedal nám ani vydýchnuť. Rozhodli sme sa preto, že si oddýchneme na nasledujúcom kopci tak, aby nás nezbadal, rozložili sme si desiatu, posedeli sme si hodnú chvíľu a takto oddychovali. Toto naše „blicovanie“ ani neodhalil, práve naopak, večer z vďačnosti, že sme také usilovné a že sme veľa pracovali, objednal a zaplatil nám večeru, pričom porcia bola taká veľká, že sme ju len s námahou mohli skonzumovať. Pre seba si objednal studené pivo, ktoré muselo byť správne vychladené. Kvôli teplote piva sa mu vtedy podarilo poriadne popreháňať mladú čašníčku.

V zimnom období sme mu viacerí z oddelenia pomáhali s uskladnením palivového dreva do pivnice domu (na Jazdeckého ulici v Bratislave), kde býval. Bol za to veľmi vďačný a vždy nám pripravil pohostenie s domácimi výrobkami (povestnou makovou štrúdlou, ktorú mu piekla jeho sestra pani Mária Kamjačová z jeho rodnej Turovej, domácimi klobáskami a slaninou). Z drevovej brigády, ako sme ju nazývali, sa stala viacročná tradícia a vždy sme sa na toto stretnutie u neho doma tešili.

S veľkým rešpektom sme zakladali herbár, pretože všetci tí, ktorí poznali pána docenta, vedeli, že mu pri zakladaní rastlín neujde žiadna chybička

ani lajdáctvo. S láskou a oduševnením opatroval každú jednu herbárovú položku. Ako jeden z najlepších česko-slovenských floristov, odovzdával svojim študentom, teda aj nám, bohaté floristické znalosti až do svojej smrti. Viedol nás k tomu, aby sme rastlinné bohatstvo a jeho rozmanitosť dobre poznali, vysoko cenili a chránili, za čo sme mu dodnes vďační.

Spomienky Miroslava Manicu

(Prevzaté z časopisu *Enviromagazín* 2010 Manica, M.: Spomienka na významného vedca docenta RNDr. Jána Futáka, CSc. http://www.enviromagazin.sk/enviro2010/enviro5/16_spomienka.pdf)

Cít.: „Pamätám si na svoj dlhší študijný pobyt v Botanickom ústave SAV, ktorý bol ešte na Sienkiewiczovej ulici v Bratislave. U docenta Jána Futáka som sa cítil ako elév v botanike. Srdečne ma privítal, usadil vo svojej pracovni a porozprávali sme sa o mojom študijnom probléme. Do ústavu som prichádzal spravidla pred ôsmou hodinou a krátko na to prišiel aj docent Futák. Nepamätám si už, kedy mi navrhol, aby sme si potykali. Obyčajne okolo pol desiatej sa ozval: „Miro, dáme si kávu?“ Keď som súhlasil, postavil vodu, pripravil šálky, zalial kávu, a potom sme ju vychutnávali. Často cez pracovné prestávky sa zaujímal, ako mi ide práca a či mám nejaký problém, ktorý by mi pomohol vyriešiť. Na obed sme chodili zvyčajne okolo trinástej hodiny do reštaurácie v Redute. Nebolo to príliš ďaleko a umožňovalo to aj kratšiu prechádzku. Po obede sme pokračovali v práci a okolo šesťnástej hodiny sa ozvalo: „Miro, dáme si tuniaka?“ Tuniak a chlieb mal v chladničke. Vybral ich, zajedli sme si, zapili pripravenou kávou a pokračovali v práci. Večer okolo dvadsiatej hodiny sme uložili rozpracované úlohy a pobrali sa domov, pričom som ho vždy odprevadil až po byt. Nepamätám si, ako sa volala ulička v ktorej býval, ale odbočovala doľava z Vajnorskej ulice, na ktorej som býval aj ja u brata. Takto som pracovne prežil u docenta Futáka dva týždne a zoznámil sa so všetkými jeho spolupracovníkmi. Ktorýsi deň prišiel za docentom Futákom docent Šmarda z prírodovedeckej fakulty. Na spoločnom obede v Redute sme sa rozprávali nielen o aktuálnych problémoch botaniky, ale aj o mojom ďalšom profesionálnom raste. Na tento pracovný pobyt u docenta Futáka často spomínam a ľutujem, že som nemal viac príležitostí niečo podobné zažiť. Obdivoval som ho, že vedel sústavne pracovať, venovať sa každému problému, a to nielen svojmu, ale aj botanickým problémom svojich spolupracovníkov. Ešte viac-krát som sa s ním stretol, ale už len na krátky čas, pokiaľ som ho zastihol na pracovisku. V júli roku 1980 sme usporiadali na našej odbočke SBS pri SAV na Vysokej škole lesníckej a drevárskej (VŠLD) vo Zvolene tretí zjazd bota-

nikov, a to nielen pre členov SBS, ale aj pre všetkých záujemcov o botaniku z celej vtedajšej republiky i zo zahraničia. Žiaľ, docent Futák sa ho nezúčastnil pre vážne ochorenie. Jeho plodný život sa zavŕšil 7. júla 1980. Smútočného obradu som sa zúčastnil nielen v Bratislave, ale aj na poslednej rozlúčke v kostolíku a na cintoríne jeho rodnej obce v Turovej.

Na jeho pamiatku som navrhol nazvať náučný chodník po xerothermných lokalitách v Národnej prírodnej rezervácii (NPR) Boky pri Budči jeho menom, a na brale v priestore známeho skalného hriba Čertova skala osadiť pamätnú tabuľu. Náučný chodník od roku 1995 nesie jeho meno, avšak pamätná tabuľa bola osadená inde, a to na skale v NPR Kňazí stôl, teda v lokalite, ktorá bola srdcovou záležitosťou docenta Futáka.“

Mozaika spomienok z pohľadu piatich autorov pripomína osobnosť doc. Futáka ako vzácného, prívetivého, obetavého, priateľského a skromného človeka, oddaného botanike, ktorý miloval prírodu, poznal a cenil si bohatstvo a rozmanitosť rastlín, vedel každému poradiť a usmerniť ho v práci a ochotne mu pomôcť.

PodĎakovanie

Práca bola podporená projektom VEGA 2/0008/13.

Knižnica Jána Futáka

The library of Ján Futák

DOMINIK ROMAN LETZ

Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava, letz@savba.sk

Abstract: A main botanical part of the personal library of Ján Futák is preserved as a separate book collection at the Department of higher plant taxonomy of the Institute of Botany of the Slovak Academy of Sciences in Bratislava. This very valuable collection reflects professional greatness of the co-founder of modern Slovak botany, his life story, research interests and rich contacts with other botanists. The most valuable books are those which originally belonged to other older more or less famous botanic personalities working in the historical territory of Slovakia (Johannes Andreas Bäumler, Ladislav Hanuška, Jozef Kvetoslav Holub, Jozef Ludovít Holuby, Jaromír Klika, Samuel Teodor Kupčok, Sándor Mágoesy-Dietz, Karol Mergl, Jozef Scheffer, August Wilhelm Schneller, Zoltán Szabó, János Wagner) or abroad only (Stanisław Broniewski, Gustav Lindau, János Tomek Władysław Matuszkiewicz) or personalities known rather from other fields (Ján Brezník, Pavol Hulják, Július Gretzmacher, János Karl SchP, Ernest Miebes SchP, Stanisław Wyrwiński, Pavel Žarnovický). Two books from the library of the polyhistor and priest Michal Matunák were found, one of them with a message from the priest and writer Štefan Kmeť. Several books belonged to the institutional libraries, mainly of the Institute of Botany of the Slovak University in Bratislava and the German University in Prag. Possessions of the books were identified according to autographs, possessory impressions and ex libris signs. In some cases, when more books were obtained from one former possessor, it is possible to reconstruct a partial composition of the private library of some botanists (Jaromír Klika, Jozef Scheffer). The books with handwritten notes of former possessors are also very interesting. Minor part of the library of Ján Futák, consisting of more other books than those focusing on botany, prevailing theology, is deposited in his memorial room in the house of his sister Mária Kamiačová in Turová.

Key words: botanical book collection, history of Slovak botany, Institute of Botany of the Slovak Academy of Sciences.

Ján Futák mal veľmi dobrý organizačný talent a stál pri základoch budovania zbierkových fondov Katedry botaniky (v tom čase Botanického ústavu) Prírodovedeckej fakulty a Botanickéj záhrady Univerzity Komenského (v tom čase Slovenskej univerzity), neskôr tiež dnešného Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (BÚ SAV) v Bratislave. Okrem herbárových zbierok sa zaslúžil aj o vznik cenných knižných fondov týchto inštitúcií. Výsledkom organizačnej činnosti J. Futáka v oblasti budovania botanických knižníc je množstvo vzácných kníh, časopisov a separátov v ich dnešných fondoch, ktoré sú veľmi dôležité pre botanickú prácu aj v súčasnosti. Rukami doc. Futáka prechádzali mnohé knižničné fondy, ktoré pochádzali zo zrušených inštitúcií a z rôznych pozostalostí. Snažil sa mnohé vzácne knihy zachrániť a získať

pre knižnice nových pracovísk. Po vojne sa v roku 1946 stal členom Národnej kultúrnej komisie, ktorá sa okrem iného snažila o záchranu historických knižníc a zbierok z konfiškovaných objektov (Letz 2016a). Popri budovaní inštitucionálnych knižníc postupne zveľaďoval aj svoju súkromnú knižnicu, pretože charakter jeho práce si vyžadoval mať stále poruke aj viaceré zriedkavé a vzácnejšie knihy.

Vzťah k botanickej literatúre Ján Futák nadobudol už v časoch gymnaziálnych štúdií, keď si začal robiť výpisky z rôznych prác, ktoré sa týkali flóry Slovenska a dodnes sa zachovali v jeho archívnej pozostalosti. Po príchode do malého seminára a gymnázia v Banskej Bystrici v roku 1928 mu jeho profesor prírodopisu a riaditeľ gymnázia Jan Roubal (1880–1971) sprístupnil knižnicu a k vzácnjším knihám a časopisom sa dostal aj cez významného národovca a literárneho pracovníka Jozefa Kačku (1865–1938), vtedajšieho farára v Hájníkoch (dnes súčasť mesta Sliač), ktorý mu sprostredkoval kontakt na knižnicu Matice slovenskej (Letz 2016a). J. Futák už ako osemnásťročný gymnazista s prehľadom konfrontoval vo svojich botanických prvotinách z roku 1932 (Šipošová et al. 2016) svoje botanické nálezy s údajmi starších autorov. Už v tomto období badať jeho zmysel pre precíznu prácu s botanickou literatúrou, čo neskôr vyústilo do vydania rozsiahlej *Bibliografie k flóre ČSR* v spoluautorstve s už nebohým profesorom Karolom Dominom (Futák & Domin 1960).

Pozoruhodnou zbierkou je dodnes zachovaná *Knižnica Jána Futáka*, ktorá je ako separátna kolekcia prevažne botanických kníh uložená v príručnej knižnici Oddelenia taxonómie vyšších rastlín BÚ SAV v Bratislave a plní zároveň funkciu originálnej pamiatky na túto osobnosť. Ján Futák bol majiteľom veľmi rozsiahlej knižnice, pričom väčšinu svojich botanických kníh mal sústredenú ako príručnú knižnicu vo svojej pracovni BÚ SAV. Ďalšie knihy mal v byte na Jazdeckej ulici v Bratislave, kde býval v podnájme. Po jeho smrti v roku 1980 sa knihy z jeho pracovne prostredníctvom antikvariátu dostali do vlastníctva BÚ SAV a tu skončili aj niektoré iné botanické knihy z Jazdeckej ul. Zvyšné knihy z bytu boli spolu s ostatnou pozostalosťou presťahované do domu jeho sestry Márie Kamiačovej v rodnej obci Turová, kde sa dodnes nachádzajú v pamätnej izbe Jána Futáka. Na podnet vtedajšej vedúcej Oddelenia systematiky rastlín BÚ SAV, Lýdie Bertovej, sa vtedy všetky získané Futákovy knihy usporiadali alfabeticky podľa mien autorov, skatalogizovali a boli im pridelené signatúrne čísla. Lístková kartotéka Knižnice Jána Futáka sa zachovala dodnes. Niektoré knihy z Futákovy knižnice, hlavne rôzne flóry, sú v súčasnosti v príručnej knižnici v rámci tej istej miestnosti umiestnené v regáli spolu

s inými knižnými flórami, no aj dnes sa dajú ľahko identifikovať podľa týchto čísel. Príslušnosť jednotlivých zväzkov k Futákovmu fondu prezrádzajú signatúry K 15001 až K 15758 (porov. Anonym 2013), ako aj obyčajnou ceruzou vpísané odkupné ceny v československých korunách stanovené antikvariátom. Fond, ktorý v súčasnosti pozostáva z cca 650 titulov, pôvodne obsahoval aj niektoré botanické periodiká a separáty, dnes je väčšina z nich súčasťou centrálnej knižnice BÚ SAV. Niektoré tituly sú vo Futákovej knižnici označené poradovým číslom napísaným na titulnej strane červenou ceruzou (najvyššie nájdené číslo je 81). Je to pravdepodobne stopa po jednej z evidencií kníh samotným J. Futákom. Najmladší titul, ktorý má takéto číslo, je z roku 1961, očíslovanie teda prebehlo niekedy v tom čase. Podľa neho sa dá vyvodiť, aký obsah mala Futákova knižnica v tomto období, hoci nedá sa vylúčiť, že niektoré knihy mal J. Futák neočíslované.

V botanickej knižnici Jána Futáka možno nájsť aj viaceré vzácne staršie flóry s originálnymi opismi, ktoré sú nepostrádateľné aj pre moderné taxonomické štúdium. Najmä pri skúmaní rôznych mien a opisov taxónov je totiž veľmi dôležité ísť k pôvodným prameňom, často aj k veľmi starej literatúre, ktorá bola ešte pred érou knižnej digitalizácie iba ťažko dostupná. Aj vďaka Knižnici Jána Futáka sú na Oddelení taxonómie vyšších rastlín BÚ SAV sústredené viaceré knihy veľkej hodnoty a niektoré z nich sa nikde inde na Slovensku nenachádzajú.

Berúc do úvahy historické súvislosti, je veľmi dobré, že sa podarilo knižný fond Jána Futáka uchovať do určitej miery v intaktnom stave, hoci z čisto praktického hľadiska by sa mohlo zdať, že výhodnejšie by bolo začleniť ho do centrálnej knižnice BÚ SAV. Aj na príklade Futákovej knižnice sa ukazuje dôležitosť zachovania privátnych knižných zbierok významných osobností, ktoré ako celok poskytujú veľmi cenné informácie, aké sa nedajú získať z iných prameňov. Každá osobná knižnica totiž do istej miery odráža životný príbeh jej majiteľa a veľa sa dá zistiť nielen zo samotného textového obsahu kníh, ale aj z tematického zloženia knižnice, prítomnosti konkrétnych titulov, ktoré ich majiteľ mal k dispozícii, ako aj z rôznych posesorských značiek a rukopisných poznámok v nich. Aj v knižnici Jána Futáka sa dajú sledovať jeho osobné výskumné záujmy, priebeh jeho vzdelávania, jeho edičná činnosť, účasť na personálnej kontinuite botanickej vedy, ako aj osobné kontakty a spolupráca s inými botanikmi doma i v zahraničí.

Pre potreby tejto štúdie sa manuálne *in situ* prezreli všetky zväzky Knižnice Jána Futáka v príručnej knižnici Oddelenia taxonómie vyšších rastlín Botanického ústavu SAV v Bratislave. Zväzky mimo tejto kolekcie (napr. knižné flóry) boli v príručnej knižnici oddelenia identifikované podľa signatúrneho čísla alebo podpisu J. Futáka, ktorým si zvykol označovať svoje knihy. Zo všetkých kníh, ktoré sa z rôznych hľadísk subjektívne vyhodnotili ako pozoruhodné, sa urobila digitálna fotografia titulnej strany, prípadne tiež ďalších vybraných strán. Tieto fotografie sú uložené v digitálnom archíve autora tohto príspevku. Zbežne sa prezrela a fotograficky podobne zachytila aj zvyšná knižnica Jána Futáka deponovaná v pamätnej izbe v dome jeho sestry Márie Kamiačovej v obci Turová (okr. Zvolen). Pri prieskume kníh sa osobitná pozornosť venovala podpisom (autografom), označeniam *ex libris*, posesorským značkám, provenienčným záznamom, pečiatkam a rukopisným marginálnym poznámkam pôvodných majiteľov. Rukopis poznámok niektorých majiteľov v knihách bol identifikovaný porovnaním s rukopisom známym zo schéd položiek v príslušných herbárových zbierkach alebo z korešpondencie uloženej v archívnych pozostalostiach. Nižšie uvedené biografické údaje o niektorých autoroch, pôvodných majiteľoch kníh a iných osobnostiach, ak nie je uvedené inak, sú prevzaté z knihy *Osobnosti botaniky na Slovensku* (Vozárová & Šipošová 2010) a zo *Slovenského biografického slovníka*, resp. *Biografického lexikónu Slovenska* (Maťovčík et al. 1986–1994, 2002–2013). Pri členoch reholí sa za menom uvádza štandardná medzinárodná skratka (OCist – Rehoľa cistercitov, SchP – Rehoľa piaristov, SJ – Rehoľa jezuitov). Knihy z knižnice Jána Futáka uvádzané v texte sú citované priamo v ňom, a to v skrátenej forme s uvedením autora v nominatíve, názvu knihy kurzívou za dvojbodkou a roku vydania v zátvorke za názvom. Pri vymenovávaní viacerých titulov za sebou sú tieto usporiadané chronologicky. Archívne pramene sa citujú štandardnou formou v poznámkach pod čiarou.

1. Pozoruhodné knihy v Knižnici Jána Futáka na Botanickom ústave SAV v Bratislave

1. 1. Knihy z čias gymnaziálnych štúdií a pobytu v malom seminári

V knižnici Jána Futáka možno nájsť aj knihy, ktoré vlastnil už v 20.–30. rokoch 20. storočia, v čase, keď študoval na gymnáziu vo Zvolene a Banskej Bystrici a rodil sa jeho záujem o botaniku. Zopár z nich naznačuje, aké tituly prechádzali rukami gymnazistu a chovanca malého seminára. Zaiste z týchto čias pochádza učebnica latinčiny F. Heřmanský: *Latinská mluvnica pre slovenské stredné školy* (1925), ako aj v knižnom fonde zachovaná učebnica botaniky S. Trapl: *Rosického botanika pre vyššie triedy stredných škôl* (1921). Knihu G. Winkler: *Biologické praktikum rastlín* (1910) si majiteľ označil autografom „Ján Futák 1929“ (obr. 1a). O stredoškolskom záujme J. Futáka o botaniku svedčí tiež kniha K. Domin: *O rastlinách užitkových* (1910) s autografom „Ján Futák 1930“ a o jeho záujme o prírodovedu vôbec kniha R. Vácha: *Sbírání a praeparace přírodnin* (1913) s autografom „Ján Futák 1928“.

Veľký pamätný význam vo Futákovej knižnici má kniha Karol A. Medvecký: *Život Andreja Kmeťa* (1924) s autografom „Majiteľ: Ján Futák“. Futák (1941) hovorí práve o tejto knihe bojnického prepošta Medveckého, že ovplyvnila

ešte na gymnázium jeho rozhodnutie stať sa kňazom a zároveň sa venovať botanike. Rímskokatolícky kňaz, botanik a polyhistor Andrej Kmeť (1841–1908) bol pre J. Futáka vždy veľkým vzorom spojenia kňazskej služby s vedeckou prácou.

Posesorský autograf „*Ján Futák 1930*“ má aj kniha A. Mrázek: *O náuce vývojové (theorii descendenční)* (1907). Táto kniha českého zoológa svedčí o tom, že jej majiteľ sa už vtedy mohol zamýšľať aj nad otázkami evolúcie a fylogénézy. Aj kniha nemeckého jezuitu a entomológa E. Wassmann: *Die moderne Biologie und die Entwicklungstheorie* (1906), svedčí o Futákovom záujme o tému biologického vývoja vo vzťahu k viere v stvorenie.

Vzácná kniha S. Lumnitzer: *Flora Posoniensis* (1791), prvá monografia o flóre Bratislavy, je vo Futákovej knižnici zastúpená dvomi výnimočnými exemplármi. Prvý z nich Ján Futák získal z knižnice kňazského seminára Banskobystrickej diecézy v Banskej Bystrici pravdepodobne ešte v čase, keď bol gymnazistom a chovancom tzv. malého seminára v rokoch 1928–1932. Svedčí o tom zachovaná provenienčná pečiatka na predsádke knihy: „*Sigillum Bibliothecae Seminarii Episcopalis Neosoliensis*“ (obr. 1b). Banskobystrická seminárna knižnica bola po zrušení seminára v roku 1950 a zoštatnení premiestnená do Matice slovenskej v Martine a skatalogizovaná Slovenskou národnou knižnicou, niektoré tituly sa dostali aj do iných knižníc. Po reštitúcii Banskobystrickou diecézou v roku 1995 bola nakoniec deponovaná v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici. Tento historický knižničný fond obsahuje aj viacero prírodovedných titulov, z botaniky napr. aj vzácne knihy ako C. Linné: *Systema vegetabilium* (1784) a G. A. Scopoli: *Flora carniolica* (1772) (Augustínová 1997). Druhá kniha pôvodom z tejto seminárnej knižnice sa nachádza vo Futákovej knižnici v Turovej (pozri nižšie). Banskobystrický seminár mal aj svoj vlastný herbár, ktorý je v súčasnosti nezvestný. Jeho pôvodom bol hlavne kňaz a profesor katolíckeho gymnázia v Banskej Bystrici Jozef Tmák (1834–1899). Viaceré doklady z tohto herbára cituje Futák (1943) vo svojej monografii o flóre Kremnických vrchov a výpisky z neho sa zachovali aj v zošitku ešte z čias Futákovho pobytu v banskobystrickom seminári¹.

Určite už v období gymnaziálneho štúdia Ján Futák používal Polívkovu úroveň príručku *Kľúč k úplné květeně Republiky československé* (2. vydanie z roku 1928 prepracované K. Dominom a J. Podpěrom). Na tento kľúč sa odvoláva v článku z tohto obdobia (Futák 1932). Okrem autografu „*Dr. J. Futák*“ na predsádke knihy zachovanej v jeho knižnici je aj slabšie čitateľný starší

¹ Zošit *Herbarium Seminarii Neosoliensis, Joannes Futák, clericus, 1865, 1929*. Archívna pozostalosť v pamätnej izbe Jána Futáka, Turová.

podpis „Pirtová“. Tento exemplár, ktorý J. Futák zrejme získal z druhej ruky, je zaujímavý tým, že si do neho vpísal rukopisné poznámky, napr. lokality niektorých druhov a výpisky údajov z literatúry. Poznámky sú miestami poškodené neskorším orezaním knihy a je pravdepodobné, že pochádzajú ešte z obdobia pobytu v Banskej Bystrici. Napríklad na strane 250 pri rode *Geum* pripísal v knihe neuvedeného kríženca *G. reptans* × *montanum* s poznámkou: „21. 7. 1931 na Roháči v Lipt. T. s dr. Traplom“. Tento údaj Futák (1932) publikoval vo svojom článku, nesedí však dátum exkurzie, keďže v publikácii sa uvádza nie 21., ale 28. júl 1931.

1. 2. Knihy z obdobia štúdia v Štrasburgu a študijného pobytu v Montpellieri

Pravdepodobne z obdobia štúdia teológie a prírodných vied na Štrasburskej univerzite pochádza učebnica botaniky G. Bonnier & L. du Sablon: *Cours de botanique Phanérogames* (1926) a francúzska flóra H. Coste: *Flore descriptive et illustrée de la France de la Corse et des contrées limitrophes* (1937), ktorá bola pre Jána Futáka povzbudením aj tým, že jej autorom bol katolícky kňaz Hyppolite Coste (1858–1924).

Pravdepodobne v tomto období sa do knižnice J. Futáka dostala aj kniha francúzskeho filozofa Etiennea Gilsona o stredovekej filozofii E. Gilson: *La Philosophie au Moyen Age* (1922).

Dôležitým medzníkom v živote mladého poslucháča teológie a botaniky na Štrasburskej univerzite bol aj jeho dvojmesačný študijný pobyt v Medzinárodnej stanici pre mediteránnu a alpsku geobotaniku (SIGMA) v Montpellieri pod vedením zakladateľa fytocenológie Josiasa Braun-Blanqueta (1884–1980) v roku 1935. Práve tam počas pobytu i neskôr získal niekoľko francúzskych kníh vydaných touto stanicou, ktoré boli pre neho zaujímavé nielen konkrétnym obsahom, ale aj ako metodologická inšpirácia: G. de Bannes-Puygiron: *Le Valentinois méridional, esquisse phytosociologique* (1933); O. Dickinson: *Les espèces survivantes tertiaires du Bas-Languedoc* (1934); E. Soroceanu: *Recherches phytosociologiques sur les Pelouses meso-xerophiles de la Plaine languedocienne (Brachypodium phoenicoidis)* (1936); M. J. Adriani: *Sur la phytosociologie, la synécologie et le bilan d'eau de halophytes de la région Néerlandaise méridionale, ainsi que de la Méditerranée Française* (1945). J. Braun-Blanquet je priamo autorom knihy *Catalogue de la Flore du Massif de l'Aigoual et des contrées limitrophes* (1933) a vo Futákovskej knižnici sa nachádzajú aj neskôr vydané knihy od tohto autora: *Pflanzensoziologie* (1951) a *Die inneralpine Trockenvegetation* (1961).

1. 3. Knihy pochádzajúce z iných inštitucionálnych knižníc

Vo Futákovej knižnici sa nachádza viacero kníh, ktoré sú označené posesorskými značkami rôznych iných inštitúcií, resp. ich knižníc. Väčšinou sú zastúpené len ojedinelými titulmi, ako napr. vyššie spomenutá Lumnitzerova flóra z knižnice banskobystrického seminára. Ďalšie knihy, zastupujúce pôvodnú inštitúciu iba jedným zväzkom sú nasledovné: J. Braun-Blanquet: *Pflanzensoziologie* (1928) – s nálepkou Knižnica Slov. Vlastived. Muzea Bratislava a s pečiatkou Spoločnosť vlastivedného muzea slovenského v Bratislave, Zoologicko-botanický odbor (dnes Prírodovedné múzeum SNM); O. Drude: *Deutschlands Pflanzengeographie* (1896) – s pečiatkou Bibliothek d. Franzens Museums, Knihovna Františkova musea Brünn Brno (dnes Moravské zemské muzeum); M. Möbius: *Geschichte der Botanik* (1937) – s pečiatkou Lehrerbücherei der Hauptschule für Jungen in Steinschonau (Knižnica strednej školy v Kamenickom Šenove); A. Neilreich: *Nachträge zu Maly's Enumeratio plantarum phanerogamicarum imperii austriaci universi* (1861) – s pečiatkou Naturforschender Verein in Brünn (Spolok prírodovedcov v Brne); A. Oborny: *Flora von Mähren und österr. Schlesien I., II.* (1882–1886) – s pečiatkou Knihovna Botanického ústavu Masarykovy university; E. Pospichal: *Flora des oesterreichischen Küstenlandes 2/1* (1898) – s pečiatkou Povereníctvo zdravotníctva (dnes Ministerstvo zdravotníctva), podľa podpisu kniha potom patrila kolegovi J. Futáka Eugenovi Schidlajovi; O. Schmeil: *Lehrbuch der Botanik* (1906) – s pečiatkou Státní výzkumná stanice rybářská a hydrobiologická v Doksech; W. Schoenichen: *Die in Deutschland geschützten Pflanzen* (1936) – s pečiatkou Deutsche Hauptschule, Prag VII. (Nemecká meštianska škola, Praha-Holešovice); K. F. Schwaighofer & H. Budde: *Die wichtigsten Pflanzen Großdeutschlands* (1942) – s pečiatkou Oberschule f. J. Braunau, Sudetengau (Stredná škola Broumov, Sudetská župa).

Podľa posesorskej pečiatky na titulnej strane knihy A. Neilreich: *Flora von Wien* (1846) tento exemplár spočiatku patrilo **Ernestovi Miebesovi** SchP (nar. 1816 v Ostrove nad Ohří), kňazovi a členovi Rehole piaristov, ktorý vyučoval na piaristických gymnáziách (Anonym 1841). Pečiatka *Bibliothecae Collegii Schol. Piar. Neoprag* (obr. 1c) nasvedčuje, že po ňom sa kniha dostala do knižnice piaristického kolégia v Prahe-Novom Meste.

Niekoľko kníh pôvodne patrilo do knižnice **Botanického ústavu Slovenskej univerzity v Bratislave** (dnešnej Katedry botaniky UK), kde Ján Futák od roku 1940 študoval a neskôr pôsobil ako asistent a docent až do núteného odchodu z univerzity v roku 1949. Knihy sú označené červenou okrúhlou pečiatkou „Knižnica botanického ústavu Slovenskej univerzity v Bratislave“ v strede

so slovenským štátnym znakom (obr. 1e). Každá má aj inventárne číslo. Knihy pochádzajú pravdepodobne zo zabudnutej výpožičky alebo boli vyradené ako duplikáty. Je to niekoľko zväzkov diela P. Ascherson & P. Graebner: *Synopsis der mitteleuropäischen Flora* (1896–1939) a knihy A. Engler & E. Irmscher: *Das Pflanzenreich – Saxifragaceae–Saxifraga I.* (1916) a A. Engler: *Die natürlichen Pflanzenfamilien 18a* (1930), ktoré J. Futák zaiste používal v rámci štúdia rodu *Saxifraga* pre dielo *Flóra Slovenska*. Texty však zostali len v rukopisných poznámkach, podľa ktorých rod *Saxifraga* do *Flóry Slovenska IV/2* po jeho smrti spracovala jeho kolegyňa M. Jasičová (1985). Pečiatku a inventárne číslo knižnice BÚ SU má vo Futákovej knižnici aj 33. ročník časopisu *Verhandlungen des botanischen Vereins der Provinz Brandenburg* (1891).

Z knižnice Botanického ústavu SU pochádza aj zväzok o papraďorastoch, nahosemenných a jednoklíčnolistových rastlinách z diela K. W. Dalla Torre & L. Sarnthein: *Flora der Gefürsteten Grafschaft Tirol, des Landes Vorarlberg und des Fürstenthumes Liechtenstein* (1906). Podľa posesorskej pečiatky na prednej predsádke „*Bibliothek G. Lindau*“ knihu pôvodne vlastnil významný nemecký lichenológ **Gustáv Lindau** (1866–1923) (Staffeu & Cowan 1981).

Niektoré knihy pochádzajú z konfiškátu **Nemeckej univerzity v Prahe**. Staršie sú označené modrou pečiatkou „*Botanisches Institut der Deutschen Universität Prag*“ a nalepenou etiketou s hlavičkou „*Bibliothek des botan. Instit. der k. k. deutsch. Univ. Prag*“ a s vpísaným inventárnym číslom. Mladšie knihy z obdobia nacistického Nemecka (1935–1945) majú okrúhlu pečiatku „*Deutsche Universität Prag – Bücherei d. Botan. Institutes*“ v strede s tzv. ríšskou orlicou s hákovým krížom (obr. 1h). Všetky tieto knihy sú na obálke označené poznámkou „*Dupl.*“ alebo „*Duplikát*“. Keď pražská Nemecká univerzita po 2. svetovej vojne zanikla, pri akvizícii kníh a zlučovaní fondov vzniklo viacero duplikátov, z ktorých niektoré našli miesto aj v knižnici Jána Futáka – napr. knihy A. Degen: *Die Flora von Herculesbad* (1901); G. Beck v. Mannagetta und Lerchenau: *Vegetationsstudien in den Ostalpen* (1907); A. Quantin: *L'Evolution de la Végétation à l'Etage de la Chênaie dans le Jura Méridional* (1935); H. Walter: *Die Vegetation des Europäischen Rußlands* (1942). Kniha J. Susplugas: *L'Homme et la Végétation dans le Haut-Vallespir* (1935) má signatúrnú nálepku *Botanisches Institut, Prag*, červenú pečiatku „*Botanický ústav Univerzity Karlovy v Praze, Knihovna*“, nápis „*Dupl.*“ a autografické posesorské označenie „*Bot. ústav Karl. univ. dr. Cejp*“. Z toho vyplýva, že kniha pôvodne patrila do fondu Botanického ústavu Nemeckej uni-

verzity v Prahe, potom prešla na obdobný ústav Karlovej univerzity, kde ju ako duplikát získal mykológ Karel Cejp (1900–1979) a od neho Ján Futák.

1. 4. Knihy z knižnice Jána Andreja Bäumlera

Veľmi vzácne sú vo Futákovej knižnici knihy, ktoré vlastnil známy bratislavský amatérsky botanik **Ján Andrej Bäumler** (1847–1926), ktorý bol profesiou mäsiar a údenár, no ako samouk sa dokázal vypracovať na veľmi uznávaného odborníka hlavne v kryptogamológii. Jeho herbárové položky sa nachádzajú v herbári Národného múzea v Budapešti (BP). O Bäumlerovej knižnici sa s uznaním zmienil Holuby (1883): „*Jeho veľmi cenná knižnica, ktorá obsahuje znamenité diela o kryptogamoch, je literárnym pokladom, akým sa môže pochváliť iba málokto*“ verejná vyššia škola.“ Bäumler si knihy vo svojej knižnici označoval dekoratívnou okrúhlou tmavomodro-hnedou nálepkou s ornamentáciou a vrúbkovaným okrajom a textom „*Pressburg – J. A. Bäumler – Dürrmauthorgasse 26*“ (obr. 1j) alebo pečiatkou „*J. A. Bäumler, Pressburg, II. Erz. Friedrichstrasse 26*“ (obr. 3a), prípadne tiež podpisom „*J. A. Bäumler*“ (obr. 1g). Bäumler teda v Bratislave býval na ulici Suché mýto (Dürrmauthorgasse), ktorá sa od roku 1896 volala Erzherzog Friedrich-Strasse (cf. Horváth 1990). Bäumlerova pečiatka je teda mladšia než nálepka.

Z Bäumlerovej knižnice pochádza kniha K. W. Dalla Torre: *Anleitung zu wissenschaftlichen Beobachtungen auf Alpenreisen, Band II.* (1882), v ktorej Bäumler miestami v texte zanechal svoje rukopisné poznámky. Bäumlerovi pôvodne patrili aj jeden z dvoch exemplárov knihy E. Sagorski & G. Schneider: *Flora der Centalkarpathen* (1891) vo Futákovej knižnici. Je unikátny tým, že Bäumler v ňom na predsádke rukou vpísal register papraďorastov (obr. 3a). Z toho sa zdá, že spomedzi vyšších rastlín ho zaujímali hlavne tie výtrusné. Bäumlerove knihy sa do Futákovej knižnice s najväčšou pravdepodobnosťou dostali prostredníctvom knižnice J. Scheffera (pozri nižšie – Knihy z knižnice Jozefa Scheffera), ktorému Bäumler venoval aj vzácne exempláre kníh J. Lumnitzer: *Flora Posoniensis* (1791) a S. Endlicher: *Flora Posoniensis* (1830), označené spomenutou okrúhlou Bäumlerovou nálepkou (pozri nižšie – Dva klenoty knižnice J. Futáka).

1. 5. Knihy z knižnice Jaromíra Kliku

Významnou zložkou Futákovej knižnice sú knihy, ktoré patrili jeho dobremu priateľovi, českému fytoecenológovi a ekológovi **Jaromírovi Klikovi** (1888–1957), profesorovi na ČVUT a neskoršiemu vedúcemu Katedry botaniky KU v Prahe. Futák odkúpil viaceré knihy, ktoré si mohol sám vybrať

z Klikovej knižnice po jeho smrti od jeho manželky M. Klikovej, ostatné mali byť predané Československej akadémii vied v Prahe a Geobotanickému laboratóriu v Průhoniciach.² Tieto knihy sa dajú ľahko identifikovať, lebo Klika si ich označoval autografom „*Ex libris J. Klika*“, tiež s uvedením roku alebo presného dátumu, kedy knihu získal ako prírastok do svojej knižnice (obr. 1d). Niektoré z jeho kníh sú označené pečiatkou „*Prof. techniky Dr. Jaromír Klika, Praha-Košíře 333 (Tchécoslovaquie)*“. Vďaka týmto posesorským značkám sa sekundárne dá aspoň čiastočne zrekonštruovať osobný fond dnes už neexistujúcej knižnice tejto významnej botanickej osobnosti, ktorý bol neskôr rozdelený do iných fondov.

Najcennejšou knihou pochádzajúcou z Klikovej knižnice je monografia E. Sagorski & G. Schneider: *Flora der Centralkarpathen* (1891), ktorú Klika do svojej knižnice získal 20. 9. 1920 a postupne ju doplnil svojimi početnými marginálnymi rukopisnými poznámkami. Ostatné tituly pochádzajúce z Klikovej knižnice sú nasledovné: E. Baroni: *Guida botanica d'Italia* (1906); J. Brockmann-Jerosch: *Die Flora des Puschlav* (1907); G. Bonnier & G. de Layens: *Flore complète portative de la France et de la Suisse* (1909); E. Baumann: *Die Vegetation des Untersees (Bodensee)* (1911); E. Issler: *Die Pflanzenbestand der Wiesen und Weiden des hinteren Münster- und Kaysersbergertals* (1913); A. Hayek: *Die Pflanzendecke Österreich-Ungarns* (1916); E. Furrer: *Kleine Pflanzengeographie der Schweiz* (1923); H. Berger et al.: *Pflanzengeographische Ökologie* (1932); H. Frey: *Die Walliser Felsensteppe* (1934; knihu daroval Klikovi autor); A. Luquet: *Les colonies xéothermique de l'Auvergne* (1937; knihu venoval Klikovi autor); R. Scharfetter: *Das Pflanzenleben der Ostalpen* (1938); E. Issler: *Vegetationskunde der Vogesen* (1942); M. Bournérias: *Les Associations végétales de l'antique forêt de Beine* (1949); J. Braun-Blanquet: *Pflanzensoziologie* (1951); F. Buxbaum: *Grundlagen und Methoden einer Erneuerung der Systematik der höheren Pflanzen* (1951).

1. 6. Knihy z knižnice Jozefa Scheffera

Vo Futákovej knižnici sa nachádza viacero kníh, ktoré pôvodne patrili **Jozefovi Schefferovi** (1903–1949), detskému lekárovi, ktorý pôsobil v Bratislave, Trnave a Topoľčanoch. Bol to erudovaný botanik, ktorý študoval

² Porov. list M. Klikovej J. Futákovi, 4. 11. 1957. Ústredný archív SAV, fond Ján Futák, IV/85. „*Chcel som kúpiť po Klikovi časť knižnice, veď sa pamätáš, že nebožtík chcel niektoré veci za života ešte u nás deponovať. Najväčšiu časť kupujú Průhonice, neviem, čo ešte pre nás nechali.*“ List J. Futáka J. Šmardovi, 8. 11. 1957. Tamže, IV/79.

flóru Bratislavy a okolia, ale hlavne Nitrianskej župy, keďže plánoval napísať regionálnu flóru tohto územia. Kartotéka rastlín Nitrianskej župy je v archíve Prírodovedného múzea SNM v Bratislave, príslušné herbárové doklady sa nachádzajú v herbári Katedry botaniky UK v Bratislave (SLO), kde je rozsiahly a veľmi precízne urobený Schefferov herbár deponovaný ako separátna kolekcia. Vzácná Schefferova botanická knižnica sa dostala do knižničného fondu Botanického ústavu SU (dnešnej Katedry botaniky UK) ešte za jeho života asi v roku 1945, ako vyplýva z jeho listu ohľadom vrátenia niektorých batologických kníh viedenského múzea jeho priateľovi, rakúskemu botanikovi K. H. Rechingerovi, riaditeľovi botanického oddelenia tohto múzea.³ Viaceré veľmi cenné tituly získal od J. Scheffera priamo do svojej knižnice Ján Futák, ktorý bol s ním v kontakte a spolupracoval s ním pri tvorbe knihy *Slovenský herbár* (1946) (Letz 2016b).

Schefferove knihy vo Futákovej knižnici majú veľkú hodnotu, väčšinou sú označené elipsovitou pečiatkou „Scheffer József – Pozsony“ (obr. 1k), prípadne tiež autografickým podpisom. Pri niektorých sa dá zistiť pôvodné Schefferovo vlastníctvo iba nepriamo – napr. v jednej knihe bola založená faktúra na dve knihy, ktoré si Scheffer objednal v prírodovedecky zameranom antikvariáte v Mníchove: A. Kerner: *Das Pflanzenleben der Donauländer* (1929, ed. F. Vierhapper) a J. F. Schur: *Enumeratio Plantarum Transsilvaniae* (1866).⁴ Okrem týchto dvoch kníh sa v knižnici Jána Futáka nachádzajú ešte nasledovné tituly, ktoré pôvode patrili do Schefferovej knižnice: F. Hazslinszky: *Magyarhon edényes növényeinek fűvészeti kézikönyve* (1872); G. Beck von Mannagetta: *Flora von Nieder-Österreich* (1892, 1893); F. Pax: *Grundzüge der Pflanzenverbreitung in den Karpathen* (1898, 1908); K. Fritsch: *Exkursionsflora für Österreich* (1909); P. Graebner: *Lehrbuch der allgemeinen Pflanzengeographie* (1910); H. Schinz & A. Thellung: *Flora der Schweiz* (1914). Hazslinszkého uhorská vrecková flóra je o to cennejšia, že J. Scheffer v nej zanechal svoje rukopisné marginálne poznámky k textu. Schefferova pečiatka a podpis sú aj v knihe A. Cserey: *Növényhatározó* (1906). Autorom tohto určovacieho kľúča je profesor prírodopisu na evanjelickom lýceu v Banskej Štiavnici Adolf Cserey (1851–1928) a kniha zaujme aj nálepkou na predsádke „Waltersdorfer és Markward könyvkötészete Selmezbányán“ (obr. 1f), podľa ktorej bol tento pôvodne brožovaný výtlačok zviazaný v ban-

³ Porov. list J. Scheffera J. Futákovi, Topoľčany, 15. 5. 1947. Archív Oddelenia taxonómie vyšších rastlín BÚ SAV, Bratislava, fond: Ján Futák.

⁴ Dultz & Co, Curt Brumme, Buchhandlung und Antiquariat für Naturwissenschaften, München. Rechnung Herrn Dr. Jozef Scheffer, Trnava/CSR, 25. 11. 1937. Tamže.

skoštiavnickom kníhviazačstve Waltersdorfer a Markward. K najcennejším knihám pochádzajúcim zo Schefferovej knižnice však patria tie, ktoré Scheffer dostal od Bäumlera a neskôr ich on sám dal Futákovi. Z nich najzaujímavejšie sú unikátne exempláre starých bratislavských knižných flór Lumnitzera a Endlichera (pozri nižšie – Dva klenoty knižnice J. Futáka).

1. 7. Knihy ďalších významných osobností v knižnici Jána Futáka

Na predsádke vzácnjej knihy G. Wahlenberg: *Flora Carpatorum Principalium* (1814) je švabachovým rukopisom napísané nedatované venovanie „*J. Gretzmacher zum Andenken von seinen lieben Brüderchen Ervin*“ (obr. 3e). Knihu teda dostal ako dar od svojho brata **Július Gretzmacher** (1836–1906), syn evanjelického farára a riaditeľa lýcea v Levoči, známy banský inžinier a vedúci Katedry baníctva Banickej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici. Pri pozornejšom skúmaní výtlačku možno však na posttitulnom liste nájsť aj veľmi nezreteľnú elipsovitú pečiatku s menom „*Breznyik J.*“ Pôvodným majiteľom knihy bol teda aj **Ján Brezník** (Breznyik) (1815–1897), známy pedagóg evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici, neskôr aj riaditeľ tejto školy, spomína ho aj Terézia Vansová vo svojej knihe *Pal'ko Šuška*. J. Brezník vydal dvojzväzkové dejiny evanjelického zborového lýcea v Banskej Štiavnici a okrem toho sa zaujímal aj o prírodné vedy, mal bohatú mineralogickú zbierku, ktorú podobne ako svoju veľkú knižnicu (cf. Fircáková 2001) daroval lýceu a neskôr sa stala súčasťou fondu Slovenského banského múzea. Podľa nálepky na zadnej predsádke „*C. G. Müllner jun., bürgl. Buchbinder 183*“ (obr. 1i) kniha dostala svoju pevnú väzbu od kníhviazača C. G. Müllnera, ktorý mal svoju dielňu na KärntnerstraÙe vo Viedni (Anonym 1837).

Veľmi vzácnou knihou, dôležitou pre systematickú botaniku osobitne v karpatском priestore, je monografia M. Fuss: *Flora Transsilvaniae Excursoria* (1866). Exemplár tejto knihy vo Futákovej knižnici pôvodne vlastnil **Jozef Kvetoslav Holub** (1820–1899), profesor Prvého slovenského evanjelického gymnázia v Revúcej, vzdialený príbuzný J. L. Holubyho. Pravdepodobne on sám na jej titulný list napísal: „*J. K. Holub potreboval ku svojim pôvod. rukopis. dielam. J. K. Holub, Profesor sl. e. a. v. gymnasia vo V. Revúci*“ (obr. 2i). Túto knihu teda J. K. Holub využil pri písaní botanických prác, ktoré sa spolu s inými rukopismi zachovali v archíve Univerzitnej knižnice v Bratislave a v Národnej knižnici v Martine.

Unikátnou „knihou“ vo Futákovej knižnici je zväzok deviatich separátov nemecky písaných botanických prác evanjelického kňaza **Jozefa Ľudovíta Holubyho** (1836–1923). Zväzok patril známemu lekárovi **Pavlovi**

Žarnovickému (1890–1965), ako to prezrádza posesorská pečiatka na predsádke „MED. UNIV. Dr. Pavel Žarnovický“ (obr. 2f). P. Žarnovický bol synom pezinského evanjelického farára Júliusa Žarnovického, ktorý si zobral za manželku dcéru J. L. Holubyho Boženu. P. Žarnovický, hoci bol známy hlavne ako dermatológ v Bratislave a Trnave, po matke zdedil veľkú úctu a záujem o tradíciu holubyovskej rodiny a zaslúžil sa o spropagovanie diela svojho starého otca J. L. Holubyho. Z jeho bohatej pozostalosti prác a článkov zostavil výber, ktorý vyšiel knižne v troch zväzkoch pod názvom *Populárne spisy* v rokoch 1931–1932 v Prahe v rámci Mazáčovej slovenskej knižnice. Pri príležitosti 100. výročia Holubyho narodenia vydal súbornú bibliografiu tejto veľkej osobnosti (Žarnovický 1936). Žarnovického zväzok separátov má na zadnej predsádke rukou napísaný obsah. Obsahuje nasledovné Holubyho práce: Holuby 1890a, 1891e, 1893a, 1895a, 1901a, 1902c, 1904a, 1906a, 1916 (podľa bibliografie Futák & Domin 1960). Je možné, že tento súbor separátov pôvodne patril priamo Holubymu.

Hoci J. L. Holuby daroval svoju knižnicu pražskému profesorovi botaniky Karlovi Dominovi, jedna kniha, ktorá svedčí o Holubyho precíznosti a trpezlivosti, sa nachádza aj vo Futákovej knižnici. Podľa nálepky „Jos. Lud. Holuby“ (obr. 2c) na titulnom liste knihy J. C. Schlosser-Klekovski & L. Farkaš-Vukotinović: *Flora Croatica* (1869) tento exemplár patril J. L. Holubymu, ktorý trpezlivo odpísal všetky rozsiahle *addenda et corrigenda* na papierové štítky a precízne ich okrajom povlepoval na príslušné miesta v knihe tak, aby sa dali odchyliť pri čítaní prekrytého textu. Štítky ilustrujú typický Holubyho rukopis (obr. 3c).

Podľa posesorskej pečiatky na titulnej strane „MERGL KÁROLY – igazgató-tanító – könyvtárábo“ (obr. 2j), ako aj podľa typického rukopisu marginálnych poznámok, kniha L. Simonkai: *Enumeratio Florae Transsilvaniae* (1886) pôvodne patrila **Karolovi Merglovi** (1876–1953), ktorý bol učiteľom matematiky na rôznych bratislavských školách, ale amatérsky sa venoval aj botanike ako aktívny člen Bratislavského lekársko-prírodovedného spolku. Jeho herbár sa dostal do zbierky SAV. K. Mergl zanechal viaceré botanické rukopisy, ktoré sú v bratislavskom mestskom archíve.

Dvojzväzková kniha H. Schinz & R. Keller: *Flora der Schweiz* (1905, 1909) podľa podpisu na titulnej strane „Dr. Sámuel Kupčok“ (obr. 2g) patrila lekárovi **Samuelovi Teodorovi Kupčokovi** (1879–1967), ktorý pôsobil hlavne v Banskej Štiavnici. J. Futák bol s ním v kontakte a zaslúžil sa o vydanie jeho práce o flóre okolia Banskej Štiavnice a Pukanca (Kupčok 1956).

Pečiatku knižnice **Pavla Huljáka** „*Hulják Pál könyvtárabol 0172 szám.*“ (obr. 2b) má na titulnej strane kniha O. Warburg: *Die Pflanzenwelt* (1913). P. Hulják (1881–1958) bol významným učiteľom a riaditeľom Tekovského múzea v Leviciach (Šujanský-Huljak 2003).

Podľa podpisu na titulnom liste „*Dr. Hanuška*“ francúzska kniha R. Bouillenne: *Phytobiologie* (1946) pôvodne patrila priekopníkovi slovenskej hydrobiológie **Ladislavovi Hanuškov** (1920–2006), ktorý ju potom daroval J. Futákovi. L. Hanuška bol rodákom zo Zvolena a spolužiakom J. Futáka počas jeho štúdia na Prírodovedeckej fakulte SU v Bratislave.

Kniha G. [W.] D. J. Koch: *Synopsis Florae Germanicae et Helveticae* (ed. 3, 1857) podľa podpisu „*Dietz*“ (obr. 2a) a kniha P. Gönczy: *Pestmegye és tájéka viránya* (1879) podľa autografického označenia „*Dietz 83 16/IV*“ patrili **Šándorovi Mágocsy-Dietzovi** (1855–1945), rodákovi z Užhorodu, ktorý bol v rokoch 1879–1880 asistentom na Katedre botaniky a pestovania lesov Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici, neskôr účinkoval ako docent botaniky na Budapeštianskej univerzite. Jeho herbárové položky sa nachádzajú v herbári Národného múzea v Budapešti (BP). Vo Futákovej knižnici je aj staršie vydanie Gönczyho knihy z roku 1864. Tento výťah vystriedal viacero majiteľov, podľa autografu „*Dr. Tomek János, 1932*“ ho pred Futákom vlastnil Mágocsy-Dietzov žiak, maďarský botanik **Ján Tomek** (1879–1956) (MÉL 2016).

Na prednej predsádke knihy E. Halácsy & H. Braun: *Nachträge zur Flora von Nieder-Oesterreich* (1882) je autografické označenie „*Wagner János, ... 1895*“ (obr. 2d). Pôvodným majiteľom tejto knihy bol teda maďarský botanik **Ján Wagner** (1870–1955), ktorý botanizoval aj na území Slovenska, kde ako študent učiteľského ústavu v Kláštore pod Znievom spracoval flóru Turca. Taxonomicky sa špecializoval hlavne na rod *Centaurea* a aj jeho monografia tohto rodu v Uhorsku *A Magyarországi Centaureák ismertetése (Centaureae Hungariae)* (1910) sa nachádza vo Futákovej knižnici. J. Wagner údajne vlastnil bohatú knižnicu, ktorej ďalší osud nie je známy. Halácsyho a Braunova kniha vo Futákovej knižnici zaiste pochádza práve z nej.

V knižnici Jána Futáka sa nachádza aj známa kniha o flóre Uhorska *Magyarország virágos növényei* (1903), ktorej vydanie pripravil J. Wagner v spolupráci s S. Mágocsy-Dietzom adaptáciou prekladu nemeckej knihy C. Hoffmann: *Pflanzen-Atlas nach dem Linné'schen System* (ed. 3, 1901). Exemplár vo Futákovej knižnici je zvlášť cenný tým, že jeho pôvodným majiteľom bol rímskokatolícky kňaz **Michal Matunák** (1866–1932), ako o tom svedčí jeho podpis na titulnom liste: „*Matunák*“. M. Matunák bol polyhisto-

rom, zaoberal sa hlavne históriou, etnografiou, numizmatikou, múzejníctvom i botanikou, zostavoval aj herbáre (Klimová & Némethová 2002). Kuriozitou tohto exemplára je, že v ňom bol založený lístok napísaný rímskokatolíckym kňazom a spisovateľom **Štefanom Kmeťom** (1868–1955) zo dňa 3. 3. 1914, keď bol farárom v Lopeji. Na lístku napísanom rukou v maďarčine píše istému priateľovi, že sa už našťastie vyzdravel a ďakuje mu za poslané liečivé bylinky, ktoré mu pomohli a praje mu, aby mu Boh odplatil jeho starostlivosť. Vzhľadom na pôvodného majiteľa knihy, v ktorej bol lístok založený, adresátom tohto lístka bol M. Matunák. Matunák, ktorý bol v tom čase dekanom v Brezne, bol teda dobrým znalcom liečivých rastlín a využíval ich aj pri liečebnej pomoci. Zaujímavosťou tohto výtlačku vo Futákovej knižnici sú tiež rukou vpísané archaické slovenské mená rastlín, ktoré sú miestami pri okraji narušené po orezaní knihy pri novej pevnej väzbe. Z knižnice M. Matunáka okrem tejto knihy pochádza aj popri Schefferovom druhý exemplár knižky A. Cserey: *Növényhatározó* (1906). Aj v ňom sa na titulnej strane nachádza Matunákov podpis (obr. 2e) a zaujímavosťou je ním na zadnej predsádke zapísaný latinský citát: „*O, Monachi, vestri stomachi sunt amphora Bachi, Vos estis, Deus est testis, turpissima pestis.*“

Na titulnej strane knihy A. Boros: *A Nyírség flórája és növényföldrajza* (1932) je posesorský podpis „*Szabó Zoltán*“ (obr. 2h). Kniha pôvodne patrila maďarskému botanikovi **Zoltánovi Szabóovi** (1882–1944), monografovi rodu *Knaulia* a *Cephalaria*, ktorý bol istý čas asistentom F. Paxa vo Vroclave a Š. Mágocsy-Dietza v Budapešti, neskôr pôsobil aj v oblasti poľnohospodárskej botaniky a rastlinnej genetiky (Priszter 1982).

Knihu E. G. Nyárády: *Kolozsvár és környékének flórája* (1941–1944) podľa autografického označenia „*Dr. Karl János, 944. IV.*“ pôvodne vlastnil levický rodák **Ján Karl** SchP (1891–1956), kňaz, člen rehole piaristov, profesor prírodopisu a zempisu na piaristických gymnáziách v Kološvári, Debrecíne, Kečkemeté a Segedíne (Vasváry 1999).

Na prednej predsádke knihy F. Berdau: *Flora Tatr, Pienin i Beskidu Zachodniego* (1890) je nalepený umelecký grafický exlibris (obr. 2k), podľa ktorého knihu vlastnil **Stanisław Broniewski** (1900–1979), priekopník rozhlasového vysielania, inžinier poľnohospodárstva, popularizátor a pracovník Ústavu šľachtenia a aklimatizácie rastlín (IHAR) v Krakove (Encyklopedia PWN 2016).

Posesorská pečiatka „*Władysław Matuszkiewicz*“ na titulnom i posttitulnom liste knihy J. Paczowski: *Lasy Białowieży* (1930) prezrádza, že kniha pôvodne patrila významnému poľskému botanikovi a fytoenológovi **Władysławovi**

Matuszkiewiczovi (1921–2013), ktorý ju daroval J. Futákovi pri príležitosti jeho návštevy v Bielovežskom pralese: „*Wielce Szanownemu Panu Docentowi Dr. Janowi Futákowi z serdecznym pozdrowiem na pamiatka pobytu w Białowieży, Matuszkiewicz, 31/VIII. 1956*“.

Podpis „Inż. Wyrwiński“ na titulnom liste knihy F. Pax: *Pflanzengeographie von Polen (Kongress-Polen)* (1918) je pamiatkou na čas, keď túto knihu vlastnil poľský lesný inžinier a inšpektor poznaňských lesov **Stanisław Wyrwiński**.

1. 8. Dva klenoty knižnice J. Futáka

Okrem vyššie spomenutého exemplára vzácnnej knihy **S. Lumnitzer: *Flora Posoniensis*** (1791), pochádzajúceho z knižnice banskobystrického seminára, sa vo Futákovej knižnici nachádza aj druhý, ešte cennejší výťah tohto diela⁵, ktorý pôvodne patril **Augustínovi Wilhelmovi Schnellerovi** (1807–1886), bratislavskému jazdeckému kapitánovi, ktorý sa prostredníctvom Bratislavského lekársko-prírodovedného spolku amatérsky venoval botanike. Na titulnom liste tejto knihy je nalepená žltá posesorská nálepka s menom „*August Schneller, k. k. Rittermeister*“ (obr. 2l), v pravom hornom rohu je jeho podpis „*Schneller Rittermeister*“ a nižšie sú iniciály jeho mena v tvare prekrývajúcich sa písmen A a S. Tento exemplár je veľmi cenný a unikátny tým, že Schneller ho obohatil svojimi úhladnými rukopisnými poznámkami, ako aj kvalitnými originálnymi perokresbami rastlín, resp. ich detailov. Ilustrácie vkreslil buď priamo na voľné miesta medzi textom alebo na čisté listy, ktoré vlepil do knihy pri príslušných druhoch. Na prednú predsádku napísal vysvetlenie názvov 15 bratislavských lokalít a na zadnú predsádku skôr niekto iný vpísal doplnky – „*Supplementa*“ 17 druhov, ktoré Lumnitzer neuvádzal. Podľa okružlej posesorskej nálepky na prednej predsádke kniha neskôr patrila aj J. A. Bäumlerovi a sériu majiteľských označení uzatvára na titulnom liste podpis „*J. Futák*“. Hoci sa v knihe nenachádza žiadna posesorská značka J. L. Holubyho ani J. Scheffera, je veľmi pravdepodobné, že podobne ako nasledujúci titul (Endlicherova *Flora Posoniensis*), kniha sa do Futákovej knižnice dostala po linke Schneller – Holuby – Bäumler – Scheffer – Futák (vysvetlenie pozri nižšie).

---

⁵ Okrem dvoch výťahov Lumnitzerovej flóry v knižnici J. Futáka sa ďalší exemplár tejto vzácnnej knihy uchováva vo fonde Univerzitnej knižnice v Bratislave (Vozárová 2008). Zaujímavý je tým, že podľa posesorského označenia „*Est Ioanis Kachelmann*“ patril právnikovi a historikovi **Jánovi Kachelmannovi** (1806–1873), ktorý žil v Banskej Štiavnici, kde sa Lumnitzer narodil a aj tam študoval.

Druhým klenotom Futákovej knižnice je kniha **S. Endlicher: *Flora Posoniensis*** (1830), ktorá síce vyšla o niekoľko desaťročí neskôr od vydania Lumnitzerovej flóry Bratislavy, avšak väčšinu údajov preberá práve z nej. Podobne ako predošlý knižný klenot, aj táto pôvodne patrila A. W. Schnellerovi, ako o tom svedčí podobná žltá posesorská nálepka a iniciály „A. S.“. Na predsádke knihy je rukou napísaný stručný životopis autora knihy Štefana Endlichera. Je známe, že Schneller asi v roku 1880 daroval svoj herbár a podobne aj knihy J. L. Holubymu, ktorý Schnellera spoznal ešte v čase svojich botanických začiatkov, keď mu ako študent lýcea po škole chodieval prepisovať herbárové schémy a katalóg rastlín (Holuby 1923). Holuby si však túto ani predošlú knihu (Lumnitzerovu *Flora Posoniensis*) neoznačil posesorskou značkou tak, ako napr. vyššie spomenutú knihu *Flora Croatica*. Hoci Holuby venoval svoju knižnicu K. Dominovi, je veľmi pravdepodobné, že obe tieto bratislavské flóry prenechal Bäumlerovi práve on. Holuby bol starší od Bäumlera o 11 rokov, v Bratislave ho zvykol príležitostne navštevovať (cf. Holuby 1883) a vymieňal si s ním literatúru⁶. Dôležitosť praktizovanej intencie tohto postupného tradovania knihy ďalším bratislavským botanikom je jasnejšia z Bäumlerovho autografického venovania knihy J. Schefferovi, na papieri vlepennom pred titulný list: „*Pánovi Dr. Jozefovi Schefferovi, priateľsky a ako spomienku na starého priateľa, s prianím, aby ste toto mne tak milé dielo mohli v najlepšom zdraví používať veľa-veľa rokov; raz aby ste ju však niektorému pravému bratislavskému botanikovi prenechali. Vám oddaný, J. A. Bäumler, Bratislava, 6. I. 1926.*“⁷ Podčiarknutím slov Bäumler zdôraznil naliehanie pokračovať v tejto už zabehnutej tradícii. Bäumler zomrel 4. 2. 1926, knihu teda stihol venovať Schefferovi iba necelý mesiac pred smrťou. Tradovanie medzi vyvolenými poprednými znalcami bratislavskej flóry, aktívnymi členmi Bratislavského lekársko-prírodovedného spolku (zanikol cez 2. svetovú vojnu), teda nebolo prerušené. Posledným privátnym vlastníkom

⁶„P. Holuby kedysi spomenul, že v jakomsi Letopise (niektorého prírodovedeckého spolku) vyšla veľmi úplná bibliogr. botanická, ale keď som ho bol požiadal, aby mi to určitejšie zdelil, už nevedel. A predsa tá bibl. vyšla v posledných 5–7 rokoch. Mal ju vraj od Bäumlera a nevie sa pamätať, v čom vyšla.“ List E. V. Riznera A. Kmeťovi (č. 62), Zemianske Podhradie, 6. 2. 1905. Sokolík, V. 1970. Listy Ludovíta Vladimíra Riznera Andrejovi Kmeťovi. Matica slovenská, Martin.

⁷„Herrn Dr. Josef Schäfer [Scheffer] in Freundschaft u. zur Erinnerung, an den alten Freund, mit dem Wunsche, das Sie das mir so liebe Werk, in bester Gesundheit, viele viele Jahre benützen mögen; einst aber wieder nur an einen echten Pressburger Botaniker übergeben. Ihr ergebener J. A. Bäumler; Pressburg am 6. I. 926“ – Bäumlerov rukopis na strane vlepenej medzi predsádku a titulný list knihy S. Endlicher *Flora Posoniensis* (1830) v Knižnici Jána Futáka, BÚ SAV, Bratislava.

bol Ján Futák, ktorému asi v polovici 40. rokov 20. storočia knihu daroval J. Scheffer už ako „pravému bratislavskému botanikovi“, ktorý síce nepochádzal z Bratislavy, ale pracoval tu na Botanickom ústave SU.

Botanici, ktorí túto knihu postupne vlastnili, vpisovali do nej svoje rukopisné poznámky, hlavne novo zistené lokality výskytu taxónov. Mnohé z týchto vpísaných údajov však nie sú originálne, ale prevzaté z literatúry, najmä z publikovaných prác **Jána Krstiteľa Wiesbaura** SJ (1836–1906), jezuitu a profesora prírodopisu na bratislavskom jezuitskom gymnáziu, ktorý vo svojich článkoch o flóre Bratislavy okrem vlastných pozorovaní publikoval aj údaje svojich rehoľných spolubratov (napr. J. Eschfaeller SJ, A. Dichtl SJ, Hattler SJ), pričom ich mená uviedol za príslušnými lokalitami v zátvorke (cf. Wiesbauer 1871). Schneller Wiesbaurove údaje, vrátane údajov jeho spolubratov s uvedením ich mena (resp. skratky – napr. Eschf.), prepísal do tohto výťažku Endlicherovej flóry, neuviedol však, že pochádzajú od Wiesbaura. Ostatné rukopisné údaje vpísané do knihy by mali byť originálne a pochádzajú z pozorovania jednotlivých dočasných vlastníkov knihy. Vysvetľuje to aj rukopisný text napísaný na prednej predsádke knihy, podľa ktorého vysvetlenie skratiek pri údajoch je nasledovné: S., Sch. alebo údaje bez mena = Schneller; H. = Holuby; B. = Bäumlner. V knihe sa však nachádzajú aj vlastnoručné rukopisné údaje Scheffera a Szépa. **Rudolf Szép** (1860–1918) bol v rokoch 1891–1916 profesorom na bratislavskom evanjelickom lýceu a istý čas tiež vlastnil alebo mal požičanú túto knihu, aby do nej zapísal niekoľko svojich floristických údajov. Jeho herbár je súčasťou zbierky Prírodovedného múzea SNM v Bratislave (BRA).

1. 9. Kryptogamologická literatúra

Hoci botanická knižnica Jána Futáka je svojím zameraním špecializovaná na cievnaté vyššie rastliny, predsa len v nej možno nájsť aj zopár kryptogamologických titulov. Najpočetnejšie sú zastúpené mykologické knihy: L. Hollós: *Magyarország gasteromycetái (Gasteromycetes Hungariae)* (1903); L. Hollós: *Magyarország földalatti gombák, szarvasgombafélék (Fungi hypogaei Hungariae)* (1911); J. Velenovský: *Novitates mycologicae novissimae* (1947); A. Pilát: *Monographie des espèces européennes du genre Crepidotus Fr.* (1948); A. Pilát: *Velenovskýi species novae Basidiomycetum* (1948); G. Bohus et al.: *Magyarország kalaposgombáinak meghatározó kézikönyve* (1951).

Ostatné tituly sú nasledovné: J. Podpěra: *Klíč k určování nižších rostlin tajnosnubných* (1924); K. Rásky: *Fossile Charophyten-Früchte aus Ungarn*

(1945); Z. Pilous: *Naše mechy. Ilustrovaný klíč k určování mechů československých* (1948).

1. 10. Nebotanické knihy v botanickej knižnici Jána Futáka

Väčšina nebotanických kníh z pôvodnej knižnice Jána Futáka sa nachádza v druhej časti tejto kolekcie, ktorá sa uchováva v pamätnej izbe J. Futáka v Turovej vo vlastníctve rodiny Kamiačovej (pozri nižšie). Napriek botanickému zameraniu Futákovej knižnice v Botanickom ústave SAV v Bratislave v nej azda nedopatrením zostalo aj niekoľko nebotanických kníh.

Okrem už vyššie spomenutých nebotanických titulov z čias gymnaziálnych a vysokoškolských štúdií J. Futáka možno spomenúť ešte niektoré ďalšie. Vzácnosťou je *Soznam obcí na Slovensku* (1946) a niekoľko zviazaných ročníkov (z rokov 1866–1874) prvého slovenského vedeckého časopisu *Letopis Matice slovenskej*, v ktorom sú okrem iného aj botanické príspevky J. L. Holubyho.

1. 11. Ďalšie zaujímavé tituly vo Futákovej knižnici

Vo Futákovej knižnici sa nachádza na Slovensku vzácna a málo známa kniha P. Deffontaines: *La vie forestière en Slovaquie* (1932). Francúzsky geograf **Pierre Deffontaines** (1894–1978) v rokoch 1924–1929 podnikol študijnú cestu do Poľska, na Slovensko a do Juhoslávie (Delfosse 2000). Knihu venoval svojej sestre, ktorá sa naučila po česky, aby mu mohla pomáhať a správať ho na cestách po Slovensku, kde skúmal osídlenie na horách a s tým súvisiaci spôsob práce v lesoch. Autor opisuje viaceré miesta, ktoré navštívil a text doplnil o dnes veľmi cenné dobové fotografické zábery (napr. Richtárova pri Starých Horách, Horný Turček, zväzanie dreva v Liptovskom Hrádku, Dobročský prales).

Autorom flóry maďarského pohoria Mecsek *A Mecsekhegység és déli síkjának növényzete* (1942) je **Adolf Oliver Horvát** OCist (1907–2006), rodák zo šarišských Giraloviec, člen benediktínskej Rehole cistercitov a profesor gymnázia v Pécsi (Kevey & Szabó 2008). J. Futáka okrem botaniky s ním spájal aj kňazský stav a zachovala sa aj ich korešpondencia (cf. Kamencová 2005). Knihu s peknými ilustráciami Very Csapodyovej Horvát dedikoval Reholi cistercitov k 800. výročiu jej založenia. Iným maďarským kňazom a botanikom bol **Rezső Rédl** SchP (1895–1942), piarista a profesor na piaristickom gymnázii vo Veszpréme (Soó 1944). Aj jeho kniha o flóre pohoria Bakony *A Bakonyhegység és környékének flórája* (1942) sa nachádza vo Futákovej knižnici.

Ján Futák sa zaslúžil aj o popularizáciu botanických poznatkov, ktorá však pri jeho precízności nebola nikdy na úkor korektnej odbornosti a presnosti. Svedčí o tom aj kniha S. Jávorka, J. Futák & V. Csapodyová: *Kvetý lesov a lúk* (1959). Vzhľadom na určité odlišnosti vo flóre Maďarska a Slovenska Futák preklad z maďarčiny čiastočne adaptoval na slovenské pomery (Šípošová et al. 2016). Vo Futákovej knižnici sa nachádza exemplár tohto prvého vydania, ktorý je obohatený Futákovými rukopisnými poznámkami, pripravujúcimi knihu na druhé vydanie (1966), ešte viac prispôbené slovenským špecifikám. V knižnici je aj maďarský originál neskoršieho vydania tejto knihy S. Jávorka & V. Csapody: *Erdő mező virágai* (1972), v ktorom je nad tirážou vytlačená informácia, že rastlinstvo Vysokých Tatier sa v knihe uvádza podľa spoluautora slovenského vydania J. Futáka (Šípošová et al. 2016).

Vo Futákovej botanickej knižnici sa zachovali aj prvé výtlačky niektorých kníh J. Futáka určené na autorskú korektúru. Jednou z nich je *Bibliografia k flóre ČSR* (Futák & Domin 1960), vytlačená na autorské korektúry v máji a júni 1959 v Brne. Obsahuje množstvo Futákom vpísaných opráv.

Exkurziu v Belianskych Tatrách pripomína venovanie kolegu Dezidera Magica (1920–2005) napísané v knihe Domin et al.: *Naše Tatry* (1931): „*Ako spomienku na botanickú exkurziu v Bielskych Tatrách venuje doc. Futákov Dežo Magic, Zvolen, 23. 9. 1954*“. Kurióznou je kniha J. Podpěra: *Květena Moravy VI/2* (1925), ktorá patrila spočiatku Futákovým kolegom – najprv Eduardovi Krippelovi, potom Jánovi Michalkovi a nakoniec skončila u J. Futáka.

Niektoré knihy v knižnici Jána Futáka sú zároveň spomienkou na jeho významnejšie zahraničné cesty. Knihu *Flore d'Alsace d'après Issler, Loyson, Walter* (1965), vydanú Botanickým inštitútom Štrasburskej univerzity, si J. Futák s najväčšou pravdepodobnosťou priniesol zo svojej stáže hosťujúceho profesora na tejto univerzite v roku 1967. Ilustrovaná flóra Holandska E. Heimans et al.: *Geillustreede Flora van Nederland* (1965) je pamiatkou na Futákov pobyt v meste Zwolle v Holandsku, kde bol v roku 1969 a prednášal tam o prírode Vysokých Tatier. Pamiatkou na účasť J. Futáka na XI. Medzinárodnom botanickom kongrese v Seattle (USA) v roku 1969 je kniha J. F. Franklin & C. T. Dyrness: *Vegetation of Oregon and Washington* (1969).

Zaujímavé je aj venovanie švajčiarskeho nositeľa Nobelovej ceny za fyziológiu a medicínu Tadeusza Reichsteina (1897–1996), ktorý sa na dôchodku zaoberal taxonómiou papradí (rod *Asplenium*) (Rothschild 1999). Pri príležitosti pobytu J. Futáka v Bazileji, kde sa zastavil cestou na XIV. Medzinárodnú fytogeografickú exkurziu (I. P. E.) v Západných Alpách v júli 1966 a spo-

ločne s Reichsteinom botanizoval v švajčiarskej Jure (Letz 2016a), mu prof. Reichstein venoval knihu H. Zoller: *Flora des schweizerischen Nationalparks und seiner Umgebung* (1964): „Hern Dr. J. Futák zur Erinnerung an einen kurzen Band in Basel T. Reichstein, 20. Juli 1966“.

1. 12. Knihy darované Jánovi Futákovi ich autormi

Viaceré knihy Jánovi Futákovi darovali jeho kolegovia a priatelia ako svoje práce s osobným vpísaným venovaním. Často sú to významné osobnosti botanickej vedy 20. storočia. Aj zo slov týchto autografických dedikácií vidno, že mali k nemu veľkú úctu a že J. Futák dokázal priateľsky vychádzať s mnohými ľuďmi nielen doma, ale aj v zahraničí.

Pravdepodobne už ako gymnazistovi venoval pražský profesor botaniky Karel Domin (1882–1953) Jánovi Futákovi svoju knihu *Problémy a metody rostlinné sociologie* (1923): „Panu Janu Futákovi věnuji s přátelským pozdravem, K. Domin“. Futák mal kontakt s Dominom už v tom čase a udržal si ho ešte aj dlho potom, ako o tom svedčí venovanie Dominovej knihy *Pracovní metody soustavné botaniky* (1947): „Panu univ. docentu Dru J. Futákovi přátelsky oddaný Karel Domin, Praha, 5. června 1947“ (obr. 3f).

Prof. František Nábělek (1884–1965), zakladateľ dnešnej Katedry botaniky PrF UK v Bratislave, svojmu žiakovi a jednému z prvých asistentov venoval svoje najvýznamnejšie dielo *Iter Turcico-persicum* (1923): „Panu Dr. J. Futákovi na památku na spolupráci v Botan. institutě v Bratislavě věnuje Dr. Fr. Nábělek“ (obr. 3d).

Venovanie v knihe F. Hrobař: *Staré a památné stromy na Rychnovsku n. Kněžnou* (1940) „Veleváženému Pánu Dr. P. Jánú Futíakovi, přednostovi Památkového oddělení Botanického ústavu universitního v Bratislavě a botaniku s milou upomínkou věnuje Frant. Hrobař, Vamberk, 15. 11. 1945“ nasvedčuje, že J. Futák sa už v tom čase popri univerzitnom pôsobení venoval aj ochrane prírody.

O priateľských a kolegiálnych vzťahoch s viacerými českými a moravskými botanikmi svedčia aj tieto autorské venovania: „Panu doc. Dr. Futákovi s přátelským pozdravem věnuje A. Pilát“ v knihe A. Pilát: *Listnaté stromy a keře našich zahrad a parků* (1953); „Milému příteli Doc. Dr. J. Futákovi s pozdravem Dostál, 10. X. 1957“ v knihe J. Dostál: *Botanická nomenklatura* (1957); „Váženému učiteli a příteli doc. Jánú Futákovi věnuje Honza J., 2. 11. 1961“ v knihe J. Jeník: *Alpínská vegetace Krkonoš Králického Sněžníku a Hrubého Jeseníku* (1961); „Drahému příteli doc. Dr. J. Futákovi za jeho věrné přátelství věnuje Jeník. V Brně 2. května 1961“ v knihe J. Šmarda: *Vegetační poměry*

Spišské kotliny (1961); „*Drahému Janovi na věčnou paměť a naše přátelství Jan. V Brně 24. 3. 1967*“ v knihe J. Šmarda & V. Štolf: *Květy Moravského krasu* (1966).

Po nastúpení do Laboratória geobotaniky a systematiky rastlín SAV v roku 1955 Ján Futák nadviazal veľmi intenzívne priateľské i profesionálne vzťahy s poľskými botanikmi, o ktorých svedčí viacero venovaní kníh od poľských autorov z obdobia rokov 1955–1973: „*Szanownemu i miłemu Panu Doc. Dr. J. Futakowi na pamiatku sympatycznych spotkań po tej i tamtej stronie Tatr. Z serdecznym pozdrowieniem od autorki, Zakopane – Antałowka, 12. V. 55*“ v knihe Z. Radwańska-Paryska: *Zielony świat Tatr* (1953); „*Szanownemu i premilemu przyjacielowi, Docentowi Janowi Futákowi, obrańcy piekna Tatr i bojownikowi ochrony przyrody, z mnóskrem serdeczności i z prosby o pamietni objamie autorka, Zakopane – Antałowka, 20. XI. 56*“ v knihe Z. Radwańska-Paryska: *Mozaika tatrzańska* (1956); „*Jánovi Futákowi, kochanemu przyjacielowi, na pamiatke spotkań i współpracy w Tatrach, z prawdziwa serdeczności od autorów Zofia Radwańska-Paryska a Witold H. Paryski, Zakopane 9. XI. 73*“ v knihe Z. Radwańska-Paryska & W. H. Paryski: *Encyklopedia tatrzańska* (1973); „*Kochanemu Janowi na pamiatka wspólnych chwil i wspólnych rozmów w Polsce autor, 18. IX. 956*“ v knihe J. Walas: *Wędrówki roślin górskich wzdłuż rzek tatrzańskich* (1938); „... *Doc. Dr. Janowi Futakowi ... od autorow, Poznań 9. 9. 58*“ v knihe F. Celiński & M. Filipek: *Flora i zespoły roślinne leśno-stepowego rezerwatu w Bielniku nad Odra* (1958); „*Doc. Dr. Jan Futák z serdecznym pozdrowieniem od Wł. Szafer, 26/I 56*“ v zborníku W. Szafer (ed.): *Tatrański park narodowy* (1955); „*Kochanemu Jano z serdecznymi pozdrowieniami od Stanisławy i Bogumiła Pawłow.*“ v knihe B. Pawłowski (ed.): *Flora Polska XI* (1967); „*Z serdecznym pozdrowieniem Bogumił*“ v knihe B. Pawłowski & A. Jasiewicz (eds): *Flora Polska XII* (1971).

J. Futák mal bohaté kontakty aj s maďarskými botanikmi, niektoré z nich dokumentujú tieto venovania: „*Dr. J. Futák Professzor ... magyarországi találkozások emlékeie, Jakucs Pál, 1956 IV. 19.*“ v knihe P. Jakucs: *Mátra* (1955); „*Doc. Dr. Futák Jánosnak – Janonak barátikéntecettel Terpó András, Zoli bácsi már nem tudta aláírni, 1972 Aug. 9.*“ v knihe Z. Kárpáti & A. Terpó: *Alkalmazott növényföldrajz* (1971); „*Mit besten Erinnerungen, Baksay Leona*“ v knihe K. Sedlmayr & L. Baksay: *A Len* (1955). Leona Baksayová darovala J. Futákovi aj obrazovú publikáciu E. Vajda: *A Magyar növényvilág képeskönyve* (1956) s pekným venovaním: „*Sie sind der Mensch, der mit voller Seele und Gesinnung mit mächtigem Schwung das wissenschaftliche Leben für die Slowakei schaffen wollen. Die Wissenschaft verknüpft uns zur Freunde und in*

unendlicher Weite dehnen sich die Grenzen für das gemeinsame Ziel: arbeiten für die gesamte Menschheit, und dazu das geben, was wir von Wissenschaft unserer eigenen Nation zu geben imstande sind. Budapest, 14. April 1956. Dr. Baksay Leona.“

Od roku 1963 sa zintenzívnila medzinárodná spolupráca Jána Futáka s karpatskými botanikmi, nakoľko Botanický ústav SAV bol poverený hlavným gestorstvom medzinárodnej výskumnej úlohy *Fytogeografické problémy Karpát* a J. Futák bol menovaný za zvolávateľa *Medzinárodnej redakčnej rady pre vydávanie fytogeografických máp karpatskej sústavy* (Letz 2016a). O spolupráci s rumunskými botanikmi z tohto obdobia svedčia tieto venovania: „Herrn Dr. J. Futák mit Hochachtung der Verfasser, Cluj, 12. 6. 1964“ v knihe E. J. Nyárády: *Enumerarea plantelor vasculare din Cheia Turzii* (1939); „Herrn Kollege Futák mit herzlichen Erinnerungen E. Pop“ v knihe E. Pop: *Mlaştinile de turbă din Republica Populară Romîna* (1960); „Cum odulatione dedicatum ab auctore“ v knihe I. Resmeriţă: *Flora, vegetaţia ... Vlădeasa* (1970). Pamiatkou na kontakty a spoluprácu s ukrajinskými botanikmi sú nasledovné venovania: „Drahému kolegovi doc. Dr. J. Futáku na památku od autora, Lvov, 20. XII. 66“ v knihe S. M. Stojko: *Zapovidniki ta pamjatki prirodi Ukrajinskich Karpat* (1966); „Drahému kolegovi doc. Dr. Jánú Futaku od autora, Lvov 12. VIII. 66“ v knihe S. M. Stojko & J. P. Jermolenko: *Karpati očima dopitlivich* (1976); „Dorogomu drugu i kollege na pamjat' o mnogoletnej sovmetnoj rabote serdečno od avtora Vl. Čopik, 20. XII. 77“ v knihe V. I. Čopik: *Viznačnik roslin Ukrajinskich Karpat* (1977); „Mojemu drugu i kollege doc. Janu Futaku s dobrymi poželanijami avtor Vl. Čopik“ v knihe V. I. Čopik: *Redkije i isčezaj-uščije rastenija Ukrajiny* (1978).

Priateľstvo a spoluprácu s rakúskymi a nemeckými botanikmi dokladajú nasledovné venovania: „Meinem lieben Freunde Dr. Jan Futák in herzlichen Erinnerung gewidmet!“ v knihe G. Wendelberegger: *Die Vegetation auf den Salzböden des Neusiedler Sees* (1950); „Den Freunde Jan Futák zur Erinnerung an viele gemeinsame Stunden überreicht von seiner dankbar W. Rothmahler, I. I. 1959“ v knihe W. Rothmahler: *Allgemeine Taxonomie und Chorologie der Pflanzen* (1955); „Jano, mit sehr herzlichen Dank für die überaus eindrucksvolle gemeinsame Exkursion durch die Slowakei, 3. – 9. Juni 1968, Fritz“ v knihe F. Ehrendorfer (ed.): *Liste der Gefäßpflanzen Mitteleuropas* (1967); „Jan mit herzlichen übereicht, Erich“ v knihe W. Forstner & E. Hübl: *Ruderal-, Segetal- und Adventivflora von Wien* (1971). Vo Futákovskej knižnici nechýba ani kniha s podpisom alebo venovaním od významného nemeckého

fytogeografa Hermanna Meusela – H. Meusel: *Vergleichende Arealkunde* (1943).

Kontakty so slovinskými botanikmi dokumentujú venovania: „*Dragemu prijatelju Janu Futáku z iskrenimi pozdravi v spomin na skupne ekskurzije XII. IPE po ČSR! Mayer Ernest, X. 58*“ v knihe E. Mayer: *Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja* (1952) a „*Dragemu prijatelju prof. dr. Jánu Futáku! M. Wraber*“ v knihe Martinčič et al.: *Mala flora Slovenije* (1969); kontakty so srbskými botanikmi pripomína venovanie „*Pán Doc. dr. Jan Futak u znak dubokog poštovanja i pažnje, autor, Sarajevo, 8. januara 1975*“ v knihe R. Lakušić: *Prirodni sistem populacija i vrsta roda Edraianthus DC.* (1973) a kontakty s Bulharskom venovanie „*Na Dr. J. Futák ot avtora*“ v knihe I. Gančev: *Rastitelnost na Lozenskata planina i osobenosti v razvitiето i* (1961).

Úctu slovenských kolegov vystihujú aj tieto venovania: „*P. doc. Dr. J. Futákovi z vďačnosti a úcty A. Jurko, Bratislava, 23. X. 1951*“ v knihe A. Jurko: *Vegetácia Stredného Pohornádia* (1951); „*S prejavom vďaky a úcty venuje Julo Somora, 29. XI. 58*“ v knihe J. Somora: *O rozšírení niektorých lesných drevín v skupine Lomnického štítu* (1958); „*Váženému Doc. Dr. J. Futákovi s vďakou a úctou venuje Ján Berta, Bratislava, 6. apríla 1971*“ v knihe J. Berta: *Waldgesellschaften und Bodenverhältnisse in der Theisstiefebene* (1970). Dlhoročný riaditeľ Arboréta Mlyňany (AM) a významný slovenský dendrológ František Benčať (1929–2010) venoval J. Futákovi slávnostný zborník k 75. výročiu založenia AM *Problémy dendrobiológie a sadovníctva* (1967): „*Váženému p. doc. Dr. J. Futákovi, CSc. z vďaky za pomoc a dlhodobú spoluprácu vo vedeckej rade AM venuje vedenie AM, Benčať, 16. 2. 1968*.“

O priateľstve a spolupráci s významným slovenským geografom Michalom Luknišom (1916–1986) nesvedčí len spoluautorstvo na diele *Slovensko – príroda* (1972), ale aj venovanie „*Milému priateľovi doc. dr. J. Futákovi venuje M. Lukniš*“ v knihe M. Lukniš: *Reliéf Vysokých Tatier* (1973). Nebotanická kniha J. Ambruš: *Korešpondencia Jozefa Petroviča* (1969) je editovaná zbierka listov medzi kňazmi bernolákovcami J. Petrovičom a Jánom Hollým. J. Futákovi ju venoval jej zostavovateľ: „*Jankovi Futákovi ako spomienku na časy pominulej mladosti vďačne venuje J. Ambruš. V Bratislave 9. nov. 1971*.“ Jozef Ambruš (1914–1993) bol významný literárny historik, vedecký pracovník Ústavu slovenskej literatúry SAV.

2. Knižnica v pamätnej izbe Jána Futáka v Turovej

Všetky ostatné, prevažne nebotanické knihy zo súkromnej knižnice Jána Futáka boli po jeho smrti spolu s jeho pôvodným nábytkom presťahované

do pamätnej izby, ktorá bola zriadená v jeho rodnej obci Turová v dome jeho sestry Márie Kamiačovej. Táto knižnica obsahuje asi 300 zväzkov. Okrem vlastivedných, obrazových a encyklopedických publikácií ich možno rozdeliť do niekoľkých hlavných tematických skupín:

2. 1. Botanická literatúra

Ide viac-menej o zvyšky, ktoré sa nedostali do Knižnice Jána Futáka na Botanickom ústave SAV v Bratislave.

Z pozoruhodnejších starších titulov možno upozorniť na tieto: L. Crié: *Nouveaux éléments de botanique* (1884) – s autografom „Ján Futák 1930“; E. Seboth et al.: *Die Alpenpflanzen nach der Natur gemalt* III. a IV. (1881, 1884); E. Steidler: *Hymenomycetes moravici (Zur Kenntnis der mährischen Fleischpilze)* (1905).

Kurióznou knihou v čínskom jazyku je T. N. Liou: *Illustrated flora of woody plants of N. E. China* (1955).

Aj v tejto kolekcii sa nachádza niekoľko titulov s vpísanými autorskými venovaniami: napr. „Panu univ. doc. Dr. J. Futákovi priateľsky oddaný Karel Domin“ v knihe K. Domin: *Květena našich Tater* (1931); „Slovenskému geobotanikovi Dr. Futákovi J. s díky Dr. Jaromír Klika, 7. VII. 55“ v knihe J. Klika: *Nauka o rostlinných spoločenstvách* (1955); „Panu Doc. Dr. J. Futákovi, 4./III. 55, Veselý“ v knihe J. Veselý: *Chráněné rostliny* (1954).

Podobne ako vo Futákovej knižnici BÚ SAV, aj tu je pobyt J. Futáka na XI. Medzinárodnom botanickom kongrese v Seattle (USA) v roku 1969 doložený knihou, ale iným titulom: C. P. Lyons: *Trees, shrubs and flowers to know in Washington* (1956).

2. 2. Lesnícka a záhradnícka literatúra

Tituly s lesníckou tematikou sú v turovskej Futákovej knižnici pomerne početné, napr.: J. Klika: *Lesnictví, stručná encyklopedie lesnické vědy a praxe I. Přírodní základy lesa 2. Dendrologie* (1940); A. Dengler: *Waldbau auf ökologischer Grundlage* (1944); K. Rubner: *Die pflanzengeographischen Grundlagen des Waldbaues* (1953); P. Svoboda: *Lesní dřeviny a jejich porosty I.–III.* (1953–1957); A. Mezera: *Středoevropské nížinné luhy I., II.* (1956, 1958); M. Strnka: *Zalesňovanie Tatranského národného parku listnatými drevinami a jedľou* (1959); A. Zlatník: *Přehled slovenských lesů podle skupin lesních typů* (1959, s venovaním autora); M. Holubčík: *Lesnické arborétum v Kysihýbli* (1960, s venovaním autora); A. Zlatník et al.: *Lesnická botanika speciální* (1970).

Zo záhradníckej literatúry si osobitnú pozornosť zasluhuje kniha F. Jühlke: *Schmidlin's Blumenzucht im Zimmer* (1880), ktorá podobne ako Lumnitzerova *Flora Posoniensis* v bratislavskej Futákovej knižnici podľa pečiatky pôvodne patrila do knižnice banskobystrického kňazského seminára.

2. 3. Teologická literatúra

Ide prevažne o francúzske knihy vydané ± v 30. rokoch 20. storočia, ktoré Ján Futák nadobudol počas svojich štúdií na univerzite v Štrasburgu. Autormi niektorých z nich sú profesori, ktorí J. Futáka aj priamo učili na Teologickej fakulte: autor kristologickej knihy *Le mystère de l'Homme-Dieu* (1939) Auguste-Joseph Gaudel (1880–1969) (Aubert 1969) učil J. Futáka dogmatiku a profesor fundamentálnej teológie Jean Rivière (1878–1946) (Nédoncelle 1969) ho učil apologetiku, vo Futákovej knižnici sú zastúpené 3 jeho tituly na tému teológie vykúpenia: J. Rivière: *Le dogme de la rédemption* (1931), *Le dogme de la rédemption chez saint Augustin* (1933) a *Le dogme de la rédemption au début du moyen age* (1934).

Medzinárodný seminár v Štrasburgu, kde J. Futák absolvoval kňazskú formáciu, viedli lazaristi. S tým pravdepodobne súvisia knihy o sv. Vincentovi de Paul, zakladateľovi rehole lazaristov: A. d'Agnel: *Saint Vincent de Paul, Directeur de Conscience* (1925) a *Saint Vincent de Paul, Guide du Prêtre* (1927).

Niekoľko titulov z kánonického práva svedčí o osobitnom záujme J. Futáka o tento odbor: J. Simier: *La Curie Romaine* (1908); F. M. Cappello: *Summa iuris publici ecclesiastici* (1932); J. Pejška: *Církevní právo se zřetelem k partikulárnímu právu československému I. – III.* (1932, 1934, 1937); E. Funczik: *Katolícké manželské právo* (1936) a *Prevádzanie modu vivendi* (1947).

O Futákovom záujme o problematiku vzťahu prírodných vied a teológie svedčí kniha E. Dennert (ed.): *Die Natur – das Wunder Gottes* (1942).

Z ostatných teologických titulov vo Futákovej knižnici možno spomenúť nasledovné: biblický slovník L. Pirot: *Dictionnaire de la Bible* (1928); knihu o pápežstve F. Mourret: *La papauté* (1929); ekleziológiu A. D. Sertillanges: *L'Église* (1931). Z homiletiky je zastúpená kniha J. V. Bainvel: *Les contresens bibliques des prédicateurs* (1906); zo spirituálnej teológie L. Gougaud: *Dévotions et pratiques ascétiques du moyen age* (1925); z cirkevných dejín L. Bréhier & R. Aigrain: *Grégoire le Grand, les États barbares et la conquête arabe* (1938).

2. 4. Historická a kultúrno-spoločenská literatúra

V tejto skupine kníh prevažujú slovaciká dôležité pre dejiny slovenskej kresťanskej kultúry: napr. A. Miškovič (ed.): *Za Boha – za národ. Sborník lit. prác slov. bohoslovcov* (1924); K. Čulen: *Roky slovenských nádejí a sklamaní 1848 – 1875* (1932); A. Stránsky & Š. Cserenyey: *Dejiny biskupstva nitrianskeho* (1933); F. Šteller: *Andrej Radlinský* (1934); K. A. Medvecký: *Z mojich rozpomienok k šesdesiatinám 1875–1935* (1935); Š. Zlatoš: *Písmo sväté u bernolákovcov* (1939); I. Kotvan: *Juraj Fándly* (1946); J. Šátek: *Náboženské pomery v Skalici od reformácie do jozefinizmu* (1946); J. Kútnik-Šmálov: *Zástoj katolíckej hierarchie v slovenskom národnom a kultúrnom živote* (1947); Š. Hatala: *Kresťanský spoločenský poriadok* (1948).

2. 5. Rukopisy

Veľmi vzácnym zväzkom v turovskej knižnici Jána Futáka je rukopis, ktorého pôvod a obsah objasňuje na jeho titulnej strane nápis rukou Andreja Kmeťa: „*Pavel Šulc [Schultz], najväčší sedliak na Prenčove, kostolník a kostolný Otec, zapisoval počasie a iné pamätihodné udalosti počnúc od Roku P. 1855. Po jeho smrti 23. Apr. 1897 od jeho potomkov získal túto knižku pre ďalšiu pamiatku Andrej Kmeť, farár*“ (obr. 3b). Tento unikátny zdroj informácií k regionálnym dejinám a meteorológii ešte len čaká na svoje spracovanie.

PodĎakovanie

Ďakujem rodine Kamiačovej za sprístupnenie knižnice a archívnej pozostalosti Jána Futáka v jeho pamätnej izbe v Turovej a br. Česlavovi Petrovi Šajdovi OP za preklad maďarského rukopisu.

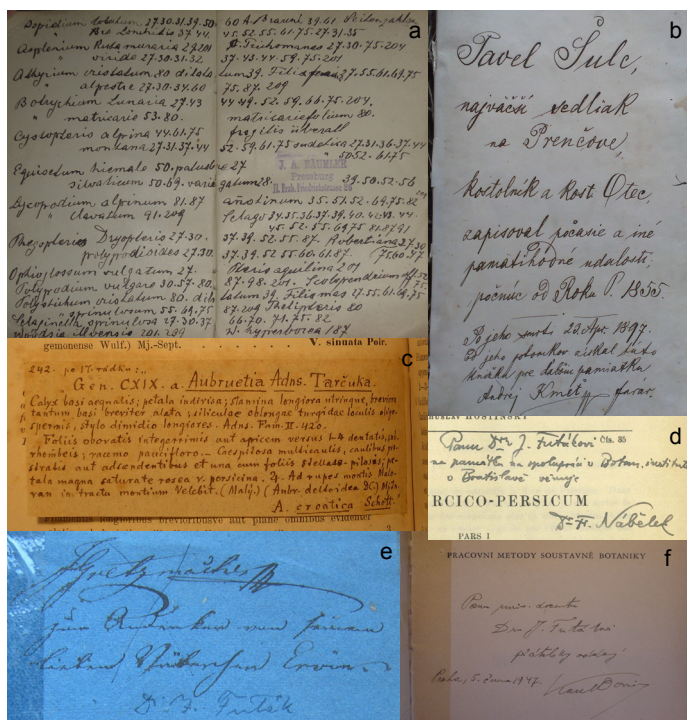
Obr. 1 a–e, g, h, j, k. Posesorské značky pôvodných majiteľov kníh v Knižnici Jána Futáka v Bratislave: **a** – Ján Futák; **b** – Knižnica seminára Banskobystrickej diecézy, signatúra a pečiatka; **c** – Ernest Miebes SchP a Knižnica piaristického kolégia v Prahe-Novom Meste; **d** – Jaromír Klika; **e** – Knižnica Botanického ústavu Slovenskej univerzity v Bratislave; **g, j** – Ján Andrej Bäuml; **h** – Knižnica Botanického ústavu Nemeckej univerzity v Prahe; **k** – Jozef Scheffer. **Obr. 1 f, i.** Knižviazačské značky v dvoch knihách v Knižnici Jána Futáka v Bratislave: **f** – kníhviazačstvo Waltersdorfer a Markward v Banskej Štiavnici; **i** – kníhviazačstvo Müllner vo Viedni. Foto D. R. Letz.

Fig. 1a–e, g, h, j, k. Possessory marks of the original owners of books in the Library of Ján Futák in Bratislava: **a** – Ján Futák; **b** – the Library of the seminary of the diocese of Banská Bystrica, signature number and impression; **c** – Ernest Miebes SchP and the Library of the Piarist college in Prag-Nové Mesto; **d** – Jaromír Klika; **e** – the Library of the Institute of botany of the Slovak university in Bratislava; **g, j** – Johannes Andreas Bäuml; **h** – the Library of the Institute of botany of the German university in Prag; **k** – Jozef Scheffer. **Fig. 1f, i.** Bibliopegic marks in two books in the Library of Ján Futák in Bratislava: **f** – bibliopegy Waltersdorfer and Markward in Banská Štiavnica; **i** – bibliopegy Müllner in Vienna. Photo D. R. Letz.

Obr. 2 a–l. Posesorské značky pôvodných majiteľov kníh v Knižnici Jána Futáka v Bratislave: **a** – Šándor Mágocsy-Dietz; **b** – Pavol Hulják; **c** – Jozef Ľudovít Holuby; **d** – Ján Wagner; **e** – Michal Matunák a neskorší podpis Ján Futák; **f** – Pavel Žarnovický; **g** – Samuel Teodor Kupčok a neskorší podpis Ján Futák; **h** – Zoltán Szabó; **i** – Jozef Kvetoslav Holub, poznámka o jeho použití knihy; **j** – Karol Mergl; **k** – Stanisław Broniewski; **l** – Augustín W. Schneller. Foto D. R. Letz.

Fig. 2 a–l. Possessory marks of the original owners of the books in the Library of Ján Futák in Bratislava: **a** – Sándor Mágocsy-Dietz; **b** – Pavol Hulják; **c** – Jozef Ľudovít Holuby; **d** – János Wagner; **e** – Michal Matunák and later autograph of Ján Futák; **f** – Pavel Žarnovický; **g** – Samuel Teodor Kupčok and later autograph of Ján Futák; **h** – Zoltán Szabó; **i** – Jozef Kvetoslav Holub, note on his use of the book; **j** – Karol Mergl; **k** – Stanisław Broniewski; **l** – August W. Schneller. Photo D. R. Letz.

Obr. 3. Ukážka rukopisov v knihách Knižnice Jána Futáka v Bratislave (a, c–f) a Turovej (b): **a** – Bäumlerov register papraďorastov v knihe E. Sagorski & G. Schneider: *Flora der Centralkarpathen* (1891) a posessory pečiatka; **b** – titulný list rukopisnej knihy Pavla Šulca napísaný Andrejom Kmet'om; **c** – Holubym odpísané *addenda* v knihe J. C. Schlosser-Klekovski & L. Farkaš-Vukotinovič: *Flora Croatica* (1869); **d** – autorské venovanie knihy F. Nábělek: *Iter Turcico-persicum* (1923) Jánovi Futákovi; **e** – venovanie Ervina Gretzmachera jeho bratovi Júliusovi v knihe G. Wahlenberg: *Flora Carpatorum Principalium* (1814) a neskorší podpis Jána Futáka; **f** – autorské venovanie knihy K. Domin: *Pracovní metody soustavné botaniky* (1947) Jánovi Futákovi. Foto D. R. Letz.

Fig. 3. Examples of handwritings in the books of the Library of Ján Futák in Bratislava (a, c–f) a Turová (b): **a** – index of Pteridophytes of J. A. Bäumler in the book E. Sagorski & G. Schneider: *Flora der Centralkarpathen* (1891) and possessory impression; **b** – title page of the manuscript book of Pavol Šulc written by Andrej Kmet'; **c** – part of the *addenda* to the book J. C. Schlosser-Klekovski & L. Farkaš-Vukotinovič: *Flora Croatica* (1869) rewritten by J. L. Holuby; **d** – authorial dedication of the book F. Nábělek: *Iter Turcico-persicum* (1923) to Ján Futák; **e** – dedication of Ervin Gretzmacher to his brother Julius in the book G. Wahlenberg: *Flora Carpatorum Principalium* (1814) and later autograph of Ján Futák; **f** – authorial dedication of the book K. Domin: *Pracovní metody soustavné botaniky* (1947) to Ján Futák. Photo D. R. Letz.

Literatúra

- Anonym, 1837. Bericht über die erste allgemeine österreichische Gewerbsprodukten-Ausstellung in Jahre 1835. Carl Gerold, Wien.
- Anonym, 1841. Personalstand der Secular- und Regular-Geistlichkeit der Brünner Diöcese in Mähren im Jahre 1841. <https://books.google.sk/books?id=aZ5jAAAAcAAJ>
- Anonym, 2013. Zoznam kníh Oddelenia taxonómie vyšších rastlín BÚ SAV. Msc. depon. in Botanický ústav SAV, Bratislava.
- Aubert, J.-M. 1969. Mgr Auguste-Joseph Gaudel (1880-1969). Enseignement à la Faculté 1920–1941. Rev. Sci. Relig. 43/3–4: 347–349. www.persee.fr/doc/rscir_0035-2217_1969_num_43_3_2559
- Augustínová, E. 1997. Banská Bystrica, Seminárna knižnica, Seminarbibliothek. http://fabian.sub.uni-goettingen.de/fabian?Banska_Bystrica
- Delfosse, C. 2000. Biographie et bibliographie de Pierre Deffontaines (1894–1978). Cybergeog, European Journal of Geography, document 127, mis en ligne le 09 mars 2000. <http://cybergeog.revues.org/1796> consulté le 29 octobre 2016.
- Encyklopedia PWN, 2016. Broniewski Stanisław. <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Broniewski-Stanislaw;3880914.html>
- Fircáková, K. 2001. Historické knižnice Banskej Štiavnice. In Kniha 1999–2000, Slovenská národná knižnica, Martin, s. 35–48.
- Futák, J. 1932. Príspevok k poznaniu kveteny Liptovských hôľ. Čas. Muz. Slov. Spoločn. 24: 18–34.
- Futák, J. 1941. Andrej Kmeť ako prírodovedec. Kultúra (Trnava) 13: 420–423.
- Futák, J. 1943. Kremnické hory, štúdia geobotanicko-floristická. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin.
- Futák, J. & Domin, K. 1960. Bibliografia k flóre ČSR do r. 1952. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, Bratislava.
- Holuby, J. E. 1883. Correspondenz, Ns. Podhrad, am 26. Mai 1883. Öster. Bot. Zeitschrift 33: 238–239.
- Holuby, J. E. 1923. Radosti a mrzutosti botanikove. Slovenské pohľady 39: 96–109.
- Horváth, V. 1990. Bratislavský topografický lexikon. Tatran, Bratislava.
- Jasičová, M. 1985. *Saxifraga* L. In Bertová, L. (ed.). Flóra Slovenska 4/2. Veda, Bratislava. p. 233–275.
- Kamencová, L. 2005. Ján Futák – osobný fond. Ústredný archív SAV, Bratislava. http://www.archiv.sav.sk/inventare/data/fond_93.pdf
- Kevey, B. & Szabó, L. G. 2008. In memoriam Horvát Adolf Olivér (1907–2006). Kitaibelia 13/1: 5–16.
- Klimová, A. & Némethová, M. (eds) 2002. Kto bol kto v histórii Banskej Bystrice 1255–2000. Štátna vedecká knižnica, Banská Bystrica.
- Kupčok, S. 1956. Príspevok k poznaniu flóry okolia Banskej Štiavnice a Pukanca. Biologické práce SAV 2/9: 1–62.
- Letz, D. R. 2016a. Kňaz a botanik Ján Futák – chronológia života a diela. Bull. Slov. Bot. Spoločn. 38, Suppl. 3: 5–41.
- Letz, D. R. 2016b. Uplynulo 70 rokov od vydania Slovenského herbára. Pútnik svätovojtešský 145 (2017): 119–128.

- Mél, T. J. 2016. In: Magyar életrajzi lexikon 1000–1990. <http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC15363/15822.htm>
- Maťovčík, A. et al. 1986–1994. Slovenský biografický slovník I.–VI. Matica Slovenská, Martin.
- Maťovčík, A. et al. 2002–2013. Biografický lexikón Slovenska I.–V. Slovenská národná knižnica, Národný biografický ústav, Martin.
- Nédoncelle, M. 1969. Jean Rivière (1878–1946). Enseignement à la Faculté 1919–1946. *Rev. Sci. Relig.* 43/3–4: 366–375. www.persee.fr/doc/rscir_0035-2217_1969_num_43_3_2564
- Priszter, S. 1982. Szabó Zoltán születésének 100. évfordulójára. *Növénytermelés* 31: 379–308.
- Rothschild, M. 1999. Tadeus Reichstein. 20 July 1897 – 1 August 1996. *Biog. Mem. Fellows Royal Soc.* 45: 449–467.
- Soó, R. 1944. Dr. Rédl Rezső emlékezete. *Bot. Közlem.* 41: 1–5.
- Stafleu, F. A. & Cowan, R. S. 1981. *Taxonomic literature. Volume III: Lh–O. Ed. 2.* Bohn, Scheltema & Holkema, Utrecht.
- Šípošová, H., Letz, D. R., Zahradníková, K., Hrabovec, I. & Beňová, E. 2016. Personálna bibliografia Jána Futáka. *Bull. Slov. Bot. Spoločn.* 38, Suppl. 3: 43–72.
- Šujanský-Huljak, L. 2003. Sága rodu Huljakovcov. *Levice*.
- Vasváry, J. 1999. Ki volt Karl János? *Debreceni Katolikus Figyelő* 9/1. <http://esca.atomki.hu/~cserny/DKF/32/32026.html>
- Vozárová, M. 2008. Štefan Lumnitzer (200 rokov od úmrtia). *Révové listy* 9/1: 4–5.
- Vozárová, M. & Šípošová, H. (eds). 2010. *Osobnosti botaniky na Slovensku*. Veda, Bratislava.
- Wiesbauer, J. 1871. Beiträge zur Flora von Pressburg. *Verh. Ver. Natur- Heilkde. Presburg N. F.* 1 (1869–1870): 1– 64.
- Žarnovický, P. 1936. Literárna činnosť dr. Jozefa Ľ. Holubyho. *Nákladom autora, Pezinok*.

